П 56/26
E26 254

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ.

ЧАСТЬ I.

ГОРОДСКОЕ ХОЗЯЙСТВО.

ТОМЪ II.

ЗАКЛЮЧАЮЩІЙ ПРАВИЛА

о судебной защитѣ городской собственности и присвоенныхъ городамъ правъ; объ устройствѣ городовъ и принадлежащихъ онымъ недвижимостей; о работахъ и улучшеніяхъ въ городахъ, и о строительныхъ городскихъ капиталахъ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ I.

GOSPODARSTWO MIEJSKIE.

TOM II.

ZAWIERAJĄCY PRZEPISY:

o obronie własności i praw miastom służących, o uporządkowaniu miast i realności miejskich, o robotach i ulepszeniach w miastach, i o funduszu budowlanym miast.

1866.

П56126. E26 254

СБОРНИКЪ
АДМИНИСТРАТИВНЫХЪ ПОСТАНОВЛЕНІЙ
ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ВѢДОМСТВО ВНУТРЕННИХЪ И ДУХОВНЫХЪ ДѢЛЪ.

ЧАСТЬ I.

ГОРОДСКОЕ ХОЗЯЙСТВО.

ТОМЪ II.

ЗАКЛЮЧАЮЩІЙ ПРАВИЛА

о судебной защитѣ городской собственности и присвоенныхъ городамъ правъ; объ устройствѣ городовъ и принадлежащихъ онымъ недвижимостей; о работахъ и улучшеніяхъ въ городахъ, и о строительныхъ городскихъ капиталахъ.

ZBIÓR
PRZEPISÓW ADMINISTRACYJNYCH
KRÓLESTWA POLSKIEGO.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

CZĘŚĆ I.

GOSPODARSTWO MIEJSKIE.

TOM II.

ZAWIERAJĄCY PRZEPISY:

o obronie własności i praw miastom służących, o uporządkowaniu miast i realności miejskich, o robotach i ulepszeniach w miastach, i o funduszu budowlanym miast.

1866.

Н 75

Печатано по ВЫСОЧАЙШЕМУ повелѣнію.

Госуд. публичная
историческая
библиотека РСФСР
№ 29588 1978г.

Варшава.—Въ Типографіи Ивана Яворскаго.

Drukowano z rozkazu NAJWYŻSZEGO.

Warszawa. — W Drukarni Jana Jaworskiego.

ОБЪЯСНЕНІЕ.

Настоящій II-й томъ заключаетъ въ себѣ четыре слѣдующіе отдѣла:

Отдѣлъ III, о судебной защитѣ городской собственности и присвоенныхъ городамъ правъ;

„ IV, о хозяйственномъ устройствѣ городовъ и принадлежащихъ онымъ недвижимостей;

„ V, о порядкѣ предположенія и приведенія въ исполненіе всякихъ работъ и улучшеній въ городахъ на счетъ городскихъ кассъ,— и

„ VI, о строительныхъ городскихъ капиталахъ.

Сборникъ этотъ, подъ главнымъ руководствомъ Вице-Предсѣдателя Государственнаго Совѣта Царства Польскаго, Дѣйствительнаго Тайнаго Совѣтника Сенатора Фундуклея, составленъ частію б. Статсъ-Референдаріемъ, а нынѣ Помощникомъ Статсъ-Секретаря при Совѣтѣ Управленія Царства, Рогозинскимъ, а частію Статсъ-Референдаріемъ Собоцкимъ, изъ матеріаловъ, доставленныхъ изъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Делегатомъ оной, Вице-Директоромъ Отдѣленія Общаго Управленія, Хлѣбовскимъ.

OBJAŚNIENIE.

Niniejszy Tom II zawiera cztery Działy następujące:

Dział III. o obronie własności i praw miastom służących;

„ IV. o gospodarczém uporządkowaniu miast i realności do nich należących;

„ V. o przedsiębraniu wszelkich robót i ulepszeń w miastach, kosztem kass miejskich, — i

„ VI. o funduszu budowlanym miast.

Zbiór niniejszy, pod zwierzchnim kierunkiem Rzeczywistego Radcy Tajnego Senatora Fundukleja, Vice-Prezesa Rady Stanu Królestwa Polskiego, ułożony został, częścią przez ówczesnego Referendarza Stanu, obecnie Podsekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj Rogozińskiego, a częścią przez Referendarza Stanu Sobockiego, z materyałów, dostarczonych ze strony Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przez Delegowanego od téj Władzy Vice-Dyrektora Wydziału Administracyi Ogólnéj Chlebowskiego.

ОГЛАВЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ,

ЗАКЛЮЧАЮЩИХСЯ ВЪ НАСТОЯЩЕМЪ ТОМѢ.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ОТДѢЛЪ III. О судебной защитѣ городской собственности и присвоенныхъ городамъ правъ.			
	ГЛАВА I. *О спорныхъ дѣлахъ съ частными лицами, производимыхъ гражданскимъ и административнымъ порядкомъ.*			
	Введеніе.			2
1	Высочайшій указъ объ учрежденіи судебной защиты въ дѣлахъ и спорахъ, касающихся общественныхъ имуществъ и назначеніе свойственнаго имъ судопроизводства.	29 Сентября (11 Октября) 1816 г.	Высочайшій указъ.	6
2	Распоряженіе, указывающее, какимъ образомъ слѣдуетъ дѣлать представленія въ Прокураторію Царства въ дѣлахъ и спорахъ, касающихся институтскаго или гминнаго имущества.	27 Марта 1817 г., N. $^{242}/_{367}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	16

SPIS RZECZY

W TOMIE NINIEJSZYM ZAWARTYCH.

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	DZIAŁ III. O obronie własności miast i praw im służących.			
	TYTUŁ I. *O sporach z prywatnemi osobami w drodze sądownictwa cywilnego i administracyjnego.*			
	Wstęp.			3
1	Ukaz Najwyższy co do urządzenia prawnéj obrony w sprawach i sporach, dotyczących własności publicznych i oznaczenia właściwego dla nich sądownictwa.	29 Września (11 Października) 1816 r.	Ukaz Najwyższy.	7
2	Rozporządzenie, wskazujące sposób: w jakim czynione być mają przedstawienia do Prokuratoryi w Królestwie, w sporach i sprawach, dotyczących własności instytowéj, lub gminnéj.	27 Marca 1817 r. N. $^{242}/_{367}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	17

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Постановленіе объ учрежденіи судебной защиты въ спорныхъ дѣлахъ по государственнымъ имуществамъ, производимыхъ за границею.	13 Ноября 1819 г., N. 5,565.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	20
4	Распоряженіе съ препровожденіемъ инструкціи относительно ненарушимости владѣнія общественными имуществами и принятія мѣръ къ защитѣ оныхъ по спорамъ о правѣ владѣнія.	27 Ноября 1826 г., N. $^{46}/_{23}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	24
5	О возложеніи на Прокураторію обязанности представлять полугодичныя вѣдомости о всѣхъ производимыхъ ею спорахъ, касающихся правъ общественной собственности.	14 (26) Сентября 1838 г., N. 2,877.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	218
6	Извлеченіе изъ Королевскаго декрета объ учрежденіи административныхъ властей, департаментскихъ и уѣздныхъ, по административнымъ спорамъ.	7 Февраля 1809 г.	Королевскій декретъ.	224
7	Дополненіе къ Королевскому декрету 7 Февраля 1809 года объ административныхъ спорахъ.	9 Ноября 1811 г.	Королевскій декретъ.	226
8	Высочайшій указъ о возложеніи на Воеводскія Коммисіи административнаго судопроизводства.	30 Марта (11 Апрѣля, 1817 года.	Высочайшій указъ.	228

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Postanowienie, co do urządzenia obrony prawnéj w sprawach własności publicznych, za granicą toczących się.	13 Listopada 1819 r., N. 5,565.	Namiestnik Królewski.	21
4	Rozporządzenie kommunikujące Instrukcyę, względem przestrzegania całości posiadania własności publicznych i przynoszenia za niemi obrony w sprawach possessoryjnych.	27 Listopada 1826 r., N. $^{46}/_{23}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	25
5	Rozporządzenie, aby Prokuratorya w Królestwie Polskiém przedstawiała wykazy półroczne spraw własności publicznych, przez nią prowadzonych.	14 (26) Września 1838 r., N. 2,877.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświec. Publ.	219
6	Wyciąg z Dekretu Królewskiego, stanowiącego Organizacyę Władz administracyjnych, departamentowych i powiatowych, o sporach administracyjnych.	7 Lutego 1809 r.	Dekret Królewski.	225
7	Dekret Królewski, uzupełniający poprzedni Dekret z d. 7 Lutego 1809 r. o sporach administracyjnych.	9 Listopada 1811 r.	Dekret Królewski.	227
8	Ukaz Najwyższy, przenoszący sprawowanie sądownictwa administracyjnego z Rad Prefekturalnych na Kommissye Wojewódzkie.	30 Marca (11 Kwietnia) 1817 r.	Ukaz Najwyższy.	229

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
9	Выписка изъ учрежденія Государственнаго Совѣта Царства по предмету разсмотрѣнія споровъ относящихся къ административному судопроизводству.	24 Мая (5 Іюня) 1861 г.	Высочайшій указъ.	236

ГЛАВА II.

О спорахъ между городами и Казною Царства, а равно институтами, находящимися подъ покровительствомъ Правительства.

	Введеніе.			238
1	Правила, которыми слѣдуетъ руководствоваться въ спорахъ между общественными институтами и Казною Царства.	2 Декабря 1817 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	240
2	Постановленіе о порученіи Правительственнымъ Коммисіямъ рѣшать споры между Казною Царства, общественными институтами, гминами и городами, возникающіе безъ участія частныхъ лицъ.	18 Іюля 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	244

ГЛАВА III.

О заключеніи мировой сдѣлки по спорнымъ предметамъ.

	Введеніе.			264
1	Примѣръ порядка, какой долженъ быть соблюдаемъ при заключеніи мировой сдѣлки отъ имени городской общины.	23 Сентября (5 Октября) 1836 г., N. 13234/24374.	Правительств. Коммис. Внутр. и Духовн. Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	266

Numer bieżący rozporządzeń	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
9	Wyjątek z Organizacyi Rady Stanu Królestwa, co do rozpoznawania sporów, odnoszących się do sądownictwa administracyjnego.	24 Maja (5 Czerwca) 1861 r.	Ukaz NAJWYŻSZY.	237

TYTUŁ II.

O sporach między miastami i skarbem Królestwa, oraz instytutami pod opieką Rządu będącemi.

	Wstęp.			239
1	Postanowienie, urządzające postępowanie w sporach między instytutami publicznemi a skarbem Królestwa.	2 Grudnia 1817 r.	Namiestnik Królewski.	241
2	Postanowienie, poruczające Kommissyom Rządowym rozsądzanie sporów pomiędzy skarbem Królestwa, instytutami publicznemi, gminami i miastami, bez wpływu stron prywatnych, zachodzących.	18 Lipca 1818 r.	Namiestnik Królewski.	245

TYTUŁ III.

O zawieraniu tranzakcyj w przedmiotach spornych.

	Wstęp.			265
1	Rozporządzenie, wskazujące przykład sposobu postępowania przy zawieraniu komplanacyj w imieniu gmin miejskich.	23 Września (5 Października) 1836 r. N. 13234/24374.	Kommissya Rządow. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświec. Publ.	267

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.

ГЛАВА IV.

Объ издержкахъ на производство спорныхъ дѣлъ городскими общинами.

	Введеніе.			270
1	Распоряженіе о томъ, что города должны нести издержки за выписки нужныхъ имъ документовъ.	2 Іюня 1819 г. N. $^{785}/_{1370}$.	Правительственная Коммисія Внутрен. Дѣлъ и Полиціи.	272

ОТДѢЛЪ IV.

Объ устройствѣ городовъ и ихъ принадлежностей.

ГЛАВА I.

О размежеваніи городовъ и городскихъ земель, а также о составленіи плановъ и межевыхъ описей городскихъ принадлежностей.

	Введеніе.			274
1	Инструкція для землемѣровъ, занимающихся размежеваніемъ жилыхъ мѣстъ и принадлежностей городовъ въ Царствѣ Польскомъ.	28 Марта 1823 г. N. 2,682.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	276
2	Объясненіе о томъ, что для межеванія городовъ могутъ быть употребляемы только землемѣры, утвержденные въ этомъ званіи Правительствомъ.	10 Іюня 1823 г. N. $^{325}/_{1254}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	308

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data. i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	TYTUŁ IV. *O kosztach na prowadzenie procesów przez gminy miejskie.*			
	Wstęp.			271
1	Rozporządzenie wskazujące: że miasta obowiązane są ponosić koszta wypisów potrzebnych im dokumentów.	2 Czerwca 1819 r. N. $^{785}/_{1370}$.	Kommissya Rządow. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	273
	DZIAŁ IV. O uporządkowaniu miast i realności do nich należących.			
	TYTUŁ I. *O pomiarze miast i terrytoryów miejskich, oraz sporządzaniu mapp z rejestrami pomiarowemi realności miejskich.*			
	Wstęp.			275
1	Instrukcya dla mierniczych, trudniących się pomiarem siedlisk i realności miast w Królestwie Polskiém.	28 Marca 1823 r. N. 2,682.	Kommissya Rządow. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	277
2	Rozporządzenie wskazujące: że do pomiaru miast, tylko jeometrzy patentowani używani być mogą.	10 Czerwca 1823 r. N. $^{325}/_{1254}$.	Kommissya Rządow. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	309

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
3	Распоряженіе о томъ, что планы городскихъ земель должны показывать подробное пространство земли каждаго владѣльца.	7 Мая 1824 г. N. 30.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	310
4	Распоряженіе о составленіи регуляціонныхъ плановъ городовъ.	20 Сентября (2 Октября) 1835 г., N. $^{7645}/_{16525}$.	Правительств. Коммис. Внутр. и Духов. Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	312
5	Запрещеніе распоряжаться производствомъ землемѣрныхъ работъ на счетъ городскихъ кассъ, безъ предварительнаго на то разрѣшенія Правитель. Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, и выдавать землемѣрамъ впередъ плату, до совершеннаго окончанія работъ.	11 (23) Марта 1855 г., N. $^{4045}/_{9030}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	316
6	Означеніе масштаба, или основной межевой мѣры, при составленіи межевыхъ плановъ.	28 Іюня (10 Іюля) N. 13,234.	Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.	322

ГЛАВА II.

О составленіи регуляціонныхъ плановъ городовъ и о строительной полиціи.

	Введеніе.			326
1	Постановленіе объ осмотрѣ строеній, угрожающихъ обрушеніемъ и о починкѣ либо сломкѣ оныхъ добровольно, или обязательнымъ порядкомъ.	27 Мая 1817 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	328

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
3	Rozporządzenie zastrzegające: że mappy gruntów miejskich wyobrażać mają szczegółowe przestrzenie każdego z właścicieli.	7 Maja 1824 r. Nr. 30.	Kommissya Rządow. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	311
4	Rozporządzenie o sporządzaniu planów regulacyjnych miast.	20 Września (2 Października) 1835 r. N. $^{7645}/_{16525}$.	Kommissya Rządow. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświec. Publ.	313
5	Rozporządzenie, zabraniające zarządzania czynności pomiarowych na koszt kass miejskich, bez poprzedniego na to zezwolenia Kommissyi Rząd. Spraw Wewnętrznych, i wydawania jeometrom forszusów, przed zupełném wykończeniem robót.	11 (23) Marca 1855 r. N. $^{4045}/_{9030}$	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	317
6	Decyzya, oznaczająca skalę, czyli zasadniczą podziałkę mierniczą, przy sporządzaniu planów pomiarowych.	28 Czerwca (10 Lipca) 1850 r. N. 13,234.	Namiestnik Królestwa.	323

TYTUŁ II.

O sporządzaniu planów regulacyjnych miast i o policyi budowniczéj.

	Wstęp.			327
1	Postanowienie, o rewizyi budynków, niebezpieczeństwem zawalenia się grożących, i naprawieniu lub rozebraniu onych, dobrowolnie lub z urzędu.	27 Maja 1817 r.	Namiestnik Królewski.	329

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
2	Постановленіе о застройкѣ пустыхъ мѣстъ въ городахъ.	19 Іюня 1818 г. N. 5,367.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	334
3	Утвержденіе правилъ Строительной Полиціи для городовъ.	30 Сентября 1820г. N. 11,572.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	338
4	Развитіе постановленія относительно застройки пустыхъ мѣстъ въ городахъ.	30 Ноября 1820 г. N. 57/192.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	356
5	Распоряженіе, воспрещающее строить на улицахъ будки для продажи съѣстныхъ припасовъ.	29 Іюля 1823 г., N. 12,069.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	358
6	Предписаніе о томъ, чтобы владѣльцы къ планамъ домовъ, предположенныхъ къ постройкѣ, прилагали объявленія, изъ какихъ матеріаловъ предпополагаютъ они строить дома и чѣмъ намѣрены покрывать крыши.	7 (19) Іюля 1842 г. N. 16801/8361.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	360
7	Распоряженіе о недопущеніи устраивать на улицахъ по городамъ мѣстъ продажи и будокъ со съѣстными припасами и для всякаго рода мелочной продажи, за исключеніемъ благовидныхъ будокъ для цвѣтовъ и фруктовъ.	7 (19) Августа 1844 г. N. 24637/44980.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	364

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
2	Postanowienie, o zabudowaniu placów pustych po miastach.	19 Czerwca 1818 r. N. 5,367.	Namiestnik Królewski.	335
3	Decyzya, zatwierdzająca przepisy Policyi budowniczéj dla miast.	30 Września 1820 r. N.11,572.	Namiestnik Królewski.	339
4	Rozporządzenie, rozwijające przepis, względem zabudowania placów pustych po miastach.	30 Listopada 1820 r. N. $^{57}/_{192}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	357
5	Decyzya, zakazująca stawiania straganów z wiktuałami po ulicach.	29 Lipca 1823 r. N.12,069.	Namiestnik Królewski.	359
6	Rozporządzenie, polecające dołączanie do projektowanych planów na budowę domów, deklaracyj właścicieli, z jakich materyałów zamierzają je stawiać i dachy pokrywać.	7 (19) Lipca 1842 r. N. $^{16801}/_{8361}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	361
7	Rozporządzenie polecające: aby niedozwalać utrzymywania po ulicach miast straganów i budek z wiktuałami i wszelkiego rodzaju kramarszczyzną, z wyjątkiem porządnych straganów z kwiatami i owocami.	7 (19) Sierpnia 1844 r. N. $^{24637}/_{44980}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	365

**

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
8	Дозволеніе жителямъ городовъ 2, 3, 4 и 5-го разрядовъ починять деревянныя строенія въ теченіе трехъ лѣтъ, съ 1 Января 1845 года.	29 Августа (10 Сентября 1844 г. N. 17,102.	Совѣтъ Управленія.	368
9	Постановленіе о облегченіи правилъ относительно покрыванія кровель, при починкѣ деревянныхъ домовъ, черепицею или жестью.	24 Мая (5 Іюня) 1846 г. N. 3,370.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	374
10	Распоряженіе о томъ, дабы Архитекторы, составляющіе смѣты на деревянные дома, исчисляли разницу между цѣнами постройки домовъ каменныхъ и цѣнами постройки домовъ деревянныхъ.	3 (15) Октября 1847 г. N. 40900/22796.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	378
11	Дозволеніе производить въ городахъ деревянныя хозяйственныя постройки.	19 Ноября (1 Декабря) 1847 г. N. 32636/18100.	Правительственная Коммисія Внутр. и Духовн. Дѣлъ.	380
12	Постановленіе о продолженіи на 3 года, то есть до конца 1850 года, дозволенія починки деревянныхъ строеній.	28 Ноября (10 Декабря) 1847 г. N. 18,269.	Совѣтъ Управленія.	384
13	Постановленіе о составленіи плановъ всѣмъ городамъ и о взиманіи консумціоннаго сбора.	26 Октяб. (7 Ноября) 1848 г. N. 26,259.	Совѣтъ Управленія.	388

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
8	Decyzya, udzielająca mieszkańcom miast 2, 3, 4 i 5 rzędu pozwolenie restaurowania budowli drewnianych, na przeciąg lat trzech od 1 Stycznia 1845 r.	29 Sierpnia (10 Września) 1844 r. N. 17,102.	Rada Administracyjna.	369
9	Decyzya, łagodząca przepis, względem pokrywania dachów restaurowanych domów drewnianych, dachówką lub blachą kruszcową.	24 Maja (5 Czerwca) 1846 r. N. 3,370.	Namiestnik Królestwa.	375
10	Rozporządzenie zastrzegające: aby Budowniczowie robiący anszlagi na domy drewniane, obrachowywali różnicę pomiędzy cenami budowy domów murowanych, a cenami budowy domów drewnianych.	3 (15) Października 1847 r. N. 40900/22796.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	379
11	Rozporządzenie, dozwalające stawiania po miastach budynków gospodarskich drewnianych.	19 Listop. (1 Grud.) 1847 r. N. 32636/18100.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	381
12	Decyzya, przedłużająca na lat 3, t. j. do końca 1850 roku dozwolenie reparowania domów drewnianych.	28 Listop. (10 Grud.) 1847 r. N. 18,269.	Rada Administracyjna.	385
13	Decyzya, o przygotowaniu planów miast wszelkich i poborze podatku konsumcyjnego.	26 Paźdz. (7 Listop.) 1848 r. N. 26,259.	Rada Administracyjna.	389

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
14	Предписаніе о томъ, чтобы при рынкѣ и главнѣйшихъ улицахъ городовъ не были дозволяемы постройки деревянныхъ хозяйственныхъ строеній иначе, какъ на каменномъ фундаментѣ, съ каменными столбами и съ крышами изъ жести или черепицы.	1 (13) Марта 1849 г. N 1518/3605.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	392
15	Распоряженіе, постановляющее предѣлы власти Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, Губернскихъ Правленій и Уѣздныхъ Начальниковъ относительно утвержденія архитектурныхъ плановъ возводимыхъ въ городахъ строеній.	13 (25) Февраля 1850 г. N 7326/3621.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	394
16	Указаніе формы для составленія регуляціонныхъ плановъ городовъ, подвергшихся пожарамъ, равно размежеванныхъ уже городовъ, и учрежденіе Комитетовъ, имѣющихъ заняться этимъ дѣломъ.	4 (16) Января 1854 г. N. 16812/36171.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	400
17	Распоряженіе, опредѣляющее правила относительно отстройки сгорѣвшихъ и возведенія новыхъ домовъ въ городахъ, а равно относительно мѣръ предосторожности отъ пожаровъ.	24 Іюня (6 Іюля) 1858 г. N. 24840/12090.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	410

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
14	Rozporządzenie zastrzegające: iżby przy rynku i główniejszych ulicach miast niedozwalano stawiania budowli gospodarskich drewnianych inaczéj, jak na podmurowaniu w słupy murowane i z dachami blachą lub dachówką krytemi.	1 (13) Marca 1849 r. N. $^{1518}/_{3605}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	393
15	Rozporządzenie, określające attrybucye Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Rządów Gubernialnych i Naczelników Powiatowych, co do zatwierdzania planów architektonicznych, na budowle po miastach wznoszone.	13 (25) Lutego 1850 r. N. $^{7326}/_{3621}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	395
16	Rozporządzenie, wskazujące formę do sporządzania planów regulacyjnych miast uległych pogorzeli, oraz miast już pomierzonych; i ustanawiające komitety, mające zająć się tym przedmiotem.	4 (16) Stycznia 1854 r. N. $^{16812}/_{36171}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	401
17	Rozporządzenie, przepisujące warunki odbudowania zgorzałych i stawiania nowych domów po miastach, oraz innych środków do zachowania należytego bezpieczeństwa od ognia.	24 Czerwca (6 Lipca) 1858 r. N. $^{24840}/_{12090}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	411

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
18	Распоряженіе о мѣрахъ предосторожности при отстройкѣ сгорѣвшихъ городовъ и возведеніи въ городахъ новыхъ строеній.	6 (18) Февраля 1859 г. N. $^{9806}/_{41700}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	420

ГЛАВА III.

Объ устройствѣ и хозяйственномъ управленіи городскими лѣсами.

	Введеніе			430
1	Распоряженіе, объясняющее, что разслѣдованіе и разсмотрѣніе дѣлъ о порубкѣ городскихъ лѣсовъ, должно быть производимо на основаніи тѣхъ же правилъ, какія установлены въ случаѣ порубокъ лѣсовъ казенныхъ.	13 Февраля 1829 г. N. $^{397}/_{1685}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	432
2	Распоряженіе о примѣненіи къ дѣламъ о порубкѣ въ городскихъ лѣсахъ правилъ о взысканіяхъ, налагаемыхъ на порубщиковъ казенныхъ лѣсовъ.	8 Августа 1833 г. N $^{5060}/_{9125}$.	Правительственная Коммисія Внутрен. и Духовн. Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	436
3	Постановленіе о примѣненіи 1-й статьи Всемилостивѣйшаго манифеста отъ 17 (29) Апрѣля 1855 года объ отмѣнѣ взысканій за самовольную порубку казенныхъ лѣсовъ къ самовольнымъ порубкамъ, произведеннымъ въ городскихъ лѣсахъ.	16 (28) Марта 1856 г. N. 10,217.	Совѣтъ Управленія.	438

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
18	Rozporządzenie, wskazujące środki ostrożności przy odbudowie zgorzałych miast i stawianiu nowych budowli po miastach.	6 (18) Lutego 1859 r. N. $^{8806}/_{41700}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	421

TYTUŁ III.

O urządzaniu lasów miejskich i prowadzeniu w nich gospodarstwa.

	Wstęp.			431
1	Rozporządzenie objaśniające: że uszkodzenia lasów miejskich dochodzonemi i rozpoznawanemi być powinny według tych samych przepisów, jak defraudacye w lasach rządowych.	13 Lutego 1829 r. N. $^{397}/_{1685}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	433
2	Rozporządzenie polecające, aby do defraudacyj w lasach miejskich stosowano przepisy, stanowiące kary na defraudantów w lasach rządowych.	8 Sierpnia 1833 r. N. $^{5060}/_{9125}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego.	437
3	Decyzya, zalecająca zastosowanie art. 1 Najwyższego Manifestu z d. 17 (29) Kwietnia 1855 r. o umorzenie kar za defraudacye leśno-skarbowe, do defraudacyj w lasach miejskich popełnionych.	16 (28) Marca 1856 r. N. 10,217.	Rada Administracyjna.	439

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
4	О признаніи соотвѣтственною инструкціи, изданной Варшавскимъ Губернскимъ Правленіемъ для лѣснаго Ассессора относительно надзора за городскими лѣсами и о принятіи оной къ руководству по вѣдомству прочихъ Губернскихъ Правленій.	17 (29) Іюля 1859 г. N. 7163/13163.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	446
5	Постановленіе объ учрежденіи при Отдѣленіи Общаго Управленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ чиновниковъ по лѣсной части, обязанныхъ заняться устройствомъ городскихъ лѣсовъ.	17 (29) Сентября 1857 г. N. 23,346.	Совѣтъ Управленія.	452
6	Указаніе состава и обязанностей лѣсной службы, учрежденной при Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	27 Марта (8 Апрѣля) 1858 года.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	462
7	Распоряженіе, предписывающее правила при замѣщеніи должностей въ управленіи городскими лѣсами.	13 (25) Іюня 1859 г. N. 28676/14040.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	480
8	Распоряженіе объ учрежденіи лѣсныхъ Комитетовъ для надзора за городскими лѣсами.	22 Декабря (3 Января) 186½ г. N. 40506/25597.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	484

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
4	Rozporządzenie, uznające instrukcyę dla Assessora Nadleśnego, względem nadzoru lasów miejskich przez Rząd Gubernialny Warszawski wydaną, za stosowną, i polecające innym Rządom Gubernialnym stosowanie się do niéj.	17 (29) Lipca 1856 r. N. 7166/15163.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	447
5	Decyzya, dozwalająca utworzenie przy Wydziale Administracyi Ogólnéj Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych służby leśnéj, mającéj zająć się urządzeniem lasów miejskich.	17 (29) Września 1857 r. N. 23,346.	Rada Administracyjna.	453
6	Instrukcya, wskazująca skład i attrybucye służby leśnéj, przy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych utworzonéj.	27 Marca (8 Kwiet.) 1858 r.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	463
7	Rozporządzenie, przepisujące warunki przy mianowaniu na posady w zarządzie lasów miejskich.	13 (25) Czerwca 1859 r. N. 28676/14040.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	481
8	Rozporządzenie, o utworzeniu komitetów leśnych, dla nadzoru nad lasami miejskiemi.	22 Grudn. (3 Stycz.) 186 1/2 r. N. 40506/25597.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	485

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
9	Объясненіе и дополненіе предыдущаго предписанія объ образованіи Лѣсныхъ Комитетовъ.	7 (19) Мая 1862 г. N. 12257/7949.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	488
10	Постановленіе о примѣненіи по дѣламъ о самовольной порубкѣ городскихъ лѣсовъ правилъ, существующихъ относительно казенныхъ лѣсовъ.	4 (16) Февраля 1864 г.	Совѣтъ Управленія.	494
11	Распоряженіе о преслѣдованіи порубки городскихъ лѣсовъ, на основаніи правилъ существующихъ относительно казенныхъ лѣсовъ.	3 (15) Марта 1864 г. N. 4752/3079.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	496

ГЛАВА IV.

О храненіи привилегій, приговоровъ, межевыхъ плановъ и реестровъ.

	Введеніе.			500
1	Предписаніе объ отсылкѣ дѣлъ и документовъ, оставшихся со временъ прежняго Польскаго Правительства, въ Архивы давнихъ дѣлъ, находящіеся при Гражданскихъ Трибуналахъ.	7 (19) Ноября 1842 г. N. 11014/21801.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	502

Numer bieżący rozporządzeń	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
9	Rozporządzenie objaśniające i uzupełniające poprzedni reskrypt o utworzeniu komitetów leśnych.	7 (19) Maja 1862 r. N. $^{12257}/_{7049}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	489
10	Decyzya, o stósowaniu w sprawach o defraudacye w lasach miejskich przepisów skarbowo-leśnych.	4 (16) Lutego 1864 r.	Rada Administracyjna.	495
11	Rozporządzenie, o dochodzeniu defraudacyj w lasach miejskich, na zasadzie przepisów skarbowo-leśnych.	3 (15) Marca 1864 r. N. $^{4752}/_{3079}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych.	497

TYTUŁ IV.

O konserwacyi przywilejów, nadań, mapp i rejestrów pomiarowych.

	Wstęp.			501
1	Rozporządzenie, względem odsyłania do archiwów akt dawnych przy Trybunałach Cywilnych, akt i dowodów, z czasów dawnego Rządu polskiego pozostałych.	7 (19) Listopada 1842 r. N. $^{11014}/_{21801}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	503

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ОТДѢЛЪ V. О предпринимaніи и исполненіи всѣхъ работъ и улучшеній въ городахъ на счетъ городскихъ кассъ.			
	ГЛАВА I. *Общія правила.*			
	Введеніе			506
1	Извлеченіе изъ инструкціи, данной городскимъ Бургомистрамъ и городскимъ Кассирамъ относительно завѣдыванія фундушами и доходами, поступающими въ городскія кассы.	15 Января 1822 г. N. 210.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	510
2	Постановленіе о томъ, что постройка въ казенныхъ городахъ необходимыхъ хозяйственныхъ строеній должна быть производима посредствомъ подрядчиковъ.	7 Мая 1822 г. N. 2,417.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	523
3	Распоряженіе объ условіяхъ сооруженія строеній посредствомъ подрядчиковъ.	20 Мая 1822 г. N. 286/727.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	528
4	Распоряженіе о томъ, чтобы, при представленіи проэктовъ построекъ, были доставляемы свѣдѣнія о имѣющихся для сего суммахъ.	15 Февраля 1827 г. N. 180.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	532

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
	DZIAŁ V. O przedsiębraniu i wykonywaniu wszelkich robót i ulepszeń w miastach, kosztem kass miejskich.			
	TYTUŁ I. *Przepisy ogólne.*			
	Wstęp.			507
1	Wyciąg z instrukcyi dla Burmistrzów i Kassyerów miejskich, dotyczącéj administracyi funduszów i dochodów, do kass miejskich wpływających.	15 Stycz. 1822 r. Nr. 210.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	511
2	Postanowienie: że potrzebne budowle gospodarskie w miastach rządowych, mają być stawiane za pomocą przedsiębierców.	7 Maja 1822 r. N. 2,417.	Namiestnik Królewski.	527
3	Rozporządzenie, o warunkach stawiania budowli za pomocą przedsiębierców.	20 Maja 1822 r. N. $^{286}/_{727}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	529
4	Rozporządzenie, aby przy podawaniu projektów budowli donosić: jakie są na to fundusze.	15 Lutego 1827 r. N. 180.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	533

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
5	Распоряженіе о представленіи, вмѣстѣ съ проэктами на производство работъ въ городѣ, проэктовъ условій торговъ.	23 Октября 1833 года, N. 12510/23520.	Правительств. Коммисія Внутрен. и Духов. Дѣлъ и Народн. Просвѣщенія.	534
6	Распоряженіе о заведеніи по городамъ контроля, имѣющаго служить основаніемъ для предпринятія и производства работъ по приведенію городовъ въ порядокъ.	2 (14) Іюля 1836 г. N. 16533/30205.	Правительств. Коммисія Внутрен. и Духов. Дѣлъ и Народн. Просвѣщенія.	538
7	Распоряженіе, воспрещающее входить съ представленіемъ о производствѣ издержекъ на казенные дома, не оправданныхъ настоятельною необходимостью или пользою службы.	7 (19) Октября 1841 г. N. 40933/20891.	Правительственная Коммисія Внутренныхъ и Духовныхъ Дѣлъ.	550
8	Постановленіе о томъ, что на работы, положенныя по смѣтѣ, не могутъ быть требуемы добавочныя суммы.	15 (27) Апрѣля 1843 г. N. 2,875.	Совѣтъ Управленія.	554
9	Распоряженіе, указывающее порядокъ, который долженъ быть соблюдаемъ при представленіи проэктовъ работъ въ городахъ.	12 (24) Января 1844 г. N. 1321/2798.	Правительственная Коммисія Внутренныхъ и Духовныхъ Дѣлъ.	556
10	Распоряженіе о вычетѣ съ дополнительныхъ работъ процентовъ, соразмѣрно главнымъ работамъ.	31 Августа (12 Сент.) 1847 г. N. 42542/27343.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	566

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data. i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
5	Rozporządzenie, że jednocześnie z projektami na przedsięwzięcia w mieście, przedstawiane być mają projekta do warunków licytacyjnych.	23 Października 1833 r. N. 12510/23520.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświec. Publ.	535
6	Rozporządzenie, o zaprowadzeniu po miastach kontrolli, mającéj służyć za zasadę do przedsiębrania i wykonywania robót melioracyjnych.	2 (14) Lipca 1836 r. N. 16533/30205.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświec. Publ.	539
7	Rozporządzenie, wzbraniające proponowania wydatków na domy rządowe, bezpośrednią potrzebą służby nieusprawiedliwionych.	7 (19) Października 1841 r. N. 40933/20891.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	551
8	Decyzya: że dodatkowe fundusze na roboty anszlagami objęte, żądanemi być nie mogą.	15 (27) Kwietnia 1843 r. N. 2,875.	Rada Administracyjna.	555
9	Rozporządzenie, wskazujące porządek, w jakim przedstawianemi być mają projekta robót po miastach.	12 (24) Stycznia 1844 r. N. 1321/2798.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	557
10	Rozporządzenie, o potrąceniu procentów z robót dodatkowych, stosunkowo do robót głównych.	31 Sierp. (12 Września) 1847 r. N. 42547/23343.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	567

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
11	Распоряженіе о доставленіи нѣкоторыхъ свѣдѣній при испрашиваніи разрѣшеній на починку строеній или утвержденія дополнительныхъ смѣтъ.	23 Іюля (4 Августа) 1851 года, N. 50916/27060.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	570
12	Дополнительныя правила относительно составленія и представленія смѣтъ на производство работъ въ городахъ.	5 (17) Сентября 1851 г. N. 17850/36430.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	572
13	Распоряженіе объ устраненіи злоупотребленій при производствѣ работъ на счетъ Казны или городовъ административнымъ порядкомъ.	18 (30) Сентября 1852 г. N. 41329/11521.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	578
14	Распоряженіе о посвидѣтельствованіи всѣмъ составомъ Магистрата ревизіонно-сдаточныхъ протоколовъ работамъ или поставкамъ, произведеннымъ на счетъ города.	1 (13) Октября 1854 г. N. 20517/41723.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	582
15	Распоряженіе объ увеличеніи и опредѣленіи правъ Губернскихъ Правленій по предмету завѣдыванія городскими фундушами.	13 (25) Сентября 1855 г. N. 28528/13098.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	586
16	Распоряженіе о ревизіонно-сдаточныхъ протоколахъ работамъ, которыя подлежатъ освидѣтельствованію на мѣстѣ.	10 (22) Февраля 1859 г. N. 39266/19717.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	596

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
11	Rozporządzenie o wnioskach, co do reparacyi zabudowań, lub zatwierdzania anszlagów dodatkowych.	23 Lipca (4 Sierp.) 1851 r. N. $^{50916}/_{27060}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	571
12	Rozporządzenie uzupełniające poprzednie przepisy, o sporządzaniu i przedstawianiu anszlagów na roboty po miastach.	3 (15) Września 1851 r. N. $^{17850}/_{36430}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	573
13	Rozporządzenie, o usunięciu nadużyć przy wykonywaniu robót na rzecz skarbu lub miast, sposobem administracyjnym.	18 (30) Września 1852 r. N. $^{41329}/_{12521}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	579
14	Rozporządzenie, że protokóły rewizyjno-odbiorcze dopełnionych robót lub dostaw na rzecz miast, mają być poświadczane przez cały skład Magistratów.	1 (13) Października 1854 r. N. $^{20517}/_{41723}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	583
15	Rozporządzenie, powiększające i określające attrybucye Rządów Gubernialnych, pod względem administracyi funduszami miejskiemi.	13 (25) Września 1855 r. N. $^{28528}/_{13008}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	587
16	Rozporządzenie, o protokółach rewizyjno-odbiorczych robót, które mają być rewidowane na gruncie.	10 (22) Lutego 1859 r. N. $^{39266}/_{19717}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	597

***

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ГЛАВА II. *О постройкѣ и содержаніи въ городахъ гауптвахтъ, скотобоенъ, кирпичныхъ заводовъ, колодезей, насосовъ, пожарныхъ инструментовъ, фонарей, мостовыхъ, дорогъ, мостовъ, плотинъ, публичныхъ садовъ и разсадниковъ.*			
1	Постановленіе о томъ, что содержаніе гауптвахтъ въ городахъ, имѣющихъ 10,000 злотыхъ годоваго дохода, должно быть отнесено на счетъ городскихъ суммъ, въ городахъ же, имѣющихъ меньшій доходъ, на счетъ Казны.	3 Сентября 1816 года, N. 4,857.	Совѣтъ Управленія.	602
2	Распоряженіе о содержаніи строеній при заставахъ изъ чиншей, платимыхъ арендаторами казенныхъ и городскихъ доходовъ, пользующимися этими строеніями, соразмѣрно платимой ими арендной суммѣ, съ тѣмъ, чтобы на будущее время не были сооружаемы сего рода строенія.	9 (21) Іюля 1853 г. N. 5326/12031.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	606
3	Разрѣшеніе, данное Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, объ отпускѣ безплатно изъ казенныхъ лѣсовъ лѣснаго матеріала на постройку въ городахъ скотобоенъ.	11 Іюля 1820 г. N. 9,789.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	612

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.

TYTUŁ II.

O stawianiu i utrzymywaniu po miastach odwachów, bydłobójni, cegielni, studzien, pomp, narzędzi ogniowych, latarń, bruków, dróg, mostów, grobel, ogrodów spacerowych i plantacyj.

1	Decyzya, że utrzymywanie odwachów w miastach, których dochody wynoszą rocznie złp. 10,000, ma być uskuteczniane kosztem funduszów miejskich, w miastach zaś mających mniejsze dochody, nakładem skarbu.	3 Września 1816 r. N. 4,857.	Rada Administracyjna.	603
2	Rozporządzenie: że budowle rogatkowe mają być utrzymywane z czynszów, płacić płacić się mających przez dzierżawców dochodów skarbowych i miejskich, z tychże budowli użytkujących, w stosunku uiszczanych summ dzierżawnych; na przyszłość zaś, budowle takowe stawiane być nie mają.	9 (21) Lipca 1853 r. N. 5326/12031.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	607
3	Decyzya, upoważniająca Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu, aby na bydłobójnie, po miastach wystawiać się mające, wydawała bezpłatnie potrzebną ilość drzewa z lasów rządowych.	11 Lipca 1820 r. N. 9,789.	Namiestnik Królewski.	613

*

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
4	Распоряженіе о представленіи, вмѣстѣ со смѣтами и планами на сооруженіе городскихъ построекъ и скотобоень, ситуаціонныхъ плановъ и о постройкѣ скотобоень, сколько сіе окажется возможнымъ, на берегу рѣкъ.	14 Апрѣля 1821 года, N. 141.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	614
5	О обязанности городовъ содержать скотобойни.	22 Іюня (4 Іюля) 1843 г. N. 5,328.	Совѣтъ Управленія.	616
6	Объявленіе желанія Правительства относительно постройки въ городахъ кирпичныхъ заводовъ.	15 Мая 1818 г. N. $^{162}/_{323}$.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	626
7	Предписаніе объ устройствѣ въ городахъ каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами.	3 (15) Іюля 1847 г. N. $^{21}/_{21}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	628
8	Распоряженіе объ условіяхъ на поставку чугунныхъ насосовъ и устройство колодцевъ въ городахъ.	22 Іюня (4 Іюля) 1849 г. N. $^{40566}/_{28313}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	632
9	Распоряженіе объ устройствѣ каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами только въ губернскихъ и другихъ болѣе зажиточныхъ городахъ.	17 (29) Декабря 1851 г. N. $^{14776}/_{30115}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	642

Numer bieżący rozporządzeń.	T R E Ś Ć.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
4	Rozporządzenie, że kosztorys i plany budowli miejskich i szlachtuzów, mają być przedstawiane ze szczegółowemi planami sytuacyjnemi; te ostatnie nadto mają być stawiane, o ile można, nad rzekami.	14 Kwietnia 1821 r. N. 141.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	615
5	Decyzya, o obowiązku miast utrzymywania szlachtuzów.	22 Czerw. (4 Lipca) 1843 r. Nr. 5,328.	Rada Administracyjna.	617
6	Rozporządzenie, oznajmiające wolę Rządu, aby po miastach wystawiane były cegielnie.	15 Maja 1818 r. N. $^{162}/_{323}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	627
7	Rozporządzenie, obejmujące przepis, względem zaprowadzenia po miastach studzien murowanych z pompami żelaznemi.	3 (15) Lipca 1847 r. N. $^{21}/_{21}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	629
8	Rozporządzenie, wskazujące warunki do licytacyi na dostawę pomp żelaznych i na wystawienie studzien po miastach.	22 Czerw. (4 Lipca) 1849 r. N. $^{49566}/_{28313}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	633
9	Rozporządzenie, obowiązek budowania studzien murowanych z pompami żelaznemi, ograniczające do miast gubernialnych i innych zamożniejszych.	17 (29) Grudnia 1851 r. N. $^{14776}/_{30115}$.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	643

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
10	Распоряженіе объ осмотрѣ нѣсколько разъ въ году чугунныхъ насосовъ для предотвращенія поврежденія оныхъ.	24 Сентября (6 Октября 1854 г. N. 4361/10158.	Правительственная Комисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	644
11	Постановленіе о томъ, что каждый городъ долженъ имѣть трубочиста для чистки и осмотра дымовыхъ трубъ, а также огнегасительныя орудія, подробно предписанныя.	15 Іюня 1819 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	650
12	Постановленіе, коимъ указывается, на кого долженъ быть распредѣляемъ сборъ на покупку огнегасительныхъ орудій.	6 (18) Февраля 1835 г. N. 23246/47416.	Правительств. Коммис. Внутр. и Духовн. Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	658
13	Распоряженіе о смѣтахъ на покупку или починку огнегасительныхъ орудій, а также на мощеніе улицъ.	18 (30) Ноября 1843 г. N. 25467/26826.	Правительственная Комисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	662
14	Распоряженіе о введеніи одинаковыхъ пожарныхъ бочекъ и о порядкѣ производства торговъ на поставку или починку огнегасительныхъ орудій.	8 (20) Ноября 1852 г. N. 21438/43887.	Правительственная Комисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	668
15	Постановленіе о порядкѣ храненія пожарныхъ бочекъ.	17 (29) Декабря 1843 г. N. 10,019.	Совѣтъ Управленія.	672

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
10	Rozporządzenie, zalecające odbywanie rewizyj kilka razy do roku pomp żelaznych, dla zapobieżenia ich uszkodzeniu.	24 Września (6 Października) 1854 r. N. 4361/10458.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	645
11	Postanowienie: iż każde miasto mieć będzie kominiarza do wycierania i rewidowania kominów, oraz narzędzia ogniowe, szczegółowo przepisane.	15 Czerwca 1819 r.	Namiestnik Królewski.	651
12	Rozporządzenie określające: do kogo ma być regulowaną składka na sprawienie narzędzi ogniowych.	6 (18) Lutego 1835 r. N. 23246/47416.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświec. Publ.	659
13	Rozporządzenie o anszlagach na sprawienie lub reparacyę narzędzi ogniowych, tudzież na wybrukowanie ulic.	18 (30) Listopada 1843 r. N. 25467/46826.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	663
14	Rozporządzenie, o zaprowadzeniu jednostajnych beczek pożarnych i o porządku licytacyj, na sprawienie lub reparacyę narzędzi ogniowych odbywać się winnych.	8 (20) Listopada 1852 r. N. 21438/43687.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	669
15	Decyzya o porządku przechowywania beczek pożarnych.	17 (29) Grudnia 1843 r. N. 10,019.	Rada Administracyjna.	673

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
16	Распоряженіе о храненіи въ сараяхъ, выстроенныхъ на счетъ городскихъ кассъ, только заливныхъ трубъ и пожарныхъ бочекъ.	12 (24) Ноября 1852 г. N. 12275/23430.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	676
17	Распоряженіе о родѣ и внутреннемъ устройствѣ пожарныхъ заливныхъ трубъ.	31 Мая (12 Іюня) 1856 г. N. 7822/16816.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	680
18	Постановленіе объ устройствѣ въ городахъ ревербныхъ фонарей, которые должны быть заготовляемы, содержимы и освѣщаемы на счетъ жителей.	14 Ноября 1820 г. N. 12,524.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	692
19	Распоряженіе объ устройствѣ по городамъ чугунныхъ фонарныхъ столбовъ.	29 Іюля (10 Августа) 1857 г. N. 8283/17859.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	694
20	Увѣдомленіе объ увеличеніи цѣнъ на чугунные фонарные столбы и перевозку оныхъ.	10 (22) Декабря 1857 г. N. 15316/30835.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	702
21	Распоряженіе о томъ, что расходы по устройству тротуаровъ при приходскихъ костелахъ должны быть обращаемы на городскія кассы.	9 Февраля 1824 г. N. 390/1240.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	704

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
16	Rozporządzenie o przechowywaniu w szopach, kosztem kass miejskich stawianych, tylko sikawek i beczek pożarnych.	12 (24) Listopada 1852 r. N. 12275/23430.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	677
17	Rozporządzenie o rodzaju i konstrukcyi sikawek.	31 Maja (12 Czerwca) 1856 r. N. 7822/16816.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	681
18	Postanowienie, o zaprowadzeniu po miastach latarń rewerberowych, kosztem mieszkańców sprawiać, utrzymywać i opalać się mających.	14 Listopada 1820 r. N. 12,524.	Namiestnik Królewski.	693
19	Rozporządzenie, o zaprowadzeniu po miastach słupów latarniowych żelaznych.	29 Lipca (10 Sierpnia) 1857 r. N. 8283/17850.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	695
20	Rozporządzenie, zawiadamiające o podwyższeniu ceny słupów latarniowych żelaznych, oraz transportu onych.	10 (22) Grudnia 1857 r. N. 15316/30835.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	703
21	Rozporządzenie wskazujące: że koszta urządzenia trotoarów przed kościołami parafialnemi po miastach, ponoszone być mają przez kassy miejskie.	9 Lutego 1824 r. N. 390/1240.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Policyi.	705

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
22	Постановленіе о постройкѣ мостовъ, дорогъ и т. п. въ случаѣ недостатка городскихъ суммъ.	17 (29) Сентября 1837 г. N. 9,905.	Совѣтъ Управленія.	706
23	Распоряженіе о представленіи проектовъ на сооруженіе мостовъ, дорогъ, перевозовъ и т. п. въ казенныхъ городахъ.	24 Октяб. (5 Ноябр.) 1837 г. N. 36018/46080.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	710
24	Распоряженіе о томъ, что въ частныхъ городахъ, въ которыхъ доходъ торговый и ярмарочный принадлежитъ владѣльцу, мостовыя должны быть заводимы и содержимы на его счетъ.	8 (20) Іюля 1840 г. N. 16945/9290.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	714
25	Постановленіе о томъ, что въ городахъ, въ которыхъ жители находятся въ бѣдномъ состояніи, городскія же кассы имѣютъ достаточныя средства, расходы на постройку тротуаровъ должны быть произведены изъ городскихъ суммъ.	9 (21) Февраля 1851 г. N. 20,400.	Совѣтъ Управленія.	716
26	Распоряженіе о томъ, что Губернскія Правленія могутъ утверждать смѣты, не превышающія 75 руб. сер. на ремонтное исправленіе мостовыхъ, мостовъ и улицъ въ городахъ.	30 Апрѣля (12 Мая) 1851 г. N. 1364/3254.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	720

Numer bieżący rozporządzeń	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
22	Decyzya o budowaniu mostów, dróg i t. p. w razie niedostatku funduszów miejskich.	17 (29) Września 1837 r. N. 9,905	Rada Administracyjna.	707
23	Rozporządzenie, o projektowaniu budowy mostów, dróg, przepraw i t. p. w miastach rządowych.	24 Paźdz. (5 Listop.) 1837 r. N. 26048/46089.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	711
24	Rozporządzenie: iż w miastach prywatnych, w których dochód z targowego i jarmarcznego do właściciela należy, bruki kosztem jego zaprowadzane i utrzymywane być winny.	8 (20) Lipca 1840 r. N. 16945/9290.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	715
25	Decyzya: iż w miastach, których mieszkańcy są niezamożni, a których kassy miejskie posiadają dostateczne fundusze, koszta budowania chodników i trotoarów, do tychże funduszów regulują się.	9 (21) Lutego 1851 r. N. 20,400.	Rada Administracyjna.	717
26	Rozporządzenie wskazujące, iż anszlagi nie przenoszące kwoty rs. 75 na reparacye bruków, mostów i ulic miast, Rządy Gubernialne zatwierdzać mogą.	30 Kwietnia (12 Maja) 1851 r. N. 1364/3254.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	721

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
27	Распоряженіе относительно передѣлки шоссе на мостовыя на городскихъ улицахъ.	20 Августа (1 Сентября) 1853 г. N. 15070/32831.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	724
28	Постановленіе о дорогахъ, мостахъ, плотинахъ и всякаго рода переправахъ, находящихся въ чертѣ частныхъ городовъ, на земляхъ вотчинныхъ и находящихся въ безсрочномъ владѣніи.	22 Апрѣля (4 Мая) 1858 г.	Совѣтъ Управленія.	728
29	Постановленіе о томъ, что казенные сады должны быть содержимы властями, въ постоянномъ завѣдываніи которыхъ состоятъ дома, къ коимъ принадлежатъ эти сады.	14 Іюня 1817 г. N. 3,169.	Совѣтъ Управленія.	732
30	Постановленіе о томъ, чтобы въ городахъ были разведены разсадники деревьевъ.	2 Марта 1818 г. N. 3,318.	Совѣтъ Управленія.	734
31	Постановленіе о разведеніи тутовыхъ деревъ въ разсадникахъ тополей.	4 (16) Іюня 1836 г. N. 9521/11584.	Правительств. Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.	736

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data. i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
27	Rozporządzenie, o projektowaniu zamiany adamizacyi ulic miast na bruki.	20 Sierpnia (1 Września) 1853 r. N. 15070/32831.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	725
28	Postanowienie o drogach, mostach, groblach i wszelkich przeprawach, położonych w miastach prywatnych na gruntach dominialnych i w wieczystém posiadaniu będących.	22 Kwietnia (4 Maja) 1858 r.	Rada Administracyjna.	729
29	Decyzya, iż ogrody rządowe mają być utrzymywane przez Władze mające stale pod swoją administracyą domy, do których ogrody te należą.	14 Czerwca 1817 r. N. 3,169.	Rada Administracyjna.	733
30	Decyzya, zalecająca zakładanie szkółek drzew po miastach.	2 Marca 1818 r. N. 3,318.	Rada Administracyjna.	735
31	Rozporządzenie zalecające hodowanie drzewa morwowego w szkółkach drzew topolowych.	4 (16) Czerwca 1836 r. N. 9621/11584.	Kommissya Rząd. Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświec. Publ.	737

ОТДѢЛЪ VI.

О строительномъ капиталѣ городовъ.

ГЛАВА I.

О строительномъ капиталѣ городовъ: Калиша, Ченстохова и Замостья.

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	Введеніе.			738
1	Объявленіе Высочайшаго разрѣшенія на выдачу изъ суммъ Казны ссудъ въ пособіе для вновь строящихся въ городѣ Калишѣ.	19 (31) Октября 1817 г.	Министръ Статсъ-Секретарь.	740
2	Постановленіе о назначеніи суммы на выдачу ссудъ для вновь строящихся въ городѣ Калишѣ.	20 Января 1818 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	742
3	Постановленіе о назначеніи суммы на пособіе для вновь строящихся въ городѣ Новомъ и Старомъ Ченстоховѣ.	25 Января 1826 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	756
4	Постановленіе объ основаніи такъ называемаго желѣзнаго капитала для выдачи въ ссуды на постройку каменныхъ домовъ въ городѣ Замостьѣ.	1 (13) Февраля 1838 г. N. 14,580.	Совѣтъ Управленія.	762

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.

DZIAŁ VI.

O funduszu budowlanym miast.

TYTUŁ I.

O funduszach budowlanych miast: Kalisza, Częstochowy i Zamościa.

	Wstęp.			739
1	Objawienie Najwyższego upoważnienia do udzielania pożyczki ze skarbu na wsparcie nowo budujących się w mieście Kaliszu.	19 (31) Października 1817 r.	Minister Sekretarz Stanu.	741
2	Postanowienie, przeznaczające fundusz na pożyczki dla nowo budujących się w mieście Kaliszu.	20 Stycznia 1818 r.	Namiestnik Królewski.	743
3	Postanowienie, przeznaczające fundusz na wsparcie dla nowo-budujących się w mieście Nowéj i Staréj Częstochowie.	25 Stycznia 1826 r.	Namiestnik Królewski.	757
4	Postanowienie, urządzające fundusz żelazny na zapomogi dla murujących się w mieście Zamościu.	1 (13) Lutego 1838 r. N. 14,580.	Rada Administracyjna.	763

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
	ГЛАВА II. *О выдачѣ жителямъ городовъ ссудъ на постройку домовъ изъ остатковъ городскихъ кассъ.*			
	Введеніе.			778
1	Постановленіе о выдачѣ въ займы суммъ, сбереженныхъ городскими кассами.	7 Мая 1821 г.	Намѣстникъ въ Царствѣ.	780
2	Выписка изъ Высочайшаго указа объ учрежденіи Польскаго Банка о томъ, что залоги и денежные вклады разныхъ управленій должны быть вносимы въ Банкъ.	17 (29) Января 1828 г.	Высочайшій указъ.	784
3	Предписаніе о томъ, что городскіе капиталы, помѣщенные на ипотекахъ и въ Варшавскомъ Ломбардѣ, по мѣрѣ возврата оныхъ, а также залоги городскихъ чиновниковъ, должны быть вносимы въ Банкъ.	28 Февраля 1829 г. N. $^{80}/_{284}$.	Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.	786
4	Постановленіе объ утвержденіи правилъ о выдачѣ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ.	24 Октября (5 Ноября) 1844 г.	Совѣтъ Управленія.	788

Numer bieżący rozporządzeń.	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.

TYTUŁ II.

O udzielaniu pożyczek budowlanych mieszkańcom miast z remanentów kass miejskich.

	Wstęp.			779
1	Postanowienie, dozwalające wypożyczania summ, po kassach miejskich oszczędzonych.	7 Maja 1821 r.	Namiestnik Królewski.	781
2	Wyciąg z Najwyższego Ukazu, ustanawiającego Bank Polski, że depozyta, kaucye i wszelkie fundusze instytutowe, w Banku Polskim mają być lokowane.	17 (29) Stycznia 1828 r.	Ukaz Najwyższy.	785
3	Rozporządzenie, aby kapitały miejskie na hipotekach i w lombardzie warszawskim umieszczone, w miarę ich zwracania, tudzież kaucye urzędników miejskich, w Banku lokowane były.	28 Lutego 1829 r. N. $^{80}/_{284}$.	Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.	787
4	Postanowienie, zatwierdzające przepisy, o udzielaniu pożyczek z funduszów miejskich.	24 Października (5 Listopada) 1844 r.	Rada Administracyjna	789

****

Номеръ по порядку.	СОДЕРЖАНІЕ.	Число и номеръ.	Власть, отъ которой послѣдовало распоряженіе.	Страницы.
5	Постановленіе объ отмѣнѣ ограниченій, воспрещающихъ лицамъ, получающимъ ссуды на постройку домовъ, обременять эти дома долгами и ипотечными обязательствами безъ вѣдома Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.	12 (24) Ноября 1865 г.	Совѣтъ Управленія.	844
6	Постановленіе объ отмѣнѣ нѣкоторыхъ правилъ, изданныхъ въ 1844 году о выдачѣ ссудъ на постройку домовъ, въ видахъ облегченія заемщикамъ возврата оныхъ.	29 Апрѣля (11 Мая 1866 г.	Совѣтъ Управленія.	848

Numer bieżący rozporządzeń	TREŚĆ.	Data i Numer.	Wymienienie Władzy wydającéj rozporządzenie.	Stronica.
5	Decyzya, o uchyleniu zastrzeżeń, zabraniających osobom, które otrzymują pożyczki budowlane, zaciągania długów i zobowiązań hipotecznych na domy, bez wiedzy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.	12 (24) Listopada 1865 r.	Rada Administracyjna.	845
6	Decyzya, o uchyleniu i zmianie niektórych przepisów z 1844 r. o udzielaniu pożyczek budowlanych, celem ułatwienia dłużnikom ich zwrotu.	29 Kwietnia (11) Maja 1866 r.	Rada Administracyjna.	849

МАТЕРІАЛЫ,

ЗАКЛЮЧАЮЩІЕ ВЪ СЕБѢ

ПОСТАНОВЛЕНІЯ

ПО

ГОРОДСКОМУ ХОЗЯЙСТВУ.

MATERYAŁY

OBEJMUJĄCE

USTAWY I URZĄDZENIA

DOTYCZĄCE

GOSPODARSTWA MIEJSKIEGO.

ОТДѢЛЪ III.

О СУДЕБНОЙ ЗАЩИТѢ ГОРОДСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ И ПРИСВОЕННЫХЪ ГОРОДАМЪ ПРАВЪ.

ГЛАВА I.

О спорныхъ дѣлахъ съ частными лицами, производимыхъ гражданскимъ и административнымъ судебнымъ порядкомъ.

Введеніе.

Всѣ споры между городами и частными лицами, возникающіе de jure, т. е. о правахъ собственности на имущества, о принадлежности капиталовъ и вѣчныхъ фундушей, о границахъ, объ ипотечныхъ и сервитутныхъ правахъ, о дѣйствительности договоровъ, записей, документовъ и проч., а равно о правахъ пользованія недвижимыми имуществами и доходами, подлежатъ разсмотрѣнію и рѣшенію обыкновенныхъ гражданскихъ судовъ.

Во всякомъ случаѣ, будетъ ли городъ истцомъ, или отвѣтчикомъ, Генеральная Прокураторія обязана, чрезъ своихъ защитниковъ, вчинать иски и ходатайствовать по упомянутымъ дѣламъ въ гражданскихъ судахъ.

Передъ начатіемъ тяжбы или иска, Магистратъ города, собравъ всѣ документы и соотвѣтственныя объясненія, чрезъ Губернское Правленіе представляетъ Правительственной Коммисіи

DZIAŁ III.

O OBRONIE WŁASNOŚCI MIAST I PRAW IM SŁUŻĄCYCH.

TYTUŁ I.

O sporach z prywatnemi osobami w drodze sądownictwa cywilnego i administracyjnego.

W s t ę p.

Wszelkie spory, pomiędzy miastami a prywatnemi osobami zachodzące „de jure" t. j. o prawa do własności dóbr i gruntów, o należności kapitałów i wiecznych funduszów, o granice, o prawa hypoteczne, o prawo do służebności, o ważność tranzakcyj, legatów, dokumentów i t. p. — tudzież o prawo użytkowania z nieruchomości i pobierania dochodów, ulegają rozpoznaniu i zawyrokowaniu zwyczajnych sądów cywilnych.

Spory te, czy to z powództwa miasta, czy z zapozwania przez prywatną osobę, wywołane przed sądy cywilne, są wprowadzane i popierane przez Prokuratoryę w Królestwie, za pośrednictwem jéj obrońców.

Przed wytoczeniem ze strony miasta processu, Magistrat zebrane dokumeuta, ze stosownemi objaśnieniami, za pośrednictwem Rządu Gubernialnego, przedstawia Kommissyi Rządowéj Spraw

Внутреннихъ Дѣлъ на рѣшеніе: основательны ли его домогательства.

По разсмотрѣніи документовъ, Правительственная Коммисія или прямо уполномочиваетъ Прокураторію Царства начать искъ, или предварительно требуетъ ея заключенія по этому дѣлу. Гражданскій Трибуналъ Варшавской губерніи, въ Варшавѣ, исключительно уполномоченъ рѣшать въ первой инстанціи всѣ спорныя дѣла цѣлаго края, касающіяся общественныхъ имуществъ, слѣдовательно и имуществъ городскихъ гминъ, однако только въ такомъ случаѣ, когда дѣло идетъ объ одномъ лишь правѣ собственности на имущества, о принадлежности капиталовъ, о достовѣрности актовъ и обязательствъ и проч. Спорныя же дѣла о временныхъ принадлежностяхъ, относящихся къ городской собственности, равно дѣла о временномъ владѣніи, дѣла уголовныя и полицейскія должны быть разсматриваемы соотвѣтственными мѣстными судами первой инстанціи. Въ спорныхъ дѣлахъ сего послѣдняго рода, Прокураторія не защищаетъ городовъ, ибо она обязана нести судебную защиту только въ дѣлахъ, предметъ которыхъ составляетъ исключительно право собственности на имущества и фундуши.

Во II-й главѣ 1-го отдѣла NN. 1, 2, 3, 4 и 5, помѣщены: отзывъ Прокураторіи, предписаніе Правительственной Коммисіи Юстиціи, а также постановленіе бывшаго Временнаго Правленія Царства 1832 года, которыя объясняютъ, по какимъ дѣламъ Прокураторія обязана судебно защищать города.

Наконецъ, административному судебному порядку подлежатъ всѣ спорныя дѣла по неисполненнымъ контрактамъ, заключаемымъ административными властями отъ имени городовъ съ поставщиками или подрядчиками работъ для этихъ городовъ, а также споры частныхъ лицъ съ этими же подрядчиками по поводу этихъ же работъ; вообще этому суду подлежатъ иски по договорамъ, заключаемымъ административнымъ порядкомъ Правительственными Коммисіями или, по ихъ распоряженіямъ, подчиненными административными властями съ частными лицами. Этого рода дѣла рѣшаютъ въ первой инстанціи

Wewnętrznych, do uznania: czy żądania miasta są dostatecznie uzasadnione.

Po rozpoznaniu dokumentów, Kommissya Rządowa, albo wprost upoważnia Prokuratoryę w Królestwie do wyniesienia processu, albo téż zasięga poprzednio jéj opinii.

Trybunał Cywilny Gubernii Warszawskiéj w Warszawie, jest wyłącznie upoważnionym do sądzenia, w pierwszéj instancyi, wszystkich processów z całego kraju, dotyczących własności publicznych, a zatém i gmin miejskich; w tych jednak tylko przypadkach, gdzie spór zachodzi o same prawo, t. j. o własność, należność kapitałów, ważność aktów, umów i t. p. Spory zaś o należności przemijające, z własności miejskich wynikające, tudzież sprawy possessoryjne, kryminalne i policyjne, w sądach właściwych miejscowych pierwszéj instancyi rozpoznawane być winny. W sporach i sprawach tego ostatniego rodzaju, Prokuratorya w Królestwie nie przynosi za miastami obrony, jako obowiązana do bronienia ich tylko w sprawach, których przedmiotem jest samo prawo do własności dóbr i funduszów.

W Dziale II-m, Tyt. 1-m, pod NN. 1, 2, 3, 4 i 5 zamieszczone zostały: odezwa Prokuratoryi, reskrypta Kommissyi Rządowéj Sprawiedliwości, oraz decyzya b. Rządu Tymczasowego z 1832 r., które wyłuszczają: w jakich sprawach Prokuratorya miastom obronę swoją udzielać winna.

Naostatek, sądownictwu administracyjnemu ulegają spory: wynikające z kontraktów lub umów, przez Władze administracyjne, w imieniu miast, zawartych z dostawcami lub przedsiębiercami robót na rzecz tychże miast, jak niemniéj spory, zachodzące pomiędzy prywatnymi a przedsiębiercami robót dla miast, z tytułu tychże robót, wreszcie, w ogóle spory, wypływające z kontraktów, w drodze administracyjnéj, przez Kommissye Rządowe, lub z ich polecenia, przez niższe Władze administracyjne, z prywatnemi osobami zawieranych. Spory tego rodzaju, sądzą w pierwszéj instancyi Rządy Gubernialne, na zasadzie §§ 25 i 26 Dekretu Królewskie-

Губернскія Правленія, на овнованіи §§ 25 и 26 Королевскаго декрета 7 Февраля 1809 года объ образованіи учрежденій административныхъ департаментныхъ и уѣздныхъ, Королевскаго декретю 9 Ноября 1811 г. и Высочайшаго повелѣнія 30 Марта (11 Апрѣля) 1817 г. Во второй и послѣдней инстанціи разсматриваетъ и рѣшаетъ Государственный Совѣтъ въ судномъ присутствіи, на основаніи 19 § лит. с Высочайшаго указа 24 Мая (5 Іюня) 1861 года объ учрежденіи Государственнаго Совѣта Царства.

№ 1.

Учрежденіе судебной защиты въ дѣлахъ и спорахъ, касающихся общественныхъ имуществъ, и назначеніе свойственнаго имъ судопроизводства.

(29 Сентября (11 Октября) 1816 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію
МЫ АЛЕКСАНДРЪ I,
Императоръ Всероссійскій, Царь Польскій,
и проч., и проч., и проч.

Желая на болѣе прочныхъ основаніяхъ учредить судебную защиту для всякаго рода общественныхъ имуществъ, какъ коронныхъ, народныхъ, такъ и тѣхъ, которыя состоятъ подъ покровительствомъ или ближайшимъ надзоромъ Правительства,—по выслушаніи мнѣнія Нашего Государственнаго Совѣта, постановили и постановляемъ:

go z d. 7 Lutego 1809 r., stanowiącego organizacyę Władz administracyjnych, departamentowych i powiatowych, Dekretu Królewskiego z d. 9 Listopada 1811 r. i postanowienia Królewskiego z d. 30 Marca (11 Kwietnia) 1817 r. W drugiéj i ostatniéj instancyi, rozpoznaje one Rada Stanu Królestwa w składzie sądzącym, z mocy art. 19 ustępu c, Ukazu Najwyższego z d. 24 Maja (5 Czerwca) 1861 roku, stanowiącego organizacyę Rady Stanu.

№ 1.

Urządzenie prawnéj obrony w sprawach i sporach dotyczących własności publicznych, i oznaczenie właściwego dla nich sądownictwa.

(d. 22 Września (11 Października) 1816 r.)

Wyciąg z wypisu z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z BOŻÉJ ŁASKI,

MY ALEXANDER I,

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski,

etc. etc. etc.

Chcąc na gruntowniejszych oprzéć zasadach, prawną obronę wszelkich, jakiegokolwiek rodzaju, własności publicznych, jakoto korony i narodowych, oraz tych, którym Rząd opiekę swoją lub bliższy dozór jest winien,—po wysłuchaniu Naszej Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Статья 1.

Вмѣсто всѣхъ юридическихъ отдѣленій и чиновниковъ, которымъ до сихъ поръ принадлежала судебная защита разнаго рода общественныхъ имуществъ, въ столичномъ городѣ Царства, гдѣ находятся всѣ Правительственныя Коммисіи, учреждается только одно главное присутственное мѣсто, т. е. Генеральная Прокураторія, долженствующая нести защиту во всѣхъ дѣлахъ, касающихся общественныхъ имуществъ.

Означеніе Суда, уполномоченнаго рѣшать спорныя дѣла, касающіяся общественныхъ имуществъ.

Статья 6.

Одинъ только Земскій Судъ Мазовецкаго воеводства, находящійся въ столицѣ, какъ первая инстанція, и одинъ только Аппеляціонный Трибуналъ, какъ вторая инстанція, исключительно уполномочены рѣшать всѣ спорныя дѣла цѣлаго края, касающіяся общественныхъ имуществъ, будетъ ли это искъ или отвѣтъ,—однако въ такихъ только случаяхъ, когда идетъ споръ объ исключительномъ правѣ собственности de jure, какъ напр. споры: о правахъ собственности на недвижимыя имущества, о границахъ, объ ипотекѣ, о капиталахъ или какихъ нибудь записяхъ, о дѣйствительности договоровъ, духовныхъ завѣщаній, условій, обязательствъ и проч.

Статья 7.

Только спорныя дѣла о временномъ правѣ собственности на государственныя имущества, какъ-то: дѣла о временномъ владѣніи, дѣла уголовныя, исправительной полиціи и полицей-

Artykuł 1.

Na miejsce wszystkich wydziałów prawnych i urzędników, do których obrona, jakichkolwiek bądź własności publicznych dotycząca, należała, będzie w stolicy Królestwa, pod bokiem Kommissyów Rządowych, jedna tylko naczelna Magistratura, to jest Prokuratorya Generalna, obroną prawną, wszystkich własności publicznych, zatrudniać się mająca.

Oznaczenie Sądu, upoważnionego do sądzenia spraw tyczących się własności publicznych.

Artykuł 6.

Jeden tylko Sąd Ziemski Województwa Mazowieckiego w stolicy będący, jako pierwsza instancya, i jeden tylko Trybunał Appellacyjny, jako druga instancya, będą wyłącznie upoważnionemi do sądzenia wszystkich processów z całego kraju, publicznych własności tyczących się, czyli to z powództwa czyli z zapozwania wytoczonych; w tych jednak tylko przypadkach, gdzie spór o prawo do własności, to jest *de jure*, jak np. o dziedzictwo dóbr nieruchomych, o granice, o prawo hypoteczne, o należności kapitałów, lub jakichkolwiek wiecznych funduszów, o ważność tranzakcyj, testamentów, kontraktów, umów i t. p. zachodzić będzie.

Artykuł 7.

Sprawy tylko przemijające, z własności publicznych wynikające, jak np. sprawy possessoryjne, kryminalne, policyi poprawczéj, policyjne, tudzież o dochody czasowe (wyjąwszy

скія, равно споры о временныхъ доходахъ (исключая споровъ о доходахъ, ниже въ статьѣ 10-й поименованныхъ) рѣшаются въ первой инстанціи соотвѣтственными мѣстными судами. Верховный же Трибуналъ, какъ для всѣхъ споровъ жителей Царства, такъ и для споровъ и исковъ, относящихся къ общественнымъ имуществамъ, долженъ быть третьею и послѣднею инстанціею.

Общія обязанности Генеральной Прокураторіи.

Статья 8.

Генеральная Прокураторія, въ общемъ своемъ составѣ, уполномочена главнѣйшимъ образомъ отъ мѣстнаго Правительства нести судебную защиту въ исковыхъ и тяжебныхъ дѣлахъ, касающихся государственныхъ имуществъ, состоящихъ подъ покровительствомъ Правительства.

Статья 9.

Къ такимъ имуществамъ принадлежатъ:

пунктъ k, недвижимыя имущества и всѣ фундуши городовъ, гминъ, богоугодныхъ заведеній, госпиталей, а также разныхъ общинъ и общественныхъ институтовъ.

Статья 10.

Однако, пока особенное постановленіе подробно не означитъ, какіе споры объ общественныхъ имуществахъ и принадлежностяхъ, поименованные въ предыдущей статьѣ, равно какіе споры о доходахъ соотвѣтственными гражданскими, а которые административными судами должны быть разсматриваемы и рѣшаемы,—до тѣхъ поръ Генеральная Прокураторія должна особенно заботиться, чтобы не были ведены путемъ гражданскаго судопроизводства дѣла по взысканіямъ, касающіяся:

te dochody, które niżéj pod art. 10 są wyszczególnionemi) w sądach właściwych, *respective* miejscowych, pierwszéj instancyi, sądzonemi będą. Trybunał zaś Najwyższy, tak jak dla wszystkich krajowych mieszkańców, będzie, dla spraw i processów, własności publiczne interessujących, trzecią i ostatnią instancyą.

Attrybucye ogólne Prokuratoryi Generalnéj.

Artykuł 8.

Prokuratorya Generalna, w całym ogóle składu swego, jest zwierzchnim i naczelnym pełnomocnikiem Rządu krajowego, a to w względzie dochodzenia lub obrony prawnéj wszystkich własności publicznych, pod opieką Rządu będących.

Artykuł 9.

Takiemi własnościami publicznemi są:

ustęp k, dobra i wszystkie fundusze miast, gmin, zgromadzeń miłosierdzia, szpitalów, oraz wszelkich korporacyów i instytutów publicznych.

Artykuł 10.

Dopóki atoli osobne postanowienie, z dokładném wyszczególnieniem nie oznaczy, które własności i należności publiczne, w artykule poprzedzającym wymienione, oraz które dochody, drogą zwyczajnego sądownictwa, a które drogą administracyjną, poszukiwane, odzyskiwane i realizowane być mają, dopóty Prokuratorya Generalna jak najtroskliwiéj baczyć powinna, aby na drogę processu w sądach zwyczajnych zwracaném nie było, dochodzenie i realizowanie następujących przedmiotów, jako to:

a) податей и съ ними связанныхъ претензій о облегченіи;

b) контрабандъ — таможенныхъ и лѣсныхъ;

c) доходовъ съ коронныхъ и народныхъ имѣній, а равно принадлежащихъ къ эдукаціонному фундушу;

d) доходовъ съ отдачи въ наемъ казенныхъ, военнаго вѣдомства и принадлежащихъ къ эдукаціонному фундушу домовъ;

e) процентовъ отъ казенныхъ и эдукаціонныхъ капиталовъ (исключая суммъ, уступленныхъ Казнѣ Вѣнскою конвенціею);

f) контрактовъ, заключенныхъ административнымъ порядкомъ между Правительственными Коммисіями или, по ихъ приказанію, низшими административными властями и частными лицами, равно залоговъ, данныхъ Правительству, а также исковъ, могущихъ возникнуть по этимъ же контрактамъ и залогамъ;

g) каноновъ и чиншей съ отданныхъ въ постоянную аренду коронныхъ, народныхъ и эдукаціонныхъ имѣній;

h) неокладныхъ казенныхъ сборовъ, какъ-то: съ пошлины, почты, акциза, скотобоенъ, лотереи, соли, табаку, гербовой бумаги и проч.

Статья 11.

Будетъ ли искомъ или отвѣтомъ спорное дѣло о которомъ либо изъ вышеупомянутыхъ общественныхъ имуществъ и будетъ ли оно разсматриваемо административнымъ порядкомъ,— во всякомъ случаѣ Генеральная Прокураторія должна вести это дѣло и ходатайствовать по оному, чрезъ установленныхъ защитниковъ, ниже сего въ 20 статьѣ поименованныхъ, имѣя надъ ними въ этомъ отношеніи высшій надзоръ.

Статья 12.

Генеральная Прокураторія обязана нести защиту въ спорныхъ дѣлахъ не только о правѣ собственности, т. е. quo ad jus, но и о доходахъ въ тѣхъ только спорахъ, которые касаются имуществъ коронныхъ, народныхъ, эдукаціонныхъ и бла-

a) podatków, i zniemi połączonych sporów o allewiacyę;

b) defraudacyów i szkód celnych i leśnych;

c) dochodów z dóbr korony, narodowych, równie i tych, które do fundussu edukacyjnego należą;

d) komornego z domów skarbowych, wojskowych i do funduszu edukacyjnego należących;

e) procentów od kapitałów skarbowych i edukacyjnych, (wyjąwszy od summ, skarbowi przez konwencyę wiedeńską odstąpionych);

f) kontraktów, w drodze administracyjnéj przez Kommissye Rządowe, lub z ich polecenia, przez niższe władze administracyjne, z prywatnemi osobami zawieranych, oraz kaucyów na rzecz Rządu wystawionych, niemniéj sporów, z tychże kontraktów i kaucyów wynikać mogących;

g) kanonów i czynszów z erbpachtów narodowych, koronnych, lub edukacyjnych;

h) przychodów skarbowych niestałych, jako to: z cła, poczty, konsumpcyi, od rzezi bydła, z loteryi, soli, tabaki, stęplowego papieru, wynikających, i innych tym podobnych.

Artykuł 11.

Czyli więc z powództwa, czyli z zapozwania spór jakowéj, któréjkolwiek z powyżéj wymienionych publicznych własności tyczący się, bądź téż do administracyjnéj drogi wprowadzonym będzie, Prokuratorya Jeneralna wprowadzaniem i obroną prawną takowych sporów, za użyciem ustanowionych obrońców, niżéj wartykule 20 wymienionych, trudnić się, i zwierzchni w tym względzie dozór, miéć powinna.

Artykuł 12.

Prokuratorya Generalna obowiązana będzie do wprowadzania i obrony prawnéj, nietyłko co do prawa o własność, to jest *quo ad jus,* ale téż i co do dochodów, w tych tylko sporach, które korony, skarbu narodowego, tudzież funduszów

готворительныхъ обществъ и госпиталей; въ спорныхъ же дѣлахъ, касающихся недвижимыхъ имуществъ и фундушей духовенства, городовъ, гминъ и разныхъ общинъ и общественныхъ институтовъ, Генеральная Прокураторія въ такомъ только случаѣ обязана чинить помощь и судебно защищать, когда дѣло идетъ не о временныхъ доходахъ, а de jure о самомъ правѣ собственности на упомянутыя недвижимыя имущества.

Статья 13.

Кромѣ вышеупомянутыхъ правъ и обязанностей, Генеральная Прокураторія должна, по требованіямъ Правительственныхъ Коммисій, во всѣхъ случаяхъ и предметахъ, касающихся общественной собственности, какъ напр. относительно законности заключаемыхъ правительственными властями съ частными лицами контрактовъ, обязательствъ, относительно законности представленныхъ залоговъ; не менѣе того—относительно рѣшенія могущихъ встрѣтиться предметовъ и юридическихъ вопросовъ, сообщать необходимыя заключенія и объясненія.

Данъ въ Варшавѣ, 29 Сентября (11 Октября) 1816 года.

(подписано) ALEXANDRE.

Контрасигнировалъ:
Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *Соболевскій.*

edukacyjnych, zgromadzeń miłosierdzia i szpitalów, tyczą się; w innych zaś sporach, to jest tych, które się do dóbr i funduszów duchowieństwa, miast, gmin i wszelkich korporacyów i instytutów publicznych ściągają, Prokuratorya taż Generalna, tam tylko do dania assystencyi swojéj i obrony obligowaną zostaje, gdzie spór, nie o dochód przemijający i czasowy, ale o samo prawo do własności dóbr i funduszów pomienionych, to jest: *de jure*, zachodzić będzie.

Artykuł 13.

Oprócz powyżéj wyrażonych attrybucyj i obowiązków, do Prokuratoryi Generalnéj przywiązanych, należyć także do niéj będzie, na wezwanie Kommissyów Rządowych, we wszystkieh przypadkach i materyach własności publicznéj tyczących się, jak np. względem legalności zawieranych przez Władze Rządowe z prywatnemi osobami kontraktów i umów, względem legalności wystawionych kaucyów, niemniéj względem rozpoznania wszelkiego rodzaju zachodzić mogących przedmiotów i kwestyj prawnych, potrzebne opinie i objaśnienia dostarczać.

Dan w Warszawie, d. 29 Września (11 Paździer.) 1816 r.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla,
Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) *Sobolewski.*

№ 2.

Указаніе, какимъ образомъ слѣдуетъ дѣлать представленія въ Прокураторію Царства въ дѣлахъ и спорахъ, касающихся институтскаго или гминнаго имущества.

(27 Марта 1817 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ и Муниципальному Управленію Города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Сообщая при семъ копію отзыва Генеральной Прокураторіи, предписываетъ N Воеводской Коммисіи: при представленіяхъ спорныхъ дѣлъ, относящихся къ институтскимъ и общиннымъ имуществамъ, исполнять съ точностію правила, изложенныя въ сказанномъ отзывѣ. Правительственная Коммисія тѣмъ болѣе можетъ ожидать благопріятныхъ послѣдствій настоящаго предписанія, что, для надлежащаго хода дѣла, особенно, когда оно требуетъ судебной защиты, необходимо, чтобы таковое представлено было съ совершенною полнотою. Отрывочныя и неполныя донесенія, вмѣсто того, чтобы уменьшить занятіе, увеличиваютъ безъ необходимости переписку; напротивъ того основательное изложеніе дѣла даетъ высшей власти возможность гораздо скорѣе постановить рѣшительное опредѣленіе и съ разу окончить дѣло.

Варшава, 27 Марта 1817 года.

Предсѣдательствующій Министръ,

(подписано) *Мостовскій.*

N. $^{242}/_{367}$.

№ 2.

Wskazanie sposobu, w jakim czynione być mają przedstawienia do Prokuratoryi w Królestwie w sporach i sprawach, dotyczących własności instytutowéj lub gminnéj.

(d. 5 Marca 1817 r.)

do
Wszystkich Kommissyj Wojewódzkich i Urzędu Municypalnego Miasta Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Kommunikując w załączeniu kopję uczynionéj do siebie przez Prokuratoryę Jeneralną odezwy z dnia 5 b. m. poleca N. N., ażeby w przedstawieniach sporów, własności gminnéj i instytutowéj dotyczących, ściśle do wskazanych tąż odezwą prawideł stosowała się. Kommissya Rządowa tém pewniejszego skutku niniejszego polecenia spodziewać się może, iż z natury rzeczy wypływa, aby każdy interess (osobliwie sądowego poparcia potrzebujący), z wszelką dokładnością był przedstawiony. Cząstkowe i urywkowe doniesienia, zamiast zmniejszyć, powiększają pracę, gdyż mnożą bezpotrzebne korrespondencye, przeciwnie gruntowne interessu wypracowanie, stawiając Wyższą Magistraturę w możności wydania stanowczéj decyzyi, odrazu rzecz załatwić może.

w Warszawie, dnia 27 Marca 1817 roku.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *Mostowski.*
N. $^{242}/_{367}$.

Приложеніе къ N. 2.

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Генеральная Прокураторія въ Царствѣ Польскомъ.

По предметамъ, касающимся спорныхъ дѣлъ, получаются въ разное время непосредственно отъ административныхъ властей отзывы и донесенія, безъ историческаго изложенія дѣла, безъ надлежащихъ документовъ и безъ объясненій о настоящемъ состояніи дѣла. Такіе отзывы и донесенія, кромѣ потери времени, даютъ поводъ къ новымъ вопросамъ и перепискѣ о доставленіи нужныхъ объясненій или бумагъ, а тѣмъ самимъ умножаютъ занятія и издержки, а нерѣдко причиняютъ вредное для хода дѣла замедленіе. Посему Генеральная Прокураторія находится въ необходимости—обстоятельства эти представить Правительственнымъ Коммисіямъ и вмѣстѣ съ тѣмъ имѣетъ честь просить Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи предписать подчиненнымъ ей управленіямъ, чтобы къ каждому донесенію Прокураторіи о начатомъ искѣ либо о возникшемъ дѣлѣ (по мѣрѣ возможности) были прилагаемы всѣ документы и объясненія, равно историческое описаніе хода и настоящее положеніе каждаго дѣла, а притомъ, въ особенныхъ случаяхъ, присовокупляемо было мнѣніе (основанное на знаніи мѣстныхъ обстоятельствъ) о важности дѣла или послѣдствіяхъ онаго, въ случаѣ же недостатка документовъ или объясненій, дабы по крайней мѣрѣ упомянуто было объ этомъ и показанъ (если возможно) источникъ, изъ котораго слѣдовало бы таковые почерпнуть. Основательность и полнота увѣдомленій устраняютъ производство безполезной и затруднитель-

Annex do N. 2.

do
Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych
i Policyi.

PROKURATORYA GENERALNA W KRÓLESTWIE POLSKIÉM.

Gdy z bezpośredniéj korrespondencyi z miejscowemi władzami administracyjnych wydziałów, odbierane kiedybądź odezwy w interessach, bądź doniesienia, o wytaczających się sporach, niewyjaśnione jakimkolwiek historycznym opisem rzeczy, lub dołączeniem należących do niéj dowodów, i uwiadomieniem o obecném położeniu interessu, i gdy takowe odezwy lub doniesienia rodzą naturalnie smutną konieczność nowych zapytań i korrespondencyj, w celu ściągnienia potrzebnych uwiadomień lub papierów, a tém samém prowadzą do straty czasu, do pomnożenia zatrudnień i kosztów, niekiedy zaś do szkodliwych dla interessu opóźnień; Prokuratorya więc Generalna zmuszoną jest przełożyć tę okoliczność Kommissyom Rządowym, i następnie ma honor upraszać Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi: o łaskawe do podwładnych wydziału swego urzędów zalecenie, aby przy każdém do Prokuratoryi doniesieniu, o wytoczonym sporze lub wynikłym interessie, starano się (ile możność dozwoli), przyłączać wszelkie dowody i wyjaśniające annexa, oraz historyczne uwiadomienia: o toku interessu i obecném jego położeniu, a przytém, w znaczniejszych wypadkach, i zdanie (na miejscowéj znajomości rzeczy zasadzone), o ważności interessu lub skutku jego; w razie zaś niedostatku dowodów lub informacyj, aby przynajmniéj nadmieniono o tym

ной переписки, и могутъ способствовать власти къ немедленному принятію рѣшительныхъ мѣръ по представленному дѣлу.

Варшава, 5 Марта 1817 года.
Экстраординарный Статсъ-Совѣтникъ, Генеральный Прокуроръ Предсѣдательствующій, (подписано) *Шанявскій.*
N. 151.

№ 3.

Учрежденіе судебной защиты въ спорныхъ дѣлахъ по общественнымъ имуществамъ, производимыхъ за границею.

(13 Ноября 1819 года.)

Именемъ Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Вслѣдствіе представленія Коммисіи Юстиціи отъ 23 прошлаго мѣсяца, послѣдовавшаго согласно съ мнѣніемъ другихъ Правительственныхъ Коммисій, по поводу предположенія Генеральной Прокураторіи о судебной защитѣ дѣлъ по общественнымъ имуществамъ, возникшихъ за границею Царства, имѣя

niedostatku i wskazano (jeżeli można) źródła, z których by zasięgnąć ich wypadło. Precyzya i dostateczność w uwiadomieniach najskuteczniéj przecina dalszą potrzebę mozolnych korrespondencyj, i ona tylko sama, stawia Magistraturę w stanie niezwłocznego przedsięwzięcia kroków stanowczych, w doniesionym sobie interessie.

w Warszawie, d. 5 Marca 1817 roku.

Radca Stanu Nadzwyczajny, Prokurator Generalny,
Prezydujący, (podpisano) *Szaniawski.*
N. 151.

№ 3.

Urządzenie obrony prawnéj w sprawach własności publicznych, za granicą toczących się.

(d. 13 Listopada 1819 r.)

w Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc, etc, etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Sprawiedliwości, w dniu 23 z. m.; po zasięgnieniu opinij innych Kommissyj Rządowych uczynione, z powodu wniosku Prokuratoryi Jeneralnéj o obronie spraw własności publicznéj za granicą kraju, zważywszy: iż w duchu postanowienia Królewskiego z dnia

въ виду, что, по смыслу Высочайшаго повелѣнія отъ 29 Сентября (11 Октября) 1816 г., всѣ права и обязанности Генеральной Прокураторіи и необходимыя для того средства относились единственно къ спорнымъ дѣламъ внутри края, и что по этому и даже по характеру своихъ отношеній, она не могла бы съ успѣхомъ дѣйствовать за границею,—желая обезпечить надлежащій ходъ этого рода дѣлъ, мы постановили и постановляемъ:

Въ дѣлахъ по государственной собственности за зраницею, Генеральная Прокураторія обязана содѣйствовать — собраніемъ документовъ, касающихся упомянутыхъ дѣлъ, описаніемъ положенія оныхъ и сообщеніемъ своего мнѣнія, какое въ этомъ случаѣ найдетъ нужнымъ; ходатайство же и назначеніе, въ случаѣ надобности, уполномоченныхъ принадлежатъ Правительственной Коммисіи, которой касается дѣло. Однакожъ Прокураторія, во время производства дѣла, обязана, по востребованію, давать свое мнѣніе.

Исполненіе сего предписываемъ всѣмъ Правительственнымъ Коммисіямъ и Генеральной Прокураторіи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 13 Ноября 1819 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 5,565.

29 Września (11 Października) 1816 roku, wszelkie attrybucye téjże Prokuratoryi i potrzebne do nich środki, stosowanemi były jedynie do działań wewnątrz kraju, że tém samém, a nawet z natury swych stosunków, nie mogłaby ze skutkiem działać za granicą; w zamiarze przeto zapewnienia należytego biegu dla spraw tego rodzaju, postanowiliśmy i stanowimy:

W sprawach własności publicznéj za granicą, Prokuratorya Jeneralna będzie obowiązaną do pomocy w zebraniu dowodów, rzeczonych spraw dotyczących się, opisania stanu onych, i dołączenia opinii: coby w téj mierze potrzebném uczynić sądziła; popieranie zaś i ustanawianie, jeżeli potrzeba, pełnomocników, respective do Kommissyi Rządowéj, któréj się sprawa tycze, należéć ma; powinnością wszakże będzie Prokuratoryi dawać opinię skoro ta w biegu sprawy zażądaną zostanie.

Wykonanie niniejszego, wszystkim Kommissyom Rządowym, tudzież Prokuratoryi Jeneralnéj, polecamy.

Działo się Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, d. 13 Listopada 1819 r.

(podpisano) *Zajączek.*

N. 5,565.

№ 4.

Утвержденіе иструкціи относительно ненарушимости владѣнія общественными имуществами и принятія мѣръ къ защитѣ оныхъ по спорамъ о правѣ владѣнія.

(27 Ноября 1826 года.)

Въ Мазовецкую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Приложенную къ рапорту Воеводской Коммисіи отъ 23 Іюня с. г. инструкцію для судебной защиты и обезпеченія владѣнія имуществами гминъ и институтовъ находитъ вполнѣ соотвѣтственною назначенію оной.

При этомъ предписываетъ Воеводской Коммисіи—упомянутой инструкціи пять печатныхъ экземпляровъ, ежели таковые еще имѣетъ, прислать въ Правительственную Коммисію, для ея надобностей.

Варшава, 27 Ноября 1826 года.
Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Θ. Мостовскій.*
N. $^{46}/_{23}$.

№ 4.

Zatwierdzenie Instrukcyi, względem przestrzegania całości posiadania własności publicznych, i przynoszenia za niemi obrony, w sprawach possessoryjnych.

(d. 27 Listopada 1826 r.)

do
Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Nadesłaną przy rapporcie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 23 Czerwca r. b. instrukcyę do obrony i utrzymania possesyi własności gminnych i instytutowych, znajduje stosowną i swemu celowi odpowiadającą.

Wzywa przytém Kommissyę Wojewódzką: aby instrukcyi takowéj 5 exemplarzy drukowanych, jeżeli takowe posiada, Kommissyi Rządowéj, do jéj użytku, nadesłała.

w Warszawie, d. 27 Listopada 1826 roku.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
N. 46/23.

Приложеніе къ N. 4.

Всѣмъ главнымъ арендаторамъ и арендаторамъ имѣній, также главнымъ лѣсничимъ и лѣсничимъ казенныхъ лѣсовъ, начальникамъ институтовъ общественныхъ, духовныхъ и гражданскихъ, приходскимъ священникамъ, бургомистрамъ городовъ и представителямъ гминъ (*) въ Мазовецкомъ воеводствѣ.

Коммисія Мазовецкаго Воеводства.

Имѣя въ виду, что выдача подробныхъ указаній по каждому иску о правѣ владѣнія, влечетъ за собой многочисленную переписку и замедляетъ успѣшное теченіе дѣлъ, иногда требующихъ скораго исполненія, а также, что нѣкоторые изъ главныхъ арендаторовъ, главныхъ лѣсничихъ, начальниковъ институтовъ, приходскихъ священниковъ и бургомистровъ, мало зная законы, которые должно исполнять при оборонѣ оспариваемой общественной собственности, уклоняются отъ оныхъ и часто вовсе не принимаютъ законныхъ мѣръ къ защитѣ, потерпѣвъ даже насиліе, при чемъ вовсе не доносятъ о случившемся нарушеніи, — во избѣжаніе этого на будущее время, Вое-

(*) Представителями гминъ, для которыхъ издана эта инструкція, должно считать лица, управляющія гминною собственностью, или имѣющія особенную обязанность управлять оною. Какія недвижимыя имущества составляютъ гминную собственность, видно изъ 542-ой ст. Гражданскаго Кодекса:

„Гминными имѣніями считаются тѣ, на владѣніе которыми или на пользованіе съ нихъ доходами пріобрѣли право жители одной или нѣсколькихъ гминъ.“

„Les biens communaux sont ceux, à la propriété ou aux produits desquels les habitants d'une ou de plusieurs communes ont un droit acquis.“

Annex do N. 4.

do
wszystkich naddzierżawców i dzierżawców dóbr, tudzież nadleśnych i nadleśniczych lasów rządowych, do przełożonych instytutów publicznych, religijnych i cywilnych, do proboszczów, burmistrzów miast i reprezentantów gmin (*) w Województwie Mazowieckiém.

KOMMISSYA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO.

Zważając, iż wydawanie szczegółowych w każdym processie possessoryjnym informacyj do postępowania, pociąga za sobą liczne korrespondencye, i opóźnia pośpiech interesów, wymagających często prędkiego zaradzenia, również: gdy niektórzy z naddzierżawców, nadleśniczych, przełożonych instytutów, proboszczów i burmistrzów, mniéj znając przepisy prawa, do których stosować się winni w dochodzeniu zakwestyonowanego własności publicznéj gruntu, od takowych zbaczają, a częstokroć i zaniedbują zupełnie przedsiębrania prawnych kroków, mimo doznanéj turbacyi, nie donosząc wcale o zaszłém zakłóceniu; — w zapobieżeniu przeto nadal temu, postanowiła Kom-

(*) Przez reprezentantów gmin, do których się ta instrukcya stosuje, uważać się mają osoby, własnością gminną zarządzające, lub zawiadywać nią obowiązek szczególny mające. Jakie własności nieruchome składają majątek gminny, objaśnia o tém przepis Art. 542 Kodexu Cywilnego następujący:

„Gminne dobra są te, do których własności lub przychodów, nabyli prawa mieszkańcy gminy jednéj lub kilku."

„Les biens communaux sont ceux, a la propriété ou aux produits desquels les habitants d'une ou de plusieurs communes ont un droit acquis."

водская Коммисія опредѣлила, въ общемъ подробномъ постановленіи указать всѣмъ вышепоименованнымъ лицамъ и всѣмъ другимъ, по какому либо праву временно пользующимся владѣніемъ общественною собственностію (которымъ принадлежитъ производство исковъ о правѣ владѣнія, на основаніи постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ отъ 18 Сентября 1817 года и другихъ постановленій), какъ должны они поступать въ подобныхъ случаяхъ. Съ этою цѣлію, постановляются къ точному исполненію слѣдующія правила, которыя при каждой защитѣ общественной собственности по дѣламъ о правѣ владѣнія, должны облегчать всякое предпринятое дѣйствіе.

Но настоящая инструкція не есть законъ, а только собраніе предписаній, изъясняющихъ правила, которыми должно руководствоваться при ходатайствѣ по дѣламъ о правѣ владѣнія. Потому во всѣхъ обстоятельствахъ, когда представится къ тому надобность, должно приводить въ судѣ не инструкціи, а заключающійся въ ней законъ.

ГЛАВА I.

Объ обязанностяхъ пользующихся общественною собственностію и имѣющихъ надъ нею надзоръ — смотрѣть за цѣлостію границъ.

§ 1.

Дабы всякій пользующійся общественною собственностію и имѣющій надъ нею надзоръ, зналъ въ точности свои обязанности, каковыя (кромѣ условій, принятыхъ арендаторами въ контрактѣ) закономъ на нихъ возложены, относительно охраненія цѣлости границъ, помѣщаются здѣсь:

Во первыхъ, изъ постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ, изданнаго въ 18 день Сентября 1817 года:

missya Wojewódzka wskazać, przez obszerniejsze ogólne urządzenie, wszystkim powyżéj wymienionym i wszystkim innym, pod jakimkolwiek bądź tytułem z własności publicznéj czasowo użytkującym osobom (do których prowadzenie spraw possessoryjnych z postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z d. 18 Września 1817 roku i innych urządzeń należy), jak postępować winni przy podobnych zdarzeniach; tym końcem przepisuje następujące, do ścisłego zachowania, prawidła,—które przy każdéj obronie własności publicznéj w sprawach possessoryjnych, wszelkie działania przedsiębrane ułatwiać mają.

Instrukcya atoli niniejsza, żadném nie jest prawem, lecz tylko zbiorem przepisów prawa, postępowanie w sprawach possessoryjnych wskazujących. Nie instrukcya więc ta, ale prawo w niej przywiedzione, we wszelkich zdarzeniach, gdzieby tego potrzeba była, w sądzie przytaczaném być może.

TYTUŁ I.

O obowiązkach użytkujących z własności publicznéj i dozór mających nad tąż własnością, dostrzegania całości granic.

§ 1.

Aby każden użytkujący z własności publicznéj i mający dozór nad tąż własnością, znał obowiązki swe dokładnie, jakie (prócz przyjętych przez dzierżawców warunkami kontraktu) prawem na nich są włożone, względem dostrzegania całości granic, umieszcza się tu:

Najprzód z postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego, w dniu 18 Wrzrśnia 1817 roku wydanego:

„*Ст. 8.* Всякій арендаторъ, или пользующійся по какому бы то ни было праву временно доходами съ общественной собственности, долженъ сохранять владѣніе въ такомъ видѣ, въ какомъ оно было ему отдано; не вправѣ требовать вознагражденія за убытки, которые послѣдовали по причинѣ допущенія посторонняго пользованія, напротивъ обязанъ вознаградить ущербъ, который причиненъ въ этомъ случаѣ общественной собственности по его нерадѣнію.

„*Ст. 9.* Что же касается народныхъ лѣсовъ или другихъ общественныхъ имуществъ, которые не отданы въ пользованіе частнымъ лицамъ, но находятся подъ надзоромъ или управленіемъ должностныхъ лицъ; то эти послѣдніе равномѣрно должны сохранять ввѣренную имъ собственность въ томъ видѣ, въ какомъ она была имъ отдана, и обязаны вознаградить ущербъ, причиненный ей чрезъ допущеніе посторонняго пользованія.

„*Ст. 10.* Въ случаѣ тайной сдѣлки, или другихъ подложныхъ дѣйствій, направленныхъ къ ущербу общественныхъ имуществъ, виновные подвергаются наказанію по всей строгости уголовныхъ законовъ.

„*Ст. 11.* Имѣя въ виду, что статьи 8 и 9 возлагаютъ всю отвѣтственность на лицъ, пользующихся общественною собственностію и на должностныхъ лицъ, и принимая во вниманіе, что защита и ходатайство по дѣламъ о правѣ владѣнія не основаны на знаніи закона, но больше на простомъ изъясненіи состоянія имущества и фактовъ, что Генеральная Прокураторія не имѣетъ установленныхъ защитниковъ при Мировыхъ Судахъ, и что подобныя дѣла требуютъ поспѣшнаго исполненія,—поручаемъ отнынѣ защиту и ходатайство по такимъ дѣламъ (по иску ли они, или по позыву будутъ прозводиться), мѣстнымъ главнымъ арендаторамъ или пользующимся

„*Art. 8.* Każdy dzierżawca, lub pod jakimkolwiek bądź tytułem ciągnący czasowy ubytek z własności publicznéj, odpowiedzialnym jest za taki stan posiadania, w jakim mu taż własność oddaną została; nie będzie mógł żądać wynagrodzenia za użytki, których pozbawionym został przez dopuszczenie obcéj possessyi, i owszem obowiązanym jest wynagrodzić straty, któreby z zaniedbania jego w téj mierze dla własności publicznéj wyniknęły.

„*Art. 9.* Co się dotycze lasów narodowych, lub innych własności publicznych, które nie są oddane do użytkowania partykularnym osobom, lecz znajdują się pod dozorem lub zarządem officyalistów, ci równie odpowiedzialnymi są za taki stan possessyi, w jakim téż własności im pod dozór lub zarząd oddanemi zostały, i wynagrodzić powinni straty, z dopuszczenia obcéj possessyi wynikające.

„*Art. 10.* W przypadku zmowy, lub innych podstępnych czynów, zmierzających na uszkodzenie własności publiblicznych, rozciągniętą będzie przeciw winnym cała surowość praw karzących.

„*Art. 11.* Przez wzgląd na zawarowaną w artykule 8 i 9 odpowiedzialność osób, z własności publicznéj użytkujących, i officyalistów; mając oraz na uwadze, że obrona i popieranie spraw possessoryjnych, nie polega na wiadomościach prawnych, ale raczéj na prostém tylko wykryciu stanu possessyi i faktów; że Prokuratorya Generalna nie ma ustanowionych obrońców swoich przy Sądach Pokoju, i że podobne sprawy wymagają śpiesznego załatwienia; powierzamy odtąd obronę i popieranie tychże spraw (czyli one z powództwa, czyli z zapozwania toczyć się będą)

общественною собственностію и чиновникамъ, ближайшимъ къ оной, и т. д.“

Во вторыхъ, изъ Гражданскаго Кодекса:

„*Ст. 614.* Если во время пользованія доходами, третье лицо присвоиваетъ что-либо себѣ изъ земли или какимъ нибудь образомъ причиняетъ вредъ правамъ владѣльца, то пользующійся доходами долженъ увѣдомить о томъ владѣльца (*), если бы же того не сдѣлалъ, то отвѣчаетъ за всѣ убытки, могущіе произойти для владѣльца, наравнѣ съ опустошеніемъ, причиненнымъ по его нерадѣнію.

„*Ст. 1768.* Арендаторъ частныхъ имѣній обязанъ увѣдомлять владѣльца о сдѣланномъ присвоеніи земли, подъ отвѣтственностію вознагражденія убытковъ, потерянныхъ доходовъ и издержекъ.

Таковыя увѣдомленія слѣдуетъ дѣлать въ такой же срокъ, какой назначенъ, по разстояніямъ мѣстъ, для врученія позыва.“

§ 2.

Когда казенные лѣса не отданы вмѣстѣ съ имѣніями въ аренду, тогда лѣсные служители, а въ особенности главные лѣсничіе должны поступать во всемъ по тѣмъ же правиламъ, какія постановлены въ Гражданскомъ Кодексѣ, въ статьяхъ 614 и 1768, относительно арендаторовъ, и подлежатъ той же самой отвѣтственности, что и главные арендаторы.

§ 3.

Подобныя же обязанности должны исполнять и подлежатъ той же самой отвѣтственности всѣ бургомистры, приходскіе

(*) Подъ словами *пользующійся доходами* подразумѣваются всѣ начальники институтовъ, приходскіе священники, эмфитеутическіе арендаторы и т. п.; а подъ словомъ *владѣльца* — правительственныя мѣста, которымъ принадлежитъ право дѣйствія по дѣламъ, именно Воеводская Коммисія.

miejscowym naddzierżawcom, lub użytkującym, oraz bliższym miejsca urzędnikom etc."

Powtóre z Kodeksu Cywilnego.—

„*Art. 614.* Jeżeli przez czas, w którym trwa używanie przychodów, trzeci przywłaszcza co dla siebie z gruntu, albo innym sposobem krzywdzi prawa właściciela, używający przychodów powinien donieść o tém właścicielowi (*), a gdy tego nie wykonał, odpowiedzialnym jest za wszystkie szkody, wyniknąć mogące dla właściciela, równie jakby był odpowiedzialnym za spustoszenia przez siebie zrządzone.

„*Art. 1768.* Dzierżawca dóbr wiejskich powinien ostrzegać właściciela o popełnionych przywłaszczeniach gruntu, pod karą wynagrodzenia szkód i straconych zysków i nakładów.

Ostrzeżenia takie czynione być powinny w takimże samym przeciągu czasu, jaki jest urządzony na przypadek pozwania podług odległości miejsc."

§ 2.

Gdy lasy rządowe nie są puszczane, wraz z dobrami, w dzierżawę; przeto officyaliści leśni, a szczególniéj nadleśniczowie, obowiązani są stosować się we wszystkiém do tych samych praw, jakie względem dzierżarwców Art. 614 i 1768 Kod. Cyw: są przepisane, i podlegać będą odpowiedzialności téj saméj, jak i naddzierżawcy.

§ 3.

Podobnymże obowiązkom i odpowiedzialności podlegają wszyscy burmistrze, plebani, przełożeni instytutów publicznych

(*) Pod wyrazem używający przychodów, rozumieją się wszyscy przełożeni instytutów, proboszczowie, dzierżawcy emphiteutyczni i t. p. a pod wyrazem właściciela, Władza Rządowa, do któréj należy kierunek sprawy, to jest Kommissya Wojewódzka.

священники, начальники институтовъ общественныхъ и управляющіе гминною и институтскою собственностію.

ГЛАВА II.

О владѣніи.

§ 4.

Каждый пользующійся временно или пожизненно доходами съ общественной собственности обязанъ сохранять оную въ такихъ границахъ, въ какихъ она поступила въ его владѣніе. Равномѣрно главные лѣсничіе, бургомистры, представители гминъ, начальники институтовъ и приходскіе священники должны сохранять ее въ такомъ видѣ, въ какомъ она была имъ ввѣрена. За всякій ущербъ или ослабленіе правъ владѣнія въ какой либо части земли отвѣчаютъ они своимъ имуществомъ. Относительно же прежнихъ споровъ, по которымъ потеряна какая либо часть земли, обязаны сообщать объясненія клонящіяся къ возвращенію имъ спорнаго участка во владѣніе, сколько разъ это окажется нужнымъ.

§ 5.

Каждый, кто желаетъ понимать юридическое значеніе слова *владѣніе,* а также знать, какимъ образомъ можно пріобрѣсти или потерять оное, и когда нарушеніе правъ владѣнія становится законною причиною къ начатію иска, — долженъ изучить слѣдующія правила Гражданскаго Кодекса, Кн. III, Гл. XX, помѣщаемыя здѣсь дословно:

„*Ст. 2228.* Владѣніе есть обладаніе или пользованіе предметомъ или права, который мы имѣемъ и пользуемся ими или лично, или посредствомъ другаго лица, пользующагося ими отъ нашего имени.

„*Ст. 2229.* Дабы имѣть право на давность, должно пользоваться владѣніемъ постоянно и непрерывно, спокойно, явно, не двусмысленно и подъ именемъ владѣльца.

i administracyą własności gminnych lub instytutowych trudniący się.

TYTUŁ II.

O possessyi.

§ 4.

Każdego używającego przychodów czasowo, lub dożywotnio, obowiązkiem jest utrzymywać własność publiczną w całości granic takich, w jakich objął takową w swe posiadanie. Również nadleśniczowie, burmistrze i reprezentanci gmin, przełożeni instytutów i plebani, w jakich im w dozór oddaną została. Za wszelkie utracenie lub osłabienie possessyi, części jakiéj gruntu, staje się odpowiedzialnym z swego majątku. Względem zaś kontrowersów dawniéj już zaszłych i z possessyi utraconych, objaśnienia swe, dążące do odzyskania napowrót w possessyę tychże kontrowersów, ile razy takowe wymagane będą, udzielać jest ich powinnością.—

§ 5.

Aby każden rozumiał prawne znczenie wyrazu tego *possessyi*, (posiadanie), tudzież: aby wiedział, przez jakie sposoby takowa nabywa się lub utraca, i wreszcie: aby wiedział, kiedy naruszenie possessyi staje się powodem do wystosowania sporu possessoryjnego, znać i umieć powinien następujące przepisy prawa Księgi III Tytułu XX. Kodeksu Cywilnego, które się tu dosłownie umieszczają.—

„*Art. 2228.* Posiadanie, jest utrzymywanie lub używanie rzeczy, albo prawa, które mamy, lub go używamy przez nas samych, albo przez kogo innego, które je odbywa, lub używa w naszém imieniu.

„*Art. 2229.* Ażeby mieć możność do nabycia przedawnienia, potrzeba mieć posiadanie ciągłe i nieprzerywane, spokojne, jawne, nie dwuznaczne, i pod tytułem właściciela.

„*Ст. 2232.* Дѣйствія одной только возможности или простаго допущенія ко владѣнію не могутъ быть основаніемъ ни владѣнія, ни давности.

„*Ст. 2233.* Тѣмъ болѣе дѣйствія самоуправства не могутъ быть основаніемъ владѣнія, изъ котораго бы проистекало право давности. Тогда только начинается полезное владѣніе, когда устранено насиліе.

„*Ст. 2234.* Для дѣйствительнаго владѣльца, который доказываетъ давность владѣнія, существуетъ мнѣніе, что онъ владѣлъ безспорно, если не найдено противныхъ доказательствъ.

„*Ст. 2235.* Въ подтвержденіе давности можно присовокупить къ собственному владѣнію, владѣніе своего начальника, какимъ бы способомъ ни было пріобрѣтено отъ него право, общимъ ли, или частнымъ, выгоднымъ ли, или обременительнымъ.

„*Ст. 2240.* Не возможно пріобрѣсти право давности на собственное владѣніе, въ томъ значеніи, что относительно самого себя не возможно перемѣнить причины и основанія своего владѣнія.

„*Ст. 2260.* Давность считается по днямъ, а не по часамъ.

„*Ст. 2261.* Давность считается законною по истеченіи послѣдняго дня назначеннаго срока.

„*Ст. 2242.* Давность прекращается или естественнымъ, или гражданскимъ порядкомъ.

„*Ст. 2243.* Естественное прекращеніе давности считается тогда, когда владѣлецъ былъ устраненъ отъ владѣнія въ продолженіе болѣе года прежнимъ владѣльцемъ, или третьимъ лицомъ.

„*Ст. 2244.* Позывъ къ суду, судебный приказъ или опись имѣнія, врученныя тому, у кого оспариваютъ давность, считаются гражданскимъ прекращеніемъ оной.

„*Ст. 2246.* Позывъ къ суду, хотя бы предъ неподлежащаго судью, прерываетъ давность.

„*Art. 2232.* Czyny saméj tylko możności, albo czyny prostego dopuszczenia, nie mogą być zasadą ani posiadania, ani przedawnienia.

„*Art. 2233.* Témbardziéj czyny gwałtowności, nie mogą być zasadą posiadania, z któregoby przedawnienie wypływało. — Wtenczas dopiero zaczyna się użyteczne posiadanie, gdy gwałtowność ustała.

„*Art. 2234.* Dla rzeczywistego posiadacza, który dowodzi posiadanie dawne, jest domniemanie, że posiadał w czasie pośrednim, jeżeli nie masz przeciwnych dowodów.

„*Art. 2235.* Na dopełnienie przedawnienia, można przyłączyć do posiadania swojego, posiadanie swego naczelnika, w jakimkolwiek sposobie wzięte jest po nim prawo, bądź pod tytułem ogólnym, lub szczególnym, bądź pod tytułem zyskownym, lub uciążającym.

„*Art. 2240.* Niemożna nabyć przedawnienia przeciw tytułowi swojemu, w takiém znaczeniu, że nie można zmienić względem samego siebie przyczyny i zasady posiadania swojego.

„*Art. 2260.* Przedawnienie rachuje się przez dni, a nie przez godziny.

„*Art. 2261.* Nabyte jest przedawnienie, gdy dopełniony ostatni dzień z wyznaczonego terminu.

„*Art. 2242.* Przedawnienie może być przerwane, albo naturalnie, albo cywilnie.

„*Art. 2243.* Naturalne jest przerwanie: gdy posiadacz pozbawiony jest używania rzeczy więcéj niż przez rok, bądź od dawnego właściciela, bądź od kogo trzeciego.

„*Art. 2244.* Pozwanie do Sądu, nakaz, albo zajęcie urzędowe wręczone temu, komu się przeszkadza do przedawnienia, jest przerwaniem cywilném.

„*Art. 2246.* Pozwanie do Sądu, choćby przed sędziego nienależnego, przerywa przedawnienie.

„*Ст. 2247.* Во всѣхъ нижесказанныхъ случаяхъ прерваніе давности считается не сеуществующимъ, именно:

если позовъ явки въ судъ есть незаконный по причинѣ несоблюденія законныхъ правилъ;

если истецъ отказывается отъ своего требованія;

если истецъ потеряетъ право аппеляціи; или

если требованіе его не принято во вниманіе.

§ 6.

Для сохраненія правъ владѣнія (цѣлости и всякой части земли и лѣсовъ общественной собственности), по точному смыслу предыдущаго параграфа, Правительственная Коммисія Финансовъ въ предписаніяхъ отъ 14 Августа 1822 г., N. $^{24140}/_{2458}$ и отъ 24 Марта 1823 года N. $^{8978}/_{1831}$, опредѣляетъ слѣдующее:

Запрещается всѣмъ чиновникамъ и служителямъ допускать кого либо къ малѣйшему пользованію общественною собственностію, исключая продажи дерева изъ казенныхъ лѣсовъ по отмѣткѣ и за законными ассигновками, а также другихъ продуктовъ на основаніи существующихъ правилъ.

Равномѣрно запрещается всѣмъ главнымъ арендаторамъ и арендаторамъ казенныхъ имѣній, даже всѣмъ чиншовникамъ и крестьянамъ, какимъ бы то ни было способомъ поселеннымъ на казенныхъ земляхъ, дозволять малѣйшее пользованіе казенными землями сосѣднимъ владѣльцамъ или крестьянамъ частныхъ имѣній, буде въ цѣлости, буде по частямъ, или допускать ихъ къ какому либо общественному пользованію, безъ особеннаго, по всякому отдѣльному случаю, распоряженія Воеводской Коммисіи. Постановленіе это обязываетъ всѣхъ управляющихъ институтскою или гминною собственностію и всѣхъ пользующихся оною.

„*Art. 2247.* Jeżeli nakaz stawienia się do Sądu jest żaden z niedostatku formy:
jeżeli powód odstępuje od żądania swojego—
jeżeli dopuszcza, że upadnie instancya — albo
jeżeli żądanie jego jest odrzucone —
Przerwanie poczytuje się za niebyłe.

§ 6.

Dla utrzymania possessyi (całości i każdéj części gruntów i lasów własności publicznych) takiéj, jak przepisy prawa przytoczone w poprzedzającym paragrafie, uważaną onę mieć chcą, stanowi się, w myśl reskryptów Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 14 Sierpnia 1822 roku N. $^{24140}/_{2468}$ i z dnia 24 Marca 1823 roku N. $^{8078}/_{1831}$ następujące rozporządzenie.

Oprócz przedaży drzewa z lasów za formalnemi assygnacyami i wycechowaniem, również przedaży płodów innych, wedle istnących przepisów, niewolno żadnemu urzędnikowi, ani officyaliście, dozwalać nikomu zgoła, najmniejszych użytkowań z własności publicznych.

Niewolno jest również, ani naddzierżawcom i dzierżawcom dóbr rządowych, ani nawet czynszownikom i włościanom, na gruntach rządowych osiadłym, bądź to za opłatą, bądź też uproszonych najmniejszych korzyści z gruntów rządowych pogranicznym possessorom lub włościanom dóbr prywatnych, czy to w całości, czy też w części tylko odstępować, lub do wspólnego jakiegokolwiek użytkowania przypuszczać, bez wyraźnéj do tego, w każdym zosobna przypadku, autoryzacyi Kommissyi Wojewódzkiéj. Przepis ten ściąga się do wszystkich także zarządzających własnościami instytutowemi i gminnemi, i do użytkujących z tychże własności.

ГЛАВА III.

Какъ слѣдуетъ поступать въ случаѣ нарушенія кѣмъ либо общественной собственности.

§ 7.

По правиламъ, выраженнымъ въ §§ 1 и 2, а именно по статьѣ 1768 Гражданскаго Кодекса, каждый по какому бы то ни было праву временно пользующійся общественною собственностію и вообще всѣ поименованные въ началѣ настоящей инструкціи обязаны о каждомъ нарушеніи кѣмъ либо этой собственности доносить Воеводской Коммисіи.

§ 8.

Срокъ таковаго донесенія, означенный въ этой статьѣ, изъ самыхъ далекихъ отъ города Варшавы имѣній казенныхъ, институтскихъ или гминныхъ въ Мазовецкомъ воеводствѣ, не можетъ быть долѣе 18 дней со дня сдѣланнаго нарушенія. Когда однакоже (какъ ниже въ § 14 постановлено), донесеніе это должно быть подано съ нужными поясненіями, то, по этой причинѣ, срокъ донесенія можетъ быть продолженъ, однакожъ не долѣе какъ до 30 дней, считая со дня сдѣланнаго нарушенія.

§ 9.

Поступающіе вопреки этому правилу, будутъ считаемы какъ дѣйствующіе въ стачкѣ съ причиняющими убытокъ общественной собственности и не только будутъ представлены мѣстному Начальству для удаленія отъ дальнѣйшаго пользованія этой собственностію, объ охраненіи которой не заботятся, или же для удаленія отъ должности, но кромѣ того будутъ понуждены къ вознагражденію убытковъ, и, по мѣрѣ обнаруженія ихъ виновности, согласно означенному выше, въ § 1, ст. 10-й, постанов-

TYTUŁ III.

Jak postępować należy w razie naruszenia przez kogo własności publicznéj.

§ 7.

Wedle przepisów prawa w §§ 1 i 2 przytoczonych, a mianowicie, wedle artykułu 1768 Kodeksu Cywilnego, każdy, pod jakimkolwiek tytułem ciągnący czasowy użytek z własności publicznéj et respective wszyscy na wstępie niniejszéj instrukcyi wyrażeni, obowiązani są, o każdém naruszeniu przez kogo bądź własności publicznéj, Kommissyi Wojewódzkiéj donieść.

§ 8.

Doniesienia takowego termin, w artykule tymże zakreślony, uważając z najodleglejszych dóbr rządowych i instytutowych lub gminnych, w Województwie Mazowieckiém położonych, od miasta Warszawy, nie może być dłuższy jak w dni 18 od dnia doznanéj turbacyi. Gdy jednakże (jak to poniżéj w § 14 przepisaném jest) doniesienie to, zarazem z wyjaśnieniami potrzebnemi, uczynioném być ma; przeto termin ten może być opóźnionym; nie dłużéj atoli, jak do dni 30 od dnia turbacyi doznanéj.

§ 9.

Uchybiający temu przepisowi, poczytanymi będą za zmownie na szkodę własności publicznéj czyniących, i nie tylko właściwéj władzy przedstawionymi zostaną, bądź dla odsunięcia ich od dalszego ciągnięcia korzyści z własności któréj bronić zaniedbują, bądź téż, dla oddalenia od obowiązków; ale nadto do wynagrodzenia szkód znaglonymi, i w miarę wykrycia winy, stosownie do przytoczonego powyżéj w § 1 artykułu 10 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego

ленію Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ отъ 18 Сентября 1817 года, позваны въ судъ для наказанія.

§ 10.

Никакая отговорка о незнаніи нарушенія общественной собственности ни отъ кого принята не будетъ, и никто изъ арендаторовъ казенныхъ имѣній не будетъ вправѣ защищаться содержаніемъ ст. 1712 Гражданскаго Кодекса, если не будетъ руководствоваться съ настоящимъ постановленіемъ.

§ 11.

А потому, дабы избѣгнуть отвѣтственности, опредѣленной вышеозначенными правилами, главные лѣсничіе обязаны приказать всѣмъ своимъ подчиненнымъ, а главные арендаторы и арендаторы — солтысамъ и по крайней мѣрѣ двумъ хозяевамъ всѣхъ селеній, находящихся въ ихъ арендѣ, дабы они не медля доносили имъ о каждомъ хотя бы малѣйшемъ нарушеніи общественной собственности со стороны сосѣднихъ владѣльцевъ, не только на поляхъ и лугахъ, или заросляхъ и пастбищахъ, принадлежащихъ къ фольваркамъ, но даже и на тѣхъ, которыми пользуются единственно крестьяне казенныхъ имѣній, ибо главные арендаторы и арендаторы отвѣчаютъ за эти послѣдніе равно какъ и за цѣлость первыхъ. Сверхъ того, главные лѣсничіе обязаны приказать своимъ подчиненнымъ, а главные арендаторы и арендаторы солтысамъ и избраннымъ для сего хозяевамъ,— по крайней мѣрѣ разъ въ три мѣсяца являться къ себѣ для донесенія о цѣлости границъ и существующихъ на нихъ знаковъ. Съ этою цѣлію, съ являющихся долженъ быть снятъ допросный протоколъ, одинъ экземпляръ котораго долженъ храниться при дѣлахъ о граничныхъ спорахъ экономіи или лѣсничества, а другой слѣдуетъ представить въ Воеводскую Коммисію. Наконецъ, по крайней мѣрѣ разъ въ полгода, всѣ главные арендаторы должны лично или черезъ повѣренныхъ,

z dnia 18 Września 1817 roku, po kary do Sądu pociągniętymi będą.

§ 10.

Żadna wymówka niewiadomości o naruszeniu własności publicznéj od nikogo przyjętą nie będzie, ani też żaden dzierżawca dóbr rządowych obrony z artykułu 1712 Kodeksu Cywilnego nie będzie mógł dla siebie czerpać, na przypadek niezastowania się do niniejszego urządzenia.

§ 11.

Aby więc uniknąć zagrożonéj powyższemi przepisami odpowiedzialności, obowiązani są nakazać nadleśniczowie wszystkim swoim podwładnym officyalistom, a naddzierżawcy i dzierżawcy, sołtysom i dwom przynajmnéj osiadłym gospodarzom wszystkich wsi przez siebie dzierżawionych, iżby natychmiast donosili im o każdém jakiémkolwiek bądź najmniejszém naruszeniu własności publicznéj ze strony sąsiednich dominiów, a to nietylkó w gruntach lub łąkach, albo zarośłach i pastwiskach, do folwarków należących, ale też i tych, co przez samych tylko włościan wsiów rządowych są użytkowane; gdyż i względem tych ostatnich naddzierżawcy i dzierżawcy, równie jak i za całość pierwszych, są odpowiedzialni. Nadto powinni, prócz tego, co kwartał przynajmniéj, nadleśniczowie tymże podwładnym sobie officyalistom, a naddzierżawcy i dzierżawcy sołtysom i wyznaczonym do tego gospodarzom nakazać stawienie się przed sobą, celem zdania raportu o całości granic, i znaków na nich będących; tym końcem z stawających wywód słówny sporządzonym, i jeden exemplarz takowego w aktach spraw granicznych ekonomii lub leśnictwa zachowanym, a drugi Kommissyi Wojewódzkiéj przesłanym być winien. W końcu, najmniéj raz w półroku, wszyscy naddzierżawcy, sami, lub przez zaufane sobie osoby,

за которыхъ они отвѣчаютъ, и главные лѣсничіе — осмотрѣть границы, для удостовѣренія въ справедливости сдѣланныхъ имъ донесеній, а замѣтивъ какое либо противурѣчіе, должны дѣло немедленно разыскать и разъяснить на мѣстѣ. Во всякомъ случаѣ объ осмотрѣ границъ и послѣдствіяхъ онаго, они обязаны представлять рапортъ въ Воеводскую Коммисію непремѣнно къ 15 Іюня и къ 15 Декабря каждаго года.

§ 12.

Предписанное въ предыдущемъ параграфѣ для главныхъ арендаторовъ и лѣсничихъ обязаны исполнять всѣ бургомистры, приходскіе священники, начальники общественныхъ институтовъ и управители гминной или институтской собственности, съ той только разницею, что рапорты о цѣлости границъ они обязаны присылать однажды въ годъ, въ послѣднихъ числахъ Декабря.

§ 13.

Еслибы главный арендаторъ узналъ о нарушеніи владѣнія въ казенныхъ лѣсахъ, то немедленно увѣдомляетъ о томъ мѣстнаго главнаго лѣсничаго, который съ своей стороны обязанъ увѣдомить главнаго арендатора, если получитъ свѣдѣніе о нарушеніи владѣнія въ землѣ, лугахъ, пастбищахъ и т. п., принадлежащихъ къ казеннымъ имѣніямъ. Въ каждомъ подобномъ случаѣ, одинъ другому долженъ содѣйствовать къ открытію виновныхъ и къ объясненію правъ Казны.

§ 14.

Еслибы пользующійся доходами общественной и институтской собственности, или представитель гмины, главный арендаторъ или же главный лѣсничій получилъ свѣдѣніе, что кто либо нарушаетъ спокойное владѣніе землею, вторгается въ оное и присвоиваетъ себѣ на него право, — въ такомъ случаѣ обязанъ

za których są odpowiedzialnymi, i nadleśniczowie, powinni naocznie zlustrować granice, przekonać się, czyli rapportujących są rzetelne doniesienia, a w dostrzeżeniu jakowéj sprzeczności, rzecz dokładnie na miejscu zaraz wyindagować i wyjaśnić. W każdym zaś przypadku z odbytych tych lustracyj granic i skutku ich, rapport zdać Kommissyi Wójewódzkiéj są obowiązani, a to niezawodnie na dzień 15 Czerwca i 15 Grudnia każdego roku.

§ 12.

To co jest w poprzedzającym paragrafie dla naddzierżawców i nadleśniczych przepisanem, obowiązani także zachować wszyscy burmistrze, plebani, przełożeni instytutów publicznych i trudniący się administracyą własności gminnych lub instytutowych, z tą tylko różnicą: iż rapporta o całości granic, raz tylko do roku w ostatnich dniach Grudnia, zdawać obowiązani.

§ 13.

Gdyby naddzierżawca powziął wiadomość o naruszeniu possessyi w lasach rządowych, doniesie o tém natychmiast właściwemu nadleśniazemu, który również naddzierżawcę oznajmić jest obowiązany na przypadek powzięcia przez niego jakiéjkolwiek wiadomości o naruszeniu possessyi w gruntach, łąkach, pastwiskach i t. d. do dóbr rządowych należących. W każdém tém zdarzeniu, obadwaj winni nawzajem sobie udzielić pomoc wszelką, tak do wykrycia sprawcy czynu, jako i wyjaśnienia praw Skarbu.

§ 14.

Gdyby używający przychodów z własności publicznéj i instytutowéj, albo reprezentant gminy, naddzierżawca, lub téż nadleśniczy, powziął wiadomość, że spokojne posiadanie gruntu kto narusza, do possessyi jego wdziera się, i takową sobie przywłaszcza, w takim razie, winien w obronie własności

защищать общественную собственность и противодѣйствовать намѣренію противной стороны не переходя однакожъ предѣловъ или границъ необходимой обороны, и избѣгая всякой крайности, за которую могъ бы подвергнуться отвѣтственности, ибо долженъ знать,что ст. 127, 128, 320 Уголовнаго Кодекса допускаютъ, между прочимъ, защиту своей собственности противъ нападающаго, съ тѣмъ однакожъ яснымъ предостереженіемъ, дабы обороняющій свои права не употреблялъ правъ защиты сверхъ необходимой надобности.

§ 15.

Еслибы вторженіе кого либо во владѣніе общественною и институтскою собственностію было отражено, или еслибы въ избѣжаніе крайнихъ мѣръ, защиты, воспрещенныхъ закономъ, таковое вторженіе было допущено и намѣреніе нарушителя этой собственности были осуществлены, или еслибы, наконецъ, было получено свѣдѣніе уже по нарушеніи, то во всякомъ изъ этихъ случаевъ слѣдуетъ поступить слѣдующимъ образомъ:

a) составить протоколъ, содержащій въ себѣ объясненія, давно ли и цѣлый ли послѣдній годъ безпрерывно казна, институтъ или гмина, или пользующійся доходами, владѣли спокойно спорнымъ мѣстомъ не зависимо отъ воли третьяго лица, и какимъ явнымъ дѣйствіемъ доказывали они свое владѣніе, съ показаніемъ времени, мѣстъ и лицъ;

b) если же владѣніе было или есть прервано, то показать, какъ долго и какимъ способомъ другая сторона пользовалась онымъ;

c) поименовать по имени, фамиліи, состоянію и мѣсту жительства не менѣе пяти лицъ, которыя обстоятельства эти могутъ засвидѣтельствовать.

Таковой протоколъ или словесное показаніе, которое должно быть составлено на основаніи свидѣтельствъ надежныхъ

publicznéj stanąć, i zamiar strony przeciwnéj odeprzéć, nie przestępujac atoli granic, czyli zakresu koniecznéj obrony, i unikając wszelkiego nadużycia, za któreby karę na siebie ściągnąć mogli; wiedziéć bowiem powinni, iż artykuły 127, 128 i 320 Kodeksu karzącego, upoważniają wprawdzie, między innemi, do obrony własności przeciw napastnikowi, z zastrzeżeniem jednakże wyraźném, ażeby odpierający nie dopuszczał się nadużycia w obronie nad istotną potrzebę.

§ 15.

Gdyby wdzieranie się przez kogo do własności publicznéj i instytutowéj odpartém zostało, lub téż, gdyby dla uniknienia przestąpienia zakresu koniecznéj obrony prawem zakazanego, wdzieranie się to dopuszczoném i zamiar gwałciciela téjże własności wykonanym był, lub wreszcie, gdyby zasiągnięta dopiero była wiadomość o tém, po nastąpioném już naruszeniu, w każdym z tych przypadków postąpić należy w następującym sposobie:

a) Spisać protokół obejmujący objaśnienia, jak dawno i czyli rok cały bez przerwy skarb, instytut, lub gmina, bądź téż używający przychodow, znajdował się w possessyi miejsc spornych, tytułem niezawisłym od woli trzeeiego, lecz samowolnym i jakim czynnym sposobem takowa possessya wykonywaną była, a to z wyrażeniem czasu, miejsc i osób.

b) Jeżeli zaś possessya była lub jest przerwaną, przez jaki czas i w jakim sposobie drugiéj stronie służyła.

c) Wymienić z imion, nazwisk, stanu i miejsca zamieszkania najmniéj osób pięć, które okoliczności te świadectwem stwierdzić są w stanie.

Protokół taki, czyli wywód słowny, który z pewnych i wiary godnych osób (o jakich mowa będzie w Tytule X,

и достойныхъ вѣры лицъ (о которыхъ будетъ сказано въ гл. X, части I, отдѣл. II), такъ какъ этотъ актъ служитъ лишь для поясненія дѣла, не должно быть подписано опрашиваемыми, ибо это противно правилу ст. 283 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, дословно приведенной ниже, въ той же главѣ, а только самъ слѣдователь, который за всякую неточность и неясность опрашиваемаго отвѣчаетъ, словесное показаніе, имъ самимъ составленное, скрѣпляетъ своею подписью.

d) Къ этому слѣдуетъ составить чертежъ спорныхъ мѣстъ, съ означеніемъ всѣхъ предметовъ, подтверждающихъ право владѣнія, и съ указаніемъ граничной черты, по которой сдѣлано нарушеніе права по всему пространству, отъ одного до другаго наугольника;

e) пояснить, не былъ ли заведенъ граничный споръ въ предѣлахъ сдѣланнаго нарушенія, и когда именно? въ какой судъ и черезъ кого былъ онъ представленъ? была ли когда-нибудь составлена карта этихъ границъ, и гдѣ она находится?

f) что же касается произведенныхъ безпорядковъ, то ихъ слѣдуетъ изъяснить въ отдѣльномъ протоколѣ со всѣми подробностями, и въ доказательство поименовать свидѣтелей.

Послѣ сего, оконченное подобнымъ образомъ со всею полнотою слѣдствіе, при рапортѣ, содержащемъ изложеніе дѣла, въ одномъ экземплярѣ не медля представить въ Воеводскую Коммисію, а въ другомъ — въ Архивъ для храненія при дѣлахъ.

Рапортъ, представляющій это слѣдствіе, долженъ, сверхъ того, заключать въ себѣ имя, фамилію и мѣсто жительства владѣльца имѣнія, съ которымъ заведенъ споръ, а ежели этими владѣльцами будутъ малолѣтніе, то слѣдуетъ означить въ немъ имена, фамиліи и мѣсто жительства опекуновъ, также уѣздъ, въ которомъ находятся имѣнія, ведущія споръ, и, кромѣ того, то имѣніе, въ которомъ живутъ противная сторона и показанные свидѣтели, и, наконецъ, хотя приблизительно, пространство спорной земли.

Dziale I. Oddziale II.) spisać należy, jako służyć mający tylko do informacyi, nie ma być podpisanym przez osoby do niego przesłuchane, gdyż to sprzeciwia się przepisowi Art. 283 Kodeksu postępowania sądowego, poniżéj w tymże Tytule dosłownie przytoczonemu, lecz tylko sam inkwirujący, który za wszelką niedokładność i niewyrozumiałość indagowanego jest odpowiedzialnym, wywód słowny, przez siebie spisany, *in fidem* podpisze.

d) Do tego także sporządzić ręczny rysunek miejsc spornych, z oznaczeniem wszystkich objektów, na udowodnienie używalności szczególniejszy wpływ mających, i zaznaczeniem ściany granicznéj, w któréj zakłócenie zaszło, w całéj rozciągłości od jednego aż do drugiego narożnika.

e) Wyjaśnić, czyli o granicę, w któréj zakłócenie zaszło, nietoczyła się już sprawa, lub kiedy? do jakiego Sądu i przez kogo była wnoszoną? czyli oraz sporządzono i kiedy mappę tych granic, i gdzie takowa znajduje się?

f) Co się tyczy zaś popełnionych gwałtów, te oddzielnym protokółem, z wszystkiemi szczegółami, opisać, i świadków na udowodnienie tego wymienić.

Poczém wygotowane w powyższy sposób z dokładnością wszelką śledztwo, przy raporcie, obejmującym opisanie interessu, ma być w jednym exemplarzu, Kommissyi Wojewódzkiéj natychmiast przesłaném, a w drugim exemplarzu w aktach miejscowych zachowaném.

Raport, nadsyłający to śledztwo, wyrażać będzie imiej nazwisko i zamieszkanie właścicieli dóbr, z którymi zachodzi, spór, a jeżeli tymi właścicielami są nieletni, imiona, nazwiska i mieszkanie opiekunów ich, także powiat, w którym leżą dobra w sporze z sobą zostające, i w którym, tak strona przeciwna, jakoteż osoby na świadków powołane, mieszkają, niemniéj zbliżoną przynajmniéj rozległość kotrowersu.

ГЛАВА IV.

О жалобѣ о нарушеніи владѣнія.

§ 16.

Жалобы о нарушеніи владѣнія должны быть подаваемы въ Мировой Судъ, въ Спорное отдѣленіе, того уѣзда, въ которомъ находится спорный предметъ, согласно постановленію Кодекса Гражданскаго Судопроизводства.

„*Ст. 3.* Позывъ вручается о явкѣ въ тотъ судъ, въ котораго округѣ находится спорный предметъ, когда дѣло касается:

1. тяжебъ, возникшихъ по случаю причиненнаго кому либо убытка въ поляхъ, овощахъ и въ уборкѣ полей;
2. нарушенія границъ, присвоенія земли, деревьевъ, заборовъ, рвовъ или иныхъ оградъ, въ теченіе послѣдняго года, попытокъ измѣнить теченіе воды, также сдѣланныхъ въ теченіе года, и вообще всѣхъ другихъ тяжебъ по нарушенію владѣнія.

„*Ст. 59.* По дѣламъ, касающимся означенныхъ предметовъ, сторона должна быть позываема въ тотъ судъ, въ предѣлахъ вѣдомства котораго находится спорный предметъ.“

§ 17.

Жалобы о нарушеніи владѣнія могутъ быть подаваемы только въ случаяхъ, означенныхъ выше въ ст. 3 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, какъ это предписываетъ постановленіе Князя Намѣстника Царства Польскаго отъ 18 Сентября 1817 г., въ словахъ:

„*Ст. 1.* Мировой Судъ въ этомъ отношеніи есть подлежащій судъ по слѣдующимъ дѣламъ:

TYTUŁ IV.

O skardze possessoryjnéj.

§ 16.

Skargi o naruszenie possessyi, zanoszone być powinny przed Sąd Pokoju, wydział sporny, powiatu tego, w którym przedmiot sporny leży, jak postanawia Kodeks postępowania sądowego.

„*w Art. 3.* Pozew dany będzie przed sędziego, w którego obrębie przedmiot sporny jest położony, gdy chodzić będzie:

1. o sprawy wynikające ze szkody w polach, owocach i zbiorach.
2. o usunięcie granic, o przywłaszczenie gruntu, drzew, płotów, rowów, lub innych zagród, dokonane w ciągu ostatniego roku, o zamiary tyczące się zmienienia biegu wody, również w ciągu roku dokonane, i o wszelkie inne sprawy *in possessorio* i t. d.

„*Art. 59.* Strona pozwana będzie w materyi rzeczowéj przed Sąd, pod którym znajdzie się przedmiot sporny.

§ 17.

Mogą tylko wnoszone być skargi possessoryjne w przypadkach przewidzianych przytoczonym powyżéj Art. 3 Kodeksu postępowania sądowego, jak w tej mierze i postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 przepisuje w słowach:

„*Art.* 1. Sąd Pokoju jest w tym względzie sądem właściwym w następujących sprawach:

а) о снятіи граничныхъ знаковъ;
б) о присвоеніи земли, деревьевъ, заборовъ и тому подобныхъ оградъ;
в) о попыткахъ измѣнить теченіе воды;
г) во всѣхъ другихъ тяжбахъ за право владѣнія.

§ 18.

Жалобы о нарушеніи владѣнія могутъ быть подаваемы не позже, какъ въ теченіе одного года, считая срокъ со дня нарушенія владѣнія, какъ постановлено:

а) въ Кодексѣ Гражданскаго Судопроизводства.

„*Ст. 23.* Жалобы о нарушеніи владѣнія принимаются только тогда, если не позже какъ въ теченіе одного года, считая срокъ со дня нарушенія спокойнаго владѣнія, будутъ поданы лицами, которыя по крайней мѣрѣ одинъ годъ пользовались спокойнымъ владѣніемъ, независимымъ отъ согласія постороннихъ лицъ, или сами, или посредствомъ своихъ уполномоченныхъ.

b) въ постановленіи Князя Намѣстника Царства Польскаго отъ 18 Сентября 1817 года.

„*Ст. 3.* Ни одна жалоба о нарушеніи владѣнія не будетъ принята, если въ теченіе года, въ которомъ случилось нарушеніе спокойнаго владѣнія, не будетъ подана тѣми лицами, которыя оставались по крайней мѣрѣ одинъ годъ въ спокойномъ владѣніи или сами, или посредствомъ своихъ уполномоченныхъ.

Подъ словомъ владѣніе разумѣется владѣніе явное, спокойное и не основанное на такъ называемомъ *praecario*, то есть правѣ, происходящемъ отъ временнаго согласія посторонняго лица, которое было бы въ правѣ отнять владѣніе по произволу.

a) o usunięcie znaków granicznych;
b) o przywłaszczenie gruntu, drzew, płotów, rowów, lub innych zagród;
c) o zamiary, dążące do zmienienia biegu wody;
d) we wszelkich innych possessoryjnych sprawach.

§ 18.

Skargi possessoryjne, nie póżniéj jak w ciągu roku, od daty turbacyi nastąpionéj, mogą być do Sądu zanoszone, jak postanawia:

a) Kodeks postępowania sądowego.

„*Art. 23.* Skargi possessoryjne, takie tylko przyjętemi będą, które najdaléj w rok po nastąpieniu kłócenia possessyą, wniesionemi zostaną przez osoby, które były przynajmniéj od roku w possessyi spokojnéj i od łaski cudzéj niezawisłéj, bądź osobiście, bądź przez osoby do nich należące.

b) Postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku.

„*Art. 3.* Żadna skarga possessoryjna nie będzie przyjętą, jeżeli z upłynieniem roku, w którym się zdarzyło naruszenie possessyi, nie została wniesiona przez tych, co znajdowali się przynajmniéj od roku w possessyi sami lub przez osoby do siebie należące.

Pod wyrazem possessya, rozumie się possessya jawna, spokojna i niepolegająca na tytule tak zwanym *praecario*, to jest wynikającym z dozwolenia czasowego, lub odwołalnym w każdym czasie.

§ 19.

Главные арендаторы и главные лѣсничіе не въ правѣ подавать жалобы о нарушеніи владѣнія, не получивъ предварительно разрѣшенія Воеводской Коммисіи, что выражено уже въ томъ законѣ, по которому всѣ тяжбы о нарушеніи народной собственности могутъ быть вчинаемы только съ согласія Предсѣдателя Воеводской Коммисіи.

§ 20.

Равнымъ образомъ воспрещается всѣмъ начальникамъ институтовъ, приходскимъ священникамъ и бургомистрам, а также всѣмъ другимъ представителямъ гминъ вчинать иски безъ разрѣшенія Воеводской Коммисіи, какъ сказано:

a) въ Кодексѣ Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 1032.* Гмины и общественные институты должны вчинать иски въ судахъ, сообразно административнымъ законамъ."

b) въ Королевскомъ декретѣ 15 Февраля 1812 года.

„*Ст. 1.* Всякая гмина, институтъ или владѣтель бенефиціи вчиная искъ по дѣламъ гражданскимъ, должны предварительно получить согласіе подлежащаго Префектурнаго Совѣта (*): иначе всякое ихъ дѣйствіе будетъ считаться недѣйствительнымъ, и, кромѣ того, будутъ взысканы издержки судопроизводства съ того, кто бы осмѣлился вчинать таковой искъ."

(*) Вмѣсто Префектурныхъ Совѣтовъ, нынѣ установлены Воеводскія Коммисіи.

§ 19.

Bez uzyskania poprzednio od Kommissyi Wojewódzkiéj upoważnienia, niewolno naddzierżawcom, ani nadleśnym i nadleśniczym wnosić do Sądów spraw possessoryjnych, co już tym samym przepisem prawa, że processa ex re własności narodowéj na żądanie Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj podnoszone tylko być mogą, jest objęte.

§ 20.

Niewolno jest również przełożonym instytutów, proboszczom i burmistrzom, oraz innym reprezentantom gmin rozwijać sprawy, bez upoważnienia Kommissyi Wojewódzkiéj, jak to stanowią:

a) Kodeks postępowania sądowego

„*w Art. 1032.* Gminy i instytuta publiczne, obowiązane będą, w wytaczaniu spraw przed Sądy, stosować się do praw administracyjnych.

b) Dekret Królewski z dnia 15 Lutego 1812 r.

„*w Art. 1.* Każda gmina, instytut, lub posiadacz beneficyi, majacy rozpocząć process w sprawie, któraby do Sądu cywilnego należała, powinien wprzódy zyskać pozwolenie na to od właściwéj Rady Prefekturalnéj (*), pod nieważnością aktu, bez takowego pozwolenia zdziałanego, i pod karą ponoszenia kosztów przez tego, ktoby go wynieść poważył się.”

(*) Miejsce Rad Prefekturalnych zastępują teraz Kommissye Wojewódzkie.

ГЛАВА V.

О порядкѣ подачи жалобы о нарушеніи владѣнія въ Судъ и о формѣ позва.

§ 21.

Жалобы о нарушеніи владѣнія точно такъ, какъ и всѣ другія, подаваемыя въ Гражданскіе Суды, не могутъ быть представляемы въ Мировой Судъ, въ Спорное отдѣленіе, иначе, какъ посредствомъ врученія позва сторонѣ, нарушающей спокойное владѣніе.

Во всякомъ случаѣ таковой позывъ долженъ заключать въ себѣ обстоятельное описаніе мѣстоположенія спорнаго участка земли и со столькими копіями, сколько позванныхъ лицъ, долженъ быть врученъ возному того Суда, въ предѣлахъ вѣдомства котораго живутъ позванные.

Главные арендаторы и главные лѣсничіе приготовленный ими позывъ, предъ врученіемъ онаго, представляютъ на разсмотрѣніе Воеводской Коммисіи.

§ 22.

Если искъ начатъ о нарушеніи казенной собственности, то позывъ вручается частнымъ лицамъ отъ имени Предсѣдателя Воеводской Коммисіи и подлежащаго главнаго арендатора или главнаго лѣсничаго, какъ объ этомъ сказано въ предписаніи Князя Намѣстника Царства Польскаго отъ 18 Сентября 1817 г. въ ст. 11-ой, лит. *c*.

§ 23.

При подачѣ позва, для того чтобы онъ былъ правильнымъ, должно соблюдать слѣдующія правила судебной процедуры:

TYTUŁ V.

O sposobie wnoszenia skargi possessoryjnéj do Sądu, i o formie pozwu.

§ 21.

Skargi possessoryjne, tak jak wszelkie inne do Sądów cywilnych wytaczane, nie mogą być do Sądu Pokoju, spornego wydziału wnoszone, jak przez zapozwanie strony naruszającéj possessyę.

W każdym przypadku, pozew takowy winien obejmować dakładne opisanie położenia miejsca kontrowersyjnego i z tylu kopiami, ile stron ma być powołanych, woźnemu Sądu zamieszkania stron pozwanych, do ułatwienia wręczeń oddany być ma.

Naddzierżawcy i nadleśniczowie pozew taki przygotowany przez siebie, przed wręczeniem go, Kommissyi Wojewódzkiéj pod rozpoznanie przedstawiać będą.

§ 22.

W powództwie ze strony własności rządowéj, zapozwy naprzeciw stronom prywatnym, wydawane być powinny w osobie Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj i właściwego naddzierżawcy lub nadleśniczego, jak w téj mierze postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 r. w artykule 11 lit. c. przepisuje.

§ 23.

W wydaniu pozwu takowego, aby ten był formalnym, potrzeba zachować następujące przepisy procedury sądowéj:

„*Ст. 1.* Всякій позывъ о явкѣ въ Мировой Судъ, долженъ заключать въ себѣ слѣдующее: число дня, мѣсяцъ и годъ; имя и фамилію, состояніе и мѣсто жительства истца; имя и фамилію, мѣсто жительства и матрикулу вознаго; имя и фамилію и мѣсто жительства отвѣтчика. Долженъ объяснять вкратцѣ предметъ и основанія жалобы; означить мироваго судью, которому слѣдуетъ судить дѣло, и вмѣстѣ день и часъ явки въ Судъ.

„*Ст. 4.* Позывъ долженъ быть врученъ черезъ вознаго Мироваго Суда, въ предѣлахъ вѣдомства котораго живетъ отвѣтчикъ, въ случаѣ же невозможности— чрезъ кого либо другаго, по назначенію судьи. Возный оставляетъ копію позва отвѣтчику; еслибы никого не было на лицо въ его домѣ, копія позва должна быть вручена бургомистру или гминному адъюнкту который долженъ посвидѣтельствовать подлинникъ безъ платежа. Возный Мироваго Суда не можетъ вручать позва по дѣламъ, касающихся его родственниковъ въ прямой линіи, какъ-то: братьевъ, сестръ и другихъ въ той же степени родства.

„*Ст. 5.* Если отвѣтчикъ живетъ въ разстояніи трехъ миріаметровъ (4-хъ нѣмецкихъ миль) отъ Суда, то по крайней мѣрѣ одинъ день долженъ пройти между днемъ позва и днемъ, назначеннымъ для явки въ Судъ.

Если же мѣсто жительства отвѣтчика находится въ дальшемъ разстояніи, въ такомъ случаѣ прибавляется одинъ день на всякіе три миріаметра.

Въ случаѣ неисполненія этихъ правилъ, еслибы отвѣтчикъ не явился въ Судъ, — судья приказываетъ вручить ему другой позывъ, а всѣ издержки перваго позва несетъ истецъ.

„*Ст. 6.* Въ чрезвычайныхъ случаяхъ, судья приказываетъ сократить сроки и имѣетъ право позволить, чтобы от-

„*Art. 1.* Wszelki pozew przed Sędziów Pokoju, zawierać powinien datę dnia, miesiąca i roku; imiona, stan i zamieszkanie powoda; imiona, mieszkanie i immatrykułę woźnego; imiona i mieszkanie pozwanego. Wyrażać powinien w krótkości, przedmiot i zasady skargi, i wymienić Sędziego Pokoju, który ma sądzić sprawę, oraz dzień i godzinę stawienia się.

„*Art. 4.* Pozew wręczony być ma przez woźnego Sądu Pokoju zamieszkania strony pozwanéj, w przypadku przeszkody przez innego, któregoby sędzia wyznaczył. Woźny zostawi kopię pozwu stronie, gdyby nikogo nie było w jéj zamieszkaniu, kopija zostawiona będzie burmistrzowi lub adjunktowi gminy, który zawidymuje oryginał bezpłatnie. Woźny Sądu Pokoju, nie będzie mógł odbywać swego urzędu w sprawach tyczących się swych krewnych w linii prostéj, braci, siostr i powinowatych w tymże stopniu.

„*Art. 5.* Jeden dzień przynajmniéj ma upłynąć między dniem pozwu i dniem wskazanym do stawienia się; jeżeli strona pozwana zamieszkała jest w odległości trzech miryametrów (około czterech mil niemieckich.)

Jeżeli zamieszkanie jej jest bardziéj oddalone, na każde trzy miryametry, dzień jeden dodanym będzie.

W przypadku, gdyby te termina zachowanemi niebyły, jeżeli pozwany nie stawi się, Sędzia zaleci, aby był powtórnie pozwanym, a koszta pierwszego pozwu spadną na powoda.

„*Art. 6.* W przypadkach nagłych, Sędzia wyda rozkaz skró-

вѣтчикъ былъ позванъ въ Судъ въ тотъ же день на назначенный въ позвѣ часъ.

„*Ст. 63.* Безъ согласія Предсѣдателя Суда, никакой судебный актъ не вручается въ табельные дни.

„*Ст. 64.* По дѣламъ о нарушеніи собственности вещей или по дѣламъ смѣшаннымъ позвы должны заключать въ себѣ, родъ владѣнія, гмину, по возможности часть гмины, въ которой оно находится, и по крайней мѣрѣ двѣ границы, къ которымъ оно прилегаетъ. Если предметомъ спора будетъ цѣлое имѣніе или фольваркъ, то довольно означить названіе и мѣстность оныхъ. Все это соблюдать, подъ опасеніемъ незаконности.

„*Ст. 68.* Всѣ акты должны быть вручаемы сторонѣ лично, или въ ея жилищѣ; но, еслибы возный не нашелъ въ жилищѣ ни отвѣтчика, ни никого изъ его родственниковъ или служителей, то долженъ немедленно вручить копію позва одному изъ сосѣдей отвѣтчика, который посвидѣтельствуетъ подлинникъ, если же сосѣдъ не можетъ или не пожелаетъ подписать, то возный вручаетъ оный бургомистру или гминному адъюнкту, который посвидѣтельствуетъ подлинникъ безплатно; возный долженъ все случившееся отмѣтить какъ въ подлинникѣ, такъ и въ копіи позва.

§ 24.

Сверхъ вышеозначенныхъ правилъ, нужно еще съ точностію соблюдать слѣдующія общія правила судебной процедуры:

„*Ст. 1033.* При счетѣ общаго срока, назначеннаго въ позвахъ, приглашеніяхъ и другихъ актахъ, вручаемыхъ сторонѣ лично или въ ея жилищѣ, не должно считать дня врученія и дня окончанія срока; при назначеніи срока, нужно добавить одинъ день на всякіе три миріа-

cenia terminów, i będzie mógł pozwolić, aby pozwano nawet, na tenże sam dzień i na godzinę naznaczoną.

„*Art. 63.* Żaden akt nie będzie wręczony w dzień święta prawnego, chyba na mocy pozwolenia Prezesa Sądu.

„*Art. 64.* W materyi rzeczowéj, lub mięszanéj, pozwy wyrażać powinny gatunek dziedzictwa, gminę, ile możności część gminy, w któréj leży, i przynajmniéj dwie granic z któremi się styka: jeżeli chodzi o jaką całą majętność, folwark, dosyć jest wyrazić ich nazwiska i położenie; wszystko to pod nieważnością.

„*Art. 68.* Wszelkie akta wręczonemi być winny stronie osobiście, lub w jéj zamieszkaniu; lecz gdyby woźny nie znalazł w zamieszkaniu ani strony, ani żadnego z jéj krewnych lub służących, oddać natychmiast powinien kopiję któremu z sąsiadów, który podpisze na oryginale, jeżeli ten sąsiad nie może, albo nie chce podpisać, woźny odda kopiję burmistrzowi lub adjunktowi gminy, który zawidymuje oryginał bezpłatnie; woźny o tém wszystkiém zrobić powinien wzmiankę, tak na oryginale, jak i na kopii."

§ 24.

Prócz powyższych przepisów, zachować jeszcze należy ściśle zasady ogólne, przepisane procedurą sądową, następujące:

„*Art. 1033.* Dzień wręczenia i dzień upłynienia terminu nigdy niepowinny być rachowane do terminu ogólnego, ustanowionego w pozwach, wezwaniach i innych aktach wręczonych osobie lub w zamieszkaniu: termin ten powiększonym być winien dniem jednym

метра разстоянія; если же встрѣтится надобность ѣхать лично или посылать нарочнаго туда и обратно, то эта добавка удвоивается.

„*Ст. 1037.* Всѣ позвы должны быть вручаемы, а экзекуціи исполняемы не иначе, какъ начиная съ 1-го Октября по 31 Марта, отъ 6-ти часовъ утра до 6-ти часовъ вечера; а съ 1-го Апрѣля по 30 Сентября, отъ 4-хъ часовъ утра, до 9-ти часовъ вечера включительно; такъ же точно и въ табельные дни, развѣ бы только, съ дозволенія судьи, въ случаѣ, еслибы замедленіе грозило опасностію.“

§ 25.

Если въ первоначальномъ позвѣ по тяжбѣ о нарушеніи владѣнія, въ которомъ должно соблюдать всѣ вышесказанныя правила, за основаніе жалобы можетъ быть принято одно только спокойное владѣніе, дѣйствительность котораго должна быть доказана обслѣдованіемъ на грунтѣ,— въ такомъ случаѣ, по смыслу ст. 252 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, нужно изъяснить вкратцѣ въ этомъ позвѣ всѣ факты и обстоятельства, которые истецъ пожелаетъ доказывать. При чемъ должны быть указываемы не тѣ факты, которые составляютъ основаніе права собственности на спорный участокъ, но только такіе, которые доказываютъ владѣніе этимъ участкомъ въ продолженіе одного года предъ нарушеніемъ онаго, какъ объ этомъ постановлено въ Кодексѣ Гражданскаго Судопроизводства.

„*Ст. 24.* Въ случаѣ еслибы владѣніе или нарушеніе онаго были оспориваемы— назначенное слѣдствіе не въ правѣ входить въ основаніе права собственности оспориваемаго предмета.“

na każde trzy miryametry odległości, gdy zaś wypadnie potrzeba odprawienia podróży, czyli posyłania tam i na powrót, powiększenie to będzie podwojone.

„*Art. 1037.* Żadne wręczenie, ani exekucya, nie będzie mogła nastąpić od dnia pierwszego Października, aż do trzydziestego pierwszego Marca, przed szóstą godziną zrana, a po szóstéj w wieczór; od pierwszego zaś Kwietnia, aż do trzydziestego Września, przed czwartą godziną zrana, a po dziewiątéj wieczór; również w święta prawne, chyba na mocy pozwolenia Sędziego, w przypadku, gdyby spóźnienie groziło niebezpieczeństwem.”

§ 25.

Gdy w pozwie pierwiastkowym do sprawy possessoryjnéj, w którym należy zachować wszystkie powyższe formalności, zasada skargi nie może być użytą inna jak tylko posiadanie, którego dowód powołaniem się na inkwizycyę ma być zastąpiony; przeto potrzeba także, w myśli dokonania art. 252 Kodeksu postępowania sądowego, wyrazić w tymże pozwie w krótkości fakta, których dowodzenia wytaczający sprawę żądać będzie. Fakta te nie będą mogły być podawane takie, które wchodzą w zasadę prawa, co do własności kontrewersu, lecz takie tylko, któreby wykrywały jednoroczną, przed zaszłą turbacyą, possessyę tegoż kontrowersu, jak w téj mierze postanawia Kodeks postępowania sądowego.

„*Art. 24.* W przypadku, gdyby possessya, lub kłócenie onéj zaprzeczanemi były, nakazana inkwizycya nie będzie mogła wchodzić w zasadę prawa, do przedmiotu spornego.”

§ 26.

Всѣ главные арендаторы и главные лѣсничіе должны знать, кромѣ того, что всякое частное лицо вчинающее искъ съ Казною, должно соблюдать еще слѣдующія правила:

Во первыхъ: въ ст. 11-ой постановленія Князя Намѣстника Царства Польскаго отъ 18 Сентября 1817 года, сказано:

a) Крестьяне, поселенные на казенныхъ земляхъ, по тяжбамъ, оспоривающимъ населенную ими землю, не могутъ быть призываемы иначе, какъ только совокупно съ управленіемъ въ лицѣ Предсѣдателя Воеводской Коммисіи и мѣстнаго главнаго арендатора.

b) Всякій изъ нижнихъ должностныхъ лицъ въ имѣніи, какъ-то: изъ лѣсничихъ или прикащиковъ, долженъ быть позываемъ неиначе, какъ совмѣстно съ Предсѣдателемъ Воеводской Коммисіи и съ главнымъ лѣсничимъ (если споръ касается лѣсовъ), или съ главнымъ арендаторомъ (если споръ касается другаго рода собственности).

c) Подтверждается предписаніе, помѣщенное въ § 26 подъ буквою *g*, Королевскаго декрета отъ 7 Февраля 1809 г., по которому истецъ гражданскаго состоянія долженъ увѣдомить Воеводскую Коммисію, какъ заступающую мѣсто бывшаго Префектурнаго Совѣта, о начатіи иска за 30 дней передъ врученіемъ позва.

Во вторыхъ: въ ст. 69 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства сказано:

„Должны быть позываемы:

1. Казна, если идетъ споръ о народномъ имѣніи и владѣльческихъ правахъ, въ лицѣ и жилищѣ Префекта того департаментамента, въ которомъ находится судъ, въ который подаются жалобы по первой инстанціи.

§ 26.

Wiedzieć także powinni naddzierżawcy i nadleśniczowie: że każda strona prywatna, wydająca przeciw Skarbowi pozew, winna jeszcze, prócz powyższych formalności, zachować:

Najprzod art. 11. postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 r. stanowiący:

„*a)* Włościanie na gruntach rządowych osiedli, nie mogą w sprawach possessoryjnych o też grunta być pozywanymi, jak tylko łącznie z urzędem, w osobach Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj i miejscowego naddzierżawcy.

b) żaden niższy officyalista miejscowy, ani leśny, ani ekonomiczny, nie może być pozywanym, jak tylko łącznie z urzędem w osobie Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj, tudzież, bądź nadleśnego miejscowego (gdy spór tycze się lasów), bądź respective naddzierżawcy (gdzie spór tycze się innych własności).

c) Obostrza się wykonanie przepisu, w § 26 pod literą g Dekretu Królewskiego z dnia 7 Lutego 1809 r. umieszczonego, podług którego strona prywatna, na dni 30 przed wydaniem zapozwu, przesłać powinna Kommissyi Wojewódzkiéj, jako miejsce byłéj Rady Prefekturalnéj zastępującéj, uwiadomienie, o wytoczyć się mianéj sprawie."

Powtóre: Art. 69. Kodeksu postępowania sądowego.

„Zapozwanemi będą:

1. Rząd, gdy chodzi o dobro narodowe i prawa dominialne, w osobie i zamieszkaniu Prefekta departamentu tego, w którym zasiada Sąd, przed który ma być zaniesiona skarga w pierwszéj instancyi.

3. Администрація или общественные институты, въ лицѣ своихѣ канцелярій, въ той мѣстности, гдѣ находится главное управленіе, въ другихъ же мѣстахъ — въ лицѣ завѣдывающаго и въ его канцеляріи.

5. Гмины, въ лицѣ бургомистра, а въ Парижѣ (*) въ лицѣ или жилищѣ Префекта.

Во всѣхъ вышесказанныхъ случаяхъ, подлинникъ позва долженъ быть посвидѣтельствованъ тѣмъ, кому будетъ оставлена копія; въ случаѣ отсутствія или отказа этого лица, позывъ обязанъ посвидѣтельствовать Мировой Судья или Царскій Прокуроръ первой инстанціи, которому въ такомъ случаѣ оставляется копія позва.“

§ 27.

Обязаны также знать всѣ начальники институтовъ, приходскіе священники, бургомистры и представители гминъ, что, въ случаѣ подачи противъ нихъ позва, частный истецъ, долженъ соблюсти слѣдующія правила Королевскаго декрета 15 Февраля 1812 года.

„*Ст. 2.* Истецъ, позывающій гмину, институтъ или пользующагося духовными доходами въ Гражданскій Судъ по предметамъ, принадлежащимъ гминѣ, институту, или пользующемуся духовными доходами, обязанъ за 30 дней до подачи позва, увѣдомить о томъ Префектуральный Совѣтъ (**), въ предѣлахъ вѣдомства котораго живетъ отвѣтчикъ, въ донесеніи своемъ долженъ онъ обозначить предметъ позва и основаніе своихъ притязаній; Префектъ же обязанъ дать свидѣтельство, что получилъ такое увѣдомленіе. По истеченіи 30 дней, истецъ вправѣ продолжать свое су-

---

(*) Въ столицѣ.

(**) Права, предоставленныя прежде касательно этого Префектурному Совѣту, нынѣ предоставлены Воеводской Коммисіи.

3. Administracya, lub instytuta publiczne w swych kancellaryach, w miejscu tém, gdzie się znajduje główna administracya; w innych zaś miejscach, w osobie zawiadowcy i w jego kancellaryi.

5. Gminy, w osobie lub zamieszkaniu burmistrza, a w Paryżu (*) w osobie, lub zamieszkaniu Prefekta.

W powyższych przypadkach oryginał winien być zawidymowany przez tego, komu kopija pozwu będzie zostawioną; w przypadku nieprzytomności, lub odmówienia, zawidymuje Sędzia Pokoju, lub Prokurator Cesarski przy Trybunale pierwszéj instancyi, któremu w takim przypadku kopia zostawioną będzie."

§ 27.

Także powinni wiedzieć wszyscy przełożeni instytutów, plebani, burmistrze i reprezentanci gmin, że w wydaniu przeciw nim pozwu, zachować powinna strona prywatna następujące przepisy Dekretu Królewskiego z dnia 15 Lutego 1812 roku.

„*Art. 2.* Ktokolwiek gminę, instytut, lub posiadacza beneficyi przed Sąd cywilny, o rzecz do gminy, instytutu, lub do beneficium należącą pozywać będzie, obowiązanym, jest na dni trzydzieści przed wydaniem pozwu, donieść o tém Radzie Prefekturalnéj (**) właściwéj dla strony zapozwać się mającéj, w doniesieniu tém przedmiot pozwu i powody, na których go ma wspierać, wymienić, a Prefekt zaświadczenie na odebranie takowego doniesienia, podającemu wydać winien będzie. Po upłynieniu dni trzydziestu, działać sądownie mocen będzie, do pozwu swego do-

(*) w Stolicy.

(*) Attrybucye dawnéj Radzie Prefekturalnéj służące co do tego, nadane teraz Kommissyi Wojewódzkiéj.

дебное дѣйствіе, приложивъ къ позву удостовѣреніе въ томъ, что предварительно увѣдомилъ о немъ подлежащій Префектуральный Совѣтъ, иначе позывъ будетъ недѣйствительный.“

§ 28.

Если позывъ, приговоръ или какой либо исковой актъ будетъ врученъ со стороны частнаго главнаго арендатора главному лѣсничему, пользующемуся духовными доходами, начальнику института, бургомистру или представителю гмины, то они обязаны посвидѣтельствовать на подлинникѣ таковаго акта о полученіи копіи онаго; въ противномъ случаѣ подвергаются штрафу, опредѣленному въ слѣдующихъ словахъ Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 1039.* Всѣ акты, врученные должностнымъ лицамъ, предназначеннымъ къ полученію оныхъ, свидѣтельствуются ими на подлинникѣ безъ платежа. Въ случаѣ отказа, подлинникъ долженъ быть посвидѣтельствованъ Царскимъ Прокуроромъ при Трибуналѣ первой инстанціи въ той мѣстности, гдѣ эти лица имѣютъ жительство. По представленію Прокурора, дозволяется отказавшихъ посвидѣтельствовать подлинникъ оштрафовать, не менѣе какъ пятью франками.“

§ 29.

Во всякомъ случаѣ, когда главному арендатору или главному лѣсничему будетъ врученъ позывъ или приговоръ со стороны частнаго лица, они должны поступить согласно постановленію Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 18 Сентября 1817 г.

„*Ст. 13.* Предсѣдатель Воеводской Коммисіи каждый врученный ему или съ его стороны посланный позывъ, а равно всякій послѣдовавшій приговоръ, представлять немедленно въ подлежащую Правительственную Ком-

wód, że właściwéj Radzie Prefekturalnéj o nim wprzód doniósł, załączywszy. Inaczéj pozew przeciwko tym przepisom zaniesiony, nieważnym będzie."

§ 28.

Gdy pozew, wyrok, lub inny akt processowy, doręczony zostanie ze strony prywatnego naddzierżawcy nadleśniczemu, posiadaczowi beneficyi, przełożonemu instytutu, burmistrzowi, lub reprezentantowi gminy, obowiązkiem ich jest, na oryginale każdego z tych aktów poświadczyć odebranie kopii jego, a to pod uniknieniem kary, przepisanéj w Kodeksie postępowania sądowego w słowach:

„*Art. 1039.* Wszelkie wręczenia czynione osobom publicznym, przeznaczonym do odbierania takowych wręczeń, będą przez nie bezpłatnie na oryginale widymowane. W przypadku wzbraniania się, oryginał będzie widymowany przez Prokuratorya Cesarskiego przy Trybunale pierwszej instancyi ich zamieszkania. Będzie wolno, na wnioski Prokuratora, skazać wzbraniających się na karę pieniężną, która nie będzie mogła być mniejsza jak pięć franków."

§ 29.

W każdym razie, gdy naddzierżawcy lub nadleśniczemu wręczony zostanie pozew lub wyrok ze strony prywatnéj, postąpi sobie jak przepisuje postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku.

„*Art. 13.* Obowiązkiem jest Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj każdy pozew przeciw sobie lub ze strony swojéj wydany, i każdy zapadły wyrok, przesłać niezwłocznie Kommissyi Rządowéj właściwéj i Prokuratoryi Jene-

мисію и Генеральную Прокураторію, вмѣстѣ съ замѣчаніями или объясненіями, какія признаны имъ будутъ нужными. То же самое долженъ исполнить главный лѣсничій или главный арендаторъ, лишь только подастъ позывъ или самъ будетъ позванъ, или когда получитъ приговоръ.“

При семъ изъясняется, что главные арендаторы и главные лѣсничіе всѣ вручаемые имъ, а равно посылаемые съ ихъ стороны позвы и приговоры должны представлять не въ Правительственную Коммисію и Генеральную Прокураторію, но въ Воеводскую Коммисію.

ГЛАВА VI.

О первомъ срокѣ тяжбы.

§ 30.

По тяжбѣ, въ которой оспоривается общественная собственность противъ частнаго лица, истецъ, прибывъ въ Судъ въ назначенный срокъ,— передъ открытіемъ присутствія, долженъ явиться къ Подписарю Мироваго Суда Спорнаго отдѣленія и представить ему позывъ для записи въ очередной списокъ дѣлъ, поступающихъ въ Судъ.

§ 31.

Въ срокъ, означенный для иска, когда дѣло поступитъ къ слушанію въ присутствіе Суда, истецъ, представивъ дозволеніе со стороны Воеводской Коммисіи на вчинаніе иска и записавъ о своей явкѣ у Подписаря, представляетъ дѣло на рѣшеніе Суда посредствомъ прочтенія поданнаго позва.

§ 32.

По дѣламъ, въ которыхъ частныя лица позываютъ казенныя селенія, если позывъ будетъ поданъ законно и представленъ въ канцелярію Воеводской Коммисіи, — должны быть даваемы, для

ralnéj, wraz z uwagami, lub objaśnieniami, jakie za potrzebne osądzi. Toż samo uczynić natychmiast powinien każdy nadleśny i naddzierżawca, skoro tylko zapozwy wyda, lub zapozwanym zostanie, albo skoro odbierze wręczony sobie wyrok.

Objaśnia się tu, że naddzierżawcy i nadleśniczowie nie do Kommissyi Rządowéj i Prokuratoryi Jeneralnéj, lecz do Kommissyi Wojewódzkiéj wręczane sobie wszelkie pozwy i wyroki, tudzież wydawane z swéj strony, przesyłać mają.

TYTUŁ VI.

O terminie pierwszym sprawy.

§ 30.

W sprawie ex re własności publicznéj, przeciwko prywatnéj stronie wytoczonéj, popierający takową zjechawszy na termin do Sądu, przed rozpoczęciem się audyencyi, zgłosić się obowiązany do Podpisarza Sądu Pokoju Wydziału spornego i zaprezentować mu pozew, końcem zrobienia wpisu na wokandę.

§ 31.

W terminie sprawy, gdy takowa na audyencyi sądowéj przywołaną będzie, popierający też sprawę, po wylegitymowaniu się upoważnieniem Kommissyi Wojewódzkiéj do stawiennictwa, i po zapisaniu przez Podpisarza Sądu komparycyi, wprowadzi sprawę pod rozstrzygnienie sądowe, a to przez odczytanie wydanego pozwu.

§ 32.

W sprawach z powództwa prywatnych stron, przeciwko rządowym wsiom wytoczonych, skoro pozew legalnie i w biurze Kommissyi Wojewódzkiéj położonym zostanie, udzielane

защиты казенной собственности, особыя указанія, соотвѣтствующія положенію дѣла. Если же главный арендаторъ или главный лѣсничій не получатъ особеннаго предписанія передъ истеченіемъ срока тяжбы — въ такомъ случаѣ они должны поступать согласно правиламъ, изложеннымъ въ главѣ VII, отдѣленіи III.

ГЛАВА VII.

Объ отводахъ.

Отдѣленіе I.

Объ отводѣ позва.

§ 33.

Если частное лицо, безъ соблюденія формальностей, изложенныхъ въ гл. V, начало тяжбу о нарушеніи владѣнія или съ крестьянами казеннаго селенія, или только съ главнымъ арендаторомъ, или главнымъ лѣсничимъ, или же съ низшими служителями лѣснаго вѣдомства, или, наконецъ, съ представителемъ гмины, начальникомъ института или приходскимъ священникомъ (какъ это часто случается), то въ каждомъ изъ этихъ случаевъ должно внести просьбу объ *отводѣ позва, какъ недѣйствительнаго.*

§ 34.

Таковой отводъ не долженъ быть опущенъ особенно въ томъ случаѣ, когда будетъ не соблюдена какая-либо изъ формальностей, указанныхъ въ постановленіи Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 18 Сен-тября 1817 года, равномѣрно въ ст. 68 и 69 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, ибо, какъ въ этомъ постановленіи ст. 11, такъ и въ Кодексѣ Гражданскаго Судопроизводства ст. 70, ясно сказано о недѣйствительности въ случаѣ несоблюденія какой либо изъ этихъ формальностей.

będą do obrony własności rządowéj szczegółowe informacye, położeniu interessu odpowiednie.— Gdyby zaś naddzierżawca lub nadleśny przed terminem sprawy, takowej informacyi nieotrzymał, postąpi sobie, jak poniżéj w Tyt. VII. Dziale III. jest przepisano.

TYTUŁ VII.

O ekscepcyach.

Dział I.

O ekscepcyi pozwu.

§ 33.

Gdyby strona prywatna z uchybieniem formalności w Tyt. V. wyrażonych, wyniosła spór possessoryjny, bądź przeciw włościanom wsi rządowéj, bądź przeciw samemu tylko naddzierżawcy, albo nadleśniczemu, lub téż niższym officyalistom leśnym, bądź téż nakoniec przeciw reprezentantowi gminy, przełożonemu instytutu, lub proboszczowi (jak się to częstokroć zdarza), w każdym z tych przypadków wniesiona być ma *ekscepcya nieważności pozwu.*

§ 34.

Takowa ekscepcya szczególniéj pominiętą być niemoże w tym razie, gdy jaka z formalności postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku, oraz art. 68 i 69 Kodeksu postępowania sądowego przepisanych, uchybioną zostanie; gdyż tak w postanowieniu témże art. 11, jakotéż w Kodeksie postępowania Art. 70 wyraźną nieważność zagrażają, na przypadek uchybienia, któréj z tychże formalności.

§ 35.

Если одинъ только служитель лѣснаго вѣдомства, чиншевникъ или иной крестьянинъ, одинъ или нѣсколько ихъ, или же владѣлецъ мельницы, или другого имущества, или, наконецъ, арендаторъ — будутъ позваны въ Судъ по дѣламъ о владѣніи землею, — въ такомъ случаѣ позванному слѣдуетъ дать наставленіе, дабы онъ явясь въ Судъ, представилъ о несоблюденіи истцомъ правилъ, указанныхъ въ главѣ V, и, сверхъ того, дабы, объявивъ, что земля, за которую онъ позванъ, отдана ему въ пользованіе Казною, просилъ освободить его отъ тяжбы, на основаніи слѣдующаго закона:

„*Ст. 1727* Гражданскаго Кодекса

„Если нарушившіе владѣніе объявляютъ какія либо права, будтобы служащія имъ, на захваченный ими предметъ, или если самъ арендаторъ будетъ позванъ въ Судъ, дабы уступилъ или часть, или весь спорный предметъ, дабы былъ обязанъ исполнять какой либо сервитутъ, — въ такомъ случаѣ онъ долженъ обратиться къ владѣльцу, предоставившему ему право пользованія имуществомъ, а самъ долженъ быть освобожденъ отъ тяжбы, если того пожелаетъ, представляя вмѣсто себя владѣльца.“

§ 36.

Во всякомъ случаѣ, когда отводъ позва будетъ имѣть мѣсто, онъ долженъ быть объявленъ въ Судѣ прежде всего, то есть прежде чѣмъ противная сторона начнетъ тяжбу, иначе позывъ или какой либо другой судебный актъ перестанетъ быть недѣйствительнымъ, по смыслу правила, ясно выраженнаго въ—

„*Ст. 173* Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„Всякій позывъ или тяжебный актъ перестанетъ быть недѣйствительнымъ, если его недѣйствительность не

§ 35.

Gdy sam tylko officyalista leśny, czynszownik, bądź włościanin inny, jeden lub kilku, albo téż posiadacz młyna, jakiéj innéj realności, lub wreszcie dzierżawca, pozwanym zostanie do Sądu o possessyę gruntu, należy w tym razie udzielić zapozwanemu informacyę, aby stawiwszy się przed Sądem, przedstawił zboczenia wynoszącego sprawę od przepisów w poprzednim paragrafie oraz w Tyt. V. wynikniętych, i nadto, iżby oświadczywszy, iż grunt o który jest zapozwanym, przez Rząd ma nadany sobie do użytkowania, żądał uwolnienia siebie od sprawy, a to z następującego przepisu prawa:

„*Art. 1727.* Kodeksu Cywilnego.

„Jeżeli ci, którzy gwałtowność uczynili, zakładają sobie jakieś prawa do rzeczy zajętéj, albo, jeżeli sam dzierżawca pozwany jest do Sądu aby był skazanym na odstąpienie całości lub części téj rzeczy, albo żeby poniósł wykonanie jakiéj służebności, powinien wezwać puszczającego w dzierżawę z powodu rękojmi, i powinien być uwolniony od processu, jeżeli tego wymaga, mianując puszczającego w dzierżawę, za którego posiada."

§ 36.

W każdym razie, gdy ekscepcya nieważności pozwu będzie mieć miejsce, takowa wnoszoną być musi w Sądzie przedewszystkiém: to jest przed wprowadzeniem sprawy z strony przeciwnéj; inaczéj, pozew lub jaki akt processowy, przestaje być nieważnym, a to wedle wyraźnego przepisu:

„*Art. 173.* Kodeksu postępowania sądowego:

„Wszelka nieważność pozwu, albo aktu processowego, przestaje być nieważnością, jeżeli nie jest przed-

будетъ объявлена въ Судѣ до начала защиты или отвода, развѣ бы этотъ отводъ относился къ несвойственности Суда.“

Отдѣленіе II.

Объ отводѣ по причинѣ несвойственности Суда.

Кромѣ отвода недѣйствительности позва, долженъ быть объявляемъ также отводъ несвойственности Суда (exceptio fori) въ слѣдующихъ случаяхъ:

a) если жалоба о нарушеніи владѣнія представлена въ Судъ по истеченіи годичнаго срока, со времени сдѣланнаго нарушенія.

Для подкрѣпленія отвода въ этомъ случаѣ служатъ правила, изложенныя въ главѣ IV, § 18, ст. 23 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства и въ ст. 3 постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 18 Сентября 1817 года.

b) если на основаніи жалобы о нарушеніи владѣнія, представленной истцомъ, дѣло начато уже *in petitorio.*

Для подкрѣпленія исключенія въ этомъ случаѣ, служатъ слѣдующія правила Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 25.* Possesorium не можетъ быть ни подъ какимъ предлогомъ вносимо вмѣстѣ съ petitorium.

„*Ст. 26.* Истецъ, подавшій жалобу *in petitorio*, не можетъ подавать жалобы *in possesorio.*“

c) если искъ представленъ не въ тотъ Мировой Судъ, въ предѣлахъ вѣдомства котораго находится спорный предметъ.

Для оправданія въ такомъ случаѣ отвода, надлежитъ руководствоваться слѣдующими правилами того же Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 3.* Позывъ долженъ быть врученъ о явкѣ въ тотъ Судъ, въ предѣлахъ вѣдомства котораго находится спорный предметъи т. д.

stawioną przed wszelką obroną lub ekscepcyą, wyjąwszy ekscepcye o niewłaściwość Sądu.

Dział II.

O ekscepcyi niewłaściwości Sądu.

§ 37.

Prócz ekscepcyi nieważności pozwu, powinna także być wnoszoną ekscepcya niewłaściwości Sądu, (exceptio fori), w tych przypadkach:

a) jeżeli skarga possessoryjna, już po upływie roku, od zakłócenia possessyi, jest wyniesioną;

Do ugruntowania w tym razie ekscepcyi, służą przywiedzione w Tyt. IV. § 18 przepisy Art. 23. Kodeksu postępowania i Art. 3 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku;

b) jeżeli z powództwa strony, wynoszącej skargę possessoryjną, już sprawa *in petitorio* jest wytoczoną.

Do uzasadnienia w tym przypadku ekscepcyi posłużą przepisy Kodeksu postępowania sądowego.

„*w Art. 25.* Possessorium nigdy nie będzie razem wnoszone z petitorium.

„*Art. 26.* Powodowi skarżącemu *in petitorio,* nie będzie już wolno wnosić skargi *in possessorio.*"

c) jeżeli sprawa wyniesiona przed Sąd Pokoju nie ten, pod którego jurisdykcyą kontrowers jest sytuowany.

Do usprawiedliwienia w tym znowu przypadku ekscepcyi, powołać się należy na przepisy tegoż Kodeksu postępowania.

„*wArt. 3.* Pozew wydany być powinien przed Sąd, w obrębie którego przedmiot sporny jest położony i t. d.

„*Ст. 168.* Сторона, позванная не въ тотъ Судъ которому слѣдуетъ судить ея тяжбу, можетъ просить о перенесеніи иска въ подлежащій судъ.

„*Ст. 169.* Будетъ обязана подать объ этомъ прошеніе прежде всѣхъ другихъ отводовъ и отвѣтовъ.“

d) если гражданскій искъ по тому самому предмету, или по другому, но имѣющему съ этимъ искомъ связь разсматривается уже другимъ судомъ.

Въ этомъ послѣднемъ случаѣ дозволено исключеніе на основаніи слѣдующаго правила Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 171.* Если уже прежде была представлена жалоба по тому же самому предмету въ другой судъ, или если заведенный споръ находится въ связи съ дѣломъ, производящимся въ другомъ судѣ, — въ такомъ случаѣ, можно будетъ требовать и предписать передать дѣло въ этотъ другой судъ.“

§ 38.

Во всякомъ случаѣ, когда будетъ вноситься требованіе объ отводѣ подсудности Суда, не можетъ имѣть мѣста защита иска по главному предмету, ибо Кодексъ Гражданскаго Судопроизводства предписываетъ:

„*Ст. 172.* Всякое требованіе переноса иска, должно быть рѣшено вкратцѣ и въ непродолжительномъ времени, и не можетъ быть оставлено до разсмотрѣнія главной тяжбы, ни же соединено съ нею.“

„*Art. 168.* Strona powołana nie przed ten Sąd, do którego sądzenie jéj sprawy należy, będzie mogła żądać, aby odesłaną była przed właściwych sędziów.

„*Art. 169.* Obowiązana będzie podać to żądanie przed wszelkiemi innemi ekscepcyami i odpowiedziami.

d) jeżeli sprawa cywilna w tymże samym przedmiocie, lub w innym, wszelako związek z sprawą wytoczoną mającym, już pertraktuje się w Sądzie innym.

W tym ostatnim przypadku dozwala ekscepcyi przepis Kodeksu postępowania:

„*wArt. 171.* Jeżeli już wprzódy zaniesiona była skarga w tymże samym przedmiocie do innego Sądu, albo gdy spór jest w związku z sprawą już toczącą się w innym Sądzie, odesłanie do tego Sądu będzie mogło być żądane i nakazane.“

§ 38.

W każdym przypadku, gdy ekscepcya fori będzie wnoszoną, nie może być razem obrona w głównym przedmiocie czyniona, gdy Kodeks postępowania sądowego przepisuje:

„*wArt. 172.* Wszelkie domaganie się odesłania, sądzone będzie w krótkości, i nie będzie wcale mogło być odkładane do rozsądzenia głównéj sprawy, ani z nią być połączone.”

Отдѣленіе III.

Объ отводѣ съ отсрочкою.

§ 39.

На основаніи Высочайшаго указа 29 Сентября (11 Октября) 1816 г. (*), постановлено въ ст. 12, что всѣ тяжбы не только о правѣ собственности, quo ad jus, но и по предмету доходовъ, а поэтому и тяжбы о правѣ владѣнія, касающіяся коронныхъ казенныхъ имуществъ, народнаго казначейства, эдукаціонныхъ капиталовъ, благотворительныхъ заведеній и госпиталей, принадлежатъ къ оборонѣ Генеральной Прокураторіи. По силѣ же постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 20 Мая 1817 года, ст. IV, Генеральной Прокураторіи предоставлено по каждому иску, впредь до учрежденія новаго судопроизводства, если признаетъ нужнымъ, требовать отсрочки трижды по шести мѣсяцевъ, которую, какъ сказано въ этомъ постановленіи „всякій судъ во всякой тяжбѣ долженъ дозволить.“

Послѣдующимъ за тѣмъ постановленіямъ Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 18 Сентября 1817 года: оборона всѣхъ исковъ о правѣ владѣнія въ Мировыхъ Судахъ вмѣсто Генеральной Прокураторіи (если она не имѣетъ защитниковъ при Мировыхъ Судахъ), поручается Предсѣдателю Воеводской Коммиссіи, а также главнымъ арендаторамъ и главнымъ лѣсничимъ, возлагая впрочемъ на нихъ обязанность относиться по всѣмъ этимъ дѣламъ въ Генеральную Прокураторію, согласно 13 ст. того же постановленія; поелику же, на основаніи сего послѣдняго постановленія Князя Намѣстника, всѣ тяжбы о правѣ владѣнія не изъемлются отъ обороны Генеральной Прокураторіи, но

(*) Въ Дневникѣ Законовъ Царства Польскаго, томъ II, стр. 103, ст. 12-я означеннаго указа помѣщена буквально ниже сего въ § 51 настоящей инструкціи.

Dział III.

O ekscepcyi odkładającéj (dilatoires).

§ 39.

Przez Dekret Królewski pod dniem 29 Września (11 Października 1816, r. (*) zapadły, postanowiono jest w art. 12, że sprawy, nietylko co do prawa o własność *quo ad jus*, ale i co do dochodów; zatém i possessoryjne, gdy się tyczą dóbr korony, skarbu narodowego, funduszów edukacyjnych, zgromadzeń miłosierdzia i szpitalów, należą do obrony Prokuratoryi Jeneralnéj; zaś przez postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 20 Maja 1817 roku w art. 4 jest dozwolono Prokuratoryi Jeneralnéj, w każdéj sprawie, aż do zaprowadzenia nowéj procedury sądowéj, gdy tego potrzebę uzna, żądać dyllacyów trzykrotnie po miesięcy sześć, których, jak toż postanowienie brzmi: „każdy Sąd, w każdéj sprawie, dozwolić powinien.”

Postanowieniem następném Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku, popieranie w Sądach Pokoju spraw possessoryjnych, własności narodowéj dotyczących, w zastępstwie Prokuratoryi Jeneralnéj (gdy ta przy Sądach Pokoju niema Obrońców), poruczone jest urzędowi Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj, oraz naddzierżawcom i nadleśniczym; z obowiązkiem wszakże odnoszenia się w nich do Prokuratoryi Jeneralnéj, podług art. 13 tegoż postanowienia; a tak, gdy przez tę ostatnią ustawę Księcia Namiestnika Królewskiego, nie są bynajmniéj wyłączone z pod obrony Prokuratoryi Jeneralnéj possessoryjne sprawy, lecz

---

(*) w Dzienniku Praw Królestwa Polskiego Tomie II, strona 103; cytowanego Dekretu art. 12 jest poniżéj w § 51 téj instrukcyi dosłownie przytoczony.

только опредѣляется, кто долженъ заступать оную въ Мировыхъ Судахъ, то и по этого рода тяжбамъ можно пользоваться правомъ, на основаніи вышеприведеннаго постановленія отъ 20 Мая 1817 г., требовать отсрочки.

§ 40.

Хотя, на основаніи правилъ, указанныхъ въ предыдущемъ параграфѣ, Казнѣ принадлежитъ право требовать отсрочки но, въ отвращеніе того, чтобы, вслѣдствіе отсрочки иска о правѣ владѣнія, не увеличивались чрезмѣрно и безъ того возникающіе при этомъ весьма часто споры о правѣ пользованія, предоставляется главнымъ арендаторамъ и главнымъ лѣсничимъ пользоваться этимъ правомъ только въ такомъ случаѣ, еслибы частное лицо вознамѣрилось представить искъ на рѣшеніе суда, а Воеводскою Коммисіею не были еще доставлены требуемыя § 32 для обороны правъ Казны объясненія, какъ это часто случается, или по причинѣ краткаго срока, назначеннаго стороною въ позвѣ, или по причинѣ замедленія, происходящаго отъ того, что тяжелая почта, по которой обыкновенно пересылаются слѣдственныя дѣла, получается главными арендаторами и главными лѣсничими одинъ только разъ въ недѣлю.

§ 41.

Еслибы, по вышеприведеннымъ, или болѣе важнымъ причинамъ, главный арендаторъ или главный лѣсничій призналъ необходимымъ требовать отсрочки, то онъ можетъ войти о томъ съ требованіемъ въ судъ, въ срокъ, назначенный позвомъ; однако, безъ особаго разрѣшенія Воеводской Коммисіи, онъ не вправѣ требовать отсрочки больше двухъ мѣсяцевъ.

Въ случаѣ требованія отсрочки, требующій оной, долженъ заявить въ судѣ, что, дабы не вовлекать противную сторону въ новыя издержки по врученію позвовъ, онъ, не ожидая таковыхъ, явится въ судъ въ назначенный день и часъ, и что

tylko jéj zastępstwo popierania takowych w Sądach Pokoju jest urządzone; przeto równie prawo żądania w nich dyllacyów, według zwyż cytowanéj ustawy z dnia 20 Maja 1817 roku służy.

§ 40.

Lubo, według przepisów w poprzedzającym paragrafie przytoczonych, służy skarbowi publicznemu prawo żądania dyllacyów, przecież, aby zwłoka rozprawy possessoryjnéj niepomnażała zbyt i tak często o użytki z kontrowersu wydarzające się kłótnie, z prawa tego w tym tylko przypadku naddzierżawcom i nadleśnym korzystać dozwala się, gdyby strona prywatna zamierzyła wprowadzać pod roztrzygnienie sądowe sprawę, a do obrony w niéj praw skarbu informacya podług § 32 nie była jeszcze od Kommissyi Wojewódzkiéj dostarczona, jak się przytrafia, albo dla zbyt krótkiego terminu, przez stronę w pozwach ustanowionego, albo że poczta (szczególniéj wozowa, która akta zabiera) nie często, bo raz tylko w tydzień niektórych naddzierżawców i nadleśniczych dochodzi.

§ 41.

Gdyby dla przyczyn powyższych, oraz innych ważnych i koniecznych, naddzierżawca, lub nadleśniczy znalazł się w potrzebie żądać dyllacyi, uczyni o to wniosek w Sądzie na terminie sprawy; atoli bez szczególnego upoważnienia Kommissyi Wojewódzkiéj, dłuższéj jak dwu miesięcznéj dyllacyi, żądać nie będzie mógł.

W przypadku żądania dyllacyi, wnoszący o takową oświadczy zarazem Sądowi, że dla niepomnażania stronie przeciwnéj kosztów w wydawaniu powtórnych zapozwów, bez takowych w dniu i godzinie naznaczonéj stawić się będzie; —

онъ предоставляетъ себѣ право внесенія отвода, еслибы Воеводскою Коммисіею были найдены къ тому основанія и дано было о томъ предписаніе. Отсрочка можетъ быть требуема только въ первый срокъ, назначенный стороною въ позвѣ, во время же дальнѣйшаго хода иска, а именно: по воспослѣдованіи первоначальнаго приговора, требованіе объ отсрочкѣ не можетъ быть заявляемо.

§ 42.

Требованіе объ отсрочкѣ должно быть вносимо въ судъ прежде всякаго другаго дѣйствія, именно тотчасъ по внесеніи дѣла и послѣ записки явки стороны въ судѣ, какъ постановлено въ ст. 186 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„Отводы съ отсрочкою будутъ вносимы прежде всякаго отвѣта относительно главнаго предмета.“

ГЛАВА VIII.

О приговорахъ предварительномъ и приготовительномъ.

§ 43.

По дѣламъ о правѣ владѣнія Судъ обыкновенно постановляетъ прежде всего предварительный приговоръ, которымъ опредѣляется произвести на мѣстѣ повѣрку спора и представленіе доказательства изъ показаній свидѣтелей: кто именно владѣлъ спорнымъ предметомъ за годъ до возникшаго спора.

Приговоръ этотъ долженъ заключать въ себѣ всѣ факты, которые должны быть оправданы, какъ предписано въ ст. 34 и 255 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства; кромѣ того, означеннымъ приговоромъ долженъ быть опредѣленъ срокъ для начатія слѣдствія, какъ указано въ ст. 258 того же закона.

§ 44.

Лишь только упомянутый приговоръ состоится, главный арендаторъ и главный лѣсничій, также начальникъ института,

i że zastrzega sobie wnoszenie ekscepcyj, gdyby te przez Kommissyę Wojewódzka upatrzonemi i do wnoszénia przepisanemi były.

Dyllacya tylko na terminie pierwszym sprawy z powództwa strony prywatnéj wytoczonéj, może być żądana; nigdy zaś w toku dalszym processu, to jest po zapadłym przedstanowczym wyroku wniosek czyniony o nią być nie może.

§ 42.

Żądanie dyllacyi powinno być przedewszystkiem, to jest zaraz za przywołaniem sprawy i po zapisaniu komparycyi, w Sądzie wnoszone, jak przepisuje:

„*Art. 186.* Kodeksu postępowania sądowego.

„Ekscepcye odkładające, będą podane przed wszelką odpowiedzią, co do przedmiotu głównego."

TYTUŁ VIII.

O wyrokach: przedstanowczym i przygotowawczym.

§ 43.

W sprawach in possessorio wniesionych, Sąd wydaje zwykle nasamprzód wyrok przedstanowczy, którym postanawia naoczną rewizyę kontrowersu, i nakazuje dowód przez inkwizycyę z świadków, na wykrycie: kto zostawał w possessyi tegoż kontrowersu na rok przed zakłóceniem.

Wyrok takowy zawierać powinien fakta, mające być dowodzonemi, jak przepisuje art. 34 i 255 Kodeksu postępowania sądowego, i nadto powinien także wyrokiem namienionym być zakreślony termin do rozpoczęcia inkwizycyi, jak przepisuje art. 258 tegoż prawa.

§ 44.

Skoro tylko zapadnie powyższy wyrok, natychmiast naddzierżawca lub nadleśniczy, również przełożony instytutu,

приходскій священникъ и представитель гмины требуютъ у подписаря суда выдачи выписки этого приговора и препровождаютъ оный въ копіи въ Воеводскую Коммисію, другая же копія, согласно § 29, должна быть вручена противной сторонѣ, съ позвомъ, установленнымъ ниже, въ § 58.

Врученіе приговоровъ должно производиться тѣмъ же порядкомъ, что и врученіе позвовъ.

§ 45.

Впрочемъ, по дѣламъ о правѣ владѣнія можетъ послѣдовать приготовительный приговоръ, коимъ опредѣляется припозвать къ дѣлу еще какую либо сторону, или представить планъ, или какой-либо актъ и т. п., каковой приговоръ непремѣнно должно исполнить, хотябы онъ былъ и обременителенъ, ибо на него можно аппелировать только по воспослѣдованіи рѣшительнаго приговора, и то совокупно съ этимъ предварительнымъ приговоромъ, какъ сказано въ ст. 31 Судебнаго Устава, въ словахъ:

„Аппеляція на приготовительные приговоры дозволяется по воспослѣдованіи рѣшительнаго приговора, обще съ аппеляціею на этотъ же приговоръ, но исполненіе приговоровъ исполнительныхъ не нарушаетъ ни въ чемъ правъ, которыя могутъ имѣть тяжущіяся стороны на аппеляцію, и поэтому онѣ не обязаны заявлять по этому предмету никакого протеста или предостереженія. Аппеляція на первоначальные приговоры дозволена до постановленія рѣшительнаго приговора.

Въ этомъ случаѣ должна быть выдана выпись приговора предварительнаго.“

§ 46.

Для ближайшаго объясненія разницы между приговорами предварительнымъ и приготовительнымъ, приводятся здѣсь точныя слова ст. 452 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

proboszcz i reprezentant gminy, zarekwiruje wydanie jego od Podpisarza w ekstrakcie, i takowy w kopii Kommissyi Wojewódzkiéj prześle; stosownie do § 29, również stronie przeciwnéj doręczyć należy kopię tego wyroku; które to wręczenie uskutecznione być ma razem z pozwem poniżéj w § 58 przepisanym.

Wręczenie wyroków, następować powinno w tym sposobie, jak i wręczenie pozwów.

§ 45.

Może wszakże nastąpić w sprawie possessoryjnéj wyrok przygotowawczy, nakazujący przypozwanie jakiéj strony, bądź złożenie mappy, jakich aktów i t. p., który, chociażby był uciążliwym, zadosyć uczynić mu potrzeba; gdyż ten niemoże być appellowanym, aż dopiero po wyroku stanowczym, i to wraz z tymże wyrokiem, jak to przepisuje art 31. procedury sądowéj w słowach:

„Appellacya od wyroków przygotowawczych, dopuszczoną dopiero będzie po dekrecie stanowczym, i łącznie z appellacyą od dekretu; lecz eksekucya dekretów przygotowawczych, nie przyniesie żadnego uszczerbku prawom, które strony miéć mogą do appellacyi, i dla tego wcale nie są obowiązane w téj mierze do żadnéj protestacyi lub zastrzeżenia. Appellacya od dekretów przedstanówczych dozwoloną jest przed ferowaniem stanowczego dekretu.

W tym przypadku wydany będzie wypis wyroku przedstanowczego."

§ 46.

Dla bliższego objaśnienia, o różnicy wyroku przedstanowczego od wyroku przygotowawczego, umieszcza się dosłownie art. 452 Kodeksu postępowania sądowego.

„Приготовительными приговорами считаются постановленные съ цѣлью объясненія тяжбы и имѣющіе въ виду—поставить процессъ въ такое положеніе, чтобы можно было постановить рѣшительный приговоръ.

Предварительными приговорами считаются тѣ, которыми Судъ, предварительно рѣшенія дѣла, опредѣляетъ представить доказательства, произвести повѣрку или какое либо разслѣдованіе, которое, до воспослѣдованія рѣшительнаго приговора, разрѣшаетъ главный предметъ."

ГЛАВА IX.

О прекращеніи тяжбы о правѣ владѣнія (péremption).

§ 47.

Если начатый искъ о правѣ владѣнія не будетъ окончательно рѣшенъ въ теченіе четырехъ мѣсяцевъ со дня заключенія предварительнаго приговора, то онъ прекращается, какъ сказано въ ст. 15 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„Дѣло должно быть рѣшено окончательно въ теченіе четырехъ мѣсяцевъ, со дня заключенія предварительнаго приговора; еслибы рѣшеніе послѣдовало по истеченіи вышеозначеннаго срока, то дѣло въ этой инстанціи само собою прекращается. Приговоръ, постановленный относительно главнаго предмета, подлежитъ аппеляціи даже по предметамъ, которые въ послѣдней инстанціи рѣшаетъ Мировый Судья, и будетъ отмѣненъ по требованію заинтересованной стороны.

Если искъ прекратился по винѣ Судьи, то онъ обязанъ вознаградить всѣ проторы и убытки."

„Uważane są za przygotowawcze wyroki, wydane końcem instruowania sprawy, i mające za cel, postawienie processu w tym stanie, żeby w nim mógł być ferowany dekret stanowczy.

Uważane są za przedstanowcze dekreta, w których Sąd nakazuje, przed rozsądzeniem sprawy, jaki dowód, sprawdzenie, lub jaką instrukcyę, która w sposobie uprzedzającym dekret stanowczy, wcześnie roztrzyga główny przedmiot."

TYTUŁ IX.

O upadku sprawy possessoryjnéj (péremption).

§ 47.

Upadek sprawy possessoryjnéj następuje, jeżeli w ciągu miesięcy czterech od dnia wyrzeczenia dekretu przedstanowczego, stanowczo osądzoną nie zostanie, jak art. 15 Kodeksu postępowania sądowego przepisuje:

„Sprawa będzie rozsądzona stanowczo w przeciągu czterech miesięcy od dnia dekretu przedstanowczego; gdyby takowy był wydanym po upłynieniu czasu tego, sprawa sama z siebie w téj instancyi upada; wyrok, któryby był wydany co do głównego przedmiotu, będzie podpadał appellacyi, nawet w materyach, które Sędzia Pokoju w ostatniéj instancyi rozsądza, i będzie uchylony, na domaganie się strony interessowanéj.

Jeżeli sprawa upadła z winy Sędziego, będzie obowiązanym wynagrodzić wszelkie szkody i stracone korzyści."

§ 48.

Если искъ прекратился по винѣ главнаго арендатора, главнаго лѣсничаго, начальника института, приходскаго священника, бургомистра или представителя гмины, то каждый изъ нихъ не только долженъ вознаградить всѣ проторы и убытки, но, кромѣ того, всѣ документы и доказательства, нужные для начатія иска in petitorio, должны быть собраны на счетъ виновнаго, и всѣ издержки, до окончанія иска, онъ долженъ будетъ уплатить, по смыслу ст. 398 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„Всѣ иски по дѣламъ Казны, общественныхъ институтовъ и всѣхъ лицъ, даже несовершеннолѣтнихъ, могутъ считаться прекратившимися съ предоставленіемъ имъ права требовать вознагражденія за убытки отъ управителей и опекуновъ.“

§ 49.

Еслибы предписанный ст. 15 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства искъ частнаго лица противъ общественной собственности прекратился, — въ такомъ случаѣ защитникъ общественной собственности представитъ въ Судъ требованіе, чтобы Судъ приговоромъ своимъ призналъ этотъ искъ прекратившимся.

Таковое требованіе можетъ быть подано во всякомъ пополненіи иска, будетъ ли онъ приготовленъ къ производству слѣдствія, или же къ окончательному рѣшенію.

§ 50.

Дальнѣйшія послѣдствія прекращенія иска показаны въ ст. 401 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„Прекращеніе иска не прекращаетъ жалобы, а влечетъ за собою только прекращеніе процесса, такъ что ни въ какомъ случаѣ не можно будетъ оправды-

§ 48.

Jeżeli z winy naddzierżawcy, nadleśniczego, przełożonego instytutu, proboszcza, burmistrza, lub reprezentanta gminy zajdzie upadek sprawy, obowiązany będzie tenże, nie tylko do wynagrodzenia wszelkich szkód i ubyłych korzyści, przez to wyniknąć mogących, ale nadto, kosztem jego, do sprawy petitoryjnéj potrzebne materyały zebranemi będą, i taż sprawa przewiedzioną zostanie, a to w myśl Art. 398 Kodeksu postępowania sądowego, przepisującego:

„Processa w sprawach rządowych, instytutów publicznych i wszelkich osób, nawet małoletnich, podpadają upadkowi, zastrzegając im poszukiwanie szkody na administratorach i opiekunach."

§ 49.

Gdyby w sprawie, na popieranie strony prywatnéj przeciw własności publicznéj wytoczonéj, zaszedł przepisany art. 15 Kodeksu postępowania upadek téjże sprawy, natenczas stawający w obronie téjże własności publicznéj wniesie do Sądu: ażeby uznanym został, przez wzrok, ten upadek.

Takowy wniosek uczynionym być może w każdym stanie sprawy, bądź gdy ta dopiero będzie przychodzić do wyprowadzenia inkwizycyi, bądź do stanowczego zawyrokowania.

§ 50.

Jakie dalsze skutki ściąga dopuszczenie upadku processu, wskazuje Art. 401 Kodeksu postępowania, w słowach:

„Upadek processu nieumarza skargi, lecz pociąga za sobą umorzenie processu, tak, że nie będzie można, w żadnym przypadku, zastawiać się

ваться какимъ либо актомъ прекратившагося процесса или предъявлять оный.

Въ случаѣ прекращенія процесса, завѣдывающій имуществомъ обязанъ заплатить всѣ проторы проигранной тяжбы.“

ГЛАВА X.

О допросахъ свидѣтелей по дѣламъ о правѣ владѣнія.

Общія распоряженія.

§ 51.

Порядокъ судопроизводства по тяжбамъ о нарушеніи владѣнія, при обслѣдованіи посредствомъ свидѣтелей, соблюдается иной по дѣламъ, касающимся имѣній коронныхъ, народныхъ, эдукаціоннаго фундуша, благотворительныхъ заведеній и больницъ, нежели по тяжбамъ, касающимся имѣній и фундушей духовенства, городовъ, гминъ и всякаго рода корпорацій и общественныхъ институтовъ, на основаніи слѣдующихъ узаконеній:

a) Постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ отъ 18 Сентября 1817 года, глава вторая, гдѣ говорится:

„*Ст. 11, бук. d.* Выслушаніе свидѣтелей, при обслѣдованіи, должно происходить въ присутствіи тяжущихся сторонъ и на основаніи правилъ указанныхъ въ части первой, книги второй Кодекса Гражданскаго Судопроизводства. Кромѣ того, протоколъ долженъ быть подписанъ всѣми явившимися сторонами. Еслибы которая либо изъ нихъ не умѣла писать, то объ этомъ должно быть упомянуто въ протоколѣ.

„*Ст. 17.* Помѣщенныя въ настоящемъ постановленіи добавочныя къ охраненію общественной собственности распоряженія относятся единственно къ тѣмъ тяжбамъ о нарушеніи владѣнія, въ которыхъ, согласно ст. 12-й

jakim aktem zniszczonego processu, ani się nim popisywać.

W zdarzonym upadku processu, powód pryncypalny skazany zostanie na wszelkie koszta upadłego postępowania sądowego."

TYTUŁ X.

O inkwizycyi z świadków w sprawach possessoryjnych.

Urządzenia Ogólne.

§ 51.

Postępowanie w processie possessoryjnym, przy wyprowadzeniu z świadków inkwizycyi, inne jest w sprawach, które dóbr korony, narodowych, funduszu edukacyjnego, zgromadzeń miłosierdzia i szpitali dotyczą, a odmienne wcale w sporach tych, które się do dóbr i funduszów duchowieństwa, miast, gmin, i wszelkich korporacyów i instytutów publicznych ściągają, a to z powodu przepisów:

a) Postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku w Tytule drugim, w słowach:

„*Art. 11, lit. d*) Wywody indagacyjne, odbywanemi być mają w obecności stron do sprawy wchodzących, i podług przepisów Części pierwszéj, Księgi II. Kodeksu postępowania wskazanych. Oprócz tego podpisanemi być mają przez wszystkie stawające strony. Gdyby zaś która pisać nieumiała, tedy wzmianka o tém uczynioną będzie.

„*Art. 17.* Rozporządzenia dodatkowe, dla zasłony własności blicznéj w niniejszém postanowieniu umieszczone, ściągają się jedynie do tych processów possessoryjnych, w których, stosownie do artykułu 12 (w związ-

(въ связи со ст. 7-ю) Высочайшаго указа 29 Сентября (11 Октября) 1816 г., Генеральная Прокураторія обязана окавывать судебную защиту и помощь.“

b) Высочайшаго указа 29 Сентября (11 Октября) 1816 г., къ которому относится только что приведенное постановленіе Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ:

„*Ст. 12.* Генеральная Прокураторія обязана вчинать искъ и защищать оный не только относительно права собственности, то есть *quo ad jus*, но и относительно доходовъ, по тѣмъ только тяжбамъ, которыя касаются короны, народной казны и фундушей эдукаціонныхъ, благотворительныхъ заведеній и больницъ; по другимъ же спорамъ, то есть по тѣмъ, которые касаются имѣній и фундушей духовенства, городовъ, гминъ и всякаго рода корпорацій и общественныхъ институтовъ, Генеральная Прокураторія обязана оказать судебную защиту и помощь только тогда, если произойдетъ споръ не о преходящемъ и временномъ доходѣ, но о самомъ правѣ собственности въ отношеніи къ упомянутымъ имѣніямъ и фундушамъ, то есть *de jure.*“

§ 52.

Такъ какъ по нѣкоторымъ тяжбамъ предписываются особыя формы при обслѣдованіи, то дальнѣйшее изложеніе порядка, какой соблюдается по предмету, составляющему содержаніе этой главы, для большей ясности, слѣдуетъ въ частяхъ и отдѣлахъ.

zku z artykuł: 7) postanowienia Królewskiego z dnia 29 Września (11 Października) 1816 roku Prokuratorya Jeneralna obowiązaną jest dawać prawną obronę i assystencyę.

b) Dekretu Królewskiego z dnia 29 Września (11 Października) 1816 roku, do którego się odnosi cytowana dopiero Ustawa Księcia Namiestnika Królewskiego, brzmi:

„*Art. 12.* Prokuratorya Jeneralna obowiązaną będzie do wprowadzenia i obrony prawnéj, nietylko co do prawa o własność, to jest *quo ad jus*, ale téż i co do dochodów, w tych tylko sporach, które korony, skarbu narodowego, tudzież funduszów edukacyjnych, zgromadzeń miłosierdzia i spitalów tyczą się; w innych zaś sporach, to jest tych, które się do dóbr i funduszów duchowieństwa, miast, gmin i wszelkich korporacyów i instytutów publicznych ściągają, Prokuratorya Jeneralna tam tylko do dania assystencyi swojéj i obrony obligowaną zostaje, gdy spór nie o dochód przemijający i czasowy, ale o samo prawo, do własności dóbr i funduszów pomienionych, to jest *de jure*, zachodzić będzie.

§ 52.

Ze względu odmiennych form, do inkwizycyi przepisanych w sprawach niektórych, dalszy wykład postępowania w materyi Tytułem niniejszym traktowanéj, dla porządku i łatwiejszego zrozumienia, w Działach i Oddziałach przepisuje się.

ЧАСТЬ I.

Объ особенныхъ формальностяхъ, которыя должны соблюдаться, подъ опасеніемъ недѣйствительности, въ тяжбахъ о нарушеніи владѣнія, касающихся имѣній коронныхъ, народныхъ, эдукаціоннаго фундуша, благотворительныхъ заведеній и больницъ.

ОТДѢЛЪ I.

О срокѣ начатія и окончанія обслѣдованія.

§ 53.

Срокъ для начатія обслѣдованія опредѣляется одно-недѣльный, со врученія приговора, предписывающаго таковое обслѣдованіе, если оно имѣетъ производиться въ томъ же мѣстѣ, въ которомъ состоялся приговоръ, или въ разстояніи трехъ миріаметровъ (около 4-хъ нѣмецкихъ миль). Однако, если обслѣдованіе будетъ производиться по приговору, заочно состоявшемуся противъ отвѣтчика,—недѣльный срокъ долженъ считаться со времени истеченія трехъ дней, назначенныхъ для протеста.

Если же обслѣдованіе имѣетъ производиться въ большемъ разстояніи, нежели 3 миріаметра отъ мѣста засѣданіи суда, предписавшаго таковое обслѣдованіе,—въ такомъ случаѣ приговоръ опредѣлитъ срокъ для начатія обслѣдованія. Все это, подъ опасеніемъ недѣйствительности, предписываетъ Кодексъ Гражданскаго Судопроизводства въ слѣдующихъ словахъ:

„*Ст. 257.* Если обслѣдованіе будетъ производится въ томъ же мѣстѣ, гдѣ состоялся приговоръ или въ разстояніи трехъ миріаметровъ, то начнется чрезъ недѣлю послѣ врученія приговора адвокату; если приговоръ состоялся противъ стороны, которая не имѣла адвоката,—срокъ этотъ начнется со дня врученія приговора сторонѣ лично или въ ея квартирѣ; вышесказанные сроки считаются и для того, по чьему требованію вру-

DZIAŁ I.

O szczególnych formalnościach do zachowania, pod nieważnością, prawem przepisanych, w sprawach possessoryjnych, dotyczących dóbr korony, narodowych, funduszu edukacyjnego, zgromadzeń miłosierdzia i szpitalów.

Oddział I.

O terminie do rozpoczęcia i ukończenia inkwizycyi.

§ 53.

Termin do rozpoczęcia inkwizycyi, zakreślonym jest tygodniowy od wręczenia dekretu nakazującego tęż inkwizycyę, jeżeli takowa w témże samém miejscu, gdzie był dekret ferowany, lub w odległości trzech miryametrów (około czterech mil niemieckich), będzie wyprowadzana.

Jeżeli atoli inkwizycya będzie wyprowadzana z wyroku zaocznie przeciw pozwanemu zapadłego, termin ten tygodniowy zacznie się od dnia upłynienia czasu trzechdniowego, do oppozycyi zakreślonego.

Jeżeli zaś inkwizycya ma być wyprowadzana w odległości większéj nad trzy miryametry od miejsca posiedzeń Sądu, który takową nakazał, wyrok ustanowi termin, w którym taż inkwizycya ma być rozpoczęta. To wszystko pod nieważnością przepisuje Kodeks postępowania sądowego w słowach:

„*Art. 257.* Jeżeli inkwizycya będzie wyprowadzana na témże samém miejscu, gdzie wyrok był ferowany, lub w odległości trzech miryametrów, zacznie się w przeciągu tygodnia od wręczenia wyroku Patronowi; jeżeli wyrok jest ferowany przeciwko stronie, która niemiała Patrona, termin ten zacznie się od dnia wręczenia osobie, lub w zamieszkaniu; takowe termina

ченъ приговоръ; все это должно соблюдаться, подъ опасеніемъ недѣйствительности.“

„*Ст. 258.* Если обслѣдованіе имѣетъ производиться въ большемъ разстояніи, то въ самомъ приговорѣ долженъ быть опредѣленъ срокъ, когда обслѣдованіе будетъ начато.“

§ 54.

Сообразно съ вышеприведенными въ § 51 правилами, главные арендаторы и арендаторы имѣній, какъ равно главные лѣсничіе лѣсовъ: казенныхъ, народныхъ, эдукаціоннаго Фундуша, равномѣрно завѣдывающіе благотворительными заведеніями и госпиталями, обязаны, въ томъ случаѣ, когда въ приговорѣ не назначенъ извѣстный день для начатія обслѣдованіи, подать записку Подсудку (или командированному для обслѣдованія), для того, чтобы получить отъ него приказаніе о позвѣ свидѣтелей, въ день и часъ, имъ назначенные.

Полученіе подобнаго приказанія составляетъ начатіе обслѣдованія, какъ это опредѣляетъ Кодексъ Гражданскаго Судопроизводства:

„*въ Ст. 259.* Обслѣдованіе считается начатымъ, относительно каждой тяжущейся стороны, по полученіи приказанія Судьи; назначеннаго къ производству онаго, о позвѣ свидѣтелей для явки въ день и часъ, Судьею назначенные.

Сообразно сему, командированный Судья начнетъ обоюдные протоколы съ заявленія, что дѣйствительно сторона требовала отъ него приказанія и что таковое имъ было дано.“

Поэтому записка должна быть подана заблаговременно, дабы приказаніе или резолюція могли послѣдовать въ срокъ, назначенный въ § 53.

zaczynają się również przeciwko temu, który wręczył wyrok; wszystko to pod nieważnością.

„*Art. 258.* Jeżeli inkwizycya ma być wyprowadzona w większéj odległości, wyrok ustanowi termin, w którym będzie zaczęta."

§ 54.

Stosownie do przytoczonych w § 51 przepisów prawa, naddzierżawcy i dzierżawcy dóbr, oraz nadleśniczowie lasów koronnych, narodowych, funduszu edukacyjnego, również przełożeni zgromadzeń miłosierdzia i szpitali, obowiązani są w tym przypadku, jeżeli wyrokiem nie będzie oznaczony pewien dzień do rozpoczęcia inkwizycyi, podać notę do Podsędka (czyli delegowanego do wyprowadzenia inkwizycyi), końcem otrzymania rozkazu pozwania świadków na dzień i godzinę przez niego naznaczone.

Otrzymanie takowego rozkazu, stanowi rozpoczęcie inkwizycyi, jak to postanawia Kodeks postępowania sądowego.

„*w Art. 259.* Inkwizycya jest uważana za zaczętą względem każdéj strony, przez rozkaz, który taż otrzyma od Sędziego delegowanego, końcem pozwania świadków, na dzień i godzinę przez niego naznaczone.

Stosownie do tego, Sędzia delegowany zacznie obustronne protokóły od wzmianki o domaganiu się od niego rozkazu i o wydaniu onego."

Dla tego podanie noty tak wcześnie nastąpić winno, aby rozkaz czyli rezolucya w terminie wskazanym w § 53 mogła nastąpić.

§ 55.

Обслѣдованіе со времени выслушанія первыхъ свидѣтелей должно быть окончено въ теченіи одной недѣли; еслибы за тѣмъ встрѣтилась надобность продолжить этотъ срокъ, то представленіе о томъ, съ изъясненіемъ причины, по которой требуется продолженіе срока, должно быть внесено въ протоколъ во время производства обслѣдованія, какъ это предписывается Кодексомъ Гражданскаго Судопроизводства:

„*въ Ст. 278.* Обслѣдованіе будетъ окончено обоюдно въ теченіе недѣли, со времени выслушанія первыхъ свидѣтелей, подъ опасеніемъ недѣйствительности, развѣ только когда приговоръ, коимъ назначано производство обслѣдованія, опредѣлилъ болѣе продолжительный срокъ.

„*Ст. 279.* Еслибы, однако, одна изъ тяжущихся сторонъ пожелала продолженія срока въ теченіе времени, опредѣленнаго для выслушанія обслѣдованія, то Судъ вправѣ удовлетворить сему требованію.

„*Ст. 280.* Требованіе продолженія срока должно быть внесено въ протоколъ Судьи, командированнаго для обслѣдованія, и разрѣшено, по его представленію, въ засѣданіи, въ день, назначенный для сего въ его протоколѣ, безъ всякаго позва, если тяжущіяся стороны или ихъ адвокаты присутствовали при этомъ; дозволено будетъ лишь одно продолженіе срока, подъ опасеніемъ недѣйствительности.

ОТДѢЛЪ II.

О свидѣтеляхъ.

§ 56.

Нѣкоторые изъ главныхъ арендаторовъ и главныхъ лѣсничихъ обыкновенно представляютъ въ свидѣтели людей непремѣнно преклонныхъ лѣтъ, полагая, что они лучше знаютъ гра-

§ 55.

Inkwizycya od wysłuchania pierwszych świadków, ukończoną być powinna w ciągu tygodnia; gdyby zaś była potrzeba przedłużenia tego terminu, wniosek o to, z przytoczeniem przyczyny dla jakiéj się żąda przedłużenia terminu, do protokółu, w czasie wyprowadzanéj inkwizycyi, podać należy, jak przepisuje Kodeks postępowania.

„w *Art. 278.* Inkwizycya dokonana będzie zobopólnie w tygodniu od wysłuchania pierwszych świadków, pod nieważnością, chyba, że wyrok nakazujący onę, wyznaczył dłuższy termin.

„*Art. 279.* Gdyby atoli jedna ze stron żądała przedłużenia, w ciągu czasu wyznaczonego do wysłuchania inkwizycyi, Sąd będzie mógł na nie zezwolić.

„*Art. 280.* Przedłużenie żądane będzie w protokóle Sędziego delegowanego, i nakazane, na zdanie przez niego sprawy na audyencyi w dniu do tego wyznaczonym w jego protokóle, bez żadnego wezwania, jeżeli strony lub ich Patronowie byli przytomnymi; dozwolone tylko będzie jedno przedłużenie, pod nieważnością.”

Oddział II.

O świadkach.

§ 56.

Niektórzy z naddzierżawców i nadleśniczych zwykli na świadków, w sprawach possessoryjnych, podawać ludzi, koniecznie wiekiem obarczonych, jako najlepiéj granic i dawnéj

ницы, а равно о прежнемъ пользованіи, и чрезъ это сами причиняютъ недостаточное уясненіе отыскиваемыхъ правъ Казны на оспоренный участокъ; поэтому повторяется то, что уже выше было объяснено: что въ спорахъ о правѣ владѣнія должно быть выяснено — не мѣсто нахожденія границъ, не доказываніе права собственности или давняго пользованія оспореннымъ участкомъ, но только явное, спокойное и исключительное владѣніе этимъ оспореннымъ участкомъ въ теченіе одного года до испытаннаго нарушенія владѣнія; и затѣмъ позывать въ свидѣтели такихъ только лицъ, которыя могутъ подтвердить въ судѣ присягою означенное въ теченіе одного года владѣніе, руководствуясь при этомъ правилами, въ нижеслѣдующихъ распоряженіяхъ изложенными.

§ 57.

Какія лица могутъ быть позываемы въ свидѣтели и противъ какихъ законъ допускаетъ возраженія, это объяснено слѣдующими постановленіями Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 268.* Не можетъ быть позываемъ въ свидѣтели состоящій въ родствѣ или свойствѣ въ прямой линіи съ одною изъ тяжущихся сторонъ или супругомъ ея, хотя бы уже разведшимся.

„*Ст. 283.* Могутъ быть дѣлаемы возраженія противу родственниковъ или свойственниковъ одной или другой стороны, до степени внука роднаго брата включительно, — родственниковъ и свойственниковъ супруговъ, въ той же степени, если супругъ живъ или если сторона или свидѣтель имѣетъ въ живыхъ прижитыхъ съ нимъ дѣтей; въ томъ случаѣ, когда одинъ изъ супруговъ умеръ и не оставилъ наслѣдниковъ, могутъ быть дѣлаемы возраженія противу родственниковъ и свойственниковъ въ прямой линіи, братьевъ, шурьевъ, сестеръ и невѣстокъ.

używalności wiadomych, i przez to często sami stają się przyczyną niedostatecznego wyjaśnienia dochodzonych praw skarbu do possessyi kontrowersu; powtarza się więc tu, co już powyżéj objaśniono: że w rozprawach possessoryjnych, nie ubikacya granic, nie dowodzenie własności, lub dawnéj używalności kontrowersu, lecz jednoroczne tylko wstecz, od daty doznanéj turbacyi, posiadanie tegoż kotrowersu jawne, spokojne i wyłączne, wykazaném być powinno; — takie zatém osoby tylko, które stwierdzić są w możności w Sądzie, pod przysięgą, tę jednoroczną possessyę, na świadków pozywać należy, przy zastosowaniu się do tego, co następne rozporządzenia obejmują.

§ 57.

Jakie osoby mogą być na świadków pozywane, i przeciw jakim prawo przypuszcza zarzuty, obejmują następujące przepisy Kodeksu postępowania sądowego:

„*Art. 268.* Nikt nie będzie mógł być pozywanym na świadki, jeżeli jest krewnym lub powinowatym w linii prostéj jednéj ze stron, lub jéj małżonkiem, nawet rozwiedzionym.

„*Art. 283.* Będą mogły być czynione zarzuty, przeciwko krewnym, lub powinowatym jednéj lub drugiéj strony, aż do stopnia wnuka braterskiego włącznie; krewnym i powinowatym małżonków, w powyższym stopniu, jeżeli żyje małżonek, albo jeżeli strona, lub świadek ma z niego żyjące dzieci, w przypadku gdyby małżonek zakończył życie i gdyby niezostawił potomków: będą mogły być czynione zarzuty przeciw krewnym i powinowatym w linii prostéj, braciom, szwagrom, siostrom i bratowym.

Могутъ быть тоже дѣлаемы возраженія противу свидѣтеля вѣроятнаго наслѣдника или донатарія; противу того, кто пилъ или ѣлъ со стороною или на ея счетъ по воспослѣдованіи приговора о производствѣ слѣдствія; противу того, кто уже свидѣтельствовалъ о фактахъ, касающихся тяжбы; противу служителей и домочадцевъ; противъ свидѣтеля, обвиненнаго въ преступленіи, или противъ того, кто былъ приговоренъ къ тѣлесному или позорному наказанію, или же исправительному наказанію за воровство.

„*Ст. 285.* Могутъ быть выслушаны и лица, недостигшія пятнадцати лѣтъ, съ тѣмъ, что ихъ показаніе будетъ принято въ уваженіе на столько, сколько того требуетъ справедливость.“

Поэтому главные арендаторы и главные лѣсничіе, тоже завѣдывающіе благотворительными заведеніями и госпиталями, будутъ позывать въ свидѣтели и представлять предварительно, согласно § 15, Воеводской Коммисіи лицъ, которыя не подлежатъ одному изъ поименованныхъ въ вышеприведенныхъ правилахъ выраженій, которыя имѣютъ отъ роду по крайней мѣрѣ оконченныхъ 15 лѣтъ и не заинтересованы ни въ какомъ отношеніи въ производимомъ дѣлѣ, въ особенности же имѣютъ достаточныя свѣдѣнія о пользованіи оспореннымъ участкомъ въ теченіе одного года, до времени нарушенія владѣнія.

ОТДѢЛЪ III.

О позвѣ свидѣтелей и противной стороны къ явкѣ въ срокъ назначенный для производства обслѣдованія.

§ 58.

До наступленія срока, назначеннаго Судьею для осмотра спорнаго участка и производства обслѣдованія, истецъ долженъ, посредствомъ одного акта, составленнаго въ формѣ позва, съ

Będą także mogły być czynione zarzuty przeciwko świadkowi, będącemu domniemanym sukcessorem lub donataryuszem; przeciwko temu, który pił lub jadł z stroną, lub jéj kosztem, po wyrzeczeniu dekretu na inkwizycyę; przeciwko temu, który dał zaświadczenia na fakta, tyczące się processu; służącym i domownikom, przeciwko świadkowi, będącemu w oskarżeniu o występek; przeciwko temu, który był skazany na karę cielesną lub hańbiącą, albo téż na karę poprawczą, za popełnioną kradzież."

„*Art. 285.* Będą mogły być wysłuchanemi osoby, niemające lat spełna piętnastu; zastrzegając, że na ich zeznanie taki wzgląd będzie miany, jak słuszność radzi."

Naddzierżawcy i nadleśni przeto, również przełożeni zgromadzeń miłosierdzia i szpitali, osoby nieulegające któremu z wyszczególnionych przytoczonemi przepisami prawa zarzutów, mające skończonych wieku swego lat przynajmniéj piętnaście, i pod żadnym względem niebędący osobiście interessowani w sprawie, a nadewszystko zaś, dostateczne o używalności kontrawersu w ciągu roku przed zakłóceniem wiadomości posiadające, na świadków pozywać, i wprzód, podług § 15 Kommissyi Wojewódzkiéj przedstawiać będą.

Oddział III.

O zapozwaniu świadków i strony przeciwnéj na termin inkwizycyi.

§ 58.

Przed terminem do naocznej rewizyi kontrowersu i do inkwizycyi wyznaczonym, popierający sprawę, przez jeden akt w formie pozwu wydany, z przyłączeniem do takowego rezo-

приложеніемъ къ оному резолюціи, если таковая, согласно § 54, состоялась, позвать противную сторону къ явкѣ при обслѣдованіи, вмѣстѣ съ тѣмъ увѣдомить сторону о прозваніи, состояніи и жительствѣ свидѣтелей, которые имѣютъ быть противу нея поставленными, при томъ тѣмъ же актомъ (или другимъ, еслибы встрѣтилась надобность), позоветъ также свидѣтелей, которымъ, кромѣ того, сообщитъ, всякому порознь, копію съ выписки, изъ той части первоначальнаго приговора, которая заключаетъ въ себѣ опредѣленіе суда, назначающее срокъ съѣзда на мѣсто для наглядной ревизіи спорнаго участка и производства розыска и въ то же время прописываетъ факты къ тому же розыску.

Этотъ актъ имѣетъ быть врученъ противной сторонѣ (въ квартирѣ ея или въ собственныя руки) по крайней мѣрѣ за три дня, свидѣтелямъ же за одинъ день до назначеннаго срока, не включая ни дня врученія акта, ни дня назначеннаго срока, а также времени, назначеннаго по разстоянію мѣста (какъ сказано выше, въ § 24).

При врученіи сторонѣ вышеупомянутаго акта, слѣдуетъ ей вручить и копію приговора означеннаго въ § 44 для сбереженія расходовъ на посылку особаго вознаго.

Всѣ вышесказанныя формальности заключаются въ слѣдующихъ постановленіяхъ Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 260.* Свидѣтели будутъ позываемы лично или въ квартирѣ; живущіе въ разстояніи трехъ миріаметровъ отъ мѣста производства розыска будутъ позваны по крайней мѣрѣ за одинъ день до выслушанія; живущимъ же въ болѣе дальнемъ разстояніи слѣдуетъ прибавлять по одному дню на каждые три миріаметра. Каждому изъ свидѣтелей вручена будетъ копія порученія, означеннаго въ приговорѣ и относящагося только къ допущеннымъ фактамъ, и копія приказанія Судьи, командированнаго для производства обслѣдованія, — все это подъ опасеніемъ недѣйствительности показанія свидѣтелей, въ отношеніи коихъ не были соблюдены вышеупомянутыя формальности.

lucyi, jeżeli ta podług § 54 zyskaną będzie, zapozwie stronę przeciwną, końcem znajdowania się na inkwizycyi, i doniesie jéj zarazem o imionach, stanie i mieszkaniu świadków, mających być przeciw niéj stawianymi, tymże samym zaraz aktem (lub innym, gdyby potrzeba tego zachodziła), zapozwie również świadków, którym nadto kommunikować będzie, przy pozwie każdemu z nich osóbno, w kopii excerpt z wyroku przedstanowczego téj części, która obejmuje postanowienie Sądu, oznaczające termin zjazdu na grunt do rewizyi naocznéj kontrowersu, oraz wyprowadzenia inkwizycyi, i przypisuje zarazem fakta do téjże inkwizycyi.

Taki wydany akt, doręczony być ma przeciwnéj stronie (w zamieszkaniu jéj, lub do rąk własnych) przynajmniéj na dni trzy, a świadkom przynajmniéj na dzień jeden przed terminem, a to nie licząc w to dnia wręczenia aktu i dnia przypadnięcia terminu, również prócz czasu, potrzebnego na odległość miejsca (jak to jest powiedziano powyżéj w § 24).

Przy takowem doręczeniu stronie powyższego aktu, wręczyć zarazem jéj należy i wyrok, wyrażony w § 44 w kopii, a to dla oszczędzenia kosztów w posyłaniu oddzielném woźnego.

Formalności te wszystkie obejmują następujące przepisy Kodeksu postępowania sądowego.

„*Art. 260.* Świadkowie będą pozwani osobiście, lub w zamieszkaniu, mieszkający w zakresie trzech miryametrów od miejsca, gdzie jest wyprowadzana inkwizycya, będą pozwani najmniéj na dzień jeden przed wysłuchaniem; będzie dodany dzień jeden na trzy miryametry dla zamieszkałych w większéj odległości. Każdemu świadkowi dana będzie kopija zalecenia, zawartego w dekrecie, tyczącego się tylko faktów przypuszczonych, i kopija rozkazu Sędziego delegowanego, wszystko to pod nieważnością zeznania świadków, względem którychby powyższe formalności niebyły zachowane.

„*Ст. 261.* Позывъ сторонѣ о нахожденіи оной при производствѣ обслѣдованія имѣетъ быть врученъ въ квартирѣ ея адвоката, если таковый ею избранъ, если же нѣтъ, то въ ея квартирѣ; все это должно быть исполнено по крайней мѣрѣ за три дня до опроса свидѣтелей; при чемъ будетъ донесено о прозваніи, состояніи и квартирѣ свидѣтелей, имѣющихъ быть противъ нея поставленными,— все это подъ опасеніемъ недѣйствительности, какъ выше.

ОТДѢЛЪ IV.

О прибытіи Судебной Коммисіи на мѣсто.

§ 59.

Истецъ, то естъ сторона, требующая пріѣзда Коммисіи на мѣсто, обязана отпустить впередъ путевыя издержки, или доставить экипажъ для той же Коммисіи, какъ о томъ предписываетъ:

a) Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 301.* Путевыя издержки будутъ отпущены впередъ стороною, которая требовала пріѣзда на мѣсто, при чемъ деньги должны быть ею представлены въ Канцелярію.

b) Постановленіе Князя Намѣстника Царства Польскаго отъ 2 Марта 1816 года:

„*Ст. 5.* Сторона требующая пріѣзда Коммисіи на мѣсто, обязана прислать приличный экипажъ съ лошадьми за Коммисаромъ, или возвратить расходъ на наемъ экипажа или экстрапочты, расходъ же этотъ должна вознаградить сторона, проигрывающая тяжбу.“

„*Art. 261.* Strona końcem znajdowania się na inkwizycyi, zapozwana będzie w zamieszkaniu swego Pątrona, jeżeli go ustanowiła, jeżeli nie, tedy w swém zamieszkaniu; wszystko to przynajmniéj na dni trzy przed wysłuchaniem świadków; będzie jéj doniesione o imionach, stanie i mieszkaniu świadków, mających przeciw niéj być stawianymi, wszystko to pod nieważnością, jak wyżéj.

Oddział IV.

O sprowadzeniu kommissyi sądowéj na grunt.

§ 59.

Strona powodowa, czyli żądająca kommissyi na grunt, obowiązana jest zaliczyć wcześnie koszta podróży, lub téż dostarczyć powóz pod tęż kommissyę; jak to przepisuje:

a) Kodeksu postępowania sądowego.

„*Art. 301.* Koszta podróży będą z góry wyliczone przez stronę, która żądała udania się na miejsce, i przez nią złożone w kancellaryi.

b) Postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 2 Marca 1816 roku.

„*Art. 5.* Strona kommissyę na grunt sprowadzająca, winna jest przyzwoity powóz z końmi po kommissarza przystawić, lub wydatek na wynajęcie powozu, albo ekstrapoczty zwrócić, a koszta te strona przegrywająca wynagrodzić powinna."

§ 60.

Всякій главный арендаторъ или главный лѣсничій, если пожелаетъ прїѣзда Коммисіи на мѣсто, вмѣсто уплаты путевыхъ издержекъ, обязанъ доставить приличный экипажъ въ три лошади.

Главные лѣсничіе будутъ требовать доставленія этого экипажа отъ главныхъ арендаторовъ, которые не могутъ въ томъ отказывать, подъ опасеніемъ вознагражденія за всѣ убытки и потери, могущіе отъ этого произойти, но должны удовлетворять означенное требованіе со всею акуратностію.

Доставляющимъ лошадей (которые должны быть хорошія), истецъ уплатитъ причитающіяся деньги по таксѣ, установленной за подводы.

Распоряженіе это, обнародованное въ Воеводскомъ Дневникѣ N. 224, основано на предписаніи Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства отъ 12 Апрѣля 1820 года, за N. $^{5335}/_{1362}$, и поэтому имъ должно руководствоваться въ точности.

§ 61.

Само собою разумѣется, что тотъ, кто требовалъ прїѣзда Коммисіи на мѣсто, обязанъ, по окончаніи дѣйствія, такимъ же образомъ отвезти оную обратно.

ОТДѢЛЪ V.

Объ отводѣ свидѣтелей и о послѣдствіяхъ отвода ихъ.

§ 62.

Еслибы частная сторона прѣдставила противъ общественной собственности такихъ свидѣтелей, которые, на основаніи приведенныхъ въ § 57 статей: 268, 283 и 285 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, подлежатъ устраненію или отводу,— въ такомъ случаѣ главный арендаторъ и главный лѣсни-

§ 60.

Każdy naddzierżawca lub nadleśniczy, gdy będzie żądał kommissyi na grunt, w miejsce zaliczenia kosztów podróży, dostawi pod tęż kommissyę przyzwoity powóz w trzy konie.

Nadleśniczowie żądać będą dostawienia tego powozu od właściwych nadzierżawców, od czego ci, pod wynagrodzeniem szkód i ubyłych korzyści, ztąd wyniknąć mogących, wymawiać się niemogą, lecz najakuratniéj rekwizycyi zadosyć uczynią.

Dostarczającym koni (które mają być dobre wybierane), popierający sprawę zapłaci należytość, podług taksy, za podwody przepisanej.

Rozporządzenie to ogłoszone Dziennikiem Wojewódzkim w N-rze 224, gruntuje się na reskrypcie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 12 Kwietnia 1820 r. Nr. $^{5335}/_{1326}$ ściśle więc do niego stosować się należy.

§ 61.

Rozumie się samo z siebie, że sprowadzający kommissyę sądową na grunt, w obowiązku jest, po ukończeniu jéj czynności, w takimże sposobie na powrót onę odesłać.

Oddział V.

O ekscepcyach przeciw świadkom, i skutkach wyłączenia ich.

§ 62.

Gdyby strona prywatna stawiała przeciw własności publicznéj świadków, ulegających wyłączeniu czyli ekscepcyi, podług przywiedzionych w § 57 przepisów art. 268, 283 i 285 Kodeksu postępowania sądowego, naddzierżawca lub nadleśny wniesie, przed ich wysłuchaniem, do protokółu inkwizycyjnego

чій, передъ допросомъ ихъ, внесутъ въ протоколъ требованіе объ отводѣ, при чемъ должны руководствоваться слѣдующими постановленіями того же Кодекса.

„*Ст. 270.* Возраженія будутъ предъявлены стороною или ея адвокатомъ передъ допросомъ свидѣтеля, который будетъ обязанъ доставить по таковымъ свое объясненіе; эти возраженія дѣйствительно должны относиться къ предмету и быть изложены со всѣми обстоятельствами, а не въ общихъ и не имѣющихъ значенія выраженіяхъ. Возраженія эти и отвѣтъ свидѣтеля будутъ прописаны въ протоколѣ.

„*Ст. 282.* Никакое возраженіе не можетъ быть предъявляемо послѣ сдѣланнаго уже показанія, если не будетъ оправдано письменнымъ доказательствомъ.

„*Ст. 289.* Если возраженія, предъявленныя до учиненія показанія, не будутъ письменно оправданы, то сторона обязана будетъ представить на оное доказательство и поименовать свидѣтелей; иначе требованіе ея по сему предмету уже не будетъ принято; все это не препятствуетъ удовлетворенію и всякаго рода вознагражденіямъ, которыя могли бы причитаться свидѣтелю, противъ котораго были сдѣланы возраженія.

„*Ст. 290.* Если потребуются доказательства, то таковыя будутъ постановлены Трибуналомъ, съ предоставленіемъ права предъявить оправданія, и будутъ представлены по формѣ, установленной ниже для сокращеннаго обслѣдованія. Всякое возраженіе по сему предмету не можетъ быть предъявлено, если не будетъ письменно оправдано.“

§ 63.

Еслибы противу свидѣтелей, представленныхъ со стороны общественной собственности, были сдѣланы возраженія частною стороною, то должно требовать, чтобы эти свидѣтели, не смотря

ekscepcyę, w czém zastosuje się do następujących rozporządzeń tegoż Kodeksu postępowania.

„*Art. 270.* Zarzuty podanemi będą przez stronę lub jéj Patrona przed zeznaniem świadka, który obowiązanym będzie złożyć na takowe swoje tłómaczenie się; zarzuty te powinny być istotnie należącemi do rzeczy i wyszczególnionemi z wszelkiemi okolicznościami, nie zaś w wyrazach płonnych i ogólnych. Zarzuty te i tłumaczenia się świadka, będą zapisane w protokóle.

„*Art. 282.* Żaden zarzut nie będzie mógł być czynionym po zeznaniu, jeżeli nie jest udowodniony na piśmie.

„*Art. 289.* Jeżeli zarzuty podane przed zeznaniem, nie będą udowodnione na piśmie, strona obowiązaną będzie przedstawić na nie dowód, i wymienić świadków; inaczéjby już w téj mierze żądania jéj nie przyjęto; wszystko to nie przeszkodzi zadosyć uczynieniu i wynagrodzeniom wszelakim, któreby się mogły należeć świadkowi, któremu czyniono zarzuty.

„*Art. 290.* Dowody, jeżeli ich potrzeba, nakazane będą przez Trybunał, zastrzegając odwody, i nastąpią w formie poniżéj przepisanéj do skróconych inkwizycyj. Żaden zarzut nie będzie mógł być w téj mierze podanym, gdyby nie był udowodnionym na piśmie."

§ 63.

Gdyby przeciw świadkom, ze strony własności publicznéj stawianym, czynione były przez prywatną stronę zarzuty, domagać się należy, aby ciż świadkowie, pomimo zarzutów,

на сдѣланныя противъ нихъ возраженія, были выслушаны, на точномъ основаніи ст. 284 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 284.* Свидѣтель будетъ выслушанъ въ своемъ значеніи, не смотря на сдѣланныя ему возраженія.“

§ 64.

Тотъ же Кодексъ Гражданскаго Судопроизводства опредѣляетъ послѣдствія предъявленныхъ возраженій противъ свидѣтелей, если таковые будутъ приняты во вниманіе въ слѣдующихъ словахъ:

„*Ст. 291.* Если возраженія будутъ приняты, не слѣдуетъ читать показанія того свидѣтеля, противъ котораго предъявлено возраженіе.“

ОТДѢЛЪ VI.

О порядкѣ поступленія до начатія и во время производства обслѣдованія и о формальностяхъ при составленіи протокола онаго.

§ 65.

Въ срокъ, назначенный для обслѣдованія, до начатія онаго, слѣдуетъ сдѣлать осмотръ спорнаго участка вмѣстѣ съ свидѣтелями и землемѣромъ, при каковомъ осмотрѣ истецъ со стороны общественной собственности долженъ указать границы пользованія по всему пространству, по которому соприкасаются границы имѣній, ведущихъ споръ, то есть отъ одного до другаго пункта смежной черты (или относительно одного только пользованія наугольниками владѣнія) и при томъ наблюсти, дабы таковыя границы, а равно границы, указанныя противною стороною, были помѣщены землемѣромъ на картѣ со всею точностію.

Кромѣ одного экземпляра этой карты, который пріобщается къ судебному дѣлу, слѣдуетъ требовать отъ землемѣра еще другаго экземпляра карты, для пріобщенія къ исковымъ актамъ.

przesłuchani byli, gruntując ten wniosek na przepisie następujacym Kodeksu postępowania:

„*Art. 284.* Świadek będzie wysłuchanym w swém znaczeniu, pomimo zarzutów przeciw niemu czynionych.”

§ 64.

Skutki zarzutów przeciw świadkom, gdy te będą przypuszczone, obejmuje tenże Kodeks postępowania w słowach:

„*Art. 291.* Jeżeli zarzuty będą przypuszczone, nie będzie czytane zeznanie świadka, przeciw któremu był zarzut uczyniony.”

Oddział VI.

O postępowaniu przed i w czasie inkwizycyi, i o formalnościach, przy wyprowadzeniu i spisaniu protokółu takowéj.

§ 65.

W terminie do inkwizycyi naznaczonym, przed rozpoczęciem takowéj, naoczna rewizya kontrowersu, z świadkami i jeometrą odbyć się powinna, przy któréj popierający sprawę ze strony własności publicznéj, dukta, po które używalność się rozciąga, a to w całéj przestrzeni jak dobra pomiędzy sobą spór wiodące stykają się, to jest: od jednego aż do drugiego punktów zbiegu dziedzin, (czyli ze względu używalności saméj narożników possessoryjnych) okazać, i aby jeometra takowe, jako téż i redukta przez stronę drugą wskazane, rzetelnie na mappę przeniósł, dopilnować będzie w obowiązku.

Mappy téj, prócz exemplarza jednego, który do dzieła sądowego zostanie dołączonym, drugi exemplarz do akt processowych od jeometry zażądać należy.

По спорамъ, вчинаемымъ со стороны общественной собственности, истецъ обязанъ пригласить землемѣра на мѣсто въ означенный срокъ; по искамъ, вчинаемымъ частными лицами, заявленіе о томъ, чтобы землемѣръ былъ высланъ на мѣсто на счетъ истца, должно быть сдѣлано, согласно § 32, въ судѣ при первоначальномъ представленіи тяжбы.

§ 66.

Когда частная сторона, будетъ ли она истцомъ или отвѣтчикомъ, явится со своими свидѣтелями къ обслѣдованію, защитникъ права общественной собственности потребуетъ отъ нея доказательства въ исполненіи всѣхъ предписанныхъ ст. 260 и 261 Гражданскаго Судопроизводства формальностей (которыя означены въ § 58) а именно: что актъ съ донесеніемъ объ именахъ, фамиліи, званіи и мѣстѣ жительства свидѣтелей, былъ врученъ въ установленный срокъ совокупно съ первоначальнымъ приговоромъ, не только ему, но и Предсѣдателю Воеводской Коммисіи. Въ случаѣ неисполненія стороною этой формальности, будетъ потребованъ отводъ.

§ 67.

Нижеслѣдующія статьи Кодекса Гражданскаго Судопроизводства заключаютъ постановленія о томъ, какія формальности должны быть исполнены Подсудкомъ или командированнымъ вмѣсто его чиновникомъ при обслѣдованіи, послѣ осмотра спорнаго мѣста и составленіи о томъ протокола:

„*Ст. 262.* Свидѣтели будутъ выслушаны каждый отдѣльно, будетъ ли это въ присутствіи сторонъ, или въ отсутствіе оныхъ.

Каждый свидѣтель, передъ выслушаніемъ его, скажетъ свои имена, званіе, лѣта отъ роду, мѣсто жительства, не состоитъ ли въ родствѣ или свойствѣ

Jeometra w sprawach, ze strony własności publicznéj wytoczonych, przez popierającego sprawę zostanie sprowadzonym na termin ten; w sprawach zaś na powództwo prywatnych stron popieranych, aby jeometra kosztem wytaczającego sprawę był sprowadzonym, wnioski o to, przy pierwiastkowém sprawy wprowadzeniu, podług § 32 czynić w Sądzie potrzeba.

§ 66.

Gdy strona prywatna, czy to popierając z własnego powództwa sprawę, czy téż będąc pozwaną, stawać będzie do inkwizycyi z swymi świadkami, broniący praw własności publicznéj żądać będą od niéj dowiedzenia, że dopełniła formalności, art. 260 i 261 Procedury Sądowéj przepisane, (które są wymienione w § 58) to jest: że akt donoszący o imionach, nazwisku, stanie i mieszkaniu świadków, został w terminie przyzwoitym z wyrokiem przedstanowczym nie tylko jemu, ale i Prezesowi Kommissyi Wojewódzkiéj doręczonym. — W przypadku niezachowania téj formalności przez stronę, wnosić będą ekscepcyę.

§ 67.

Po dopełuieniu rewizyi miejsca spornego i spisaniu tego protokółu, z jakiemi formalnościami Podsędek lub w jego miejscu Delegowany prowadzenie inkwizycyi przedsięwziąść jest w obowiązku, obejmują następujące przepisy Kodeksu postępowania:

„*Art. 262.* Świadkowie oddzielnie będą wysłuchanymi, czy to w przytomności, czy w nieprzytomności stron.

Każdy świadek, nim będzie wysłuchanym, powie swoje imiona, stan, wiek i mieszkanie, czyli jest krewnym lub powinowatym jednéj ze stron, w jakim

съ одною изъ сторонъ, и въ какой степени, не принадлежитъ ли къ числу служителей или домочадцевъ одной изъ нихъ, и исполнитъ присягу въ томъ, что покажетъ истину; все это — подъ опасеніемъ недѣйствительности.

„*Ст. 267.* Если свидѣтели не могутъ быть выслушаны въ тотъ же самый день, — командированный Судья отсрочитъ выслушаніе ихъ на извѣстный день и часъ, и не будетъ посланъ новый позывъ, ни свидѣтелямъ, ни сторонѣ, хотябы она и не присутствовала.

„*Ст. 269.* Протоколы обслѣдованія будутъ заключать въ себѣ означеніе дня и часа явки, или неявки сторонъ и свидѣтелей, предъявленія позвовъ, отсрочки на другой день и часъ, если таковая была назначена; все это — подъ опасеніемъ недѣйствительности.

„*Ст. 271.* Свидѣтелю, который даетъ показаніе, не дозволяется читать о составленномъ по сему предмету планѣ. Показаніе его будетъ записано въ протоколъ, прочитано ему, и будетъ спрошенъ, остается ли онъ при немъ; все это — подъ опасеніемъ недѣйствительности; при чемъ будетъ спрошенъ, не требуетъ ли опредѣленнаго закономъ вознагражденія.

„*Ст. 272.* При чтеніи свидѣтелю его показанія, дозволяется ему дѣлать, какія заблагоразсудится, перемѣны и дополненія, которыя будутъ записаны на полѣ или въ концѣ его показанія и прочитаны ему, равно какъ и показаніе, о чемъ будетъ упомянуто въ протоколѣ; все это — подъ опасеніемъ недѣйствительности.

„*Ст. 273.* Судьѣ, будетъ ли онъ командированъ по службѣ, или по требованію сторонъ, дозволяется дѣлать свидѣтелю вопросы тамъ, гдѣ онъ признаетъ сіе нужнымъ, для лучшаго разъясненія его показанія: отвѣты свидѣтеля, по предварительномъ прочтеніи ему оныхъ, будутъ имъ подписаны, или будетъ упомянуто въ про-

stopniu, czyli jest służącym lub domownikiem jednéj z nich; przysięże, że powie prawdę; wszystko to pod nieważnością.

„*Art. 267.* Jeżeli świadkowie tego samego dnia wysłuchanymi być nie mogą, Sędzia delegowany odłoży wysłuchanie ich na pewny dzień i godzinę, i nie będzie wydany nowy pozew, ani świadkom, ani stronie, chociażby się nie była stawiła.

„*Art. 269.* Protokóły inkwizycyjne zawierać będą datę dnia i godziny, stawienie się lub niestawienie stron i świadków, produkowanie pozwów, odłożenie na inny dzień i godzinę, jeżeli nakazane było,— pod nieważnością.

„*Art. 271.* Świadkowi zeznającemu nie będzie wolno żadnego w téj mierze czytać planu. Zeznanie jego będzie zapisane w protokóle, bedzie mu przeczytane, i zapytanym zostaje, czyli w nim trwa, wszystko to pod nieważnością; zapytanym także będzie, czyli żąda przepisanego prawem wynagrodzenia.

„*Art. 272.* Gdy świadkowi będzie czytane jego zeznanie, będzie mu wolno czynić odmiany i dodatki, jakie mu się podoba; te będą napisane na końcu, czyli na boku jego zeznania; będzie mu to przeczytane równie jak i zeznanie, i wzmianka o tém zrobiona będzie,— wszystko to pod nieważnością.

„*Art. 273.* Będzie wolno Sędziemu delegowanemu, bądź z urzędu, bądź na wymaganie stron lub jednéj z nich, czynić świadkowi zapytania, tam gdzie mu się zdawać będzie rzeczą przyzwoitą, końcem wyjaśnienia jego zeznania; odpowiedzi świadka będą przez niego podpisane, po poprzedniczém ich jemu przeczytaniu,

токолѣ, если свидѣтель не желаетъ или не можетъ подписать; равнымъ образомъ будутъ подписаны Судьею и Писаремъ; все это—подъ недѣйствительностію.

„*Ст. 274.* Показаніе свидѣтеля, равно какъ и перемѣны и дополненія, послѣ въ немъ сдѣланныя, будутъ подписаны имъ, Судьею и Писаремъ; если же свидѣтель не желаетъ или не можетъ подписать,—будетъ упомянуто о томъ въ протоколѣ: все это—подъ опасеніемъ недѣйствительности. Притомъ будетъ упомянуто о вознагражденіи, если онаго требуетъ свидѣтель, или о томъ, что онъ таковаго не требуетъ.

„*Ст. 275.* Въ протоколахъ будетъ упомянуто о соблюденіи формальностей, предписанныхъ статьями: 261, 262, 269, 270, 271, 272, 273 и 274. Протоколы эти въ концѣ будутъ подписаны Судьею и Писаремъ, а также сторонами, если того желаютъ или могутъ; въ случаѣ отказа, слѣдуетъ о томъ упомянуть; все—подъ опасеніемъ недѣйствительности.

„*Ст. 277.* Если свидѣтель будетъ требовать вознагражденія,—командированный Судья сдѣлаетъ расчетъ и напишетъ таковой на копіи позва, что будетъ означать приказаніе экзекуціи; объ этомъ расчетѣ Судья упомянетъ въ своемъ протоколѣ.“

§ 68.

О томъ, какъ слѣдуетъ вести себя при обслѣдованіи, предписано Кодексомъ Гражданскаго Судопроизводства въ словахъ:

„*Ст. 276.* Сторона не вправѣ перерывать свидѣтелю его показаніе, ни предлагать ему непосредственно вопросы; но должна просить командированнаго Судью, подъ опасеніемъ взысканія 10 франковъ и больше, даже можетъ быть удалена отъ обслѣдованія, если бы ею была повторена означенная ошибка, что будетъ опредѣлено коман-

lub wzmianka zrobioną będzie, jeżeli nie chce lub nie może podpisać, będą również podpisane przez Sędziego i pisarza;— wszystko to pod nieważnością.

„*Art. 274.* Zeznanie świadka, równie jak i odmiany i dodatki, które w nim będzie mógł poczynić, będą podpisane przez niego, przez Sędziego i przez Pisarza; a jeżeli świadek nie chce lub nie może podpisać, będzie o tém zrobiona wzmianka;— wszystko to pod nieważnością. Zrobioną będzie wzmianka o wynagrodzeniu, jeżeli go świadek żąda, lub o tém, że go nie chce.

„*Art. 275.* Będzie wzmianka o protokółach, o zachowaniu formalności, przepisanych artykułami 261, 262, 269, 270, 271, 272, 273 i 274. Protokóły te będą podpisane na końcu przez Sędziego i przez Pisarza, oraz przez strony, jeżeli tego chcą albo mogą; w przypadku wzbraniania się, będzie o tém zrobiona wzmianka;— wszystko to pod nieważnością.

„*Art. 277.* Gdy świadek żądać będzie wynagrodzenia, obrachuje takowe Sędzia delegowany na kopii pozwu, a to będzie znaczyło rozkaz exekucyi, Sędzia zrobi w swym protokóle wzmiankę o tym obrachunku."

§ 68.

Jak zachować się należy przy wyprowadeniu inkwizycyi, przepisuje tenże Kodeks postępowania w słowach:

„*Art. 276.* Strona nie będzie mogła przerywać świadkowi jego zeznania, ani mu zadawać bezpośrednich pytań; lecz obowiązaną będzie udać się do Sędziego delegowanego, pod karą dziesięciu franków i pod większą karą, a nawet pod karą usunięcia od inkwizycyi, gdyby błąd ten powtórzyła; wyrzeczone to zostanie przez

дированнымъ Судьею. Приказанія его будутъ исполнены не смотря на апеляцію или протестъ.“

ОТДѢЛЪ VII.

О порядкѣ поступленія въ случаѣ неявки свидѣтеля въ назначенный срокъ.

§ 69.

Еслибы свидѣтель, позванный истцомъ, отыскивающимъ права общественной собственности, не явился въ срокъ,—слѣдуетъ сдѣлать въ протоколѣ обслѣдованія представленіе о подверженіи его взысканію въ пользу Казны 16 злотыхъ на издержки вторичнаго позва и, сверхъ того, уплатѣ 160 злотыхъ штрафа, а равно о назначеніи новаго срока, на который вторично свидѣтель этотъ долженъ быть позванъ.

Истецъ не явившагося свидѣтеля вторично позоветъ въ той же формѣ, какая предписана въ § 58, а еслибы свидѣтель и во вторичный срокъ не явился, въ такомъ случаѣ истецъ сдѣлаетъ представленіе въ протоколѣ о сдѣланіи распоряженія о доставленіи его; все это основано на правилахъ Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 263.* Не явившіеся свидѣтели будутъ, по приказанію командированнаго Судьи, которое должно быть исполнено не смотря на протестъ или апеляцію, присуждены къ уплатѣ десяти франковъ въ пользу стороны, въ вознагражденіе всякаго рода убытковъ; кромѣ того, на основаніи того же приказанія, могутъ быть присуждены къ уплатѣ денежнаго взысканія, не превышающаго ста франковъ. Не явившіеся свидѣтели будутъ вторично позваны на ихъ счетъ.

„*Ст. 264.* Еслибы вторично позванные свидѣтели въ срокъ не явились,—они будутъ присуждены, подъ опасеніемъ личнаго ареста, ко взысканію ста франковъ; командированный Судья можетъ даже отдать приказаніе о его доставленіи.

Sędziego delegowanego. Zalecenia jego będą wykonanemi, bez względu na appellacyę lub na oppozycyę."

Oddział VII.

O postępowaniu, na przypadek niestawienia się świadka na termin wyznaczony.

§ 69.

W przypadku, gdyby świadek zapozwany przez popierającego ze strony własności publicznéj sprawę, na terminie nie stawił się, należy uczynić do protokółu inkwizycyjnego wniosek: o wskazanie go na zapłacenie na rzecz skarbu tytułem kosztów, powtórnego zapozwania, najmniéj złotych polskich szesnaście, i osobno na zapłacenie kary złotych polskich sto sześćdziesiąt, niemniéj: o wyznaczenie terminu nowego, na który powtórnie tenże świadek ma być pozwanym.

Niestawającego świadka, popierający sprawę powtórnie zapozwie w téjże saméj formie, jak przepisano w § 58; a gdyby i na drugim terminie niestawił się, wniosek o wydanie rozkazu przyprowadzenia go, do protokółu uczyni; — to wszystko wypływa z przepisów Kodeksu postępowania:

„*Art. 263.* Świadkowie niestawający, będą, na zalecenie Sędziego delegowanego, mające być wykonaném bez względu na oppozycyę lub appellacyę, skazani na zapłacenie summy przynajmniéj dziesięciu franków, na zysk strony, końcem wynagrodzenia jéj szkód wszelakich; prócz tego będą mogli być témże zaleceniem skazanymi na zapłacenie kary pieniężnéj, niemogącéj przechodzić stu franków. Świadkowie nie stawiający się, będą powtórnie na swój koszt zapozwani.

„*Art. 264.* Gdyby świadkowie powtórnie zapozwani, jednakże się nie stawili, będą skazani, a to pod aresztem osobistym, na karę pieniężną stu franków; Sędzia delegowany będzie nawet mógł wydać przeciwko nim rozkaz przyprowadzenia.

„*Ст. 265.* Если свидѣтель докажетъ, что онъ не могъ явиться въ назначенный день, — командированный Судья, послѣ даннаго имъ показанія, освободитъ его отъ денежнаго штрафа и отъ издержекъ вторичнаго позва.

„*Ст. 266.* Если свидѣтель докажетъ, что онъ находится въ невозможности явиться въ назначенный день,—командированный Судья даетъ ему достаточную отсрочку, которая однако не можетъ быть дольше срока, установленнаго для обслѣдованія, или отправится на мѣсто для принятія его показанія. Если свидѣтель живетъ далеко, — командированный Судья отправитъ сторону къ предсѣдателю мѣстнаго суда, который допроситъ свидѣтеля, или назначитъ къ тому Судью. Писарь сказаннаго суда немедленно препроводитъ подлинникъ протокола въ канцелярію суда, въ которомъ производится дѣло, при чемъ предоставляется право тому же Писарю требовать, посредствомъ экзекуціи, уплаты издержекъ стороною, по требованію которой свидѣтель былъ выслушанъ.“

ОТДѢЛЪ VIII.

О послѣдствіяхъ неисполненія формальностей при обслѣдованіи, или о недѣйствительности обслѣдованія.

§ 70.

Еслибы одна изъ сторонъ не соблюла формальностей, постановленныхъ въ отдѣлѣ I-мъ и III-мъ, или же производящимъ обслѣдованіе судебнымъ членомъ не были соблюдены формальности, постановленныя въ § 67 подъ недѣйствительностію,—обслѣдованіе или лучше сказать показанія свидѣтелей, въ отношеніи которыхъ эти упущенія были допущены, были бы недѣйствительны, виновный же въ томъ подлежалъ бы отвѣтственности, какъ это постановлено Кодексомъ Гражданскаго Судопроизводства:

„*Art. 265.* Jeżeli świadek udowodni, że nie mógł się stawić na dzień naznaczony, Sędzia delegowany uwolni go, po nastąpioném zeznaniu, od zapłaty kary pieniężnéj i od kosztów powtórzonego zapozwania.

„*Art. 266.* Jeżeli świadek udowodni, że jest w niesposobności stawienia się na dzień naznaczony, Sędzia delegowany pozwoli mu przeciągu czasu dostatecznego; który jednakowoż nie będzie mógł być dłuższy jak termin ustanowiony do inkwizycyi, lub uda się na miejsce, dla przyjęcia jego zeznania. Jeśli świadek jest oddalony, Sędzia delegowany odeśle stronę przed Prezesa Sądu miejscowego, który wysłucha świadka, lub wyznaczy Sędziego; Pisarz tego Sądu prześle natychmiast oryginał protokółu do kancellaryi Sądu, w którym się toczy sprawa, zastrzegając temuż Pisarzowi wolność dochodzenia drogą exekucyi kosztów przeciwko stronie, na któréj żądanie świadek był wysłuchany.”

Oddział VIII.

O skutkach z niedopełnienia formalności przy inkwizycyach, czyli o nieważności inkwizycyi.

§ 70.

Gdyby która ze stron niezachowała formolności, wskazanych w Oddziale I i III, lub téż, gdyby wyprowadzający inkwizycyę Członek Sądowy niezachował formalności, prawem w § 67 przytoczoném pod nieważnością przepisanych, inkwizycya, a raczéj zeznania świadków, względem którychby uchybienia te dopuszczone były, stałyby się nieważne, a winny tego ściągnąłby na siebie odpowiedzialność, jak to przepisuje Kodeks postępowania:

„*Ст. 292.* Обслѣдованіе или показаніе объявленное недѣйствительнымъ по винѣ командированнаго Судьи, будетъ вторично начато на его счетъ; срокъ для новаго обслѣдованія или выслушанія вновь свидѣтелей, начнется со дня врученія приговора, заключающаго это приказаніе; сторона будетъ вправѣ представить тѣхъ же самыхъ свидѣтелей къ выслушанію, а еслибъ нѣкоторые изъ нихъ не могли быть выслушаны, — въ такомъ случаѣ сдѣланныя при первомъ обслѣдованіи показанія, будутъ приняты Судьею въ уваженіе, сообразно справедливости оныхъ.

„*Ст. 293.* Если обслѣдованіе будетъ объявлено недѣйствительнымъ по винѣ адвоката или вознаго, то таковое не будетъ вновь начинаемо, но предоставляется сторонѣ искать на нихъ вознагражденія всѣхъ проистекающихъ отъ сего издержекъ и даже всѣхъ убытковъ, въ случаѣ явнаго съ ихъ стороны нерадѣнія; что впрочемъ предоставляется усмотрѣнію Судьи.

„*Ст. 294.* Недѣйствительность одного или нѣсколькихъ показаній не влечетъ за собою недѣйствительности обслѣдованія.“

ЧАСТЬ II.

О формальностяхъ, установленныхъ для производства обслѣдованія по дѣламъ, касающимся собственности гминъ и бенефицій, а именно: приходовъ и всѣхъ институтовъ, какъ гражданскихъ, такъ и духовныхъ (не показанныхъ въ части I-ой).

ОТДѢЛЪ I.

О призывѣ свидѣтелей и о съѣздѣ Судебной Коммисіи на мѣсто.

§ 71.

По тяжбамъ о нарушеніи владѣнія, касающимся собственности гминъ и бенефицій, для производства обслѣдованія не предписано такихъ формальностей, неисполненіе которыхъ вле-

„*Art. 292.* Inkwizycya lub zeznanie ogłoszone za nieważne z winy Sędziego delegowanego, zaczęte będzie powtórnie jego kosztem; termina do nowéj inkwizycyi, lub do nowego wysłuchania świadków, zaczną się od dnia wręczenia dekretu, zalecenie w téj mierze zawierającego; będzie wolno stronie tychże samych świadków znowu do wysłuchania przedstawić, a gdyby niektórzy z nich wysłuchanymi być nie mogli, będą Sędziowie mieli wzgląd, podług słuszności na zeznania przez nich poczynione w pierwszéj inkwizycyi.

„*Art. 293.* Nie będzie powtórnie rozpoczynana inkwizycya ogłoszona za nieważną z winy Patrona lub Woźnego; lecz będzie wolno stronie poszukiwać na nich wynikających ztąd kosztów, a nawet szkód wszelakich, w przypadku jawnego niedbalstwa; to zaś zostawia się uznaniu Sędziego.

„*Art. 294.* Nieważność jednego lub kilku zeznań, nie pociąga za sobą nieważności inkwizycyi."

DZIAŁ II.

O formalnościach, przepisanych do inkwizycyi w sprawach dotyczących własności gminnéj, oraz beneficyów, jako to: probostwa i wszelkich instytutów, tak cywilnych, jako i religijnych (nieobjętych Działem pierwszym).

Oddział I.

O zapozwaniu świadków i sprowadzeniu kommissyi sądowéj na grunt.

§ 71.

Do spraw possessoryjnych, ex re własności gminnéj i beneficiów wynikłych, niemasz formalności do inkwizycyj takich przepisanych, których uchybienie pociągałoby za sobą nie-

кло бы за собою недѣйствительность. Впрочемъ должно позвать свидѣтелей на срокъ и притомъ истецъ обязанъ на этотъ же срокъ доставить Судебную Коммисію на мѣсто, въ порядкѣ, указанномъ въ отдѣлѣ IV части I-й.

ОТДѢЛЪ II.

Объ отводѣ или устраненіи свидѣтелей.

§ 72.

По тѣмъ же самымъ причинамъ, которыя изложены въ § 57, свидѣтели должны быть устраняемы и по тяжбамъ, въ началѣ настоящей части указаннымъ; поэтому приходскіе священники, начальники институтовъ и представители гминъ, по всѣмъ тяжбамъ, въ которыхъ частною стороною представлены будутъ свидѣтели противу защищаемой ими собственности, подлежащіе отводу, до выслушанія ихъ, сдѣлаютъ противъ нихъ свои возраженія, какъ предписываетъ —

„*Ст. 36* Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

> „Свидѣтели будутъ выслушаны отдѣльно въ присутствіи сторонъ, буде таковыя явились; стороны обязаны дѣлать возраженія до отобранія отъ свидѣтелей показаній и таковыя возраженія скрѣпятъ подписью; если же стороны писать не умѣютъ или не могутъ, то объ этомъ будетъ упомянуто въ протоколѣ. Возраженія не могутъ быть приняты по начатіи показанія, развѣ только тогда, если эти возраженія будутъ оправданы письменно."

ОТДѢЛЪ III.

О порядкѣ производства обслѣдованія.

§ 73.

Краткіе и неугрожающіе недѣйствительностью, какъ выше сказано, формальности, при производствѣ обслѣдованія чрезъ

ważność. Wszakże zapozwać należy świadków na termin do inkwizycyi oznaczony, i obowiązkiem jest strony powodowéj na tenże termin sprowadzić kommissyę sądową na grunt, w sposobie, jak w Oddziale IV, Działu pierwszego jest przepisano.

Oddział II.

O ekscepcyi, czyli wyłączeniu świadków.

§ 72.

Z tychże samych przyczyn, które wytknięte są w § 57, powinni być i w sprawach na wstępie niniejszego Działu wyrażonych, świadkowie wyłączani;— tym końcem więc proboszczowie, przełożeni instytutów i reprezentanci gmin, gdzie świadkowie przeciw własności przez nich bronionéj, ulegający ekscepcyi, stawiani przez prywatną stronę będą, zarzuty przeciw nim uczynią, przed ich wysłuchaniem, jak przepisuje:

„Art. 36 Kodeksu postępowania sądowego:

„Świadkowie wysłuchanymi będą oddzielnie w przytomności stron, jeżeli stanęły; strony obowiązane będą odzywać się z zarzutami, nim świadectwo złożoném zostanie, i takowe zarzuty podpiszą; jeżeli pisać nieumieją, albo niemogą, zrobiona o tém będzie wzmianka. Zarzuty nie będą mogły być przyjętemi po rozpoczęciu zeznania, chybaby te zarzuty na piśmie udowodnionemi były."

Oddział III.

O postępowaniu przy wyprowadzeniu inkwizycyi.

§ 73.

Krótkie i niezagrażające, jak się rzekło formalności, przy wyprowadzeniu z świadków inkwizycyi, obejmują, oprócz przy-

свидѣтелей, изложены кромѣ 36-й статьи, еще въ слѣдующихъ постановленіяхъ Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 35.* Свидѣтели, въ назначенный день, объявивъ свое имя свое званіе, лѣта и мѣсто жительства, должны присягнуть, что они скажутъ правду и объявятъ, не состоятъ ли они въ родствѣ или свойствѣ съ сторонами и въ какой степени, равномѣрно не принадлежатъ ли они къ числу служителей или домочадцевъ сторонъ.

„*Ст. 39.* По тяжбамъ, подлежащимъ аппеляціи, Писарь долженъ составить протоколъ показаніямъ свидѣтелей; актъ этотъ долженъ заключать въ себѣ ихъ имена, лѣта, званіе и мѣсто жительства, ихъ присягу на то, что скажутъ правду, ихъ заявленіе, не состоятъ ли въ родствѣ или свойствѣ, не принадлежатъ ли къ числу служителей или домочадцевъ сторонъ, а также—сдѣланныя противъ нихъ возраженія. Протоколъ этотъ будетъ прочитанъ всякому свидѣтелю, по статьямъ, до него касающимся; свидѣтель долженъ подписать свое показаніе, или, если не умѣетъ или не можетъ подписать, будетъ упомянуто объ этомъ въ протоколѣ. Кромѣ того протоколъ будетъ подписанъ Судьею и Писаремъ. Затѣмъ Судья приступитъ непосредственно къ рѣшенію, или опредѣлитъ оное не позже перваго засѣданія въ Судѣ.

„*Ст. 40.* По такимъ тяжбамъ, которыя Мировой Судья рѣшаетъ въ послѣдней инстанціи, не будетъ составлено протокола, но въ самомъ приговорѣ будетъ прописано имя, лѣта, званіе и мѣсто жительства свидѣтелей, ихъ присяга, объясненіе состоятъ ли въ родствѣ или свойствѣ со сторонами, или не принадлежатъ ли къ числу служителей или домочадцевъ сторонъ, возраженія и, наконецъ, общій выводъ изъ ихъ показаній.“

toczonego już artykułu 36, następujące jeszcze przepisy Kodeksu postępowania:

„*Art. 35.* Świadkowie w dzień naznaczony, powiedziawszy swe imie, swój stan, wiek i mieszkanie, przysięgną na to, iż powiedzą prawdę, i oświadczą: czyli są krewnymi, lub powinowatymi stron i wjakim stopniu, oraz czyli są służącymi, lub domownikami.

„*Art. 39.* W sprawach podpadającyah appellacyi, Pisarz spisze protokół wysłuchania świadków. Akt ten zawierać w sobie będzie ich imie, wiek, stan i mieszkanie, ich przysięgę na to, że powiedzą prawdę, ich oświadczenie, czyli są krewnymi, powinowatymi, służącymi, lub domownikami stron, i zarzuty, które przeciwko nim były przywiedzione. Protokół ten będzie przeczytany każdemu świadkowi co do artykułów osoby jego tyczących się; świadek podpisze swoje zeznanie, albo wzmianka uczynioną zostanie, iż podpisać nieumie, albo niemoże. Protokół będzie drócz tego podpisany przez Sędziego i Pisarza. — Sędzia przystąpi bezpośrednio do dekretu, lub go wyda najpóźniéj na pierwszéj audyencyi.

„*Art. 40.* W sprawach takich, które Sędzia Pokoju sądzi w ostatniéj instancyi, nie będzie spisany protokół, lecz dekret wyrazi imie, wiek, stan i mieszkanie świadków, ich przysięgę, oświadczenie: czy są krewnymi, powinowatymi, służącymi, lub domownikami stron, zarzuty i wniosek ogólny z ich zeznania."

§ 74.

Какимъ образомъ должно вести себя при слушаніи свидѣтелей Подсудкомъ или командированнымъ вмѣсто его лицомъ, опредѣляетъ —

„Ст. 37 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„Стороны не вправѣ перебивать рѣчь свидѣтелямъ; по предъявленіи свидѣтельства, Судья будетъ вправѣ—или самъ, или по требованію сторонъ— предлагать свидѣтелямъ соотвѣтственные вопросы.“

ГЛАВА XI.

О дальнѣйшемъ производствѣ по окончаніи обслѣдованія и о рѣшительномъ приговорѣ.

§ 75.

Когда обслѣдованіе съ обѣихъ сторонъ будетъ окончено, истецъ со стороны общественной собственности будетъ требовать постановленія на мѣстѣ окончательнаго приговора (на основаніи вышеприведенной ст. 39 Гражданскаго Судопроизводства) или, по крайней мѣрѣ опредѣленія срока, когда таковой состоится, наконецъ обратитъ вниманіе Подсудка, производящаго обслѣдованіе (если понадобится), на ст. 15 Гражданскаго Судопроизводства, опредѣляющую прекращеніе иска.

§ 76.

Еслибы срокъ, назначенный для постановленія приговора, былъ отложенъ и дѣло представлено для рѣшенія въ засѣданіи Суда, тогда слѣдуетъ, посредствомъ позва, потребовать противную сторону къ явкѣ въ означенное засѣданіе,—впрочемъ въ такомъ только случаѣ, если будетъ производиться тяжба по иску общественной собственности и если первоначальнымъ приговоромъ не будетъ предписано сторонамъ явиться въ Судъ безъ

§ 74.

Jak się zachować należy przy słuchaniu świadków przez Podsędka, lub w miejscu jego Delegowanego, wyraza:

„Art. 37 Kodeksu postępowania sądowego.

„Strony nie będą przerywały mowy świadkom; po złożeniu świadectwa, będzie mógł Sędzia, na żądanie stron, a nawet z urzędu, czynić świadkom przyzwoite zapytania."

TYTUŁ IX.

O postępowaniu po ukończeniu inkwizycyi, i o wyroku stanowczym.

§ 75.

Gdy inkwizycya z obu stron ukończoną zostanie, popierający ze strony własności publicznéj sprawę, domagać się będzie wydania natychmiast na gruncie stanowczego wyroku, (podług przytoczonogo wyżéj art. 39 Procedury Sądowéj), lub przynajmniéj oznaczenia terminu, w którym takowy wydany zostanie; zwróci wreszcie uwagę Podsędka, kommissyę odbywającego (jeżeliby potrzeba tego była), na art. 15 Procedury postanawiający upadek sprawy (perempcyę).

§ 76.

Gdyby termin do wydania wyroku odłożonym był, i sprawa na audyencyę odesłaną została, wezwać potrzeba stronę przeciwną przez pozew na tęż wyznaczoną audyencyę; w tym razie atoli tylko, jeżeli z popierania własności publicznéj, będzie się toczyć sprawa, i jeżeli wyrokiem poprzedniczym nie będzie nakazaném stawienie się stronom, bez wzajemnego siebie pozywania. Przy tém wezwaniu należy także doręczyć jéj

предварительнаго взаимнаго позва. При этомъ позвѣ слѣдуетъ также вручить сторонѣ и копію протокола обоюднаго обслѣдованія (сообразно ст. 299 Гражданскаго Судопроизводства), а также счетъ издержкамъ по производству всего тяжебнаго иска.

§ 77.

Въ срокъ, назначенный для окончательнаго рѣшенія дѣла, истецъ со стороны общественной собственности долженъ представить Суду вкратцѣ все положеніе дѣла и содержаніе показаній тѣхъ свидѣтелей, которые скажутъ что либо опредѣлительнаго и имѣющаго главное вліяніе на ходъ дѣла. Обязанъ также представить счетъ издержкамъ всего тяжебнаго иска (который вручитъ противной сторонѣ при позвѣ ея для явки въ засѣданіе Суда, согласно § 76). Наконецъ, долженъ привести заключеніе, заявляемое въ первоначальномъ позвѣ.

На какомъ основаніи слѣдуетъ требовать присужденія издержекъ и по какимъ правиламъ таковыя должны быть заплачены, будетъ сказано ниже, въ главѣ XIV: объ издержкахъ.

§ 78.

По воспослѣдованіи рѣшительнаго приговора, истецъ возметъ у Писаря выписку онаго, и если этотъ приговоръ будетъ въ пользу стороны общественной собственности, то—по предварительномъ врученіи копіи сторонѣ противной, если же приговоръ будетъ неблагопріятенъ, то безъ означеннаго врученія, обязанъ немедленно препроводить оный въ Воеводскую Коммисію, вмѣстѣ со всѣмъ своимъ подручнымъ дѣломъ, къ которому не слѣдуетъ пришивать переписки съ Воеводскою Коммисіею и другими лицами.

§ 79.

Представители гминъ, начальники институтовъ и приходскіе священники обязаны руководствоваться, по полученіи вся-

i protokół obustronnéj inkwizycyi w kopii (stosownie do art. 299 Procedury Sądowéj), tudzież likwidacyę kosztów całego processu.

§ 77.

W terminie, do stanowczego osądzenia sprawy przypadłym, stawający w obronie własności publicznéj, przedstawi Sądowi w krótkości cały stan sprawy, i treść zeznań świadków tych, którzy coś stanowczego i wpływ na sprawę mającego, powiedzą. Złoży również likwidacyę kosztów processu całego (którą kommunikować będzie stronie przeciwnéj, przy wezwaniu jéj na audyencyę podług § 76). Wreszcie przywiedzie konkluzyę, w początkowym pozwie wnoszoną.

Na jakiém prawie zasądzenia kosztów domagać się potrzeba, i podług jakich zasad takowe likwidowanemi być mają, powiedzianém będzie poniżéj w Tytule XIV: o kosztach.

§ 78.

Skoro tylko zapadnie wyrok stanowczy, stawający w sprawie wyjmie takowy od Podpisarza w ekstrakcie, i jeżeli ten będzie pomyślny na stronę własności publicznéj, to po wręczeniu poprzedniczém kopii jego stronie przeciwnéj, a jeżeli niepomyślny, to bez wręczenia, Kommissyi Wojewódzkiéj natychmiast nadeśle, wraz z wszelkiemi aktami swemi manualnemi, do których wszywane nie będą korrespondencye wszelkie, prowadzone z Kommissyą Wojewódzką i innemi osobami.

§ 79.

Reprezentanci gmin, przełożeni instytutów i plebani, stosować się obowiązani, po uzyskaniu wszelkich wyroków, do na-

каго рода приговоровъ, правилами Королевскаго указа, послѣдовавшаго въ 15 день Февраля 1812 года:

„*Ст. 3.* Гмина, институтъ или пользующійся бенефиціею, проигравъ тяжбу, былъ ли онъ самъ истцомъ, или только отвѣтчикомъ, не могутъ отказаться отъ апеляціи безъ согласія Префектурнаго Совѣта.

„*Ст. 4.* Равномѣрно, безъ согласія Префектурнаго Совѣта, не могутъ отказаться отъ принесенія апеляціи въ Кассаціонный Судъ, въ случаяхъ, когда по закону апеляція можетъ имѣть мѣсто, если приговоры, состоявшіеся въ двухъ первыхъ инстанціяхъ, не будутъ между собою согласны; напротивъ того, не могутъ апелировать въ Кассаціонный Судъ отъ приговора послѣдней инстанціи, коимъ утверждается приговоръ первой инстанціи, безъ согласія Префектурнаго Совѣта.

„*Ст. 5.* Получающій благопріятный приговоръ въ первой или въ послѣдней инстанціи противъ гмины, института или пользующагося бенефиціею препроводитъ въ Префектурный Совѣтъ подлинную копію онаго и получитъ свидѣтельство Префекта о доставленіи копіи, каковое свидѣтельство будетъ ему выдано въ тотъ же самый день, и въ выдачѣ онаго ни подъ какимъ предлогомъ не можетъ быть ему отказано, иначе, въ случаѣ даже невоспользованія апеляціею или непринесенія оной со стороны гмины, института или пользующагося бенефиціею въ Кассаціонный Судъ, приговоръ не будетъ приведенъ въ исполненіе.

„*Ст. 6.* Еслибы, по причинѣ истекающаго срока, не возможно было ожидать изъявленія Префектурнымъ Совѣтомъ согласія на высылку позва, — въ такомъ случаѣ дозволяется послать позывъ безъ предварительнаго представленія, однако немедленно при высылкѣ позва въ Судъ, слѣдуетъ увѣдомить о томъ Префектурный Совѣтъ, подъ опасеніемъ недѣйствительности акта

stępujących przepisów Dekretu Królewskiego z dnia 15 Lutego 1812 roku:

„*Art. 3.* Gmina, instytut, lub posiadacz beneficyi, przegrawszy sprawę, bądź z swego powództwa, bądź z obrony będąc zapozwanym, nie mogą zaniechać appellacyi, bez zezwolenia Rady Prefekturalnéj.

„*Art. 4.* Podobnież, bez zezwolenia Rady Prefefituralnéj, nie mogą zaniechać odwołania się do Sądu Kassacyjnego, gdzie podług praw odwołanie się ma miejsce, jeżeli wyroki dwóch instancyj zgodnemi nie będą, a przeciwnie odwoływać się do kassacyi od wyroku ostatecznéj instancyi, wyrok pierwszéj instancyi potwierdzającego, bez zezwolenia Rady Prefękturalnéj nie będą mogły.

„*Art. 5.* Zyskujący, bądź w piewszéj, bądź w ostatniéj instanstancyi wyrok przeciwko gminie, instytutowi, lub posiadaczowi beneficyi, prześle go Radzie Prefekturalnéj w kopii autentycznéj, i na takowe przesłanie zaświadczenie Prefekta odbierze, które zaświadczenie tegoż samego dnia wydane mu będzie, i pod żadnym pretekstem odmówioném być nie może; inaczéj, w przypadku nawet zaniechania appellacyi, lub nie odwołania się z strony gminy, instytutu, lub beneficium do kassacyi, exekucya daną nie będzie.

„*Art. 6.* Gdyby upadający czas przedawnienia niedopuszczał czekania z wydaniem pozwu na zezwolenie Rady Prefekturalnéj, wolno będzie go wydać, bez poprzedniczego opowiedzenia się; natychmiast jednak wydając go do Sądu, uwiadomić o nim Radę Prefekturalną należy, pod nieważnością aktu; w którym to przypadku, termin prawem przeznaczony do od-

въ каковомъ случаѣ срокъ, назначенный закономъ къ отвѣту въ Судѣ, для гмины, инститтта и пользующагося бенефиціею, продолжается до 30-ти дней, въ иныхъ же случаяхъ, въ которыхъ было сдѣлано представленіе въ Префектурный Совѣтъ за 30 дней до высылки позва, первый срокъ для предписаннаго закономъ отвѣта въ Судѣ, для гминъ, институтовъ и пользующихся бенефиціею будетъ удвоенъ.

„*Ст. 7.* Сторона, которая получила благопріятные приговоры противъ гмины объ уплатѣ будущихъ долговъ, отыскиваемыхъ по письменному документу, или даже ипотечнаго долга, не можетъ производить экзекуціи капитала изъ фундушей гмины, пока Префектурный Совѣтъ не рѣшитъ, какимъ образомъ и въ теченіе какого времени гмина обязана уплатить оный, съ возможностью впрочемъ аппелировать отъ этого рѣшенія въ Государственный Совѣтъ; но проценты отъ капитала будутъ подлежать безотлагательной уплатѣ въ срокъ и экзекуціи.“

ГЛАВА XII.

О заочныхъ приговорахъ.

§ 80.

Главные арендаторы и главные лѣсничіе, какъ равно представители гминъ, начальники институтовъ и приходскіе священники, не должны ни въ какомъ случаѣ допускать заочныхъ приговоровъ и причинять замедленіе въ рѣшеніи тяжебныхъ дѣлъ; въ случаѣ однако еслибы состоялся заочный приговоръ въ пользу стороны, съ явнымъ для общественной собственности ущербомъ и нарушеніемъ права владѣнія, — главный арендаторъ или лѣсничій, какъ равно представитель гмины, начальникъ института, приходскій священникъ, къ которому тяжба

powiedzi w Sądzie dla gminy, instytutu i posiadacza beneficyi, o dni trzydzieści przedłużonym; w innych zaś przypadkach, gdzie opowiedzenie się Radzie Prefekturalnéj na dni trzydzieści przed wydaniem pozwu uczynioném było, termin pierwszy do odpowiedzi w Sądzie prawem przepisanéj, dla gmin, instytutów i beneficyatów podwojonym będzie.

„*Art. 7.* Strona zyskująca przeciwko gminie wyroki na zapłacenie przyszłych długów ze skryptu, a nawet hypotecznego, nie może uskutecznić exekucyi co do kapitału na funduszach gminy, póki Rada Prefekturalna nie urządzi: jakim sposobem i w jakim czasie gmina zapłacić winna, z wolném, od tego urządzenia odwołaniem się do Rady Stanu; prowizye jednak od takowego długu niezwłocznie na terminach płaconemi i exekwowanemi będą."

TYTUŁ XII.

O wyrokach zaocznych.

§ 80.

Pod żadnym względem naddzierżawcy ani nadleśniczowie, tudzież reprezentanci gmin, przełożeni instytutów i plebani, dopuszczać nie będą wyroków zaocznych, ani się stawać przyczyną przewłoki wymiaru sprawiedliwości; w zdarzeniu jednak, gdyby zapadł wyrok zaoczny z korzyścią dla strony zyskującéj takowy, a z widocznym dla własności publicznéj uszczerbkiem, i nadwerężeniem służącego jéj posiadania rzeczy, naddzierżawca lub też nadleśniczy, jak również reprezentant gminy, przełożony instytutu, proboszcz, którego spór dotyczéć będzie, po

будетъ относиться, по врученіи ему таковаго приговора, въ теченіе трехъ дней, обязанъ заявить протестъ, который, въ видѣ позва, долженъ быть врученъ противной сторонѣ, на точномъ основаніи слѣдующихъ статей Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 20.* Сторона, приговоренная заочно, будетъ вправѣ заявить протестъ въ теченіе трехъ дней по врученіи приговора, чрезъ посредство featureвознаго подлежащаго Мироваго Суда, или чрезъ другаго, который будетъ къ тому назначенъ Судьею. Этотъ протестъ долженъ заключать въ себѣ вкратцѣ основанія и позывъ противной стороны къ явкѣ въ первое засѣданіе Суда, съ сохраненіемъ впрочемъ сроковъ установленныхъ для позвовъ и укажетъ день и часъ для явки, при чемъ будетъ врученъ вышеупомянутымъ порядкомъ.

„*Ст. 21.* Ежели Мировой Судья узнаетъ самъ, или вслѣдствіе заявленія въ засѣданіи лицъ причастныхъ къ дѣлу, сосѣдей или пріятелей позванной стороны о томъ, что она не могла знать о производящейся тяжбѣ,—въ такомъ случаѣ будетъ вправѣ, опредѣляя заочно рѣшеніе, назначить для протеста срокъ столь продолжительный, какой признаетъ нужнымъ; въ случаѣ же, еслибы продолженіе срока не было дозволено офиціально, и еслибы таковое не было требуемо, сторона, заочно присужденная, будетъ вправѣ, не смотря на истеченіе срока, требовать реституціи in integrum и допущенія къ протесту, когда докажетъ, что она не могла знать о предстоящей тяжбѣ, по причинѣ отсутствія или тяжкой болѣзни.

„*Ст. 22.* Сторона, заявившая протестъ, буде и въ другой разъ допуститъ заочный приговоръ, къ новому протесту допущена не будетъ.“

wręczeniu sobie wyroku takowego, w ciągu dni trzech założy przeciw niemu oppozycyę, która w formie pozwu wydana i stronie przeciwnéj doręczoną być powinna, jak przepisują następujące artykuły Kodexu Postępowania Sądowego:

„*Art. 20.* Strona zaocznie skazana, będzie mogła założyć oppozycyą w ciągu trzech dni, po wręczeniu sobie dekretu przez woźnego właściwego Sądu Pokoju, lub przez innego, któryby był tym końcem od Sędziego wyznaczony. Oppozycya ta zawierać będzie w krótkości zasady i wezwanie strony drugiéj na najpierwszy dzień audyencyi, zachowując jednakowoż termina do pozwów przepisane, wskaże dzień i godzinę, przeznaczone do stawienia się, i będzie jak powyżéj wręczona.

„*Art. 21.* Jeżeli Sędzia Pokoju wié, bądź sam, bądź na uczynione sobie przełożenie na audyencyi, przez osoby należące, sąsiadów, lub przyjaciół strony pozwanéj, że nie mogła była wiedziéć o toczącéj się sprawie, będzie mu wolno, przysądzając zaocznie, wyznaczyć termin do oppozycyi tak długi, jaki za przyzwoity osądzi: w przypadku, gdyby przedłużenie terminu dozwoloném z urzędu nie było i gdyby się o nie nie dopraszano, strona zaocznie osądzona będzie mogła, bez względu na upłynienie terminu, być restytuowaną in integrum i dopuszczoną do oppozycyi, gdy udowodni, że nie mogła wiedziéć o przypadającéj sprawie, dla nieprzytomności lub ciężkiéj choroby.

„*Art. 22.* Strona przychodząca z oppozycyą, któraby drugi raz zaocznie osądzić się dała, do nowéj oppozycyi przypuszczoną nie będzie.“

ГЛАВА XIII.

О полученіи выписки приговора и протоколовъ, судебнымъ порядкомъ составленныхъ.

§ 81.

Выдача выписки всякихъ приговоровъ и протоколовъ принадлежитъ къ обязанностямъ Писарей Судовъ, или, какъ въ тяжбахъ о нарушеніи владѣнія, Подписарей Мировыхъ Судовъ, а потому съ требованіями о выдачѣ таковыхъ слѣдуетъ обращаться къ нимъ.

Въ какой именно срокъ Подписарь обязанъ выдать требуемую выписку, постановляетъ Королевскій указъ 6 марта 1811 г., въ ст. 10, въ словахъ:

> „Писарь, который по тяжбамъ, требующимъ поспѣшнаго рѣшенія, не выдастъ въ тотъ же день, когда состоялся приговоръ, выписки изъ онаго сторонѣ, требующей таковой, по прочимъ же тяжбамъ, если выдачу этой выписки замедлитъ не болѣе шести дней, или же который не выдастъ выписки изъ судебныхъ актовъ, поименованныхъ въ 1-й и 4-й статьяхъ настоящаго постановленія (*) въ теченіи пяти дней, будетъ подлежать за сіе упущеніе въ первый разъ, въ обоихъ случаяхъ, устраненію отъ должности въ продолженіе 14 дней; во второй — устраненію въ продолженіе одного мѣсяца; въ третій же разъ — отрѣшенію отъ должности, съ дозволеніемъ, кромѣ того, сторонѣ искать на немъ вознагражденія убытковъ, понесенныхъ вслѣдствіе этой проволочки.“

(*) Ст. 1-я и 4-я говорятъ о всѣхъ актахъ вообще, какъ-то: о всякихъ протоколахъ, свидѣтельствахъ и т. п., въ Судахъ составляемыхъ.

TYTUŁ XIII.

O sposobie otrzymania extraktów wyroku i protokułów sądownie sporządzonych.

§ 81.

Wydawanie wszelkich wyroków i protokułów w extraktach, należy do Pisarzy Sądowych, czyli, jak w sprawach possessoryjnych, do Podpisarzy Sądów Pokoju; do tych więc z rekwizycyami o takowe extrakta udawać się należy.

W jakim czasie Podpisarz obowiązany jest wydać rekwirowany extrakt, przepisuje Dekret Królewski z dnia 6 Marca 1811 r. w artykule 10, w słowach:

„Pisarz, któryby w sprawach szybkiego zadecydowania, w dniu tymże, w którym wyrok zapadł, stronie żądającéj wydania extraktu wyroku, extraktu nie wydał, w innych zaś sprawach, wydanie żądanego extraktu wyroku, najwięcéj przez sześć dni opóźnił, lub któryby wypisów aktów sądowych, w artykułach 1 i 4 niniejszego dekretu wspomnianych, (*) stronie żądającéj w przeciągu sześciu dni nie wydał, podlegać będzie, za pierwszym razem uchybienia, w każdym z tych przypadków, karze zawieszenia przez dni czternaście, za drugim—przez miesiąc jeden, a za trzecim—karze utraty urzędu, z wolném od niego poszukiwaniem szkód wszelkich, stronie z téj zwłoki wynikłych.“

(*) Artykuły 1 i 4 wspominają o aktach wszelkich w ogólności, jako to: o wszelkich protokółach, zaświadczeniach i t. p. w Sądach spisywanych.

§ 82.

Въ случаѣ еслибы одна выписка приговора затерялась, о томъ въ какомъ порядкѣ можетъ быть получена вторая выписка, предписываетъ глава V части II-ой Гражданскаго Судопроизводства, которая здѣсь не приводится потому, что подобный случай рѣдко можетъ встрѣтиться.

ГЛАВА XIV.

Объ издержкахъ.

§ 83.

По всѣмъ тяжбамъ, касающимся казенной собственности, главный арендаторъ и главный лѣсничій освобождаются отъ уплаты судебныхъ издержекъ за гербовую бумагу и отъ употребленія оной для какихъ бы ни было документовъ, на основаніи постановленія Сейма 1811 г., изложеннаго въ главѣ: Законъ о гербовыхъ пошлинахъ.

„*Ст. 13.* По всѣмъ тяжбамъ, производимымъ мѣстною администраціею, относительно собственности Правительства или Казны, употребленіе гербовой бумаги не будетъ требуемо сразу, и всѣ дѣла, документы, протоколы по этимъ тяжбамъ могутъ быть писаны на простой бумагѣ. Буде мѣстная администрація выиграетъ тяжбу, въ такомъ случаѣ гербовыя пошлины будутъ исчислены Судомъ на основаніи правилъ настоящаго постановленія и будутъ взысканы въ соотвѣтственномъ количествѣ гербовой бумаги со стороны проигравшей тяжбу, для пріобщенія этой бумаги къ дѣлу.“

Всѣ прочія издержки слѣдуетъ уплачивать по таксѣ установленной Королевскими указами, какъ это указываютъ нижеслѣдующіе параграфы.

§ 82.

W przypadkach, gdy ekstrakt jeden wyroku zaginął, przez jaki sposób otrzymanie drugiego nastąpić może, przepisuje Tytuł V. Części II. Kodeksu postępowania sądowego, którego pomija się tu umieszczanie, gdyż przypadek ten rzadko przytrafić się może.

TYTUŁ XIV.

O kosztach.

§ 83.

We wszystkich sprawach, własności rządowéj dotyczących, stempel kosztów sądowych opłacany, ani do aktów żadnych używanym nie będzie przez naddzierżawcę ani nadleśniczego, według Uchwały Sejmowéj z roku 1811, stanowiącéj w Tytule: Prawo o opłatach stemplowych:

„§. *13.* W sprawach administracyi krajowéj o własności Rządu lub skarbu, do Sądów wprowadzonych, użycie stempla nie będzie wymagane zaraz, i wszelkie czynności, akta, protokóły, w takich sprawach na niestemplowanym papierze mogą być pisane. Jeżeli administracya krajowa proces wytoczony wygrywa, wtedy opłaty stemplowe będą obrachowane przez Sąd, podług przepisów niniejszéj ustawy, i ściągnione zostaną do aktów w papierze stemplowym od tego, który onymże podpadł."

Inne wszelkie koszta opłacać należy podług taks, jakie są przepisane Dekretami Królewskiemi, jak to nastęne paragrafy wskazują.

§ 84.

Подсудкамъ и Писарямъ, въ случаѣ съѣзда ихъ на коммисію, главные арендаторы, главные лѣсничіе, а также представители гминъ, начальники институтовъ и приходскіе священники должны платить суточныя деньги, согласно постановленію Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ отъ 2 Марта 1816 г., опредѣляющему въ ст. I:

„*Ст. 1.* Каждый чиновникъ или служитель судебный, административный, финансовый, полицейскій, экономическій, командированный по распоряженію Высшаго Начальства по административному дѣлу, за предѣлами постояннаго мѣста службы, имѣетъ право на суточныя деньги и таковыя можетъ исчислять въ сутки въ размѣрѣ $^1/_4$ части своего штатнаго суточнаго жалованья; однако чиновники и служители, получающіе жалованья менѣе 2000 злотыхъ польскихъ въ годъ, должны получать суточныя соразмѣрно $^1/_4$ части, которая приходится на жалованье въ 2000 злотыхъ польскихъ."

§ 85.

Писарямъ Судовъ за выдачу выписокъ, Королевскій декретъ, послѣдовавшій въ 6 день Марта 1811 г., установляетъ плату въ ст. 1, 2 и 3, которыя здѣсь помѣщаются:

„*Ст. 1.* Судебные Писаря при Мировыхъ Судахъ, въ примирительномъ и спорномъ отдѣленіяхъ, будутъ въ правѣ требовать за выписку свидѣтельствъ, протоколовъ и другихъ документовъ, писанныхъ въ этихъ Судахъ, когда таковыхъ будутъ требовать стороны, безотносительно къ числу листовъ:

въ Варшавѣ 1 злотый, 15 грошей;
въ департаментскихъ городахъ 1 злотый, 10 грош.;
въ уѣздныхъ городахъ 1 злотый.

§ 84.

Podsędkom i Pisarzom na kommissyę zjeżdżającym, płacić będą naddzierżawcy, nadleśniczowie, tudzież reprezentanci gmin, przełożeni instytutów i proboszczowie dyety, podług postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 2 Marca 1816 r. w art. 1 stanowiącego:

„*Art. 1.* Wszelki urzędnik i officyalista sądowy, administracyjny, skarbowy, policyjny, ekonomiczny, w przedmiocie administracyjnym wysłany, działający, z polecenia wyższéj Władzy, za obrębem swego urzędowania, ma prawo do dyet, i te likwidować może, rachując na dzień jednę czwartą część swéj dziennéj etatowéj pensyi; jednak urzędnicy i officyaliści pobierający pensyi mniéj jak 2,000 złp. rocznie, mają takież dyety pobierać, jakie wypadają w czwartéj części na pensyę 2,000 złp."

§ 85.

Pisarzom Sądowym za ekstrakta, ustanawia należytość Dekret Królewski z dnia 6 Marca 1811 r. w art. 1, 2 i 3, które się tu umieszczają.

„*Art. 1.* Pisarze Sądowi przy Sądach Pokoju w Wydziałach pojednawczym i spornym, mocni będą żądać od ekstraktu, zaświadczeń, protokółów i innych dzieł, w tychże Sądach spisanych, gdy tych wyjęcie od stron żądaném będzie, bez względu na liczbę arkuszy

w Warszawie, złoty 1 groszy 15,
w miastach departamentowych, złoty 1 gr. 10
w miastach powiatowych złoty 1.

Кромѣ вышеназначенной платы за выписку, сторона обязана заплатить за снятіе копій съ каждаго, листа 1 злотый, какъ въ столицѣ, такъ и въ другихъ мѣстахъ, считая на каждой страницѣ по 25 строкъ а въ строкѣ 18 слоговъ.

„*Ст. 2.* Таковый платежъ будетъ слѣдовать Писарю за всѣ выписки и копіи съ состаявшихся приговоровъ.

„*Ст. 3.* За составленіе подлинныхъ протоколовъ и другихъ актовъ, Писарямъ никакой платы не полагается."

Къ сему присовокупляется: что плата 1 злотый за засвидѣтельствованіе выписокъ назначенная 1-ю ст. Писарямъ Мировыхъ Судовъ, по дѣламъ, касающимся государственной казны, не должна быть вносима, согласно распоряженію Правительственной Коммисіи Юстиціи, изданному въ 28 день Сентября 1817 года.

§ 86.

Ежели главный арендаторъ или главный лѣсничій получитъ разрѣшеніе взять судебнаго защитника, то будетъ платить ему суточныя и прогонныя деньги на разъѣзды, какъ постановляетъ Королевскій декретъ 6 Марта 1811 года:

„*Ст. 2.* Произведенныя издержки на вознагражденіе адвокатовъ, на опредѣленныя чиновникамъ суточныя, могутъ быть исчисляемы только на основаніи установленныхъ таксъ и полученныхъ квитанцій; а потому каждый чиновникъ, получая какія либо причитающіяся ему деньги, обязанъ дать квитанцію, подъ опасеніемъ устраненія отъ должности въ теченіе одного мѣсяца.

„*Ст. 3.* Лицамъ, употребленнымъ по тяжебнымъ дѣламъ, отпускается за проѣздъ каждой мили туда и обратно по три злотыхъ; суточныхъ же денегъ—за каждые сутки по четыре злотыхъ."

Oprócz należytości powyższéj od ekstraktu, strona obowiązana zapłacić copialia, od arkusza każdego złoty jeden, tak w stolicy, jak i innych miejscach, rachując na każdéj stronie po dwadzieścia pięć wierszy, a w wierszu po ośmnaście sylab.

„*Art. 2.* Opłata podobna należéć będzie Pisarzowi od wszelkich kopij i ekstraktów zapadłych wyroków.

„*Art. 3.* Od spisania oryginalnych protokółów i innych aktów, Pisarzowi nic się nie należy."

Nadmienia się przytém: iż należytość złp. 1 od zaświadczeń, ekstraktów artykułem 1-m Pisarzom Sądów Pokoju do pobierania ustanowiona, w sprawach skarbu publicznego płaconą być nie ma, wedle rozporządzenia, przez Kommissyę Rządową Sprawiedliwości pod dniem 28 Września 1817 roku wydanego."

§ 86.

Obrońcy Sądowemu, gdzie do przybrania go będzie miał naddzierżawca lub nadleśniczy upoważnienie, należytość opłacać będzie za dyety i podróże, jak ustanawia Dekret Królewski z dnia 6 Marca 1811 roku.

„*Art. 2.* Gotowe wydatki na opłatę Obrońców, na dyety urzędnikom dozwolone, jedynie podług taks przepisanych i kwitów danych, rachowane być mogą; każdy zatém urzędnik, biorąc jakąkolwiek należytość mu dozwoloną, do wydania kwitów obowiązanym zostaje, a to pod karą zawieszenia w urzędzie przez miesiąc jeden.

„*Art. 3.* Użytym w processach, za podróż od każdéj mili tam i na powrót rachując, złotych trzy; na dyety zaś za dzień każdy po złotych cztery, ma być przyznaném."

§ 87.

Свѣдущимъ лицамъ, когда употребленіе ихъ будетъ опредѣлено приговоромъ, будетъ платимо вознагражденіе на основаніи Королевскаго декрета 6 Марта 1811 года:

„*Ст. 4.* Свѣдущимъ лицамъ, которыя для полученія диплома, признающаго ихъ свѣдущими, подлежатъ экзамену, каковы: лекаря, архитекторы, землемѣры, гидравлики, можетъ быть дозволена плата на экстрапочту за двѣ лошади и суточныя деньги за каждый день по десяти злотыхъ, хирургамъ же — по восьми злотыхъ, съ тѣмъ однако замѣчаніемъ относительно землемѣровъ, что если они получаютъ плату за межеваніе, то не будутъ получать суточныхъ денегъ.“

§ 88.

Свидѣтелямъ, если они будутъ требовать вознагражденія за потерю времени, и если судья, производящій обслѣдованіе признаетъ таковое, уплатитъ главный арендаторъ или главный лѣсничій, какъ равно начальники институтовъ, приходскіе священники и представители гминъ на основаніи Королевскаго декрета 6 Марта 1811 г., коимъ постановлено:

„*Ст. 5.* Свидѣтелямъ, употребленнымъ по тяжебнымъ дѣламъ, если будутъ дѣлать показанія въ своей гминѣ, слѣдуетъ платить суточныя за одинъ день по два злотыхъ, когда же въ другомъ мѣстѣ, то по три злотыхъ, а на путевыя издержки туда и обратно — считая за каждую милю по два злотыхъ.“

§ 89.

Судебнымъ Приставамъ установляетъ плату Королевскій декретъ 14 Марта 1809 г. въ связи съ декретомъ 14 Октября 1811 г., а именно:

§ 87.

Biegłym, gdzie wyrokiem użycie ich postanowioném zostanie, należność będzie opłacona podług ustanowienia Dekretu Królewskiego z dnia 6 Marca 1811 roku.

„*Art. 4.* Biegłym, którzy w celu uzyskania patentu, uznającego go za biegłego, examinom są podlegli, jako to: doktorom, budowniczym, geometrom, hidraulikom, opłata ekstrapoczty od dwóch koni, i dyeta za dzień każdy po złotych dziesięć, a chirurgom po złotych ośm dozwolona być może, z tym jednak dodatkiem dla geometrów, iż gdy płaceni będą od rozmiaru, dyetów brać nie będą.”

§ 88.

Świadkom, jeżeli ci żądać będą wynagrodzenia za stratę czasu, i jeśli takową Sędzia wyprowadzający inkwizycyę przyzna, opłaci naddzierżawca lub nadleśniczy, jako téż przełożeni instytutów, plebani i reprezentanci gmin, podług Dekretu Królewskiego z dnia 6 Marca 1811 roku, postanawiającego.

„*Art. 5.* Świadkom w processach użytym, gdy w gminie swéj zeznawać będą, dyety złotych dwa na dzień, gdy zaś w innych miejscach, złotych trzy, i za podróże tam i na powrót, rachując na milę jedną złotych dwa, płacić się będzie.”

§ 89.

Komornikom Sądowym ustanawia należytość Dekret Królewski z dnia 14 Marca 1809, w związku z Dekretem z dnia 14 Października 1811 roku, jak następuje:

1. За написаніе акта по обязанности Пристава, вытекающей изъ Гражданскаго Судопроизводства (то есть наказа или требованія экзекуціоннаго):
   a) если экзекуція производится по приговору Мироваго Суда, 2 злот.;
   b) если по приговору Трибунала, 3 злот.;
   c) если по приговору Аппеляціоннаго или Верховнаго Суда, 4 злот.;

   за копію съ этого акта, если таковая не превышаетъ одного листа, 15 грошей; если же болѣе одного листа, то съ каждаго листа по 15 грошей.
2. За копію съ документовъ приложенныхъ къ вышеозначенному акту, съ листа заключающаго въ себѣ на одной страницѣ по крайней мѣрѣ 28 строкъ, а въ одной строкѣ не менѣе 15-ти складовъ, по 15 грошей.
3. Ежели Приставъ по обязанности своей долженъ отправиться въ дорогу,— въ такомъ случаѣ разстояніе болѣе $1/4$ мили считается за цѣлую милю, а за одну милю туда и обратно, считая разстояніе отъ мѣста жительства Пристава, до мѣста, въ которомъ онъ долженъ исполнить порученіе, ему слѣдуетъ платить 2 злот.

   Ежели сторона, требующая экзекуцію вмѣсто Пристава подлежащаго уѣзда, употребитъ Пристава Трибунала или Аппеляціоннаго Суда, то сторона, подвергающаяся экзекуціи, не обязапа платить ему болѣе того, сколько бы причиталось Приставу подлежащаго уѣзда; всѣ же издержки, превышающія эту плату, должна нести сторона, высылающая экзекуцію.
4. За всѣ протоколы, составленные при экзекуціи, 3 зл. Буде однако порученіе продолжалось цѣлый день или болѣе, — за каждый день причитается Приставу 4 зл., но, кромѣ этого, онъ не въ правѣ требовать никакого другаго вознагражденія.
5. За каждый экземпляръ объявленія, 15 грошей. Если

1. Za napisanie aktu urzędu komornika, z Kodeksu postępowania wypływającego (to jest nakazu, czyli wezwania exekucyjnego.)
   a) jeżeli exekucya wypływa z wyroku Sądu Pokoju złp. 2;
   b) jeżeli z wyroku Trybunału złp. 3;
   c) jeżeli z wyroku Sądu Appellacyjnego lub Najwyższéj Instancyi złp. 4.

   Za kopię tego aktu, jeżeli nie przenosi arkusza, groszy 15, jeżeli zaś przenosi jeden arkusz, po groszy 15 za każdy arkusz.
2. Za kopię dokumentów, do wyżéj wymienionego aktu załączonych, od arkusza, zawierającego na każdéj stronicy przynajmniéj 28 wierszy, a w wierszu przynajmniéj 15 syllab, po gr. 15.
3. Jeżeli komornik z okazyi swego urzędowania ma odprawić drogę, tedy droga dalsza nad ćwierć mili, rachuje się za całą milę, a od mili tam i na powrót, rachując odległość od miejsca mieszkania komornika, do miejsca, w którém czynność odbywać ma, należy mu się złp. 2.

   Jeżeli strona żądająca exekucyi, zamiast komornika właściwego powiatu, używa komornika Trybunału, lub Sądu Appellacyjnego, strona exekwowana nie jest obowiązaną do zapłacenia mu większéj należytości nad tę, jakaby dla komornika właściwego powiatu przypadała; większą zaś należytość, strona exekucyi żądająca sama ponosić winna.
4. Za wszelkie protokóła w exekucyi sporządzone złp. 3. Jeżeli jednak czynność cały dzień lub więcéj trwała, za każdy dzień należy się komornikowi złp. 4, lecz oprócz téj, żadnéj innéj niemoże żądać nagrody.
5. Za każdy exemplarz obwieszczenia groszy 15. Je-

таковые будутъ печатные, то издержки печатанія должны быть Приставу возвращены.

6. За продажу вещей, слѣдуетъ Приставу за каждый часъ аукціона 1 злот.; но за цѣлый день не можетъ онъ требовать болѣе 4 зл. За копію съ аукціоннаго протокола, если таковую потребуетъ сторона, слѣдуетъ платить съ листа по 15 грошей.

7. За взятіе должника подъ арестъ и за всѣ дѣйствія, предшествующія сему, слѣдуетъ Приставу 12 зл., которые заимодавецъ долженъ заплатить ему впередъ.

8. Пристава, равно какъ и возные, въ полученіи причитающихся имъ денегъ обязаны дать сторонѣ письменную квитанцію и, сверхъ того, внизу каждаго акта отмѣтить количество слѣдующихъ имъ денегъ.

9. Издержки экзекуціи обязанъ заплатить подвергающійся оной. Поэтому Пристава отъ требующихъ экзекуціи не могутъ домогаться никакого особаго вознагражденія, и даже, если получили впередъ заимообразно на издержки, — таковыя деньги должны возвратить по окончаніи экзекуціи.

§ 90.

Судебнымъ вознымъ Королевскій декретъ 14 Октября 1811 г. опредѣляетъ слѣдующую плату:

„*Ст. 4.* За каждое врученіе пятнадцать грошей; за копію съ позва, если списокъ былъ сдѣланъ вознымъ, пятнадцать грошей. За копіи съ рѣшенія или другаго акта, списанныя вознымъ, съ каждаго листа по пятнадцати грошей. Путевыя издержки: за каждую милю по двадцати грошей,—все равно, будетъ ли имъ доставленъ въ одно мѣсто одинъ, или болѣе позвовъ.“

żeli takowe są drukowane, koszta druku mają być komornikowi zwrócone.

6. Za sprzedaż rzeczy, należy się komornikowi za każdą godzinę przez którą aukcya trwa złp. 1; więcéj jednak za cały dzień żądać nie może jak złp. 4. Za kopię protokółu licytacyi, jeśliby strona jéj żądała, ma wynosić od arkusza po gr. 15.
7. Za wzięcie dłużnika do aresztu osobistego i za wszelkie czynności przed tém przedsięwzięte, należy się komornikowi złp. 12, które mu wierzyciel z góry zaliczyć winien.
8. Komornicy, tak jak i woźni, obowiązani są stronę z zapłaconéj sobie należytości na piśmie pokwitować, i nadto, na dole każdego aktu, ilość swéj należytości zanotować.
9. Koszta exekucyi, opłacić winien exekwowany; komornicy przeto od żądających exekucyi żadnéj oddzielnéj nagrody wymagać niemogą, a nawet, jeśli na koszta odebrali forszus jakowy, takowy zwrócić im winni po dokonanéj exekucyi."

§ 90.

Woźnym Sądowym ustanawia należytość Dekret Królewski z dnia 14 Października 1811 r., następującą:

„*Art. 4.* Za każde wyrzeczenie groszy piętnaście, za kopialia od zapozwu groszy piętnaście, jeżeli przez woźnego przepisane były. Za kopialia od wyroku, lub aktu innego, jeżeli przez woźnego przepisanym został, od arkusza po groszy piętnaście.

Milowe: za każdą milę po groszy dwadzieścia, bez różnicy, czyliby na miejsce jeden lub więcéj zapozwów zaniósł."

§ 91.

Всѣмъ издержкамъ, уплаченнымъ во время производства тяжбы на основаніи вышеупомянутыхъ таксъ, главный арендаторъ и главный лѣсничій, какъ равно представители гминъ, начальники институтовъ и приходскіе священники должны составить разсчетъ, включивъ въ оный:

a) за каждую поѣздку свою по дѣлу — издержки на экстрапочту за пару лошадей;

b) за каждый день, проведенный въ дорогѣ, и за каждый день своего присутствія при производствѣ дѣла — суточныхъ денегъ по 8 зл., какъ это дозволяетъ Королевскій декретъ 6 Марта 1811 г. въ словахъ:

„*Ст. 1.* Сторона, присужденная рѣшеніемъ Суда къ уплатѣ издержекъ, обязана возвратить сторонѣ путевыя издержки на экстрапочту за пару лошадей, за время же проведенное или для установленія защитника, или для отвѣта на вопросы Суда, согласно правиламъ, въ гл. XV, книгѣ II, части 1 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства постановленнымъ, или по другимъ причинамъ, возникающимъ вслѣдствіе требованія закона, — суточныя за каждый день не болѣе 8 злотыхъ. Всякій возвратъ издержекъ можетъ послѣдовать не иначе, какъ по рѣшенію Суда, однако причина необходимаго пріѣзда, а равно надобность пробыть столько-то дней, должна быть доказана передъ Судомъ. Предоставляется впрочемъ благоусмотрѣнію Суда уменьшить количество издержекъ, смотря по состоянію имущества сторонъ."

Предупреждается, что издержки на вызовъ свидѣтелей могутъ быть исчисляемы только тѣ, которыя понесены на вызовъ пяти свидѣтелей, какъ предписываетъ Кодексъ Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 281.* Сторона, по требованію которой было выслушано болѣе пяти свидѣтелей объ одномъ фактѣ, не можетъ

§ 91.

Wszystkie koszta, w ciągu sprawy, podług taks powyższych opłacone, naddzierżawca i nadleśniczy, również reprezentanci gmin, przełożeni instytutów i plebani oblikwidują, zamieszczą nadto w likwidacyi téj:

a) Za każdén zjazd swój w sprawie, koszta ekstrapoczty od pary koni.

b) Za każden dzień strawiony w podróży i attentowaniu sprawy, dyety po złp. 8, jak to dozwala Dekret Królewski z dnia 6 Marca 1811 r., stanowiąc w słowach:

„*Art. 1.* Strona, na ponoszenie kosztów wyrokiem wskazana, obowiązana jest stronie za zjeżdżanie, koszta extrapoczty od pary koni powrócić; za czas zaś bawienia się, bądź dla ustanowienia Obrońcy, bądź dla odpowiedzi na zapytanie sądowe, stosownie do Tytułu XV Księgi II, Części I, Procedury, bądź dla innego, z prawa wynikającego powodu, dyety na dzień najwięcéj złotych ośm. Wszelki zwrót kosztów, jedynie z decyzyi sądowéj nastąpić może; jednakże potrzeba koniecznego zjeżdżania, i potrzeba tyle dni bawienia się, sądownie usprawiedliwiona być powinna. Zostawuje się jednak rostropności Sądu, zmniejszenie tych kosztów, w miarę stanu majątku stron.“

Ostrzega się, iż koszta pozywania świadków, nie mogą być likwidowane, jak tylko wyłożone na pozwanie pięciu świadków, jak przepisuje Kodeks postępowania sądowego:

„*Art. 281.* Strona, na któréj żądanie wysłuchanych zostało więcéj jak pięciu świadków, względem jednegoż fak-

искать издержекъ за показанія большаго числа свидѣтелей.“

§ 92.

Требованіе присужденія всѣхъ вышеозначенныхъ издержекъ отъ противной стороны должно быть представляемо въ Судъ на основаніи Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, въ коемъ постановлено:

„*Ст. 130.* Всякая проигрывающая сторона будетъ присуждена къ уплатѣ издержекъ.“

§ 93.

Въ случаяхъ, когда будетъ слѣдовать возвратъ издержекъ, произведенныхъ главнымъ арендаторомъ или главнымъ лѣсничимъ отъ Казны,—по силѣ постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ Польскомъ отъ 2 Марта 1816 года, не должны быть включаемы въ разсчетъ издержки, о которыхъ сказано въ § 91.

§ 94.

Всякіе расходы по тяжебному дѣлу не могутъ быть уплачиваемы на счетъ Правительства иначе, какъ при точномъ соблюденіи вышеозначенныхъ таксъ и по законнымъ квитанціямъ, заключающимъ въ себѣ подробный расчетъ слѣдуемой платы, такъ, чтобы изъ самой квитанціи было возможно удостовѣриться, не было ли уплачено болѣе противъ таксы.

ГЛАВА XV.

О наказаніяхъ, установленныхъ за нарушеніе чужой собственности или владѣнія и объ уголовныхъ искахъ.

§ 95.

Правила Уголовнаго Кодекса опредѣляютъ слѣдующія наказанія за нарушеніе чужой собственности или владѣнія:

tum, nie będzie mogła poszukiwać kosztów za zeznania większéj liczby.“

§ 92.

Żądanie zasądzenia kosztów wszystkich powyższych od strony przeciwnéj, wnoszone być winno do Sądu, na zasadzie Kodeksu postępowania sądowego, postanawiającego:

„*Art. 130.* Wszelka strona przegrywająca, będzie skazana na zapłacenie kosztów.

§ 93.

W przypadkach, gdzie powrócenie kosztów w sprawie wyłożonych naddzierżawcy lub nadleśniczemu od skarbu należéć będzie, do likwidacyi wchodzić nie będą mogły koszta, o których jest mowa w § 91, a to z powodu postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 2 Marca 1816 roku.

§ 94.

Koszta wszelkie, w ciągu processu nie mogą być na rachunek Rządu opłacane, jak z ścisłém do powyższych taks zastosowaniem się, i za legalnemi kwitami, obejmującemi obrachowanie po szczególe należytości, za którą zapłata pobraną jest, tak: aby z kwitu samego można się przekonać, czyli koszta nad taksę nie są pobrane.

TYTUŁ XV.

O karach, ustanowionych za naruszenie cudzéj własności lub possessyi, i o processach kryminalnych.

§ 95.

Przepisy Kodeksu karzącego, ustanawiające kary za naruszenie cudzéj własności i possessyi, są następujące:

Книга II.

„*Ст. 270.* Если кто, помимо мѣстнаго Начальства, нарушаетъ чужое спокойное владѣніе землею, или основанныя наономъ права другаго лица, чрезъ насильственное нападеніе съ собранными людьми, будетъ ли это сдѣлано для того, чтобы отмстить нанесенную обиду, или съ цѣлью осуществить собственныя претензіи, или, наконецъ, для удовлетворенія своей злобы или ненависти.

„*Ст. 271.* Во всякомъ изъ вышесказанныхъ случаевъ, виновные подвергаются наказанію заключеніемъ въ тюрьмѣ отъ одного до трехъ лѣтъ, прочіе же соучастники подвергаются тому же наказанію на время отъ трехъ мѣсяцевъ до одного года.

„*Ст. 272.* Другія злонамѣренныя самоуправныя поврежденія чужой собственности наказываются заключеніемъ въ тюрьмѣ отъ трехъ мѣсяцевъ до одного года, смотря же по великости злобы и значительности вреда — отъ одного года до трехъ лѣтъ.“

§ 96.

Правила того же карательнаго закона за истребленіе граничной межи и всякихъ другихъ знаковъ на чужой землѣ суть слѣдующія:

„*Ст. 442.* Преступленіе воровства, мошенничества и обмана совершаетъ и тотъ:

a) . . . .

b) кто граничные знаки во вредъ кому либо уничтожаетъ или снимаетъ.

Наказаніемъ въ случаяхъ, поименованныхъ въ этой статьѣ, опредѣляется заключеніе въ исправительной тюрьмѣ отъ 8 дней до 3-хъ мѣсяцевъ, которое по мѣрѣ безнравственности виновнаго и великости вреда, можетъ быть увеличено отъ 3-хъ мѣсяцевъ до 1-го года.

Księga II.

„*Art. 270.* Gdy kto, pomijając krajową zwierzchność, cudze spokojne posiadanie gruntu, lub polegające na nim innéj osoby prawa, z zgromadzonymi ludźmi przez gwałtowne napadnięcie narusza, czy to, dla pomszczenia się za krzywdę, czyli dla osięgnienia roszczących praw czyli też nakonice w celu dogodzenia swéj złości lub, nienawiści.

„*Art. 271* W każdym z powyższych przypadków, sprawcy podlegają karze zamknięcia w domu aresztu publicznego, od roku jednego do lat trzech, inni wspólnicy na tęż samą karę od miesięcy trzech do roku jednego zasługują.

„*Art. 272.* Inne złośliwe samowolne uszkodzenia cudzéj własności, zamknięciem w domu aresztu publicznego od miesięcy trzech do roku jednego; w miarę zaś złości i zrządzonéj wielkiéj szkody, od roku jednego do lat trzech ukarane być powinny.

§ 96.

Przepisy tegoż prawa karzącego za usunięcie granicy i wszelkich znaków z gruntu cudzego, są téj osnowy:

„*Art. 442.* Występek oszustwa i fałszu popełnia także ten:

a) . . . .

b) kto graniczne znaki na cudzą szkodę znosi lub usuwa.

Kara, na przypadki w tym artykule wyliczone, jest zamknięcie w domu poprawy od dni 8 do miesięcy 3, która, w miarę przewrotności winowajcy i wielkości szkody, od miesięcy 3 do roku rozciągnioną być może.

Книга III.

„*Ст. 488.* Кто знаки, съ какою бы то ни было цѣлью Правительствомъ или частными лицами поставленные на ихъ собственной землѣ, или же посаженныя деревья вынимаетъ изъ ихъ мѣстъ, истребляетъ или портитъ.

„*Ст. 505.* Въ случаѣ, поименованномъ въ ст. 488, должны быть опредѣлены въ наказаніе: полицейскій или домашній арестъ до 3-хъ дней, или же тѣлесное наказаніе до 6-ти ударовъ.“

§ 97.

Когда кто либо, не заявляя даже своихъ претензій на чужую собственность, наноситъ оной повреждение, или только, чрезъ уклоненіе отъ надлежащаго порядка, не окажетъ ей должнаго уваженія,—таковый сверхъ обязанности вознагражденія убытковъ, причиненныхъ вслѣдствіе неблагоразумія, нерадѣнія, неисполненія обязанностей, или, наконецъ, вслѣдствіе легкомыслія, подвергается наказаніямъ, опредѣленнымъ въ Уголовномъ Кодексѣ, а именно:

„*Ст. 535.* Тѣ, которые, имѣя другую дорогу для проѣзда, будутъ проѣзжать въ экипажѣ или верхомъ, или проходить пѣшкомъ чрезъ чужія засѣянныя поля, луга, сады, лѣсныя поросли и обсаженныя деревьями мѣста, или будутъ ломать плетень и заборы.

„*Ст. 536.* Тѣ, которые впускаютъ скотъ или домашнихъ животныхъ на чужую обработанную землю или передъ уборкою хлѣба, равномѣрно на луга или лѣсныя поросли, или мѣста обсаженныя деревьями, равно и тѣ, которые вопреки лѣсныхъ правилъ впускаютъ въ лѣсъ скотъ.

„*Ст. 539.* Всѣ въ этомъ отдѣлѣ поименованные полицейскіе проступки, влекутъ за собою денежное взысканіе до 30 злотыхъ.

Księga III.

„*Art. 488.* Którzy znaki, w jakimkolwiek bądź celu przez Rząd lub przez prywatnych na ich własnym gruncie wystawione, albo drzewa zasadzone, z miejsc swych wyjmują, usuwają lub psują.“

„*Art. 505.* W przypadku art. 488, objętym, kara aresztu policyjnego lub domowego do dni 3, lub chłosty do razów 6, miejsce mieć powinna.“

§ 97.

Gdy kto, nieroszcząc sobie nawet prawa do własności cudzéj, takową uszkadza, lub tylko przez zboczenie od przyzwoitego porządku, ubliża jéj należnego poszanowania, oprócz obowiązku wynagrodzenia szkody, przez swoją nieroztropność, niedbalstwo, opuszczenie obowiązków, lub wreszcie przez lekkomyślność zrządzonéj, dotkną go kary, przepisane w Kodeksie karzącym, jako to:

„*Art. 535.* Ci, którzy przez cudze pola zasiane, łąki, ogrody, zapusty, lub miejsca zagajone, mając inną drogę, powozem lub konno przejeżdżają, albo pieszo przechodzą, lub którzy płoty i parkany wyłamują.“

„*Art. 536.* Ci, którzy wypuszczają bydło lub zwierzęta domowe na grunt cudzy uprawny, lub przed sprzątnieniem zbioru, tudzież na łąki, lub zapusty lęśne, albo miejsca zagajone; podobnież i ci, co przeciwko ustawom leśnym bydło do lasów wypuszczają.“

„*Art. 539.* Wszelkie w niniejszym dziale wyszczególnione przewinienia policyjne, pociągają za sobą karę pieniężną aż do 30 złp.

„*Ст. 540.* Въ случаѣ однако, означенномъ въ 536 ст., вмѣсто обыкновеннаго денежнаго штрафа, долженъ быть опредѣляемъ полицейскій или домашній арестъ до 6-ти дней, или тѣлесное наказаніе до 12 ударовъ.“

§ 98.

На основаніи вышеприведенныхъ, предписанныхъ закономъ правилъ, тотъ, кто нарушаетъ общественную собственность, долженъ быть не только привлеченъ къ Суду, для устраненія притязаній его на владѣніе, но, кромѣ того, слѣдуетъ еще обжаловать его въ Судъ Полиціи Простой подлежащаго уѣзда, въ которомъ онъ имѣетъ жительство, для подверженія его наказаніямъ, вышеупомянутымъ закономъ постановленнымъ; жалоба эта, по воспослѣдованіи рѣшенія Подсудка, присуждающаго владѣніе спорнымъ участкомъ, должна быть немедленно подана, а копія съ оной представлена въ Воеводскую Коммисію.

§ 99.

Главные лѣсничіе, равно какъ и главные арендаторы, какъ представители владѣнія, а также бургомистры городовъ, начальники институтовъ и т. д., подавая въ Судъ жалобу противъ нарушителей права собственности или владѣнія, принадлежащаго Правительству, гминѣ, институту и т. д.,— вмѣсто личной явки въ Судъ для протоколярнаго изложенія существа своей тяжбы, могутъ препровождать въ оный требуемыя отъ нихъ письменныя объясненія; Суды же Полиціи Исправительной и Простой должны этимъ довольствоваться, о чемъ дано имъ предписаніе Уголовнымъ Судомъ Мазовецкаго и Калишскаго воеводствъ, отъ 9 Іюня 1821 г., за N. 606.

§ 100.

Еслибы частная сторона обвинила уголовнымъ порядкомъ чиновника или служителя, либо представителя владѣнія въ та-

„*Art. 540.* W przypadku jednak artykułem 536 objętym, zamiast zwyczajnéj kary pieniężnéj, kara aresztu policyjnego lub domowego do dni 6, lub cielesna kara do razów 12, miejsce mieć powinna.

§ 98.

Z powodu przytoczonych powyżéj przepisów prawa, naruszający własność publiczną, powinien być nie tylko pociągniętym w drodze cywilnéj, dla oddalenia go z roszczonemi prawami do possessyi, ale nadto jeszcze zaskarżyć go należy do Sądu Policyi Prostéj Powiatu właściwego jego zamieszkania, końcem wymierzenia na niego kar, powyżéj przytoczoném prawem postanowionych; skarga ta, czyli denuncyacya, po uzyskaniu wyroku w Sądzie Podsędkowskim, przyznającego possessyę kontrowersu, natychmiast podaną, i kopija jéj Kommissyi Wojewódzkiéj zakommunikowaną być ma.

§ 99.

Nadleśni, tudzież naddzierżawcy, jako reprezentanci dominii, oraz burmistrze miast, przełożeni instytutów i t. d. podając do Sądu skargę przeciw uszkadzającym lub nadwerężającym prawo własności, albo possessyi, służącéj Rządowi, gminie, instytutowi etc. zamiast osobistego stawienia się przed Sądem, dla usubstancyonowania protokólarnie skargi, piśmienne objaśnienia, jakie od nich wymagane będą, przesyłać Sądowi mogą; na których Sądy Policyi Poprawczéj i Policyi Prostéj przestawać, mają od Sądu Sprawiedliwości Kryminalnéj Województwa Mazowieckiego i Kaliskiego pod dniem 9 Czerwca 1821 r. Nr. 606 wydane polecenie.

§ 100.

Gdyby strona prywatna urzędnika lub officyalistę, albo reprezentanta dominii w drodze karnéj zaskarżyła o czyn ta-

комъ дѣйствіи, которое совершено имъ при отравленіи своей должности, то Суды не прежде могутъ подвергнуть этого чиновника или служителя отвѣтственности, пока преступность его дѣйствія не будетъ разсмотрѣна его Начальствомъ и проступокъ его не будетъ признанъ подлежащимъ уголовному или полицейскому изслѣдованію, какъ это постановляетъ Королевскій декретъ, 8 (20) Марта 1817 года.

§ 101.

Какъ, съ одной стороны, всякій пользующійся общественною собственностію, или завѣдывающій администраціею и надзоромъ таковой, долженъ бдительно смотрѣть за цѣлостію земель, пользованію его или администраціи ввѣренныхъ, такъ равно, съ другой стороны, какъ можно болѣе наблюдать, дабы ни онъ самъ, ни его подчиненные, не позволили себѣ нарушить спокойное владѣніе частной собственности; нарушающіе же это запрещеніе подвергнутся наказаніямъ, опредѣленнымъ законами.

ГЛАВА XVI.

Объ удержаніи въ залогъ вещей у лицъ, нарушающихъ общественную собственность, и о тяжбахъ, вслѣдствіе сего возникающихъ.

§ 102.

У нарушающихъ какимъ бы то ни было образомъ общественную собственность, слѣдуетъ удерживать вещи въ залогъ, однако съ соблюденіемъ въ точности правилъ, предложенныхъ Генеральною Прокураторіею въ Царствѣ Польскомъ и предписанныхъ къ руководству Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства отъ 3 Іюля 1819 г., за N. $^{14712}/_{3865}$:

„Удержаніе вещи въ залогъ, будучи самоуправнымъ отнятіемъ вещи, принадлежащей третьему лицу, можетъ

ki, który w urzędowaniu popełniony został, Sądy, nie wprzód do odpowiedzialności pociągać mogą takowego urzędnika lub officyalistę, aż karogodność jego, przez Władzę nad nim zwierzchnią ocenioną, i przekroczenie do dochodzenia kryminalnego albo policyjnego zostanie ukwalifikowaném, jak to Dekret Królewski z dnia 8 (20) Maja 1817 r. postanawia.

§ 101.

Jak z jednéj strony, każden użytkujący z własności publicznéj, lub administracyą i dozorem jéj trudniący się, ściśle dostrzegać obowiązany całości possessyi gruntów, jego użytkowi lub administracyi powierzonych, tak również z drugiéj strony najmocniéj przestrzegać powinien, ażeby ani sam, ani podwładni jego, nie dopuścili się naruszenia spokojnéj possessyi własności prywatnéj; wykraczający zaś przeciw temu zakazowi, ściągną na siebie kary prawem postanowione.

TYTUŁ XVI.

O fantowaniu uszkadzających własność publiczną, i o sprawach ztąd wynikłych.

§ 102.

Uszkadzających w jakikolwiek sposób własność publiczną, należy fantować, lecz z ścisłém zastosowaniem się do następujących, przez Prokuratoryę Jeneralną w Królestwie Polskiem podanych, a reskryptem Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu z dnia 3 Lipca 1819 roku Nr. $^{14712}/_{3865}$ do zachowania wskazanych przepisów:

,,Fantowanie, będąc samowładném odebraniem rze-

считаться законнымъ только въ такомъ случаѣ, когда сдѣлано съ намѣреніемъ:

а) обезпеченія вознагражденія за причиненный ущербъ и

б) охраненія отъ нарушенія права, принадлежащаго удерживающему вещь въ томъ случаѣ, когда судебная помощь оказалась бы уже поздною, или

в) когда удержаніемъ вещи представляется единственная возможность получить доказательство нарушенія права или причиненнаго убытка.

Изъ сего слѣдуетъ:

1. что удержаніе вещи можетъ послѣдовать только на мѣстѣ совершеннаго дѣчствія;
2. что противъ лицъ, имѣющихъ средства вознаградить убытокъ и въ этомъ отношеніи извѣстныхъ, должно довольствоваться за удержаніемъ только вещи, которая бы могла служить доказательствомъ совершеннаго дѣйствія, какъ напримѣръ при лѣсной контрабандѣ удержаніе топора и т. п.
3. Ежели контрабандистъ не знакомъ, или не вполнѣ извѣстно, въ состояніи ли онъ вознаградить убытокъ, тогда стоимость удержанныхъ предметовъ не должна превосходить стоимости причиненнаго убытка и взысканій за это установленныхъ, иначе— сіе было бы несправедливымъ."

§ 103.

Буде арендаторъ, лѣсные служители или крестьяне казенныхъ имѣній, удержавъ предметы въ пользу Казны, то есть въ защиту правъ казенной собственности, были за то позваны въ Судъ къ Подсудку (какъ это неоднократно случалось),—слѣдуетъ оказать имъ помощь въ оборонѣ и дать имъ наставленіе слѣдующаго содержанія:

czy do trzeciego należącéj, może tylko w tym przypadku prawnie nastąpić, gdy ma w zamiarze:

a) zabezpieczenie wynagrodzenia zrządzonéj szkody, — i

b) zasłonienie od nadwerężenia prawa fantującemu służącego, gdy pomoc sądowa byłaby za późną, — lub

c) gdy przez wzięcie fantu, jedyny jest środek uzyskania dowodu, względem nadwerężenia prawa, albo zrządzenia szkody.

Ztąd wypływa:

1. Że fantowanie może tylko nastąpić w miejscu popełnionego czynu.
2. Że przeciw osobom, będącym w stanie wynagrodzenia, i w tym względzie znanym, winno się ograniczyć na odebraniu tylko rzeczy, któraby jedynie dowód popełnionego czynu stanowiła, jak naprzykład przy defraudacyach leśnych, na zabraniu siekiery, i t. p.
3. Jeżeli defraudant jest nieznanym, lub niepewnym wynagrodzenia szkody, wówczas wartość zabranych rzeczy niepowinna przechodzić wartości zrządzonéj szkody i kar na to ustanowionych; inaczéj staje się niesłusznością."

§ 103.

W przypadku gdyby dzierżawca, officyaliści leśni, lub włościanie dóbr rządowych, fantując na rzecz skarbu, czyli w obronie praw własności rządowéj, do Sądu Podsędkowskiego o to pozwanymi byli (jak tylokrotnie to zdarzyło się), należy udzielić onym pomoc w obronie i przepisać do takowéj informacyę téj treści:

что они за дѣйствіе, совершенное по приказанію Начальства (ex mandato), лично отвѣчать не могутъ, но искъ по этому предмету должно завести противъ Казны, отъ имени и въ пользу которой вещи удержаны и которая, какъ дающая приказаніе, отвѣтствуетъ за это дѣйствіе и всѣ послѣдствія онаго, на основаніи 1384 ст. Гражданскаго Кодекса, коею постановлено:

„Тѣ которые даютъ приказанія, отвѣчаютъ за причиненные убытки тѣми, которые исполняли приказаніе,“ а потому будетъ ли вчинаемъ искъ о возвращеніи вещи удержанной въ залогъ экономическимъ или лѣснымъ управленіемъ, или же объ убыткѣ, вслѣдствіе того произшедшемъ, — во всякомъ случаѣ Казна должна быть позвана въ Судъ только въ лицѣ Предсѣдателя Воеводской Коммисіи, какъ это предписано въ ст. 69 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства.

Еслибы однако, не смотря на вышеозначенныя правила закона, Судъ не освободилъ позванныхъ служителей и крестьанъ по иску неправильно противъ нихъ начатому— то такъ-какъ во всякомъ случаѣ не можетъ отказать въ дозволеніи припозвать Казну, какъ поручителя (ewiktora) потому слѣдуетъ просить о томъ и объ отсрочкѣ иска по крайней мѣрѣ въ теченіе восьми недѣль, на основаніи слѣдующаго правила Кодекса Гражданскаго Судопроизводства:

„*Ст. 32.* Когда въ первый день явки, позванный требуетъ припозвать поручителя (ewiktora), Судья назначитъ срокъ, соотвѣтсвенный разстоянію жительства поручителя. Позывъ, врученный поручителю, долженъ заключать въ себѣ сущность требованія, и вовсе не нужно будетъ вручать поручителю рѣшенія, опредѣляющаго его призывъ въ Судъ.“

Требованіе же, дабы срокъ для припозва Казны, какъ поручителя, былъ назначенъ восьми-недѣльный, основано

że oni za czyn z rozkazu Zwierzchności (ex mandato) dokonany, osobiście odpowiadać nie mogą, lecz sprawa w téj mierze wyniesiona być powinna przeciw skarbowi publicznemu, w imieniu i na rzecz którego fantowanie zaszło, i który, jako zlecenie do takowego dający, odpowiedzialny jest za tenże czyn i wszelkie skutki, z przepisu art. 1384 Kodexu Cywilnego, postanawiającego:

„Dający zlecenia, odpowiedzialni są za szkodę zrządzoną przez tych, którzy rozkaz wykonywali.“

czyli więc o zwrot fantu, zatrzymywanego w depozycie przez Urząd Ekonomiczny lub Leśny, czyli też o szkodę przy tém wynikłą iść będzie, w każdym razie skarb publiczny tylko w osobie Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj, jak w art. 69 Kodexu Postępowania Sądowego przepisano, pozywanym być może.

Wszakże, gdyby mimo przywiedzione przepisy prawa, Sąd pozwanych officyalistów i włościan nie uwolnił od sprawy, niewłaściwie przeciw nim wytoczonéj, to gdy w każdym razie odmówić nie może dozwolenia przypozwania skarbu publicznego, jako ewiktora; — wniosek więc o to i o odroczenie terminu sprawy do ośmiu przynajmniéj tygodni, czynić należy, opierając takowy na następującym przepisie Kodexu Postępowania Sądowego.

„*Art.32.* Jeżeli w dniu pierwszego stawienia się, pozwany żąda przypozwać ewiktora, Sędzia zezwoli na termin odpowiadający odległości zamieszkania ewiktora,— pozew dany ewiktorowi, będzie zawierał w sobie zasadę żądania, i wcale nie będzie potrzeba wręczać ewiktorowi dekretu, nakazującego jego przypozwanie.“

Wniosek zaś: aby termin nie bliższy jak ośmiotygodniowy był wyznaczony do przypozwania skarbu

на предписаніи § 26, лит. *g* Королевскаго декрета 7 Февраля 1809 года, коимъ вмѣнено въ обязанность увѣдомлять за 30 дней впередъ Воеводскую Коммисію о каждомъ искѣ, который имѣетъ быть заведенъ противъ Казны.

§ 104.

По искамъ вслѣдствіе удержанія вещей, начатымъ противъ самихъ крестьянъ казенныхъ имѣній, или нижнихъ служителей лѣснаго вѣдомства, будетъ назначенъ для защиты позваннымъ или управитель экономіи, или другой какой нибудь служитель, и таковый явясь въ Судъ въ назначенный срокъ совмѣстно съ позванными, въ присутствіи и отъ имени ихъ, представитъ Суду, въ оправданіе ихъ, объясненія, на основаніи правилъ, въ предыдущемъ параграфѣ изложенныхъ.

§ 105.

По каждому иску, начатому объ удержаніи вещей, главные арендаторы и лѣсничіе врученные крестьянамъ или служителямъ со стороны истцовъ позвы, вмѣстѣ съ приговоромъ, какой состоится при оборонѣ, на основаніи § 103 и 104 установленной, должны немедленно представить въ Воеводскую Коммисію съ подробнымъ объясненіемъ причинъ удержанія вещи и мѣста, на которомъ оно сдѣлано; касательно же дальнѣйшей обороны, согласно съ законами и положеніемъ дѣла, Воеводская Коммисія даетъ подробную инструкцію.

Къ сему присовокупляется, что иски объ удержаніи вещей при лѣсной контрабандѣ (въ казенныхъ лѣсахъ) подлежатъ вѣдѣнію Воеводской Коммисіи, какъ власти, разрѣшающей главный предметъ, то есть искъ о контрабандѣ, каковая Коммисія, по разсмотрѣніи предмета дѣйствія, согласно правиламъ Прусскаго Лѣснаго Устава, донынѣ обязательнаго, опредѣляетъ или возвратъ удержанной вещи, или конфискацію таковой, какъ напримѣръ отнятаго у охотниковъ въ казенномъ лѣсу ружья и т. д.;

publicznego jako ewiktora, wspiera przepis § 26 lit. *g*, Dekretu Królewskiego z dnia 7 Lutego 1809, postanawiający obowiązek zawiadomienia wprzódy na dni 30 Kommissyi Wojewódzkiéj, o każdym, przeciw skarbowi publicznemu wytoczyć się mającym, processie.

§ 104.

W sprawach, z powodu fantowania przeciw samym włościanom dóbr rządowych, lub niższym officyalistom leśnym wytoczonych, przydany będzie zapozwanym, bądź aktuaryusz Ekonomii, bądź inny officyalista, i ten stawając na terminie w Sądzie, wraz z tymiż pozwanymi, w obecności i imieniem ich wnioski obrończe, w duchu poprzedzającym paragrafem objętych przepisów, przedstawi Sądowi.

§ 105.

W każdéj sprawie, o zafantowanie wytoczonéj, naddzierżawcy, nadleśni i nadleśniczowie wręczone z strony zafantowanych pozwy włościanom lub officyalistom, niemniéj wyrok, jaki przeciw pozwanym, przy obronie, §§ 103 i 104 urządzonéj zapadnie, natychmiast Kommissyi Wojewódzkiéj nadsyłać będą, z wszelkiemi, o powodach i miejscu fantowania objaśnieniami; a względem dalszéj obrony, stosownie do prawa i położenia rzeczy, instrukcyę szczegółową Kommissya Wojewódzka udzieli.

Nadmienia się tu, że spory o fantowanie przy defraudacyach leśnych (w borach rządowych), należą do attrybucyi Kommissyi Wojewódzkiéj, jako Władzy, główny przedmiot, to jest spór o samą defraudacyę roztrzygającéj, która, po rozpoznaniu przedmiotu czynu, zasad skargi i śledztwa, według przepisów Ordynacyi leśnéj Pruskiéj, dotąd obowiązującéj, stanowi, albo zwrot fantu, albo też jego konfiskatę, jak naprzykład strzelby, polującym w boru rządowym zabranéj i t. d.; stoso-

затѣмъ, сообразно съ вышесказаннымъ, будетъ предписана подробная въ каждомъ случаѣ инструкція для обороны Казны, припозванной къ иску объ удержаніи вещей въ качествѣ поручителя.

§ 106.

Въ случаѣ удержанія частнымъ лицомъ вещей, принадлежащихъ казеннымъ крестьянамъ или служителямъ, на землѣ, во владѣніи Казны находящейся, или подлежащей спору, рапортъ о томъ долженъ быть немедленно посланъ въ Воеводскую Коммисію, такимъ же порядкомъ, какъ предписано въ § 15.

§ 107.

Вышеозначенныя правила, предписанныя главнымъ арендаторамъ и главнымъ лѣсничимъ касательно удержанія вещей и защиты въ произшедшихъ по онымъ искахъ, будутъ служить руководствомъ и для начальниковъ институтовъ, приходскихъ священниковъ и бургомистровъ, равномѣрно и для представителей гминъ.

ГЛАВА ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ.

Инструкція эта, изданная первоначально еще въ 1821 г., одобрена Правительственными Коммисіями Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Финансовъ и Казначейства, а также Генеральною Прокураторіею въ Царствѣ Польскомъ, и, по распоряженію Правительственныхъ Коммисій, напечатана настоящимъ вторымъ изданіемъ, въ которомъ Воеводская Коммисія имѣла возможиость помѣстить пропущенныя при первомъ изданіи нѣкоторыя правила закона и пополнить инструкцію эту, по мѣрѣ встрѣтившейся на практикѣ надобности, новыми постановленіями, такъ, чтобы она представляла всѣ возможныя средства при

wnie więc do tego, instrukcya do obrony skarbu jako ewiktora, przypozwanego do sprawy o fantowanie, szczegółowo w każdym przypadku przepisaną będzie.

§ 106.

W przypadku nastąpionego fantowania włościan lub officyalistów rządowych przez stronę prywatną, na gruncie w possessyi skarbu publicznego będącym, lub co do posiadania spornym, natychmiast rapport o tém Kommissyi Wojewódzkiéj złożony być powinien w sposobie jak w § 15 przepisano.

§ 107.

Urządzenie powyższe dla naddzierżawców i nadleśnych względem fantowania i obrony w wynikłych o to sporach, służyć będzie za wskazówkę do postępowania również przełożonym instytutów, proboszczom i burmistrzom, oraz reprezentantom gmin.

TYTUŁ DODATKOWY.

Instrukcya ta w roku jeszcze 1821 będąc początkowo wydaną, przez Kommissye Rządowe, mianowicie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Przychodów i Skarbu, jak również przez Prokuratoryę Jeneralną w Królestwie Polskiém, za użyteczną uznaną została i z rozporządzenia Kommissyów Rządowych niniejsza wtora edycya wychodzi, w któréj miała sposobność Kommissya Wojewódzka pominięte w pierwszém wydaniu niektóre przepisy prawa domieścić i według okazanéj praktycznie potrzeby oną dodatkowemi urządzeniami tak dokompletować, aby przy obronie possessyi własności

защитѣ владѣнія общественной собственности, во всѣхъ случаяхъ, какіе могутъ быть предусмотрѣны.

При этомъ новомъ изданіи настоящей инструкціи, Воеводская Коммисія находитъ нужнымъ объявить для свѣдѣнія всѣхъ начальниковъ институтовъ и приходскихъ священниковъ, содержаніе предписанія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія отъ 4 Іюля 1822 года, за N. $^{5960}/_{3765}$ (послѣдовавшаго въ отвѣтъ на рапортъ, при которомъ представленъ былъ одинъ экземпляръ инструкціи, изданной въ 1821 г.), которое изложено въ слѣдующихъ словахъ:

„....Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія составленную инструкцію признаетъ во многихъ отношеніяхъ полезною. Хотя она и не можетъ имѣть силы обязательнаго закона, но должна быть почитаема за собраніе правилъ, обязательныхъ для всякаго, и, такъ какъ не всякій изъ начальниковъ институтовъ знаетъ наизустъвсѣ обязательныя для него предписанія, а равно не всякій имѣетъ столько опытности, чтобы во время случающагося происшествія могъ отыскать постановленіе закона и связь онаго съ дѣломъ, то, прочитавъ инструкцію, каждый будетъ въ состояніи легко помочь этому.

Многіе начальники институтовъ того мнѣнія, что упущеніе, сдѣланное ими относительно временныхъ доходовъ, причиняетъ ущербъ только имъ самимъ, пожертвованіемъ и забвеніемъ котораго они кончаютъ дѣло, не имѣя вовсе въ виду, что своимъ нерадѣніемъ они уменьшаютъ доходы своихъ преемниковъ и измѣняютъ первоначальныя основанія и цѣль записей, а этимъ навлекаютъ на себя отвѣтственность за допущенные убытки и вознагражденіе оныхъ. Инструкція приводитъ всѣ правила закона, которыя опредѣляютъ обязанности временныхъ владѣльцевъ и угрожаютъ имъ отвѣтственностью.

publicznéj, zaradcze we wszelkich, jakie przewidzieć można przypadkach, podawała środki.

Przy tém wydaniu nowém Instrukcyi niniejszéj, niepomija Kommissya Wojewódzka przytoczenia także, dla wiadomości wszystkich przełożonych instytutów i proboszczów, osnowy reskryptu, od Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pod dniem 4 Lipca 1822 roku Nr. $^{5960}/_{3765}$ (odpowiednio na rapport przesyłający jéj exemplarz Instrukcyi wyszłéj w 1821 r.) otrzymanego, który brzmi w wyrazach:

„....Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, z wielu względów uznaje użyteczność wystosowanéj Instrukcji;— lubo takowa nie może mieć cechy prawa obowiązującego, jednak uważana być powinna za zbiór praw każdego obowiązujących, a tak, że nie każden z przełożonych instytutów wie na pamięć wszystkie Ustawy które go obowiązują, niekażdy posiada tę wprawność, aby w chwili zdarzającego się wypadku, Ustawę prawa i stosunek onego wyszukał, najłatwiéj więc sobie w odczytaniu Instrukcyi w tém zaradzić będzie mógł.

Wielu przełożonych instytutów jest tego zdania, iż przy zaniedbaniu czasowych dochodów, rozumieją sobie tylko być krzywdę wyrządzaną, z któréj ofiarą i zapomnieniem, sądzą całą rzecz załatwioną; niepomni: iż swém niedbalstwem, oraz i niszczą dochody następców i zmieniają pierwiastkowe posady i cele fundacyów, a siebie na odpowiedzialność i wynagrodzenie dopuszczonych szkód wystawiają; — Instrukcya przytacza wszystkie Ustawy prawa, które określają obowiązki czasowych posiadaczy i obciążają odpowiedzialnością.

Не рѣдко встрѣчаются такіе случаи, когда и при сохраненіи возможнаго усердія къ отклоненію нападенія, не происходитъ отъ этого никакой пользы для общественной собственности, — именно, когда отражающій нападеніе переступаетъ самъ границы, для обороны установленныя, совершаетъ злоупотребленія и, сдѣлавъ преступленіе, вмѣсто того чтобы посвящать себя интересамъ института, принужденъ заниматься защитою собственной своей особы. Инструкція же приводитъ законы, какъ должно поступать при оборонѣ и какъ слѣдуетъ избѣгать злоупотребленія, соблюдая въ точности правила, необходимо нужныя при оборонѣ, а избѣгая всего того, безъ чего оборона могла обойтись.“

Этимъ же предписаніемъ Правительственная Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія дала знать, что эта инструкція будетъ ею препровождена, чрезъ посредство Воеводскихъ Коммисій, ко всѣмъ начальникамъ духовно-учебныхъ институтовъ въ Царствѣ Польскомъ (что и Правительственная Коммисія Финансовъ и Казначейства обязалась сдѣлать въ отношеніи главныхъ арендаторовъ имѣній и надзирателей казенныхъ лѣсовъ въ другихъ воеводствахъ, въ предписаніи отъ 5 Августа 1825 года, N. $^{32715}/_{4145}$), при чемъ та же Коммисія Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія изъявила желаніе, чтобы въ этой инструкціи помѣщено было содержаніе статьи 2,277 Гражданскаго Кодекса, что исполняя, Воеводская Коммисія предписываетъ слѣдующее:

Дополнительное для всѣхъ начальниковъ институтовъ и приходскихъ священниковъ предостереженіе.

Кромѣ изложенныхъ въ настоящей инструкціи правилъ, начальники институтовъ обязаны обращать вниманіе на то еще, что они, чрезъ нерадѣніе въ акуратномъ взиманіи постоянныхъ доходовъ, не только дѣлаютъ ущербъ сами себѣ, но еще могутъ

Często nadarzają się takowe wypadki, gdzie i przy zachodzącéj największéj pilności, przy odparciu napaści, żadnéj ztąd dla własności publicznéj nie wypływa korzyści; gdy odpierający, przepisane prawem granice obrony przekracza, dopuszcza się nadużycia, i stawszy się występnym, zamiast nad dobrem instytutu, zajęty jest własną obroną swéj osoby. Instrukcya zaś przytacza prawa jak sobie przy obronie postąpić należy, i jak wypada wystrzegać się nadużycia, trzymając się ściśle prawideł koniecznie w obronie potrzebnych, a unikając wszystkiego, bez czego obrona obejść się mogła."

Tymże reskryptem dalej oświadczając Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, iż Instrukcyą tę podą, przez właściwe Kommissye Wojewódzkie, wszystkim w całém Królestwie Polskiém przełożonym instytutów religijno-edukacyjnych (co téż i Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu względem naddzierżawców dóbr i dozorców lasów rządowych w Województwach innych, uczynić przez reskrypt z daty 5 Sierpnia 1825 r. Nr. $^{32715}/_{4145}$ postanowiła), zarazem wynurzyła wolę swą taż Kommissya Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, aby w Instrukcyi téj domieszczona była osnowa art. 2,277 Kodeksu Cywilnego; czemu zadosyć czyniąc Kommissya Wojewódzka, następujące przepisuje

Dodatkowe dla wszystkich przełożonych instytutów i proboszczów ostrzeżenie:

Nad wyłożone Instrukcyą niniejszą Ustawy prawa, (przełożeni instytutów mieć na baczności jeszcze to powinni, że przez zaniedbanie regularnego pobierania dochodów przemijających i sobie stratę zrządzić i przez to samo fundacye wie-

подвергнуть вѣчныя записи опаснымъ испытаніямъ при отыскиваніи правъ in petitorio, тогда, когда гораздо легче сохранить цѣлость своихъ правъ in possessorio. Потому начальники институтовъ и приходскіе священники будутъ помнить въ особенности, что вышеуказанная 2,277-я ст. Гражданскаго Кодекса опредѣляетъ слѣдующее:

> „Доходы оброчные или отъ другихъ вѣчныхъ и пожизненныхъ платежей, алиментарныя содержанія, плата за наемъ домовъ, цѣна аренды сельскихъ имѣній, проценты отъ занятыхъ суммъ и вообще все то, что слѣдуетъ платить ежегодно, или еще въ болѣе краткіе сроки, — подлежатъ давности по истеченіи пяти лѣтъ.“

Оканчивая этимъ предостереженіемъ настоящую инструкцію, Воеводская Коммисія прилагаетъ образцы, составленные на основаніи правилъ, изложенныхъ въ §§ 15, 21 и послѣдующихъ, а также въ § 58 и предписываетъ всѣмъ по принадлежности исполнять со всею точностію предписанія закона и постановленія, въ оной заключающіяся; равномѣрно поручаетъ Обводовымъ Коммисарамъ, Помощникамъ ихъ, надзирателямъ городовъ, также всѣмъ Юрисконсультамъ и Юридическимъ Ассессорамъ, Экономическимъ Ассессорамъ, Главному Лѣсничему всѣхъ лѣсовъ, и лѣснымъ Ассессорамъ, состоящимъ при Воеводской Коммисіи, дабы они имѣли надлежащій надзоръ за точнымъ исполненіемъ сказанной инструкціи.

Варшава, 2 Января 1826 года.

Статсъ-Совѣтникъ Предсѣдатель,
(подписано) *Р. Рембелинскій.*

Генеральный Секретарь, (подписано) *Филипецкій.*

czyste na niebezpieczne doświadczenie w drodze petitoryjnéj, wystawić mogą, gdy łatwiéj jest całość praw w drodze possessoryjnéj zachować. — Pamiętni więc szczególnie będą także przełożeni instytutów i proboszcze, że powyżéj powołany art. 2,277. Kodeksu Cywiln. przepisuje w słowach:

„Przychody czynszowe, albo z podobnych wypłat wiecznych i dożywotnich; — zapłaty alimentarne; — najmy domów, — cena dzierzawy dóbr wiejskich; procenta od summ pożyczonych, i w ogólności wszystko co się wypłaca rocznie, albo w wyznaczonych granicach czasu jeszcze krótszych; — przedawniają się pięcią laty."

Kończąc na tém ostrzeżeniu Instrukcyę niniejszą, Kommissya Wojewódzka dołącza zastósowane do przepisów §§ 15, 21 i następnych, oraz § 58. wzory, i poleca wszystkim w ogólności, do kogo się to stosuje, ścisłe wykonywanie w całéj osnowie przepisów prawa i urządzeń nią objętych, zaleca również Kommissarzom Obwodowym i Adjunktom Dozorcom Miast przy tychże, niemniéj Radcy i Assessorom Prawnym, Assessorom Ekonomicznym, Nadleśnemu Jeneralnemu i Assessorom Nadleśnym przy Kommissyi Wojewódzkiéj, aby skrupulatnego wykonywania téj Instrukcyi dopilnowali.

W Warszawie, dnia 2 Stycznia 1826 roku.

Radca Stanu, Prezes,
(podp.) *R. Rembieliński.*

Sekretarz Jeneralny (podp.) *Filipecki.*

N. 1.

ОБРАЗЕЦЪ

для составленія словеснаго показанія или протокола, объясняющаго граничный споръ.
(къ § 15 Инструкціи).

Состоялось Іюня 12 дня 1825 г. въ Казенномъ селеніи Юзефовъ, въ экономіи N.

Главный арендаторъ экономіи N. и главный лѣсничій лѣсничества N., по взаимному соглашенію, прибывъ сего числа въ казенное селеніе Юзефовъ, сообразно § 15 исковой Инструкціи, объясняютъ возникшій споръ между вышесказаннымъ селеніемъ и селомъ Воля, принадлежащимъ къ частному владѣнію главной вотчины Доманево, слѣдующимъ образомъ:

По предварительной очной повѣркѣ спорныхъ мѣстъ, составили ручной приблизительный чертежъ таковыхъ (прилагаемый къ настоящему протоколу), соотвѣтственно которому описываютъ мѣстоположеніе спорной земли слѣдующимъ образомъ:

Объясненіе чертежа.

Казенное селеніе Юзефовъ, расположенное въ экономіи N., въ Черскомъ уѣздѣ, лѣса котораго составляютъ часть лѣсничества N, граничитъ къ сѣверу съ деревнею Воля, принадлежащею къ главной вотчинѣ Доманево, въ Блонскомъ уѣздѣ находящейся. Начиная отъ наугольника селеній Воли, Юзефова, а равно состоящаго въ частномъ владѣніи селенія Пяски, граница неоспорен-

Nr. 1.

W Z Ó R

do wywodu słownego, czyli protokółu objaśnienia kontrowersyi.

(ad § 15 Instrukcyi).

Działo się na gruncie wsi rządowéj Józefów, w Ekonomii N..., dnia 12 Czerwca 1825 roku.

Za wspólném porozumieniem się, zjechawszy w dniu dzisiejszym Naddzierżawca Ekonomii N... i Nadleśny Leśnictwa N. na grunt wsi rządowéj Józefowa, w zastosowaniu się do § 15 Instrukcyi processowéj, zaszłą kontrowersyę pomiędzy tąż wsią a prywatną Wola, do pryncypalnych dóbr Domaniewa należącą, objaśniają:

Przedewszystkiém, po dopełnionéj rewizyi naocznéj miejsc spornych, idealny rys ręczny takowych (dołączający się do niniejszego protokółu), sporządzili, przy zastosowaniu się do którego, jak następuje położenie kontrowersu opisują:

Objaśnienie rysunku.

Wieś rządowa Jozefów, w Ekonomii N., w Powiecie Czerskim leżąca, któréj lasy część Leśnictwa N. składają, graniczy na północ z wsią Wolą, do pryncypalnych dóbr Domaniewo należącą w Powiecie Błońskim sytuowaną. — Poczynając od narożnika wsiów Woli, Józefowa, oraz prywatnéj wsi Piaski, granica niesporna ciągnie się drogą, z Piask do Józefową wiodącą, aż do strugi

ная продолжается по дорогѣ, ведущей отъ села Пяски въ село Юзефовъ, до самаго ручья или протока воды, отъ этого же пункта, то есть отъ буквы *A*, настоящая граница продолжается по направленію вблизи источника, называемаго „Зимна вода“ до каменной насыпи подъ буквою В и далѣе по этой насыпи, а потомъ по межѣ до наугольника селеній Юзефова, Воли и частной вотчины Кобылки.

О давнемъ граничномъ спорѣ.

Но со стороны села Воли или вотчины Доманево, еще 18 лѣтъ тому назадъ, нарушены границы села Юзефова и присвоено владѣніе части земли, на чертежѣ означенной, о чемъ ближайшія свѣдѣнія заключаются въ рапортѣ главнаго арендатора, представленномъ 14 Мая 1821 г., за N. 718, вслѣдствіе предписанія Воеводской Коммисіи отъ 5 Декабря 1820 г., за N. $^{76292}/_{15000}$.

Описаніе граничной черты владѣнія.

Со времени захвата 18 лѣтъ тому назадъ, какъ выше сказано, части казенной земли и присоединенія оной къ Доманевской вотчинѣ, обѣими сторонами была почитаема законною границею дорога, ведущая изъ села Пяски въ село Юзефовъ, на протяженіи начиная отъ наугольника, образуемаго селомъ Пяски (о коемъ говорится выше), черезъ ручей, до стараго рва, прокопаннаго поперегъ сказанной дороги, на которомъ находится мостикъ, а далѣе, обратившись къ сѣверу, новый ровъ вблизи луга Журавенецъ до каменнаго вала, при которомъ находится значительной величины граничный холмъ, откуда, обращаясь къ востоку, сказанный валъ, а потомъ широкая межа, означенная очевидными холмами до самихъ трехъ наугольныхъ граничныхъ холмовъ, принадлежащихъ тремъ селеніямъ: Волѣ, Юзефову и частной вотчинѣ Кобылки.

czyli wodocieku; — od tego zaś punktu, to jest od A. granica istotna idzie w kierunku po nad zdrojem, zimna woda zwanym, do wału kamiennego przy B., i daléj tymże wałem, a potém miedzą do narożnika wsiów Józefowa, Woli, oraz dóbr prywatnych Kobyłki.

O kontrowersyi dawnéj.

Lecz ze strony wsi Woli czyli dóbr Domaniewskich jeszcze przed laty 18 przestąpiono granice wsi Józefowa i przywłaszczono w possessyę część gruntu na rysie odznaczoną, o czém bliższą wiadomość udziela rapport, na skutek reskryptu Kommissyi Wojewódzkiéj z daty 5 Grudnia 1820 roku, Nr. $^{76292}/_{15000}$ złożony przez Naddzierżawcę pod dniem 14 Maja r. 1821. Nr. 718.

Opisanie duktu possessyjnego.

Od zaboru, jak się rzekło, przed lat 18 do dóbr Domaniewskich części gruntu rządowego, za granicę possessyjną przez obiedwie strony, aż do tego czasu utrzymywana była droga z Piask do Józefowa, w rozciągłości od narożnika z wsią Piaski (o którym powyżéj mowa) przez strugę, aż do rowu starego, w poprzecz drogi téjże przekopanego, na którym mostek znajduje się, a daléj obróciwszy się na północ, nowy rów po nad łąką Żurawieniec do wału kamiennego, przy którym dość znaczny kopiec egzystuje, ztąd zaś idąc na wschód, wał ten, a potém miedza szeroka, kopcami widocznemi oznaczona, aż do trzech narożnych wsiów Woli, Józefowa i dóbr prywatnych Kobyłki kopców.

О вновь заявленномъ спорѣ.

Вчерашняго только дня, со стороны частнаго селенія Воли или вотчины Доманева, и сія послѣдняя граничная черта нарушена, и, какъ говорятъ крестьяне села Воли, они или ихъ помѣщикъ имѣютъ намѣреніе присвоить себѣ лѣса, луга и пахатныя земли, Казнѣ принадлежащія, назначая спорную граничную черту въ направленіи, какъ она обозначена на чертежѣ, именно: начиная отъ дороги, ведущей изъ селенія Пяски въ село Юзефовъ, проводятъ свою спорную граничную черту, по ручью до дороги, называемой Боцяня, далѣе по той же дорогѣ до креста или стеченія двухъ дорогъ, оттуда черезъ поле вблизи полосы Топель и далѣе вблизи пахатныхъ земель, захватывая цѣлый лугъ Журавенецъ, обращаются къ старинной граничной межѣ.

О дѣйствіяхъ нарушенія владѣнія.

Нѣсколько дней тому назадъ, по обыкновенію были воткнуты вѣхи на лугу Журавенецъ, въ знакъ того, что воспрещается выгонять на оный скотъ, ибо лугъ предназначенъ для сборки сѣна; вчерашняго дня, передъ разсвѣтомъ, крестьяне села Воли поставленныя вѣхи выбросили, сего же дня нагнали скотъ на сказанный лугъ и на смежное поле, на которомъ крестьяниномъ казеннаго села Юзефова посѣяна рожь; когда же управляющій экономіею отправился, чтобы, съ помощію крестьянъ, удержать въ залогъ пасущійся скотъ, сказанные крестьяне, забравъ скотъ, ушли на прежнюю спорную землю, во владѣніи села Воли находящуюся, и только у одного изъ пастуховъ, задержаннаго на землѣ, состоящей во владѣніи Казны, взяты плеть и портянка, въ доказательство учиненнаго препятствія къ присвоенію владѣнія, на точномъ основаніи §§ 14 и 102 изданной о защитѣ границъ инструкціи.

O kontrowersyi nowo wszczętéj.

W dniu wczorajszym dopiero ze strony wsi prywatnéj Woli czyli dóbr Domaniewskich i ten dukt possessyjny znowu przestąpiono, i jak włościanie wsi Woli z tém słyszeć się dali, zamierzają oni, czyli Pan ich przywłaszczyć sobie lasy, grunta i łąki rządowe, formując pretensyjną linię w kierunku jak na rysie jest oznaczona, to jest poczynając od drogi z Piask do Józefowa dukt swój prowadzą strugą aż do drogi, Bociania zwanéj, potém tąż drogą do krzyża, czyli zbiegu dwóch dróg, ztąd przez pole po nad smugiem Topiel, i daléj po nad ornemi gruntami, zajmując łąkę całą Żurawieniec, do miedzy dawnéj granicznéj zwracają się.

O czynach zakłócenia possessyi.

Przed kilku dniami, podług zwyczaju, zatknięta została łąka zwana Żurawieniec, na znak, że będąc do koszenia przeznaczoną, bydła wypuszczać na nią nie wolno; — w dniu wczorajszym przededniem włościanie wsi Woli, zatyki te, czyli wichy powyrzucali, zaś dnia dzisiejszego na tęż samą łąkę i na przyległe pólko, żytem przez wieś rządową Józefow obsiane, napędzili bydło, a gdy Aktuaryusz Ekonomii, z pomocą włościan udał się fantować pasących, ciż uszli z bydłem na kontrowersyę dawną, w possessyi wsi Woli będącą, i tylko jednemu z pasterzy, na gruncie w possessyi Rządu zostającym przytrzymanemu, na dowód i znak przeszkodzenia w przywłaszczeniu possessyi, stosownie do §§ 14 i 102 Instrukcyi, do obrony granic wydanéj, płachta i bicz zafantowanemi zostały.

Въ то время, когда это происходило, прибѣжалъ казенный лѣсной стражникъ Викентій Радлицкій, требуя помощи для удержанія залога у крестьянъ изъ вотчины Доманевской, прибывшихъ въ значительномъ числѣ въ казенный лѣсъ, для незаконной порубки дровъ; затѣмъ крестьяне казеннаго села Юзефова немедленно отправились въ лѣсъ, вмѣстѣ съ означеннымъ стражникомъ и прибывшимъ въ то время Подлѣснымъ Николаемъ Жуковскимъ, который прежде всего потребовалъ, дабы крестьяне добровольно дали залогъ и оставили казенный лѣсъ, но когда это осталось безъ исполненія и экономъ вмѣстѣ съ лѣсничимъ изъ Доманевской вотчины объявили, что они признаютъ это мѣсто принадлежащимъ своему помѣщику, и по его приказанію пріѣхали за дровами, тогда подлѣсничій велѣлъ отобрать у крестьянъ топоры; но когда эти послѣдніе, будучи въ превосходной силѣ, собрались къ отпору, и лѣсничій изъ Доманевской вотчины угрожалъ, что будетъ стрѣлять въ людей, которые стали бы отнимать топоры, то, для избѣжанія какого либо несчастнаго случая и непереступленія границъ законной защиты, на точномъ основаніи § 14 Инструкціи, подлѣсничій, сосчитавъ только причиненный убытокъ, который составлялъ:

сосноваго дерева для топлива 6 штукъ,
строеваго сосноваго дерева 4 штуки,
дубоваго дерева, годнаго для употребленія, $1^1/_2$ штуки,

возвратился въ село Юзефовъ и немедленно послалъ донесеніе о томъ въ Лѣсное Управленіе, на основаніи котораго, главный лѣсничій лѣсничества N. вмѣстѣ съ главнымъ арендаторомъ экономіи N., получившимъ отдѣльно донесеніе о произшед-

W chwili, kiedy się to działo, nadbiegł Strażnik leśny rządowy Wincenty Radlicki wzywając pomocy do zafantowania dopuszczających się defraudacyi w rządowym boru włościan, z dóbr Domaniewskich w znacznèm zgromadzeniu przybyłych; udali się więc natychmiast włościanie rządowéj wsi Józefowa z tymże Strażnikiem i przybyłym pod tę porę Podleśnym P. Mikołajem Żukowskim do boru, gdzie wezwał nasamprzód Podleśny dopuszczających się defraudacyi, do poddania się dobrowolnie fantowaniu i ustąpienia z lasu rządowego, co gdy nieskutkowało, i Ekonom razem z Leśniczym z dóbr Domaniewskich wystąpili z oznajmieniem: że miejsce to za należące do Pana swego uważają i z jego woli po drzewo tu przybyli, rozkazał Podleśny fantować siekiery rąbiącym, lecz ci w przemagającéj nierównie sile znajdując się, gdy się zgromadzili do odporu, a Leśniczy z Domaniewa odgrażał strzelaniem do ludzi, którzyby fantowanie przedsięwzięli; przeto dla uniknienia wypadku nieszczęśliwego i nieprzestąpienia zakresu koniecznéj obrony, stosując się do § 14 Instrukcyi, Podleśny, po obliczeniu tylko szkody zrządzonéj, która wynosi:

Sośniny opałowéj sążni 6.
Sośniny budowlanéj sztuk 4.
Dębiny użytkowéj sztuk $1^1/_2$,

powrócił do wsi Józefowa, i rapport o tém w téjże chwili do Urzędu Leśnego przesłał; na skutek to którego, Nadleśny-Leśnictwa N. łącznie z Naddzierżawcą Ekonomii N. oddzielnie o kontrowersyi w gruntach i łąkach zaszłéj, przez Aktuaryu-

шемъ нарушеніи полей и луговъ отъ управляющаго экономіею, пріѣхали на мѣсто, согласно § 15 Инструкціи.

Владѣльцемъ вотчины Доманево и принадлежащей къ ней деревни Воля состоитъ г. NN., который живетъ въ селеніи Доманево, въ Черскомъ уѣздѣ, и противу него будетъ начатъ искъ о порубкѣ лѣса, слѣдственные акты котораго, на основаніи изданной по сему предмету Инструкціи, будутъ представлены въ Воеводскую Коммисію.

Описавъ выше мѣстоположеніе оспоренной земли и притомъ всѣ обстоятельства совершеннаго нарушенія и присовокупляя, что о вышесказанныя границы, по словамъ крестьянъ, былъ заведенъ процессъ еще во время Прусскаго правительства въ Окружной Юстицъ-Коммисіи, находящейся въ Гурѣ, результатъ котораго имъ неизвѣстенъ, и что землемѣромъ Шварцомъ былъ составленъ тогда же планъ сказанныхъ границъ, главный арендаторъ и главный лѣсничій приступаютъ по очереди къ пзъясненію права Казны на владѣніе вновь оспоренною землею и, на основаніи показаній крестьянъ казеннаго села Юзефова, успѣли обнаружить слѣдующіе факты пользованія, которые доказываютъ, что спорныя мѣста въ теченіе послѣдняго года находились въ безпрерывномъ и спокойномъ владѣніи казеннаго села Юзефова.

Относительно луга Журавенецъ:

О предшествовавшихъ нарушенію владѣнія фактахъ, доказывающихъ владѣніе Казною оспоренною землею.

что сказанный лугъ еще въ 1824 году, въ первыхъ дняхъ Мая, былъ заткнутъ вѣхами крестьянами казеннаго села Юзефова, и что поставленные на немъ вѣхи стояли ненарушимо до мѣсяца Іюля, въ которомъ лугъ скошенъ и сѣно свезено на фольварокъ въ Юзефовъ;

sza Ekonomicznego uwiadomionym, na grunt przybyli, dla zadosyć uczynienia § 15 Instrukcyi.

Dziedzicem dóbr Domaniewa i attynencyi Woli jest Wny N. N. mieszka we wsi Domaniewie, Powiecie Czerskim — i przeciw temu w Urzędzie Leśnym uformowaną będzie sprawa leśnodefraudacyjna, któréj akta, stósownie do wydanéj w téj mierze Instrukcyi, przedstawione Kommissyi Wojewódzkiéj zostaną.

Opisąwszy powyżéj położenie kontrowersyi i czyny, przez jakie wszczętą jest, przy nadmienieniu, że o granice te, jak włościanie twierdzą, miał się toczyć za Rządu Pruskiego w Kreys Justiz-Kommissyi w Górze process, którego rezultat nie jest im wiadomy, i że w ówczas mappa tych granic, przez Jeometrę Schwartza sporządzoną była, przystępują z kolei Naddzierżawca i Nadleśny do wyjaśnienia praw skarbu publicznego do possessyi nowo wszczętéj kontrowersyi, i z badań w téj mierze włościan wsi rządowéj Józefowa wykryć zdołali następujące czyny używalności, które dowodzą utrzymywanie ciągłe i spokojne w possessyi miejsc spornych, w ciągu ostatniego roku, przez wieś rządową Józefów.

Co do łąki Żurawieniec:

O czynach przed zakłóceniem wykonywanych, utwierdzających possessyę kontrowersu skarbowi publicznemu.

Że takowa w roku zeszłym 1824 jeszcze w pierwszych dniach Maja zatkniętą była przez włościan wsi rządowéj Józefowa i wiechy stały na niéj nienaruszenie aż do czasu pokoszenia jéj do folwarku w Józefowie w miesiącu Lipcu;

что скошенное на этомъ лугу сѣно, по причинѣ непогоды, оставалось на ономъ почти двѣ недѣли и часто было разбрасываемо и собираемо потомъ въ копны, и затѣмъ перевезено въ Юзефовъ;

что ровъ кругомъ луга Журавенецъ, вырытый въ 1823 году, по приказанію Главнаго Арендатора, вмѣсто стараго, засыпавшагося весною 1824 года, былъ исправленъ, что замѣтивъ карбовый изъ села Доманева, отозвался къ казеннымъ крестьянамъ: хорошо дѣлаете, что и намъ поля осушаете.

Касательно поля:

что таковымъ, до самаго заросшаго рва, непрерывно пользовалось казенное село Юзефовъ и, во время оставленія сего поля въ пару, выгоняли на оный скотъ на пастбище; въ 1823 же году, къ зимѣ, сказанное поле было вспахано; въ 1824 г. вторично вспахано, а въ октябрѣ того же года на немъ была посѣяна рожь, и потомъ оно заборонено; все это сдѣлано безъ малѣйшаго препятствія, и только въ Іюнѣ сего года крестьяне села Воли нагнали скотъ на посѣянную рожь, причемъ у одного изъ пастуховъ были взяты въ залогъ плеть и портянка;

что на томъ же полѣ, была въ мѣстѣ *xx* куча камней, купленныхъ за 93 злотыхъ у крестьянина казеннаго села Юзефова, Матвѣя Петрашка, коему принадлежитъ означенное поле, поставщикомъ матеріаловъ для постройки шоссейной дороги, каковые камни, нанятые крестьяне села Юзефова перевезли на шоссейную дорогу;

что мостикъ, находящійся на дорогѣ ведущей изъ села Пяски въ Юзефовъ, починяется каждый годъ на счетъ села Юзефова;

że po skoszeniu téj łąki siano na niéj, dla niepogody, do dwóch tygodni zostawało i często przewracane i na kopy zgrabiane bywało, a potém zwiezione do Józefowa;

że rów około łąki Żurawieniec w miejscu dawniejszego zalazłego, nowy w roku 1823 z polecenia naddzierżawcy wykopany, na wiosnę zeszłego roku 1824 poprawiony był, co widząc karbowy z Domaniewa mówił do włościan rządowych: „dobrze robicie że i nam pole osuszacie”;

Co do pola:

że takowe, aż po rów stary zarosły, ciągle było używane wyłącznie przez wieś rządową Józefów i na niém dawniéj, gdy ugorowało, bydło pasano; zaś w r. 1823 na zimę poorane, w r. 1824 powtórnie zorane i zredlone, a w Październiku tegoż roku żytem zasiane i zawleczone, to wszystko bez żadnéj przeszkody, i dopiero w Czerwcu tego roku na żyto to, bydło włościanie z wsi Woli napędzili, przyczém zafantowano jednemu z pasterzy bicz i płachtę;

że na témże pólku znajdowała się kupa kamieni w miejscu *xx.*, które entreprener dostawy materyałów do budowy drogi bitéj od włościanina wsi rządowéj Józefowa Mateusza Pietraszka (do którego toż pólko należy) zakupił za Złp. 9 i włościanie z wsi Józefowa wynajęci, zwozili te kamienie do traktu;
że mostek na drodze z Piask do Józefowa rok rocznie wieś Józefów reparuje;

Касательно лѣса:

что въ 1824 г., именно въ Январѣ мѣсяцѣ, мельнику, а въ Ноябрѣ корчмарю изъ Доманевской вотчины, были забраны въ спорномъ лѣсу, въ мѣстности *x*, при порубкѣ дерева, топоры, которые они выкупили и внесли въ лѣсную кассу вознагражденіе за причиненный въ лѣсу убытокъ;

что крестьяне казеннаго села Юзефовъ постоянно гоняютъ скотъ на пастбище въ этотъ лѣсъ, и въ назначенный день собираютъ въономъ валежникъ;

что изъ того же лѣсу было выдаваемо дерево на починку мостовъ въ 1823 г., а также весною 1824 года, по ассигновкамъ Лѣснаго Управленія.

О свидѣтеляхъ.

Въ подтвержденіе вышеприведенныхъ фактовъ, крестьяне казеннаго села Юзефова указываютъ на слѣдующихъ свидѣтелей:

1. Осипа Загоровскаго, карбоваго изъ Доманевской вотчины,

2. Бонифатія Бродзяка, работника у приходскаго Священника въ селѣ Доманево, который прежде служилъ три года работникомъ въ казенномъ селѣ Юзефовѣ,

3. Степана Залескаго, лѣсничаго, живущаго въ имѣніи Пяски, въ Черскомъ уѣздѣ, — утверждая, что всѣ сказанные три свидѣтеля знаютъ всѣ вышеприведенные факты, подтверждающіе владѣніе спорнымъ участкомъ казеннаго селенія Юзефова; при чемъ, кромѣ сказанныхъ свидѣтелей, сами крестьяне с. Юзефова изъявили готовность подтвердить присягою всѣ вышепоказанные факты, удостовѣряющіе право владѣнія; но главный арендаторъ и главный лѣсничій, имѣя въ виду правила § 56 и послѣдующихъ Исковой

Co do lasu:

że w roku 1824, mianowicie w miesiącu Styczniu młynarzowi, a w Listopadzie karczmarzowi z dóbr Domaniewskich, zafantowane zostały w kontrowersyjnym boru przy defraudacyi drzewa siekiery w miejscu *x*, które ciż wykupili i szkodę zrządzoną do kassy leśnéj zaspokoili;

że w tymże boru włościanie wsi rządowéj Józefowa ciągle bydło swe pasają i w dzień ugajny leżałe drzewo zbierają;

że z tego boru także za assygnacyą Urzędu Leśnego drzewo na reparacyę mostów, tak w r. 1823 jako téż i na wiosnę 1824 było wywożone.

O świadkach.

Na stwierdzenie powyższych czynów, podają włościanie wsi rządowéj Józefowa świadków:

1. Józefa Żagórowskiego karbowego w Domaniewie,

2. Bonifacego Brodziaka za parobka u X. Proboszcza w Domaniewie służącego, który dawniéj we wsi rządowéj Józefowie w służbie takoż za parobka przez trzy lata zostawał,

3. Szczepana Zaleskiego leśniczego w dobrach Piaski, w téjże wsi, P-cie Czerskim mieszkającego; twierdząc: iż wszyscy trzech świadkowie ci, mają wiadomość o czynach powyższych possessyjnych, w kontrowersyi przez wieś rządową Józefów dokonywanych; prócz tych zaś osób, że sami gotowi są stwierdzić zaprzysiężoném świadectwem wszystkie wyszczególnione zwyż fakta possessyjne, oświadczyli się włościanie rządowéj wsi Józefowa, lecz naddzierżawca i nadleśniczy, baczni będąc na przepisy §§ 56 i następ. Instrukcyi processo-

инструкціи, а также удостовѣрившись, что нѣкоторые изъ крестьянъ, изъявившіе готовность свидѣтельствовать, знаютъ о подтверждающихъ владѣніе и произшедшихъ въ послѣднемъ году до нарушенія владѣнія фактахъ, только по слухамъ,— во избѣжаніе отвѣтственности опредѣленной § 15 Инструкціи, избрали изъ числа крестьянъ пять человѣкъ, знающихъ дѣло лучше всѣхъ прочихъ, а именно:

4. Григорія Влодарчика, работника у корчмаря въ селѣ Юзефовѣ,

5. Матвѣя Кваписяка, работника въ селѣ Юзефовѣ,

6. Романа Жваваго, хозяина въ Юзефовѣ,

7. Николая Блажеяка, поденщика въ Юзефовѣ, и

8. Осипа Банасяка, живущаго при отцѣ, Гаспрѣ Банасякѣ, хозяинѣ въ селѣ Юзефовѣ.

Такъ какъ три первые свидѣтеля, какъ не живущіе въ казенномъ имѣніи, не могутъ быть выслушаны, то нижеподписанные приступаютъ къ запискѣ показаній пяти послѣднихъ свидѣтелей. Первый из нихъ явился и показалъ слѣдующее:

1. *Ad generalia.* Зовутъ меня Григорій Влодарчикъ, состоянія простонароднаго, имѣю отъ роду 20 лѣтъ, вѣроисповѣданія католическаго, родился я въ сосѣднемъ селеніи Кобылкѣ и второй годъ уже живу въ селеніи Юзефовѣ, и служу работникомъ у корчмаря въ томъ же селеніи, подъ уголовнымъ обвиненіемъ не состою, не прикосновенъ даже къ полицейскому дѣлу, читать и писать умѣю.

Ad causam. Весною прошлаго 1824 года, вскорѣ послѣ Пасхи, пошелъ я искать лошади моего хозяина, которая заблудилась, и видѣлъ

wéj, oraz przekonawszy się, że niektórzy z włościan gotowość świadczenia deklarujący, z powieści czyli ze słyszenia tylko, o czynach possessyjnych w ostatnim roku przed zakłóceniem dokonanych, mają wiadomość, z uwagą na zagrożoną w § 15 Instrukcyi odpowiedzialność, wybrali z pomiędzy nich najlepiéj wiadomych o rzeczy, pięciu włościan tych:

4. Grzegorza Włodarczyka parobka u karczmarza w Józefowie,

5. Mateusza Kwapisiaka parobka w Józefowie,

6. Romana Żwawego gospodarza w Józefowie,

7. Mikołaja Błażejaka wyrobnika w Józefowie, i

8. Józefa Banasiaka przy ojcu Gasprze Banasiaku gospodarzu w Józefowie zostającego.

Gdy pierwsi trzech świadkowie, jako niemieszkający w dobrach rządowych przesłuchanymi być nie mogą, przeto do spisania zeznań ostatnich pięciu podpisani przystępują; stawił się więc z tych pierwszy i zeznał:

1. *Ad Generalia.* Nazywam się Grzegórz Włodarczyk stanu gminnego, lat mam 20, religii katolickiéj, urodziłem się we wsi ościennéj Kobyłce, a rok drugi mieszkam we wsi Józefowie i służę za parobka u karczmarza w téjże wsi, pod żadnym kryminalnym zarzutem nie zostaję, ani nawet policyjnéj sprawy niemam, czytać i pisać umiem.

Ad Causam. Na wiosnę zeszłego roku 1824, wkrótce zaraz po Wielkiéjnocy, szukając konia mego gospodarza który się zabłąkał, widziałem

тогда, какъ крестьяне казеннаго села Юзефова заткнули вѣхами лугъ Журавенецъ, потомъ въ двѣ или въ три недѣли послѣ праздника Святаго Іоанна, я видѣлъ тоже какъ крестьяне того же казеннаго селенія Юзефова косили сказанный лугъ, изъ котораго я привезъ корчмарю два воза сѣна, слѣдующіе ему на основаніи контракта, заключеннаго съ главнымъ арендаторомъ; извѣстно мнѣ тоже, что и въ прошедшемъ 1823 г. съ этого луга было собираемо сѣно крестьянами села Юзефова, ибо я самъ былъ очевидцемъ сего.

Равномѣрно знаю, что ровъ окружающій лугъ Журавенецъ, выкопанъ въ 1823 году по найму крестьянами казеннаго села Юзефова, ибо весною прошедшаго года я слыхалъ, какъ экономическій смотритель и сказанные крестьяне ссорились между собою у корчмы по тому поводу, что смотритель настаивалъ, дабы они починили этотъ ровъ за полученную прежде плату.

Изъ лѣсу, о которомъ идетъ споръ, я самъ, въ теченіе двухъ-лѣтней моей службы въ селѣ Юзефовѣ, возилъ дрова для топлива въ корчму, всегда въ назваченный лѣснымъ управленіемъ день, въ который цѣлое селеніе отправлялось въ лѣсъ. Въ Декабрѣ мѣсяцѣ 1823 г. я самъ вырубилъ незаконно въ сказанномъ лѣсу березу для корчмаря, у котораго служу, на выдѣлку дышла, при чемъ казенный стражникъ отнялъ у меня топоръ и завелъ процессъ, вслѣдствіе котораго корчмарь, по рѣшенію Воеводской Коммисіи, былъ присужденъ къ уплатѣ стоимости дерева, пени и издержекъ, всего 12 злотыхъ и 15 грошей. Въ этомъ же лѣсу и у мельника изъ села Доманева былъ взятъ залогъ за сдѣланную имъ незаконную порубку, въ скоромъ

jak włościanie wsi rządowéj Józefowa zatykali łąkę Żurawieniec wichami, a później w dwa lub trzy tygodnie po Śtym Janie, widziałem także jak włościanie wsi rządowéj Józefowa kosili tęż łąkę, z któréj ja dwie fury siana, kontraktem przez naddzierżawcę zapewnione dla karczmarza, zwiózłem, — wiadomo mi także, że i roku poprzedzającego 1823 siano z téj łąki do Józefowa sprzątano, gdyż to naocznie także sam widziałem.

Rów około łąki Żurawieniec, że włościanie wsi rządówéj Józefowa za najem w r. 1823 wykopali, to mi jest wiadomo dostatecznie; gdyż na wiosnę zeszłego roku, słyszałem przed karczmą kłótnię między Wachmistrzem ekonomicznym a tymiż włościanami o to, że nalegał na włościan Wachmistrz, aby rów tenże poprawili za zapłatę już wziętą.

Z lasu o który kwestya, woziłem ja sam przez dwa lata jak służę w Józefowie, drzewo na opał do karczmy, a to w dzień gajny, w którym cała wieś do boru wyjeżdżała. — W Grudniu 1823 r. zadefraudowałem był nawet, na korzyść karczmarza u którego służę, w tym boru brzózkę na dyszel, przyczém mi zafantował strażnik rządowy siekierę i uformował process, skutkiem którego tenże karczmarz przez wyrok Kommissyi Wojewódzkiéj był skazany na zapłacenie wartości kary i kosztów, wszystkiego 12 Złp. 15 gr.; w tymże boru i młynarz z Domaniewa przy defraudacyi drzewa był fantowanym, w krótce zaraz po Nowym roku 1824, jak mi to opowiadał szwagier jego, z tym dodatkiem: że za nowego

времени послѣ новаго 1824 года, какъ мнѣ сказалъ его шуринъ, присовокупивъ, что, съ назначеніемъ новаго главнаго лѣсничяго; такъ стерегутъ казенные лѣса, что не возможно дѣлать никакой порубки.

Въ Ноябрѣ прошлаго года, когда я проѣзжалъ изъ села Пяски черезъ спорный лѣсъ, услышалъ я вблизи дороги шумъ и, когда желая узнать, что случилось, я побѣжалъ въ лѣсъ, увидѣлъ стрѣлка казенныхъ лѣсовъ, Филипа Рыдлевскаго, и корчмаря изъ села Доманево, которые боролись между собою, потому что корчмарь не хотѣлъ дать залога, но, увидѣвъ меня и полагая, что я прибылъ въ помощь казенному служителю, добровольно отдалъ топоръ въ залогъ.

Знаю также навѣрное, что казенные крестьяне возили дерево изъ спорнаго лѣса, на починку мостовъ, и я самъ въ прошломъ году тѣмъ-же деревомъ починялъ по шарварку мостикъ, находящійся на дорогѣ ведущей изъ села Пяски въ Юзефовъ; равно знаю, что крестьяне казеннаго села Юзефова постоянно гоняютъ скотъ на пастбище въ оспоренный лѣсъ, ибо весьма часто я самъ это видѣлъ.

Всѣ эти разсказанные мною факты пользованія совершались явно, безъ малѣйшаго со стороны Доманевской вотчины препятствія; о томъ же, чтобы эта вотчина пользовалась когда нибудь спорнымъ мѣстомъ, мнѣ вовсе не извѣстно, и все показанное передъ Судомъ я готовъ потвердить присягою.

Второй призванный крестьянинъ показалъ:

Ad generalia и т. д.

По этому образцу, во время возникшаго спора, слѣдуетъ приготовить объясненіе онаго и составить протоколъ показаній каждаго по-

teraz nadleśniczego, tak borów krolewskich pilnują, iż nic nie można z nich zdefraudować.

W miesiącu zaś Listopadzie zeszłego roku, kiedym przez bór kontrowersyjny z wsi Piask przejeżdżał, słyszałem blisko drogi kłótnię, a gdym ciekawością zdjęty co się stało, pobiegł w bór na odgłos, zastałem szamotających się strzelca lasów rządowych Filipa Rydlewskiego z karczmarzem z Domaniewa o to, że ostatni fantować się niedawał, i dopiero mnie zoczywszy, rozumiejąc zapewnie żem napomoc officyaliście rządowemu przybył, dobrowolnie siekierę na fant oddał.

Wiem także, że z boru zakwestyonowanego drzewo do mostów było przez włościan rządowych wożone, i ja sam za szarwark z tegoż drzewa mostek na drodze z Piask do Józefowa w zeszłym roku reparowałem; — również mi wiadomo, że ciągle bydło w tym kontrowersyjnym boru włościanie wsi rządowéj Józefowa pasają, bo to sam bardzo często widywałem.

Te wszystkie czyny używalności, o których powiedziałem, działy się jawnie, i bez najmniejszéj ze strony dóbr Domaniewa przeszkody; aby zaś z strony tych dóbr jakie użytkowanie z kontrowersyi kiedy miało miejsce, o tém mi niewiadomo, i to wszystko com zeznał, przed Sądem gotów jestem powtórzyć i zaprzysiądz.

Drugi włościanin przywołany zeznał:

Ad Generalia i t. d.

W tym sposobie w przypadku wynikłéj kontrowersyi, objaśnienie onéj wygotować, i z włościan na świadków wybranych, pro-

рознь крестьянина, избраннаго въ свидѣтели. Въ концѣ же таковой протоколъ долженъ быть скрѣпленъ подписью снимающаго опросы, главнаго арендатора, арендатора и главнаго лѣсничяго.

Къ сему слѣдуетъ еще прибавить, что, буде предметъ спора составлялъ бы только лѣсъ, тогда одинъ главный лѣсничій, если же споръ шелъ бы о пахатныхъ земляхъ и лугахъ, въ такомъ случаѣ одинъ только главный арендаторъ долженъ составить вышеозначенное объясненіе и таковое представить въ Воеводскую Коммисію.

N. 3.

ОБРАЗЕЦЪ,

объясняющій въ какой формѣ должна быть составлена жалоба о нарушеніе владѣнія.

(къ § 21 и послѣдующимъ Инструкціи).

Дѣло, сопряженное съ интересомъ Казны.

Состоялось 10
Іюля 1825 года.

По желанію Его Прев. (*прописать имя и фамилію*), Предсѣдателя Коммисіи Мазовецкаго Воеводства въ Варшавѣ, избравшаго законное мѣсто жительства для защиты всѣхъ дѣлъ, касающихся общественной собственности, въ Канцеляріи той же

tokół zeznań, każdego z osobna, spisać należy. — W końcu zaś, taki protokół podpisem inkwirującego naddzierżawcy i nadleśnego podpisany być winien.

Dodać tu należy, że jeżeli kontrowersyę będzie składać tylko las, wtenczas nadleśniczy sam, jak również gdy spór tylko o grunta lub łąki zajdzie, naddzierżawca wyłącznie, objaśnienie podobne sporządzić, i Kommissyi Wojewódzkiéj przedstawić jest obowiązany.

Nr. 3.

W Z Ó R

służyć mający do poinformowania: w jaki sposób skarga in possessorio wynoszoną być powinna.

(ad § 21 i następ. Instrukcyi).

Interes Skarbu Publicznego.

Działo się dnia 10 Mca Lipca 1825 roku.

Na żądanie JW. *(wypisać imie i nazwisko)* Prezesa Kommissyi Województwa Mazowieckiego w Warszawie, w biórze téjże Kommissyi, w pałacu rządowym przy ulicy Przejazd, pod Numerem 646, zamieszkanie prawne do wszelkich spraw,

Коммисіи, въ казеноомъ домѣ на улицѣ Пржеяздъ, подъ. N. 646; а равно по желанію Г-на (*прописать имя и фамилію*), главнаго арендатора экономіи N, живущаго въ селеніи N, и Г-на (*прописать имя и фамилію*), главнаго лѣсничаго лѣсничества N, въ селеніи N живущаго, отъ имени и въ пользу Казны, какъ владѣльца селенія Юзефова, въ *Черскомъ* Уѣздѣ находящагося, на основаніи постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 18 Сентября 1817 г., дѣйствующихъ,

я . . . .

(*слѣдуетъ оставить пробѣлъ для посвидѣтельствованія и подписи вознаго, вручающаго позывъ, что онъ долженъ сдѣлать собственноручно*).

позвалъ въ Судъ Г. (*прописать имя и фамилію*), владѣльца вотчины *Доманево* и *Воля*, проживающаго въ селѣ *Доманево*, въ *Блонскомъ* уѣздѣ,

дабы онъ явился въ Мировый Судъ *Черскаго* уѣзда, въ засѣданіе того же Суда, въ Спорное отдѣленіе, въ городѣ *Гурѣ*, обыкновенномъ мѣстѣ засѣданій этого Суда, именно въ *3-й* день *Августа* сего года, въ *9* часовъ утра, или когда дѣло будетъ представлено присутствію, и былъ готовъ отвѣчать на заявленія исковой стороны, которая представитъ:

что, такъ какъ позванный со стороны границъ деревни *Воли, принадлежащей къ вотчинѣ Доманево*, нарушилъ спокойное владѣніе лѣсомъ, пахатною землею и лугами казеннаго селенія *Юзефова*, слѣдующимъ образомъ: что, во первыхъ, въ *11 день Іюня нынѣшняго года, передъ разсвѣтомъ, крестьяне изъ вотчины позваннаго выбросили вѣхи, поставленные на казенномъ лугу Журавенецъ*, къ *которому позванный не заявлялъ до сего времени никакихъ притязаній, а послѣ того, на слѣдующій день, нагнали скотъ на тотъ же лугъ и смежное,*

własności publicznéj dotyczących, obrane mającego, — tudzież Wgo *(wypisać imie i nazwisko)* Naddzierżawcy Ekonomii N. mieszkającego we wsi N. i Ur. *(wypisać imie i nazwisko)* Nadleśnego Leśnictwa N. we wsi N. zamieszkałego, imieniem i na rzecz skarbu publicznego, jako właściciela wsi *Józefowa*, w Powiecie *Czerskim* leżącéj, w myśl postanowienia Xięcia Namiestnika Królewskiego z dnia 18 Września 1817 roku czyniących.

Ja . . . .

(zostawić miejsce próżne na immatrykułę Woźnego wynoszącego pozew, którą on sam dopisze).

Zapozwałem Wgo *(wypisać imie i nazwisko)* właściciela dóbr *Domaniewa* i *Woli*, we wsi *Domaniewie*, Powiecie *Błońskim* mieszkającego;

ażeby się stawił na audyencyi Sądu Pokoju Powiatu *Czerskiego* Wydziału spornego w Mieście *Górze*, w zwykłém miejscu posiedzeń Sądu tegoż, a to w dniu *3* Mca *Sierpnia* r. b. o godzinie *9téj* z rana, lub gdy sprawa ta do sądzenia przywołaną zostanie, i był gotów odpowiedzieć na wnioski strony powodowéj; — która przedstawi:

że gdy pozwany od granic swojéj wsi *Woli*, *attynencyi dóbr Domaniewskich*, naruszył spokojne posiadanie lasu, gruntu i łąki wsi rządowéj *Józefowa*, w tym sposobie: iż najprzód d. *11 Czerwca r. b. przededniem włościanie dóbr pozwanego z łąki rządowéj, do któréj nigdy pretensyi żadnéj pozwany nie rościł, zwanéj Żurawieniec, wichy powyrzucali, a po tém dnia następnego na tęż łąkę i przyległe żytem obsiane pólko, również nigdy niekwestyonowane, było napędzili, przyczém jednemu z pasących bicz i płachta przez włościan rządo-*

никогда не оспориваемое поле, на которомъ посѣяна рожь, причемъ у одного изъ пастуховъ крестьяне казеннаго села Юзефова взяли въ залогъ плеть и портянку, и въ тотъ же самый день и то же самое время другіе крестьяне, равномѣрно изъ вотчины позваннаго, въ значительномъ числѣ, подъ предводительствомъ эконома и лѣсничаго изъ Доманевской вотчины, наѣхали на казенный лѣсъ, до сихъ поръ не оспоренный, въ которомъ сдѣлали значительную порубку, угрожая казеннымъ крестянамъ и служителямъ стрѣлять по нимъ, въ случаѣ если бы сіи послѣдніе хотѣли у нихъ насильно взять залогъ, поискиваніе каковыхъ убытковъ будетъ предметомъ отдѣльнаго иска,— поэтому:

истцы отъ имени Казны, на основаніи ст. 23 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства и на основаніи ст. 3 постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 18 Сентября 1817 года, приносятъ жалобу въ Судъ на причиненное нарушеніе владѣнія лѣсомъ, пахатнымъ полемъ и лугомъ *Журавенецъ* казеннаго села *Юзефовъ*, которымъ оно до сихъ поръ пользовалось явно и безспорно, *и которые находятся между ручьемъ или водопротокомъ и дорогою, ведущею отъ Будъ Пяскихъ въ село Юзефовъ, называемою Боцяня, и далѣе близъ полосы Топѣль и пахатныхъ полей селенія Юзефова, а съ другой стороны близъ спорной земли, уже прежде сего присоединенной къ имѣнію позваннаго, именно къ селенію Воля (что будетъ предметомъ особеннаго иска),* будутъ требовать:

дабы Судъ прежде всего первоначальнымъ рѣшеніемъ опредѣлилъ наочную ревизію спорной земли, составленіе плана таковой присяжнымъ землемѣромъ и допросъ свидѣтелей съ прописаніемъ слѣдующихъ фактовъ:

wych zostały zafantowanie, i w tymże samym dniu oraz czasie, inni znów włościanie z dóbr pozwanego, w zgromadzeniu znaczném, pod dowództwem ekonoma i leśniczego z Domaniewa, najechali, dotąd żadnemu sporowi nieulegający las rządowy, w którym, przy odgrażaniu strzelania do officyalistów i włościan rządowych, nie dawszy się im fantować, znaczne wyrządzili szkody, będące przedmiotem osobnego dochodzenia; — przeto:

Powodowie imieniem skarbu publicznego niniejszym zaskarżając przed Sąd właściwy, w myśl Art. 23 Kodeksu Postępowania Sądowego, oraz Art. 3 postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z d. 18 Września 1817 r. zakłócenie to possessyi lasu, pólka i łąki *Żurawieniec*, przez wieś rządową *Józefów* spokojnie, jawnie i wyłącznie zawsze dotąd używanych, które leżą *pomiędzy strugą czyli wodociekiem, oraz drogą z Bud Piaskich do Józefowa wiodąca, zwaną Bociania, i daléj obok smugu Topiel i ornych gruntów wsi Józefowa, a z drugiéj strony obok kontrowersyi w possessyę do dóbr pozwanego, mianowicie do wsi Woli dawniéj już przywłaszczonéj (dochodzenie któréj w osobnéj właściwéj drodze zastrzega się)*, domagać się będą:

ażeby Sąd przedewszystkiém, wyrokiem przedstanowczym, postanowił naoczną rewizyę kontrowersu, sporządzenie mappy takowego przez Jeometrę przysięgłego, i inkwizycyę z świadków, z przepisaniem do takowéj faktów następujących:

что казенное селеніе *Юзефовъ*, въ теченіе последняго года, предшествовавшаго нарушенію, то есть передъ *11 Іюня нынѣшняго года*, владѣло спокойно и исключительно оспоренною землею,— въ особенности же:

что въ томъ же предыдущемъ году *сѣно на лугу Журавенецъ было собрано и свезено въ село Юзефовъ, и ровъ, окружающій этотъ лугъ, былъ вырытъ въ 1823 году казенными крестьянами, а въ прошломъ году исправленъ и оконченъ;*

что поле еще въ 1823 году къ зимѣ было вспахано, въ прошломъ году вторично вспахано, а потомъ крестьяниномъ казеннаго села Юзефова посѣяна на немъ рожь; на томъ же полѣ издавна лежавшая куча камней была продана и камни казенными крестьянами по найму были вывезены на дорогу; наконецъ, мостикъ при этомъ полѣ находящійся на дорогѣ, ведущей изъ села Пяски въ село Юзефовъ, постоянно каждый годъ починяетъ казенное селеніе Юзефовъ;

что изъ оспореннаго лѣсу въ теченіе истекшаго года, Лѣснымъ Управленіемъ было дозволяемо за ассигновками возить дерево, нужное для починки мостовъ, а также въ сказанномъ лѣсу у мельника и корчмаря изъ Доманевской вотчины, за незаконную порубку, удержаны были въ залогъ вещи, и по уплатѣ убытковъ и штрафа, вещи взятые у нихъ въ залогъ были возвращены; наконецъ, что крестьяне казеннаго села Юзефова въ семъ же лѣсу, въ назначенный день, собирали и вывозили валежникъ и гоняли свой скотъ на пастбище не только въ сказанный лѣсъ, но даже и по всему оспоренному участку;

jako wieś rządowa *Józefów* w ciągu roku ostatniego przed zakłóceniem, to jest przed dniem *11 Czerwca r. b.* w spokojném i wyłączném posiadaniu kontrowersu znajdowała się — a w szczególności zaś:

że w tymże poprzedzającym roku *siano z łąki Żurawieniec do wsi rządowéj Józefowa sprzątnięte i rów około téj łąki przez włościan także rządowych w 1823 wykopany, a w roku zeszłym poprawiony i ukończony był;*

że pólko jeszcze w roku 1823 na zimę poorane, w zeszłym roku powtórnie zorane i zredlone, poczém żytem zasiane i zawleczone przez włościanina z wsi rządowéj Józefowa było;—na témże pólku kamienie leżące oddawna w jednéj kupce, sprzedane i za najem do traktu zawiezione zostały przez włościan rządowych; — wreszcie mostek przy pólku tém na drodze z Piask do Józefowa rok rocznie wieś rządowa Józefów reparuje;

że z boru zakwestyonowanego w ciągu poprzedzającego roku przez Urząd leśny assygnowane, odcechowane i wydawane było drzewo na reparacyę mostów; — także w tym boru młynarz i karczmarz z dóbr Domaniewskich przy defraudacyi fantowanymi byli, i opłaceniem całkowitéj należności za szkodę, również kary defraudacyjnéj, zwrot swych fantów odzyskali;— wreszcie włościanie wsi rządowéj Józefowa z tegoż boru drzewo leżałe w dzień ugajny zbierali i wywozili, a bydło swe, tak w tym lesie, jak i po całéj kontrowersyi zawsze pasali;

и дабы Судъ назначилъ срокъ для съѣзда онаго на мѣсто въ казенное село *Юзефово* для производства обслѣдованія; —

а по окончаніи обслѣдованія,

дабы окончательнымъ рѣшеніемъ владѣніе цѣлымъ оспореннымъ участкомъ (*исключая давнишняго спора, который будетъ предметомъ особаго иска*) было присуждено въ пользу Казны или казеннаго села *Юзефова*, и дабы граничная черта была проведена по слѣдующему направленію: начиная съ мѣста *при соприкосновеніи границъ вотчинъ Юзефова, Воли и Пяски, по дорогѣ, ведущей изъ села Пяски въ село Юзефовъ, чрезъ водопротокъ до самаго мостика, отъ котораго, оставляя сказанную дорогу, по старому рву, а далѣе обращаясь къ сѣверу по новому рву, повыше луга Журавенецъ до каменнаго вала, оттуда же къ востоку по этому валу, а послѣ по межѣ до самаго соприкосновенія границъ имѣній Юзефова, Воли и Кобылки*, и установлена дѣйствительною границею, до окончанія начатаго иска in petitorio, а равно дабы по всему своему протяженію была означена граничными холмами (не нарушая прежнихъ граничныхъ знаковъ); наконецъ, дабы позванный былъ присужденъ къ уплатѣ, подъ опасеніемъ экзекуціи, временно безъ залога, всѣхъ издержекъ этого дѣла, какъ судебныхъ, такъ и не судебныхъ, счетъ же симъ послѣднимъ будетъ представленъ при окончательномъ рѣшеніи дѣла.

i do wyprowadzenia téj inkwizycyi, iżby termin zjazdu swego na grunt do wsi rządowéj *Józefowa* Sąd oznaczyć raczył;—

a po wyprowadzeniu zaś takowéj; —

aby stanowczym wyrokiem possessya całego kontrowersu (*exclusive dawnego, który w oddzielnéj drodze właściwéj będzie dochodzonym*) na rzecz skarbu publicznego, czyli wsi rządowéj *Józefowa* zasądzona była i linija possessyjna w kierunku tym: poczynając od miejsca *zbiegu dziedzin Józefowa, Woli i Piask drogą wiodącą z Piask do Józefowa przez wodociek aż do mostku, od którego opuszczając też drogę rowem starym, a daléj obróciwszy się na północ nowym rowem po nad łąką Żurawieniec do wału kamiennego, ztąd zaś na wschód wałem tym, a potém miedzą aż do zbiegu majętności Józefowa, Woli i Kobyłki* poprowadzoną i za stanowczą aż do rozprawienia się in petitorio postanowioną, oraz w całéj rozciągłości swéj kopczykami intermistycznemi, (bez nadwerężenia dawnych znaków granicznych) oznaczoną została. — W ostatku, aby na wszelkie koszta téj sprawy, tak sądowe, jako i zasądowe, których ostatnich likwidacya przy stanowczém wyrokowaniu sprawy zostanie złożoną, pozwany był skazanym — to wszystko pod exekucyą tymczasowo bez kaucyi.

Издержки позва.		
Подлинникъ позва	2 зл.	
Копія „	1 —	
Врученіе „		15 гр.
Всего	зл.	гр.

(Въ этомъ мѣстѣ возный долженъ подписаться, а пониже напишетъ засвидѣтельствованіе о врученіи копіи позва, которое тоже долженъ подписать).

Примѣчаніе. Все то, что въ этомъ позвѣ, приведенномъ для образца, напечатано обыкновенными буквами, слѣдуетъ писать во всякомъ позвѣ; слова же напечатанныя *курсивомъ,* должны быть въ подобныхъ позвахъ помѣщаемы сообразно положенію дѣла.

N. 4.

ОБРАЗЕЦЪ,

имѣющій служить примѣромъ, какимъ образомъ слѣдуетъ позывать сторону и свидѣтелей къ явкѣ въ срокъ, назначенный для обслѣдованія.

(къ § 58 Инструкціи).

Дѣло, сопряженное съ интересомъ Казны.

Состоялось 20 Августа 1825 г.

По желанію и т. д.

(все введеніе къ позву прописать такимъ же самымъ образомъ, какъ приведено въ образцѣ N. 3; также слѣдуетъ оставить пробѣлъ для посвидѣтельствованія и подписи вознаго.)

Koszta pozwu.		
Oryginał pozwu	2 Złp.	
Kopia „	1 —	
Wręczenie „		15 gr.
Razem	Złp.	gr.

(Tu woźny podpisze się i poniżéj kontestacyę wręczenia kopii tego pozwu napisze i podpisze).

Uwaga. Wszystko to, co w tym pozwie na wzór wydanym, zamieszczone jest drukiem zwyczajnym, w każdym pisać; to zaś co *cursive*, z odmianami do położenia i stanu rzeczy, w podobnych pozwach innych zamieszczać należy.

Nr. 4.

W Z Ó R

służyć mający za informacyę: w jaki sposób stronę i świadków na termin inkwizycyi pozwać należy.

(Ad § 58 Instrukcyi).

Interes Skarbu Publicznego.

Działo się dnia 29 Sierpnia 1825 r.

Na żądanie i t. d.
(całą intytulacyę czyli wstęp pozwu wypisać w tymże samym sposobie, jak poprzedni Wzór Nr. 3 poucza — także zostawić miejsce na immatrykułę woźnego).

позвалъ:

1. Г-на (*прописать имя и фамилію*), владѣльца имѣнія *Доманева* и *Воли*, жительствующаго въ селеніи *Доманево*, въ *Блонскомъ* уѣздѣ, какъ противную сторону, равномѣрно
2. *Осипа Загоровскаго фольварочнаго карбоваго*, и
3. *Бонифація Бродзяка, служителя приходскаго священника, проживающихъ въ Блонскомъ уѣздѣ, а также*
4. *Г. Степана Залескаго, лѣсничаго въ селеніи Пяски,*
5. *Григорія Влодарчика, служителя у корчмаря въ сел. Юзефовѣ,*
6. *Матвѣя Кваписяка, служителя въ селеніи Юзефовѣ,*
7. *Романа Жваваго, поселянина, хозяина въ селѣ Юзефовѣ.*
8. *Николая Блажеяка, работника въ Юзефовѣ, и*
9. *Іосифа Банасяка, поселянина, живущаго при отцѣ своемъ, — всѣхъ ихъ проживающихъ въ сел. Юзефовѣ, въ Черскомъ уѣздѣ,* какъ свидѣтелей;

дабы явились въ сел. *Юзефовъ*, на мѣстѣ возникшаго спора жежду этимъ казеннымъ селеніемъ и частнымъ селеніемъ *Воля, къ вотчинѣ Доманево принадлежащимъ*, предъ г. Подсудкомъ *Черскаго* уѣзда, или предъ командированнымъ имъ членомъ, именно 2 Сентября въ 8 часовъ утра, какъ въ срокъ назначенный Судомъ, то есть во время, когда судебное обслѣдованіе будетъ начато, равно дабы Г-нъ N, владѣлецъ вотчины *Доманево и села Воли*, лично присутствовалъ при наочной ревизіи спорной земли и при указаніи со стороны казеннаго села *Юзефова* граничной черты

Zapozwałem:

1. Wgo *(wypisać imię i nazwisko)* właściciela dóbr *Domaniewa* i *Woli*, we wsi *Domaniewie*, powiecie *Błońskim* mieszkającego, — jako stronę; tudzież:
2. *Józefa Zagórowskiego karbowego folwarcznego i*
3. *Bonifacego Brodziaka parobka na probostwie w Domaniewie, w powiecie Błońskim zamieszkałych, — oraz*
4. *JP. Szczepana Zaleskiego leśniczego we wsi Piaski,*
5. *Grzegorza Włodarczyka parobka u karczmarza w Józefowie;*
6. *Mateusza Kwapisiaka parobka w Józefowie;*
7. *Romana Żwawego włościanina gospodarza w Józefowie;*
8. *Mikołaja Błażejaka wyrobnika w Józefowie i*
9. *Józefa Banasiaka włościanina, przy ojcu swym w Józefowie, powiecie Czerskim mieszkających,* jako świadków;

ażeby się stawili we wsi *Józefowie*, oraz w miejscu kontrowersyi pomiędzy tąż wsią rządową, a prywatną *Wola, do dóbr Domaniewa należącą,* przed Wnym Podsędkiem powiatu *Czerskiego* lub członkiem od niego delegowanym, a to w dniu 2 Września r. b. o godzinie osméj z rana, jako terminie przez Sąd oznaczonym, czyli wtenczas gdy czynność zostanie przedsięwziętą i Wny N. właściciel dóbr *Domaniewa i Woli*, aby przy naocznéj rewizyi kontrowersu i okazaniu ze strony wsi rządowéj *Józefowa* duktu

и потомъ при снятіи показаній выше представленныхъ свидѣтелей (которые, какъ ему извѣщается, будутъ представлены противъ него), всѣ же прочіе позванные, дабы, по осмотрѣ спорнаго мѣста, представили утвержденное присягою свое свидѣтельство относительно владѣнія онымъ, на основаніи всѣхъ фактовъ, указанныхъ въ первоначальномъ рѣшеніи Спорнаго Отдѣленія Мироваго Суда *Черскаго* уѣзда, въ *3-й день Августа сего года* состоявшемся, изъ котораго выпись, согласно статьѣ 260 Кодекса Гражданскаго Судопроизводства, для каждаго изъ позванныхъ при семъ прилагается.

Притомъ я предостерегъ всѣхъ позванныхъ, что всякій изъ нихъ, кто не явится въ назначенный срокъ, подвергнется опредѣленной закономъ отвѣтственности.

(Здѣсь слѣдуетъ подпись вознаго).

Издержки.

Подлинникъ позва	2	зл.	
9 копій съ приложеніями. .	9	зл.	
Врученія	5	зл.	15 гр.
Прогонныя			
Итого		зл.	гр.

Выписка изъ первоначальнаго приговора, состоявшагося въ *3-й день Августа 1825 г.*

(Въ копіяхъ позва, для каждаго изъ свидѣтелей порознь, слѣдуетъ сдѣлать выписку изъ состоявшагося первоначальнаго рѣшенія, опредѣляющаго факты, назначенные для обслѣдованія, и срокъ явки на мѣсто; если срокъ явки назначенъ на основаніи особой резолюціи, какъ это постановлено

possessyjnego, a następnie przy wyprowadzeniu inkwizycyi z powyższych świadków (którzy przeciw niemu stawiani będą, uwiadamia go się), był obecnym; — zaś inni wszyscy pozwani, aby po obejrzeniu miejsca kontrowersyjnego, względem possessyi takowego, na fakta wyrokiem przedstanowczym Sądu Pokoju powiatu *Czerskiego* Wydziału spornego, na dniu *3 Sierpnia r. b.* zapadłym (z którego excerpt czyli wyciąg podług art. 260 Kod. Postęp. Sąd. każdemu z pozwanych dołącza się) przepisane, zaprzysiężone świadectwo swoje złożyli.

Ostrzegłem przytém wszystkich pozwanych, iż nie stawający ściągnie na siebie skutki prawem zagrożone.

(Tu podpis woźnego).

Koszta.

Oryginał pozwu	2 Złp.		
Kopii 9 z annexami . . .	9	—	
Wręczenia	4	—	15 gr.
Milowe			
W ogóle	Złp.		gr.

Excerpt z wyroku przedstanowczego daty *3 Sierpnia 1825 r.*

(Wypisać na kopiach pozwu, dla każdego z świadków z osobna, sentencyę zapadłego przedstanowczego wyroku, obejmującą fakta do inkwizycyi i termin zjazdu na grunt; — jeżeli przez rezolucyę osobną, termin będzie wyznaczony jak to w § 54 Instrukcyi jest powiedziano, należy i kopię téj re-

въ § 54 инструкціи, то слѣдуетъ копіи съ этой резолюціи вручить, вмѣстѣ съ позвомъ, какъ каждому изъ свидѣтелей, такъ равно и самой сторонѣ; сверхъ того, самой сторонѣ слѣдуетъ вручить копію со всего первоначальнаго рѣшенія, на основаніи правилъ, въ § 44 и 58 Инструкціи предписанныхъ.

№ 5.

О возложеніи на Прокураторію обязанности представлять полугодичныя вѣдомости о всѣхъ производимыхъ ею спорахъ, касающихся правъ общественной собственности.

(14 (26) Сентября 1838 года).

Въ Генеральную Прокураторію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Для предотвращенія замедленія въ спорахъ о правахъ общественной собственности и скорѣйшаго ихъ производства, Правительственною Коммисіею признано нужнымъ завести у себя контроль и учредить за ними ближайшій надзоръ. Но какъ къ этому отнюдь не можетъ послужить представляемый ежегодно Прокураторіею общій тяжебный рапортъ, то Правительственная Коммисія поручаетъ Генеральной Прокураторіи немедленно заняться изготовленіемъ вѣдомости о всѣхъ спорахъ, находя-

zolucyi przy pozwie, tak świadkom respective każdemu, jako i saméj stronie dołączyć: — nadto stronie saméj, kopiję całego wyroku przedstanowczego wręczyć, jak w § 44 i 58 Instrukcyi jest przepisano).

№ 5.

Prokuratorya przedstawiać ma wykazy półroczne spraw własności publicznych przez nią prowadzonych.

(14 (26) Września 1838 roku.)

Do Prokuratoryi Jeneralnéj.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, DUCHOWNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Dla zapobieżenia stagnacyi spraw processowych własności publicznéj, i nadania prędszego im biegu, postanowiła Kommissya Rządowa założyć u siebie ich kontrollę i bliższy nad niemi rozciągnąć nadzór. Gdy zaś do tego bynajmniéj posłużyć nie może, corocznie składany przez Prokuratoryę Jeneralną rapport ogółowy tabellaryczny, przeto Kommissya Rządowa poleca Prokuratoryi Jeneralnéj, ażeby bezzwłocznie zajęła się wygotowaniem wykazu wszystkich spraw processo-

щихся до 1 Іюля с. г. въ производствѣ, сообразно приложенной при семъ формѣ, по порядку Отдѣленій, входящихъ въ составъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, такъ, чтобы, при замѣщеніи графъ, дѣла, относящіяся къ Отдѣленію Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія не были смѣшиваемы съ дѣлами, касающимися общественной собственности, Отдѣленія Промышленности и Торговли, или Отдѣленія Общаго Управленія, и обратно, а показывались по каждому Отдѣленію отдѣльно. Эту вѣдомость Генеральная Прокураторія, по ея изготовленіи, доставитъ немедленно.

Такъ какъ, согласно 19 статьѣ Высочайшаго повелѣнія 29 Сентября (11 Октября) 1816 г., Генеральная Прокураторія обязана представлять Правительственнымъ Коммисіямъ каждые полгода рапорты о будущемъ положеніи всѣхъ законодательныхъ споровъ и тяжебныхъ дѣлъ, производимыхъ судебнымъ и административнымъ порядкомъ, то, дабы Правительственная Коммисія могла имѣть тщательный контроль за производствомъ споровъ, поручаетъ она Генеральной Прокураторіи съ сего времени доставлять, въ полугодичные сроки, означенныя въ упомянутомъ повелѣніи, подробныя свѣдѣнія по каждому дѣлу, о его ходѣ, окончаніи, рѣшеніяхъ, въ каждой инстанціи состоявшихся, о направленіи, какое оно приниметъ послѣ каждаго рѣшенія, въ особенности же, когда приступается къ исполненію сего рѣшенія; наконецъ, о препятствіяхъ, останавливающихъ ходъ дѣла, которыя, для предотвращенія вреднаго замедленія, слѣдовало бы устранить заблаговременно; во всемъ этомъ слѣдуетъ придерживаться порядка, какой будетъ соблюденъ въ предыдущей вѣдомости.

Наконецъ, Генеральная Прокураторія составитъ и представитъ въ Правительственную Коммисію отдѣльную вѣдомость о спорахъ, о правахъ общественной собственности, касающихся ея Отдѣленій, которыя, или вслѣдствіе судебнаго иска, или вслѣдствіе обоюднаго согласія, были приведены къ окончанію, начиная со времени учрежденія Генеральной Прокураторіи, по 1-е Іюля текущаго года.

wych do 1 Lipca r. b. w biegu zostających, a to w zastosowaniu się do szematu tu załączonego, postępując Wydziałami, do składu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego wchodzącemi; tym sposobem przy zapełnieniu rubryk nie należy mieszać spraw Wydziału Wyznań i Oświecenia, z sprawami własności publicznéj Wydziału Przemysłu i Handlu, lub Wydziału Administracyi krajowéj dotyczącemi, i wzajemnie, — lecz oddzielnie sprawy jednego Wydziału zamieszczać. Po wygotowaniu, Prokuratorya Jeneralna niebawnie wykaz takowy nadeśle.

Że zaś, podług artykułu 19 Dekretu Najjaśniejszego Pana z dnia 29 Września (11 Października) 1816 roku Prokuratorya Jeneralna jest w obowiązku Kommissyom Rządowym co pół roku zdawać rapporta o położeniu przyszłém wszystkich sporów prawnych, processów sądowych i administracyjnych, ażeby przeto Kommissya Rządowa była w możności utrzymywania ścisłéj kontrolli spraw processowych, poleca Prokuratoryi Jeneralnéj, iżby odtąd w dwóch półrocznych peryodach, w powyższym Dekrecie oznaczonych, dostarczała wiadomości, szczegółowo każdéj sprawy dotyczące, o jéj rozwinięciu, postępie, ukończeniu, wyrokach w każdéj instancyi zapadłych, o kierunku, jaki brać zaczyna po każdém zawyrokowaniu, zwłaszcza, gdy się przystępuje do egzekucyi; o przeszkodach wreszcie, które bieg sprawy wstrzymują, a które, dla zapobieżenia szkodliwéj przewłoce, wcześnie uprzątnąć by wypadało; w tém wszystkiém iść należy porządkiem, jaki w poprzednim wykazie będzie zachowany.

Wreszcie sporządzi jeszcze Prokuratorya Jeneralna i nadeśle Kommissyi Rządowéj, wykaz oddzielny spraw własności publicznéj, interessujących jéj Wydziały, które, bądź skutkiem pertraktacyi sądowéj, bądź skutkiem zobopólnego porozumienia się drogą zgody, pozasądownie, od początku ustanowienia Prokuratoryi Jeneralnéj, po dzień 1 Lipca r. b. ukończone zostały.

Для доставленія сихъ вѣдомостей, Правительственная Коммисія назначаетъ мѣсячный срокъ, поручая Генеральной Прокураторіи тщательно наблюдать за представленіемъ рапортовъ въ полугодичные сроки.

Варшава, 14 (26) Сентября 1838 года.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго, Членъ Коммисіи (подписано) *Окуневъ*.

N. 2877.

Форма.

Имена сторонъ, число, мѣсяцъ и годъ, N. уполномочія Административной Власти для вчинанія или защиты спора.	Предметъ спора.	Что въ производствѣ дѣла послѣдовало.	Замѣчанія.

Do nadesłania wykazów tych, Kommissya Rządowa jednomiesięczny przeciąg czasu zakreśla, polecając Prokuratoryi Jeneralnéj ścisłe przestrzeganie składania rapportów w półrocznych peryodycznych terminach.

Warszawa, d. 14 (26) Września 1838 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego, Członek Kommissyi,

(podpisano) *Okuniew.*

Nr. 2877.

Szemat.

Imiona stron i data oraz Numer upoważnienia Władzy Administracyjnéj do wytoczenia lub obrony processu.	Przedmiot processu.	Co w processie nastąpiło.	Uwagi.

№ 6.

Объ административныхъ спорахъ.

Извлеченіе изъ Королевскаго декрета 7 Февраля 1809 года, объ учрежденіи административныхъ властей, департаментскихъ и уѣздныхъ.

§ 25.

Префектурные Совѣты суть коллегіальныя учрежденія, на кои возложено разсмотрѣніе и рѣшеніе административныхъ споровъ.

§ 26.

Къ такимъ спорнымъ предметамъ принадлежатъ:

b. споры между администраціею и арендаторами народныхъ имѣній, а также споры между подрядчиками общественныхъ работъ и администраціею, относительно недоразумѣній, возникающихъ или по содержанію заключенныхъ контрактовъ, или при исполненіи оныхъ;

c. споры, возникающіе между частными лицами и подрядчиками общественныхъ работъ, когда первые жалуются на убытокъ, какой потерпѣли при исполненіи этихъ работъ, по винѣ подрядчиковъ.

№ 6.

O sporach administracyjnych.

Wyjątek z Dekretu Królewskiego z dnia 7 Lutego 1809 roku, stanowiącego Organizacyę Władz Administracyjnych Departamentowych i Powiatowych.

§ 25.

Rady prefekturalne są Magistraturami kollegialnemi, spory administracyjne rozpoznawającemi i rozstrzygającemi.

§ 26.

Takiemi spornemi przedmiotami są:

b) Spory między administracyą, a dzierżawcami dóbr narodowych, jako też spory zachodzące pomiędzy entreprenerami robót publicznych i administracyą, względem uznania brzmienia zawartych kontraktów i względem ich wykonania.

c) Spory zachodzące pomiędzy prywatnymi i entreprenerami robót publicznych, gdy pierwsi się użalają o krzywdę, którąby z winy entreprenerów, w egzekucyi tychże robót ponieśli.

№ 7.

Дополненіе къ декрету 7 Февраля 1809 года объ административныхъ спорахъ.

(9 Ноября 1811 года.)

Выписка изъ протокола Статсъ-Секретаріата.

Божіею Милостію
МЫ ФРИДРИХЪ АВГУСТЪ,
Король Саксонскій, Герцогъ Варшавскій
и проч., и проч., и проч.

Дополняя статью 26-ю Нашего декрета 7 Февраля 1809 г.,— по представленію Нашего Министра Внутреннихъ Дѣлъ и выслушавъ мнѣніе Нашего Государственнаго Совѣта, постановили и постановляемъ:

Статья 1.

Споры объ уплатѣ денегъ, причитающихся по контрактамъ Казнѣ отъ частныхъ лицъ, или частнымъ лицамъ отъ Казны.

Статья 2.

Споры о различныхъ претензіяхъ подрядчиковъ по контрактамъ, съ Казною заключеннымъ, или обратно о претензіяхъ Казны къ подрядчикамъ, возникающихъ изъ такихъ же контрактовъ, какъ не подлежащіе рѣшенію Гражданскихъ Судовъ и Трибуналовъ, будутъ подлежать разсмотрѣнію Префектурныхъ Совѣтовъ.

№ 7.

Uzupełnienie Dekretu z dnia 7 Lutego 1809 roku o sporach administracyjnych.

(d. 9 Listopada 1811 r.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu.

Z Bożéj Łaski
MY FREDERYK AUGUST
Król Saski, Książę Warszawski
etc., etc., etc.

Uzupełniając Artykuł 26 Dekretu Naszego z d. 7 Lutego 1809 r., na przełożenie Naszego Ministra Spraw Wewnętrznych i po wysłuchaniu Naszéj Rady Stanu postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Spory o wypłaty Rządowi od partykularnych, lub partykularnym od Rządu z kontraktu winne.

Artykuł 2.

Spory o pretensye entreprenerów jakiegobądź rodzaju z kontraktów z Rządem zawartych, lub nawzajem o pretensye Rządu przeciwko entreprenerom z takichże kontraktów wypływające, jako Sądom i Trybunałom Cywilnym niepodległe, rozpoznaniu Rad Prefekturalnych podpadać będą.

Обнародованіе, исполненіе и внесеніе въ Дневникъ Законовъ настоящаго Нашего декрета, поручаемъ Нашимъ Министрамъ Юстиціи и Внутреннихъ Дѣлъ.

Во дворцѣ Нашемъ въ Варшавѣ, 9 Ноября 1811 г.

(подписано) Фридрихъ Августъ.

Контрасигнировалъ Министръ Статсъ-Секретарь (подписано) *Станиславъ Бреза.*

№ 8.

Возложеніе на Воеводскія Коммисіи административнаго судопроизводства.

(30 Марта (11 Апрѣля) 1817 года.)

Выписка изъ журнала Статсъ-Секретаріата Царства Польскаго.

Божіею Милостію
МЫ АЛЕКСАНДРЪ I,
Императоръ Всероссійскій, Царь Польскій,
и проч., и проч., и проч.

Съ учрежденіемъ постановленіемъ Намѣстника Нашего 3 Февраля 1816 года, Воеводскихъ Коммисій, упразднены Префектурные Совѣты бывшаго Герцогства Варшавскаго; затѣмъ, имѣя въ виду, что возложенное на эти Совѣты производство административныхъ судовъ должно быть предоставлено другому учрежденію, — прежде опредѣленія въ этомъ отношеніи окончательныхъ положеній, выслушавъ мнѣніе Общаго Собранія Государственнаго Совѣта, Мы постановили и постановляемъ:

Ogłoszenie, uskutecznienie i umieszczenie w Dzienniku Praw niniejszego Naszego Dekretu, Naszym Ministrom Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych polecamy.

W Pałacu Naszym w Warszawie, d. 9 Listopada 1811 r.

(podpisano) Frederyk August.

przez Króla: Minister Sekretarz Stanu, (podp.) *Stanisław Breza.*

№ 8.

Przeniesienie sprawowania sądownictwa administracyjnego z Rad Prefekturalnych na Kommissye Wojewódzkie.

(30 Marca (11 Kwietnia) 1817 roku.)

Wypis z protokółu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

Z bożéj Łaski
MY ALEXANDER I,
Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski,
etc., etc., etc.

Gdy z zaprowadzeniem Kommissyj Wojewódzkich, Uchwałą Namiestnika Naszego z dnia 3 Lutego roku zeszłego urządzonych, Rady Prefekturalne za byłego Rządu Księztwa Warszawskiego egzystujące, ustały, zważywszy: że też Rady co do attrybucyj, w przedmiocie sporów administracyjnych onym służących, zastąpione być potrzebują; nim prawo oznaczy w téj mierze ostateczne zasady, po zasięgnieniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy:

Статья 1.

Воеводскія Коммисіи, постановленіемъ Нашего Намѣстника 3 Февраля прошедшаго года учрежденныя, согласно съ Конституціоннымъ Уставомъ, будутъ заниматься (кромѣ нынѣ возложенныхъ на нихъ обязанностей) разбирательствомъ административныхъ споровъ, которое, согласно Конституціи Герцогства Варшавскаго, производилось прежде въ Префектурныхъ Совѣтахъ. Комплектъ для таковаго судопроизводства долженъ состоять изъ 3-хъ членовъ Коммисіи, кромѣ Юридическаго Ассесора, который будетъ только изготовлять докладъ по дѣлу, подлежащему рѣшенію. Членъ, управляющій Отдѣленіемъ, къ которому споръ относится, не можетъ входить въ составъ суда. Каждый разъ, когда встрѣтится надобность произвести слѣдствіе, или приводить къ присягѣ въ воеводскомъ или обводовомъ городѣ, будетъ приглашенъ къ тому одинъ изъ подлежащихъ судебныхъ чиновниковъ, который обязанъ исполнить сіе безвозмездно на мѣстѣ, съ вознагражденіемъ однихъ только путевыхъ издержекъ. Рѣшенія Воеводскихъ Коммисій въ дѣлахъ, стоимость которыхъ не превышаетъ пятисотъ злотыхъ, не подлежатъ аппеляціи.

Статья 2.

Обязанности Государственнаго Совѣта Герцогства Варшавскаго, относительно разбирательства административныхъ споровъ, переходятъ безъ измѣненія къ нынѣшнему Государственному Совѣту Царства и будутъ производимы въ обыкновенномъ составѣ онаго. Производство обслѣдованія по такимъ спорамъ возлагается на Инструкціонную Коммисію.

Статья 3.

Административная Делегація, занимающаяся, вмѣсто Государственнаго Совѣта, окончательнымъ рѣшеніемъ спорныхъ

Artykuł 1.

Kommissye Wojewódzkie, Uchwałą Namiestnika Naszego d. d. 3 Lutego roku zeszłego, wedle Ustawy Konstytucyjnéj urządzone, trudnić się będą (oprócz służących im teraz attrybucyj) sprawowaniem sądownictwa, w przedmiotach sporu administracyjnego, które dawniéj, podług Konstytucyi Księztwa Warszawskiego do attrybucyi Rad Prefekturalnych należało. Komplet do odbywania takowego sądownictwa składać się ma z trzech członków Kommissyi, oprócz Assessora prawnego, do którego jednak referowanie tylko sprawy należeć będzie. Członek zawiadujący Wydziałem, którego spór dotycze się, nie może wchodzić do kompletu. Ile razy zachodzić będzie potrzeba czynienia śledztwa albo odbierania przysięgi, bądź w mieście wojewódzkiém, bądź w obwodach, zawsze jeden z sądowych urzędników właściwych wezwanym być do takowego aktu i odbyć go bezpłatnie na miejscu, z wynagrodzeniem tylko kosztów podróży, powinien. Wyroki Kommissyów wojewódzkich, w których należność uznana nie przechodzi wartości pięciudziesiąt złotych, niepodpadają już żadnemu dalszemu odwołaniu się.

Artykuł 2.

Attrybucye Rady Stanu Księztwa Warszawskiego, co do tegoż sądownictwa sporu administracyjnego, pozostaną nadal przy dzisiejszéj Radzie Stanu Królestwa, i odbywane będą w zwykłym jéj komplecie. Instrukcyé takowych sporów prowadzić będzie Kommissya Instrukcyjna.

Artykuł 3.

Delegacya administracyjna, trudniąca się, w zastępstwie Rady Stanu, rozstrzyganiem ostateczném sporów, przez Uchwa-

дѣлъ, возложенныхъ на этотъ Совѣтъ постановленіемъ Нашего Намѣстника отъ 20 Февраля и 23 Ноября 1816 года, будетъ заступать Государственный Совѣтъ въ окончательномъ рѣшеніи дѣлъ, настоящимъ постановленіемъ оному предоставленныхъ, въ продолженіе такого времени, какое Нашъ Намѣстникъ признаетъ нужнымъ назначить для таковаго заступничества.

Статья 4.

Финансовыя постановленія, соблюдаемыя при рѣшеніи споровъ, касающихся Казны въ воеводствахъ: Мазовецкомъ, Калишскомъ, Плоцкомъ и Августовскомъ, должны распространяться на весь край Нашего Царства Польскаго.

Статья 5.

Искъ, вчинаемый частною стороною въ порядкѣ административнаго судопроизводства, по дѣламъ, этому судопроизводству подлежащимъ, не можетъ пріостанавливать вовсе хода и послѣдствій экзекуціи, производимой административнымъ порядкомъ.

Статья 6.

Всякая тяжба, происходящая между государственнымъ учрежденіемъ или какимъ нибудь общественнымъ институтомъ съ одной и частнымъ лицомъ съ другой стороны, *о правѣ собственности,* то есть *de jure* (какъ напримѣръ о владѣніи недвижимымъ имуществомъ, о границахъ, о правахъ ипотечныхъ, о сервитутахъ, капиталахъ или какихъ либо вѣчныхъ фундушахъ, о дѣйствительности обязательствъ, духовныхъ завѣщаній, или другихъ, удостовѣряющихъ о правѣ собственности, подлинныхъ актовъ и т. п.), подлежитъ обыкновенному гражданскому судопроизводству и ни подъ какимъ предлогомъ не можетъ быть подводима подъ категорію дѣлъ, рѣшаемыхъ порядкомъ вновь

ły Naszego Namiestnika d. d. 20 Lutego i 23 Listopada, 1816 roku jéj powierzonych, zastępować będzie téż Radę Stanu w rozsądzeniu ostateczném spraw, z mocy niniejszego postanowienia Radzie Stau attrybuowanych, a to przez przeciąg czasu, jaki od Namiestnika Naszego uznanym zostanie za potrzebny dla takowego zastępstwa.

Artykuł 4.

Urządzenia skarbowe w Województwach Mazowieckiém, Kaliskiém, Płockiém i Augustowskiém, przy załatwieniu sporów skarbowych zachowywane, rozciągać się będą na cały kraj Naszego Królestwa Polskiego.

Artykuł 5.

Spór przez prywatną stronę do sądownictwa administracyjnego, w przedmiotach pod toż sądownictwo podpadających, wytoczony, nie będzie mógł tamować bynajmniéj biegu, ni téż skutku egzekucyi, która drogą administracyjną prowadzoną być ma.

Artykuł 6.

Wszelki spór, któryby między władzą publiczną, lub jakimkolwiek bądź instytutem publicznym z jednéj, a osobą prywatną z drugiéj strony, *o prawo do własności*, to jest *de jure* (jak np. o dziedzictwo dóbr nieruchomych, o granice, o prawa hypoteczne, o prawo do służebności, serwitutes, o należność kapitałów, lub jakichkolwiek wieczystych funduszów, o ważność tranzakcyj, testamentów, lub innych autentycznych, takowe do własności prawo dowodzących aktów i t. p.) zachodził, należy do attrybucyi zwyczajnego sądownictwa, i nigdy, pod żadnym pozorem, podciągany być nie może pod

учрежденнаго настоящимъ постановленіемъ административнаго судопроизводства.

Статья 7.

Въ случаѣ могущихъ возникнуть пререканій о подсудности между судопроизводствомъ административнымъ и обыкновеннымъ гражданскимъ, таковыя будутъ подлежать рѣшенію Государственнаго Совѣта, въ предписанномъ для сего составѣ онаго. Каждый разъ, когда въ Государственномъ Совѣтѣ будетъ разсматриваться сего рода споръ, Экстраординарный Статсъ-Совѣтникъ Генеральный Прокуроръ и члены Коммисіи Юстиціи будутъ приглашаемы для засѣданія въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта.

Исполненіе настоящаго постановленія поручаемъ Правительственнымъ Коммисіямъ по принадлежности.

въ С.-Петербургѣ, 30 Марта (11 Апрѣля) 1817 г.

(подписано) АЛЕКСАНДРЪ.

Контрасигнировалъ,
Министръ Статсъ-Секретарь, (подписано) *Иг. Соболевскій.*

sądownictwo sporu administracyjnego, niniejszém postanowieniem na nowo zaprowadzone.

Artykuł 7.

Przypadki kollizyi między sądownictwem administracyjnego sporu, a sądownictwem zwyczajném wydarzać się mogące, rozwiązywać ma Rada Stanu w przepisanym komplecie swoim. Ile razy zaś w Radzie Stanu toczyć się będzie interes sporny w jakimkolwiek rodzaju, Radca Stanu Nadzwyczajny Prokurator Jeneralny i członki Kommissyi Sprawiedliwości, wezwanymi być mają do zasiadania w Ogólném Zebraniu téjże Rady Stanu

Wykonanie niniejszego postanowienia Kommissyom Rządowym, w czém do któréj należy, polecamy.

Dan w Petersburgu, d. 30 Marca (11 Kwietnia) 1817 r.

(podpisano) ALEXANDRE.

przez Cesarza i Króla:
Minister Sekretarz Stanu, (podp.) *Ig. Sobolewski.*

№ 9.

Государственный Совѣтъ Царства разсматриваетъ споры, относящіеся къ административному судопроизводству.

Выписка изъ Высочайшаго указа 24 Мая (5 Іюня) 1861 года объ учрежденіи Государственнаго Совѣта Царства.

Статья 19.

Государственный Совѣтъ, въ Судномъ присутствіи, разсматриваетъ:

c) споры судебно-административные.

№ 9.

Rada Stana Królestwa rozpoznaje spory odnoszące się do sądownictwa administracyjnego.

Wyjątek z Ukazu Najwyższego z d. 24 Maja (5 Czerwca) 1861 r. stanowiącego organizacyę Rady Stanu Królestwa.

Artykuł 19.

Rada Stanu w Składzie Sądzącym, rozpoznaje:

c) Spory odnoszące się do sądownictwa administracyjnego.

ГЛАВА II.

О спорахъ между городами и Казною Царства, а равно институтами, находящимися подъ покровительствомъ Правительства.

Введеніе.

Споры, возникающіе между городами съ одной и Казною или институтами съ другой стороны о правѣ собственности, о капиталахъ, сервитутахъ и проч., будутъ разсматриваемы и рѣшаемы административнымъ порядкомъ, подлежащими Правительственными Коммисіями, сообразно нижеслѣдующимъ правиламъ, предписаннымъ постановленіями Намѣстника отъ 2 Декабря 1817 г. и 18 Іюля 1818 г.

TYTUŁ II.

O sporach między miastami i skarbem Królestwa, oraz instytutami, pod opieką Rządu będącemi.

Wstęp.

Spory pomiędzy miastami z jednéj, a skarbem, lub instytutami z drugiéj strony, zachodzące o prawa, kapitały, służebności i t. p. rozpoznawane i decydowane są administracyjnie, przez właściwe Kommissye Rządowe, w sposób przepisany postanowieniami Namiestnika z dnia 2 Grudnia 1817 r. i 18 Lipca 1818 roku niżéj zamieszczonemi.

№ 1.

Правила, которыми слѣдуетъ руководствоваться въ спорахъ между общественными институтами и Казною Царства.

(2 Декабря 1817 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Вслѣдствіе представленія Правительственной Коммисіи Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія отъ 22-го прошлаго мѣсяца за N. 4,642, объ указаніи правилъ производства дѣлъ въ спорахъ между Институтами и Казною, по которымъ Генеральная Прокураторія обязана нести одинаковую защиту, а равно соображая, что Высочайшее повелѣніе 29 Сентября (11 Октября) 1816 г. имѣло въ виду только защиту правъ Казны и институтовъ въ спорахъ съ частными лицами, — для удовлетворенія этой потребности, постановилъ и постановляетъ:

Статья 1.

Въ случаѣ споровъ возникающихъ между Казною и институтами, споры эти должны быть разсматриваемы чиновниками, командированными отъ Правительственныхъ Коммисій, къ которымъ дѣло относится, и представляемы на рѣшеніе подлежащимъ Правительственнымъ Коммисіямъ.

№ 1.

Urządzenie postępowania w sporach między instytutami publicznemi a skarbem Królestwa.

(2 Grudnia 1817 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 22 z. m. Nr. 4,642 o wskazanie prawidła postępowania w sporach między instytutami publicznemi a skarbem, w których z równą obroną Prokuratorya Generalna stawać jest obowiązaną, zważywszy oraz, że Dekret Królewski z dnia 29 Września (11 Października) 1816 roku wydany, miał jedynie na względzie obronę praw skarbu i instytutów publicznych przeciw prywatnym; w celu przeto zaradzenia wyż rzeczonéj potrzebie, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

W przypadku zachodzących sporów między skarbem publicznym a instytutami, delegowani od Kommissyów Rządowych, których się spór dotycze, takowy rozpoznać, i właściwym Kommissyom przedstawić będą obowiązani.

Статья 2.

Если Правительственныя Коммисіи будутъ одинаковаго мнѣнія относительно представленныхъ имъ, вышеупомянутымъ образомъ, споровъ, то рѣшеніе ихъ по онымъ будетъ окончательнымъ.

Статья 3.

Если мнѣнія по этимъ спорамъ Правительственныхъ Коммисій будутъ между собою не согласны,—въ такомъ случаѣ эти споры должны быть представляемы въ Государственный Совѣтъ на Наше рѣшеніе.

Исполненіе настоящаго Нашего постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ всѣмъ Правительственнымъ Коммисіямъ и Генеральной Прокураторіи.

Состоялось въ Варщавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 2 Декабря 1817 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Обнародовано 9 Января 1818 года.

Artykuł 2.

Zgodna opinia Kommissyj Rządowych, w przedstawionych sobie, w sposób, w artykule poprzednim przepisany, sporach, stanowić będzie ostateczną tychże sporów decyzyę.

Artykuł 3.

W przypadku gdyby opinie Kommissyów odmienne były w téj mierze, natenczas rzecz do ostatecznéj naszéj w Radzie decyzyi przedstawioną być ma.

Wykonanie niniejszéj naszéj Uchwały, która w Dzienniku Praw umieszczoną być ma, wszystkim Komissyom Rządowym i Prokuratoryi Generalnéj polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 2 Grudnia 1817 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Dzień ogłoszenia, d. 9 Stycznia 1818 roku.

№ 2.

Порученіе Правительственнымъ Коммисіямъ рѣшать споры между Казною Царства, общественными институтами, гминами и городами, возникающіе безъ участія частныхъ лицъ.

(18 Іюля 1818 года.)

По Указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Желая опредѣлить, какіе споры, на основаніи Нашего постановленія 2 Декабря 1817, подлежатъ рѣшенію Правительственныхъ Коммисій, а равно предписать для производства этихъ споровъ особый порядокъ, мы постановили и постановляемъ:

ГЛАВА I.

О спорахъ, подлежащихъ рѣшенію Правительственныхъ Коммисій.

Статья I.

Рѣшенію Правительственныхъ Коммисій подлежатъ, согласно Нашему постановленію 2 Декабря 1817 г., всѣ споры о правѣ собственности, о суммахъ и сервитутахъ, касающихся фундушей эдукаціонныхъ институтовъ, духовенства всѣхъ исповѣданій, военныхъ институтовъ, а также фундушей городовъ, де-

№ 2.

Poruczenie Kommissyom Rządowym rozsądzania sporów pomiędzy skarbem Królestwa, instytutami publicznemi, gminami i miastami, bez wpływu stron prywatnych, zachodzących.

(18 Lipca 1818 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc oznaczyć, jakowe spory decydowane być mają przez Kommissye Rządowe stosownie do postanowienia naszego z d. 2 Grudnia 1817, oraz przepisać sposób postępowania w tychże sporach, postanowiliśmy i stanowimy:

TYTUŁ I.

O sporach do decyzyi Kommissyów Rządowych należących.

Artykuł 1.

Do decyzyi Kommissyów Rządowych należeć mają, stosownie do postanowienia naszego d. 2 Grudnia 1817 roku wszelkie spory o prawa, summy i służebności, tyczące się funduszów instytutów edukacyjnych, duchowieństwa narodowego i innych wyznań religijnych, instytutów wojskowych, tudzież fun-

ревень и гминъ, на казенной землѣ находящихся, наконецъ всѣхъ фундушей госпитальныхъ, благотворительныхъ обществъ и другихъ общественныхъ институтовъ, находящихся подъ покровительствомъ Правительства, но только въ такомъ случаѣ, когда въ этихъ спорахъ не участвуетъ никакая частная сторона.

Статья 2.

Рѣшенія Правительственныхъ Коммисій по вышеозначеннымъ спорамъ будутъ имѣть для спорящихъ сторонъ силу окончательнаго рѣшенія и влекуть за собою всѣ законныя послѣдствія.

Статья 3.

Упомянутыя рѣшенія будутъ издаваемы отъ имени тѣхъ Правительственныхъ Коммисій, къ которымъ споръ относится,— и подписываемы будутъ Министрами, предсѣдательствующими въ этихъ же Правительственныхъ Коммисіяхъ, коимъ рѣшеніе спора принадлежитъ.

Статья 4.

Всякій споръ, возникающій между Казною и частнымъ лицомъ, а также между вышеупомянутымъ институтомъ, между городомъ, деревнею или гминою, находящимися на казенной землѣ, съ одной и частнымъ лицомъ съ другой стороны, будетъ подлежать разсмотрѣнію и рѣшенію Гражданскихъ Судовъ.

Статья 5.

По спорамъ, подлежащимъ рѣшенію Правительственныхъ Коммисій, Генеральная Прокураторія, по требованію тѣхъ же Коммисій, будетъ сообщать свои въ юридическомъ отношеніи заключенія. По спорамъ же, подлежащимъ рѣшенію Гражданскихъ Судовъ, Генеральная Прокураторія обязана нести судеб-

duszów miast, wsiów i gmin, na gruncie rządowym leżących, naostatek, wszelkich funduszów szpitalów, zgromadzeń miłosierdzia i innych instytutów publicznych, pod sterem Rządu krajowego będących, a to w takim razie, gdy żadna strona prywatna do pomienionych sporów nie wchodzi.

Artykuł 2.

Decyzye w sporach wyż wyrażonych, przez Kommissye Rządowe wydane, mają między stronami powagę rzeczy ostatecznie załatwionéj i pociągają za sobą wszelkie prawne skutki.

Artykuł 3.

Decyzye pomienione wydawane będą w imieniu Kommissyów Rządowych, których się spór dotyczy, i podpisane będą przez prezydujących Ministrów w tychże Kommissyach Rządowych, do których się spór stosuje.

Artykuł 4.

Wszelki spór, zachodzący między skarbem publicznym a prywatnym, tudzież między instytutem wyż wyrażonym, jako téż między miastem, wsią lub gminą, na gruncie rządowym leżącemi a prywatnym, należeć będzie do rozpoznania i decyzyi sądownictwa cywilnego.

Artykuł 5.

W sporach, do decyzyi Kommissyów Rządowych należących, Prokuratorya Jeneralna, na wezwanie tychże Kommissyów, będzie dawać na piśmie swe opinie we względzie prawnym. Zaś w sporach pozostawionych do decyzyi sądownictwa cywilnego, taż Prokuratorya obowiązaną jest obrony swéj udzielać

ную защиту Казнѣ, вышеупомянутымъ институтамъ, а также городамъ, деревнямъ или гминамъ, находящимся на казенной землѣ, если таковые будутъ состоять въ спорѣ съ частными лицами.

Статья 6.

Всякій разъ, когда встрѣтится надобность въ приводѣ къ присягѣ, опросѣ свидѣтелей, наочной ревизіи или другомъ какомъ либо дѣйствіи, будетъ назначенъ изъ членовъ административныхъ властей депутатъ, который, какъ правительственный Коммисаръ, исполнитъ возложенное на него порученіе и представитъ счетъ слѣдующихъ ему по положенію путевыхъ издержекъ.

ГЛАВА II.

Объ общемъ порядкѣ судопроизводства по упомянутымъ спорамъ.

Статья 7.

Институты, въ предыдущей главѣ упомянутые, а также города, деревни и гмины, находящіеся на казенной землѣ, — которые намѣрены начать споръ съ Казною, или съ другимъ институтомъ, городами или гминами, находящимися на казенной землѣ, равно Казна, намѣреваясь начать споръ съ которою либо изъ вышеупомянутыхъ сторонъ, должны представить свою жалобу, съ приложеніемъ всѣхъ документовъ, въ подлежащую Воеводскую Коммисію, въ предѣлахъ коей находится спорный предметъ. Эта жалоба должна быть представлена въ такомъ числѣ экземпляровъ, сколько будетъ въ оной обжалованныхъ сторонъ; кромѣ того, одинъ экземпляръ долженъ быть сданъ въ Архивъ Воеводской Коммисіи.

dla skarbu publicznego, instytutów wszelkich wyż wyrażonych, tudzież dla miast, wsiów i gmin, na gruncie rządowym leżących, jeżeli takowe z prywatnemi w sporze zostawać będą.

Artykuł 6.

W każdém zdarzeniu, gdzie zachodzić będzie potrzeba odebrania przysięgi, inkwizycyi świadków, rewizyi naocznéj, lub innéj przez delegowanego odbyć się mającéj czynności będzie wyznaczony z członków władz administracyjnych delegowany, który, jako Komissarz rządowy, czynność sobie poruczoną uskuteczni, z zalikwidowaniem należytości, prawem ustanowionych.

TYTUŁ II.

O sposobie ogólnym postępowania w powyższych sporach.

Artykuł 7.

Instytuta, w powyższym tytule wymienione, jako téż miasta, wsie i gminy, na gruncie rządowym leżące, chcące rozpocząć spór przeciwko skarbowi publicznemu, lub téż przeciwko innemu instytutowi, lub téż przeciwko miastom, wsiom, lub gminom, na gruncie rządowym leżącym, równie téż i skarb publiczny, chcący rozpocząć spór przeciwko któréjkolwiek wyż wyrażonéj stronie, każda strona skarżąca się winna skargę swą, we wszelkie dowody opatrzoną, podać do właściwéj Kommissyi Wojewódzkiéj, w któréj obrębie objekt sporny zostaje. Skarga takowa ma być podana w tylu egzemplarzach, ile stron zaskarżonych w niéj znajdować się będzie, nadto jeden egzemplarz do archivum Kommissyi Wojewódzkiéj złożony być ma.

Статья 8.

Каждая Воеводская Коммисія, получивъ жалобу отъ которой либо изъ вышеупомянутыхъ сторонъ, будетъ обязана:

a) если жалоба заявлена противу Казны,—въ такомъ случаѣ, въ продолженіе не позже шести мѣсяцевъ, сама Воеводская Коммисія, или чрезъ посредство подвѣдомственныхъ ей Управленій, обязана изготовить отвѣтъ и, съ приложеніемъ всѣхъ документовъ, препроводить въ Правительственныя Коммисіи, ниже сего описаннымъ порядкомъ;

b) еслибы поданная жалоба не касалась Казны, тогда Воеводская Коммисія обязана таковую жалобу вручить обжалованной сторонѣ въ мѣстѣ жительства ея, и свидѣтельство о врученіи сохранить при своихъ дѣлахъ; сверхъ того, каждая Воеводская Коммисія обязана о каждомъ спорѣ, въ ней заявленномъ, увѣдомлять Правительственныя Коммисіи, къ которымъ этотъ споръ относится.

Статья 9.

Каждая обжалованная сторона, получивъ изъ Воеводской Коммисіи жалобу, обязана, не позже шести мѣсяцевъ, изготовить отвѣтъ, съ приложеніемъ всѣхъ документовъ, и представить въ подлежащую Воеводскую Коммисію въ двухъ экземплярахъ, изъ которыхъ одинъ остается въ Архивѣ этой Коммисіи, а другой будетъ препровожденъ въ Правительственную Коммисію ниже описаннымъ порядкомъ.

Статья 10.

Срокъ, назначенный вышеупомянутыми статьями для изготовленія отвѣта, будетъ считаться:

a) со дня подачи жалобы въ Воеводскую Коммисію, если отвѣтчикомъ будетъ Казна;

Artykuł 8.

Każda Kommissya Wojewódzka odebrawszy skargę od któréjkolwiek strony wyż wyrażonéj, winna będzie:

a) jeżeli skarga jest podana przeciwko skarbowi publicznemu, w ciągu najdaléj sześciu miesięcy, sama przez siebie lub przez urzęda sobie podwładne, pismo odpowiedne, we wszelkie dowody opatrzone, wygotować, i takowe, w poniżéj wyrażony sposób, Kommissyom Rządowym przesłać;

b) jeżeli by zaś skarga podana nietyczyła się skarbu publicznego, natenczas Kommissya Wojewódzka obowiązaną jest takową skargę wręczyć stronie zaskarżonéj, w domu jéj zamieszkania, i dowód wręczenia przy aktach swych zachować; nadto każda Kommissya Wojewódzka winna jest o każdym sporze do siebie wytoczonym Kommissye Rządowe, których się spór dotyczé, zawiadomić.

Artykuł 9.

Każda strona zaskarżona, na doręczoną sobie skargę przez Kommissyę Wojewódzką, winna, najdaléj w ciągu sześciu miesięcy, pismo odpowiedne, we wszelkie dowody opatrzone, w właściwéj Kommissyi Wojewódzkiéj, we dwóch egzemplarzach, złożyć; z których jeden egzemplarz zostanie przy archiwum Kommissyi Wojewódzkiéj, a drugi, w poniżéj wyrażony sposób, do Kommissyów Rządowych przesłanym będzie.

Artykuł 10.

Czas do wygotowania pism odpowiednich, w artykułach powyższych przeznaczony, rachować się będzie:

a) jeżeli jest skarga przeciwko skarbowi publicznemu podana, od dnia podania jéj do Kommissyi Wojewódzkiéj.

b) со дня врученія жалобы институту или гминѣ, если онѣ будутъ отвѣтчиками.

Статья 11.

Если обжалованная сторона, по врученіи ей жалобы, не представитъ въ назначенный срокъ отвѣта въ Воеводскую Коммисію, то права ея на отвѣтъ прекращаются и рѣшеніе будетъ постановлено по односторонней жалобѣ.

Статья 12.

Если Воеводскія Коммисіи въ нѣкоторыхъ случаяхъ признаютъ нужнымъ отсрочить изготовленіе отвѣта, то могутъ разрѣшить таковую отсрочку по требованію обжалованной стороны, но не болѣе какъ до трехъ мѣсяцевъ, и если затѣмъ, обжалованная сторона въ теченіе одного года, считая со дня врученія жалобы, не представитъ отвѣта,—въ такомъ случаѣ истецъ имѣетъ право просить, за упущеніемъ срока, рѣшить споръ согласно съ его жалобою и представленными имъ документами.

Статья 13.

Воеводская Коммисія, получивъ о томъ прошеніе и удостовѣрившись, что срокъ, назначенный для изготовленія отвѣта уже прошелъ, вышеупомянутую просьбу, вмѣстѣ съ исковымъ прошеніемъ и документомъ о врученіи, препроводитъ въ Правительственныя Коммисіи, къ которымъ это дѣло относится. Въ такихъ случаяхъ Правительственныя Коммисіи рѣшатъ дѣло по односторонней жалобѣ, и на это рѣшеніе ни протестъ, ни аппеляція принесены быть не могутъ.

b) jeżeli zaś przeciwko instytutowi lub gminie, od dnia wręczenia takowéj skargi zaskarżonemu instytutowi lub gminie.

Artykuł 11.

Każda strona zaskarżona, gdyby w czasie przeznaczonym, na skargę sobie doręczoną, nie złożyła w Kommissyi Wojewódzkiéj pisma odpowiednego, w sprawie swéj upada, i decyzya na podanie jednostronne strony skarżącéj się wydana być ma.

Artykuł 12.

Kommissye Wojewódzkie w zdarzeniach, gdzie za koniecznie potrzebne uznają, przedłużenie czasu do przygotowania odpowiedzi, takowego przedłużenia na żądanie strony zaskarżonéj dozwolić mogą, nie dłużéj jednak, jak do trzech miesięcy; a gdyby w ciągu roku, od dnia wręczenia skargi rachować się mającego, strona zaskarżona odpowiedzi niezłożyła, natenczas strona skarżąca się ma moc proszenia o prekluzyę sprawy, i przytém żądania, aby spór ten, stosownie do zaniesionéj skargi i dowodów złożonych, zadecydowanym został.

Artykuł 13.

Kommissya Wojewódzka, mając sobie podaną prośbę o prekluzyę sprawy, przekonawszy się, iż czas ostatecznie przeznaczony do złożenia odpowiedzi już upłynął, prośbę takową, wraz ze skargą i dowodem wręczenia prześle do Kommissyów Rządowych, których się spór dotycze. Zaś Kommissye Rządowe w takowych zdarzeniach, na jednostronne zażalenie, decyzyę swą wydadzą, od któréj decyzyi żadna oppozycya ani appelacya miejsca nie ma.

Статья 14.

Если заявленный споръ будетъ тяжущимися сторонами достаточно пополненъ, тогда Воеводскія Коммисіи препроводятъ таковой, вмѣстѣ со всѣми документами и прошеніями, представленными сторонами, въ ту Правительственную Коммисію, къ которой этотъ споръ относится со стороны истца, и одновременно увѣдомятъ объ этомъ Правительственныя Коммисіи, къ которымъ споръ относится со стороны отвѣтчика.

Статья 15.

Правительственныя Коммисіи, получивъ это дѣло, назначатъ по одному изъ своихъ чиновниковъ для разсмотрѣнія начатаго спора.

Статья 16.

Назначенныя лица, согласно вышеупомянутой статьѣ, въ число которыхъ долженъ войти и одинъ изъ членовъ Генеральной Прокураторіи, составятъ записку съ подробнымъ объясненіемъ существа спора и ссылкою на предъявленные документы, и таковую записку утвердивъ своею подписью, представятъ въ Правительственныя Коммисіи, къ которымъ споръ относится, присовокупивъ свое заключеніе въ томъ только отношеніи, достаточно ли заявленный споръ приготовленъ для окончательнаго рѣшенія, или требуется еще дальнѣйшее обслѣдованіе онаго, и въ чемъ именно.

Статья 17.

Еслибы споръ не былъ приготовленъ для окончательнаго рѣшенія, то Правительственныя Коммисіи предписываютъ Воеводскимъ Коммисіямъ дополнить дальнѣйшее обслѣдованіе онаго, на что назначается трехмѣсячный срокъ; отъ дальнѣйшаго однако обслѣдованія изъемлются споры, въ которыхъ, по недо-

Artykuł 14.

Jeżeli spór wytoczony, będzie dostatecznie przez strony w sporze zostające skompletowanym, natenczas Kommissye Wojewódzkie prześlą takowy, wraz z wszelkiemi dowodami i podaniami przez strony w sporze będące złożonemi, do téj Kommissyi Rządowéj, któréj się dotyczy spór ze strony skarżącéj się, zaś inne Kommissye Rządowe, których się dotycze spór ze strony zaskarżonéj, o tém zawiadomią.

Artykuł 15.

Kommissye Rządowe odebrawszy akta sporu wytoczonego, delegować będą z swych biór po jednéj osobie do rozpoznania wszczętego sporu.

Artykuł 16.

Osoby, podług powyższego artykułu delegowane, do których i jeden członek od Prokuratoryi Generalnéj przydanym będzie, rzecz całą, w sporze zachodzącą, przez relacyę z zacytowaniem dowodów, dokładnie wyjaśnią i takową relacyę, przez siebie podpisaną, Kommissyom Rządowym, których się spór dotyczy, przedstawią, dołączajac oraz swą opinię, w tym tylko względzie, czyli spór wytoczony jest dostatecznie przygotowany do stanowczego zadecydowania, lub też potrzebna jest jeszcze dalsza instrukcya tego sporu i w jakim względzie.

Artykuł 17.

Jeżeliby spór wytoczony, do stanowczego zadecydowania przygotowanym niebył, Kommissye Rządowe polecą Kommissyom Wojewódzkim uzupełnienie dalszéj instrukcyi, która dłużéj nad trzy miesiące trwać nie będzie; wyłączają się jednak spory od dalszéj instrukcyi, w których, dla niepodanéj w ciągu

ставленію въ теченіе года отвѣта, рѣшеніе должно состояться по одностороннему прошенію истца. Если же заявленный споръ окажется достаточно приготовленнымъ для окончательнаго рѣшенія, тогда дѣло, составленное изъ прошеній и документовъ, представленныхъ всѣми сторонами, участвующими въ спорѣ, препровождается въ Генеральную Прокураторію, которая обязана, въ теченіе тридцати дней, доставить свое по оному въ юридическомъ отношеніи заключеніе.

Статья 18.

По окончаніи означеннымъ порядкомъ обслѣдованія, вышеупомянутый споръ будетъ рѣшенъ въ засѣданіи, срокъ и мѣсто коего будутъ назначены Правительственными Коммисіями, къ которымъ споръ относится, въ каковомъ засѣданіи будутъ участвовать: Министры Предсѣдательствующіе въ Правительственныхъ Коммисіяхъ, къ которымъ споръ относится, всѣ члены входящіе въ составъ тѣхъ же Коммисій, лица, назначенныя на основаніи § 15, изъ которыхъ одни будутъ употреблены для составленія доклада, а другія будутъ вести протоколъ засѣданія, и, сверхъ того, одинъ членъ отъ Генеральной Прокураторіи, который будетъ обязанъ объяснить встрѣчающіеся юридическіе вопросы.

Статья 19.

Еслибы вчиненный споръ касался одной только Правительственной Коммисіи, какъ напр. споръ между институтами духовнымъ и эдукаціоннымъ, или между гминами, на казенной землѣ находящимися, и т. п., — въ такомъ случаѣ Правительственная Коммисія, къ которой споръ относится, въ установленномъ Органическимъ Уставомъ составѣ и комплектѣ, по дополненіи обслѣдованія всѣми формальностями, рѣшитъ таковой споръ окончательно ниже описаннымъ порядкомъ.

roku odpowiedzi przez stronę zaskarżoną, na jednostronne podanie strony skarżącéj się decyzya następować ma. Jeżeli zaś spór wytoczony kwalifikuje się do zadecydowania stanowczego, natenczas akta kompletne z podań i dowodów przez wszystkie strony w sporze będące złożone, zakomunikowane będą Prokuratoryi Generalnéj, któréj obowiązkiem będzie, w ciągu dni 30tu, dać swoją opinię we względzie prawnym.

Artykuł 18.

Po ukończonéj, w wyż wyrażony sposób instrukcyi, spory pomienione decydowane będą na sessyi, w czasie i miejscu przez Kommissye Rządowe, których się spór dotyczy, oznaczonym, która się składać będzie z Ministrów prezydujących w Kommissyach Rządowych, których się spór dotyczy, ze wszystkich członków do składu i kompletu tychże Kommissyów Rządowych należących, z osób, podług artykułu 15 delegowanych, z których jedni będą użyci do referowania wytoczonéj sprawy, inni zaś do pisania protokółu sessyonalnego, nadto z jednego członka Prokuratoryi Jeneralnéj, którego obowiązkiem będzie zachodzące kwestye prawne objaśniać.

Artykuł 19.

Gdyby spór wszczęty dotyczył się tylko jednéj Kommissyi Rządowéj, jak naprzykład, między instytutem duchownym a edukacyjnym, lub téż między gminami, na gruncie rządowym leżącemi i t. p., natenczas Kommissya Rządowa, któréj się spór dotyczy, zebrana w składzie i komplecie sobie przez Statut organiczny przepisanym, po uzupełnieniu wszelkich formalności instrukcyjnych, spór takowy, w sposobie niżéj opisanym, ostatecznie zadecyduje.

Статья 20.

Министры и члены, принадлежащіе къ составу Правительственныхъ Коммисій, при рѣшеніи помянутыхъ споровъ, имѣютъ рѣшительный голосъ; всѣ прочія присутствующія лица имѣютъ совѣщательный голосъ, и то только въ случаѣ востребованія Предсѣдательствующихъ Министровъ.

Статья 21.

Въ упомянутыхъ собраніяхъ Министры предсѣдательствуютъ по порядку старшинства.

Статья 22.

Въ спорахъ, касающихся нѣсколькихъ Правительственныхъ Коммисій, большинство голосовъ членовъ, присутствующихъ въ одной Правительственной Коммисіи, будетъ составлять мнѣніе каждой Коммисіи отдѣльно, единогласное же мнѣніе всѣхъ Правительственныхъ Коммисій, въ сказанныхъ засѣданіяхъ присутствующихъ, будетъ окончательнымъ рѣшеніемъ спора. Въ спорахъ же, касающихся одной Правительственной Коммисіи, единогласное мнѣніе всѣхъ членовъ, присутствующихъ въ этой Коммисіи, будетъ окончательнымъ рѣшеніемъ спора, содержаніе каковаго рѣшенія будетъ тотчасъ внесено въ протоколъ засѣданія, и этотъ протоколъ будетъ подписанъ всѣми присутствующими членами.

Статья 23.

Предписанія о послѣдовавшихъ рѣшеніяхъ, за подписомъ Министровъ Предсѣдательствующихъ въ Правительственныхъ Коммисіяхъ къ которымъ споръ относится, будутъ выданы подлежащимъ Правительственнымъ Коммисіямъ и тяжущимся сторонамъ. Въ случаѣ когда споръ рѣшаетъ одна Правительственная Коммисія, предписанія о послѣдовавшихъ рѣшеніяхъ подпи-

Artykuł 20.

Ministrowie i członkowie, do składu i kompletu Kommissyów Rządowych należący, przy decyzyi pomienionych sporów mają głos stanowczy, wszystkie inne przybrane i przytomne osoby, mają głos doradczy, i to tylko na wezwanie Ministrów prezydujących.

Artykuł 21.

Na sessyach pomienionych Minister z porządku starszeństwa prezyduje.

Artykuł 22.

W sporach, dotyczących się kilku Kommissyów Rządowych, większość głosów członków, w jednéj Kommissyi Rządowéj zasiadających, stanowić będzie zdanie każdéj Kommissyi Rządowéj z osobna, a zgodność zdań wszystkich Kommissyów Rządowych, na pomienionych sessyach zasiadających, stanowić będzie decyzyę ostateczną sporu. Zaś, w sporach dotyczących się jednéj Kommissyi Rządowéj, zgodność zdań wszystkich członków, w téjże Kommissyi zasiadających, stanowić będzie decyzyę ostateczną sporu, któréj treść natychmiast będzie zapisana do protokółu sessyonalnego, i takowy protokół, przez wszystkich członków zasiadających podpisanym zostanie.

Artykuł 23.

Reskrypta zapadłych decyzyj, dla właściwych Kommissyów Rządowych i dla stron w sporze będących, wydane będą z podpisem wszystkich Ministrów prezydujących, w tych Kommissyach Rządowych, których się spór dotyczył. Zaś gdzie jedna tylko Kommissya Rządowa spór decyduje, natenczas reskrypta zapadłych decyzyj, podpisane będą przez wszyst-

сываютъ всѣ члены Правительственной Коммисіи, присутствовавшіе при упомянутомъ рѣшеніи.

Статья 24.

Еслибы мнѣнія, согласно статьѣ 22-й, не были единогласны,—въ такомъ случаѣ, на основаніи § 3 Нашего постановленія 2 Декабря 1817 г., производящійся споръ, со всѣми документами и прошеніями, представленными спорящими сторонами, вмѣстѣ съ протоколомъ засѣданія, въ которомъ мнѣніе каждаго члена съ правомъ рѣшительнаго голоса должно быть записано и утверждено его подписью, будетъ Министромъ Предсѣдательствующимъ въ этомъ засѣданіи представлено Намъ, для окончательнаго рѣшенія.

Статья 25.

Еслибы въ засѣданіи, въ составѣ, означенномъ въ статьяхъ 18 и 19-й, было признано большинствомъ голосовъ, что споръ еще не достаточно приготовленъ для окончательнаго рѣшенія, тогда, по составленіи объ этомъ протокола Правительственною Коммисіею, къ которой споръ относится, будетъ предписано произвести дальнѣйшее обслѣдованіе, которое не можетъ продолжаться болѣе трехъ мѣсяцевъ.

Статья 26.

Воеводскія Коммисіи обязаны всѣ рѣшенія по упомянутымъ спорамъ, по требованію заинтересованныхъ сторонъ, немедленно приводить въ исполненіе.

Статья 27.

Въ случаяхъ, непредвидѣнныхъ вышеупомянутыми статьями, Правительственныя Коммисіи могутъ, смотря по обстоятельствамъ, всегда однако согласно съ основаніями настоящаго

kich członków Kommissyi Rządowéj, przy decyzyi takowego sporu do składu i kompletu należących.

Artykuł 24.

Gdyby zgodność zdań, wedle artykułu 22 nienastąpiła, wtenczas, stosownie do artykułu 3 postanowienia naszego z d. 2 Grudnia 1817 roku, spór toczący się, ze wszelkiemi podaniami i dowodami, przez strony w sporze będące złożonemi, tudzież z protokułem sessyonalnym, w którym zdanie każdego członka, ze stanowczym głosem zasiadającego, wpisaném i przez tegoż członka podpisaném być ma, nam, do ostatecznéj decyzyi przedstawioném będzie przez Ministra na takowéj sessyi prezydującego.

Artykuł 25.

Gdyby na sessyi, w składzie podług artykułu 18 i 19 oznaczonym, większość głosów uznała, iż spór wytoczony, nie jest jeszcze dostatecznie przygotowanym do rozsądzenia ostatecznego, natenczas, po spisaniu protokołu sessyonalnego, dalsza instrukcya przez Kommissye Rządowe, których się spór dotyczy, nakazaną będzie, która dłużéj trwać nie ma nad miesięcy trzy.

Artykuł 26.

Kommissye Wojewódzkie obowiązane będą wszelkie decyzye w powyższych sporach zapadłe, na wezwanie stron interesowanych, niezwłocznie do egzekucyi doprowadzać.

Artykuł 27.

W zdarzeniach, powyższemi artykułami nieobjętych, Kommissye Rządowe, podług wydarzyć się mogących okoliczności, mogą przez siebie szczególną instrukcyę, dla prędszego załatwie-

постановленія, предписать отъ себя, для скорѣйшаго рѣшенія или объясненія спора, особое обслѣдованіе, исполненіе коего принадлежитъ той власти, которая получитъ предписаніе.

Исполненіе настоящаго нашего постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручаемъ всѣмъ Правительственнымъ Коммисіямъ, по принадлежности, а также Генеральной Прокураторіи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 18 Іюля 1818 г.

(подписано) *Заіончекъ*.

Обнародовано 27 Августа 1818 г.

nia lub objaśnienia sporu, zawsze jednak, stosownie do zasad niniejszego postanowienia, przepisać, którėj wykonanie należeć będzie do władz, dla których przepisaną zostanie.

Wykonanie niniejszego naszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczoném być ma, wszystkim Kommissyom Rządowym, których się w czém dotycze, tudzież Prokuratoryi Generalnéj, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 18 Lipca 1818 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Dzień ogłoszenia, dnia 27 Sierpnia 1818 roku.

ГЛАВА III.

О заключеніи мировой сдѣлки по спорнымъ предметамъ.

Введеніе.

Городскія общины не имѣютъ права заключать мировой сдѣлки по спорнымъ предметамъ, безъ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, если споръ идетъ только о временномъ пользованіи спорнымъ предметомъ, и безъ разрѣшенія Совѣта Управленія, буде спорный предметъ составляетъ недвижимое имущество или вѣчное право, — на точномъ основаніи 9-й статьи Королевскаго декрета 15 Февраля 1812 года, который помѣщенъ во II-мъ отдѣлѣ, въ 3-й главѣ.

Ежели, для окончанія или прекращенія спора, судебнымъ порядкомъ начатаго, мировая сдѣлка окажется болѣе выгодною для интересовъ города,—въ такомъ случаѣ Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ назначаетъ Коммисію изъ мѣстныхъ чиновниковъ, которая обще съ Магистратомъ города, а также съ противною стороною, составляетъ предварительныя условія мировой сдѣлки, съ означеніемъ и исчисленіемъ всѣхъ выгодъ, какія гмина отъ спорнаго предмета получаетъ, или должна бы получать.

Составленныя такимъ образомъ условія, по предварительномъ заявленіи Генеральною Прокураторіею по онымъ заключенія, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, или утверждаетъ сама, или предоставляетъ оныя

TYTUŁ III.

O zawieraniu tranzakcyj w przedmiotach spornych.

Wstęp.

Gminy miejskie nie mogą zawierać tranzakcyj w przedmiotach spornych inaczéj, jak za upoważnieniem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, jeżeli idzie o czasowe tylko użytkowanie z przedmiotu spornego, a za upoważnieniem Rady Administracyjnéj, jeżeli przedmiotem spornym, jest własność nieruchoma lub prawo wieczyste, a to w myśl art. 9go Dekretu Królewskiego z dnia 15 Lutego 1812 roku, który jest pomieszczonym w Dziale II, Tytule 3.

Gdy dla załatwienia, lub przecięcia sporu, na drogę sądową wytoczonego, tranzakcya okazuje się korzystniejszą dla interesu miasta, w takim razie, Kommissya Spraw Wewnętrznych wyznacza delegacyę z urzędników miejscowych, która, wspólnie z Magistratem miasta, oraz ze stroną przeciwną, układa punkta przedugodne do tranzakcyi, z ocenieniem i obliczeniem korzyści, jakie gmina z przedmiotu spornego odnosi, lub odnosić by powinna.

Tak ułożone punkta przedugodne, po zaopiniowaniu onych przez Prokuratoryę, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, albo sama zatwierdza, albo je przedstawia Radzie Administracyjnéj do potwierdzenia, i na ich podstawie zawartą

на утвержденіе Совѣта Управленія, и затѣмъ, на основаніи сихъ условій, заключается законнымъ порядкомъ мировая между спорными сторонами сдѣлка. Условія и послѣдствія мировой сдѣлки опредѣлены въ статьяхъ 2044 — 2058 Гражданскаго Кодекса.

№ 1.

Примѣръ порядка, какой долженъ быть соблюдаемъ при заключеніи мировой сдѣлки отъ имени городской общины.

(23 Сентября (5 Октября) 1836 года).

Мазовецкой Воеводской Коммисіи. (*)

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Повѣренный Графа Андрея Замойскаго г. Цыприсинскій, обратился 27 Мая с. г. въ Правительственную Коммисію съ прошеніемъ о назначеніи члена для заключенія, на основаніи закона 16 (28) Іюня 1830 года, мировой сдѣлки съ жителями г. Каменьчика о свободной врубкѣ и собираніи желудей въ лѣсахъ Графа.

(*) *Примѣчаніе.* Хотя это распоряженіе относится только къ частному случаю, однако, по недостатку общихъ правилъ относительно заключенія мировыхъ сдѣлокъ отъ имени городскихъ общинъ, помѣщено, какъ указывающее порядокъ, какой долженъ быть соблюдаемъ въ сего рода случаяхъ Правительственною Коммисіею Внутренихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

następnie zostaje urzędowa między stronami tranzakcya. Warunki i skutki tranzakcyi określają artykuły 2044—2058 Kodeksu Cywilnego.

№ 1.

Przykład sposobu postępowania przy zawieraniu komplanacyi w imieniu gmin miejskich.

(23 Września (5 Października) 1836 roku.)

do Kommissyi Województwa Mazowieckiego (*).

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, DUCHOWNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Pełnomocnik Andrzeja hrabi Zamojskiego p. Cyprysiński, w zaniesioném pod dniem 27 Maja r. b. podaniu, upraszał Kommissyę Rządową o delegowanie członka do zawarcia, na mocy prawa z dnia 16 (28) Czerwca 1830 roku komplanacyi z mieszkańcami miasta Kamieńczyka, o wolny wrąb w lasach hrabiego i zbieranie żołędzi.

(*) *Uwaga.* Rozporządzenie to, jakkolwiek odnoszące się do szczegółowego wypadku, w braku ogólnych przepisów, w przedmiocie zawierania komplanacyj, w imieniu gmin miejskich, zostało zamieszczoném, jako dające wskazówkę sposobu postępowania w podobnych przypadkach Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Для исполненія сего Воеводская Коммисія назначитъ достаточно ознакомленное съ законами и административными правилами лицо, которое, вмѣстѣ съ Муниципальнымъ Управленіемъ и нѣсколькими знатнѣйшими жителями, уполномоченными отъ прочихъ жителей того города, къ заключенію мировой сдѣлки съ владѣльцемъ лѣсовъ,

во первыхъ, должно разсмотрѣть предѣлы права сервитута о собираніи желудей и свободной врубкѣ;

во вторыхъ, сдѣлать оцѣнку и исчисленіе выгодъ, получаемыхъ жителями отъ означеннаго права, не упуская изъ виду пространства и состоянія лѣсовъ;

въ третьихъ, не допустить, чтобы городъ, которому будутъ предложены, въ замѣнъ за сервитутъ, или отдача извѣстной части лѣса въ полное владѣніе, либо одновременное или постоянное денежное вознагражденіе, понесъ отъ сего убытокъ.

По соглашеніи обѣихъ сторонъ, должны быть составлены предварительныя условія, которыя Воеводская Коммисія въ свое время, съ подробнымъ объясненіемъ дѣла и своимъ по оному заключеніемъ, представитъ на рѣшеніе Правительственной Коммисіи.

Варшава, 23 Сентября (5 Октября) 1836 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій, (подписано) *Головинъ.*

N. 13234/24374.

Do téj więc czynności Kommissya Wojewódzka przeznaczyć ma osobę, dostatecznie z prawem i przepisami administracyjnemi obeznaną, która wspólnie z Urzędem municypalnym i kilku znakomitszymi mieszkańcami, do układania się z właścicielem lasów, od reszty współmieszkańców upoważnionymi,—

naprzód, ma rozpoznać rozciągłość prawa służebności do zbierenia żołędzi i wolnego wrębu,

powtóre, ocenić i obliczyć korzyści, odnoszone przez mieszkańców z pomienionego prawa, ze względem na rozciągłość i zamożność lasów,

potrzecie, niedopuścić tego, aby miasto, które będzie miało sobie proponowane: albo oddanie na własność części lasu, lub téż wynagrodzenie pieniężne jednorazowe, albo wieczyste w zamian za służebność, szkody jakiéj nie poniosło.

Po zgodzeniu się stron obu, winny być ułożone punkta przedugodne, które Kommissya Wojewódzka w swoim czasie, z bliższém wyjaśnieniem rzeczy i opinią, do wyrzeczenia Kommissyi Rządowéj przedstawi.

Warszawa, d. 23 Września (5 Października 1836 r.

Dyrektor Główny Prezydujący, (podp.) *Gołowin.*

Nr. $^{13234}/_{24374}$.

ГЛАВА IV.

Объ издержкахъ на производство спорныхъ дѣлъ городскими общинами.

Введеніе.

Въ тяжбахъ и спорахъ, касающихся общественной собственности, производимыхъ какъ въ гражданскихъ, такъ и въ административныхъ Судахъ, если предметъ спора составляетъ самое право, то есть собственность, принадлежность капиталовъ, достовѣрность актовъ и т. п., Прокураторія въ Царствѣ несетъ судебную въ пользу городовъ защиту, подъ руководствомъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ. Города за это изъ своихъ доходовъ уплачиваютъ извѣстную часть на покрытіе штатныхъ расходовъ на содержаніе Генеральной Прокураторіи. Въ спорахъ же о временныхъ доходахъ и принадлежностяхъ съ городскихъ имуществъ, Правительственная Коммисія разрѣшаетъ Экономическія Кассы заключать условія съ частными защитниками о вознагражденіи ихъ за ходатайство по этимъ дѣламъ, а также уплачивать имъ часть условленной суммы впередъ.

TYTUŁ IV.

O kosztach na prowadzenie procesów przez gminy miejskie.

Wstęp.

W sporach i procesach, własności publicznéj miejskiéj dotyczących, tak w sądach cywilnych, jakotéż i administracyjnych wiedzionych, a mających za przedmiot same prawo, to jest własność, należność kapitałów, ważność aktów i t. p. Prokuratorya w Królestwie, pod kierunkiem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przynosi za miastami obronę. Miasta przykładają się za to do etatu wydatków Prokuratoryi z dochodów swoich własności. W sprawach zaś o dochody, oraz należności czasowe i przemijające z własności miejskich, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych udziela Kassom Ekonomicznym upoważnienia, do układania się z prywatnymi obrońcami o wynagrodzenie, za prowadzenie tych spraw, jakotéż do zaliczania im na ten cel funduszów.

№ 1.

Городскія общины должны нести издержки за выписки нужныхъ имъ документовъ.

(2 Іюня 1819 года.)

Мазовецкой Воеводской Коммисіи.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ отвѣтъ на рапортъ Воеводской Коммисіи отъ 19 числа сего мѣсяца, N. 22,005, увѣдомляетъ, что она не можетъ согласиться съ мнѣніемъ ея, относительно того, чтобы выписи городскихъ документовъ изъ Архива Коронныхъ Метрикъ были освобождены отъ употребленія гербовой бумаги, ни же предписать завѣдывающему Архивомъ выдавать таковыя безплатно, такъ какъ издержки, отъ сего проистекающія, не могутъ быть значительныя, и городъ долженъ нести оныя, какъ заинтересованная сторона.

Варшава, 2 Іюня 1819 года.

Предсѣдательствующій Министръ, (подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. $^{785}/_{1370}$.

№ 1.

Miasta, obowiązane ponosić koszta wypisów potrzebnych im dokumentów.

(d. 2 Czerwca 1819 r.)

do Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W odpowiedzi na rapport Kommissyi Wojewódzkiéj daty 19 b. m. Nr. 22005, oświadcza: iż do wniosku jéj, aby do wyciągów dokumentów miejskich z archivum ogólnego metryk Koronnych, papier stemplowy nie był używany, tudzież, aby dozorującemu archivum polecić bezpłatne wydawanie wyciągów, przychylić się nie jest można; koszta ztąd wynikłe, które nie mogą być wielkie, miasto, jako strona interessowana, ponosić musi.

Warszawa, 2 Czerwca 1819 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. $^{785}/_{1370}$.

ОТДѢЛЪ IV.

ОБЪ УСТРОЙСТВѢ ГОРОДОВЪ И ИХЪ ПРИНАДЛЕЖНОСТЕЙ.

ГЛАВА I.

О размежеванiи городовъ и городскихъ земель, а также о составленiи плановъ и межевыхъ описей городскихъ принадлежностей.

Введенiе.

Жилыя мѣста и земли городовъ, имѣющихъ въ своихъ кассахъ достаточные капиталы, размежеваны утвержденными Правительствомъ присяжными землемѣрами, имѣютъ планы съ межевыми описями, которые полезны въ случаѣ спора о границахъ и пространствѣ владѣнiй, какъ цѣлыхъ гминъ, такъ и отдѣльныхъ жителей, и, кромѣ того, служатъ основанiемъ хозяйственнаго управленiя городскими принадлежностями.

Въ казенныхъ городахъ, не имѣющихъ запасовъ въ экономическихъ кассахъ, владѣющiе домами или землею, а въ городахъ частныхъ ихъ владѣльцы, въ случаѣ надобности, побуждаются ко взносу суммы на покрытiе издержекъ по размежеванiю.

DZIAŁ IV.

O UPORZĄDKOWANIU MIAST I REALNOŚCI DO NICH NALEŻĄCYCH.

ODDZIAŁ I.

O pomiarze miast i terrytoryów miejskich, oraz sporządzaniu mapp z rejestrami pomiarowemi realności miejskich.

Wstęp.

Miasta, posiadające dostateczne w kassach swoich fundusze, mają siedziby i grunta swoje przez geometrów patentowanych przysięgłych pomierzone, oraz sporządzone mappy z rejestrami pomiarowemi, które są użyteczne w razie sporów o granice i rozległość posiadłości, bądź do całych gmin miejskich, bądź też do poszczególnych mieszczan należących, — a przytém służą za podstawę do gospodarczego zarządu realnościami miejskiemi.

W miastach rządowych, których kassy ekonomiczne nie są zasobne, mieszczanie posiadacze domów lub gruntów, a w miastach prywatnych ich właściciele, skłaniani bywają, w razie potrzeby, do złożenia funduszu na koszta pomiarów.

№ 1.

ИНСТРУКЦІЯ

для землемѣровъ, занимающихся размежеваніемъ жилыхъ мѣстъ и принадлежностей городовъ въ Царствѣ Польскомъ, изданная Правительственною Коммисіею Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

(28 Марта 1823 года.)

Принявъ въ соображеніе, что предположеніе о приведеніи въ порядокъ и устройство городовъ, относительно строеній и всѣхъ прочихъ заведеній, можетъ быть приведено въ исполненіе только на основаніи хорошо составленныхъ плановъ, и вмѣстѣ съ тѣмъ желая, дабы это предпріятіе было осуществлено надлежащимъ образомъ не только относительно жилыхъ мѣстъ города, но также относительно его принадлежностей и земель, и чтобы составленіе плановъ производилось на основаніи единообразныхъ правилъ, установляются слѣдующія правила, которымъ утвержденные Правительствомъ землемѣры, при размежеваніи городовъ, должны въ точности руководствоваться.

ОТДѢЛЕНІЕ I.

О межеваніи самыхъ городовъ или городскихъ жилыхъ мѣстъ.

1. Каждый планъ, предназначенный для приведенія въ порядокъ города, долженъ заключать въ себѣ вообще ясное изображеніе пространства города, состоящаго собственно изъ жилыхъ мѣстъ, строеній и улицъ, съ точнымъ обозначеніемъ оныхъ отдѣльно отъ пахатной земли.

№ 1.

INSTRUKCYA
dla mierniczych, trudniących się pomiarem siedlisk i realności miast w Królestwie Polskiém, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi wydana.

(d. 28 Marca 1823 roku).

Zważywszy, że zamierzone uporządkowanie i restauracya miast co do budowli i wszelkich innych zakładów, jedynie na fundamencie dobrze ułożonych planów może być przywiedziona do skutku; chcąc oraz, aby czynnność ta, nietylko co do samego siedliska miasta, lecz téż co do realności i gruntów należycie ułatwioną była, i zdejmowanie planów, wedle jednostajnych prawideł następowało, udzielają się następujące przepisy, do których patentowani geometrowie, trudniący się pomiarem miast, jak najściśléj stosować się powinni.

ODDZIAŁ I.

O rozmiarze samych miast czyli siedzib miejskich.

1. Każdy plan, do uporządkowania miasta służyć mający, zawierać powinien co do ogółu, jasne wyobrażenie przestrzeni miasta, z samych siedlisk, zabudowań i ulic składającéj się, ze ścisłém odznaczeniem tegoż ogółu, od gruntu ornego,

2. Въ подробностяхъ же этотъ планъ долженъ заключать въ себѣ каждое застроенное или пустопорожнее мѣсто, съ обозначеніемъ границъ его, длины и ширины, а равно распоженія построекъ, на немъ находящихся, въ размѣрахъ, соотвѣтственныхъ горизонтальному сѣченію. Наконецъ, всѣ прочія подробности, какъ-то: углубленія, пригорки, воды, входящія въ составъ этого плана, должны быть означены съ точностію и отмѣчены надлежащими знаками.

3. Самый способъ производства съемки, именно: выборъ инструментовъ, предоставляется самому землемѣру, съ тѣмъ однакоже, чтобы правильность выбранныхъ инструментовъ была повѣряема подлежащимъ архитекторомъ въ каждой Воеводской Коммисіи.

4. Измѣреніе, какъ городскихъ жилыхъ мѣстъ, такъ и земли, должно производиться польскою мѣрою, съ помощію цѣпи въ 5 прентовъ обыкновенной длины, съ раздѣленіемъ каждаго прента на $7^1/_2$ локтей, то есть на 10 такъ называемыхъ прентиковъ или геометрическихъ десятичныхъ футовъ.

5. Перенесеніе съемки на бумагу должно производиться съ помощію нарѣзнаго металлическаго масштаба, полагая 15 прентовъ на десятичный дюймъ, или на десятую часть десяточнаго фута, или вышеупомянутаго прентика. Ежели для съемки была употреблена бусоль,—въ такомъ случаѣ сѣверныя линіи должны быть проведены параллельно краскою, въ разстояніи одна отъ другой по 25 прентовъ.

6. Для отличія разнаго рода строеній, эти строенія должны быть означаемы различными красками.

Кромѣ того:

a) огороды—свѣтло-зеленымъ, пустопорожнія мѣста и земли—желто-зеленымъ цвѣтомъ;

b) всѣ воды—голубымъ цвѣтомъ, съ означеніемъ теченія воды стрѣлкою.

7. Объясненіе употребленныхъ красокъ, или другихъ чертежныхъ знаковъ, должно быть помѣщено на планѣ, въ соотвѣт-

2. W szczegółach zaś, obejmować ma tenże plan, każdy plac bądź zabudowany, bądź pusty, w jego granicach długości i szerokości, tudzież położenie budowli na nim znajdujących się, w wielkości wedle przecięcia poziomego.—Nakoniec wszelkie inne szczegóły, jako to: parowy, pagórki, wody do całości takowego planu należące, dokładnie i przez właściwe znaki oznaczone być powinny.

3. Sposób postępowania w samym rozmiarze, jako to: wybór instrumentu, zostawia się wprawdzie geometrze, jednakże dokładność obranych przez niego instrumentów, przez budowniczego respective w każdéj Kommissyi Wojewódzkiéj rozpoznaną być powinna.

4. Pomiar, bądź siedlisk miejskich, bądź gruntu, odbędzie się miarą polską, z pomocą łańcucha, 5 prętów zwyczajnéj długości; każdy pręt na $7\frac{1}{2}$ łokcia, czyli na 10 tak zwanych pręcików, albo stóp geometrycznych decymalnych podzielony.

5. Przeniesienie pomiaru na papier ułatwi się wedle podziałki na mosiędzu rżniętéj, biorąc 15 prętów na cal decymalny, czyli na dziesiątą część decymalnéj stopy lub wyżéj pomienionego pręcika. Jeżeli do pomiaru busola była użytą, natenczas linie północne czerwonym kolorem co 25 prętów od siebie równoległe, wyciągnięte być winny.

6. Dla rozróżnienia gatunku budowli, oznaczone być mają też budowle różnemi kolorami.

oprócz tego:

a) ogrody jasnozielonym, puste zaś miejsca i grunta żółto zielonym;

b) wszelkie wody niebieskim kolorem, z oznaczeniem biegu wody strzałką.

7. Wyjaśnienie użytych kolorów lub innych znaków do narysowania mappy, umieszczone być powinno na planie, na

ственномъ мѣстѣ, а также въ верхней части плана—опись, заглавіе и магнитная стрѣлка.

8. Для объясненія каждаго предмета, находящагося на планѣ, должна быть составлена опись съемки, по прилагаемой при семъ формѣ, въ которую должны быть внесены ширина, длина и квадратная поверхность каждаго владѣнія, по очередному номеру карты.

9. Для составленія описи, каждый плацъ долженъ быть означаемъ двумя красками, а именно: очередной номеръ карты красною, а номеръ городскаго кадастра — черною краскою, для каковыхъ подписей должно употреблять не чернилы, но тушь.

10. Города въ мѣстностяхъ гористыхъ требуютъ еще означенія покатости улицъ отъ одного конца до другаго, ибо отъ этого зависитъ возведеніе фундаментовъ надъ мостовою, или насыпка земли и склонъ водостока. Посему землемѣръ обязанъ означать на планѣ подобную нивеляцію въ продольныхъ профиляхъ.

11. Масштабъ для означенія нивеляціонныхъ профилей, относительно высоты, долженъ быть употребляемъ въ соразмѣрности 15 футовъ на десятичный дюймъ.

12. Планы слѣдуетъ изготовлять въ трехъ одинаковыхъ экземплярахъ, для пріобщенія къ городскимъ актамъ и представленія Воеводской Коммисіи и Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

13. За правильное составленіе городскихъ плановъ, согласно сей инструкціи, землемѣры получаютъ слѣдующее вознагражденіе:

a) при измѣреніи малыхъ городовъ, за варшавскій квадратный моргъ— по 2 п. зл. 8 гр.;

b) при измѣреніи городовъ большихъ, каковы обводовые, за Варшавскій квадратный моргъ— по 3 п. зл.;

c) при измѣреніи городовъ воеводскихъ, или другихъ тѣсно застроенныхъ, за квадратный моргъ— по 3 п. зл. 15 гр.;

stosowném miejscu, jako téż ku górze planu opis, tytuł i igła magnesowa.

8. Dla wyjaśnienia wszelkich przedmiotów, na planie znajdujących się, ma być ułożony regestr pomiaru wedle załączonego wzoru, w którym każda posiadłość, podług bieżącego numeru mappy, w szerokości, długości i powierzchni kwadratowéj zapisana być powinna.

9. Dla ułożenia regestru, każdy plac dwojakim kolorem oznaczonym być ma, to jest bieżący numer mappy czerwonym, a numer katastru miejskiego czarnym kalorem, do których napisów nie atramentu, lecz tuszu użyć należy.

10. Miasta w położeniu górzystém, wymagają jeszcze oznaczenia spadku ulic od rogu do rogu, gdyż od tego wyniesienie fundamentów nad brukiem lub nasypka ziemi i spadek rynsztoka zależy. Geometra przeto podobną niwelacyę w podłużnych profilach na planie oznaczyć powinien.

11. Podziałka do oznaczenia profilów niwelacyjnych, co do wysokości w stosunku 15 stóp na cal decymalny użytą być powinna.

12. Plany wygotowane być mają w trzech egzemplarzach jednobrzmiennych: do akt miejskich, Kommissyi Wojewódzkiéj i Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

13. Za dokładne sporządzenie planów miast, stosownie do powyższych zastrzeżeń, odbierze geometra następujące wynagrodzenie:

a) za rozmiar małych miast, za mórg kwadratowy warszawski złp. 2 gr. 8;

b) za rozmiar miast większych, jakiemi są obwodowe, za mórg kwadratowy warszawski złp. 3;

c) za rozmiar miast wojewódzkich lub innych ściśło zabudowanych, za mórg kwadratowy złp. 3 gr. 15;

d) тамъ, гдѣ будетъ произведена нивеляція, для означенія водостока, за обыкновенный прентъ — по два мѣдныхъ гроша;

e) за вышеозначенное вознагражденіе, землемѣръ обязанъ составить одинъ экземпляръ карты съ регистромъ, за копію же этой карты, или за всякій другой экземпляръ, онъ вознаграждается особо, а именно: за каждый квадратный десятичный футъ покрытой чертежомъ бумаги — 36 п. зл.;

за надпись на каждой картѣ, съ поясненіемъ красокъ и масштабъ — по 9 п. зл.;

за передѣлку самого плана города, еслибы она понадобилась, по 45 п. зл., и особо за матеріалы и надписи, какъ опредѣлено выше.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

О межеваніи городскихъ земель и лѣсовъ.

Измѣреніе, какъ пахатной земли, такъ и лѣсовъ, принадлежащихъ къ городу, землемѣры должны производить по слѣдующимъ правиламъ:

14. Измѣряемое пространство должно быть раздѣлено главными линіями, по мѣрѣ возможности проведенными отъ одного постояннаго пункта, для примѣненія измѣряемыхъ фигуръ къ постояннымъ пунктамъ, которые должны быть означены по тѣмъ же линіямъ чрезъ каждые 50 прентовъ.

Эти главныя линіи, проведенныя по землѣ въ разныхъ направленіяхъ, должны быть перенесены на карту, по принятому размѣру и начерчены краснымъ цвѣтомъ.

15. Каждое пространство земли, принадлежащее особому владѣльцу, относительно своей величины и границъ, а также болота, или топкія мѣста въ лѣсахъ, должны быть измѣрены въ соотвѣтственной фигурѣ и перенесены на карту.

d) gdzie niwelacya, dla oznaczenia spadku odbyta zostanie, za pręt ciągły po groszy miedzianych dwa;

e) za oznaczone powyżéj nagrody, geometra obowiązany jest sporządzić jeden egzemplarz mappy wraz z regestrem; kopija zaś mappy, albo każdy inny egzemplarz, osobno mu wynagradzany będzie, a to za każdą stopę kwadratową decymalną zarysowanego papieru po złp. 36;

za napis każdéj mappy, wyjaśnienie kolorów i podziałkę złp. 9;

za papier, oraz płótno z innemi wszelkiemi materyałami, za stopę kwadratową po złp. 2;

za redukowanie samego planu miasta, gdyby takowe zdarzyło się, po złp. 45, i osobno za materyały i napisy jak wyżéj.

ODDZIAŁ II.

O rozmiarze realności gruntów i lasów miejskich.

Rozmiar, bądź gruntów rolnych, bądź borów do miasta należących, wykonywać mają geometrzy w sposobie następującym:

14. Przestrzeń wymierzyć się mająca, podzieloną być powinna przez główne linie, ile można z jednego stałego punktu wytknięte, dla zastosowania wymierzonych figur do stałych punktów w tychże linijach, od 50 do 50 prętów oznaczać się winnych.

Podobne główne linie przez grunt w różnych kierunkach przeciągające się, powinny być na mappie z przypisaną miarą przeniesione i czerwonym kolorem wyciągnięte.

15. Każda przestrzeń gruntu właścicieli, co do rozległości i odgraniczania tychże, tudzież błota, bagna w lasach, mają być podług właściwéj figury wymierzone i na mappę przeniesione.

16. Измѣреніе границъ должно производиться съ вѣдома смежныхъ владѣльцевъ, для удостовѣренія въ составленномъ при этомъ протоколѣ, что граничная линія проведена со всею точностію и безспорна, въ случаѣ же спора о границѣ, для означенія спорнаго мѣста, согласно показаніямъ и увѣреніямъ спорящихъ сторонъ.

17. Всѣ постоянные пункты, какъ на самой граничной линіи, такъ и вблизи оной находящіеся, а именно: неподвижные камни, деревья и т. п., должны быть сняты съ точностью и означены на картѣ.

Ближайшіе къ границѣ предметы, какъ-то: башни, вѣтряныя мельницы и т. п., находящіеся на сосѣдственныхъ поляхъ, слѣдуетъ снимать съ помощью линій, пересѣкающихся изъ двухъ или трехъ пунктовъ граничной черты, съ обозначеніемъ и записаніемъ градуса магнитной стрѣлки, означающей направленіе этихъ граничныхъ линій, равно слѣдуетъ означать на картѣ соприкосновеніе другихъ границъ, съ опредѣленіемъ качества земли.

18. Всѣ спорные пункты, согласно обозначеніямъ спорящихъ сторонъ и качеству земли, должны быть съ точностію означены на планѣ и прописаны въ описи съемки.

19. По измѣреніи и съемкѣ земель, онѣ, какъ выше указано, должны быть начерчены на картѣ, по масштабу въ 50 прентовъ на дѣсятичный дюймъ, или въ десятую часть натуральнаго прентика польской мѣры, и обозначены соотвѣтственными красками, а именно:

всѣ дороги, въ особенности шоссейныя или тракты, по точномъ означеніи направленія и ширины оныхъ, желто-бурою краскою;

строенія за городомъ, принадлежащія къ его владѣніямъ, также рѣки, озера, ручьи, пруды, а равно и огороды—красками, предписанными выше для городовъ;

луга — желто-зеленою, поля — желто-бурою краскою;

сосновый лѣсъ — сѣрою, дубовый и другихъ породъ — желто-зеленою краскою, съ означеніемъ и нарисованіемъ рода де-

16. Wymierzenie granic czynić się będzie z wiedzą ościennych właścicieli, dla zamieszczenia w wywodzie słownym, iż linia graniczna jest pewna i niezaprzeczona; w razie zaś sporu o granice, dla oznaczenia spornego miejsca, podług wskazania i twierdzeń obustronnych.

17. Wszystkie, tak na saméj linii granicznéj, jakotéż w blizkości jéj znajdujące się stałe punkta, jako to: stałe kamienie, drzewa i t. p. dokładnie zdjęte i na mappie oznaczone być mają.

Pobliskie przedmioty granicy, jako to: wieże, wiatraki i t. p. na ościennych polach położone, zdjąć potrzeba za pomocą linij przecinających się z dwóch lub trzech punktów duktu granicznego, z wyrażeniem i zapisaniem stopnia igły magnesowéj, wskazującego kierunek tychże linij granicznych; równie należy styczność obcych granic, z wyrażeniem gatunku ziemi, na mappie oznaczyć.

18. Wszystkie sporne punkta, podług oznaczenia obustronnych właścicieli i rodzaju gruntów dokładnie na planie wyrażone, w regestrze pomiaru wyszczególnione być winny.

19. Po wymierzeniu, zdjęciu gruntów, granic jak wyżéj wyrażono, takowe narysowane być mają na mappie podług skali 50 prętów na cal decymalny, lub dziesiątéj części pręcika naturalnego, pręta miary krajowéj i rozróżniane stosownie kolorowaniem, jako to:

wszelkie drogi, szczególniéj zaś bite lub goścince, po rzetelném oznaczeniu kierunku i właściwéj szerokości, żółtawo-brunatnym kolorem;

budowle za miastem do realności należące, tudzież rzeki, jeziora, strumyki i stawy, oraz ogrody, kolorami, jak wyżéj dla samych miast przepisano;

łąki żółtawo-zielonym, pola zaś żółtawo-brunatnym kolorem;

bór sosnowy szarym, dębowy i innego gatunku żółtawo-zielonym kolorém, z oznaczeniem i narysowaniem gatunku

ревъ, при соотвѣтственномъ обозначеніи предметовъ, тамъ же находящихся.

20. Сѣверныя линіи, въ разстояніи 50 прентовъ одна отъ другой, должно означать карминомъ. На одной изъ этихъ линій слѣдуетъ начертить стрѣлку, которая указываетъ сѣверъ, въ надлежащемъ направленіи, съ тѣмъ однакоже, чтобы сѣверъ находился вверху карты.

Уклоненіе магнитной стрѣлки отъ полуденной линіи, отысканное по солнечной тѣни, также должно быть означено.

21. Исчисленіе поверхности, которое должно производиться съ совершенною точностью при помощи маштаба, какъ упомянуто выше, по 50 прентовъ на десятичный дюймъ польской мѣры, и согласно таковой, каждый участокъ земли, въ уволокахъ, моргахъ и прентахъ означенный, долженъ быть помѣщенъ въ межевой описи, по приложенной при семъ формѣ.

22. За точное исполненіе плана городскихъ владѣній землемѣръ получаетъ:

a) за измѣреніе участковъ земель городскихъ и составленіе карты, на хорошей, крѣпкой, королевской бумагѣ, подклеенной тонкимъ холстомъ, съ описью, въ одномъ экземплярѣ, за уволоку польской мѣры, имѣющую 30 морговъ — по 14 п. зл.;

b) за измѣреніе лѣсовъ, съ составленіемъ карты подклеенной холстомъ, на хорошей, крѣпкой, королевской бумагѣ, на одной ли и той же картѣ съ другими владѣніями, или на особомъ чертежѣ, за уволоку польской мѣры—по 10 п. зл., а за подробное измѣреніе лѣсовъ, съ обозначеніемъ рода деревъ, съ чертежомъ оныхъ на картѣ—по 14 п. зл. за уволоку польской мѣры;

c) за раздѣлъ полей, на основаніи изготовленной карты и подробнаго измѣренія (кромѣ вознагражденія за съемку) получаетъ за каждую уволоку 4 п. зл., и за это вознагражденіе землемѣръ объязанъ обозначить раздѣлъ на полѣ по картѣ и составить опись этого раздѣла;

drzew, przy właściwém rozróżnieniu przedmiotów tamże będących.

20. Północne linie o 50 prętów od siebie odległe, karminem oznaczyć należy, na jednéj z tych linij narysować potrzeba strzałkę, jako skazówkę północną w kierunku właściwym, tak zawsze, aby północ ku wierzchołkowi mappy leżała.

Ustęp igły magnesowéj od linii południowéj, z cienia słonecznego wynaleziony, takoż powinien być oznaczony.

21. Wyrachowanie powierzchni, które z największą dokładnością dopełnione ma być, odbędzie się za pomocą skali jak wyżéj wspomnione po 50 prętów na cal decymalny miary krajowéj mającéj, i podług takowéj szczegół gruntu we włókach, morgach i prętach wyrażony, umieszczony być ma w regestrze pomiarowym, podług załączonego wzoru urządzonym.

22. Za dokładne sporządzenie planu realności miast odbierze geometra:

a) za wymiar szczegółowy gruntów miejskich i wygotowanie mappy, na dobrym, mocnym, królewskim papierze, płótnem cienkiém podklejonym, narysowanéj, z regestrem w jednym egzemplarzu, za włókę miary krajowéj, 30 morgów mającą, złp. 14;

b) za wymiar lasów, z dorobieniem mappy płótnem podklejonéj na dobrym, mocnym, królewskim papierze narysowanéj, bądź razem z realnością w jednéj, bądź w osobnéj mappie umieszczonéj, za włókę miary krajowéj złp. 10, zaś za wymiar szczegółowy lasów, z rozróżnieniem gatunków drzew i oznaczeniem onych na mappie, po złp. 14 za włókę miary krajowéj;

c) za podział pola na fundamencie wygotowanéj mappy i szczegółowego wymiaru, za każdą włókę (oprócz nagrody za wymiar) otrzyma zapłaty złp. 4, za którą nagrodę geometra jest obowiązany wytknąć podział z mappy na polu i zrobić regestr uczynionego podziału;

d) за составленіе, по требованію, другого экземпляра и болѣе, землемѣръ получаетъ за квадратный футъ пространства чертежа, или за $833\frac{1}{3}$ морговъ по 18 п. зл.; за копію описи каждаго экземпляра опредѣляется ему плата по 2 п. зл. за листъ;

e) за передѣлку карты, ежелибы таковая послѣдовала по другому масштабу, землемѣръ получаетъ 24 п. зл. за каждый квадратный футъ пространства чертежа;

f) за холстъ, бумагу, наклейку платится особо, за квадратный футъ по 2 п. зл.; за надписи, объясненіе красокъ, масштаба и т. п., вообще за каждую карту по 9 п. зл.;

g) за небольшія подробныя съемки, къ чему причисляется приведеніе въ порядокъ границъ, которыхъ нельзя считать на уволоки, равномѣрно получаетъ вознагражденіе по 12 п. зл. за каждый день, въ томъ числѣ и за дни проѣзда;

h) путевыя же издержки, ежели заинтересованная гмина не доставитъ подводы, онъ имѣетъ право исчислить на пару лошадей по числу миль.

23. Причитающееся вознагражденіе за съемку и составленіе карты землемѣръ получаетъ не прежде, пока не будетъ сдѣлана повѣрка и работа признана правильною; однакоже землемѣру можно выдавать, въ видѣ аванса, ежемѣсячно, нѣкоторую часть денегъ, по мѣрѣ успѣха работы, по усмотрѣнію Воеводской Коммисіи, выданную же впередъ сумму, по окончаніи работы, слѣдуетъ исключить изъ общей причитающейся ему суммы.

24. Требуемые рабочіе, для вытягиванія цѣпи при измѣреніяхъ, должны быть доставлены землемѣру отъ города, съ вознагражденіемъ ихъ на счетъ городской кассы. Такихъ рабочихъ людей должно быть 5, а именно: два для веденія цѣпи, одинъ для переноски инструментовъ и два къ вѣхамъ.

d) za zrobienie, na żądanie, drugiego egzemplarza, lub więcéj mappy, odbierze geometra za stopę kwadratową narysowanéj przestrzeni, czyli 833$^1/_3$ morgów po złp. 18, za kopię regestru każdego egzemplarza, wyznaczoną mu będzie płaca po złp. 2 za arkusz;

e) za zredukowanie mappy (gdyby takowe nastąpiło) na inną skalę, odbierze geometra po złp. 24 za jedną stopę kwadratową narysowanéj przestrzeni;

f) za płótno, papier, podklejenie, opłacać się będzie osobno za stopę kwadratową po złp. 2 i za napisy, wyjaśnienie kolorów, podziałkę i t. p., ogólnie za każdą mappę po złp. 9;

g) za drobne szczegółowe pomiary, do czego uregulowanie granic należy, które na włóki rachować nie można, równie otrzyma nagrody po złp. 12 co dzień, rachując do tego i dnie podrózy.

h) Koszta zaś podróży, jeżeli gmina interesowana furmanki nie dostawi, za parę koni na milę zalikwidować będzie miał prawo.

23. Należytość przypadająca za wymiar i zrobienie pojedynczéj mappy, mierniczemu nie wprzódy wypłaconą będzie, aż po odbytéj rewizyi, i uznaniu roboty za dokładną; wszelako pobierać mierniczy będzie, sposobem awansu, miesięcznie kwotę pewną, w miarę postępu roboty i uznania Kommissyi Wojewódzkiéj, która na końcu od zarobionéj należytości potrąconą będzie.

24. Ludzie do ciągnienia łańcucha dostawionymi być winni mierniczemu z miasta, za nagrodą, z funduszu z kassy miejskiéj wypłacić się mającą, w liczbie pięciu, to jest do łańcucha dwóch, do noszenia instrumentów jednego i do wichów dwóch.

Необходимые же при измѣреніи лѣсовъ работники для вырубки деревъ должны быть каждый разъ назначаемы мѣстнымъ Магистратомъ.

25. Повѣрка съемки карты должна производится или воеводскимъ Инженеромъ или присяжнымъ Землемѣромъ, извѣстнымъ своими хорошими работами и аккуратностію, который командируется каждый разъ Воеводскою Коммисіею на мѣсто, съ тѣмъ, чтобы, убѣдившись въ точной съемкѣ границъ, согласно правиламъ и отдѣльнымъ частямъ пространства, перемѣрилъ надлежащимъ, употребляемымъ при съемкѣ инструментомъ и цѣпью линіи, пересѣкающія пространство въ разныхъ направленіяхъ, и перенесъ на карту, съ обозначеніемъ мѣры красною краскою. Удостовѣрясь, посредствомъ таковой ревизіи, что карта согласна съ измѣреніемъ, и по сличеніи описи съемки относительно исчисленія, Ревизоръ изготовляетъ протоколъ, удостовѣряющій въ точности его повѣрки, и, на основаніи онаго, посвидѣтельствуетъ карту и опись собственноручною подписью.

Варшава, 28 Марта 1823 года.

Министръ Предсѣдательствующій, (подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 2,682.

Z pomocników zaś, którzy oprócz tego przy wymiarze lasów do wycinania drzew są potrzebni, ci w każdym razie przez miejscową magistraturę wyznaczeni będą.

25. Rewizyę rozmiaru mappy odbędzie, albo inżénier wojewódzki, albo geometra przysięgły, znany z dobréj roboty i akuratności swojéj, każdego razu przez Kommissyę Wojewódzką przeznaczony na grunt, tym sposobem: aby rewizor po przekonaniu się o rzetelném zdjęciu granic, podług przepisów, i szczegółowych części przestrzeni, linije w różnych kierunkach przestrzeń przecinające właściwym instrumentem, przy rozmiarze użytym i łańcuchem, dla dochodzenia rzetelności przemierzył, i na mappę, z przypisaniem miary czerwonym kolorem przeniósł, po dochodzeniu przez takową rewizyę zgodności mappy z wymiarem, i po skonfrontowaniu regestru pomiarowego, co do wyrachowania, wygotuje rewizor wywód słowny, postępowanie swoje usprawiedliwiający, i poświadczy na fundamencie tegoż mappę i regestr własnoręcznym swoim podpisem.

W Warszawie, d. 28. Marca 1823 r.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

Nr. 2,682.

Приложеніе къ N. 1, лит. А.

Опись съемки города N, въ воеводствѣ N.

Исчисленная и составленная по приложенному плану землемѣромъ NN.

Очередной номеръ.	Номеръ кадастра.	Фамилія владѣльца	Названіе плаца.	Плацы, Казнѣ принадлежащіе						Плацы городскіе						Плацы духовные						Плацы обывательскіе						Плацы военные						Плацы еврейскіе						Примѣчанія.
				Длины		Ширины		Поверх.		Длины		Ширины		Поверх.		Длины		Ширины		Поверх.		Длины		Ширины		Поверх.		Длины		Ширины		Поверх.		Длины		Ширины		Поверх.		
				прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	прент.	фут.	

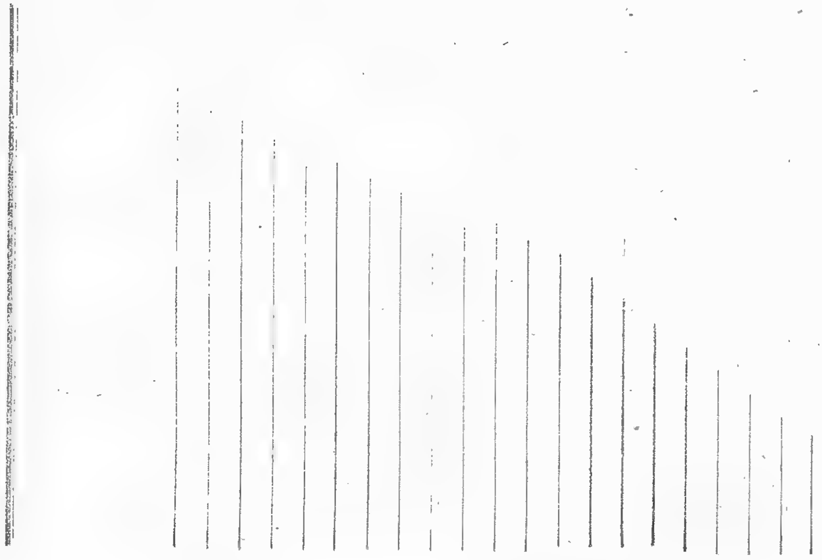

Annex do N. 1, Lit. A.

REGESTR

pomiaru miasta N, w województwie N.

Wyrachowany i spisany wedle dołączonego planu przez geometrę NN.

Numer bieżący.	Numer katastru.	Nazwisko właściciela	Nazwisko placu.	Place rządowe						Place miejskie						Place duchowne						Place obywatelskie						Place wojskowe						Place żydowskie						Przypisy
				Długość		Szerokość		Powierzchnia		Długość		Szerokość		Powierzchnia		Długość		Szerokość		Powierzchnia		Długość		Szerokość		Powierzchnia		Długość		Szerokość		Powierzchnia		Długość		Szerokość		Powierzchnia		
				Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	Prętów	Stóp	

Приложеніе къ N. 1, лит. В.

Опись съемки земли, принадлежащей къ городу N, въ воеводствѣ N.

Исчисленная и составленная по приложенному плану Землемѣромъ NN.

Номеръ.	Буква.	Раздѣленіе разнаго рода земель.	Сколько заключаетъ въ себѣ пространства.	Фруктовые сады.	Огороды.	Отдѣленные луга.	Полевые луга.	Выгоны.	Кустарники.	Озера, пруды, ручьи, заросли.	Смѣжнаго лѣса.	Вырубки въ лѣсахъ	Сыпучіе пески.	Дороги и пустопорожнія мѣста.	Мѣстности дворовыхъ строеній.

Annex do N. 1, Lit. B.

REGESTR

pomiaru gruntów do miasta N. należących, w województ. N.

Wyrachowany i spisany wedle dołączonego
planu przez geometrę NN.

Numer	Litera	Podziały rozmaitych gruntów	Zawiera w sobie powierzchni		Sady czyli ogrody fruktowe		Ogrody warzywne		Oddzielne czyli separatne łąki		Łąki polne	

W samych pastwiskach		Zarośle		Jeziora, stawy, strumienie i rzeki		Przyległego lasu		Wyrobki w lasach		Piaski zwiewne		Drogi i nieużyteczne miejsca		Miejsce zabudowań dworskich	

№ 2.

Объясненіе о томъ, что для межеванія городовъ могутъ быть употребляемы только Землемѣры, утвержденные въ этомъ званіи Правительствомъ.

(10 Іюня 1823 года.)

Въ Сандомирскую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ разрѣшеніе вопроса Воеводской Коммисіи отъ 13 прошлаго мѣсяца, за N. 17,180, о томъ, долженъ ли только утвержденный Правительствомъ Землемѣръ быть употребленъ при межеваніи городовъ, увѣдомляетъ: что, безъ нарушенія существующихъ правилъ и нынѣшняго порядка, Землемѣръ, не утвержденный въ этомъ званіи Правительствомъ, не можетъ быть допущенъ къ таковому межеванію.

Варшава, 10 Іюня 1823 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Мостовскій.*

N. 325/1254.

№ 2.

Wskazuje się, że do pomiaru miast tylko geometrzy patentowani używani być mogą.

(d. 10 Czerwca 1823.)

do Kommissyi Województwa Sandomierskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Rozwiązując zapytanie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 13 z. m. Nr. 17,180 czyli tylko geometra patentowany do rozmiaru miast użytym być winien, oświadcza, iż bez naruszenia istniejących przepisów i dotychczasowego porządku, geometra nie patentowany, do rozmiaru przypuszczonym być nie może.

Warszawa, d. 10 Czerwca 1823 roku.

Minister Prezydujący, (podpisano) *Mostowski.*

Nr. $^{325}/_{1254}$.

№ 3.

Планы городскихъ земель должны показывать подробное пространство земли каждаго владѣльца.

(7 Мая 1824 года).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ, кромѣ Августовской.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Усмотрѣвъ, что нѣкоторые Землемѣры, занимающіеся размежеваніемъ городскихъ земель, снимаютъ оные на планъ только въ общемъ составѣ, безъ обозначенія земель каждаго жителя въ отдѣльности, предписываетъ Воеводской Коммисіи предостеречь всѣхъ заинтересованныхъ въ этомъ дѣлѣ лицъ, а въ особенности воеводскаго Инженера, что ни одинъ планъ городскихъ земель не будетъ принятъ, если, согласно 15 § Инструкціи, не будетъ заключать въ себѣ пространства каждаго владѣнія; въ описи же должны быть поименованы всѣ владѣльцы и пространство принадлежащихъ имъ земель обозначено съ точностію, ибо только такіе планы могутъ служить для предположеннаго употребленія.

Варшава, 7 Мая 1824 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 30.

№ 3.

Mappy gruntów miejskich wyobrażać mają szczegółowe przestrzenie każdego z właścicieli.

(d. 7 Maja 1824 roku.)

do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich oprócz Augustowskiéj.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Dostrzegłszy, iż niektórzy geometrowie, trudniący się pomiarem realności miejskich, takowe zdejmują na ogół tylko, bez podziału gruntów każdego mieszkańca z osobna, poleca Kommissyi Wojewódzkiéj, aby wszystkich interessowanych, a szczególniéj inżeniera wojewódzkiego ostrzegła, iż żadna mappa gruntów miejskich przyjętą nie będzie, jeżeli, stosownie do § 15 instrukcyi, każdéj przestrzeni gruntu właściciela nie obejmuje, w rejestrze zaś każdy właściciel imiennie zapisany i powierzchnia gruntów jego szczegółowo obrachowana być powinna; albowiem takie tylko mappy do zamierzonego użytku posłużyć mogą.

Warszawa, d. 7 Maja 1824 r.
Minister Prezydujący, (podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 30.

№ 4.

О составленіи регуляціонныхъ плановъ городовъ.

(20 Сентября (2 Октября) 1835 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Признавая нужнымъ, чтобы города, составляющіе частную собственность, могли также принять болѣе правильный видъ, и по этому самому, чтобы, согласно точному смыслу правилъ, заключающихся въ инструкціи Строительной Полиціи 1820 года, никто не строилъ новыхъ домовъ въ произвольномъ направленіи и положеніи, Правительственная Коммисія постановила:

1. Какъ воеводскіе, такъ и окружные архитекторы и инженеры, почти безпрестанно исполняющіе въ городахъ различныя порученія, должны вмѣстѣ съ этими порученіями составлять регуляціонные планы частныхъ и тѣхъ казенныхъ городовъ, которые не въ состояніи понести издержки формальнаго межеванія.

2. Воеводская Коммисія распредѣлитъ это занятіе между Архитекторами и Инженерами, и представитъ вѣдомость, кому и какіе города назначены для составленія плановъ.

3. Отъ Архитекторовъ или Инженеровъ не требуется подробной съемки каждаго владѣнія; достаточно будетъ на регуляціонномъ планѣ означить только съ точностію:

a) направленіе и положеніе нынѣ существующихъ улицъ и площадей;

№ 4.

O sporządzaniu planów regulacyjnych miast.

(d. 20 Września (2 Października) 1835 r.).

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Uznawszy potrzebę: ażeby i miasta, prywatną własnością będące, foremniejszą mogły przybrać powierzchowność, a tém samém, aby przy ścisłém wykonaniu przepisów, objętych instrukcyą policyi budowniczéj z r. 1820, nie wznoszono nowych domów w kierunku i położeniu dowolném, stanowi:

1. Budowniczowie i inżenierowie, tak wojewódzcy, jako i obwodowi, załatwiający prawie ciągle rozmaite poruczenia w miastach, mają, obok tych poruczeń, sporządzać plany regulacyjne miast prywatnych i tych rządowych, które kosztów formalnego pomiaru ponieść nie mogą.

2. Czynność tę Kommissya Wojewódzka między budowniczych i inżenierów rozdzieli; przedstawi zaś wykaz, któremu z nich i jakie miasta do sporządzenia planów wskazanemi zostały.

3. Nie wymaga się od budowniczych lub inżenierów pomiaru szczegółowego każdéj posessyi, dosyć będzie, aby na planie regulacyjnym oznaczono z dokładnością:

a) kierunek i położenie ulic lub placów teraz egzystujących;

b) дома, выходящіе на улицу или площадь;

c) регуляціонныя линіи, которыя должны быть начерчены карандашомъ и по которымъ слѣдовало бы, соотвѣтственно мѣстности, дать улицамъ и площадямъ иное направленіе и очертаніе; при чемъ могутъ быть пропущены постройки на дворахъ, исключая болѣе значительныхъ и тѣхъ, которыя будутъ находиться на регуляціонной линіи.

4. Каждое застроенное или пустопорожнее мѣсто, выходящее на улицу, должно быть обозначено на планѣ соотвѣтственнымъ полицейскимъ номеромъ, а улица названіемъ.

5. Условные цвѣта, употребляемые для отличія строеній каменныхъ отъ деревянныхъ, христіанскихъ отъ еврейскихъ, городской кассы отъ помѣщичьихъ, духовныхъ или иного рода, а равно объясненія, относящіяся къ значительнѣйшимъ постройкамъ, въ особенности же къ промышленнымъ заведеніямъ, должны быть соблюдены въ точности.

6. Планы каждаго города, въ трехъ экземплярахъ, Воеводская Коммисія представляетъ на утвержденіе, вмѣстѣ съ исчисленіемъ издержекъ на бумагу и холстъ, употребленные на подклейку.

7. Тѣ изъ казенныхъ городовъ, которые до сихъ поръ не устроены и которые имѣютъ достаточные фундуши, должны имѣть межевые планы жилыхъ мѣстъ, составленные частными Землемѣрами, согласно съ существующими по сему предмету правилами; если же средства позволятъ, то слѣдуетъ имъ озаботиться и составленіемъ городскихъ плановъ.

8. Воеводская Коммисія, вмѣстѣ съ вѣдомостью, требуемою во второмъ пунктѣ, обязана представить въ теченіе 30 дней списокъ городамъ, имѣющимъ межевые планы жилыхъ мѣстъ и городскихъ принадлежностей, съ межевыми описями, въ которомъ спискѣ слѣдуетъ показать: фамилію Землемѣра, производившаго съемку, время и номеръ за которымъ Правительственная Коммисія утвердила планъ, сколько экземпляровъ таковыхъ плановъ было сдѣлано, и находятся ли копіи оныхъ въ Воевод-

b) domów frontowych, jakie przy nich znajdują się;
c) linije regulacyjne, które ołówkiem nakreślone być mają, a podług których, względnie na miejscowość, wypadałoby ulicom i placom nadać inny kierunek lub formę; wszelkie zabudowania w podwórzach, wyjąwszy znakomitsze i te jakie na linii regulacyjnéj znajdować się będą, opuszczone być mogą.

4. Każdy plac zabudowany lub pusty, dotykający frontem ulicy, mieć powinien na planie właściwy sobie numer policyjny, a ulica wypisane nazwisko.

5. Zwyczajne rozróżnienie kolorami budowli murowanych od drewnianych, chrześciańskich od żydowskich, kassy miejskiéj od dominialnych, duchownych, lub innéj natury, niemniéj objaśnienia co do budowli znakomitszych, a mianowicie zakładów przemysłowych, ściśle zachowane być mają.

6. Plany każdego miasta, w trzech egzemplarzach sporządzone, przedstawiać będzie Kommissya Wojewódzka do zatwierdzenia, łącznie z likwidacyą kosztów papieru i płótna, użytego na podklejenie.

7. Miasta rządowe, dotąd nieuregulowane, a których kassy miejskie posiadają dostateczne fundusze, powinny mieć plany pomiarowe siedlisk, z zastosowaniem się do istniejących w téj mierze przepisów, i przez geometrów płatnych zrobione; a jeżeli fundusze wystarczą, należy zarządzać sporządzenie i planów pomiarowych realności.

8. Kommissya Wojewódzka, obok wykazu zażądanego w punkcie drugim, przedstawi również w dniach 30tu wykaz miast posiadających plany pomiarowe siedlisk i realności wraz z regestrami pomiarowemi, w którym zamieścić należy te szczegóły: przez kogo robione, w którym roku, pod którą datą i numerem zatwierdzone przez Kommissyę Rządową, w ilu egzemplarzach były sporządzone i czyli Kommissya Wojewódz-

ской Коммисіи и въ Магистратѣ? Въ случаѣ утраты этихъ копій, кто былъ тому причиною?

Воеводская Коммисія, озабочиваясь приведеніемъ городовъ въ надлежащій порядокъ, не преминетъ наблюдать за исполненіемъ настоящаго распоряженія и постарается сколь возможно ускорить составленіе регуляціонныхъ плановъ.

Варшава, 20 Сентября (2 Октября) 1835 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора, Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. 7645/16525.

№ 5.

Запрещеніе распоряжаться производствомъ землемѣрныхъ работъ на счетъ городскихъ кассъ, безъ предварительнаго на то разрѣшенія Правительственной Коммисіи, и выдавать Землемѣрамъ впередъ плату, до совершеннаго окончанія работъ.

(11 (23) Марта 1855 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Нѣкоторыя Губернскія Правленія, не исходатайствовавъ предварительнаго разрѣшенія Правительственной Коммисіи, поручали утвержденнымъ Правительствомъ Землемѣрамъ съемку жилыхъ мѣстъ и городскихъ принадлежностей, за которыя они,

ka, jako téż Urzędy municypalne posiadają kopije lub nie?— w razie zagubienia ich, z czyjéj to winy nastąpiło?

Nad wykonaniem niniejszego zarządzenia Kommissya Wojewódzka przez troskliwość o uporządkowanie miast czuwać nie zaniedba, i sporządzenie planów regulacyjnych miast wszystkich, o ile możność dozwoli przyspieszyć postara się.

Warszawa, d. 20 Września (2 Października) 1835 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego, Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano) *J. Badeni.*

Nr. 7645/16525.

№ 5.

Zabrania się zarządzanie czynności pomiarowych na koszt kass miejskich, bez poprzedniego na to zezwolenia Kommissyi Rządowéj, i wydawania geometrom forszusów przed zupełném wykończeniem robót.

(d. 11 (23) Marca 1855 r.)

do

wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Niektóre Rządy Gubernialne, bez pozyskania uprzednio upoważnień od Kommissyi Rządowéj, poruczały pomiary siedzib i realności miejskich geometrom patentowanym, za które oni zbyt wygórowane koszta polikwidowawszy, a nawet znaczne

составивъ преувеличенныя исчисленія вознагражденія и даже получивъ изъ городскихъ кассъ впередъ значительныя деньги, порученыхъ имъ съемокъ надлежаще не произвели или и вовсе не сдѣлали.

Хотя было бы желательно, дабы во всѣхъ городахъ Царства имѣлись:

a) регуляціонные планы, указывающіе положеніе и направленіе улицъ и публичныхъ площадей, а также опредѣляющіе съ точностію предѣлы каждаго города, по образцу, приложенному къ предписанію отъ 4 (16) Января 1854 г., за N. 16812/36171, (*) которые впослѣдствіи должны быть представлены на Высочайшее Его Императорско-Царскаго Величества утвержденіе, а также

b) ланы и карты жилыхъ мѣстъ и городскихъ принадлежностей съ межевыми описями, которые необходимы или для улвержденія ипотеки частныхъ владѣній, или для границъ гминной собственности и для надлежащаго управленія хозяйствомъ оной;

но, принимая во вниманіе, что на заготовленіе таковыхъ плановъ и картъ, потребны значительныя издержки, которыя обремѣняя имѣющія даже значительные капиталы городскія кассы, вовлекаютъ оныя въ долги и истощаютъ источинки ихъ прихода, такъ что впослѣдствіи не достаетъ средствъ на самыя необходимыя улучшенія, имѣя также въ виду, что всѣ межевыя работы для избѣжанія неточности въ межевыхъ работахъ, должны быть производимы по инструкціи, указанной на каждый случай Правительственною Коммисіею, — по всѣмъ симъ уваженіямъ Правительственная Коммисія опредѣлила:

1. дабы отнынѣ Губернское Правленіе ни непосредственно, ни чрезъ Уѣздныхъ Начальниковъ не поручало присяжнымъ

(*) *Примѣчаніе.* Предписаніе это помѣщено во II-й главѣ сего отдѣла, подъ N. 16.

forszusa z kass miejskich podniosłszy, poruczonych sobie pomiarów dokładnie, albo też w zupełności nie wykonali.

Wprawdzie pożądaną jest rzeczą, aby wszystkie miasta w Królestwie posiadały:

a) plany regulacyjne, wskazujące położenie i kierunek ulic i placów publicznych, oraz określające ściśle obręb każdego miasta, podług wskazanego reskryptem z dnia 4 (16) Stycznia 1854 r. Nr. $^{16812}/_{36171}$ (*), wzoru sporządzone, które następnie mają być do Najwyższego zatwierdzenia Jego Cesarsko Królewskiéj Mości przedstawiane, — oraz

b) plany i mappy siedzib i realności miejskich z regestrami pomiarowemi, które, już to dla ustalenia hypoteki prywatnych posiadłości, już to dla oznaczenia granic własności gminnéj i należytego zagospodarowania onéj, są potrzebne.

Zważając jednak, iż sporządzenie tych ostatnich, wymaga znacznych kosztów, które, dla zamożniejszych nawet kass miejskich trudne będąc do ponoszenia, stają się powodem obciążania onych długami, wyczerpującemi źródła ich dochodowe tak dalece, że na niezbędne melioracye częstokroć zdarza się brak funduszu, zważając oraz, że wszelkie czynności pomiarowe, powinny się odbywać według instrukcyi, przez Kommissyę Rządową, co do każdego wypadku wskazanéj, dla zapobieżenia tym sposobem niedokładności w pomiarowych czynnościach; — z tych zatém powodów Kommissya Rządowa poleca:

1. aby odtąd Rząd Gubernialny ani sam, ani za pośrednictwem Naczelników powiatu, żadnych czynności pomiaro-

---

(*) *Uwaga.* Reskrypt takowy zamieszczono w Tytule IIgim niniejszego Działu, pod Nrem 16.

Землемѣрамъ никакихъ съемокъ на счетъ городскихъ кассъ, безъ предварительнаго на то разрѣшенія Правительственной Коммисіи;

2. дабы, въ случаѣ настоятельной необходимости, размежевать или жилыя мѣста, или земли какого либо города, въ нѣкоторой только части или всѣ вообще, Губернское Правленіе, объяснивъ предварительно соотвѣтственнымъ рапортомъ эту необходимость, испрашивало разрѣшенія Правительственной Коммисіи, при объясненіи: существуетъ ли достаточный источникъ, изъ котораго можно бы покрыть расходъ по предполагаемымъ работамъ; наконецъ,

3. дабы выдача денегъ впередъ Землемѣрамъ, употребленнымъ для съемокъ, до совершеннаго окончанія работъ, производима не была, безъ особеннаго на то разрѣшенія Правительственной Коммисіи, такъ какъ опытъ доказываетъ, что подобныя выдачи причиняютъ городскимъ кассамъ убытки.

О вышеизложенномъ Губернское Правленіе имѣетъ сообщить Уѣзднымъ Начальникамъ и Магистратамъ, и наблюдать за точнымъ исполненіемъ настоящаго предписанія, подъ собственною отвѣтственностію.

Варшава, 11 (23) Марта 1855 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора,
Управляющій Отдѣленіемъ
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бернацкій.*

N. 4045/9030.

wych na koszt kass miejskich, bez poprzedniego na to zezwolenia Kommissyi Rządowéj, geometrom przysięgłym nie poruczał.

2. aby w razie koniecznéj potrzeby dopełnienia pomiaru, bądź siedzib, bądź gruntów jakiego miasta, czy to w części czy w całości, potrzebę tę stósownym rapportem należycie wprzód usprawiedliwiwszy, żądał od Kommissyi Rządowéj upoważnienia, przy wskazaniu: czy jest dostateczny fundusz, z którego koszta zarządzić się mającego pomiaru, mogą być zaspokojone; — nakoniec,

3. aby forszusów, użytym do pomiarów geometrom przed zupełném wykończeniem robót bez upoważnienia Kommissyi Rządowéj nie czyniono, gdyż doświadczenie uczy, że podobne forszusa narażają kassy miejskie na straty.

O powyższém Rząd Gubernialny, tak Naczelników Powiatu, jak i właściwe Magistraty zawiadomić i ścisłego wykonania niniejszego reskryptu, pod odpowiedzialnością dopilnować winien.

Warszawa, d. 11 (23) Marca 1855 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem,
Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{4045}/_{9030}$.

№ 6.

Означеніе масштаба, или основной межевой мѣры, при составленіи межевыхъ плановъ.

(28 Іюня (10 Іюля) 1850 года).

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.

Вслѣдствіе рапорта Правительственной Коммисіи отъ 7 (19) Іюня сего года, безъ номера, при которомъ представленъ проектъ постановленія Совѣта Управленія, имѣющій дополнить инструкцію объ употребленіи въ Царствѣ россійскихъ мѣръ и вѣсовъ, утвержденную Совѣтомъ во 2 (14) день Мая сего года, касательно употребленія масштаба или межевой мѣры,— имѣю честь сообщить Правительственной Коммисіи, что Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, не считая нужнымъ издавать по этому предмету особеннаго постановленія, — по изъясненнымъ Коммисіею причинамъ, изволилъ приказать: что масштабъ, или основная межевая мѣра должна остаться безъ измѣненія, а именно: что, при составленіи межевыхъ плановъ сельскихъ и городскихъ владѣній, эта мѣра должна относиться къ землѣ, какъ 1 къ 5,000, или: что длина 21 россійскихъ дюймовъ на масштабѣ должна соотвѣтствовать длинѣ 1,250 россійскихъ саженей на землѣ; при составленіи же межевыхъ плановъ городскихъ площадей, означенная мѣра должна относиться

№ 6.

Oznaczenie skali czyli zasadniczéj podziałki mierniczéj przy sporządzaniu planów pomiarowych.

(d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1850 r.)

do
Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

W skutek rapportu Kommissyi Rządowéj z d. 7 (19) Czerwca r. b. bez numeru, przy którym przedstawiła projekt do postanowienia Rady Administracyjnéj, mającego uzupełnić instrukcyę „o używaniu w Królestwie miar i wag rossyjskich", postanowieniem téjże Rady z d. 2 (14) Maja r. b. zatwierdzoną, — co do używania skali czyli podziałki mierniczéj, mam zaszczyt Kommissyi Rządowéj oznajmić: że Książę Namiestnik Królestwa nie uznawszy potrzeby wydawania w téj mierze osobnego postanowienia, z powodów przez Kommissyę Rządową przywiedzionych, wyrzec raczył, że skala czyli zasadnicza podziałka miernicza, ma być pozostawiona taka jak dawniéj, a mianowicie, że przy sporządzaniu planów pomiarowych posiadłości wiejskich i miejskich, taż podziałka ma być w stosunku do gruntu jak 1 do 5000, czyli, że długość 21 cali rossyjskich na podziałce, odpowiadać będzie długości 1250 sążenom rossyjskim na gruncie; zaś przy sporządzaniu planów pomiarowych placów miejskich, rzeczona podziałka

къ землѣ какъ 1 къ 1,500, или: что длина 21 россійскихъ дюймовъ на масштабѣ должна соотвѣтствовать длинѣ 375 россійскихъ саженъ на землѣ.

Варшава, 28 Іюня (10 Іюля) 1850 года.

За отсутствіемъ Статсъ-Секретаря,
Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *А. Петровъ.*

N. 13,234.

---

ma pozostać w stosunku do gruntu jak 1 do 1500, czyli, że długość 21 cali rossyjskich na podziałce odpowiadać będzie długości 375 sażenom rossyjskim na gruncie.

Warszawa, d. 28 Czerwca (10 Lipca) 1850 roku.

W zastępstwie: Podsekretarz Stanu,
Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *A. Petrow.*

Nr. 13,234.

ГЛАВА II.

О составленіи регуляціонныхъ плановъ городовъ и о строительной полиціи.

Введеніе.

Каждый городъ долженъ имѣть регуляціонный планъ улицъ и площадей, въ чертѣ онаго находящихся.

По таковому плану должны строиться правильными линіями всѣ дома и строенія въ городѣ.

Первый регуляціонный чертежъ для города дѣлаетъ на картѣ жилыхъ мѣстъ Инженеръ либо уѣздный Архитекторъ, по предварительномъ соглашеніи съ Магистратомъ и по одобреніи таковаго Уѣзднымъ Начальникомъ или его Помощникомъ.

Таковой первый чертежъ Губернское Правленіе, провѣривъ, представляетъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ, для утвержденія, по воспослѣдованіи котораго, наблюдаетъ за немедленнымъ приведеніемъ въ исполненіе регуляціоннаго плана на мѣстѣ, гдѣ этого требуетъ необходимость; менѣе же спѣшную регуляцію приводитъ въ исполненіе постепенно, по мѣрѣ возможности употреблять на сіе денежныя средства городской кассы.

Наблюденіе за соблюденіемъ регуляціоннаго плана при постройкѣ новыхъ и починкѣ старыхъ строеній принадлежитъ строительной полиціи, для дѣйствій которой правила помѣщены ниже.

TYTUŁ II.

O sporządzaniu planów regulacyjnych miast i o policyi budowniczéj.

Wstęp.

Każde miasto powinno mieć plan regulacyjny ulic i placów, w jego obrębie znajdujących się.

Według tego planu, wznoszone być powinny, w liniach regulacyjnych, wszelkie domy i budowle w mieście.

Nakreślenie pierworysu regulacyjnego dla miasta na mappie siedzib, sporządza inżenier lub budowniczy powiatu, za poprzedniém naradzeniem się z Magistratem i po zaakceptowaniu go przez Naczelnika Powiatu lub jego Pomocnika.

Pierworys takowy, Rząd Gubernialny, po zrewidowaniu, przedstawia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych do zatwierdzenia, po uzyskaniu którego, czuwa nad wykonaniem niezwłoczném planu niwelacyjnego na gruncie, o ile konieczna potrzeba gdzie tego wymaga; mniéj zaś naglące regulacye, stopniowo i w miarę mogących się na to użyć zasobów kassy miejskiéj, do skutku doprowadza.

Pilnowanie, aby przy wznoszeniu nowych i restauracyi dawnych budowli, stosowano się do planu regulacyjnego, należy do policyi budowniczéj, któréj przepisy niżéj są pomieszczone.

№ 1.

Объ осмотрѣ строеній, угрожающихъ обрушеніемъ и о починкѣ либо сломкѣ оныхъ добровольно, или обязательнымъ порядкомъ.

(27 Мая 1817 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Въ видахъ охраненія жителей отъ опасности и потерь, коимъ они подвергаются, живя въ строеніяхъ, дѣйствительно угрожающихъ обрушеніемъ, мы постановили и постановляемъ:

Статья 1.

Во всѣхъ городахъ и на дорогахъ долженъ быть произведенъ безотлагательно осмотръ всѣхъ домовъ и строеній, деревянныхъ и каменныхъ, жилыхъ и нежилыхъ, угрожающихъ опасностію обрушенія.

Статья 2.

Осмотръ этотъ производится казенными Архитекторами, или присяжными экспертами, въ присутствіи мѣстнаго чиновника либо служителя, владѣльца строенія и двухъ ближайшихъ сосѣдей, заслуживающихъ довѣрія.

№ 1.

O rewizyi budynków, niebezpieczeństwem zawalenia się grożących i naprawieniu lub rozebraniu onych, dobrowolnie lub z urzędu.

(d. 27 Maja 1817 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc ochronić mieszkańców od niebezpieczeństwa i szkód, na które są wystawionymi przez mieszkanie w budynkach rzeczywistem zawaleniem się grożących, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Ma być natychmiast, po wszystkich miastach i traktach, zrobiona rewizya wszelkich domów i budynków drewnianych i murowanych, zamieszkałych lub nie, niebezpieczeństwem zawalenia grożących.

Artykuł 2.

Rewizya ta uskutecznioną będzie przez budowniczych rządowych, lub znawców przysięgłych, w przytomności urzędnika lub oficyalisty miejscowego, właściciela budynku i dwóch z najbliższych sąsiadów wiarygodnych

Статья 3.

О каждомъ осмотрѣ долженъ быть составленъ и подписанъ вышеозначенными лицами протоколъ, съ обозначеніемъ въ немъ причинъ, по коимъ строеніе угрожаетъ опасностію обрушенія.

Статья 4.

Составленные вышеуказаннымъ порядкомъ протоколы должны быть представляемы: относительно городовъ— подлежащимъ Президентамъ или Бургомистрамъ, относительно же деревень — подлежащимъ обводовымъ Коммисарамъ.

Статья 5.

Президенты и Бургомистры въ городахъ, а также обводовые Коммисары, по полученіи протокола, требуютъ немедленно отъ владѣльца строенія, угрожающаго обрушеніемъ, дабы починилъ оное (если это возможно), или же разобралъ, для чего назначаютъ срокъ не долѣе одной недѣли для владѣльцевъ, находящихся на лицо, а двухъ недѣль—для отсутствующихъ.

Статья 6.

Еслибы владѣлецъ отказывался, или въ означенный срокъ не исполнилъ требованія,— въ такомъ случаѣ Президенты и Бургомистры въ городахъ, а обводные Коммисары въ деревняхъ, распоряжаются сами, официальнымъ порядкомъ, сломкою строеній, угрожающихъ опасностію обрушенія, продажею матеріаловъ съ публичнаго торга и покрытіемъ расходовъ сломки вырученною суммою, остальныя затѣмъ деньги вручаютъ владѣльцу, или же, если строеніе обременено долгами, передаютъ въ судебный депозитъ.

Artykuł 3.

Z każdéj rewizyi spisany i podpisany będzie przez wyżéj wymienione osoby protokół, obejmujący powody, dla których budynek niebezpieczeństwem zawalenia się zagraża.

Artykuł 4.

Protokóły, w powyższy sposób spisane, z miast będą przesłane respective Prezydentom lub Burmistrzom, a z wsiów respective Kommissarzom obwodowym.

Artykuł 5.

Prezydenci i Burmistrze w miastach i Kommissarze obwodowi, po odebraniu protokółu, wezwą natychmiast właściciela budynku, zawaleniem grożącego, do niezwłocznego naprawienia (jeżeli to być może), lub rozebrania onego, oznaczając na ten koniec termin, najdłużéj jednego tygodnia dla przytomnych właścicieli, a dwa dla nieprzytomnych.

Artykuł 6.

Gdyby właściciel się wzbraniał, lub w terminie oznaczonym wezwaniu zadosyć nie czynił, Prezydenci i Burmistrze w miastach, a Kommissarze obwodowi po wsiach, każą z urzędu rozebrać budynek, uznany za grożący niebezpieczenstwem zawalenia się, sprzedadzą materyały przez publiczną licytacyę, zaspokoją z zebranych funduszów koszta rozebrania, pozostałe zaś pieniądze właścicielowi oddadzą, lub jeżeli budynek jest zadłużony, do depozytu sądowego złożą.

Статья 7.

Подобнымъ же порядкомъ должно быть поступлено съ такими строеніями, которыхъ владѣльцы находятся въ отсутствіи, или которыя состоятъ въ судебной администраціи; въ обоихъ этихъ случаяхъ управитель или судебный администраторъ заступаетъ владѣльца.

Статья 8.

Еслибы владѣлецъ, управитель или судебный администраторъ отказывался подписать протоколъ, упомянутый выше, въ статьѣ 3-й, или же не исполнилъ поступившаго къ нему требованія относительно сломки строеній; то обстоятельство это въ уваженіе не принимается, и въ каждомъ случаѣ строеніе, признанное угрожающимъ опасностію обрушенія, подвергается сломкѣ порядкомъ, указаннымъ въ 6 статьѣ.

Статья 9.

Казенные архитекторы и мѣстныя власти отвѣтствуютъ за всѣ случайности и потери, могущія произойти отъ неисполненія настоящаго распоряженія.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 27 Мая 1817 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Обнародовано 2 Іюля 1817 года.

Artykuł 7.

Podobnież ma być postąpiono z budynkami, których właściciele nie są przytomni, lub które znajdują się pod administracyą sądową; w obydwóch tych przypadkach, zarządca lub administrator sądowy zastąpi właściciela.

Artykuł 8.

Gdyby właściciel, zarządca, lub administrator sądowy usuwał się od podpisania protokółu, wyżéj w artykule 3 wymienionego, lub zaszłemu o rozebraniu budynku wezwaniu zadosyć nie uczynił, żaden wzgląd na to nie ma być miany, i w każdym przypadku budynek, uznany za grożący niebezpieczeństwem zawalenia się, podług prawideł artykułu 6, rozebrany.

Artykuł 9.

Budowniczy rządowi i władze miejscowe, za wszelkie przypadki i szkody, z niedopełnienia niniejszego rozporządzenia wyniknąć mogące, są odpowiedzialnymi.

Uskutecznienie niniejszego naszego postanowienia, które ma być umieszczone w Dzienniku Praw, polecamy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 27 Maja 1817 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Dzień ogłoszenia, d. 2 Lipca 1817 roku.

№ 2.

О застройкѣ пустыхъ мѣстъ въ городахъ.

(19 Іюня 1818 года).

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч. и проч. и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Принявъ во вниманіе, что, не смотря на указываемые Правительствомъ способы къ облегченію застройки городовъ, какъ посредствомъ выдачи ссудъ изъ казны, такъ и посредствомъ устройства кирпичныхъ заводовъ, возникаютъ препятствія, отклоняющія стремленія Правительства отъ предначертанной цѣли, изъ коихъ главнѣйшее состоитъ въ томъ, что владѣльцы пустыхъ мѣстъ въ городахъ не желаютъ ихъ застроивать,—по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

Статья 1.

Владѣльцы пустыхъ мѣстъ въ частныхъ и казенныхъ городахъ, а также попечители массъ несостоятельныхъ должниковъ, обременяющихъ эти мѣста, или опекуны малолѣтнихъ (за исключеніемъ Варшавы), должны быть предварены подлежащими воеводскими властями, чтобы въ продолженіе трехъ мѣсяцевъ объявили мѣстной власти, въ какой срокъ обязываются они построить домы на пустыхъ мѣстахъ.

№ 2.

O zabudowaniu placów pustych po miastach.

(d. 19 Czerwca 1818 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważając, że mimo podawanych przez Rząd sposobów, ułatwiających budowanie się po miastach, tak przez udzielanie zapomogi ze skarbu, jako też przez zakładanie cegielni, znajdują się przeszkody, chęci Rządu od zamierzonego celu oddalające, a z których są główniejsze, że właściciele pustych placów po miastach, zabudować się nie chcą,— na przełożenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Właściciele pustych placów po miastach wolnych i narodowych i kuratorowie mass wierzycielskich też place ciążących, lub opiekunowie małoletnich, (wyjąwszy Warszawę), wezwani być mają przez właściwe władze wojewódzkie, aby w przeciągu trzech miesięcy oświadczyli się przed władzą miejscową, w jakim czasie na placach pustych domy wystawić obowiązują się.

Статья 2.

Если владѣлецъ пустаго мѣста отъ обязанности сей откажется и не согласится застроить порожняго мѣста въ воеводскихъ и обводовыхъ городахъ въ продолженіе трехъ лѣтъ, а въ прочихъ городахъ въ продолженіе четырехъ лѣтъ, считая со времени обнародованія настоящаго постановленія, и если послѣ подачи объявленія не приступитъ къ постройкѣ тотчасъ же въ первомъ году,—въ такомъ случаѣ пустое мѣсто его должно быть продано съ публичныхъ торговъ, а вырученныя на торгахъ этихъ деньги должны быть выданы владѣльцу, если не встрѣчаются къ тому законныя препятствія, или не числится за нимъ недоимокъ; если же встрѣтятся законныя препятствія, или окажутся какія либо обязательства, то вырученная сумма должна быть положена въ городскую кассу, впредь до дальнѣйшаго распоряженія судовъ или административной власти.

Статья 3.

Каждый желающій пріобрѣсти съ торговъ пустое мѣсто, обязанъ подать объявленіе въ томъ, что таковое мѣсто застроитъ въ теченіе времени, опредѣленнаго 2-ю статьею настоящаго постановленія, считая со дня утвержденія продажнаго контракта; въ противномъ случаѣ, къ торгамъ допущенъ не будетъ.

Статья 4.

Исполненіе настоящаго постановленія возлагаемъ на Правительственныя Коммисіи Юстиціи, а также Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 19 Іюня 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 5,367.

Artykuł 2.

Każdy właściciel pustych placów, któryby obowiązku tego nie przyjął, placu pustego w ciągu lat trzech, co do miast stołecznych województw i obwodów, a w ciągu lat czterech, co do miast innych, od daty ogłoszenia niniejszego postanowienia, zabudować nie podjął się, i po uczynionéj deklaracyi, w pierwszym zaraz roku budowli nie rozpoczął, plac jego przez publiczną licytacyę sprzedanym być ma, a summa z licytacyi wynikła, właścicielowi, jeśli przeszkód prawnych, lub zaległych ciężarów nie będzie, oddaną być powinna; jeśli zaś przeszkody prawne, lub ciężary jakowe okażą się, summa w kassie miejskiéj, do dalszéj decyzyi Sądu lub Władzy administracyjnéj, złożoną zostanie.

Artykuł 3.

Każdy, życzący sobie plac licytować, winien złożyć deklaracyę, jako go zabuduje w przeciągu lat, artykułem 2 postanowienia niniejszego przepisanym, od daty zatwierdzenia kontraktu sprzedaży; inaczéj do licytacyi przypuszczonym nie będzie.

Artykuł 4.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyom Rządowym Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych i Policyi, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 18 Lipca 1818 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Nr. 5,367.

№ 3.

Утверждение правилъ Строительной Полиціи для городовъ.

(30 Сентября 1820 года.)

Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ.

Согласно представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи отъ 26 сего мѣсяца, утверждая симъ прилагаемыя „Правила Строительной Полиціи для городовъ Царства Польскаго,“ разрѣшаемъ помянутой Коммисіи обнародовать и привести оныя въ исполненіе.

Варшава, 30 Сентября 1820 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 11,572.

Приложеніе къ N. 3.

Общія Правила Строительной Полиціи для городовъ Царства Польскаго.

(26 Сентября 1820 года.)

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ видахъ постепеннаго приведенія городовъ къ надлежащему устройству и правильной застройкѣ, и для опредѣленія

№ 3.

Zatwierdza przepisy Policyi budowniczéj dla miast.

(d. 30 Września 1820 roku.)

do
Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Książę Namiestnik Królewski.

W przychyleniu się do przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 26 b. m. zatwierdzając niniejszém obok dołączone „Przepisy Policyi budowniczéj dla miast w Królestwie Polskiém" — upoważniamy téż Kommissyę do ogłoszenia i wykonania onych.

W Warszawie, dnia 30 Września 1820 r.

(podpisano) *Zajączek.*

Nr. 11,572.

Annex do Nru 3.

Przepisy ogólne Policyi budowniczéj dla miast w Królestwie Polskiém.

(d. 26 Września 1820 r.)

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W zamiarze przyprowadzenia miast zwolna do porządku i regularnéj budowli, tudzież oznaczenia stałych prawideł, we-

постоянныхъ правилъ, долженствующихъ служить руководствомъ при застройкѣ и улучшеніи этихъ городовъ, опредѣляетъ слѣдующія, относительио Строительной Полиціи, правила.

1. Каждое новое строеніе не можетъ быть возводимо иначе, какъ только по линіи улицы и согласно общему регуляціонному плану города.

Направденіе устроенныхъ по сему плану улицъ должно быть, въ главнѣйшихъ пунктахъ, обозначено постоянными на мѣстѣ столбами. Обозначеніе это, сдѣланное на основаніи плана, должно быть описано протоколярно, протоколъ же подлежитъ врученію Бургомистру и мѣстному Смотрителю городовъ, для наблюденія за точнымъ соблюденіемъ линіи указаннаго направленія улицъ, при производящихся постройкахъ.

2. Каждый намѣревающійся возвести новое строеніе обязанъ представитъ планъ, то есть подробный чертежъ дома, предположеннаго къ постройкѣ, а также ситуаціонный планъ мѣстности и прилегающихъ къ оной мѣстъ, для исходатайствованія утвержденія, безъ котораго воспрещается начинать, а тѣмъ болѣе производить постройку.

Не соблюдающій сего не только лишается права на полученіе пособія или ссуды, но сверхъ того, еслибы строеніе было возведено въ противность строительнымъ правиламъ, или признано портящимъ видъ города, сдѣлано будетъ распоряженіе о произведеніи потребныхъ измѣненій и даже, по мѣрѣ надобности, о сломкѣ строенія; кромѣ того, мѣстное муниципальное управленіе отвѣтствуетъ за допущеніе постройки, безъ предварительнаго разрѣшенія высшей власти.

3. Предположенныя къ постройкѣ новыя зданія въ городахъ, если на нихъ будутъ выданы займы или пособія, могутъ быть возводимы только изъ кирпича или инаго негорючаго матеріала и покрываемы черепицею. Въ видахъ приведенія городовъ въ такое состояніе, чтобъ они были охранены отъ слу-

dle których w zabudowaniu i melioracyi tychże miast, postępować należy, następne, we względzie Policyi budowniczéj, ogólne wydaje przepisy:

1. Każda nowo projektowana budowla, nie może być stawianą tylko w linii ulicy, i wedle zatwierdzonego planu ogólnéj regulacyi miasta.

Podług takowego planu, ulice uregulowane w głównych punktach, stałemi na gruncie słupami wytknięte być mają.— Odznaczenie tym sposobem, na fundamencie planu uskutecznione, opisane będzie protokólarnie, protokół zaś doręczony Burmistrzowi i miejscowemu Dozorcy miast, dla dopilnowania, iżby się w budowaniu ściśle do zakreślonych linij ulic stosowano.

2. Każdy zamyślający stawiać zabudowania nowe, winien złożyć plan czyli rys szczegółowy domu, mającego się budować, tudzież plan sytuacyjny placu i miejsc jemu przyległych, a to dla uzyskania approbacyi, bez któréj rozpocząć, a tém mniéj wykonać budowli nie wolno.

Uchybiający temu, nietylko straci prawo do uzyskania zapomogi lub pożyczki, lecz nadto w przypadku, gdyby budowla przeciw zasadom budowniczym uskutecznioną lub za psującą widoki miasta uznaną była, nakazaném będzie zrobienie potrzebnych odmian, a nawet zrzucenie onéj, w miarę jak tego potrzeba wymagać będzie, oprócz tego miejscowy Urząd municypalny odpowiedzialnym jest za dozwolenie budowania, bez poprzedniczego Władzy wyższéj zezwolenia.

3. Nowo stawiać się mające budynki po miastach, jeśli na nie pożyczka lub zapomoga udzieloną będzie, nie mogą być tylko z cegły, lub pożarom niepodległego materyału budowane i dachówką pokryte. — Celem doprowadzenia miast do tego stanu, iżby od przypadku ognia zabezpieczone zostały, nie

чаевъ пожара, не дозволяется возводить никакихъ деревянныхъ строеній между каменными и даже починять оныя. Всѣ таковые, существующіе нынѣ, деревянные дома должны быть постепенно, по мѣрѣ обветшалости оныхъ, сламываемы; такіе же, которые бы угрожали опасностію пожара, или, по ветхости своей, могли обрушиться, должны быть, по произведеніи полицейскаго осмотра, сломаны согласно правиламъ, опредѣленнымъ постановленіемъ Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 27 Мая 1817 года.

При упомянутомъ осмотрѣ должны находиться каменьщикъ и плотникъ, въ качествѣ экспертовъ.

4. Для вѣрнѣйшаго осуществленія намѣреній Правительства, относительно постепеннаго уничтоженія деревянныхъ домовъ, воспрещается починять всѣ таковые дома, въ какой бы то ни было ихъ части, за исключеніемъ лишь перемѣны кровли и постройки каменной дымовой трубы.

Мѣстныя полицейскія управленія, а также Смотрители городовъ, обязаны, по долгу службы, наблюдать, чтобы никакія строенія сего рода не были упрочиваемы частными починками.

5. Соломенныя крыши на домахъ, существующихъ по городамъ, повсемѣстно уничтожаются, а вмѣсто таковыхъ, дозволяется употреблять черепицу, если кровельныя связи достаточно прочны; если же онѣ не достаточно прочны, въ такомъ случаѣ можетъ быть дозволяемо покрытіе досками или гонтомъ, или же черепицею, выдѣланною изъ соломы, смѣшанной съ глиною. Деревянныя дымовыя трубы, обмазанныя глиною, равномѣрно слѣдуетъ уничтожить, а вмѣсто таковыхъ могутъ быть устраиваемы только каменныя, хотябы и изъ необозженнаго кирпича.

6. Воспрещается строить новыя гумна вблизи жилыхъ домовъ и среди города; дозволяется имѣть оныя только за городомъ, и то въ извѣстномъ отдаленіи; существующія же донынѣ должны быть постепенно уничтожаемы.

wolno jest stawiać żadnych zabudowań drewnianych pomiędzy murowanemi, a nawet onych reparować. Wszelkie podobne domy drewniane już egzystujące, mają być zwolna, w miarę swego upadku, znoszone, takie zaś, któreby zagrażały niebezpieczeństwem ognia, albo dla swéj starości groziły upadkiem, po odbytéj policyjnéj rewizyi, stosownie do przepisów, postanowieniem Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 27 Maja 1817 r. objętych, zniesione być powinny.

Do rewizyi wzmiankowanéj mularz i cieśla, jako biegli, mają być używani.

4. Dla tém pewniejszego skutku zamiarów Rządu co do znoszenia zwolna domów drewnianych, zabrania się zupełnie reparacyi wszelkich domów podobnych w jakiéjkolwiek ich części, wyjąwszy odmianę pokrycia dachu, lub wymurowania komina.

Urzędy miejscowe policyjne, tudzież Dozorcy miast, obowiązani są pilnować z urzędu, ażeby żadne zabudowanie tego rodzaju przez cząstkową reparacyę nie było uwieczniane.

5. Dachy słomiane na domach egzystujących po miastach wszędzie zniesione, a natomiast, jeśli związanie dosyć jest mocne, dachówką pokryte być mają, na zabudowaniach zaś niedostatecznie umocnionych, pokrycie deskami lub gontami, albo wreszcie dachówką z słomy i gliny lepioną, może być dozwoloném. Kominy drewniane, gliną wylepione, podobnież znieść należy, w miejsce których tylko murowane, choćby z surówki, mogą być stawiane.

6. Stodoły nowe, blizko mieszkalnych domów i wśród miasta stawiane być nie mogą, lecz za miastem, i to w pewnéj odległości, te zaś które już egzystują, zwolna znoszone być powinny.

7. Сушильни для солода, ни подъ какимъ видомъ не могутъ быть устраиваемы на чердакахъ, подъ деревянными или простыми соломенными крышами; заведенія эти могутъ быть терпимы въ такихъ только случаяхъ, если строенія, какъ-то: пивоварни и винокурни построены изъ сплошнаго кирпича, покрыты обозженною черепицею или металлическими листами и находятся вдали отъ города. Всякія затѣмъ строенія, угрожающія опасностію отъ огня, производящія нечистоту, дымъ и вредное для человѣческаго здоровья зловоніе, какъ-то: сушильни, пивоварни, винокурни, салотопни, мыловарни, скотобойни и т. п., должны быть устраиваемы внѣ города.

Пивоварни и винокурни должны быть устраиваемы по возможности при текучей водѣ, или тамъ, гдѣ съ удобствомъ можно устроить отводъ нечистоты.

8. Постройка деревянныхъ домовъ тогда только можетъ быть дозволена, если въ окрестности города не имѣется другаго годнаго для постройки матеріала, если не могутъ быть устраиваемы кирпичные заводы по недостатку глины, и если нѣтъ такого сорта земли, изъ коего можно было бы возводить пизанскія стѣны, то есть изъ сжатой земли. Однако въ случаяхъ, оговоренныхъ въ 3-й статьѣ, изъятія эти не будутъ имѣть мѣста.

Такого рода деревянные дома должны непремѣнно имѣть:

a) крышу, покрытую черепицею, и

b) дымовую трубу, каменную съ основанія.

9. Каждое строеніе должно быть обращено фасадомъ на улицу, такъ, чтобы оно боковыми стѣнами примыкало къ сосѣднимъ домамъ, чрезъ что устранится необходимость устройства промежь домами водосточныхъ трубъ.

Флигеля же, возводимые на дворахъ, если примыкаютъ одною стѣною къ сосѣднему мѣсту, должны имѣть крышу полуоткосную, дабы въ каждомъ случаѣ вода съ крыши стекала на дворъ того же самаго домовладѣльца.

7. Suszarnie słodu, pod żadnym pozorem na górach pod dachem drewnianym lub prostym słomianym zakładane być nie mogą; zakłady podobne cierpiane tylko być mogą wtenczas, kiedy zabudowania, jakoto: browary i gorzelnie całkowicie będą murowane, dachówką paloną, blachą kruszcową kryte, i od miasta odległe. Wszelkie zatém zabudowania, tak niebezpieczeństwem ognia grożące, jakoteż sprawujące nieczystość, dym i szkodliwy zdrowiu ludzkiemu swąd, jakoto: suszarnie, browary, gorzelnie, szmelcownie, mydlarskie szlachtuzy i t. d. po za miastem zakładane być mają.

Browary i gorzelnie, gdzie można przy wodzie bieżącéj, lub tam, gdzie odchód nieczystości najłatwiéj będzie mógł być urządzonym, zakładane być powinny.

8. Wystawienie domów drewnianych wtenczas tylko może być dozwoloném, kiedy okolica miasta z innego zdatnego do budowli materyału jest ogołoconą, kiedy cegielnie dla braku gliny nie mogą być zakładane i kiedy zdatnéj ziemi do stawiania ścian w pizę czyli ziemię ubijaną nie ma. W przypadkach jednak, artykułem 3 zastrzeżonych, wyłączenia te miejsca mieć nie będą mogły.

Domy takie drewniane muszą mieć koniecznie:
a) dach dachówką kryty, i
b) komin z gruntu murowany.

9. Każda budowla frontem do ulicy stawianą być musi, tak, aby się prostemi szczytami z domami sąsiedzkiemi stykała, przez co zapobieży się potrzebie urządzenia między domami rynien od ścieków.

Officyny zaś stawiane w podwórzu, jeśli jedną ścianą placu sąsiedzkiego dotykają, winny mieć dachy półszczytowe, to jest, aby w każdym przypadku ściek z dachów odbywał się na podwórze tegoż domu właściciela.

10. Въ значительнѣйшихъ городахъ, а именно въ городахъ I, II, III и IV разрядовъ, дома на рынкѣ должны быть непремѣнно возводимы по крайней мѣрѣ въ одинъ верхній этажъ, въ улицахъ же можно строить и безъ верхняго этажа. Вышина верхняго или нижняго яруса должна составлять не менѣе 5 локтей, считая таковую извнутри; впрочемъ въ воеводскихъ и другихъ значительнѣйшихъ городахъ не менѣе 6 локтей, а также— если фундаментъ можетъ быть выведенъ по крайней мѣрѣ на один локоть выше средней вышины каменной мостовой.

11. Вышина каждой крыши должна, для лучшаго вида, составлять не болѣе какъ $^1/_3$ часть ширины строенія.

12. Для безопасности отъ огня, дома должны быть отдѣляемы одинъ отъ другого каменною или по крайней мѣрѣ пизанскою стѣною, толщиною въ одинъ или $^3/_4$ локтя, соотвѣтственно вышинѣ строенія, то есть примыкающія одна къ другой боковыя стѣны домовъ должны имѣть по крайней мѣрѣ по $^1/_2$ локтя толщины, такъ, чтобы между домами не было никакого промежутка.

13. Равномѣрно топки печей, выходящія въ сѣни, должны быть устраиваемы въ соотвѣтсвенной отдаленности отъ лѣстницъ.

Печи, устраиваемыя въ комнатахъ, должны быть отдалены отъ стѣнъ на одинъ локоть, а по крайней мѣрѣ на полъ-локтя.

Правило это распространяется и на всѣ деревянные перегородки, устраиваемыя близъ очаговъ въ кухняхъ, или въ жилыхъ комнатахъ и могущія легко загорѣться.

14. Такъ какъ устройство крутыхъ, ненадлежаще соединенныхъ и тѣсныхъ отверстій въ дымовыхъ трубахъ чаще всего, при накопленіи сажи, бываютъ причиною пожара, то симъ постановляется, что отверстія въ трубахъ для каждаго особо очага должны имѣть по крайней мѣрѣ $^3/_4$ квадратнаго локтя

10. W miastach większych mianowicie rzędu I, II, III i IV, domy w rynku stawiane być muszą najmniéj o jedném piętrze, w ulicach zaś domy składać się mogą z samego dołu. Wysokość piętra lub dołu wynosić powinna w świetle niemniéj jak 5 łokci, w miastach jednak wojewódzkich i znaczniejszych, nie mniéj jak łokci 6, tudzież kiedy dom nad środkową wysokość bruku ulicy przynajmniéj na jeden łokieć z fundamentem wyniesionym być może.

11. Wysokość każdego dachu dla lepszego widoku niema nigdy być większą nad $^1/_3$ część szerokości budowli.

12. Dla bezpieczeństwa od ognia, między domami znajdować się musi ściana przedziałowa, murowana lub z pizy, przynajmniéj łokieć jeden lub $^3/_4$ gruba, w miarę wysokości budowli, to jest szczyty z sobą stykające się winny być przynajmniéj po $^1/_2$ łokcia grube, tak aby się nic wolnego między domami nie znajdowało.

13. Równie ogniska pieców do sieni wychodzące, w stosownéj od schodów odległości mają być zakładane.

Piece wśród pokojów stawiane, muszą o jeden lub przynajmniéj pół łokcia od ściany odstawać.

Przepis ten ściąga się również do wszystkich forsztowań w kuchni lub mieszkaniach, blizko ognia położonych, któreby wzniecenie pożaru ułatwiać mogły.

14. Gdy zakładanie krętych, niewłaściwie połączonych i szczupłych dymów w kominach, najczęściéj przez zebranie się sadzy, do wzniecenia pożaru staje się powodem, stanowi się przeto niniejszém, iż dym, czyli otwór w kominach dla każdego ogniska osobny, musi mieć przynajmniéj w świetle $^3/_4$ łokcia

въ свѣту, такъ, чтобы вытираніе сажи было вовсе не затруднительно.

Сверхъ того, выведеніе дымовыхъ трубъ на чердакъ особенно тамъ, гдѣ находится деревянная настилка, симъ воспрещается, такъ какъ подобный родъ постройки признанъ самымъ опаснымъ.

15. Для постройки домовъ долженъ быть употребляемъ только хорошій матеріалъ; посему, въ случаѣ постройки дома изъ обозженнаго кирпича, мѣстное полицейское управленіе обязано наблюдать, дабы кирпичъ и черепица имѣли установленную мѣру, дабы были выдѣланы изъ хорошей глины и обозжены какъ слѣдуетъ, такъ какъ опытомъ дознано, что кирпичь, выдѣланный изъ дурной глины, или недостаточно обозженный, хуже сыраго кирпича; почему мѣстные кирпичные заводы также не должны ускользать отъ вниманія мѣстныхъ властей.

16. Устройство городовъ, даже относительно наружнаго вида, составляетъ одинъ изъ главныхъ предметовъ, и потому окраска домовъ съ улицы должна быть производима со вкусомъ и пріятнымъ цвѣтомъ; всего соотвѣтственнѣе для этого цвѣта: каменный, желтоватый, блѣдно-зеленоватый и т. п., но ни въ какомъ случаѣ темно-синій, либо темно-красный и никакіе яркіе цвѣта; мѣстныя власти обязаны имѣть за этимъ наблюденіе.

17. Огораживаніе домовъ съ фронта посреди тротуаровъ рѣшительно воспрещается; равномѣрно лѣстницы передъ домами и входы снаружи въ погреба, какъ неудобныя и опасныя для проходящихъ, не могутъ быть допускаемы,— по крайней мѣрѣ не должны значительно выступать на тротуаръ. При составленіи и повѣркѣ плановъ новыхъ построекъ, на эти неудобства должно быть обращаемо вниманіе.

18. Каждый предполагающій произвести измѣненія въ наружномъ либо внутреннемъ устройствѣ дома обязанъ заявить

w kwadrat obszerności, tak aby wycieranie sadzy zupełnie było łatwém.

Oprócz tego spędzenie dymów na poddasze, zwłaszcza mające pokład drewniany, jako sposób budowania najniebezpieczniejszy, niniejszém się zakazuje.

15. Do stawiania nowych domów tylko materyał dobry używanym być może; w razie przeto budowania domu z cegły palonéj, urząd miejscowy policyjny dopilnować powinien, aby cegła i dachówka przepisaną trzymała miarę, aby z dobréj gliny były wyrobione i należycie wypalone; doświadczenie bowiem naucza, iż cegła z niedobréj wyrobiona gliny, albo niedopalona, gorszą jest od cegły surowéj, również przeto i cegielnie miejscowe baczności Władz miejscowych uchodzić nie powinny.

16. Uporządkowanie miast, nawet co do ich widoku, jest jednym z pierwszych przedmiotów, pofarbowanie przeto domów od ulicy gustownie i w kolorze przyjemnym następować powinno, do tego najstosowniejszym jest kolor kamienny, żółtawy, bladozielonkowaty i t. p., nigdy zaś brudno-granatowy, lub ciemno czerwony, ani żadne jaskrawe, — przestrzeganie czego urzędom miejscowym jest polecone.

17. Ogradzania domów od frontu wśród trotoarów, zupełnie się zabrania, również schody przed domami, wnijścia zewnętrzne do piwnic, jako niedogodność i niebezpieczeństwo dla przechodniów sprawujące, cierpiane być nie mogą, a przynajmniéj znacznego wstępu na trotuar mieć nie powinny, przy urządzeniu lub rewizyi rysunku domów stawiać się mających, na tę niedogodność baczność mieć należy.

18. Ktokolwiek przedsiębrać będzie jakąkolwiek odmianę frontu lub środka domu, powinien urzędowi miejscowemu

о своемъ намѣреніи въ мѣстномъ управленіи, для удостовѣренія, въ присутствіи экспертовъ, могутъ ли быть произведены эти измѣненія, безъ нарушенія пропорціи или причиненія опасности въ расположеніи постройки.

Относительно улицъ и мостовыхъ.

19. Ширину улицъ опредѣляетъ утвержденный планъ города, съ которымъ должно строго сообразоваться.

20. Съ каждой стороны улицы, передъ домами въ меньшихъ городахъ, долженъ быть устроенъ вымощенный тротуаръ, шириною не менѣе въ $1\frac{1}{2}$ сажени, считая до водосточной канавы; въ городахъ же воеводскихъ и другихъ значительнѣйшихъ — не менѣе двухъ сажень шириною. Устройство таковыхъ тротуаровъ и мощеніе ихъ должно быть произведено собственнымъ иждивеніемъ владѣльца дома, передъ которымъ находится тротуаръ; отъ чего не можетъ быть онъ освобожденъ ни подъ какимъ предлогомъ.

21. Мощеніе улицъ должно быть облегчено произведеніемъ соотвѣтственной нивелировки и устройствомъ покатости. Покатость эта должна составлять $\frac{1}{4}$ или $\frac{1}{3}$ дюйма на сажень; сама же возвышенность, то есть ѳероидальность мостовой посерединѣ улицы должна составлять 15 до 25 дюймовъ на 5 до 10 сажень ширины. Подобнымъ же образомъ должны поступать владѣльцы при устройствѣ передъ своими домами тротуаровъ, кои должны имѣть вышину, одинаковую со сфероидальнымъ возвышеніемъ мостовой посерединѣ улицы, оканчивающимся при водосточныхъ канавахъ, въ видѣ ступени.

22. Главные соединительные водостоки, при перекресткахъ улицъ, должны быть покрыты мостиками.

23. Въ значительнѣйшихъ городахъ, а также тамъ, гдѣ существуютъ или будутъ устроены, для отвода воды изъ водо-

kommunikować swoje zamiary, dla przekonania się, za przyzwaniem biegłych, czyli takowa odmiana bez zepsucia proporcyi, albo zrządzenia niebezpieczeństwa w układzie struktury, będzie mogła być uskutecznioną.

Co do ulic i bruku.

19. Szerokość ulic stanowić będzie zatwierdzony plan miasta, do którego zupełnie stosować się należy.

20. Z każdéj strony ulicy, przed domami w miastach pomniejszych, założonym być ma trotoar brukowany, niemniéj jak $1\frac{1}{2}$ sążnia aż do rynsztoku szeroki, w miastach zaś wojewódzkich i innych znaczniejszych, niemniéj jak 2 sążnie szerokości. Założenie takowych trotoarów i onych wybrukowanie nastąpić ma kosztem właściciela domu, przed którym są położone, od czego pod żadnym pozorem uwolnionym być nie może.

21. Wybrukowanie ulic ułatwianém być ma przez stosowną niwelacyę i uregulowanie spadku; spadek takowy wynosić winien $\frac{1}{4}$ lub $\frac{1}{3}$ część cala na sążeń, samo zaś wygórowanie czyli obłąkowatość bruku, w pośrodku ulicy 15 do 25 cali, na 5 do 10 sążni szerokości ulicy wynosić będzie; do podobnego uregulowania bruku, właściciele stosować się mają w uregulowaniu przed swemi domami trotoarów, których podniesienie ma być w równi ze środkową obłąkowatością bruku ulicy i w kształcie grandusu przy rynsztoku zakończone.

22. Rynsztoki główne kommunikacyjne, w miejscach przecinających ulice, winny być nakryte mostami rynsztokowemi.

23. W miastach znaczniejszych i tam gdzie kanały uprowadzające z rynszstoków wodę są lub będą musiały być urzą-

стоковъ, каналы, въ которые вода стекаетъ чрезъ наружное отверстіе, — отверстіе это должно быть снабжено прочнымъ прикрытіемъ, для охраненія пѣшеходовъ отъ несчастныхъ случаевъ.

24. Колодцы, находящіеся на публичныхъ площадяхъ, или между постройками, должны быть снабжены бортами въ 2 локтя вышины, независимо отъ принадлежностей, необходимыхъ для добыванія воды и украшенія колодцевъ.

Относительно ремесленниковъ.

25. При всѣхъ дѣйствіяхъ и вычисленіяхъ при постройкѣ, должна быть употребляема мѣра не иная, какъ только новопольская.

26. Никакой ремесленникъ, именно каменьщикъ или плотникъ, не можетъ производить работъ, не только относительно новой постройки дома, но даже и относительно измѣненія фасада, не удостовѣрясь, что владѣлецъ дома получилъ на то дозволеніе полиціи.

Сверхъ того, ремесленники эти, при постройкѣ новыхъ зданій, обязаны обращать вниманіе на доброкачественность матеріала, въ случаѣ же еслибы убѣдились въ негодности онаго, должны доносить о томъ мѣстной полицейской власти. Ремесленники, не соблюдающіе правила сего, будутъ подвергаемы полицейскимъ взысканіямъ и даже отвѣчать предъ судомъ, если съ постройкою зданія будетъ сопряжена опасность для здоровья или жизни жителей.

Относительно чиновниковъ.

27. Наблюденіе за исполненіемъ вышеприведенныхъ правилъ, кромѣ Смотрителей городовъ и Бургомистровъ, возлагается также и на воеводскихъ и окружныхъ Архитекторовъ, кои, во время пребыванія своего въ томъ или другомъ городѣ, обя-

dzone, a do których ściek przez zewnętrzny otwór się odbywa, powinny być mocném zaopatrzone nakryciem, dla zasłonienia przechodniów od przypadku.

24. Studnie na placach publicznych, bądź w środku zabudowań położone, pogródkami, 2 łokcie wysokiemi, opatrzone być powinny, oprócz potrzebnych porządków do wyciągania wody i upiększenia onych.

Co do rzemieślników.

25. Do wszelkich czynności i rachunku około budowli, miara nie inna, tylko nowopolska ma być używana.

26. Żaden rzemieślnik, mianowicie mularz lub cieśla, nie może uskuteczniać roboty, nie tylko co do całkowitéj budowli domu, lecz nadto co do odmian frontu, bez przekonania się, że właściciel domu zezwolenie Policyi uzyskał.

Nadto, pomienieni rzemieślnicy baczyć są obowiązani, przy stawianiu nowych budynków, na dobroć materyału; w razie przekonania się o jego niezdatności, Władzy miejscowéj policyjnéj donieść powinni. Uchybiający temu przepisowi rzemieślnicy, podlegać będą karom policyjnym, nawet odpowiedzialności przed sądem, jeśli z wystawieniem budowli połączone będzie jakie niebezpieczeństwo uszkodzenia zdrowia lub życia mieszkańców.

Co do urzędników.

27. Dopilnowanie powyższych przepisów, oprócz Dozorców miast i Burmistrzów, należy również do Budowniczych wojewódzkich i okręgowych, którzy w czasie bytności swojéj w którém mieście, zwracać są obowiązani uwagę na zachowa-

заны наблюдать за исполненіемъ строительныхъ правилъ, исправлять допущенныя отступленія и строго смотрѣть за соблюденіемъ полицейскихъ правилъ. Мѣстныя власти каждый разъ, когда возникнетъ сомнѣніе въ техническомъ отношеніи, должны требовать нужныхъ объясненій отъ воеводскихъ или окружныхъ Архитекторовъ, кои ни въ какомъ случаѣ отъ сего отказываться не могутъ. Полицейскіе и технические чиновники, за допущеніе постройки фабрикъ и другихъ зданій, въ противность полицейскимъ и строительнымъ правиламъ и безъ примѣненія къ утвержденному плану города, должны быть подвергаемы штрафамъ въ первый разъ—въ 25 п. зл., во второй—въ 50 п. зл., въ третій — во 100 п. зл., не зависимо отъ отвѣтственности за убытки, какіе могли бы возникнуть, по ихъ винѣ, для владѣльца строенія.

Настоящія правила, дабы могли быть извѣстны каждому, должны быть оповѣщены посредствомъ воеводскихъ дневниковъ, а также объявлены съ амвона приходскими священниками въ городахъ, наблюденіе же за исполненіемъ оныхъ, по порядку службы, возлагается на Воеводскія Коммисіи.

Министръ Предсѣдательствующій, (подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

Утверждено въ засѣданіи Совѣта Управленія 26 Августа 1820 года.

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь,
Бригадный Генералъ, (подписано) *Коссецкій.*

nie przepisów budowniczych, zaszłe uchybienia prostować i zupełnie nad wykonaniem przepisów policyjnych czuwać. Władze miejscowe w każdym razie wątpliwości we względzie technicznym, potrzebnych objaśnień od Budowniczych wojewódzkich lub okręgowych zasięgać mają, które im w żadnym razie odmówione być nie mogą. Urzędnicy policyjni i techniczni, dozwalający przedsięwzięcia fabryk i budowli, przepisom budowniczym i policyjnym przeciwnych, do zatwierdzonego planu miasta niezastosowanych, podlegać będą, za pierwszym razem uchybienia, karze złp. 25, za drugim złp. 50, a za trzecim złp. 100, prócz odpowiedzialności za szkody, jakie dla właściciela budowli z ich przyczyn wyniknąć by mogły.

Przepisy niniejsze, aby każdego wiadomości doszły, mają być przez Dzienniki wojewódzkie, tudzież przez Proboszczów z ambon po miastach ogłoszone, nad dopełnieniem których Kommissya Wojewódzka z urzędu czuwać jest obowiązaną.

Minister Prezydujący, (podpisano) *T. Mostowski.*

Przyjęto na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 26 Września 1820 roku.

Radca Sekretarz Stanu,
Generał Brygady, (podpisano) *Kossecki.*

№ 4.

Развитіе постановленія относительно застройки пустыхъ мѣстъ въ городахъ.

(30 Ноября 1820 года.)

Въ Калишскую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ разрѣшеніе возбужденныхъ въ представленіи Воеводской Коммисіи отъ 24 пр. м. сомнѣній, относительно застройки пустыхъ мѣстъ въ городахъ, объявляетъ:

1. Воеводская Коммисія обязана заботиться о скорѣйшей выдачѣ вознагражденій за пожары, каковою мѣрою облегчитъ возможность застройки пустыхъ мѣстъ тѣмъ, кои по сему поводу находятся въ невозможности.

2. Пособіе изъ суммъ Казны можетъ быть отпущено не иначе, какъ по существующимъ правиламъ.

3. Плацы тѣхъ владѣльцевъ, кои не въ состояніи оныхъ застроить, а отдаютъ оные въ распоряженіе Правительства, должны быть продаваемы въ пользу владѣльцевъ, порядкомъ, опредѣленнымъ въ постановленіи отъ 19 Іюня 1818 года.

4. На плацы тѣхъ владѣльцевъ, кои не могутъ продать таковыхъ по недостатку покупщиковъ, слѣдуетъ объявить торги.

5. Съ тѣхъ владѣльцевъ, кои желаютъ застроить свои плацы, но не означили для сего срока, слѣдуетъ истребовать соотвѣтственныя подписки.

6. Гдѣ плацы, по малому пространству своему, не могутъ быть застроены, тамъ Воеводская Коммисія представитъ предпо-

№ 4.

Rozwinięcie przepisu względem zabudowania placów pustych po miastach.

(30 Listopada 1820 roku.)

do
Kommissyi Województwa Kaliskiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Rozwiązując uczynione w przedstawieniu Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 24 z. m. wątpliwości, w przedmiocie zabudowania placów pustych po miastach, oświadcza:

1. Kommissya Wojewódzka winna starać się o przyśpieszenie wypłaty bonifikacyi ogniowéj, a tak ułatwi zabudowanie placów pustych tym, którzy z tego powodu nie są w możności.

2. Zapomoga z funduszów skarbowych może być daną nie inaczéj, jak tylko podług trwających przepisów.

3. Place tych właścicieli, którzy nie są w stanie ich zabudować, lecz oddają je do dyspozycyi Rządu, mają być sprzedane na rzecz właścicieli, podług prawideł, wskazanych postanowieniem z dnia 19 Czerwca 1818 roku.

4. Na place tych właścicieli, którzy ich dla braku kupujących sprzedać nie mogą, ogłosić należy licytacyę.

5. Od właścicieli, którzy chcą place zabudować, lecz czasu nie oznaczyli, należy zażądać stosownéj deklaracyi.

6. Gdzie place, dla szczupłości, nie są zdolne do zabudowania, tam Kommissya Wojewódzka poda projekta, jakimby

ложеніе, какимъ образомъ слѣдуетъ поступить, чтобы мѣста эти не обезображивали улицъ.

7. Не слѣдуетъ допускать, чтобы на пустыхъ мѣстахъ были заводимы сады или дѣлаемы постройки, портящія видъ улицы.

8. Не представившимъ подписокъ должно быть объявлено вторично, что дальнѣйшее ихъ молчаніе признаваемо будетъ нежеланіемъ застроить плацовъ, кои затѣмъ будутъ проданы.

9. Какъ незнаніе правилъ закона никого не оправдываетъ, то съ владѣльцами, не находящимися на лицо, слѣдуетъ поступить согласно настоящимъ же правиламъ.

10. Наконецъ, относительно плацовъ, составляющихъ казенную или институтскую собственность, Воеводскяя Коммисія обязана представить соотвѣтственное предположеніе относительно выгоднѣйшаго употребленія оныхъ.

Варшава, 30 Ноября 1820 года.

Министръ Предсѣдательствующій (подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 57/192.

№ 5.

Воспрещеніе строить на улицахъ будки для продажи съѣстныхъ припасовъ.

(29 Іюля 1823 года.)

Въ Муниципальное Управленіе столичнаго города Варшавы.

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь:

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, признавъ несоотвѣтственнымъ, дабы продажа всякихъ жизненныхъ и съѣстныхъ припа-

sposobem zapobiedz można, żeby place te nie szpeciły ulic.

7. Nie można zezwolić, aby na pustych placach zakładane były ogrody lub inne budowle, któreby oszpecały ulice.

8. Ci, którzy żadnéj nie złożyli deklaracyi, wezwani być mają powtórnie, z zapowiedzeniem, że dalsze milczenie, uważane będzie jako placów zabudować nie chcą, które sprzedane zostaną.

9. Gdy niewiadomość przepisów prawa nikogo nie wymawia, przeto z właścicielami nieobecnymi stosownie do tychże postąpić należy.

10. Nakoniec, co do placów własnością rządową lub instytutową będących, Kommissya Wojewódzka stosowne poda projekta, jakby takowe najkorzystniéj użytemi być mogły.

Warszawa, d. 30 Listopada 1820 r.
Minister Prezydujący, (podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. $^{57}/_{192}$.

№ 5.

Oznajmia zakaz stawiania straganów z wiktuałami po ulicach.

(d. 29 Lipca 1823 roku).

do
Urzędu Municypalnego Miasta Stołecznego Warszawy.

RADCA SEKRETARZ STANU.

Książę Namiestnik Królewski uznawszy za rzecz nieprzyzwoitą, aby sprzedaż wszelkich artykułów żywności i wi-

совъ, была, какъ донынѣ, допускаема на каждой улицѣ и въ каждомъ мѣстѣ, предписываетъ Муниципальному Управленію:

1. дабы продукты и всякіе съѣстные припасы были продаваемы только на рынкахъ, или предназначенныхъ для сего мѣстахъ (такъ чтобы тѣмъ не были затруднены публичные проходы и проѣзды, а равно и въ частныхъ домахъ), съ недопущеніемъ для сего на улицахъ никакихъ будокъ;

2. изъ сего правила изъемлется единственно продажа цвѣтовъ и фруктовъ; для постройки однако на сіе будокъ, должны быть указаны соотвѣтственныя мѣста, лишь бы не на узкихъ тротуарахъ, и то съ положительнымъ воспрещеніемъ продажи въ оныхъ хлѣба, сала, сыру, колбасъ и т. п.

Варшава, 29 Іюля 1823 года.

Генералъ Бригады (подписано) *Коссецкій.*

N. 12,069.

№ 6.

Предписаніе о томъ, чтобы владѣльцы къ планамъ домовъ, предположенныхъ къ постройкѣ, прилагали объявленія, изъ какихъ матеріаловъ предполагаютъ они строить дома и чѣмъ намѣрены покрывать крыши.

(7 (19) Іюля 1842 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Замѣчая чаще и чаще, что Губернскія Правленія, при представленіи на утвержденіе плановъ домовъ, предположенныхъ къ

ktuałów, tak jak dotąd, dowolnie na każdéj ulicy i w każdém miejscu była dozwalaną, poleca Urzędowi Municypalnemu:

1. aby produkta i wszelkie wiktuały tylko na targach, lub w miejscach stosownych, do tego przeznaczonych, (tak, ażeby przejścia i przejazdy publiczne, równie jak i po domach prywatnych, nie były utrudzone), były sprzedawane, żadne zaś tego rodzaju stragany na ulicach nie były dozwalane;

2. z pod tego urządzenia wyłącza się jedynie sprzedaż kwiatów i fruktów; do założenia jednak w tym celu straganów, stosowne miejsca mają być wskazane, byle nie na wązkich trotuarach, i to z wyraźném zakazaniem sprzedaży na nich chleba, słoniny, séra, kiełbas i t. p.

Warszawa, d. 29 Lipca 1823 roku.

Generał Brygady, (podpisano) *Kossęcki.*

Nr. 12,069.

№ 6.

Polecenie dołączania do projektowanych planów na budowę domów, deklaracyj właścicieli, z jakich materyałów je stawiać i dachy pokrywać zamierzają.

(7 (19) Lipca 1842 roku.)

do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Gdy coraz częściéj Kommissya Rządowa dostrzega, iż przy przedstawianych do potwierdzenia planach na budowę

постройкѣ въ городахъ, не присовокупляютъ никакихъ относительно этихъ домовъ объясненій, отчего, особенно въ тѣхъ случаяхъ, когда планы не раскрашены, встрѣчается сомнѣніе въ томъ, изъ дозволенныхъ ли правилами матеріаловъ предполагается произвести проектированныя постройки,— Правительственная Коммисія, въ послѣдствіе неоднократныхъ распоряженій своихъ, предписываетъ Губернскому Правленію, дабы отнынѣ, при представленіи архитектурныхъ и ситуаціонныхъ плановъ, отъ желающихъ произвести постройки были прилагаемы протоколярныя объявленія, составленныя въ мѣстныхъ Муниципальныхъ Управленіяхъ, съ показаніемъ въ сихъ объявленіяхъ, изъ какихъ матеріаловъ предполагаетъ владѣлецъ построить домъ и чѣмъ намѣренъ покрыть крышу.

Еслибы, въ случаѣ дѣйствительнаго недостатка матеріала для каменной постройки, или чрезвычайной рыхлости почвы, предполагалось построить деревянный домъ,—въ такомъ случаѣ, кромѣ вышеприведенныхъ объясненій, слѣдуетъ въ прилагаемомъ объявленіи помѣстить обязательство владѣльца построить домъ на каменномъ фундаментѣ и съ каменною отъ фундамента трубою, а также оштукатурить по крайней мѣрѣ наружныя стѣны.

Варшава, 7 (19) Іюля 1842 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго, Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. $^{16801}/_{8361}$.

domów po miastach, Rządy Gubernialne nie domieszczają żadnych względem nich objaśnień, a w takim razie, zwłaszcza też gdy plany nie są kolorowane, zachodzi wątpliwość, czyli projektowane budowle będą uskuteczniane z materyałów przepisami dozwolonych; Kommissya Rządowa przeto w następstwie niejednokrotnie już w téj mierze wydawanych rozporządzeń, poleca Rządowi Gubernialnemu, aby odtąd do projektowanych i przedstawianych przez siebie planów architektonicznych i sytuacyjnych, dołączał deklaracye, protokólarnie przez budować się mających, w miejscowych urzędach municypalnych składać się winne, w których to deklaracyach ma być wyjaśniane, z jakich materyałów właściciel dom wystawić i dach pokryć zamierza.

Jeżeli zaś dla rzeczywistego braku materyałów, do murowania potrzebnych, lub zbytniéj rzadkości gruntu, budowa domu z drzewa jest projektowaną, w takim razie, oprócz powyższych wyjaśnień, domieszczać w deklaracyi należy, czyli właściciel obowiązuje się, wznieść dom na podmurowaniu z kominem z gruntu murowanym, i ściany, zewnątrz przynajmniéj, otynkować.

Warszawa, dnia 7 (19) Lipca 1842 roku.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano) *Badeni.*

Nr. $^{16801}/_{8361}$.

№ 7.

О недопущеніи устраивать на улицахъ по городамъ мѣстъ продажи и будокъ со съѣстными припасами и для всякаго рода мелочной продажи, за исключеніемъ благовидныхъ будокъ для цвѣтовъ и фруктовъ.

(7 (19) Августа 1844 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Изъ рапортовъ Губернскихъ Правленій, а также изъ просьбъ поступающихъ непосредственно, Правительственная Коммисія удостовѣрилась, что почти во всѣхъ городахъ Царства существуютъ еще донынѣ на улицахъ мѣста продажи, разновидныя будки, ящики и т. п. съ товарами и съѣстными припасами, которые не только представляютъ безобразный видъ и затрудняютъ сообщеніе, но даже бываютъ не рѣдко причиною несчастныхъ случаевъ при накопленіи народа, особенно въ мѣстахъ, гдѣ сосредоточивается значительнѣйшее движеніе пѣшихъ и проѣзжихъ.

Для устраненія однажды навсегда подобныхъ безпорядковъ и чтобы положить конецъ всякимъ просьбамъ о дозволеніи устроить будки или мѣста продажи, а также и всякимъ на сіе жалобамъ, — Правительственная Коммисія, руководствуясь въ точности постановленіемъ по сему предмету Князя Намѣстника въ Царствѣ, сообщеннымъ въ отвѣтѣ Статсъ-Секретаря отъ 29 Іюля 1823 года, за N. 12,069 (*), копія коего у сего прилагается, постановляетъ:

(*) Распоряженіе это см. выше подъ N. 6.

№ 7.

Polecenie aby niedozwalać utrzymywania po ulicach miast straganów i budek z wiktuałami i wszelkiego rodzaju kramarszczyzną, z wyjątkiem porządnych straganów z kwiatami i owocami.

(7 (19) Sierpnia 1844 roku.)

Do wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Z licznych rapportów Rządów Gubernialnych, równie jak i z zanoszonych bezpośrednio do siebie podań, przekonywa się Kommissya Rządowa, że niemal we wszystkich miastach Królestwa, istnieją jeszcze dotąd po ulicach stragany, rozmaitego kształtu budki, skrzynki i t. p. z towarami i wiktuałami, które nie tylko szpetny przedstawiają widok i przejście tamują, ale nawet stają się nie raz powodem nieszczęśliwych, dla nagromadzonéj ludności, wypadków, w miejscach zwłaszcza na przejścia lub przejazdy najwięcéj wystawionych.

Celem przeto usunięcia raz na zawsze podobnych nieporządków i zatamowania wszelkich, już to o dozwolenie pobudowania budek lub straganów podawanych żądań, już zanoszonych przeciwko temu reklamacyj, Kommissya Rządowa w ścisłém zastosowaniu się do wydanego już w téj mierze rozporządzenia Księcia Namiestnika Królestwa, w załączonéj tu, w odpisie wierzytelnym, odezwie Sekretarza Stanu z dnia 29 Lipca 1823 roku Nr. 12,069 (*) objawionego; stanowi:

(*) Rozporządzenie to zamieszczoném jest wyżéj, pod Nr. 6.

1. Что отнынѣ во всѣхъ безъ изъятія городахъ не дозволяется никому на тротуарахъ, въ какой бы то ни было улицѣ, а также въ сѣняхъ домовъ, содержать мѣстъ продажи, будокъ, сундуковъ, столиковъ, шкафиковъ, полокъ и т. п. со съѣстными припасами, а именно: съ хлѣбомъ, сыромъ, саломъ и другими подобными предметами; а также съ нюрнбергскими, локтевыми и всякаго рода мелочными товарами, равно — съ соломою, сѣномъ, бондарными, токарными, кузнечными и т. п. издѣліями.

2. Можетъ быть единственно дозволяемо содержаніе порядочно устроенныхъ будокъ съ цвѣтами и фруктами на тротуарахъ, имѣющихъ, кромѣ того, потребную для удобства проходящихъ ширину, а именно: въ меньшихъ городахъ $1^1/_2$ сажени, въ губернскихъ же и другихъ значительнѣйшихъ городахъ — 2 сажени.

3. Будки со съѣстными припасами и всякаго рода товарами могутъ быть устраиваемы только на площадяхъ или мѣстахъ, предназначенныхъ исключительно подъ рынокъ.

4. Каждый, не исполняющій правилъ настоящаго распоряженія, долженъ быть подвергнутъ конфискаціи товара, разложеннаго на воспрещенномъ мѣстѣ, а также денежному штрафу въ 2 рубля серебромъ.

Варшава, 7 (19) Августа 1844 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. $^{24637}/_{44980}$.

---

1. Iż odtąd, we wszystkich bez wyjątku miastach, nikomu na trotuarach, jakiéjkolwiek bądź ulicy, ani téż w sieniach domów, utrzymywać straganów, budek, skrzynek, stolików, szafek, pułek i t. p. z wiktuałami, a mianowicie: z chlebem, serem, słoniną i wszelkiego rodzaju podobnemi przedmiotami, tudzież z towarami norymbergskiemi, łokciowemi, lub wszelką inną kramarszczyzną, niemniéj ze słomą, sianem, robotami bednarskiemi, tokarskiemi, kowalskiemi, i t. p., dozwalaném być nie powinno.

2. Dozwalać jedynie można utrzymywania porządnych straganów z kwiatami i owocami na trotuarach, mających pomimo tego, jeszcze potrzebną dla dogodności przechodzących szerokość, a mianowicie: w miastach mniejszych $1\frac{1}{2}$ sążnia, w gubernialnych i innych większych 2 sążnie.

3. Stragany z artykułami żywności i wszelkiemi innemi towarami, mogą być stawiane tylko na placach lub miejscach, na targ wyłącznie przeznaczonych.

4. Każdy uchybiający niniejszemu urządzeniu, na konfiskatę wystawionego, w miejscu zakazaném, towaru, tudzież opłatę kary pieniężnéj w ilości rubli srebrem 2, skazanym być winien.

Warszawa, d. 7 (19) Sierpnia 1844 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego, Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano) *J. Badeni.*

Nr. $^{24637}/_{44980}$.

№ 8.

Дозволеніе Совѣта Управленія жителямъ городовъ 2, 3, 4 и 5 разрядовъ починять деревянныя строенія въ теченіе 3-хъ лѣтъ, съ 1 Января 1845 года.

(29 Августа (10 Сентября) 1844 года.

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Исправляющій должность Августовскаго Гражданскаго Губернатора вошелъ съ представленіемъ о дозволеніи, по крайней мѣрѣ христіанамъ, строить въ нѣкоторыхъ улицахъ по городамъ деревянные дома на каменномъ фундаментѣ, съ черепичною или цинковою крышею, и о разрѣшеніи ему дозволять починку такихъ домовъ.

Относительно перваго предположенія Губернатора, Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ полагала, что оно должно остаться безъ послѣдствій, по тому соображенію, что, какъ теперь на постройку каменныхъ домовъ, согласно обязательнымъ правиламъ, даются строительныя ссуды всѣмъ желающимъ строить каменные дома, то каждому изъ нихъ легче построить каменный домъ, при такомъ пособіи, нежели деревянный безъ онаго, а между тѣмъ каменные дома служатъ городу украшеніемъ и обезпечиваютъ его безопасность отъ огня. Правда, что Государь Императоръ Высочайшимъ повелѣніемъ, объявленнымъ Министромъ Статсъ-Секретаремъ отъ 9 (21) Мая с. г., дозволилъ не только разрѣшать постройку деревянныхъ домовъ, но даже давать на нее ссуды, но, по смыслу 8 статьи правилъ о строительной полиціи, таковыя разрѣшенія даются только тамъ, гдѣ окрестности скудны матеріалами для каменныхъ домовъ; а какъ подобные случаи предусмотрѣны въ Высочайшемъ

№ 8.

Decyzya udzielająca mieszkańcom miast 2, 3, 4 i 5 rzędu pozwolenie restaurowania budowli drewnianych, na przeciąg lat trzech od 1 Stycznia 1845 r.

(d. 29 Sierpnia (10 Września) 1844 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Pełniący obowiązki Gubernatora cywilnego Augustowskiego uczynił wniosek, o dozwolenie, przynajmniej chrześcijanom, stawiania w niektórych ulicach miast, domów drewnianych na podmurowaniu, dachówką lub cynkiem krytych, oraz, o upoważnienie go, do udzielania pozwoleń na reparacyę, czyli restauracyę podobnych domów.

Co do pierwszego wniosku, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych mniemała, że takowy bez skutku pozostać winien, a to z uwagi, że gdy według przepisów obowiązujących, udzielone bywają pożyczki budowlane wszystkim pragnącym stawiać domy murowane, przeto każdy z nich, tańszym takowe buduje kosztem, jak gdyby chciał stawiać budowle drewniane bez takowéj pożyczki, tudzież, że miasta zyskują na trwałości i bezpieczeństwie od ognia, posiadając domy murowane. Wprawdzie Najjaśniejszy Pan dozwolił, podług odezwy Ministra Sekretarza Stanu z dnia 9 (21) Maja r. b., nietylko upoważniać do budowy domów drewnianych po miastach, ale nawet udzielać stosowne na nie pożyczki, lecz w myśl art. 8 przepisów Policyi budowniczéj, upoważnienia w tym celu udzielane bywają tylko tam, gdzie okolice doznają braku materyałów murowych. Gdy przeto przypadek ten, przewi-

повелѣніи, то нѣтъ никакой надобности въ повсемѣстномъ дозволеніи въ городахъ постройки деревянныхъ домовъ.

Касательно же починки существующихъ уже деревянныхъ домовъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ была такого мнѣнія, что, такъ какъ владѣльцы такихъ ломовъ принадлежатъ по большей части къ недостаточному классу жителей, которые, получивъ даже и ссуду, не были бы въ состояніи построить каменный домъ, и потому принуждены жить въ домахъ обветшалыхъ и угрожающихъ разрушеніемъ, отъ котораго они могли бы лишиться послѣдняго имущества и пріюта, и такъ какъ Правительство, во вниманіе къ этому обстоятельству, дозволило уже починку, въ теченіе извѣстнаго времени, деревянныхъ домовъ въ самой Варшавѣ, то можно бы дозволить оную и по другимъ городамъ.

На основаніи таковыхъ соображеній, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ входила съ ходатайствомъ въ Совѣтъ Управленія, чтобы въ городахъ 2, 3 и 4 разрядовъ дозволено было христіанамъ починять деревянные дома, въ городахъ же 5-го разряда дозволеніе это распространить на жителей всѣхъ вѣроисповѣданій, безотносительно къ расположенію улицъ, въ теченіе трехъ лѣтъ, считая съ объявленія постановленія Совѣта Управленія, при соблюденіи впрочемъ слѣдующихъ условій:

1. чтобы, подъ видомъ починки стараго деревяннаго дома, ни въ какомъ случаѣ не были производимы новыя постройки, кромѣ случаевъ, когда строящій будетъ имѣть особо выданное дозволеніе и планъ на постройку дома, сообразно съ разрѣшеніемъ Правительственной Коммисіи;

2. чтобы старыя строенія починяемы были въ прежнемъ ихъ объемѣ, то есть, чтобы отнюдь не были увеличиваемы въ длину или ширину, а также, чтобы подъ старую крышу не были выводимы новыя стѣны;

3. чтобы кровли покрывали съ черепицею илижестью;

4. чтобы, по истеченіи 3-хъ лѣтъ, не было допускаемо никакой починки строеній, гдѣ это доселѣ было воспрещено;

dziany został z Woli Monarszéj, nie zachodzi więc żadna potrzeba upowszechnienia budowy domów drewnianych.

Co do wniosku drugiego, tyczącego się restauracyi domów drewnianych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych była zdania: iż z uwagi, że właścicielami zabudowań drewnianych jest zwykle klassa ludzi nie zamożnych, którzy, za udzieleniem im nawet pożyczki nie są w stanie wymurować domu i zniewoleni są mieszkać w domach spustoszałych i zagrażających zupełném upadkiem, przez co, pozbawieni zostają jedynego swego mienia i schronienia; — że Rząd, przez wzgląd na tę okoliczność, zezwolił już na restauracyę domów drewnianych w saméj Warszawie przez czas ograniczony, przeto na pomienioną restauracyę i obecnie zezwolićby można.

Z tych powodów Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych upraszała Radę pod dniem 17 (29) Sierpnia r. b. Nr. $^{14618}/_{7390}$, ażeby w miastach 2, 3 i 4 rzędu dozwoloném było chrześcijanom restaurować ich domy drewniane; w miastach zaś 5 rzędu wolnosć tę rozciągnąć do wszelkich wyznań mieszkańców, bez względu na położenie ulic, a to w ciągu lat trzech, poczynając od daty ogłoszenia postanowienia Rady Administracyjnéj; pod następującemi wszakże warunkami:

1. aby pod żadnym względem, pod pozorem restauracyi, nie stawiano nowych zabudowań, wyjąwszy tam, gdzie właściciel posiada w oddzielnéj drodze, wyjednany plan na nowy dom drewniany i stosowne upoważnienie Kommissyi Rządowéj;

2. aby stare zabudowania restaurowano tylko w takim obrębie, w jakim egzystują, to jest, aby ich ani rozszerzano, ani przedłużano, lub pod stary dach nowe ściany zaprowadzano;

3. aby dachy dachówką, lub blachą były kryte;

4. aby, po upływie trzech lat, żadne restauracye budowli, gdzie to dotychczas jest wzbronioném, miejsca nie miały;

5. чтобы сказанныя дозволенія не распространялись на такихъ домохозяевъ, особенно же евреевъ, которые представили уже обязательство построить, въ продолженіе извѣстнаго времени, каменные дома.

Совѣтъ согласился съ предположеніями Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и, вслѣдствіе того, положилъ: разрѣшить жителямъ городовъ 2, 3 4 и 5 разрядовъ починять деревянные дома на условіяхъ, предположенныхъ Правительственною Коммисіею, присовокупляя съ своей стороны слѣдующее:

1. что дозволеніе починки деревянныхъ строеній должно быть даваемо всѣмъ владѣльцамъ этихъ строеній, безъ различія вѣроисповѣданія, слѣдовательно — одинаково, какъ христіанамъ, такъ и евреямъ, которые пользуются равнымъ правомъ на попеченіе о нихъ Правительства;

2. что, хотя дозволеніе это дается на 3 года, считая съ 1 Января 1845 года, однакоже Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, за 6 мѣсяцевъ до истеченія трехмѣсячнаго срока, обязана войти въ Совѣтъ Управленія съ рапортомъ и изложеніемъ своего заключенія о томъ, не будетъ ли признано возможнымъ продолжить таковое дозволеніе, и на сколько именно времени.

Варшава, 29 Августа (10 Сентября) 1844 года.

Статсъ-Секретарь, Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Лебренъ.*

N. 17,102.

---

5. aby pozwolenia rzeczone nie rozciągały się do takich właścicieli, a szczególniéj starozakonnych, którzy już złożyli deklaracyę, że w przeciągu pewnéj liczby lat wystawią domy murowane.

Rada wyrzekła, że wnioski Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych podziela i wskutek tego zezwala, na udzielenie mieszkańcom miast 2, 3, 4 i 5 rzędu, pod zastrzeżeniami przez Kommissyę Rządową proponowanemi, pozwolenia na restaurowanie zabudowań drewnianych, dodając z swojéj strony co następuje:

1. że wolność restaurowania zabudowań drewnianych, służyć ma wszystkim właścicielom tychże zabudowań, bez różnicy wyznania, a zatém zarówno chrześcijanom jako i żydom, którzy zarówno do opieki Rządu mają prawo;

2. że lubo wolność pomieniona udzieloną została na przeciąg lat trzech, licząc od 1 Stycznia 1845 roku, przecież Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych obowiązaną jest, na 6 miesięcy przed upływem trzechletniego terminu, złożyć Radzie Administracyjnéj rapport z opinią, czyli i na jaki przeciąg czasu, wolność rzeczona mogłaby być jeszcze przedłużoną.

Warszawa, d. 29 Sierpnia (10 Września) 1844 roku.

Sekretarz Stanu, Radca Stanu, (podpisano): *Le Brun.*

Nr. 17,102.

№ 9.

Облегченіе правилъ относительно покрыванія кровель, при починкѣ деревянныхъ домовъ, черепицею или жестью.

(24 Мая (5 Іюня) 1846 года)

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, удостовѣрясь изъ представленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 16 (28) Мая с. г., за N. $^{8645}/_{1711}$, что опредѣленное въ постановленіи Совѣта Управленія отъ 29 Августа (10 Сентября) 1844 г., за N. 17,102, дозволяющемъ починять деревянныя строенія въ городахъ 2, 3, 4 и 5 разрядовъ, условіе: дабы кровли были покрываемы черепицею или жестью, оказалось обременительнымъ, потому что пріобрѣтеніе черепицы жителями такихъ городовъ, кои не имѣютъ на своихъ земляхъ кирпичныхъ заводовъ и глины, годной на издѣлія сего рода, слишкомъ дорого стоитъ и доступно лишь для болѣе состоятельныхъ; что покрываніе кровель жестью также не возможно для бѣднѣйшихъ жителей, какъ по высокимъ цѣнамъ на жесть, такъ и по недостатку способныхъ для сего ремесленниковъ, коихъ нужно выписывать изъ мѣстъ, отстоящихъ миль на десять или на пятнадцать, за дорогую плату; что, наконецъ, многіе старые деревянные дома не выдержали бы тяжести черепицы,— согласно съ заключеніемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ

№ 9.

Złagodzenie przepisu, względem pokrywania dachów, restaurowanych domów drewnianych, dachówką lub blachą kruszcową.

(d. 24 Maja (5 Czerwca) 1846 r.)

do
Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

Książę Namiestnik Królestwa przekonawszy się z przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych z dnia 16 (28) Maja r. b. Nr. $^{8645}/_{1711}$, że położony w decyzyi Rady Administracyjnéj z dnia 29 Sierpnia (10 Września) 1844 r. Nr. 17,102 dozwalającéj restaurowania budowl drewnianych w miastach 2, 3, 4 i 5 rzędu warunek, aby dachy dachówką lub blachą były kryte, okazał się być uciążliwym, z powodów, że nabywanie dachówki przez mieszkańców miast takich, które nieposiadają w gruntach swych cegielni i gliny, przydatnéj na tego rodzaju wyroby, staje się zbyt kosztownem i przystępnem jest tylko dla zamożniejszych, że pokrywanie blachą kruszcową dachów, nie podobnem jest także dla uboższych, jużto ze względu na wysoką cenę blach, już też z powodu braku zdolnych do tego rzemieślników, których z odległości mil kilkunastu sprowadzać i drogo opłacać potrzeba, że wreszcie, wiele domów drewnianych starych, ciężaru dachówek znieśćby nie mogły, zgodnie z opinią Kommissyi

Дѣлъ, изволилъ вышеозначенное правило облегчить слѣдующимъ образомъ:

чтобы тамъ, гдѣ владѣлецъ подлежащаго починкѣ деревяннаго дома не можетъ, единственно по недостатку средствъ, покрыть онаго черепицею или жестью, Губернскія Правленія разрѣшали покрывать оные гонтомъ, на основаніи свидѣтельствъ, выдаваемыхъ подлежащими Магистратами городовъ и завѣренныхъ Уѣздными Начальниками. Виновные въ выдачѣ неправильныхъ для сего свидѣтельствъ, особенно относительно городовъ, лежащихъ при шоссейныхъ дорогахъ, должны быть подвергаемы строгому по законамъ взысканію.

Впрочемъ, Князь Намѣстникъ предваряетъ, что вышеозначенное облегченіе правилъ не должно быть распространяемо на города, лежащіе вблизи желѣзныхъ дорогъ, въ которыхъ починяемые дома должны быть покрываемы исключительно черепицею или жестью.

О таковыхъ распоряженіяхъ Князя Намѣстника имѣю честь увѣдомить Правительственную Коммисію, для надлежащаго исполненія.

Варшава, 24 Мая (5 Іюня) 1846 года.

Статсъ-Секретарь, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 3,370.

Rządowéj Spraw Wewnętrznych raczył przepis powyższy złagodzić w sposób następujący:

aby tam, gdzie właściciel restaurować się mającego drewnianego domu, nie może, jedynie dla braku funduszów, pokryć takowego dachówką lub blachą kruszcową, Rządy Gubernialne wydawały pozwolenia na pokrycie gontami, a to na zasadzie świadectw, przez właściwe Magistraty miast udzielanych, i przez Naczelników powiatowych, za rzetelność, poświadczanych. Winni wydawania nierzetelnego w tym celu świadectwa, szczególniéj co do miast, przy traktach bitych położonych, surowéj, wedle prawa, odpowiedzialności ulegać mają.

Wszakże Jego Książęca Mość zastrzedz raczył, że powyższe zwolnienie przepisów, nie ma być stosowane do miast, w bliskości drogi żelaznéj położonych, w których domy restaurowane, jedynie dachówką lub blachą pokrywane być winny.

O powyższych decyzyach Jego Książęcéj Mości, w celu onychże wykonania, mam honor Kommissyę Rządową niniejszém zawiadomić.

Warszawa, d. 24 Maja (5 Czerwca) 1846 r.

Sekretarz Stanu, Radca Stanu, (podpisano): *T. Le Brun.*

Nr. 3,370.

№ 10.

Архитекторы, составляющіе смѣту на деревянные дома, должны исчислить разницу между цѣнами постройки домовъ каменныхъ и цѣнами постройки домовъ деревянныхъ.

(3 (15) Октября 1847 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Нѣкоторые жители городовъ, не зная разницы между цѣнами матеріаловъ, потребныхъ для постройки деревянныхъ домовъ, и цѣнами каменнаго строеваго матеріала, и полагая, что постройка каменнаго дома несравненно дороже, чѣмъ постройка соотвѣтственнаго деревяннаго дома, отказываются отъ постройки каменныхъ домовъ, предпочитая строить деревянные. Такъ какъ опытомъ дознано, что вообще постройка каменныхъ стѣнъ стоитъ много дороже постройки стѣнъ деревянныхъ, и во многихъ мѣстностяхъ, гдѣ древесный матеріалъ дороже, каменныя стѣны, особенно въ одно-этажныхъ строеніяхъ, обходятся дешевле деревянныхъ; то было бы желательно, чтобы жители, предполагающіе строить деревянные дома, имѣли свѣдѣніе о таковой разницѣ въ цѣнахъ.

Въ этихъ видахъ, Правительственная Коммисія предлагаетъ Губернскому Правленію: предписать всѣмъ архитекторамъ, дабы они, составляя, по желанію обывателей, планы и смѣты

№ 10.

Budowniczowie, robiący anszlagi na domy drewniane, obrachowywać mają różnice, pomiędzy cenami budowy domów murowanych, a cenami budowy domów drewnianych.

(d. 3 (15) Października 1847 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Niektórzy mieszkańcy miast, nieświadomi różnicy, zachodzącéj pomiędzy cenami materyałów, potrzebnych do budowy domów drewnianych, a cenami materyałów murowych, i sądząc, że wzniesienie domu murowanego, bez porównania jest droższe od budowy odpowiedniego domu drewnianego, odstręczają się od stawiania domów murowanych, przenosząc budowę domów drewnianych. Ponieważ doświadczenie nauczyło, że w ogólności wzniesienie murów, mało co droźéj kosztuje od wystawienia ścian drewnianych, a w wielu okolicach, gdzie materyały drzewne są drogie, ściany murowane, mianowicie w domach parterowych, mniéj kosztują od ścian drewnianych; pożądaną więc jest rzeczą „aby o różnicy téj mieszkańcy, pragnący budować domy drewniane, byli poinformowani."

W tym celu Kommissya Rządowa wzywa Rząd Gubernialny, aby polecił wszystkim Budowniczym, iżby ci robiąc na żądanie obywateli plany i anszlagi na domy drewniane

на постройки деревянныхъ домовъ въ городахъ, подробными вычисленіями опредѣляли разницу въ каждомъ подлежащемъ городѣ между издержками на постройку домовъ каменныхъ и издержками, потребными на постройку домовъ деревянныхъ, и о томъ поставляли въ извѣстность жителей, приступающихъ къ постройкѣ.

Для выдачи распоряженія по содержанію настоящаго предписанія, Правительственная Коммисія назначаетъ сорокадневный срокъ.

Варшава, 3 (15) Октября 1847 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора,

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. 40900/22796.

№ 11.

Дозволеніе производить въ городахъ деревянныя хозяйственныя постройки.

(19 Ноября (1 Декабря) 1847 года).

Плоцкому Губернскому Правленію. (*)

Правительственная Коммиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ отвѣтъ на рапортъ Губернскаго Правленія отъ 23 Іюня (5 Іюля) сего года, за N. 47,868, коимъ оно спрашиваетъ: можетъ ли быть разрѣшаемо въ городахъ первыхъ 4-хъ разря-

(*) Распоряженіе это препровождено было одновременно въ копіи и четыремъ остальнымъ Губернскимъ Правленіямъ, для свѣдѣнія и руководства.

po miastach, przekonywali się szczegółowemi obrachowaniami o różnicach, zachodzących w respective miastach, pomiędzy kosztami budowy domów murowanych, a kosztami, potrzebnemi na wzniesienie budowli drewnianych, i o tém mieszkańców przystępujących do budowy domów powiadomiali.

O treści zarządzeń, wydać się mających w tym przedmiocie, Kommissya Rządowa termin dni 40 oznacza.

Warszawa, d. 3 (15) Października 1847 r.
Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano): *Badeni.*
Nr. $^{40900}/_{22796}$.

№ 11.

Dozwolenie stawiania po miastach budynków gospodarskich drewnianych.

(d. 19 Listopada (1) Grudnia 1847 r.)

do
Rządu Gubernialnego Płockiego (*).

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

W odpowiedzi na uczynione przez Rząd Gubernialny w rapporcie z dnia 23 Czerwca (5 Lipca) r. b., Nr. 47,868, zapytanie: „czyli zabudowania gospodarskie, do których liczą

---

*) Rozporządzenie to przesłane zostało jednocześnie w odpisie i czterem innym Rządom Gubernjalnyn, dla wiadomości i stosowania się.

довъ производство деревянныхъ построекъ, къ которымъ принадлежатъ: конюшни, сараи, чуланы для склада дровъ и т. п. тѣмъ владѣльцамъ домовъ, кои, имѣя каменные дома, вынуждены ставить на дворѣ подобнаго рода деревянныя строенія, — Правительственная Коммисія объявляетъ: что, впредь до изданія новыхъ строительныхъ полицейскихъ правилъ, Губернское Правленіе вправѣ разрѣшать возлѣ рынковъ и главнѣйшихъ улицъ, гдѣ фронтовыя строенія каменныя, производство деревянныхъ хозяйственныхъ построекъ, какъ-то: чулановъ для склада дровъ, сараевъ (а потому и конюшень) съ каменными столбами и стѣнами изъ бревенъ, досокъ и т. п., на каменныхъ фундаментахъ, и кровлями, крытыми жестью или черепицею, — безотносительно къ отдаленности таковыхъ построекъ отъ жилыхъ строеній.

Въ боковыхъ же улицахъ, гдѣ дозволено строить деревянные дома, могутъ быть также возводимы и деревянныя хозяйственныя строенія, безъ непремѣннаго условія, чтобы столбы были каменные, а кровли жестяныя или черепичныя, лишь бы только эти строенія имѣли каменный фундаментъ, были крыты гонтомъ и находились въ разстояніи 30 локтей отъ жилыхъ домовъ.

При семъ Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію строго наблюдать, чтобы въ тѣхъ хозяйственныхъ строеніяхъ, которыя, по мѣстоположенію, приходится возводить, — въ боковыхъ улицахъ съ фронта, безотносительно къ распредѣленію городовъ по разрядамъ, не было устроено съ улицы никакой двери или отверстія, могущаго причинить нечистоту на улицѣ.

Варшава, 19 Ноября (1 Декабря) 1847 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. $^{32636}/_{18100}$.

się stajnie, wozownie, drwalniki i t. p., przez takich właścicieli, którzy posiadając domy murowane, na podwórzu podobne budowle drewniane stawiać są zmuszeni, mogą być w budowie dozwalane z drzewa, w miastach w pierwszych czterech rzędów.” — Kommissya Rządowa oświadcza, że zanim nowe przepisy Policyi Budowniczéj wydane będą, Rząd Gubernialny mocen jest zezwalać przy rynku i główniejszych ulicach miasta, gdzie budynki frontowe są murowane, na stawianie budynków drewnianych gospodarskich, jako to drwalni, wozowni (a przeto i stajni) w słupy murowane, ze ścianami z bali, desek i t. p. na podmurowaniu i z dachami blachą lub dachówką krytemi, bezwzględnie na odległość od zabudowań mieszkalnych.

Przy bocznych zaś ulicach, gdzie wolno stawiać domy drewniane, mogą też być stawiane i budowle gospodarskie nie koniecznie w słupy murowane i z dachami blaszanemi lub dachówczanemi, byle na podmurowaniu i gontami kryte, w oddaleniu 30 łokci od domów mieszkalnych.

Przytém Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu ściśle dopilnować, ażeby w budowlach gospodarskich, które z powodu położenia miejsca stawiane bywają od frontu przy ulicach bocznych, bezwzględnie na klassyfikacyę miast, nie urządzono od ulicy żadnego wejścia lub otworu, któreby spowodować mogły zanieczyszczenie ulicy.

Warszawa, d. 19 Listopada (1 Grudnia) 1847 r.

Z polecenia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano) *Badeni.*

Nr. 32636/18100.

№ 12.

О продолженіи на 3 года, т. е. до конца 1850 года, дозволенія починки деревянныхъ строеній.

(28 Ноября (10 Декабря) 1847 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Совѣтъ Управленія, постановленіемъ своимъ отъ 29 Августа (10 Сентября) 1844 года, дозволяя починку деревянныхъ домовъ въ городахъ 2, 3, 4 и 5 разрядовъ, въ продолженіе 3-хъ лѣтъ, по 1 Января 1848 года включительно, предписалъ, чтобы, предъ истеченіемъ сего срока, Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ вошла съ представленіемъ: не будетъ ли признано возможнымъ продолжить таковое дозволеніе и на какое именно время.

Вслѣдствіе сего, Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, въ представленіи своемъ отъ 26 Ноября (8 Декабря) текущаго года, за N. $^{25503}/_{45749}$, доноситъ слѣдующее:

Вышеозначенное дозволеніе много способствовало украшенію городовъ, ибо во многихъ мѣстахъ безобразные и угрожавшіе паденіемъ деревянные дома, починка коихъ предъ симъ воспрещалась, теперь передѣланы въ порядочныя и удобныя строенія.

Но, какъ, по случаю продолжавшагося въ послѣдніе годы неурожая и дороговизны жизненныхъ припасовъ, не всѣ жители городовъ и мѣстечекъ, въ особенности земледѣльческихъ, могли починить свои строенія въ теченіе 3-хъ лѣтъ, то означенная Правительственная Коммисія, по тѣмъ же уваженіямъ, по коимъ въ 1844 году была дозволена починка въ городахъ деревянныхъ

№ 12.

Decyzya przedłużająca na lat 3, t. j. do końca roku 1850 dozwolenie reparowania domów drewnianych.

(d. 28 Listopada (10 Grudnia) 1847 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Rada Administracyjna decyzyą swą z dnia 29 Sierpnia (10 Września) 1844 r. dozwalając reparowania domów drewnianych w miastach 2, 3, 4 i 5 rzędu w ciągu lat trzech, włącznie pod 1 Stycznia 1848 roku zastrzegła, ażeby przed upływem tego terminu, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych złożyła rapport: czyliby i na jaki przeciąg czasu, wolność rzeczona mogła jeszcze być przedłużoną.

W wykonaniu takowego rozporządzenia, Kommissya Rządowa w przedstawieniu swojém z dnia 26 Listopada (8 Grudnia) r. b. Nr. $^{25503}/_{45749}$ doniosła co następuje:

Dozwolenie powyższe skutecznie wpłynęło na ozdobę miast; w wielu bowiem miejscach, szpetne i do upadku chylące się domy drewniane, których przed tém reparować nie było wolno, zamieniono, po zrestaurowaniu, na porządne i wygodne budowle.

Lecz gdy nie wszyscy jeszcze mieszkańcy miast, zwłaszcza rolniczych, kilkoletnim nieurodzajem i drożyzną artykułów żywności dotknięci, w przeciągu zakreślonego terminu, reparacyi swych zabudowań dopełnić mogli, przeto taż Kommissya Rządowa upraszała Radę Administracyjną: aby z powodów, dla których dotychczasowe pezwolenie na restauracyę

строеній, испрашиваетъ разрѣшенія Совѣта Управленія продолжить это дозволеніе еще на слѣдующіе три года, а именно: въ городахъ 2, 3 и 4-го разрядовъ, относительно деревянныхъ домовъ, жилыхъ и нежилыхъ, хозяйственныхъ, находящихся въ боковыхъ улицахъ и отдаленныхъ отъ центра города, а въ городахъ 5-го разряда, безотносительно къ тому, въ какомъ мѣстѣ эти дома находятся, съ соблюденіемъ, впрочемъ, слѣдующихъ условій:

1. чтобы это продолженіе отнюдь не распространялось на такіе деревянные жилые дома, которые примыкаютъ къ каменнымъ;

2. чтобы старыя деревянныя въ городахъ строенія были починяемы въ такомъ лишь объемѣ, въ какомъ нынѣ существуютъ, т. е. чтобы не были увеличиваемы ни въ длину, ни въ ширину, а равно, чтобы подъ старую крышу не были выводимы новыя стѣны;

3. чтобы крыши починяемыхъ деревянныхъ строеній, жилыхъ и нежилыхъ, находящихся при домахъ каменныхъ и въ серединѣ городовъ 2, 3 и 4-го разрядовъ, въ главнѣйшихъ улицахъ, равно въ городахъ, чрезъ которые пролегаетъ желѣзная дорога, были крыты листовымъ желѣзомъ или черепицею. Въ городахъ же 5-го разряда, а также въ боковыхъ улицахъ городовъ 2, 3 и 4-го разрядовъ, гдѣ вблизи нѣтъ каменныхъ домовъ, деревянныя строенія могутъ быть крыты и гонтомъ, но въ такомъ только случаѣ, если владѣлецъ дѣйствительно находится въ недостаточномъ состояніи, о чемъ, сообразно предписанію Намѣстника отъ 24 Мая (5 Іюня) 1846 г., (*) долженъ представить надлежащее отъ мѣстнаго начальства свидѣтельство;

4. чтобы не была дозволяема починка такихъ деревянныхъ строеній, владѣльцы коихъ обязались уже подписками въ продолженіе извѣстнаго числа лѣтъ построить, вмѣсто деревянныхъ, каменные дома.

(*) См. выше N. 9.

budowl drewnianych po miastach udzieloném było, takowe jeszcze do lat trzech następnych, to jest po koniec 1850 roku przedłużoném zostało, mianowicie w miastach 2, 3 i 4 rzędu dla domów drewnianych mieszkalnych, oraz nie mieszkalnych gospodarskich, które w ulicach bocznych i oddalonych od środka miasta są położone, a dla takichże zabudowań w miastach 5 rzędu, bez względu na położenie miejsca; z zachowaniem wszakże następujących zastrzeżeń:

1. aby przedłużenie powyższe nie służyło takim domom mieszkalnym, które stykają się z murowanemi;

2. aby stare zabudowania drewniane po miastach, restaurowano w takim tylko obrębie, w jakim istnieją, to jest: aby ich ani rozszerzano, ani przedłużano, lub pod stary dach nowych ścian nie zaprowadzano;

3. aby dachy na restaurujących się budowlach drewnianych mieszkalnych przy murowanych, a w środku miast 2, 3 i 4 rzędu, przy główniejszych ulicach, tudzież w miastach przy kolei żelaznéj położonych, były kryte blachą lub dachówką; w miastach 5 rzędu, jakoteż w ulicach bocznych miast 2, 3 i 4 rzędu, gdzie niema w bliskości domów murowanych, ma być wolno pokrywać dachy gontami; lecz w takim tylko razie, jeżeli właściciel rzeczywiście w niezamożnym jest stanie, a co stosownie do decyzyi Księcia Namiestnika z dnia 24 Maja (5) Czerwca 1846 roku (*) objawionéj, świadectwem miejscowéj Władzy udowodni.

4. aby przedłużona wolność restaurowania zabudowań drewnianych, nie była stosowaną do takich domów, których właściciele złożyli już deklaracyę, że w przeciągu pewnéj liczby lat, wystawią domy murowane w miejsce drewnianych.

(*) Patrz wyżéj Nr. 9.

Совѣтъ Управленія, согласно съ мнѣніемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, положилъ: продолжить срокъ починки деревянныхъ домовъ и хозяйственныхъ строеній въ городахъ 2, 3, 4 и 5-го разряда — до трехъ слѣдующихъ лѣтъ, то есть до конца 1850 года, съ соблюденіемъ условій, приведенныхъ въ пунктахъ 1, 2, 3 и 4-мъ.

Варшава, 28 Ноября (10 Декабря) 1847 года.

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Лебрентъ.*

N. 18,269.

№ 13.

О составленіи плановъ всѣмъ городамъ и о взиманіи консумціоннаго сбора.

(26 Октября (7 Ноября) 1848 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Министръ Статсъ-Секретарь увѣдомилъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 13 (25) Октября с. г., за N. 2,369, что Государь Императоръ, при чтеніи журнала Совѣта Управленія 21 Сентября (3 Октября) сего года, подъ статью 675 онаго, въ коей изложены предположенія касательно опредѣленія $^1/_4$ мильнаго разстоянія отъ городовъ, сообразно съ указомъ 9 (21) Іюля 1834 года о взиманіи консумціонныхъ сборовъ, изволилъ собственноручно начертать: „прежде всего надо составить планы всѣмъ городамъ и Мнѣ ихъ представить на утвержденіе, по правиламъ, существующимъ въ Имперіи; считать дистанціи не $^1/_4$ милями, ибо сіе воспрещено, а верстами, или саженами.“

Rada, w przychyleniu się do wniosków Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przedłużyła termin restaurowania domów drewnianych oraz zabudowań gospodarskich w miastach 2, 3, 4 i 5 rzędu do lat trzech następnych, to jest do końca roku 1850 z zastrzeżeniami ad 1, 2, 3 i 4 przywiedzionemi.

Warszawa, d. 28 Listopada (10 Grudnia) 1847 roku.

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *Le Brun.*

Nr. 18,269.

№ 13

O przygotowaniu planów miast wszelkich i poboru podatku konsumcyjnego.

(d. 26 Października (7 Listopada) 1848 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Minister Sekretarz Stanu oznajmił Namiestnikowi Królestwa w odezwie swéj z dnia 13 (25) Października r. b. Nr. 2369, że Najjaśniejszy Pan czytając protokół posiedzenia Rady Administracyjnéj z dnia 21 Września (3 Października) r. b. pod artykułem 675 tegoż protokółu, obejmującym rozporządzenia, w przedmiocie ustanowienia ćwierciomilowego okręgu naokoło miast, stosownie do Ukazu Najwyższego z d. 9 (21 Lipca 1834 r. o poborze opłaty konsumcyjnéj, własnoręcznie napisać raczył: „прежде всего надо составить планы всѣмъ городамъ и мнѣ ихъ представить на утвержденіе, по правиламъ существующимъ въ Имперіи; считать дистанціи не 1/4 милями, ибо сіе воспрещено, а верстами или саженями.“

Во исполненіе таковой Высочайшей Его Императорскаго Величества воли, Совѣтъ опредѣлилъ:

1. предписать Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, въ послѣдствіе положенія сего Совѣта отъ 21 Сентября (3 Октября) с. г., чтобы немедленно занялась приготовленіемъ плановъ всѣмъ городамъ, которые имѣютъ быть представлены потомъ на Высочайшее Его Императорскаго Величества утвержденіе;

2. предписать Коммисіи Финансовъ, чтобы относительно взиманія консумціонныхъ сборовъ она руководствовалась, впредь до изданія новыхъ правилъ, существовавшими донынѣ основаніями, съ тѣмъ, чтобы во исполненіе въ точности 2 статьи указа 9 (21) Іюля 1834 г. о консумціонныхъ сборахъ, которою предписано взимать оные безусловно въ консумціонной чертѣ, всѣ изъятія въ пользу нѣкоторыхъ сельскихъ недвижимостей, отдѣленныхъ отъ городовъ болотами, или другими какими либо преградами, были отмѣнены съ 1850 года, съ котораго консумціонные сборы имѣютъ быть отданы въ новый откупъ.

Варшава, 26 Октября (7 Ноября) 1848 г.

Статсъ-Секретарь (подписано) *Лебренъ.*

N. 26,659.

W wykonaniu Najwyższéj Woli Jego Cesarskiéj Mości Rada postanowiła:

1. polecić Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, w następstwie decyzyi swéj z dnia 21 Września (3 Października) r. b. Nr. 24,055, iżby niezwłocznie zajęła się przygotowaniem planów miast wszelkich, które następnie do Najwyższego Jego Cesarskiéj Mości zatwierdzenia przedstawianemi być mają.

2. polecić Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, iżby w przedmiocie poboru podatku konsumcyjnego w obrębie konsumcyjnym, trzymała się, do czasu wydać się mających nowych przepisów, porządku dotychczasowego, z zastrzeżeniem: że w ścisłém wykonaniu art. 2 Ukazu Najwyższego z dnia 9 (21) Lipca 1834 roku o podatku konsumcyjnym, który pobór takowego w obrębie konsumcyjnym bezwarunkowo poleca, wszelkie wyłączenia, niektórym posiadłościom wiejskim, z powodu przedzielania takowych od miast błotami lub innemi przeszkodami udzielone, poczynając od roku 1850, w którym nowe wydzierżawienie dochodów konsumcyjnych następuje, cofnięte być mają.

Warszawa, d. 26 Października (7 Listopada) 1848 r.

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu, (podp.): *Le Brun.*

Nr. 26,259.

№ 14.

Предписаніе о томъ, чтобы при рынкѣ и главнѣйшихъ улицахъ городовъ не были дозволяемы постройки деревянныхъ хозяйственныхъ строеній иначе, какъ на каменномъ фундаментѣ, съ каменными столбами и съ крышами изъ жести или черепицы.

(1 (13) Марта 1849 года).

Плоцкому Губернскому Правленію.
(Сообщено и всѣмъ прочимъ Правленіямъ).

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ рапортѣ отъ 10 (22) Января с. г. N. $^{2226}/_{1963}$, Губернское Правленіе спрашиваетъ, должны ли въ рынкѣ и въ главнѣйшихъ улицахъ въ городахъ, въ которыхъ, хотя нынѣ не существуетъ, но въ послѣдствіи могутъ быть возведены каменные дома, строиться деревянныя хозяйственныя строенія, съ каменными столбами, на каменномъ фундаментѣ, съ крышами изъ огнеупорныхъ матеріаловъ, или же оныя могутъ быть производимы такъ же, какъ и въ переулкахъ, безъ таковыхъ столбовъ и крышъ, лишь бы только были на каменномъ фундаментѣ и въ разстояніи 30 локтей отъ жилыхъ строеній.

Вслѣдствіе сего, Правительственная Коммисія объявляетъ, что, предписаніемъ отъ 1 (13) Декабря 1847 г., N. $^{18100}/_{32636}$, (*), относительно переулковъ, ею, между прочимъ, постановлено: что тамъ только дозволяется возводить хозяйственныя строенія на

(*) Предписаніе это помѣщено выше сего, подъ N. 11.

№ 14.

Zastrzeżenie: iżby przy rynku i główniejszych ulicach miast, nie dozwalano stawiania budowli gospodarskich drewnianych inaczéj, jak na podmurowaniu w słupy murowane i z dachami blachą lub dachówką krytemi.

(d. 1 (13) Marca 1849 roku).

do Rządu Gubernialnego Płockiego.
(kommunikowany wszystkim innym Rządom Gubernialnym.)

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W rapporcie z dnia 10 (22) Stycznia r. b. Nr. $^{2226}/_{1963}$, Rząd Gubernialny uczynił zapytanie, czyli w possesyach przy rynku i główniejszych ulicach po miastach, gdzie lubo dotychczas nieistnieją, lecz w przyszłości mogą być domy murowane wzniesione, budowle gospodarskie drewniane, winny być stawiane tylko w słupy murowane, na podmurowaniu i z dachami ogniotrwałemi, czy też mogą być stawiane, równie jak i w ulicach bocznych, niekoniecznie z takiemi słupami i z takiem pokryciem, byleby były na podmurowaniu i w odległości 30 łokci od domów mieszkalnych.

Kommissya Rządowa w odpowiedzi oświadcza: skoro reskryptem swym z d. 1 (13) Grudnia 1847 r. Nr. $^{18100}/_{32636}$ (*), między innemi co do ulic bocznych wyrzekła: że tam jedynie można stawiać zabudowania gospodarskie drewniane na pod-

(*) Wyżéj pod N. 11 zamieszczony pod datą przyjęcia na sessyi.

каменномъ фундаментѣ, съ крышами, крытыми гонтомъ, гдѣ разрѣшено строить деревянные дома, и поэтому не подлежитъ сомнѣнію, что тѣмъ болѣе въ рынкѣ и въ главныхъ улицахъ, гдѣ уже находятся, или въ послѣдствіи должны быть возводимы, согласно обязательнымъ правиламъ, одни каменные дома, не слѣдуетъ допускать постройки деревянныхъ хозяйственныхъ строеній иначе, какъ на каменномъ фундаментѣ, съ каменными столбами и съ жестяными или черепичными крышами.

Варшава, 1 (13) Марта 1849 года.

По порученію Главнаго Директора,

Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. 1518/3605.

№ 15.

Предѣлы власти Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, Губернскихъ Правленій и Уѣздныхъ Начальниковъ, относительно утвержденія архитектурныхъ плановъ возводимыхъ въ городахъ строеній.

(13 (25) Февраля 1850 года.)

Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Вслѣдствіе ходатайства Гражданскихъ Губернаторовъ о расширеніи круга власти Губернскихъ Правленій относительно утвержденія архитектурныхъ плановъ возводимымъ въ городахъ строеніямъ, Правительственная Коммисія данную по сему пред-

murowaniu tylko, i z dachami goncianemi, gdzie także wolno jest budować domy mieszkalne drewniane; przeto nie ulega wątpliwości, że témbardziéj przy rynku i główniejszych ulicach, gdzie już są lub gdzie powinny być w przyszłości, stosownie do obowiązujących przepisów, wznoszone same jedynie murowane domy, nie należy dopuszczać stawiania budowli gospodarskich drewnianych, inaczéj jak na podmurowaniu, w słupy murowane, i z dachami blachą lub dachówką krytemi.

Warszawa, d. 1 (13) Marca 1849 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Tajny, (podpisano): *Badeni.*
Nr. $^{1518}/_{3605}$.

№ 15.

Określenie attrybucyj Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Rządów Gubernialnych i Naczelników Powiatowych, co do zatwierdzania planów architektonicznych na budowle po miastach wznoszone.

(d. 13 (25) Lutego 1850 roku.)

do
Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Powodowana przełożeniem Gubernatorów Cywilnych, o powiększenie Rządom Gubernialnym attrybucyi, co do zatwierdzania planów architektonicznych na budowle po miastach wznoszone, Kommissya Rządowa wydaną w téj mierze Instruk-

мету 25 Ноября (7 Декабря) 1842 года, за N. 20227/10149, инструкцію симъ отмѣняетъ, а вмѣсто оной постановляетъ слѣдующее:

1. На утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ должны быть представляемы архитектурные планы:

a) каменныхъ жилыхъ, обращенныхъ фасадомъ въ улицу, домовъ объ одномъ нижнемъ этажѣ, или одно, двухэтажныхъ и болѣе, предполагаемыхъ къ постройкѣ частными лицами;

b) деревянныхъ жилыхъ, выходящихъ на улицу, домовъ, ежели владѣлецъ будетъ ходатайствовать о выдачѣ ему ссуды;

c) болѣе значительныхъ каменныхъ зданій, въ коихъ предполагается устроить фабрики или промышленные всѣхъ названій заводы;

d) строеній, какъ каменныхъ, такъ и деревянныхъ, возводимыхъ или починяемыхъ на счетъ городскихъ кассъ, на счетъ институтовъ, состоящихъ подъ покровительствомъ и вѣдѣніемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, наконецъ, на счетъ гминъ, прихожанъ разныхъ вѣроисповѣданій и частныхъ обществъ;

e) планы домовъ казенныхъ, военныхъ, учебнаго вѣдомства и проч. должны быть представляемы подлежащимъ властямъ.

2. Губернское Правленіе вправѣ утверждать планы:

a) каменныхъ жилыхъ домовъ, возводимыхъ частными владѣльцами, объ одномъ нижнемъ этажѣ, или одноэтажныхъ во дворахъ, на которые не выдается ссудъ, равно каменныхъ нежилыхъ хозяйственныхъ строеній, отъ улицы и во дворѣ возводимыхъ;

b) деревянныхъ жилыхъ домовъ отъ улицы и во дворахъ, возводимыхъ безъ выдачи ссудъ, равно всякихъ хозяйственныхъ строеній, нежилыхъ, отъ улицъ и во

cyę swą z dnia 25 Listopada (7 Grudnia) 1842 r. Nr. $^{20227}/_{10149}$, niniejszém uchyla, a w jéj miejsce stanowi co następuje:

1. Przedstawiane być mają do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych plany architektoniczne:

a) na domy murowane mieszkalne frontem do ulicy, parterowe, lub o jednym lub więcéj piętrach, kosztem osób prywatnych stawiane;

b) na domy drewniane frontowe, jeżeli żądaną będzie pożyczka;

c) na budowle znakomitsze murowane, w których urządzić się mają fabryki lub zakłady przemysłowe wszelkich nazwań;

d) na budowle tak murowane jakotéż drewniane wznoszone lub restaurowane kosztem kass miejskich, kosztem instytutów pod opieką Rządu i zawiadywaniem Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych zostających, wreszcie, kosztem gmin, parafian różnych wyznań i stowarzyszeń prywatnych;

e) plany na domy skarbowe, wojskowe, edukacyjne i t. p., przedstawiane być winny właściwym Władzom.

2. Sam Rząd Gubernialny zatwierdzać będzie plany:

a) na domy mieszkalne murowane, prywatne, parterowe lub piętrowe, w podwórzach, na które nie udzielają się wcale pożyczki; oraz na budowle murowane, niemieszkalne gospodarskie, frontowe i niefrontowe;

b) na domy drewniane mieszkalne, frontowe i w podwórzach, bez pożyczek stawiane, oraz na wszelkie budowle gospodarskie, niemieszkalne frontowe i niefron-

дворахъ, возводимыхъ въ городахъ частными лицами, на сколько это не противурѣчитъ существующимъ правиламъ;

c) на передѣлку всякихъ частныхъ строеній, каменныхъ или деревянныхъ, какъ жилыхъ, такъ и нежилыхъ, въ тѣхъ случаяхъ, когда Губернское Правленіе, по причинѣ перемѣны конструкціи, ходатайства о выдачѣ ссуды, или заявленнаго желанія лицъ, представляющихъ планъ, не признаетъ нужнымъ входить о томъ съ представленіемъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

3. Уѣзднымъ Начальникамъ предоставляется право разрѣшать меньшія починки частныхъ строеній въ городахъ, но съ соблюденіемъ въ точности существующихъ правилъ.

4. Губернское Правленіе, при утвержденіи плановъ, обязано руководствоваться въ точности существующими правилами и имѣть строгое наблюденіе за надлежащимъ исполненіемъ оныхъ, подъ опасеніемъ отвѣтственности по закону.

Варшава, 13 (25) Февраля 1850 года.

По порученію Главнаго Директора,
Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{7326}/_{3621}$.

---

towe, wznoszone w miastach kosztem prywatnych, o ile to nie sprzeciwia się obowiązującym przepisom;

c) na restauracyę wszelkich zabudowań prywatnych, murowanych lub drewnianych, mieszkalnych i niemieszkalnych, o ile Rząd Gubernialny nie uzna właściwém, ze względu na zmianę konstrukcyi, żądaną pożyczkę lub objawione życzenie osoby plan przedstawiającéj, odnieść się w téj mierze do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

3, Naczelnikom Powiatowym pozostawia się udzielanie pozwoleń na pomniejsze reparacye budowli prywatnych w miastach, lecz w zakresie obowiązujących przepisów.

4. Rząd Gubernialny, przy zatwierdzaniu planów, trzymać się winien obowiązujących przepisów i ścisłego zastosowania się do nich przestrzegać pod odpowiedzialnością.

Warszawa, d. 13 (25) Lutego 1850 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *Biernacki.*

Nr. $^{7326}/_{3621}$.

№ 16.

Указанiе формы для составленiя регуляцiонныхъ плановъ городовъ, подвергшихся пожарамъ, равно размежеванныхъ уже городовъ, и учрежденiе Комитетовъ, имѣющихъ заняться этимъ дѣломъ.

(4 (16) Января 1854 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленiямъ.

Правительственная Коммисiя Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Изъ предписанiй отъ 2 (14) Октября 1848 года, за N. 26422/45112, и отъ 8 (20) Ноября того же года, за N. 29740/51596, (*), извѣстно Губернскому Правленiю, что, согласно Высочайшей волѣ, объявленной въ отзывѣ Министра Статсъ-Секретаря отъ 13 (25) Октября 1848 года, за N. 2,569, должны быть составлены регуляцiонные планы всѣхъ городовъ Царства, согласно правиламъ, принятымъ въ Имперiи, и затѣмъ таковые планы должны быть представлены на Высочайшее утвержденiе.

Высочайшая воля была объявлена, между прочимъ, по случаю встрѣчаемой надобности означить границы городскихъ усадебъ, отъ коихъ должны считаться консумцiонныя черты.

Такимъ образомъ регуляцiонные планы городовъ должны обозначать не только направленiе улицъ и плацовъ, но, сверхъ того, и окружную черту каждаго города.

(*) *Примѣчанiе.* Означенными предписанiями требуется отъ Губернскихъ Правленiй доставленiя предварительныхъ свѣдѣнiй въ исполненiе Высочайшей воли.

№ 16.

Wskazanie formy sporządzania planów regulacyjnych miast uległych pogorzeli, oraz miast już pomierzonych, i ustanowienie komitetów mających zająć się tym przedmiotem.

(d. 4 (16) Stycznia 1854).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Z reskryptów z dnia 2 (14) Października 1848 roku, Nr $^{26422}/_{45112}$, i z dnia 8 (20) Listopada t. r. Nr. $^{29740}/_{51596}$ (*), wiadomo Rządowi Gubernialnąmu, że wedle woli Najwyższéj, przez odezwę Ministra Sekretarza Stanu z dnia 13 (25) Października 1848 roku Nr. 2369 objawionéj, mają być sporządzone plany regulacyjne wszystkich miast Królestwa, podług prawideł w Cesarstwie przyjętych, a następnie, takowe plany mają być Najjaśniejszemu Panu do zatwierdzenia przedstawione.

Wola Najwyższa objawioną została, między innemi, z powodu zachodzącéj potrzeby oznaczenia granic siedzib miejskich, od których obręby konsumcyjne mają być liczone.

Plany więc regulacyjne miast oznaczać powinny nietylko kierunek ulic i placów, ale także i arondacyę każdego respective miasta.

(*) *Uwaga*. Powołane reskrypta żądają od Rządów Gubernialnych wiadomości przygotowawczych w wykonaniu woli Najwyższéj.

Такъ какъ вышеупомянутые планы должны быть составлены по правиламъ, принятымъ въ Имперіи, то, по примѣненію къ этимъ правиламъ, изготовлена уже новая межевая инструкція, которая, по утвержденіи Совѣтомъ Управленія, будетъ въ скоромъ времени сообщена Губернскому Правленію, для надлежащаго употребленія. Полученъ также отъ Министерства Внутреннихъ Дѣлъ нормальный планъ города *Красне*, по образцу котораго копія (писать въ Люблинское Губернское Правленіе) препровождена въ Губернское Правленіе при предписаніи отъ 2 (14) Декабря 1852 года, за N. $^{25018}/_{51800}$, (писать прочимъ Губернскимъ Правленіямъ) при семъ препровождается.

Межевая Инструкція необходима будетъ только для составленія регуляціонныхъ плановъ городовъ, не имѣющихъ доселѣ таковыхъ плановъ, коихъ въ цѣломъ Царствѣ находится 150; планы же городовъ, имѣющихъ планы усадебъ и регуляціонные, коихъ находится въ Царствѣ 306, могутъ быть сейчасъ составляемы, и даже нужно составленіе оныхъ непремѣнно ускорить, ибо, на случай пожара, Правительственная Коммисія, не имѣя Высочайше утвержденныхъ регуляціонныхъ плановъ, не вправѣ будетъ разрѣшить возведеніе новыхъ строеній, вмѣсто сгорѣвшихъ.

Поэтому, чтобы ускорить составленіе вышеозначенныхъ плановъ, Правительственная Коммисія постановила: трудъ этотъ начать прежде всего съ тѣхъ городовъ, кои подверглись пожарамъ; послѣ того составить регуляціонные планы тѣхъ городовъ, кои имѣютъ прежніе планы усадебъ; наконецъ составить регуляціонные планы тѣхъ городовъ, кои до сихъ поръ таковыхъ плановъ не имѣютъ.

Регуляціонные планы первыхъ двухъ категорій могутъ быть начерчены Губернскими и Уѣздными Инженерами, послѣдней же категоріи, т. е. въ городахъ, не имѣющихъ плановъ усадебъ, необходимо будетъ употребить имѣющихъ патенты Землемѣровъ, и для нихъ именно потребуется новая межевая инструкція, утвержденіе которой Правительственная Коммисія на-

Ponieważ plany, o których mowa, formowane być mają wedle przepisów w Cesarstwie przyjętych, przeto ułożoną już została, w zastosowaniu się do tychże przepisów, nowa instrukcya miernicza, która, po uzyskaniu zatwierdzenia onéj przez Radę Administracyjną Królestwa, wkrótce Rządowi Gubernialnemu do stosownego użytku zakommunikowaną będzie; otrzymano także od Ministerstwa Spraw Wewnętrznych plan normalny miasta *Krasne*, na wzór którego kopia (pisać do Rządu Gubernialnego Lubelskiego) przy reskrypcie z dnia 2 (14) Grudnia 1852 r. Nr. $^{25018}/_{51800}$, Rządowi Gubernialnemu przesłaną została (pisać do innych Rządów Gubernialnych) przy niniejszém załącza się.

Instrukcya miernicza, potrzebną będzie tylko do formowania planów regulacyjnych miast, dotąd jeszcze planów regulacyjnych nie mających, których w całém Królestwie jest 150; plany zaś miast, mających plany siedzib i regulacyjne, których w całém Królestwie jest 306, mogą być zaraz robione, a nawet formowanie onych koniecznie przyśpieszyć należy; na przypadek bowiem pogorzeli Kommissya Rządowa z przyczyny braku planów regulacyjnych, przez Najjaśniejszego Pana potwierdzonych, odbudowy zgorzałych zabudowań dozwolić nie jest mocną.

Aby więc przyspieszyć formowanie rzeczonych planów, Kommissya Rządowa postanowiła czynność tę rozpocząć przedewszystkiém od miast, które uległy klęsce pogorzeli, następnie, formować plany regulacyjne miast, mających dawne plany siedzib, na ostatku dopiero robić plany regulacyjne miast, niemających dotąd takowych.

W pierwszych dwóch kategoryach, narysowanie planów regulacyjnych, odbyć się może przez Inżenierów gubernialnych i powiatowych, w ostatniéj zaś kategoryi, to jest w miastach nie mających planów siedzib, użyć wypadnie do pomiarów geometrów patentowych i tu będzie już potrzebną nowa instrukcya miernicza, któréj zatwierdzenie Kommissya Rządowa

дѣется исходатайствовать, до окончательнаго составленія еще плановъ городовъ двухъ первыхъ категорій.

Слѣдовательно, относительно сихъ послѣднихъ, Губернское Правленіе получитъ своевременно особое распоряженіе.

Что же касается до составленія регуляціонныхъ плановъ городовъ, подвергшихся истребленію отъ пожаровъ, а равно размежеванныхъ уже городовъ, то, какъ таковые, по мѣрѣ изготовленія, будутъ представляемы на Высочайшее утвержденіе, по этому должны быть непремѣнно дѣлаемы на одномъ листѣ рисовальной бумаги, обыкновеннаго формата, старательно, правильно, по русскимъ мѣрамъ, съ подписью по русски, и примѣняясь въ точности къ препровожденному образцу; должны быть сдѣланы съ подлинниковъ, по масштабу, принимая на одинъ дюймъ 50, 100, 150 и т. д. саженей, согласно пространству города, такъ, чтобы цѣлый планъ до линій, означающихъ черты города, удобно могъ помѣститься на листѣ бумаги предписаннаго размѣра; наконецъ, должны быть обозначены, равномѣрно со всею точностію, черты, составляющія постоянныя границы городскихъ усадебъ, отъ коихъ будетъ считаться консумціонная линія.

Не во всѣхъ городахъ регуляціонные планы могутъ быть составляемы, согласно препровождаемому образцу, особенно въ городахъ, гдѣ находится много каменныхъ зданій, въ которыхъ слѣдуетъ составлять регуляціонные планы съ обращеніемъ особеннаго вниманія на мѣстное положеніе, и стараться, сколь возможно, ближе примѣняться къ препровождаемому образцу. Поэтому Правительственная Коммисія признала нужнымъ учредить, для исполненія сего, Комитеты, состоящіе изъ Начальниковъ соотвѣтственныхъ уѣздовъ или ихъ Помощниковъ, Губернскаго Инженера, Архитекторовъ подлежащихъ уѣздовъ, Президентовъ или Бургомистровъ подлежащихъ городовъ, другихъ членовъ Магистратовъ и, наконецъ, нѣсколькихъ значительнѣйшихъ обывателей тѣхъ городовъ, по выбору Начальниковъ Уѣздовъ.

Къ обязанностямъ этихъ Комитетовъ будутъ принадлежать: совѣщанія по вопросамъ, могущимъ возникнуть при проектируемой регуляціи, устраненіе всѣхъ затрудненій, наконецъ, проек-

spodziewa się wyjednać, zanim formowanie planów miast z dwóch pierwszych kategoryj ukończoném zostanie.

Co do tych więc ostatnich, Rząd Gubernialny, w czasie właściwym, oddzielne otrzyma rozporządzenie.

Co się zaś tyczy formowania planów regulacyjnych miast uległych klęsce pogorzeli, jakotéż miast już pomierzonych, ponieważ takowe przedstawiane będą stopniowo, w miarę ich wykończenia, Najjaśniejszemu Panu, plany więc te robione być powinny koniecznie na jednym arkuszu rysunkowego papieru zwyczajnéj formy, starannie, dokładnie, na miary rossyjskie, z napisem w języku rossyjskim i w ścisłém zastosowaniu się do przesłanego wzoru; robione być powinny z pierworysów na podziałkę, biorąc na jeden cal czyli diujm, sażeni 50, 100, 150 i t. d. stosownie do rozległości miasta, tak, aby plan cały po linije obrębowe, wygodnie dał się pomieścić na arkuszu papieru wielkości przepisanéj; wreszcie, oznaczone na nich być powinny, również z największą ścisłością linije, stanowiące stałe granice siedzib miejskich, od których obręby konsumcyjne będą liczone.

Nie we wszystkich miastach plany regulacyjne będą mogły być formowane, podług planu na wzór przesłanego, zwłaszcza w miastach, gdzie jest wiele gmachów murowanych, w których plany regulacyjne, formować należy z jak największą oględnością na miejscowe położenie, a przytém starać się, ażeby jak można najwięcéj regulacyę tę zbliżyć do przesłanego wzoru; dla tego, Kommissya Rządowa uznała właściwém ustanowić dla dokonania téj czynności komitety, złożone z Naczelników właściwych powiatów lub ich Pomocników, z Inżeniera gubernialnego, z Budowniczych właściwych powiatów, z Prezydentów lub Burmistrzów resp. miast, z innych członków Magistratów, wreszcie z kilku znaczniejszych obywateli każdego resp. miasta, których sami Naczelnicy Powiatu wybrać mogą.

Obowiązkiem tych komitetów będzie: naradzać się nad kwestyami, jakie wynikną przy projektowaniu regulacyi, usuwać wszelkie trudności, wreszcie, projektować linije regulacyj-

тированіе регуляціонныхъ линій улицъ, рынковъ, торговыхъ площадей, мѣстъ для казенныхъ зданій, для церквей и проч., строго примѣняясь къ мѣстнымъ обстоятельствамъ и къ препровожденному образцу.

Съ этою цѣлью Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію:

1. прежде всего и тотчасъ же опредѣлить поочередно города, коихъ регуляціонные планы должны быть составлены постепенно, и затѣмъ учредить Комитеты, согласно вышеупомянутому указанію;

2. поручить Комитетамъ, дабы, по надлежащемъ соображеніи мѣстныхъ обстоятельствъ, занялись какъ можно скорѣе:

a) опредѣленіемъ регуляціонныхъ линій для рынковъ, улицъ и площадей, предназначенныхъ на торги;

b) опредѣленіемъ линій окружности, обозначающихъ постоянныя границы городскихъ строеній, отъ которыхъ будетъ считаться консумціонная черта;

c) линіи окружности должно тотчасъ обозначать на мѣстахъ вкопанными столбами, для чего мѣстные жители обязаны дать ручную помощь, нужное же на столбы дерево само Губернское Правленіе будетъ вправѣ ассигновать или изъ городскихъ лѣсовъ, или же произвести покупку онаго на счетъ городской кассы;

d) опредѣленныя такимъ образомъ регуляціонныя и окружныя линіи должно обозначать, въ присутствіи членовъ Комитета, на прежнихъ планахъ городскихъ усадебъ или на первоначальныхъ чертежахъ;

Еслибы прежнихъ плановъ не было на мѣстѣ, то Губернское Правленіе должно выслать оные въ распоряженіе Комитета.

e) наконецъ Комитеты должны составить совѣщательные протоколы и въ оныхъ подробно изложить всѣ дѣйствія свои;

3. приготовленные такимъ образомъ прежніе планы, съ обозначенными линіями, или первоначальные чертежи, а также

ne ulic, rynków, placów, na targowiska wyznaczyć się mających, miejsc na zabudowania rządowe, na kościoły i t. d., a to w ścisłém zastosowaniu się do miejscowego położenia i do przesłanego wzoru.

W tym przeto celu Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu:

1. aby przedewszystkiém i to natychmiast, oznaczył imiennie koléj miast, których plany regulacyjne stopniowo mają być formowane, a następnie, aby urządził komitety podług powyższego opisu;

2. aby zalecił komitetom, iżby po dokładném rozważeniu miejscowego położenia, jak najspieszniéj zajęły się:

a) ustanowieniem linij regulacyjnych dla rynków, ulic i placów na targowiska przeznaczonych;

b) ustanowieniem linij arondacyjnych, oznaczających stałe granice siedzib miejskich, od których obręby konsumcyjne będą liczone;

c) linie arondacyjne zaraz oznaczone być mają na gruncie wkopanemi słupami, do czego miejscowi mieszkańcy pomoc ręczną dostarczą, a drzewo na słupy, bądź z lasów miejskich wyassygnować, bądź kosztem kassy miejskiéj zakupić, jeżeli tego zajdzie potrzeba, sam Rząd Gubernialny będzie mocen;

d) ustanowione w sposób powyższy linie regulacyjne i arondacyjne oznaczone być mają w obec członków komitetu na dawnych planach siedzib miejskich lub na pierworysach.

Jeżeli dawne plany nie znajdują się na gruncie, Rząd Gubernialny winien takowe do użytku komitetów przesłać;

e) wreszcie komitety spiszą protokóły naradcze, w których cała dokonana czynność szczegółowo opisaną być powinna.

3. tak przygotowane plany dawne, z oznaczonemi liniami, lub pierworysy, oraz protokóły naradcze komitetów, Rząd

совѣщательные протоколы Комитетовъ, Губернское Правленіе обязано представлять постепенно на утвержденіе въ Правительственную Коммисію, а получивъ таковое, Губернское Правленіе предпишетъ или Губернскому Инженеру, или Уѣздному Архитектору составить, съ возможнымъ стараніемъ, регуляціонный планъ подлежащаго города на одномъ листѣ, по вышеописанному способу и размѣру, примѣняясь со всею акуратностію къ присланному образцу, и составленные такимъ образомъ планы Губернское Правленіе, по мѣрѣ доставленія, обязано представлять въ Правительственную Коммисію, для испрошенія Высочайшаго утвержденія;

4. еслибы при нѣкоторыхъ городахъ, имѣющихъ планы усадебъ, въ особенности при прежнихъ размежеваніяхъ, встрѣтилась надобность въ Землемѣрахъ, въ такомъ случаѣ, по представленію Комитетовъ и вслѣдствіе доказанной необходимости, Губернское Правленіе будетъ вправѣ испрашивать на это особыя дозволенія Правительственной Коммисіи, но въ представленіахъ своихъ по сему предмету Губернское Правленіе должно объяснять разстояніе мѣста для выѣзда туда Землемѣра, чтобы возможно было исчислить, сколько, на основаніи межевой инструкціи, будетъ причитаться Землемѣру путевыхъ издержекъ, а равно обязано указать на какіе источники слѣдуетъ отнести означенные расходы.

Поелику же, при составленіи регуляціонныхъ плановъ городовъ, не имѣющихъ еще плановъ усадебъ, предвидятся расходы по употребленію для этого Землемѣровъ, то предписывается Губернскому Правленію, заблаговременно заняться пріисканіемъ источника соотвѣтственныхъ на этотъ предметъ суммъ, и представить о томъ свое мнѣніе, съ тѣмъ, чтобы, по окончаніи плановъ городовъ двухъ первыхъ категорій, тотчасъ можно было приступить къ составленію оныхъ и въ городахъ, которые не имѣютъ доселѣ плановъ усадебъ.

Gubernialny obowiązany będzie stopniowo przedstawiać do approbacyi Kommissyi Rządowéj, a dopiero po uzyskaniu onéj, Rząd Gubernialny poleci, bądź Inżenierowi gubernialnemu, bądź téż Budowniczemu Powiatu, narysować, z jak największą starannością, plan regulacyjny właściwego miasta, na jednym arkuszu, na sposób i skalę wyżéj opisane, wreszcie, z jak można najściślejszém zastosowaniem się do przesłanego wzoru, następnie plany regulacyjne, w ten sposób uformowane, Rząd Gubernialny stopniowo, w miarę ich wykończenia, przedstawiać będzie Kommissyi Rządowéj, celem wyjednania Najwyższego zatwierdzenia;

4. jeżeliby przy niektórych miastach posiadających plany siedzib, zwłaszcza przy dawnych pomiarach, zaszła potrzeba do czynności użyć Jeometrów, w takim wypadku, na przedstawienie komitetów i w razie udowodnionéj potrzeby, Rząd Gubernialny mocen będzie wyjednywać szczegółowe na to w Kommissyi Rządowéj pozwolenia; w przedstawieniach jednak pod tym względem czynionych, Rząd Gubernialny wykazywać winien odległość miejsca do zjazdu Jeometry, żeby można było obliczyć, wedle instrukcyi mierniczéj, ile koszta użycia Jeometrów wynosić będą, tudzież, winien wskazać fundusze, do jakich wzmiankowane koszta regulowane być mają.

A że przy formowaniu planów regulacyjnych miast, nie mających dotąd planów siedzib, wypadnie ponosić koszta na użycie Jeometrów do téj czynności, poleca zatém Rządowi Gubernialnemu, aby wcześnie zajął się obmyśleniem stosownych na to funduszów i wnioski swoje pod tym względem przedstawił, a to dla tego, iżby po ukończeniu planów miast z dwóch pierwszych kategoryj, można było zaraz zająć się formowaniem onych i w miastach, które dotąd planów siedzib nie posiadają.

О начатіи своихъ дѣйствій Губернское Правленіе обязано представить рапортъ, не позже 20-ти дней.

Варшава, 4 (16) Января 1854 года,

По порученію Главнаго Директора,

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{16812}/_{36171}$.

№. 17.

Правила относительно отстройки сгорѣвшихъ и возведенія новыхъ домовъ въ городахъ, а равно относительно мѣръ предосторожности отъ пожаровъ.

(24 Іюня (6 Іюля) 1858 года.)

Всѣмъ Гражданскимъ Губернаторамъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ текущемъ году многіе города въ Царствѣ подверглись опустошенію отъ пожаровъ до того, что во многихъ изъ нихъ, какъ напр. въ м. Щучинѣ, Августовской, и въ м. Велюнѣ, Варшавской губерніи и въ другихъ, едва осталось по нѣскольку домовъ.

Главными причинами того, что пожаръ, начавшійся въ одномъ домѣ, распространилъ опустошеніе по всему городу, было:

1. что эти города застроены были по большей части деревянными домами, крытыми гонтомъ или соломою;

2. что улицы были узкія и дворы домовъ очень малые и къ тому еще стѣсненные хозяйственными строеніями, постав-

O rozpoczęciu czynności, Rząd Gubernialny najdaléj za dni 20 rapport złoży.

Warszawa, d. 4 (16) Stycznia 1854 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *Biernacki.*

Nr. $^{16812}/_{36171}$.

№ 17.

Przepisanie warunków odbudowania zgorzałych i stawiania nowych domów po miastach, oraz innych środków do zachowania należytego bezpieczeństwa od ognia.

(d. 24 Czerwca (6 Lipca) 1858 roku.)

do
wszystkich Gubernatorów Cywilnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W roku bieżącym wiele miast Królestwa uległo znacznym klęskom pogorzeli, tak, że w wielu z nich, jak np. w mieście Szczuczynie, Gubernii Augustowskiéj, i w Wieluniu, Gubernii Warszawskiéj, oraz w innych, zaledwie kilka lub kilkanaście domów pozostało.

Głównemi powodami, że wszczęty w jednym domu pożar rozszerzył na całe miasto zniszczenie, są:

1. że miasta te, po większéj części, zabudowane były domami drewnianemi, gontami lub słomą krytemi;

2. że ulice były wązkie, a podwórka domów szczupłe i zacieśnione jeszcze budynkami gospodarskiemi, jedne koło

ленными одни около другихъ безъ всякой мысли о предосторожности отъ огня, чрезъ что всякая помощь была затруднительна;

3. что не соблюдены со всею строгостію правила о предосторожности отъ огня, и пожарные инструменты не содержались въ надлежащемъ порядкѣ.

Въ избѣжаніе на будущее время подобныхъ несчастныхъ случаевъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предположила составить и издать новыя строительныя правила, для огражденія, сколь возможно, безопасности отъ огня, а равно для доставленія жителямъ свѣжаго и здороваго воздуха и сухихъ, предохраненныхъ отъ сырости квартиръ. До изданія же этихъ правилъ, встрѣчается надобность, чтобы, какъ при отстройкѣ сгорѣвшихъ городовъ, такъ и при возведеніи новыхъ строеній въ городахъ, подвергшихся пожарамъ, имѣлись въ виду и принимались необходимыя мѣры для предотвращенія возобновленія подобныхъ несчастныхъ случаевъ.

Хотя, для облегченія жителямъ отстройки сгорѣвшихъ городовъ и приготовленія соотвѣтственныхъ для жителей квартиръ передъ наступленіемъ зимы, Правительственная Коммисія исходатайствовала разрѣшеніе Совѣта Управленія Царства Польскаго о дозволеніи постройки деревянныхъ домовъ, крытыхъ гонтомъ, крашеннымъ масляною краскою, но это дозволеніе должно быть относимо только къ дѣйствительно бѣднымъ владѣльцамъ недвижимости; на сколько же позволятъ средства болѣе зажиточныхъ жителей, съ помощью облегченныхъ займовъ и при вознагражденіи отъ Страховаго Управленія за погорѣвшія строенія, Ваше Превосходительство будете имѣть особое стараніе за тѣмъ, чтобы эти послѣдніе жители строили каменные дома, или по крайней мѣрѣ деревянные дома подъ крышами не изъ горючихъ матеріаловъ, а именно, жестяною, черепичною или бумажною асфальтовою, предохранящею отъ огня, на которую издержки составляютъ едва въ половину больше, нежели крыши, крытой гонтомъ.

drugich postawionemi, bez żadnego względu na niebezpieczeństwo od ognia, przez co nawet wszelki ratunek był utrudnionym:

3. że nie są ściśle zachowywane przepisy ostrożności od ognia, a narzędzia ogniowe nie są utrzymywane w należytym porządku.

Dla zapobieżenia więc na przyszłość podobnym klęskom, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zamierzyła ułożyć i wydać nowe przepisy budowlane, w celu zapewnienia, o ile tylko można, bezpieczeństwa domów od ognia, jako téż dla mieszkańców świeżego i zdrowego powietrza, oraz suchych, pozbawionych wilgoci mieszkań.

Zanim jednak przepisy te wydane zostaną, zachodzi potrzeba, aby tak przy odbudowie zgorzałych miast, jakotéż przy stawianiu nowych budowli w miastach, które klęskom pogorzeli uległy, miano na względzie i przedsiębrano środki nieodzowne, ponowieniu się takich klęsk zapobiegające.

W prawdzie dla ułatwienia odbudowy miast zgorzałych i przysposobienia odpowiednich mieszkań przed zimą dla ludności, Kommissya Rządowa wyjednała decyzyę Rady Administracyjnéj Królestwa, dozwalającą budowy domów drewnianych, krytych gontami, czerwoną farbą olejną pomalowanemi; jednakże takie pozwolenie stosowaném być powinno tylko do istotnie ubogich właścicieli nieruchomości, o ile zaś mienie zamożniejszych mieszkanców wystarczy, przy pomocy ułatwionych pożyczek i przy wynagrodzeniu z Dyrekcyi Ubezpieczeń za pogorzele, JW. Pan, usilnie starać się powinieneś, aby ci ostatni, stawiali domy murowane, a przynajmniéj domy drewniane, materyałem niepalnym kryte, to jest blachą, dachówką, lub tekturą kamienno-smołowcową, chroniącą od ognia, któréj koszta zaledwie o połowę są większe od pokrycia goncianego.

Для сего Ваше Превосходительство не оставите строжайше предписать, чтобы мѣстныя власти старались облегчать покупку кирпича, черепицы и прочихъ матеріаловъ тѣмъ изъ жителей, кои пожелаютъ возводить каменныя строенія.

При постройкѣ деревянныхъ домовъ, Ваше Превосходительство прикажете, подъ строжайшею отвѣтственностію, соблюдать слѣдующія предосторожности:

a) чтобы деревянныя жилыя строенія, обращенныя фасадомъ на улицу и имѣющія очаги, были возводимы въ разстояніи не менѣе трехъ саженей одни отъ другихъ;

b) еслибы, по малому пространству земли, невозможно было возводить деревянныя строенія въ вышепредписанномъ разстояніи, и слѣдовало бы въ такомъ случаѣ строить таковыя одни при другихъ, или въ разстояніи менѣе трехъ саженей, въ такомъ случаѣ, на основаніи 12-й статьи правилъ Строительной Полиціи, утвержденныхъ Совѣтомъ Управленія въ 20 день Сентября 1820 года, слѣдуетъ возводить между ними каменныя стѣны, толщиною не менѣе полтора фута, или такъ называемыя пожарныя стѣны, выведенныя на двѣнадцать дюймовъ выше крышъ;

c) при постройкѣ же самыхъ домовъ слѣдуетъ соблюсти всѣ условія, предписанныя 8-ю статьею тѣхъ же правилъ, и строго наблюдать, чтобы балки не прикасались къ трубамъ.

Въ городахъ, наиболѣе опустошенныхъ пожаромъ, представляютъ особенную важность нивеллировка, регуляція и обширность улицъ.

На это обстоятельство Ваше Превосходительство имѣете обратить заботливое внимаиіе.

Главныя улицы, болѣе прочихъ населенныя, должны имѣть ширины не менѣе восьми сажень.

W tym celu Gubernator wydasz jak najsurowsze polecenie, aby władze miejscowe starały się ułatwiać nabywanie cegły, dachówki i innych materyałów, tym mieszkańcom, którzy domy murowane stawiać będą chcieli.

Przy budowie domów drewnianych JW. Pan zalecisz, pod surową odpowiedzialnością, zachowanie następujących ostrożności:

a) aby zabudowania frontowe drewniane mieszkalne i ogniska mające, stawiano w odległości jedne od drugich, najmniéj o sażenów trzy;

b) jeżeliby, dla szczupłości miejsca, zabudowania drewniane w przepisanéj powyżéj odległości stawianemi być nie mogły, i wypadało je budować jedne przy drugich, lub w mniejszéj od trzech sażenów odległości, w takim razie, na zasadzie art. 12 przepisów Policyi budowniczéj, w dniu 20 Września 1820 roku zatwierdzonych przez Radę Administracyjną, należy urządzać między niemi ściany przedziałowe murowane, najmniéj półtory stopy grube, czyli tak zwane brandmury, o cali dwanaście wyżéj nad dachy wyprowadzone;

c) przy budowie zaś samych domów, należy zachować wszelkie warunki, artykułem 8 tychże przepisów zastrzeżone, oraz ściśle przestrzegać, aby belki do kominów nie dotykały.

W miastach, szczególniéj téż uległych klęsce pogorzeli, ważną jest bardzo rzeczą niwelacya, regulacya i szerokość ulic.

Na okoliczność tę winieneś JW. Pan baczną zwracać uwagę.

Ulice główne, najwięcéj zamieszkałe, winny być szerokie, najmniéj sażenów ośm.

Боковыя улицы должны быть такой же ширины; въ случаѣ же совершенной невозможности, дозволять, чтобы ширина оныхъ имѣла по крайней мѣрѣ до шести сажень.

Таковое расширеніе улицъ должно быть приводимо въ исполненіе не только въ городахъ, подвергшихся пожарамъ, но и въ другихъ, гдѣ это окажется необходимымъ и гдѣ будетъ это возможно по мѣстоположенію.

Расширенію улицъ не можетъ препятствовать то обстоятельство, что существующіе уже дома будутъ выдвигаться за новую регуляціонную линію, и только новые дома должны быть возводимы по этой линіи.

Къ приведенію этой мѣры въ исполненіе не встрѣтится затрудненій, ибо въ провинціальныхъ городахъ, по крайней мѣрѣ въ большей части оныхъ, находится достаточное количество земли, и пустыя мѣста для построекъ не слишкомъ дороги.

Хотя Правительственная Коммисія опредѣлила выше минимумъ ширины главныхъ и боковыхъ улицъ, однакожъ Ваше Превосходительство употребите стараніе, чтобы улицы были какъ можно шире, и будете поощрять жителей, чтобы предъ домами заводили садики съ деревьями, огороженные рѣшетками, такъ какъ это имѣетъ полезное вліяніе на очищеніе воздуха и препятствуетъ распространенію пожара.

Поелику же жители будутъ пользоваться садиками предъ домами, то не будетъ надобности вознаграждать ихъ за земли, занятыя подъ расширеніе улицъ, и это расширеніе можетъ быть совершено или вовсе безъ издержекъ, или съ весьма незначительными расходами.

Необходимо также, чтобы при каждомъ каменномъ и деревянномъ домѣ былъ просторный дворъ, нестѣсняемый хозяйственными строеніями, и чтобы въѣздъ или доступъ къ нему былъ удобенъ, такъ, чтобы, на случай возникшаго пожара, можно было бы въѣхать во дворъ и свободно поворотить пожарною заливною трубою.

Посему, при постройкѣ новыхъ или при капитальной передѣлкѣ существующихъ уже домовъ, обращенныхъ фасадомъ на

Ulicom bocznym, starać się nadawać takąż szerokość; — w razach tylko zupełnéj niemożności, dozwalać na szerokość onych przynajmniéj do sażenów sześć.

Rozszerzanie takie ulic, dokonywać należy, nietylko w miastach uległych klęsce pogorzeli, ale i w innych, gdzie tego zachodzić będzie potrzeba i gdzie miejscowe położenie na to pozwoli.

Rozszerzania ulic nie powinna wstrzymywać ta okoliczność, że egzystujące już domy, wystawać będą za nową linię regulacyjną; i nowe domy tylko wedle téjże linii stawianemi być powinny.

W doprowadzeniu tego środka do skutku, nie znajdzie się trudności; w prowincyonalnych bowiem miastach, a przynajmniéj w większéj ich części, dosyć jest na to gruntu i place nie są zbyt kosztownemi.

Jakkolwiek zaś Kommissya Rządowa wyżéj oznaczyła minimum szerokości ulic głównych i bocznych, wszakże JW. Pan starać się powinieneś, aby ulice były jak najszersze, oraz zachęcać mieszkańców, aby przed domami zakładali ogródki z drzewami, ogrodzone sztachetkami; to bowiem znacznie wpływa na oczyszczenie powietrza, i zapobiega szerzeniu się pożarów.

Że zaś tym sposobem z ogródków przed domami mieszkańcy korzystać będą, nie będzie więc zachodzić potrzeba wynagradzania za grunt, pod rozszerzenie ulic zajęty; i rozszerzenie takie, małym kosztem, albo zupełnie bez kosztu, doprowadzoném być może.

Ważną także jest rzeczą, aby przy każdym domu, tak murowanym jako i drewnianym, znajdowało się podwórko obszerne, budowlami gospodarskiemi nie zacieśnione, tudzież, aby przystęp, czyli wjazd do tegoż podwórka, był dogodny, żeby na wypadek pożaru, z sikawką można było wjechać i dogodnie zawrócić.

Należy więc przy budowie nowych lub przy gruntownéj restauracyi istniejących domów frontowych, przystęp taki urządzić,

улицу, слѣдуетъ устроить таковой доступъ, въ домахъ большаго размѣра, сдѣланіемъ воротъ для въѣзда, въ меньшаго же размѣра домахъ, устройствомъ сквозныхъ сѣней, шириною не менѣе шести футовъ, каковыя сѣни должны быть еще шире, еслибы въ нихъ была устроена лѣстница, стѣсняющая проходъ. Дворъ между строеніями долженъ имѣть въ ширину и въ длину не менѣе 30 футовъ; при чемъ слѣдуетъ стараться, чтобы онъ былъ, по мѣрѣ возможности, просторнѣе, ибо въ такомъ случаѣ, во время пожара, будетъ удобнѣе подавать помощь, воздухъ будетъ здоровѣе, и каменныя стѣны и нижній этажъ болѣе охранены отъ сырости.

Строенія во дворахъ должны быть возводимы съ трехсаженными промежутками, а въ случаѣ невозможности, должны быть раздѣлены каменными пожарными стѣнами, какъ въ пунктѣ *a* и *b*.

Кромѣ вышеизложенныхъ мѣръ, Правительственная Коммисія, ссылаясь на распоряженіе свое отъ 17 (29) Іюня 1854 года, N. 17171/7786, поручаетъ Вашему Превосходительству, кромѣ соблюденія всякаго рода правилъ предосторожности отъ огня, самострожайше предписать:

1. воспретить храненіе подъ крышами строеній сѣна, соломы, дровяныхъ матеріаловъ и прочихъ предметовъ, легко загорающихся, подвергая виновныхъ въ томъ строжайшей отвѣтственности;

2. чтобы пожарные инструменты были всегда въ порядкѣ, о чемъ нужно удостовѣряться посредствомъ часто производимыхъ ревизій;

3. чтобы колодцы въ городахъ, гдѣ таковые находятся, были содержимы въ порядкѣ; тамъ же, гдѣ колодцевъ нѣтъ, завести ихъ, по мѣрѣ возможности, въ количествѣ, предписанномъ постановленіемъ Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Іюня 1819 года.

Правила, настоящимъ постановленіемъ установленныя, Правительственная Коммисія поручаетъ Вашему Превосходитель.

w domach większych, przez zrobienie bramy wjezdnéj, w mniejszych zaś, przez robienie sieni na wylot domu, najmniéj stóp sześć w świetle szerokiéj, która koniecznie szerszą być powinna, jeżeliby urządzano w niéj schody, przejście ścieśniające. Podwórko między zabudowaniami, powinno być w świetle szerokie i długie najmniéj na stóp 30; starać się zaś należy, aby było, ile możność dozwoli, większe, bo w takim razie i ratunek, na przypadek pożaru, jest łatwiejszy, powietrze będzie zdrowsze, a mury i mieszkania parterowe więcéj od wilgoci ochronione.

Zabudowania w podwórkach, stawiane być powinny również z odstępami trzysażenowemi, a w razie niemożności, winny być przedzielane brandmurami, jak ad *a* i *b*.

Oprócz powyższych środków, Kommissya Rządowa w powołaniu się na poprzednie rozporządzenie z dnia 17 (29) Czerwca 1854 roku Nr. $^{17171}/_{7786}$ poleca JW. Panu, abyś, oprócz przestrzegania wszelkich przepisów ostrożności, pod względem bezpieczeństwa od ognia, jak najsurowiéj zalecił:

1. zakazać zachowywanie pod dachami zabudowań mieszkalnych siana, słomy, materyałów drzewnych i wszelkich przedmiotów łatwo palnych, pociągając winnych do surowéj za to odpowiedzialności;

2. aby narzędzia ogniowe zawsze były w porządku, o czém przez częste rewizye przekonywać się należy;

3. aby studnie po miastach, tam gdzie są, utrzymywać w porządku; tam zaś gdzie ich niema, w przepisanéj postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 15 Czerwca 1819 roku ilości, takowe w miarę możności pozaprowadzać.

Przepisy niniejszym reskryptem objęte, JW. Pan zalecisz ściśle wykonywać, pod surową za najmniejsze uchybienie od-

ству предписать къ точному руководству, подъ строжайшею отвѣтственностію за малѣйшее отступленіе, и за исполненіемъ оныхъ имѣть съ Вашей стороны надлежащее наблюденіе, о распоряженіяхъ же своихъ по сему предмету донести Правительственной Коммисіи въ теченіе 10-ти дней.

Варшава, 24 Іюня (6 Іюля) 1858 года.

По порученію Главнаго Директора,
Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{24840}/_{12090}$.

№ 18.

О мѣрахъ предосторожности при отстройкѣ сгорѣвшихъ городовъ и возведеніи въ городахъ новыхъ строеній.

(6 (18) Февраля 1859 года.)

Гг. Гражданскимъ Губернаторамъ и Президенту г. Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Вашему Превосходительству извѣстно изъ предписанія отъ 24 Іюня (6 Іюля) 1858 года, N. $^{24840}/_{12090}$, о предположенномъ Правительственною Коммисіею изданіи новыхъ правилъ Строительной Полиціи, для предотвращенія несчастныхъ происшествій отъ случающихся столь часто пожаровъ, а равно для доставленія жителямъ свѣжаго и здороваго воздуха и сухихъ помѣщеній.

powiedzialnością, skutku dopilnujesz i o wydanych w téj mierze rozporządzeniach, najdaléj za dni 10 Kommissyi Rządowéj rapport złożysz.

Warszawa, d. 24 Czerwca (6 Lipca) 1858 r.
Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *Biernacki.*

Nr. $^{24840}/_{12090}$.

№ 18.

Wskazanie środków ostrożności przy odbudowie zgorzałych miast i stawianiu nowych budowli po miastach.

(6 (18) Lutego 1859 roku.)

do
Gubernatorów Cywilnych i Prezydenta m. Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Wiadomo JW. Panu z reskryptu daty 24 Czerwca (6 Lipca) 1858 r. Nr. $^{24840}/_{12090}$, o zamierzoném przez Kommissyę Rządową wydaniu nowych przepisów policyi budowniczéj, w celu zapobieżenia nieszczęśliwym wypadkom, wydarzających się tak często pożarów, jakotéż zapewnienia mieszkańcom świeżego i zdrowego powietrza, tudzież suchych mieszkań.

До изданія таковыхъ правилъ, Правительственная Коммисія, въ вышеприведенномъ предписаніи своемъ указала Вашему Превосходительству необходимыя мѣры, какія слѣдуетъ имѣть въ виду, какъ при отстройкѣ сгорѣвшихъ городовъ, такъ и при возведеніи вообще новыхъ въ городахъ строеній.

Мѣры эти относятся къ слѣдующимъ частнымъ случаямъ:

чтобы въ городахъ, въ коихъ даже особыми постановленіями Правительства, для облегченія отстройки оныхъ послѣ пожара, было дозволено возводить дома деревянные, крытые гонтомъ, крашеннымъ масляною краскою, дозволеніе это примѣнялось только къ владѣльцамъ дѣйствительно недостаточнымъ; зажиточные же владѣльцы, на сколько то позволяютъ ихъ средства, съ помощью облегченныхъ займовъ и вознагражденія отъ Страховаго Управленія, обязаны строить каменные, а по крайней мѣрѣ деревянные дома, крытые негорючимъ матеріаломъ, а именно жестью, черепицею или асфальтовою папкою, и чтобы мѣстныя власти старались оказывать содѣйствіе къ пріобрѣтенію кирпича, черепицы и прочихъ матеріаловъ тѣмъ жителямъ, которые пожелаютъ производить постройку каменныхъ домовъ;

чтобы въ городахъ, въ особенности потерпѣвшихъ отъ пожаровъ, главныя и боковыя улицы были устраиваемы шириною не менѣе 8 саженей, и, въ случаѣ совершенной невозможности, дозволяема была ширина никакъ не менѣе 6 саженей;

чтобы при каждомъ домѣ, какъ каменномъ, такъ и деревянномъ, для удобнѣйшей въ случаѣ пожара помощи и для доставленія здороваго воздуха и предохраненія каменныхъ стѣнъ и нижнихъ этажей отъ сырости, находился обширный дворъ, не затѣсненный хозяйственными строеніями и имѣющій не менѣе 30 футовъ въ ширину и въ длину, если для этого нельзя будетъ отвести болѣе пространства;

чтобы во дворъ былъ свободный доступъ посредствомъ устройства въ большихъ домахъ воротъ для въѣзда, въ меньшихъ же домахъ сквозныхъ сѣней, шириною не менѣе 6 футовъ, при чемъ эта ширина должна быть значительно увеличена въ тѣхъ сѣняхъ, въ которыхъ устроена лѣстница;

Przed wydaniem takowych przepisów, Kommissya Rządowa cytowanym reskryptem wskazała JW. Panu nieodzowne środki, jakie mieć należy na względzie, tak przy odbudowie zgorzałych miast, jakotéż przy stawianiu w ogólności nowych po miastach budowli.

Środki te głównie odnoszą się do następujących szczegółów:

aby nawet w miastach, w których oddzielnemi postanowieniami Rządu, dla ułatwienia ich odbudowy po pogorzelach, dozwoloném zostało wznoszenie domów drewnianych, krytych gontami, czerwoną farbą olejną pomalowanemi, pozwolenie to stosowaném było tylko do istotnie ubogich właścicieli nieruchomości; zamożniejsi zaś mieszkańcy, o ile ich mienie na to wystarczy, przy pomocy ułatwionych pożyczek i wynagrodzenia z Dyrekcyi Ubezpieczeń, stawiali domy murowane, a przynajmniéj domy drewniane, materyałem niepalnym kryte, to jest blachą, dachówką, lub tekturą kamienną, i aby Władze miejscowe starały się ułatwiać nabywanie cegły, dachówki i innych materyałów tym mieszkańcom, którzy domy murowane stawiać będą chcieli;

aby w miastach, szczególnie téż uległych klęsce pogorzeli, ulicom głównym nadawano szerokość najmniéj sażen 8, ulicom zaś bocznym starano się nadawać takąż samą szerokość, i tylko w razach zupełnéj niemożności, dozwalano na szerokość niemniejszą jednak nad sażeni 6;

aby przy każdym domu, tak murowanym, jako i drewnianym, dla ułatwienia ratunku na przypadek pożaru, tudzież zapewnienia zdrowego powietrza i tém większego ochronienia murów i mieszkań parterowych od wilgoci, znajdowało się podwórko obszerne, budowlami gospodarskiemi niezacieśnione, przynajmniéj stóp 30 w świetle szerokie i długie, jeżeli większéj przestrzeni na ten cel użyć nie będzie można;

aby do podwórka przystęp był ułatwiony, w domach większych, przez urządzanie bram wjezdnych, w mniejszych zaś, przez robienie sieni na wylot domów, najmniéj stóp 6 w świetle szerokich; szerokość ta wszakże ma być znacznie większą w sieni, gdzie znajdują się schody;

чтобы деревянныя жилыя строенія, обращенныя фасадомъ на улицу и имѣющія очаги, были возводимы въ разстояніи не менѣе 3-хъ саженей одно отъ другаго; но, еслибы, по мѣстнымъ причинамъ, нельзя было строить въ такомъ разстояніи, но приходилось бы строить оныя одно возлѣ другого, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ между ними дѣлать каменныя стѣны, такъ называемые брандмауры, толщиною не менѣе $1^1/_2$ фута и 1-мъ футомъ выше крыши, а равно, чтобы тоже самое основаніе относительно разстоянія и устройства брандмауровъ было соблюдено и при возведеніи строеній во дворахъ;

чтобы, для охраненія домовъ отъ огня въ случаѣ возникшаго пожара и для доставленія жителямъ свѣжаго воздуха, стараться заводить предъ домами садики, огороженные рѣшетками;

наконецъ, чтобы, независимо того, на чердакахъ жилыхъ строеній не допускать храненія разныхъ предметовъ, легко загорающихся, и чтобы пожарные инструменты и колодцы въ городахъ были всегда содержимы въ надлежащемъ порядкѣ.

Нынѣ Правительственная Коммисія, стремясь постоянно къ устраненію всякихъ причинъ, могущихъ повлечь за собою случаи пожаровъ, находитъ нужнымъ, въ дальнѣйшемъ развитіи мѣръ, указанныхъ вышеупомянутымъ распоряженіемъ, подтвердить нѣкоторыя изъ существующихъ уже по сему предмету правилъ и вмѣстѣ съ тѣмъ дополнить оныя новыми своими замѣчаніями.

При составленіи плановъ новымъ жилымъ домамъ, составляющіе оные Архитекторы должны обращать особенное вниманіе:

1. чтобы, согласно 14 § правилъ Строительной Полиціи, не допускать устройства извилистыхъ и ненадлежаще соединенныхъ дымовыхъ трубъ; равно, чтобы трубы не были возводимы на деревянныхъ цоколяхъ, и чтобы обширность дымовыхъ трубъ въ разрѣзѣ была соображаема съ мѣстною надобностью, то есть съ предназначеніемъ очага;

Причемъ, а именно при самомъ исполненіи работъ, слѣдуетъ особенно имѣть въ виду распоряженіе Правительственной

aby zabudowania frontowe drewniane mieszkalne i ogniska mające, stawiano w odległości jedne od drugich najmniéj o sażenów 3, gdyby zaś w tém oddaleniu dla przyczyn miejscowych, stawiane być nie mogły, lub gdyby wypadało budować je jedne przy drugich, wówczas należy między niemi dawać ściany przedziałowe, czyli tak zwane brandmury, najmniéj stóp $1\frac{1}{2}$ grube i stopę 1 wyżéj nad dach wyprowadzone, tudzież, aby taż sama zasada, tak co do odległości, jak i urządzenia brandmurów zachowaną była i przy wznoszeniu budowli w podwórkach;

aby, dla osłonienia domów od ognia w razie wynikłych pożarów, tudzież zapewnienia świeżego w mieszkaniach powietrza, starano się zakładać przed domami ogródki z drzewami, ogrodzone sztachetami;

wreszcie, aby niezależnie od tego, niedopuszczano przechowywania pod dachami zabudowań mieszkalnych wszelkich przedmiotów łatwo zapalnych i aby narzędzia ogniowe i studnie po miastach zawsze w należytym porządku utrzymywane były.

Obecnie Kommissya Rządowa, powodowana ciągłą dążnością do usuwania wszelkich przyczyn, mogących pociągać za sobą wypadki pożarów, znajduje potrzebę, w dalszym ciągu wskazanych powyższém rozporządzeniem środków, ponowić niektóre szczegóły z istniejących już w téj mierze przepisów, i zarazem uzupełnić takowe nowemi z swéj strony uwagami.

Przy układaniu planów architektonicznych na nowe domy mieszkalne, projektujący takowe Budowniczowie winni mieć na szczególnym względzie:

1. Aby odpowiednio do § 14 przepisów policyi budowniczéj, nie dawano nigdzie krętych i niewłaściwie połączonych rur dymowych, tudzież, aby kominy na pokładach drewnianych, nie były spędzane, jak niemniéj, aby obszerność rur dymowych w świetle, stosowaną była do miejscowéj potrzeby, to jest do przeznaczenia ogniska.

Przyczém, a mianowicie przy samém wykonaniu robót, należy mieć na szczególnéj uwadze, rozporządzenie Kommissyi

Коммисіи отъ 23 Іюля (4 Августа) 1855 года, N. $^{6904}/_{29447}$, указывающее разстояніе балокъ отъ дымовыхъ трубъ, способъ отдѣленія этихъ балокъ отъ сказанныхъ трубъ, равно укрѣпленія оныхъ вблизи трубъ. (*)

2. если строеніе, кромѣ обыкновенныхъ жилыхъ помѣщеній, заключаетъ еще фабричныя заведенія, требующія употребленія огня, въ такомъ случаѣ эти заведенія должны быть отдѣлены отъ жилыхъ строеній каменною охранительною отъ пожара стѣною, выведенною на одинъ футъ выше крыши, какъ объ этомъ сказано выше;

Желательно также, чтобы, въ обыкновенныхъ жилыхъ строеніяхъ значительной длины, чердаки были раздѣлены каменными стѣнами и имѣли притомъ желѣзныя двери;

3. поперечныя стѣны внутри строенія, примыкающія къ печкамъ, каминамъ или кухнямъ, должны быть непремѣнно каменныя, исключая этажей, гдѣ таковая стѣна на каменной стѣнѣ или на сводѣ, находящемся ниже, никакъ возведена быть не можетъ. Въ такомъ только случаѣ можно дозволить вывести деревянную стѣну, которая однакоже должна быть отдѣлена каменною стѣною отъ печекъ на одинъ футъ, отъ каминовъ же или отъ кухни — не менѣе, какъ на два фута;

4. устройство помѣщеній на чердакахъ, обыкновенно низкихъ и малыхъ, по вниманію къ безопасности отъ огня и къ удобству жителей, не должно быть допускаемо, исключая только въ каменныхъ строеніяхъ, подъ крышами, крытыми не горючимъ матеріаломъ и имѣющихъ обширные чердаки; но и въ такихъ на чердакахъ помѣщеніяхъ не должно быть дозволяемо устройство печекъ при деревянныхъ стѣнахъ, и притомъ, кромѣ печекъ

(*) *Примѣчаніе.* Распоряженіе это, обязывающее въ особенности Архитекторовъ и находящееся въ дѣлахъ Отдѣленія Промышленности, будетъ помѣщено въ Сборникѣ строительныхъ правилъ.

Rządowéj z dnia 23 Lipca (4 Sierpnia) 1855 r., Nr. $^{6904}/_{29447}$, wskazujące odległość belek od rur dymowych, sposób przedzielania tych belek od rur pomienionych, oraz wexlowania onych około kominów (*).

2. Jeżeli budowla, oprócz zwykłych mieszkań, mieści w sobie zakłady fabryczne wymagające użycia ognia, wówczas zakłady te, powinny być od części mieszkalnych oddzielone murem ochronnym (brandmurem), na stopę nad powierzchnię dachu wyprowadzonym, o jakim powyżéj już była mowa.

Pożądaném także jest, aby nawet w domach zwyczajnych mieszkalnych znacznéj długości, poddasza również murami ochronnemi poprzedzielane i drzwiami żelaznemi opatrzone były.

3. Ściany przedziałowe wewnątrz budowli dotykające pieców, kominków, lub kuchni, powinny być koniecznie murowane, wyjąwszy na piętrach, gdzie ściana taka na ścianie murowanéj lub arkadzie, poniżéj znajdującéj się, wyprowadzić się nie da. W podobnym jedynie wypadku, może być dozwoloném zrobienie ściany drewnianéj, która wszakże od pieców na jedną, a od kominków lub kuchni, przynajmniéj na 2 stopy, ścianką murowaną przegrodzoną być winna.

4. Urządzanie mieszkań poddasznych, jako zwykle nizkich i szczupłych, ze względu na bezpieczeństwo od ognia i wygodę mieszkańców, nie powinno być dopuszczaném, wyjąwszy jedynie w budowlach murowanych pod dachem mansardowym, materyałem niepalnym krytych i mających obszerne poddasza; wszelako i w takich poddasznych mieszkaniach piece nie powinny być stawiane przy ścianach drewnianych,

---

(*) *Uwaga.* Rozporządzenie to, obowiązujące szczególniéj Budowniczych, i znajdujące się w aktach Wydziału Przemysłu i Kunsztów, umieszczoném będzie w Zbiorze przepisów budownictwa.

для отопленія, не должны въ этихъ помѣщеніяхъ находиться ни камины, ни очаги. Вышина такихъ помѣщеній должна быть не менѣе 8-ми футовъ.

Во исполненіе настоящаго распоряженія, Ваше Превосходительство предпишете всѣмъ Архитекторамъ ввѣренной Вамъ губерніи, чтобы они, при составленіи плановъ строеній и совершеніи работъ, руководствовались въ точности сказанными наставленіями. Независимо отъ сего, имѣете вмѣнить въ обязанность губернскому Архитектору и обратить особенное вниманіе, при разсмотрѣніи въ Губернскомъ Правленіи плановъ, утвержденныхъ ими окончательно, чтобы всѣ вышеупомянутыя мѣры предосторожности были безусловно соблюдены въ этихъ планахъ.

Варшава, 6 (18) Февраля 1859 года.

По порученію Главнаго Директора,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Лущевскій.*

N. $^{8806}/_{41700}$.

a obok tego, wyjąwszy pieców ogrzewalnych, nie mają być w tych mieszkaniach urządzane, ani kominki, ani kuchnie. — Wysokość takich mieszkań, wynosić powinna najmniéj stóp 8.

W spełnieniu niniejszego rozporządzenia zechcesz JW. Pan wydać odpowiednie polecenie wszystkim Budowniczym powierzonéj mu Gubernii, aby, przy sporządzaniu planów na domy mieszkalne i wykonywaniu samych robót, z jak największą ścisłością do powyższych wskazań stosowali się. Niezależnie zaś od tego, włożysz obowiązek na Budowniczego Gubernialnego i sam przy rozpoznawaniu w Rządzie Gubernialnym, szczególniéj zaś planów ostatecznie przezeń zatwierdzanych, nieomieszkasz zwracać bacznéj uwagi, iżby wszystkie powyższe środki ostrożności, bezwarunkowo w planach takowych zachowywane były.

Warszawa, dnia 6 (18) Lutego 1859 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano): *Łuszczewski.*

Nr. 8806/41700.

ГЛАВА III.

Объ устройствѣ и хозяйственномъ управленіи городскими лѣсами.

Введеніе.

Размежеваніе лѣсовъ, принадлежащихъ городскимъ общинамъ, съ раздѣленіемъ оныхъ на стражи, округи и участки, равно какъ и хозяйственное устройство и пользованіе оными, производятся на основаніи правилъ, предписанныхъ для управленія казенными лѣсами.

Соотвѣтственныя сему правила помѣщены ниже.

TYTUŁ III.

O urządzaniu lasów miejskich i prowadzeniu w nich gospodarstwa.

Wstęp.

Pomiar lasów, należących do gmin miejskich, z podziałami na straże, okręgi i obręby, tudzież gospodarcze onych urządzenie i użytkowanie, wykonywają się, podług zasad, jakie dla zarządu i gospodarstwa lasów rządowych są przepisane.

Odpowiednie temu przepisy, są poniżéj zamieszczone.

№ 1.

О разслѣдованіи и разсмотрѣніи дѣлъ о порубкѣ городскихъ лѣсовъ, на основаніи тѣхъ же правилъ, какія установлены въ случаѣ порубокъ лѣсовъ казенныхъ.

(13 Февраля 1829 года).

Въ Мазовецкую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ разрѣшеніе вопроса Воеводской Коммисіи, изложеннаго въ рапортѣ ея отъ 22 Августа пр. года, N. 42,046, относительно рѣшенія дѣлъ о порубкѣ городскихъ лѣсовъ, даетъ знать: что, принимая во вниманіе, что Королевскимъ декретомъ 29 Сентября (11 Октября) 1816 г. объ учрежденіи Генеральной Прокураторіи, поискиваніе убытковъ, произшедшихъ отъ порубки лѣсовъ, причислено къ тѣмъ предметамъ, по которымъ Генеральная Прокураторія обязана имѣть наблюденіе, дабы искъ по этимъ дѣламъ, прежде указанія имъ соотвѣтственнаго порядка судопроизводства, не былъ производимъ въ обыкновенныхъ судебныхъ мѣстахъ; а равно, имѣя въ виду, съ одной стороны, что о результатѣ дѣйствій Комитета, назначеннаго постановленіемъ Намѣстника 24 Августа 1716 года для начертанія правилъ относительно надзора за духовными и городскими лѣсами, до сихъ поръ никакихъ свѣдѣній не имѣется, съ другой же, что постановленіемъ Князя Намѣстника 24 Августа 1824 года уже опредѣлены правила для скорѣйшаго окончанія административнымъ порядкомъ дѣлъ о контрабандѣ и другихъ преступленіяхъ,

№ 1.

Objaśnienie: że uszkodzenia lasów miejskich, dochodzonemi i rozpoznawanemi być powinny według tych samych przepisów, jak defraudacye w lasach rządowych.

(d. 13 Lutego 1829 roku).

do
Kommissyi Województwa Mazowieckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Rozwiązując wątpliwość, w rapporcie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 22 Sierpnia r. z. Nr. 42,046, co do roztrzygania sporów z defraudacyj w lasach miejskich popełnionych oświadcza: że gdy podług Dekretu Królewskiego z d. 29 Września (11 Października) 1816 r., urządzającego Prokuratoryę Jeneralną, dochodzenie i realizowanie defraudacyj leśnych, należy do tych przedmiotów, nad któremi Prokuratorya Generalna czuwać ma, aby przed oznaczeniem im drogi właściwego sądownictwa, na drogę processu w sądach zwyczajnych zwracanemi nie były, — niemniéj, gdy skutek wyznaczonéj postanowieniem Namiestnika z dnia 24 Sierpnia 1816 r. deputacyi do wygotowania projektu tymczasowego względem ustanowienia prawideł dozoru rządowego nad lasami duchownemi i miejskiemi, jeszcze dotąd wiadomym nie jest; — z drugiéj zaś strony, gdy postanowieniem Księcia Namiestnika z dnia 24 Sierpnia 1824 r. oznaczone zostały prawidła spiesznego załatwiania w drodze administracyjnéj sporów kontrabandowych defraudacyjnych i innych przewinień, na szkodę Skarbu publi-

совершенныхъ въ ущербъ Казнѣ, и что, на основаніи пункта К 9-й статьи вышеупомянутаго Королевскаго декрета, имѣнія и всякіе фундуши городовъ, какъ общественная собственность, находятся подъ покровительствомъ Правительства, и поэтому, причиненный имъ ущербъ долженъ быть почитаемъ ущербомъ, причиненнымъ Казнѣ; наконецъ, какъ подъ словами: имѣнія и фундуши городовъ, слѣдуетъ, безъ всякаго сомнѣнія, понимать и лѣса, къ нимъ принадлежащіе, то, по всѣмъ этимъ уваженіямъ, порубка городскихъ лѣсовъ подлежитъ тому же самому иску и на тѣхъ же основаніяхъ, какія предписаны въ постановленіи Князя Намѣстника 24 Августа 1824 года относительно порубокъ въ казенныхъ лѣсахъ, тѣмъ болѣе, что до сихъ поръ никакимъ другимъ постановленіемъ не преподано особыхъ правилъ относительно преслѣдованія порубокъ въ казенныхъ и городскихъ лѣсахъ.

Варшава, 13 Февраля 1829 года.

Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 397/1685.

cznego spełnionych; tudzież gdy podług artykułu 9, lit. K, wyżéj zacytowanego Dekretu Królewskiego, dobra i wszystkie fundusze miast, jako własności publiczne, pod opiekę Rządu są poddane, zatém i ich uszkodzenie, jako ze szkodą Skarbu publicznego nastąpione, uważane być musi; — w końcu, gdy pod tym wyrazem dobra i wszystkie fundusze, niewątpliwie i lasy miejskie są objęte, zatém uszkodzenie lasów miejskich, jako z uszczerbkiem Skarbu publicznego uważane, temu samemu dochodzeniu jak defraudacye lasów rządowych postanowieniem Księcia Namiestnika z dnia 24 Sierpnia 1824 roku, przepisanemu ulegać i na tychże samych zasadach rozpoznawane być musi, a to témbardziéj, kiedy dotąd żadne inne postanowienie, oddzielnych przepisów względem dochodzenia defraudacyj leśnych rządowych i miejskich nie podało.

Warszawa, d. 13 Lutego 1829 roku.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. $^{397}/_{1685}$.

№ 2.

О примѣненіи къ дѣламъ о порубкѣ въ городскихъ лѣсахъ правилъ о взысканіяхъ, налагаемыхъ на порубщиковъ казенныхъ лѣсовъ.

(8 Августа 1833 года).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ,
кромѣ Мазовецкой.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Для введенія однообразнаго порядка поступленія съ порубщиками городскихъ лѣсовъ, предписываетъ Воеводской Коммисіи, чтобы она отнынѣ руководствовалась правилами, постановленными относительно взысканій, налагаемыхъ на порубщиковъ казенныхъ лѣсовъ.

Варшава, 8 Августа 1833 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Войда.*

N. $^{5060}/_{9125}$.

№ 2.

Polecenie, aby do defraudacyj w lasach miejskich stosowano przepisy, stanowiące kary na defraudantów w lasach rządowych.

(d. 8 Sierpnia 1833 roku.)

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich, oprócz Mazowieckiéj.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH, DUCHOWNYCH I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

W celu zaprowadzenia jednostajności w postępowaniu z defraudantami uszkadzającymi lasy miejskie, poleca Kommissyi Wojewódzkiéj, ażeby odtąd stosowała się do przepisów, stanowiących kary na defraudantów w lasach rządowych.

Warszawa, d. 8 Sierpnia 1833 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Wojda.*

Nr. $^{5060}/_{9125}$.

№ 3.

О примѣненіи 1-й статьи Всемилостивѣйшаго Манифеста отъ 17 (29) Апрѣля 1855 года объ отмѣнѣ взысканій за самовольную порубку казенныхъ лѣсовъ къ самовольнымъ порубкамъ, произведеннымъ въ городскихъ лѣсахъ.

(16 (28) Марта 1856 года.

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Нѣкоторые города Царства имѣютъ лѣса, составляющіе общую собственность жителей этихъ городовъ, каковые лѣса частью приведены уже въ надлежащее устройство, частью же ожидаютъ еще приведенія въ оное.

Эти лѣса предназначены въ общее пользованіе мѣщанъ, которымъ, тамъ, гдѣ лѣса находятся въ изобиліи, постоянно отпускается извѣстная пропорція топлива и строительнаго матеріала, по мѣрѣ дѣйствительной потребности въ оныхъ; а гдѣ лѣса скудны, тамъ не отпускается имъ опредѣленной постоянной пропорціи, а дозволяется только, въ случаѣ крайней необходимости, участвовать въ полученіи лѣса.

Этотъ лѣсъ отпускается городскимъ жителямъ безплатно, по ассигновкамъ лѣсныхъ управленій, гдѣ оныя установлены для надзора за лѣсами, или мѣстныхъ полицейскихъ властей, обязанныхъ наблюдать за порядкомъ и цѣлостію лѣсовъ. Самовольная же порубка и вывозъ лѣса, безъ ассигновки и оклейменія онаго, воспрещены, и нарушающіе этотъ порядокъ подвергаются не только уплатѣ стоимости лѣса, но и опредѣленному постановленіями о казенныхъ лѣсахъ штрафу.

№ 3.

Zastosowanie art. 1 Najwyższego Manifestu z dnia 17 (29) Kwietnia 1855 r., o umorzenie kar za defraudacye leśno-skarbowe, do defraudacyj w lasach miejskich popełnionych.

(d. 16 (28) Marca 1856 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Niektóre miasta w Królestwie posiadają lasy, do ogółu mieszkańców należące, częścią już urządzone, a częścią jeszcze urządzić się mające.

Lasy te służą na wspólny użytek mieszczan, którzy tam gdzie zamożność lasu na to pozwalała, mają sobie przeznaczony stały deputat na opał, oraz drzewo do budowli, w miarę zachodzącéj potrzeby, w innych zaś mniéj zamożnych lasach, żadnego nie pobierają deputatu, a tylko w razie koniecznéj i uznanéj potrzeby, do udziału w braniu drzewa bywają dopuszczani.

Drzewo takie otrzymują oni bezpłatnie, lecz za assygnacyami, wydawanemi, bądź to przez ustanowioną do dozoru służbę leśną, gdzie ta jest zaprowadzoną, bądź to przez Władze miejscowe, nad porządkiem i całością lasów czuwać obowiązane; samowolne zaś rąbanie i wywożenie drzewa, bez assygnacyi i bez ocechowania, jest wzbronione, a przekraczający taki zakaz, obok zwrotu wartości drzewa, podlega karze defraudacyjnéj, przepisami leśno-skarbowemi ustanowionéj.

Городскіе жители, получившіе законнымъ образомъ дрова на отопленіе и лѣсъ на постройки, могутъ обращать оные только на собственную свою надобность, но продавать ихъ не вправѣ; въ противномъ случаѣ наказываются наравнѣ съ тайными порубщиками лѣса.

Таковому же наказанію подвергаются и тѣ, кои пускаютъ свой скотъ на пастьбу въ городскіе лѣса.

Эти постановленія, необходимыя для охраненія лѣсовъ отъ истребленія, часто нарушаются жителями; отъ чего возникаютъ дѣла о расхищеніи городскихъ лѣсовъ, и за тѣмъ налагаются штрафы на нарушителей постановленныхъ правилъ; послѣдствіемъ же этого бываютъ жалобы со стороны оштрафованныхъ, кои, приналлежа большею частью къ числу бѣдныхъ жителей, просятъ, подъ разными предлогами, объ освобожденіи ихъ отъ наказанія.

Просьбы однако сіи рѣдко могутъ быть удовлетворены, потому въ особенности, что жалующимися не представляется, въ оправданіе ихъ, никакихъ уважительныхъ причинъ, могущихъ имѣть вліяніе на освобожденіе ихъ отъ наказанія.

Подобныя жалобы находятся и нынѣ въ разсмотрѣніи, и къ заявленію заключенія въ пользу оныхъ Правительственная Коммисія, въ обыкновенномъ порядкѣ дѣла, не имѣла бы основанія, но, съ другой стороны, сообразуясь въ Высочайшимъ манифестомъ 17 (29) Апрѣля 1855 г., въ коемъ, въ статьѣ 6-й, въ связи съ ст. 4-ю, между прочимъ постановлено:

> „обвиненные въ порубкѣ и похищеніи чужаго лѣса освобождаются отъ слѣдствія и суда, хотя не освобождаются отъ взысканія за другія учиненныя при этомъ преступленія, влекущія за собою лишеніе правъ и преимуществъ;“

въ статьѣ же 1-й сего манифеста, изображено:

> *пунктъ а:* „прекратить и сложить со счетовъ иски, заведенные на счетъ порубокъ, сдѣланныхъ въ казенныхъ лѣсахъ по конецъ 1850 года, а равно

Oprócz tego, drzewo legalnie wzięte, bądź to na opał, bądź na budowle, mieszczanie tylko na własną potrzebę używać mogą, sprzedawać onego nie wolno, i przestępujący ten zakaz, podlega również karze defraudacyjnéj.

Wreszcie podobnymże ulegają karom ci, którzy pozwalają sobie pasania inwentarzy w lasach miejskich.

Porządek taki, konieczny dla zabezpieczenia lasów od zniszczenia, mieszkańcy częstokroć naruszają, ztąd wynikają processa leśno-defraudacyjne, za tém idzie wymiar kary na winnych, i przekonanych o przestąpienie powyższych zakazów, a z tego znów powodu, zdarzają się reklamacye ze strony ukaranych, a zwykle niezamożnych mieszkańców, którzy pod różnemi pozorami, o umorzenie tych kar starają się.

Podobne jednak reklamacye, rzadko odnoszą skutek, bo po większéj części, żalący się nieprzytaczają nic takiego, coby na względ zasługiwało, i na uwolnienie od kary wpływało.

I teraz nawet są takie rekursa w instrukcyi, za któremiby Kommissya Rządowa w zwyczajnéj drodze porządkowéj, przychylnie opiniować niemiała zasady. Lecz zapatrzywszy się na Najwyższy Manifest w dniu 17 (29) Kwietnia r. z. wydany, który w artykule 6, w związku z artykułem 4 przepisuje w ogólności:

> „że obwinieni o cięcie i zabór drzewa z cudzych gruntów, wolni są od śledztwa i sądu, ale nie będą uwolnieni co do innych przestępstw z czynem tym połączonych, a kary z pozbawieniem praw za sobą pociągających";

zaś w artykule 1 stanowi:

> *W ustępie a.* „mają być zaniechane i umorzone processa o popełnione po koniec roku 1850 defraudacye w lasach rządowych, jako téż należności i ka-

платежи и взысканія по этимъ искамъ опредѣленныя, поколику до времени состоянія настоящаго манифеста, въ счетъ оныхъ наличными деньгами что либо не поступило;“

пунктъ b: „за время по конецъ 1853 года простить платежъ за собираніе валежника въ этихъ же лѣсахъ и за пастьбу тамъ скота.“

Сверхъ того, принимая во вниманіе, что городскіе лѣса состоятъ въ распоряженіи Правительства и дѣла о самовольной порубкѣ оныхъ рѣщаются административнымъ порядкомъ, на основаніи тѣхъ же постановленій, какія существуютъ для казенныхъ лѣсовъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ полагаетъ, что къ самовольной порубкѣ городскихъ лѣсовъ надлежало бы примѣнить тѣ же самыя правила, какія относятся къ самовольной порубкѣ казенныхъ лѣсовъ, то есть не только прекратить слѣдствія и иски по тѣмъ порубкамъ, съ коими не сопряжены преступленія, влекущія за собою лишеніе правъ, и сложить денежные штрафы за похищеніе лѣса по 1850 годъ, а за пастьбу скота по 1853 годъ, ежели оные еще не присуждены или не взысканы, но даже и не требовать вознагражденія за причиненные убытки въ лѣсахъ.

Въ подкрѣпленіе сего, представляется еще то: что самовольную порубку, учиненную городскими жителями въ лѣсахъ, составляющихъ общую собственность городскихъ жителей, можно скорѣе почитать нарушеніемъ установленнаго порядка, нежели похищеніемъ чужой собственности, которое, на основаніи Уложенія о наказаніяхъ, считается воровствомъ и подлежитъ тому же самому наказанію, какое опредѣлено за воровство; что самовольная порубка въ городскихъ лѣсахъ не рѣдко бываетъ вызвана крайнею необходимостью или невѣдѣніемъ объ ожидающей отвѣтственности, за несоблюденіе формальностей и нарушеніе установленнаго порядка относительно рубки въ этихъ лѣсахъ; что таковая порубка не составляетъ даже существеннаго убытка, а есть естественный и необходимый рас-

ry w tychże processach zasądzone, o ile do daty niniejszego Manifestu żaden na ich zaspokojenie fundusz w gotowiźnie złożonym nie został."

W ustępie b: „że z czasu po koniec roku 1853, umarzają się należności za ugaj i paszenie bydła w tychże lasach."

Mając oraz na uwadze, że lasy kamellaryjne zostają pod administracyą Rządu, i defraudacye w tychże lasach sądzone są administracyjnie, według tychże samych jak skarbowe przepisów; mniema więc Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, że do defraudacyj w lasach miejskich, należałoby też same, co i do defraudacyj leśno-skarbowych zastosować zasady, to jest, nietylko zaniechać śledztw i processów, o ile z defraudacyą nie łączą się przestępstwa, pociągnąć mogące kary pozbawienia praw, oraz umorzyć kary pieniężne po rok 1850, za zabór drzewa, a po rok 1853 za paszenie bydła, niezasądzone jeszcze lub niewyegzekwowane, ale nawet wszelkie należności, z tytułu wynagrodzenia szkód przypadać mogące, w dochodzeniu zaniechać.

I ta jeszcze okoliczność za tém przemawia, że defraudacye, popełnione przez mieszczan w lasach miejskich i własność ogółu mieszkańców stanowiących, uważać raczéj można za uchybienia przeciw porządkowi, a nie za zabór drzewa z cudzego gruntu, co właśnie kodeks karny za kradzież uważa, i jako kradzież karci; że częstokroć ciężka potrzeba, lub brak informacyi o konieczności ulegania formom, i zaprowadzonemu porządkowi cięcia drzewa w tych lasach, są powodem defraudacyi, z któréj wynikły ubytek nie zawsze nawet jest szkodą, lecz naturalnym i koniecznym, tylko że nie za assygnacyą, lecz niewłaściwą drogą, nastąpionym wydatkiem.

ходъ, послѣдовавшій только не по ассигновкѣ и не установленнымъ порядкомъ.

По симъ уваженіямъ Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ представила на благоусмотрѣніе Совѣта Управленія мнѣніе свое: чтобы 1-я статья Всемилостивѣйшаго Манифеста, относительно самовольной порубки казенныхъ лѣсовъ, была примѣнена, для единообразія, къ таковой же порубкѣ въ лѣсахъ городскихъ, и чтобы, на этомъ основаніи, были прекращены всѣ заведенныя по сему предмету дѣла съ городскими жителями, равно были сложены съ виновныхъ присужденные уже, но еще не взысканные денежные платежи и штрафы за порубку лѣсовъ по 1850, а за пастьбу скота по 1853 годъ.

Совѣтъ положилъ: мнѣніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ утвердить.

Варшава, 16 (28) Марта 1856 года.

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 10,217.

Z tych zatém pobudek Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych uczyniła do Rady Administracyjnéj na dniu 14 (26) Marca r. b., Nr. $^{10615}/_{23800}$ wniosek: ażeby artykuł 1 Manifestu co do defraudacyj leśno-skarbowych, dla samej jednostajności skutków tegoż Manifestu, był także stosowanym do tego rodzaju wykroczeń, w lasach miejskich popełnionych, i aby na téj zasadzie wszelkie processa, przeciwko mieszkańcom miast wytoczone, oraz należności i kary defraudacyjne, jako to: za cięcie i zabór drzewa po rok 1850, a za paszenie inwentarza po rok 1853, od winnych zasądzone, lecz nie wyegzekwowane, umorzone były.

Rada oświadczyła: że się do wniosku Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przychyla.

Warszawa, d. 16 (28) Marca 1856 r.

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *T. Le Brun.*

Nr. 10,217.

№ 4.

О признаніи соотвѣтственною инструкціи, изданной Варшавскимъ Губернскимъ Правленіемъ для лѣснаго Ассессора, относительно надзора за городскими лѣсами, и о принятіи оной къ руководству по вѣдомству прочихъ Губернскихъ Правленій.

(17 (29) Іюля 1856 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ,
кромѣ Варшавскаго.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Варшавское Губернское Правленіе поручило надзоръ за всѣми городскими лѣсами своему лѣсному Ассессору и вмѣнило ему въ обязанность: обозрѣвать оные при объѣздѣ казенныхъ лѣсовъ, одинъ разъ въ годъ, и представлять свои замѣчанія и предположенія относительно устройства городскихъ лѣсовъ и лѣсной службы. Кромѣ того, снабдило его приложенною при семъ инструкціею, сообщивъ ему вѣдомость городскимъ лѣсамъ вмѣстѣ съ формою именнаго списка чиновниковъ и служителей, коимъ порученъ надзоръ за городскими лѣсами, каковой списокъ долженъ быть представляемъ Ассессоромъ послѣ каждой ревизіи.

Правительственная Коммисія, находя вышеупомянутое распоряженіе вполнѣ соотвѣтственнымъ для огражденія лѣсовъ отъ истребленія, покуда лѣса и лѣсная служба не будутъ надлежаще устроены, — поручаетъ Губернскому Правленію дать подобное же предписаніе своему лѣсному Ассессору относительно надзора за городскими лѣсами, и объ исполненіи

№ 4.

Uznanie instrukcyi dla Assessora Nadleśnego względem nadzoru lasów miejskich przez Rząd Gubernialny Warszawski wydanéj, za stosowną, i polecenie innym Rządom Gubernialnym stosowania się do niéj.

(d. 17 (29) Lipca 1856 roku).

do wszystkich Rządów Gubernialnych,
prócz Warszawskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Rząd Gubernialny Warszawski zalecił Assesorowi swemu nadleśnemu, nadzór nad wszystkiemi lasami miejskiemi, które tenże Assesor, przy objeździe lasów skarbowych, raz na rok zwiedzać ma obowiązek, i spostrzeżenia swoje, oraz wnioski, tak co do urządzenia lasów, jako téż co do służby leśnéj, przedstawiać. Nadto przepisał dla niego załączoną tu w kopii instrukcyę, oddał mu wykaz lasów miejskich, oraz wzór do wykazu imiennego urzędników i officyalistów, lasy miejskie dozorujących, który po każdéj rewizyi składać będzie.

Kommissya Rządowa znajdując rozporządzenie powyższe Rządu Gubernialnego Warszawskiego odpowiedniém, i mogącém zasłonić lasy miejskie od zniszczenia, dopóki takowe urządzone nie zostaną i dopóki służba leśna dostatecznie uorganizowaną nie będzie, poleca Rządowi Gubernialnemu, aby podobne zarządzenie, co do nadzoru nad lasami miejskiemi, swemu

настоящаго предписанія представить рапортъ въ теченіе 40 дней, вмѣстѣ съ вѣдомостію городскихъ лѣсовъ, какая будетъ вручена этому Ассессору.

Варшава, 17 (29) Іюля 1856 года.

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бернацкій.*

N. $^{7166}/_{15163}$.

Приложеніе къ N. 4.

Инструкція для лѣснаго Ассессора Варшавской губерніи относительно надзора за городскими лѣсами.

Статья 1.

Лѣсной Асессоръ будетъ имѣть надзоръ за всѣми городскими лѣсами, находящимися въ Варшавской губерніи, наименованіе и пространство коихъ обозначены въ приложенной при семъ подробной вѣдомости.

Статья 2.

Ревизія кассы и лѣсовъ должна быть исполняема съ соблюденіемъ правилъ, какія приняты при повѣркѣ въ казенныхъ лѣсахъ, то есть, кромѣ повѣрочнаго протокола кассы, долженъ быть составленъ особенный протоколъ о ревизіи лѣсовъ, заключающій всѣ техническія распоряженія Ассессора, вмѣстѣ съ заключеніемъ: ведется ли лѣсное хозяйство въ устроенныхъ уже лѣсахъ, согласно принятому плану; сверхъ того, слѣдуетъ упомянуть въ протоколѣ, были ли замѣчены и какія именно злоупотребленія; наконецъ, обозначены ли границы межевыми знаками, и находятся ли онѣ въ безспорномъ владѣніи.

Assessorowi nadleśnemu zalecił, i o tém Kommissyi Rządowéj rapport za dni 40 złożył, przy dołączeniu kopii wykazu lasów miejskich, jaki temuż Assesorowi doręczono.

Warszawa, d. 17 (29) Lipca 1856 r.

Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *Biernacki.*

Nr. $^{7166}/_{15163}$.

Anneks do Nru 4.

Instrukcya dla Assessora nadleśnego Gubernii Warszawskiéj, co do nadzoru lasów miejskich.

Artykuł 1.

Assessor nadleśny mieć będzie pod swym nadzorem wszystkie lasy miejskie w Gubernii Warszawskiéj położone, jak to dołączony tu wykaz, nazwanie i obszerność ich obejmujący, bliżéj wyjaśnia.

Artykuł 2.

Rewizya kassy i lasów, ma być dopełniona w takim samym porządku, jak to w lasach rządowych uskutecznia się, to jest, oprócz spisania protokółu z rewizyi kassy, ma być sporządzony oddzielny protokół, ze zwiedzenia lasów, który obejmować winien wszelkie zarządzenia techniczne, przez Assessora Nadleśnego wydane, oraz czy gospodarstwo w lasach już urządzonych, zgodnie z planem gospodarczym jest prowadzone, niemniéj, czy i jakie nadużycia spostrzeżone zostały, wreszcie, czy granice lasów są pewne, widoczne i w bezspornem posiadaniu.

Статья 3.

Вышепомянутые протоколы должны быть составлены въ двухъ экземплярахъ; одинъ изъ нихъ остается на мѣстѣ, а другой, при особомъ рапортѣ, представляется на усмотрѣніе Губернатора. Къ рапорту слѣдуетъ приложить, согласно данной формѣ, именной списокъ чиновникамъ и служителямъ, имѣющимъ надзоръ за лѣсами, гдѣ Ассессоръ, по собственному своему убѣжденію, сдѣлаетъ въ соотвѣтственной графѣ отмѣтку относительно способностей, усердія и поведенія каждаго служащаго.

Статья 4.

Послѣ обозрѣнія городскихъ лѣсовъ, до сихъ поръ не устроенныхъ, долженъ быть составленъ также протоколъ, объясняющій родъ и видъ лѣсовъ, приблизительное пространство; ежели не было составлено плана, то какимъ образомъ производится продажа, замѣчены ли и какія именно злоупотребленія, а въ рапортѣ Губернатору, Ассессоръ представитъ свое мнѣніе относительно будущаго устройства лѣса, и —однимъ словомъ—упомянетъ обо всемъ, что будетъ заслуживать особеннаго вниманія.

Статья 5.

Усмотрѣвъ какія либо злоупотребленія, Ассессоръ долженъ на мѣстѣ произвести розысканіе, и, еслибы оказалось, что виновные чиновники или служители должны быть устранены отъ должности, въ такомъ случаѣ онъ отрѣшаетъ ихъ отъ должности и назначаетъ другаго къ исправленію оной, самое же дѣло представляетъ на рѣшеніе Губернатору.

Статья 6.

Ревизія городскихъ лѣсовъ должна производиться одинъ разъ въ годъ, а потому объѣздъ свой Ассессоръ долженъ такъ распредѣлить, чтобы могъ исполнить ревизію городскихъ лѣсовъ во время проѣзда изъ ближайшихъ казенныхъ лѣсовъ.

Artykuł 3.

Protokóła, o których w powyższym artykule mowa, mają być sporządzone na dwa egzemplarze, z których jeden na gruncie pozostanie, a drugi, przy oddzielnym rapporcie, Gubernatorowi, do dalszego postąpienia przedstawiony będzie. Do rapportu dołączony być ma, wedle załączonego wzoru, wykaz imienny, urzędników i officyalistów lasy dozorujących obejmujący, w którym w odpowiedniéj rubryce zamieści Assesor nadleśny opiniję o każdém indywiduum, wedle własnego sumiennego przekonania, tak co do zdolności, pilności, jako i sprawowania się.

Artykuł 4.

Co do lasów miejskich dotąd nieurządzonych, po zwiedzeniu ich i obejrzeniu, także spisany ma być na gruncie protokół, obejmujący rodzaj i gatunki drzewa, obszerność w przybliżeniu, jeśli nie ma sporządzonéj mappy, w jaki sposób uskutecznia się sprzedaż, czy i jakie spostrzeżono nadużycia, a w rapporcie Assessor nadleśny przedstawi Gubernatorowi wnioski, co do urządzenia dopełnić się mającego, oraz domieści to wszystko, co stosowném być osądzi.

Artykuł 5.

W razie dostrzeżenia jakich nadużyć, Assessor nadleśny zbada rzecz całą na gruncie, a gdyby nadużycia były tego rodzaju, że winni urzędnicy lub officyaliści w służbie zawieszeni być powinni, w takim razie, po dopełnieniu suspensy, ustanowi odpowiednie zastępstwo, i rzecz całą do dalszéj decyzyi Gubernatorowi przedstawi.

Artykuł 6.

Zwiedzanie lasów miejskich raz jeden na rok ma być dopełniane, zatém Assesor nadleśny objazd ten tak urządzić winien, aby w przejeździe z pobliskich lasów rządowych, czynność ta spełnianą była.

Статья 7.

Въ случаѣ встрѣченнаго имъ какого либо препятствія въ исполненіи обязанностей, или сопротивленія его распоряженіямъ, сдѣланнымъ въ видахъ пресѣченія замѣченныхъ имъ злоупотребленій, лѣсной Ассессоръ потребуетъ помощи ближайшихъ властей и въ то же время донесетъ объ этомъ Губернатору.

№ 5.

Объ учрежденіи при Отдѣленіи Общаго Управленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ чиновниковъ по лѣсной части, обязанныхъ заняться устройствомъ городскихъ лѣсовъ.

(17 (29) Сентября 1857 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Намѣстникъ въ Царствѣ, въ заботливости своей объ охраненіи лѣсовъ въ Царствѣ Польскомъ, приказалъ членамъ Совѣта Управленія изыскать мѣры, которыя могли бы предотвратить истребленіе лѣсовъ и неправильное пользованіе оными.

Въ исполненіе сего, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обратила прежде всего вниманіе на состояніе городскихъ лѣсовъ и нашла, что нынѣшнее завѣдываніе оными необходимо требуетъ, для охраненія этихъ лѣсовъ, введенія въ оныхъ правильнаго хозяйства.

Въ этихъ видахъ, помянутая Коммисія представляла уже Совѣту Управленія о необходимости скорѣйшаго устройства сихъ лѣсовъ и учрежденія съ этою цѣлью при ней соотвѣтственной лѣсной службы.

Artykuł 7.

W razie doznania jakiego oporu, stawającego na przeszkodzie do wykonania zarządzeń, lub przedsięwzięcia środków zaradczych, przeciw jakim wykryć się mogącym nadużyciom, Assessor nadleśny wezwie najbliższe Władze, o dodanie stosownéj pomocy, i jednocześnie o wypadku takim, gdyby miał mieć miejsce, Gubernatorowi stosowny rapport złożyć nieomieszka.

№ 5.

Decyzya dozwalająca utworzenie przy Wydziale Administracyi Ogólnéj Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych służby leśnéj, mającéj się zająć urządzeniem lasów miejskich.

(d. 17 (29) Września 1857 roku.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Książę Namiestnik Królestwa, w troskliwości swéj o zachowanie lasów w Królestwie, polecił Członkom Rady Administracyjnéj obmyślenie środków, zdolnych skutecznie zapobiedz wyniszczeniu lasów i nieporządnemu z nich użytkowaniu.

W zastosowaniu się do takowéj dążności Jego Książęcéj Mości, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zwróciła przedewszystkiém uwagę na stan lasów miejskich i uznała, że obecny zarząd onych wymaga koniecznie przedsięwzięcia, dla ich ochrony, należytego zagospodarowania.

W tym względzie pomieniona Kommissya Rządowa przedstawiła już poprzednio Radzie Administracyjnéj potrzebę rychłego urządzenia tychże lasów i zaprowadzenia w tym celu, w jéj biórze, odpowiedniéj służby leśnéj.

Вслѣдствіе сего, Совѣтъ, въ засѣданіи 8 (20) Мая 1853 года, постановилъ:

1. что устройство городскихъ лѣсовъ должно быть произведено постепенно, посредствомъ техническихъ чиновниковъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства;

2. что административная часть по прежнему должна остаться въ вѣдѣніи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а мѣстный надзоръ обязаны имѣть административные чиновники, а именно Уѣздные Начальники и ихъ Помощники.

Для приведенія въ исполненіе сего постановленія Совѣта Управленія, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ вошла тотчасъ въ сношеніе съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, и изъ произведенной между ними переписки оказалось: что, для приведенія лѣсовъ въ порядокъ, нужно прежде всего размежевать ихъ, либо повѣрить и дополнить прежніе межевые планы, потомъ разграничить лѣсные участки отъ участковъ пахатныхъ и другихъ угодій, и послѣ того уже составить надлежащій хозяйственный планъ лѣснымъ пространствамъ, съ возложеніемъ исполненія всего этого на техническихъ чиновниковъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Ходъ однако сихъ работъ не соотвѣтствуетъ до сихъ поръ ожиданіямъ и дѣйствительной потребности, много тратится времени на предварительную переписку, для взаимнаго соглашенія обоихъ Коммисій по разнымъ подробностямъ; притомъ техники вѣдомства финансовъ столь заняты дѣлами по казеннымъ имуществамъ, что у нихъ мало остается времени для городскихъ работъ и посему, по прошествіи четырехъ лѣтъ, изъ числа 86-ти городовъ владѣющихъ лѣсами, приготовлены проэкты устройства лѣсовъ, принадлежащихъ только двумъ городамъ: Олькушу—въ Радомской и Влоцлавку—въ Варшавской губерніяхъ, и, сверхъ того, потребуется еще нѣкоторое время, пока проэкты эти будутъ утверждены и приведены въ исполненіе на мѣстѣ.

При такомъ медленномъ ходѣ работъ, нельзя предвидѣть, когда будутъ приведены въ устройство лѣса всѣхъ городовъ, а

Wskutek tego Rada Administracyjna, na posiedzeniu swém z dnia 8 (20) Maja 1853 r. wyrzekła:

1. Że urządzenie lasów miejskich ma być dokonane stopniowo, przez urzędników technicznych Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.

2. Że część administracyjna ma pozostać jak dotąd przy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, a nadzór miejscowy, przy urzędnikach administracyjnych, jakimi są: Naczelnicy powiatowi i ich Pomocnicy.

Po przeprowadzeniu, w wykonaniu téj decyzyi Rady Administracyjnéj, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych z Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu korrespondencyi, okazało się: że dla uregulowania lasów potrzeba przedewszystkiém pomierzyć je, lub dawniéjsze pomiary sprawdzić, uzupełnić, odgraniczyć przestrzenie leśne od rolnych i innych użytków, a potém dopiero ułożyć odpowiedni plan gospodarczy dla przestrzeni leśnych, co wszystko miało być dokonane przez techników z Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.

Postęp atoli robót dotąd nie odpowiada oczekiwaniu i potrzebie, wiele czasu upływa na pośrednie korrespondencye, dla porozumienia się i zgodzenia obu Kommissyj we wszystkich szczegółach, a powtóre, technicy skarbowi, tak są zajęci pracami skarbowemi, że roboty miejskie mało są popierane, tak że po upływie już lat czterech, zaledwie z liczby 86 miast posiadających lasy, przygotowano projekta urządzenia lasów tylko dwóch miast, to jest: Olkusza w Gubernii Radomskiéj, i Włocławka w Gubernii Warszawskiéj, a jeszcze niejaki czas upłynie, zanim te dwa projekta będą mogły być zatwierdzone i na gruncie wykonane.

Przy tak wolnym postępie robót, nie można przewidzieć, kiedy lasy wszystkich miast będą mogły być urządzone, a tym-

между тѣмъ рубка оныхъ безъ всякой системы и плана приводитъ ихъ болѣе и болѣе въ совершенное разстройство.

Возложеніе завѣдыванія лѣсами на административныхъ чиновниковъ, то есть на Уѣздныхъ Начальниковъ и ихъ Помощниковъ, не можетъ также принести пользы лѣсамъ, ибо эти чиновники, по незнанію правилъ лѣснаго хозяйства, распоряжаются порубками лѣсовъ по мѣрѣ требованія, не обращая вниманія ни на количество и возрастъ лѣса, ни на способъ воспроизведенія онаго и другія тому подобныя условія, въ лѣсномъ хозяйствѣ необходимыя, и такимъ образомъ неумышленно содѣйствуютъ истребленію лѣсовъ.

Хотя, для отвращенія этого, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и предписала Губернскимъ Правленіямъ отдать городскіе лѣса подъ надзоръ лѣснымъ Ассесорамъ и казеннымъ лѣснымъ Управленіямъ, за особое за это вознагражденіе изъ суммъ городскихъ кассъ, однако и эта мѣра не привела къ желаемой цѣли; ибо эти чиновники, обремененные службою по управленію казенными лѣсами, не имѣютъ достаточно времени для занятій хозяйствомъ городскихъ лѣсовъ, и при томъ каждый изъ нихъ, слѣдуя собственному взгляду на предметъ, дѣлаетъ различныя предположенія; Правительственная же Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, не имѣя въ своемъ составѣ ни одного лѣснаго техника, вынуждена, въ каждомъ особомъ случаѣ, сноситься съ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, отчего происходитъ замедленіе, влекущее за собою вредныя послѣдствія.

Посему Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, имѣя въ виду, что къ числу обязанностей, возложенныхъ на сію Коммисію Высочайше утвержденнымъ положеніемъ объ учрежденіи правительственныхъ мѣстъ, принадлежитъ попеченіе о суммахъ и всякаго рода фундушахъ, а тѣмъ самимъ и о лѣсахъ, принадлежащихъ городамъ, гминамъ, больницамъ и тому подобнымъ заведеніямъ, а равно, что для составленія статистическихъ свѣдѣній о частныхъ лѣсахъ и для разрѣшенія на мѣстѣ возникающихъ не рѣдко споровъ о правѣ

czasem bez porządku i planu wycinane, coraz więcéj do zupełnégo upadku zbliżają się.

Zawiadywanie lasów przez urzędników administracyjnych, jakimi są: Naczelnicy powiatowi i ich Pomocnicy, także nie może być z dobrem lasów prowadzone, albowiem ci urzędnicy, nie znając gospodarstwa leśnego, dysponują cięcia drzewa w miarę zapotrzebowania, bez uwagi na zamożność, na drzewostan, na sposób odmładniania, i t. p. względy, w gospodarstwie leśném potrzebne, a przez to, mimo woli, powodują niszczenie lasów.

Wprawdzie Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zaradzając temu poleciła Rządom Gubernialnym, aby oddały lasy miejskie pod nadzór Assessorów nadleśnych i Urzędów leśnych skarbowych, za oddzielném za to wynagrodzeniem z funduszów kass miejskich, ale i to nie doprowadziło do celu, bo urzędnicy ci oddani służbie lasów skarbowych, nie mają dość czasu do zajęcia się gospodarstwem lasów miejskich, a nadto każdy, podług swego usposobienia i widzenia rzeczy, podaje odmienne wnioski, a Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych nie mając w swym składzie technika leśnego, zmuszoną jest odnosić się do Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, w każdym szczególnym przypadku, co dla saméj już zwłoki czasu, nie może mieć dobrych następstw.

Takim stanem rzeczy, co do lasów miejskich, powodowana Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, mając nadto na względzie, że pomiędzy attrybucyami Władz, organizacyą Najwyżéj zatwierdzoną sobie nadanemi, ma na siebie włożony obowiązek opieki nad funduszami, własnościami, a tém samém i nad lasami miast, gmin, szpitali i t. p. instytutów, oraz: że dla ułożenia i utrzymania statystyki lasów prywatnych, tudzież, dla rozpoznawania na gruncie zachodzących częstokroć sporów, o używalność włościan w takich lasach,

крестьянъ на пользованіе такими лѣсами, необходимо имѣть въ составѣ своемъ техническихъ по лѣсной части чиновниковъ, не только временно для устройства лѣсовъ, но и постоянно, для надзора за лѣснымъ хозяйствомъ, лѣсными доходами и мѣстною лѣсною службою,—въ представленіи отъ 13 (25) Сентября с. г., N. $^{16346}/_{32980}$, испрашивала разрѣшенія Совѣта Управленія, учредить при Отдѣленіи Общаго ея Управленія три должности лѣсныхъ техниковъ, а именно:

1. Лѣснаго Коммисара, съ жалованьемъ въ годъ по	1,050	руб. сер.
а равно суточными и разъѣздными. .	450	„ „
съ отнесеніемъ этой должности къ VII классу;		
2. Лѣснаго Дѣлопроизводителя, съ жалованьемъ въ годъ по	750	„ „
съ отнесеніемъ этой должности къ VIII классу; и		
3. Землемѣра-чертежника съ жалованьемъ въ годъ, а равно суточными и разъѣздными	600	„ „
съ отнесеніемъ этой должности къ IX классу.		
Всего	2,850	руб. сер.

Первый изъ этихъ чиновниковъ, то есть Лѣсной Коммисаръ, будетъ употребленъ: для командировки въ лѣса, принадлежащіе городамъ, институтамъ или гминамъ; для назначенія временныхъ годовыхъ порубокъ, пока лѣса не будутъ устроены; для улучшенія въ оныхъ лѣснаго хозяйства; для наблюденія, чтобы въ рубкѣ лѣса и разведеніи онаго, гдѣ сіе окажется нужнымъ, не было ни малѣйшаго отступленія отъ хозяйственнаго плана; для составленія лѣсныхъ смѣтъ и таксъ на лѣсъ; для ревизіи кассъ и счетоводства; словомъ, для надзора на мѣстѣ за правильнымъ хозяйствомъ, администраціею и отчетностію; въ случаѣ же надобности, Коммисаръ этотъ можетъ быть командированъ и въ частные лѣса.

potrzebuje koniecznie w swém biurze techników leśnych, nietylko czasowo do urządzenia lasów, ale i ciągle do prowadzenia nadzoru nad gospodarstwem, dochodami leśnemi i nad służbą leśną miejscową, upraszała Radę Administracyjną w przedstawieniu z dnia 13 (25) Września r. b. Nr. $^{16346}/_{32980}$, o dozwolenie utworzenia, przy Wydziale Administracyi Ogólnéj, trzech posad techników leśnych, to jest:

1.	Kommissarza leśnego, z płacą roczną . . .	1050	Rs.
	na dyety i koszta podróży	450	„
	z zaliczeniem do klassy 7 urzędów.		
2.	Referenta leśnego, z płacą roczną	750	„
	z zaliczeniem do klassy 8 urzędów.		
3.	Jeometry rysownika, z płacą roczną, oraz z dyetami i kosztami podróży, jeśli jakie wypadną	600	„
	z zaliczeniem do klassy 9 urzędów.		
	W ogóle	2850	Rs.

Pierwszy z tych urzędników, to jest Kommissarz leśny, ma być użyty do wysyłania na grunt lasów miejskich, instytutowych, lub gminnych, dla naznaczenia cięć rocznych tymczasowych, nim lasy zostaną urządzone, dla posuwania urządzenia w nich gospodarstwa, dla pilnowania, aby ściślé wykonywano plan gospodarczy, tak w cięciach, jak w uprawach, gdzie tego okaże się potrzeba, dla regulowania etatów i taks leśnych, dla rewizyi kass i rachunków, słowem, dla dopilnowania na gruncie rządnego gospodarstwa, administracyi i kassowości, a w potrzebie będzie mógł być delegowanym i do lasów prywatnych.

Лѣсной Дѣлопроизводитель необходимъ въ Правительственной Коммисіи: для производства и доклада всякаго рода дѣлъ о лѣсахъ; для содержанія контроля лѣсамъ, доходамъ съ оныхъ и лѣсной службѣ, и для веденія статистики лѣсовъ въ краѣ; и, наконецъ,

Землемѣръ-чертежникъ будетъ употребленъ для межеванія, составленія плановъ и для иныхъ по этой части занятій, какія будутъ ему поручены.

Оклады жалованья и классы для этихъ чиновниковъ примѣнены къ таковымъ же должностямъ въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства.

Къ сему Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ присовокупила; что исчисленныя выше на сей предметъ издержки могутъ быть отнесены на счетъ экономическихъ кассъ 86 городовъ, имѣющихъ свои лѣса. Разложивъ издержки эти соотвѣтственно состоянію кассъ, прійдется на одинъ городъ наиболѣе по 78, а наименѣе по 4 р. с. въ годъ. Подобную складку внесетъ каждый городъ тѣмъ легче, что, со введеніемъ хозяйственнаго порядка въ лѣсахъ и съ учрежденіемъ за ними строгаго надзора, доходъ съ нихъ, безъ сомнѣнія, увеличится.

Совѣтъ представленіе сіе утвердилъ, вмѣнивъ въ обязанность Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, дабы она, по истеченіи года, представила рапортъ, съ показаніемъ въ ономъ количества городскихъ лѣсовъ, какое въ теченіе того времени, при содѣйствіи данныхъ ей въ помощь вышеозначенныхъ чиновниковъ, будетъ приведено ею въ надлежащее устройство.

Варшава, 17 (29) Сентября 1857 года.

Вѣрно: Статсъ-Секретарь (подписано) *Карницкій.*

N. 23,346.

Referent leśny niezbędnym jest w biórze Kommissyi Rządowéj, dla wyrabiania i przedstawiania do decyzyi wszelkich spraw, oraz dla utrzymywania kontrolli lasów, dochodów z nich i służby leśnéj, oraz statystyki lasów krajowych, wreszcie Jeometra rysownik użytym zostanie do pomiarów i formowania planów, oraz do innych czynności, jakie poruczone mu będą.

Co do płac i klass tych urzędników, te zastosowane są do uposażenia podobnych posad w Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu.

Dodała w końcu Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, że koszta na ten cel potrzebne, wyżéj wykazane, mogą być zaregulowane do kass ekonomicznych 86 miast posiadających lasy, a z rozkładu, w miarę zamożności, przypadnie na każde miasto najwięcéj po Rs. 78, a najmniéj po Rs. 4 rocznie, którą to składkę każde miasto tém łatwiéj ponieść będzie mogło, gdy przez zaprowadzenie porządku gospodarczego w lasach i przez ściślejszy dozór, dochody z tego źródła zwiększone zostaną.

Rada oświadczyła, że się do przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przychyla, lecz obok tego zastrzegła, ażeby po upływie roku taż Kommissya Rządowa złożyła jéj rapport, wykazujący ilość lasów miejskich, jakie przy pomocy dodanych sobie urzędników leśnych urządzić potrafi.

Warszawa, d. 17 (29) Września 1857 roku.

Zgodno z protokółem,

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,

(podpisano): *Karnicki.*

Nr. 23,346.

№ 6.

Указаніе состава и обязанностей лѣсной службы, учрежденной при Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

(27 Марта (8 Апрѣля) 1858 года).

ИНСТРУКЦІЯ

для лѣсной службы, состоящей при отдѣленіи общаго управленія правительственной коммисіи внутреннихъ и духовныхъ дѣлъ.

Цѣль установленія лѣсной службы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, обративъ вниманіе на то, что городскіе лѣса въ Царствѣ требуютъ принятія мѣръ къ охраненію оныхъ и заведенію правильнаго въ нихъ хозяйства, прежде всего признала необходимымъ произвести съемку сказанныхъ лѣсовъ, или повѣрить и дополнить прежнія съемки, составить планы, послѣ того отдѣлить лѣсныя пространства отъ пашней и другихъ угодій, и, наконецъ, составить соотвѣтственный хозяйственный планъ для лѣсныхъ участковъ.

Такъ какъ, на основаніи Высочайше утвержденнаго учрежденія Правительственныхъ мѣстъ, на Правительственную Коммисію возложено попеченіе о собственности и фундушахъ не только городскихъ, но и сельскихъ общинъ, госпиталей и т. п. институтовъ, слѣдовательно и попеченіе о принадлежащихъ къ нимъ лѣсахъ, то изъ этого проистекаетъ необходимость имѣть

№ 6.

Wskazanie składu i attrybucyj służby leśnéj, przy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych utworzonéj.

(d. 27 Marca (8 Kwietnia) 1858 roku).

INSTRUKCYA

DLA SŁUŻBY LEŚNÉJ PRZY WYDZIALE ADMINISTRACYI OGÓLNÉJ W KOMMISSYI RZĄDOWÉJ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Cel ustanowienia służby leśnéj.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, zwróciwszy uwagę na lasy miejskie w Królestwie, których stan obecny wymaga koniecznie przedsięwzięcia ochrony i należytego ich zagospodarowania, uznała, że w tym celu potrzeba przedewszystkiém pomierzyć te lasy, lub dawniejsze ich pomiary sprawdzić, uzupełnić, plany poformować, następnie odgraniczyć przestrzenie leśne od rolnych i innych użytków, potém ułożyć odpowiedni plan gospodarczy dla przestrzeni leśnych.

A że organizacyą Władz Najwyższéj zatwierdzoną, poruczona jest Kommissyi Rządowéj opieka nad własnościami i funduszami nietylko gmin miejskich, ale także gmin wiejskich, szpitali i t. p. instytutów, a tém samém i nad lasami do nich należącemi, zkąd wynika potrzeba bliższego czuwania nad nie-

за лѣсами надлежащій надзоръ и не рѣдко разсматривать споры о пользованіи правомъ рубки и пастбища въ этихъ лѣсахъ.

По симъ уваженіямъ, Правительственная Коммисія признала нужнымъ учредить при своемъ управленіи особыя должности лѣсныхъ чиновниковъ, которые должны будутъ заниматься: устройствомъ городскихъ лѣсовъ, наблюденіемъ за точнымъ исполненіемъ хозяйственныхъ плановъ относительно порубокъ и разведенія лѣсовъ, а равно приведеніемъ въ порядокъ таксы и смѣты, повѣркою кассы и лѣсныхъ счетовъ, наблюденіемъ за правильнымъ пользованіемъ принадлежащими институтамъ лѣсами, а въ случаѣ надобности, исполнять порученія, относящіяся къ частнымъ лѣсамъ, однимъ словомъ — производить и представлять на рѣшеніе Правительственной Коммисіи всѣ дѣла по лѣсной части.

Для удовлетворенія симъ потребностямъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ исходатайствовала разрѣшеніе Совѣта Управленія отъ 17 (29) Сентября 1857 года, за N. 23,346, объ учрежденіи лѣсной службы при Отдѣленіи Общаго Управленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, составленной изъ Лѣснаго Коммисара, Лѣснаго Дѣлопроизводителя и Землемѣра-чертежника, и, въ развитіе означеннаго рѣшенія Совѣта Управленія, издаетъ слѣдующую для лѣсной службы инструкцію.

Общія обязанности.

§ 1.

Лѣсная служба, составленная изъ Коммисара, Дѣлопроизводителя и Землемѣра, по смыслу вышеупомянутаго постановленія Совѣта Управленія, причисляется къ Отдѣленію Общаго Управленія, подъ ближайшимъ завѣдываніемъ Директора того же Отдѣленія, гдѣ она составитъ Лѣсной Отдѣлъ, въ III-й Секціи, въ которой производятся всѣ дѣла, касающіяся управленія городовъ.

mi, a częstokroć rozpoznawania na gruncie zachodzących sporów o używalność wrębu i pastwiska w takich lasach.

Z tych więc powodów Kommissya Rządowa osądziła koniecznóm, utworzyć w swojém biórze posady Urzędników leśnych, mających się zajmować urządzeniem lasów miejskich, czuwaniem nad ścisłém wykonywaniem planów gospodarskich co do cięć i co do upraw urządzeniem objętych, tudzież regulowaniem taks, etatów, oraz rewizyą kass i rachunków leśnych, czuwaniem nad rządnem użytkowaniem lasów instytutowych, a w potrzebie do załatwienia z urzędu czynności, odnoszących się do lasów prywatnych, zgoła dla wyrabiania i przedstawiania do decyzyi Kommissyi Rządowéj wszelkich spraw leśnych.

Temi względami Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych powodowana, wyjednała decyzyę Rady Administracyjnéj pod dniem 17 (29) Września 1857 roku, Nr. 23,346, zezwalającą na utworzenie przy Wydziale Administracyi Ogólnéj w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych służby leśnéj, składającéj się z Kommissarza leśnego, Referenta leśnego i Jeometry rysownika, w rozwinięciu téj decyzyi Rady wydaje następującą dla służby leśnéj instrukcyę.

Czynności ogólne.

§ 1.

Służba leśna, składająca się z Kommisarza, Referenta i Jeometry, należy, w myśl rzeczonéj wyżéj decyzyi Rady Administracyjnéj do Wydziału Administracyi Ogólnéj, pozostawać będzie pod kierunkiem Dyrektora tegoż Wydziału i stanowić ma oddział leśny w Sekcyi III, w któréj załatwiają się wszelkie interessa dotyczące zarządu miast.

§ 2.

Начальникъ III-й Секціи распредѣляетъ занятія для Лѣснаго Отдѣла, по предметамъ къ нему относящимся, и, послѣ разсмотрѣнія и подписанія каждаго дѣла, представляетъ, для дальнѣйшаго поступленія, Директору Отдѣленія Общаго Управленія.

§ 3.

Лѣсной Отдѣлъ, при исполненіи поручаемыхъ ему дѣлъ, долженъ руководствоваться распоряженіемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ отъ 5 Октября 1833 года, за N. 21,086, изданнымъ въ развитіе 35-й статьи повелѣнія объ учрежденіи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, Высочайше утвержденнаго 14 Марта 1833 года и хранящагося въ Архивѣ Коммисіи, въ дѣлѣ подъ заглавіемъ: „Учрежденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія," часть І-я.

§ 4.

Ежегодно въ Январѣ мѣсяцѣ Лѣсной Коммисаръ долженъ представить отчетъ относящимся къ городскимъ лѣсамъ порученіямъ, какія имъ были исполнены на мѣстѣ въ теченіе истекшаго года, въ Мартѣ же—представить вѣдомость порученіямъ, какія слѣдовало бы ему и Землемѣру исполнить въ продолженіе лѣтняго времени, въ виду необходимости устройства лѣсовъ и устройства въ нихъ соотвѣтственнаго управленія.

§ 5.

Директоръ Отдѣленія Общаго Управленія, вслѣдствіе представленія Лѣснаго Коммисара и по сношеніи съ кѣмъ слѣдуетъ, будетъ испрашивать разрѣшенія Правительственной Коммисіи о томъ, какія именно занятія должны быть поручены

§ 2.

Naczelnik Sekcyi III rozpisuje na oddział leśny interessa, przedmiotów leśnych dotyczące, a po rozpoznaniu takowych, i po zacyfrowaniu przez siebie, przedstawia Dyrektorowi Wydziału Administracyi Ogólnéj, dla dalszego postąpienia.

§ 3.

W załatwianiu poruczanych sobie interessów, oddział leśny stosować się ma, do rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, pod dniem 5 Października 1833 r. Nr. 21,086, w rozwinięciu art. 35 Dekretu, przepisującego organizacyę Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego przez Najjaśniejszego Pana w dniu 14 Marca 1833 roku zatwierdzoną wydanego, a w aktach Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych pod rubrum: „Organizacya Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych", Vol. I, znajdującego się.

§ 4.

W miesiącu Styczniu każdego roku Kommissarz leśny wykaże czynności tyczące się lasów miejskich, jakie zostały w roku poprzednim na gruncie załatwione, zaś w miesiącu Marcu przedstawi, gdzie i jakie czynności wypadałoby przez niego i Jeometrę wykonać w ciągu nadchodzącego lata, z uwagą na potrzebę urządzenia lasów i zaprowadzenia w nich administracyi.

§ 5.

Wskutek przedstawienia Kommissarza leśnego, wyżéj w § 4 wymienionego, Dyrektor Wydziału Administracyi Ogólnéj, po zniesieniu się z kim wypadnie, wyjednywać będzie decyzye Kommissyi Rządowéj wskazujące: jakie mianowicie czyn-

упомянутому Коммисару и Землемѣру для исполненія на мѣстѣ, на основаніи даваемыхъ имъ по сему предмету обстоятельныхъ предписаній, о содержаніи коихъ будутъ увѣдомлены мѣстныя власти, для оказанія командированнымъ лицамъ законнаго содѣйствія и доставленія всѣхъ объясненій, какія будутъ необходимы для надлежащаго исполненія порученнаго имъ дѣла.

§ 6.

Во время занятій на мѣстѣ, Землемѣръ будетъ находиться въ непосредственномъ вѣдѣніи Лѣснаго Коммисара.

Частныя обязанности.

а) Занятія Лѣснаго Коммисара.

§ 7.

Послѣ разсмотрѣнія всѣхъ дѣлъ Правительственной Коммисіи, касающихся городскихъ лѣсовъ, Коммисаръ составитъ докладъ, съ изложеніемъ своихъ соображеній о состояніи городскихъ лѣсовъ, а также съ представленіемъ и указаніемъ мѣръ, которыя могли бы повести къ скорѣйшему устройству упомянутыхъ лѣсовъ.

§ 8.

По мѣрѣ надобности и съ разрѣшенія Правительственной Коммисіи, Коммисаръ долженъ осматривать городскіе лѣса въ Царствѣ, чтобы ознакомиться съ ихъ состояніемъ и личнымъ составомъ лѣсной службы, вникая во всѣ подробности нынѣшняго управленія оными, и принимать надлежащія мѣры къ охраненію лѣсовъ, ихъ оцѣнкѣ, къ разведенію оныхъ, какъ естественнымъ, такъ и искусственнымъ образомъ, укрѣпленію сыпучихъ песковъ и т. п.

ności mają być Kommissarzowi leśnemu i Jeometrze poruczone do wykonania na gruncie, według udzielonych im stosownych w téj mierze szczegółowych kommissoryów, o których treści zawiadomione zostaną Władze miejscowe, celem udzielenia delegowanym prawnéj pomocy i wszelkiéj informacyi, jakie do należytego odbycia poruczonych czynności potrzebnemi się okażą.

§ 6.

Przy odbywaniu czynności na gruncie, Jeometra pozostawać będzie pod kierunkiem Kommissarza leśnego.

Czynności szczegółowe.

a) Zatrudnienia Kommissarza leśnego.

§ 7.

Po przejrzeniu akt Kommissyi Rządowéj i po rozpatrzeniu się w mappach, tyczących się lasów miejskich, Kommissarz leśny sporządzi relacyę, obejmującą jego pogląd na stan lasów miejskich, z przełożeniem i wskazaniem środków, jakiemiby można dojść do rychłego uporządkowania tychże lasów.

§ 8.

W miarę potrzeby i uznania Kommissyi Rządowéj; zwiedzać ma lassy miejskie w Królestwie, aby wejrzeć w ich stan, poznać presonalja służby leśnéj i dotychczasowy onych zarząd i przedsiębrać wszystkie środki, dla ochrony lasów, szacowania, odmładniania, uprawy naturalnéj i sztucznéj, ustalenia wydm piasczystych i t. p.

§ 9.

Послѣ осмотра на мѣстѣ городскихъ лѣсовъ, онъ приготовитъ общій проэктъ о томъ, какимъ образомъ слѣдуетъ собрать на мѣстѣ подробныя свѣдѣнія о состояніи лѣсовъ въ хозяйственномъ и административномъ отношеніяхъ, о спорныхъ границахъ и т. п.

§ 10.

Составитъ и представитъ Правительственной Коммисіи правила, для управленія городскими лѣсами, которыя будутъ препровождены на мѣсто для руководства.

§ 11.

Входитъ съ представленіемъ о заведеніи улучшеннаго управленія въ тѣхъ городскихъ лѣсахъ, гдѣ оно до сихъ поръ не существуетъ или гдѣ таковое окажется не достаточнымъ.

§ 12.

Въ мѣстахъ, гдѣ лѣса еще не устроены, Коммисаръ представитъ проектъ систематическаго пользованія оными, а гдѣ будетъ возможенъ сбытъ лѣса, представитъ проэктъ производства этой продажи.

§ 13.

Производитъ ревизію кассъ, лѣсныхъ отчетовъ, наблюдаетъ за правильностію лѣснаго хозяйства, управленіемъ и отчетностію.

§ 14.

Повѣряетъ на мѣстѣ устроенные уже нѣкоторые лѣса и планы таковаго устройства, на сколько они не будутъ еще утверждены, и представляетъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

§ 9.

Po obejrzeniu na gruncie lasów miejskich, przygotuje ogólne urządzenie, jakie wypadnie uczynić względem zebrania z gruntu szczegółowych wiadomości, o stanie lasów w sposobie ich zagospodarowania i administracyi, o sporach granicznych i t. p.

§ 10.

Ułoży i przedstawi Kommissyi Rządowéj przepisy do administrowania lasami miejskiemi, dla przesłania ich na grunt do stosowania się.

§ 11.

Podawać ma wnioski do zaprowadzenia ulepszonéj administracyi w tych lasach miejskich, gdzie jéj dotąd niéma, albo gdzie jest niedostateczna.

§ 12.

Tam gdzie lasy są nie urządzone, zaprojektuje Kommissarz leśny porządne z nich użytkowanie; tam zaś gdzie możliwe jest spieniężenie drzewa z lasów miejskich, przedstawiać będzie projekta do wykonania sprzedaży drzewa.

§ 13.

Dopełniać będzie rewizyę kass, rachunków leśnych i pilnować rządnego w lassach gospodarstwa, administracyi i kassowości.

§ 14.

Sprawdzać ma na gruncie zaprowadzone już urządzenia niektórych lasów i plany takowych urządzeń, o ile nie są jeszcze potwierdzone, i przedstawiać je winien do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

§ 15.

Занимается устройствомъ городскихъ лѣсовъ до сихъ поръ не устроенныхъ, проектируетъ въ нихъ усадьбы для лѣсной службы, — а равно улучшаетъ прежнее устройство, буде таковое впослѣдствіи времени потребовало бы исправленія.

§ 16.

Разсматриваетъ споры о границахъ и представляетъ проэкты окончанія оныхъ.

§ 17.

Разсматриваетъ относящіяся къ городскимъ лѣсамъ дѣла Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и тѣ, какія могутъ находиться въ архивахъ подлежащихъ городовъ, а также лѣсные планы, для собранія такимъ образомъ матеріаловъ, необходимыхъ къ составленію инструкціи лѣснаго хозяйства и статистики городскихъ лѣсовъ, соображаясь съ изданными Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, для казенныхъ лѣсовъ, правилами и приспособляясь къ мѣстнымъ потребностямъ и роду городскихъ лѣсовъ.

§ 18.

Разсматриваетъ представленныя Губернскими Правленіями смѣты лѣсныхъ доходовъ и расходовъ, а равно дѣла, касающіяся продажи дерева, пресѣченія злоупотребленій, притязаній городскихъ жителей и другія имѣющія связь съ лѣснымъ управленіемъ дѣла, и излагаетъ по онымъ свои заключенія.

§ 19.

Наблюдаетъ, чтобы утвержденные Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ карты и планы устройства лѣсовъ, были приготовляемы согласно образцу, принятому для казенныхъ лѣсовъ. Въ случаѣ же необходимости отступить

§ 15.

Zajmować się urządzeniem lasów miejskich dotąd jeszcze nie urządzonych, projektować w nich osady gruntowe dla służby leśnéj, jako téż udokładniać dawniejsze urządzenie, o ileby takowe, z postępem czasu, poprawy potrzebowało.

§ 16.

Rozpoznawać spory graniczne i podawać projekta do załatwiania takowych.

§ 17.

Przeglądać akta Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, oraz szczegółowe, jakie po archiwach właściwych miast znajdować się mogą, a lasów miejskich dotyczą, oraz mappy leśne, w celu zebrania materyałów, jakie do ułożenia instrukcyi gospodarskiéj i statystyki lasów miejskich posłużyć mogą, z uwagą w téj mierze na przepisy, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu dla lasów skarbowych wydane i z odmianą, zastosowaną do potrzeb miejscowych i do natury lasów miejskich.

§ 18.

Rozpoznawać i opiniować uformowane przez Rządy Gubernialne etaty dochodów i wydatków leśnych, oraz interessa dotyczące sprzedaży drzewa, ukrócenia nadużyć, pretensyj mieszkańców miast i wszelkie inne z zarządem lasów połączone.

§ 19.

Pilnować, aby zatwierdzone przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych operaty urządzenia lasów, to jest mappy i plany gospodarcze, były wyrabiane w formie przyjętéj dla lassów skarbowych, a jeżeliby od téj formy

отъ этого образца, испрашиваетъ разрѣшенія Правительственной Коммисіи.

§ 20.

Исполняетъ или заявляетъ свое мнѣніе по всѣмъ лѣснымъ дѣламъ, какія будутъ поручаемы ему во время пребыванія его въ Канцеляріи Правительственной Коммисіи.

§ 21.

Наблюдаетъ за усерднымъ и акуратнымъ исполненіемъ обязанностей и примѣрнымъ поведеніемъ лицъ, составляющихъ Лѣсной Отдѣлъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а равно всѣхъ служащихъ въ городскихъ лѣсахъ.

b) **Занятія Лѣснаго Дѣлопроизводителя.**

§ 22.

Вести переписку о дѣлахъ, касающихся лѣсныхъ предметовъ, а поступающія во время отсутствія Лѣснаго Коммисара болѣе важныя бумаги, предварительно исполненія, препровождать къ нему на заключеніе, если сіе Директоромъ Отдѣленія будетъ признано нужнымъ.

§ 23.

Въ отсутствіе Лѣснаго Коммисара наблюдать въ канцеляріи за отчетливымъ изготовленіемъ Землемѣромъ плановъ, примѣняясь къ правиламъ, принятымъ въ казенныхъ лѣсахъ, и соображаясь съ мѣстными обстоятельствами, въ случаѣ же отсутствія Землемѣра, имѣть попеченіе о сохраненіи картъ, плановъ и т. п.

§ 24.

Содержать въ порядкѣ всѣ дѣла, сохранять копіи съ общихъ распоряженій Правительственной Коммисіи Внутреннихъ

odstąpić było potrzeba, to w takim razie decyzyi Kommissyi Rządowéj zasięgać.

§ 20.

Załatwiać lub opiniować wszelkie interessa leśne, jakie w razie bytności Kommissarza leśnego w biórze poruczone mu będą.

§ 21.

Pilnować gorliwego i akuratnego wypełniania obowiązków, oraz przykładnego postępowania, tak osób oddział leśny Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrz. i Duchown. składających, jak również całéj służby lasów miejskich w Królestwie.

b) Zatrudnienia Referenta leśnego.

§ 22.

Załatwiać korrespondencye przedmiotów leśnych dotyczące, a ważniéjsze, które pod niebytność w biórze Kommissarza leśnego nadejdą, kommunikować mu na grunt przed załatwieniem dla zaopiniowania, gdy potrzebę tego uzna Dyrektor Wydziału.

§ 23.

W nieobecności Kommissarza leśnego w biórze czuwać nad rysowaniem mapp przez Jeometrę, z uwagą na potrzeby i formy leśno-skarbowe i z zastosowaniem się do miéjscowych okoliczności; a w nieobecności Jeometry w biórze, utrzymywać konserwę mapp, planów i t. p.

§ 24.

Regulować akta leśne i zachowywać kopie ogólnych rozporządzeń, jakie przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrz-

и Духовныхъ, Дѣлъ, касающихся городскихъ лѣсовъ, для составленія впослѣдствіи свода лѣсныхъ постановленій, сообразно порядку, принятому въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства. Ни одно общее распоряженіе не можетъ быть отправлено, безъ предварительнаго сообщенія Лѣснымъ Коммисаромъ заключенія по оному.

§ 25.

Завести и хранить хронологическое описаніе каждаго въ частности городскаго лѣса, съ показаніемъ перемѣнъ, какимъ они будутъ подвергаться относительно устройства, хозяйства, доходовъ и т. п.

§ 26.

Заниматься вмѣстѣ съ Коммисаромъ составленіемъ инструкціи и статистики.

§ 27.

Завести и хранить слѣдующій контроль:

a) городскихъ лѣсовъ;

b) лѣсныхъ доходовъ;

c) лѣсной службы;

d) слѣдствій;

e) чрезвычайныхъ происшествій, какія могутъ случиться въ городскихъ лѣсахъ.

Представленія кандидатовъ къ должностямъ по лѣсной части могутъ состояться не прежде, какъ по полученіи заключеніи Лѣснаго Коммисара, не смотря на то, будетъ ли онъ находиться въ отсутствіи, или въ Канцеляріи Правительственной Коммисіи.

c) Занятія Землемѣра-чертежника.

§ 28.

Размотрѣть находящіяся въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ межевыя дѣла лѣсовъ и зе-

nych i Duchownych co do lasów miejskich będą wydawane dla ułożenia zbioru urządzeń leśnych, na sposób w Kommis, syi Rządowéj Przychodów i Skarbu praktykowany.

Żadne rozporządzenie ogólne nie może być wydane, bez poprzedniéj opinii przez Kommissarza leśnego udzielić się mającéj.

§ 25.

Zaprowadzić i utrzymać kronikę leśną, każdego w szczególności lasu miejskiego, wykazującą koleje przez jakie on pod względem swego urządzenia, gospodarstwa, dochodów i t. p. przechodzić będzie.

§ 26.

Działać wspólnie z Kommissarzem leśnym przy ułożeniu instrukcyi i statystyki.

§ 27.

Zaprowadzić i utrzymywać kontrolle następujące:

a) Lasów miejskich.
b) Dochodów z lasów.
c) Służby leśnéj.
d) Śledztw.
e) Wypadków nadzwyczajnych w lasach miejskich przytrafić się mogących.

Wnioski do nominacyi dla służby leśnéj winny być wprzód opiniowane przez Kommissarza leśnego, czy on w biórze lub na gruncie znajdować się będzie.

c) Zatrudnienia Jeometry-rysownika.

§ 28.

Rozpatrzeć akta pomiarów leśnych i gruntów, jakie w archiwach Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Ducho-

мель, а также карты и планы, касающіеся городскихъ лѣсовъ, если таковые Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства были доставлены, и приготовить матеріалы для дальнѣйшихъ занятій.

§ 29.

Исполнять съемку лѣсовъ съ подробнымъ раздѣленіемъ оныхъ относительно рода, вида, густоты, положенія земли и т. п., соображаясь съ мнѣніемъ Лѣснаго Коммисара, и составлять планы въ экономическомъ масштабѣ, то есть 50 прентовъ на одинъ вершокъ, утвержденномъ Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства, а равно производить оные въ лѣсномъ 4 раза меньшемъ масштабѣ, съ показаніемъ общаго пространства въ десятинахъ и саженяхъ.

§ 30.

Произвести повѣрку съ мѣстностію плановъ тѣхъ лѣсовъ, съемка которыхъ уже произведена, и сдѣлать подробныя, указанныя въ § 29-мъ, съемки, какія будутъ необходимы при устройствѣ лѣсовъ. А прежде всего начертить планы этихъ лѣсовъ въ вышеупомянутомъ лѣсномъ масштабѣ.

§ 31.

Нанести на планы устройство лѣсовъ и служебныя лѣсныя усадьбы, и означить это на мѣстѣ.

§ 32.

Тщательно разсмотрѣть, какъ на мѣстѣ, такъ и на планахъ, всѣ спорныя пространства и обозначить ихъ съ точностію на планѣ.

§ 33.

Хранить въ порядкѣ карты, планы, межевые инструменты, пріобрѣтенныя на счетъ городскихъ общинъ или Казны.

wnych znajdują się, oraz mappy i plany, lasów miejskich tyczące się, o ile z Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu będą mogły być wydane i przygotować materyały do dalszych czynności potrzebne.

§ 29.

Wykonywać pomiary lasów z szczegółowemi w tychże podziałami: co do odmiennych drzewostanów, co do rodzaju, wieku, zwarcia, położenia gruntu i t. p. stosownie do informacyi Kommissarza i porobić plany tych pomiarow na skalę ekonomiczną, przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu przyjętą, to jest 50 prętów na jedną ławkę, oraz produkować je na skalę leśną 4 razy mniejszą, z wykazaniem ogólnéj powierzchni w dziesiatynach i sażeniach.

§ 30.

W lasach, które są pomierzone i których mappy istnieją, dopełnić sprawdzenie tych mapp z gruntem, porobić pomiary szczegółowe, jak w § 29 wskazano, o ile do urządzenia lasów będzie potrzeba. Przedewszystkiém zaś mappy tych lasów produkować na skalę leśną wyżéj w § 29 wskazaną.

§ 31.

Wprowadzić na plany urządzenie lasów i osad leśnych służbowych i wykonać to na gruncie.

§ 32.

Rozpoznać dokładnie tak na gruncie, jako też na mappach, wszelkie przestrzenie w sporze będące, i oznaczyć je dokładnie na mappach.

§ 33.

Utrzymywać konserwę mapp i planów, oraz narzędzi mierniczych, kosztem funduszów miejskich lub skarbowych nabytych.

§ 34.

Начертить планы устроенныхъ лѣсовъ, согласно съ указаніемъ Лѣснаго Коммисара, или, за его отсутствіемъ, Лѣснаго Дѣлопроизводителя, и составить общій планъ всѣхъ городскихъ лѣсовъ въ Царствѣ въ масштабѣ, который будетъ впослѣдствіи указанъ; каковые планы могутъ послужить, какъ для подручнаго употребленія, такъ и для статистики лѣсовъ.

Варшава, 27 Марта (8 Апрѣла) 1858 года.

Принято.

Главный Директоръ, Тайный Совѣтникъ
(подписано) *Мухановъ.*

№ 7.

Правила при замѣщеніи должностей въ управленіи городскими лѣсами.

(13 (25) Іюня 1859 года.)

Всѣмъ Гражданскимъ Губернаторамъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Его Сіятельство Князь Намѣстникъ въ Царствѣ, въ постоянной заботливости о сохраненіи лѣсовъ, приказалъ изыскать дѣйствительныя средства, могущія предохранить лѣса отъ истребленія и неправильнаго пользованія. Исполняя его волю, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ обратила особенное вниманіе на состояніе городскихъ лѣсовъ и, находя настоящій порядокъ

§ 34.

Porysować operaty urządzonych lasów, wedle informacyi przez Kommissarza, lub w jego nieobecności przez Referenta udzielić się mających, i ułożyć ogólny plan, czyli zbiorową mappę lasów miejskich w całém Królestwie, tak do podręcznego użytku, jako i do statystyki posłużyć mającą, na skalę, jaka późniéj wskazaną będzie.

Warszawa, d. 27 Marca (8 Kwietnia) 1858 roku.

Przyjęto.

Dyrektor Główny Prezydujący, Tainy Radca,

(podpisano) *Muchanow.*

№ 7.

Przepisanie warunków przy mianowaniu na posady w zarządzie lasów miejskich.

(d. 13 (25) Czerwca 1859 r.)

do

wszystkich Gubernatorów Cywilnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W spełnieniu woli Księcia Namiestnika Królestwa, który w troskliwości swojéj o zachowanie lasów, polecił obmyślenie środków, zdolnych skutecznie zapobiedz ich wyniszczaniu i nieporządnemu użytkowaniu, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zwróciła baczniejszą uwagę na stan lasów miejskich, a uznawszy obecny zarząd onych, nieodpo-

не сообразнымъ цѣли, исходатайствовала разрѣшеніе Совѣта Управленія на учрежденіе въ Коммисіи — Лѣснаго Отдѣла при Отдѣленіи Общаго Управленія, составленнаго изъ Лѣснаго Коммисара, Дѣлопроизводителя и Землемѣра-чертежника. Въ исполненіе вышеупомянутаго постановленія Совѣта Управленія, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предписала инструкцію для лѣсной службы, присоединенной къ III-й Секціи Отдѣленія Общаго Управленія, въ которой исполняются всѣ дѣла, касающіяся управленія городовъ.

Препровождая приложенную при семъ копію выписки изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія, заключающую упомянутое постановленіе, а равно сказанную инструкцію (1 экземпляръ для Губернскаго Правленія, 6 экземпляровъ для Уѣздныхъ Начальниковъ, 9 экземпляровъ для Магистратовъ городовъ, имѣющихъ лѣса), Правительственная Коммисія увѣдомляетъ Ваше Превосходительство, что она назначила:

Лѣснымъ Коммисаромъ — б. чиновника Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, Феликса Томашевскаго;

Лѣснымъ Дѣлопроизводителемъ — б. чиновника Польскаго Банка, Венедикта Александровича;

Землемѣромъ-чертежникомъ — вольнопрактикующаго землемѣра, Михаила Вольскаго.

Затѣмъ не угодно ли будетъ Вашему Превосходительству увѣдомить объ этомъ подчиненныя Вамъ управленія, и притомъ, соображаясь съ смысломъ сказаннаго постановленія Совѣта Управленія и инструкціею, изданною въ развитіе таковаго, сдѣлать соотвѣтственное распоряженіе, для приведенія городскихъ лѣсовъ въ надлежащій порядокъ.

А такъ какъ однимъ изъ главныхъ средствъ къ достиженію этой цѣли есть, безъ сомнѣнія, замѣщеніе должностей по завѣдыванію городскими лѣсами лицами болѣе способными, поэтому Правительственная Коммисія предписываетъ опредѣлять такихъ только кандидатовъ, которые, кромѣ способностей, будутъ представлять своимъ поведеніемъ ручательство въ благонадежности.

wiednim celowi, wyjednała u Rady Administracyjnéj Królestwa decyzyę z dnia 17 (29) Września 1857 r. Nr. 23,346, zezwalającą na utworzenie w téjże Kommissyi, przy Wydziale Administracyi Ogólnéj służby leśnéj, składającéj się z Kommissarza leśnego, Referenta leśnego i Jeometry rysownika. W rozwinięciu takowéj decyzyi Rady Administracyjnéj, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych wydała Instrukcyę dla rzeczonéj służby leśnéj, włączonéj do Sekcyi III Wydziału Administracyi, w któréj załatwiają się interessa dotyczące zarządu miast.

Przesyłając załącznie w kopii wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj, obejmujący powołaną wyżéj decyzyę, jak również i powyższą Instrukcyę (w egz. 1 dla Rządu Gubernialnego, w egz. N. dla Powiatów, oraz egz. N. dla Magistratów miast, mających lasy, i dla służby leśnéj przy tych lasach urządzonéj), Kommissya Rządowa zawiadamia JW. Pana że mianowała:

Kommissarzem leśnym, Tomaszewskiego Feliksa b. urzędnika Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu;

Referentem leśnym Aleksandrowicza Benedykta b. urzędnika Banku Polskiego;

Jeometrą rysownikiem Wolskiego Michała Jeometrę wolno praktykującego.

Zechcesz przeto JW. Pan o powyższém powiadomić podwładne sobie urzędy, a przytém, w duchu rzeczonego postanowienia Rady Administracyjnéj i w zastosowaniu się do Instrukcyi rozwijającéj takowe, wydać, komu należy, stosowne rozporządzenia, zmierzające ku doprowadzeniu lasów miejskich do stanu porządnego.

A gdy jednym z głównych do tego środków, jest bezwątpienia oddanie posad w lasach miejskich, należycie usposobionym indywiduom, przeto Kommissya Rządowa zastrzega, iżby takich tylko kandydatów przyjmowano do służby w lasach, którzy obok uzdolnienia, przedstawiać będą swém postępowaniem rękojmię prawości. — W tym celu w § 27 załączonéj

Для достиженія этой цѣли, въ § 27 приложенной инструкціи сказано: что представленія лицъ для опредѣленія на службу въ городскихъ лѣсахъ должны быть предварительно сообщаемы на заключеніе Лѣснаго Коммисара, гдѣ бы онъ ни находился, въ Канцеляріи ли Коммисіи, или же въ объѣздѣ лѣсовъ, такъ какъ онъ, согласно § 21 упомянутой инструкціи, отвѣчая за порядокъ и правильное хозяйство въ городскихъ лѣсахъ, долженъ принимать участіе въ выборѣ кандидатовъ.

Посему благоволите Ваше Превосходительство приказать подвѣдомственнымъ Вамъ управленіямъ, чтобы они, прежде представленія кандидатовъ для опредѣленія въ лѣсныя должности, испрашивали согласія Лѣснаго Коммисара.

Варшава, 13 (25) Іюня 1859 года.

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{28676}/_{14040}$.

№ 8.

Объ учрежденіи Лѣсныхъ Комитетовъ для надзора за городскими лѣсами.

(22 Декабря (3 Января) 1861/2 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Для тщательнаго контроля и надзора за городскими лѣсами, Правительственная Коммисія, при утвержденіи штата и учрежденіи службы для этихъ лѣсовъ, разрѣшила, согласно съ

instrukcyi, zamieszczono przepis, iż wnioski co do mianowania indywiduów na posady w lasach miejskich, mają wprzód byé opiniowane przez Kommissarza leśnego, bądź gdy tenże znajdować się będzie w biórze Kommissyi, lub téż na gruncie lasów; on bowiem, według § 21 powołanéj instrukcyi, odpowiedzialnym będąc za porządek i dobre gospodarowanie w lasach, wpływać powinien na wybór kandydatów, ubiegających się o posady w służbie leśnéj.

JW. Pan z swéj strony raczysz przeto zalecić podwładnym urzędom, ażeby w przedstawianiu kandydatów na posady leśne, zasięgały opinii Kommissarza leśnego.

Warszawa, d. 13 (25) Czerwca 1859 roku.
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano): *Biernacki.*
Nr. $^{28676}/_{14040}$.

№ 8.

O utworzeniu komitetów leśnych, dla nadzoru nad lasami miejskiemi.

(d. 22 Grudnia (3 Stycznia) $186^{1}/_{2}$ roku.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Dla lepszéj kontrolli i nadzoru lasów miejskich, Kommissya Rządowa przy zatwierdzaniu etatów i organizowaniu służby w lasach miejskich, dozwoliła, zgodnie z wnioskiem

мнѣніемъ своего Лѣснаго Коммисара, завести съ 1860 года въ нѣкоторыхъ городахъ, имѣющихъ лѣса и пространства, удобныя для разведенія оныхъ, — постоянные Лѣсные Комитеты, составленные изъ городскихъ обывателей, которые будутъ избираемы, по общему къ нимъ довѣрію, совершенно такъ, какъ это принято при избраніи ратмановъ. Обязанностію такихъ Комитетовъ будетъ наблюдать за цѣлостію, устройствомъ и охраненіемъ городскихъ лѣсовъ, при чемъ, въ видахъ сохраненія оныхъ на будущее время не только для собственной пользы, но и для своихъ наслѣдниковъ, должны имѣть попеченіе объ этихъ лѣсахъ и составлять проэкты охраненія, пользованія и воздѣлыванія оныхъ; проэкты эти, разсмотрѣнные подлежащими по очереди властями, Губернское Правленіе будетъ представлять въ Правительственную Коммисію на рѣшеніе.

Приготовленная уже для городскихъ лѣсовъ инструкція, которая, послѣ утвержденія оной, будетъ въ непродолжительномъ времени препровождена къ руководству на мѣстѣ, подробно означитъ права и обязанности Лѣсныхъ Комитетовъ.

Впредь до полученія упомянутой инструкціи и особенныхъ распоряженій, относительно образованія лѣсной службы въ городскихъ лѣсахъ, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію, чтобы, для образованія вышеупомянутыхъ постоянныхъ Комитетовъ въ городахъ, имѣющихъ лѣса и пространства, удобныя для разведенія оныхъ, не взирая на полученныя прежде предписанія, сдѣлать ко всѣмъ Уѣзднымъ Начальникамъ соотвѣтственное распоряженіе, съ тѣмъ, чтобы Бургомистры, чиновники и члены Магистратовъ, а также и чиновники Управленій Уѣздныхъ Начальниковъ, хотя бы и были городскими обывателями, не были избираемы въ Лѣсные Комитеты, такъ какъ дѣйствія и проэкты этихъ Комитетовъ должны быть разсматриваемы и объясняемы съ изложеніемъ по онымъ заключенія подлежащими по очереди властями, то есть Магистратами и Уѣздными Начальниками.

Члены Комитета могутъ избрать изъ среди себя предсѣдателя.

swego Kommissarza leśnego, zaprowadzać od roku 1860 po niektórych miastach, lasy i przestrzenie na las kwalifikujące się posiadających, stałe komitety leśne, złożone z obywateli miejskich, ogólném zaufaniem wybranych, w sposób dotąd przy wyborze ławników praktykowany. Obowiązkiem takich komitetów leśnych jest, czuwać nad całością i bezpieczeństwem lasów miejskich, celem ich ochrony, uprawy i zachowania na przyszłość; ze względu przeto na własne i swoich następców dobro, winny one rozciągać opiekę nad temiż lasami i układać projekta ochrony, użytkowania i uprawy onych, które przez kolejne Władze zaopiniowane, powinny być przez Rząd Gubernialny do decyzyi Kommissyi Rządowéj przedstawione.

Instrukcya, jaka już jest dla lasów miejskich ułożona, i po zatwierdzeniu w niedługim czasie do użytku na gruncie przesłaną będzie, bliżéj attrybucyę komitetów leśnych określi.

Zanim zaś Kommissya Rządowa takową prześle i szczegółowe zarządzenia, tyczące organizacyi służby w lasach miejskich wyda, nateraz wzywa Rząd Gubernialny, aby celem uformowania, w sposób wyżéj wskazany, rzeczonych stałych komitetów po miastach, lasy i przestrzenie na las kwalifikujące się posiadających, bezwzględnie na poprzednie wyszłe ztąd reskrypta, wydał obecnie stosowne wszystkim Naczelnikom Powiatowym zarządzenie, z tą uwagą, że Burmistrze, członkowie Magistratów i inni urzędnicy w Magistratach i w biórach Naczelników Powiatowych urzędujący, choćby byli obywatelami miasta, nie powinni wchodzić w skład komitetów leśnych, skoro, jak wyżéj przytoczono, projekta i czynności tychże komitetów mają być potém przez kolejne Władze, a zatém przez Magistraty i Naczelników Powiatowych rozpoznawane, objaśniane i opiniowane.

Przewodniczącego w Komitecie leśnym, wybrać mają z pomiędzy siebie członkowie Magistratu.

Свѣдѣніе о томъ, какіе города имѣютъ лѣса и пространства, удобныя для разведенія оныхъ, Губернское Правленіе найдетъ въ вѣдомостяхъ, представленныхъ Правительственной Коммисіи, вслѣдствіе предписанія ея отъ 16 (28) Сентября 1859 года, за N. $^{15677}/_{7627}$, копіи съ коихъ вѣроятно оставлены имъ при своихъ дѣлахъ.

Объ образованіи Лѣсныхъ Комитетовъ Правительственная Коммисія въ свое время будетъ ожидать рапорта.

Варшава, 22 Декабря (3 Января) 1861/2 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій, Тайный Совѣтникъ, Сенаторъ (подписано) *Крузенштернъ*.

N. $^{40506}/_{25597}$.

№ 9.

Объясненіе и дополненіе предыдущаго предписанія объ образованіи Лѣсныхъ Комитетовъ.

(7 (19) Мая 1862 года.)

Въ Августовское Губернское Правленіе.
(Сообщено и прочимъ Губернскимъ Правленіямъ).

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Вслѣдствіе рапорта Губернскаго Правленія отъ 4 (16) Апрѣля сего года, за N. $^{11266}/_{273}$, по предмету образованія Лѣсныхъ Комитетовъ въ городахъ, имѣющихъ лѣса и удобныя для разведенія оныхъ пространства, Правительственная Коммисія даетъ знать:

Wiadomość, które miasta posiadają lasy i przestrzenie na las kwalifikujące się, poweźmie Rząd Gubernialny z wykazów, jakie wskutek reskryptu Kommissyi Rządowéj z dnia 16 (28) Września 1859 r., Nr. $^{15677}/_{7627}$ złożył, a w duplikatach do akt swych niewątpliwie zostawił.

Rapportu, o zaprowadzeniu takich komitetów leśnych, Kommissya Rządowa w swoim czasie oczekiwać będzie.

Warszawa, d. 22 Grudnia (3 Stycznia) 1861/2 roku.

Dyrektor Główny Prezydujący, Tajny Radca, Senator,
(podpisano) *Kruzensztern.*

Nr. $^{40506}/_{25597}$.

№ 9.

Objaśnienie i uzupełnienie poprzedniego reskryptu, o utworzeniu komitetów leśnych.

(d. 7 (19) Maja 1862 r.)

do Rządu Gubernialnego Augustowskiego.
(Kommunikowany innym Rządom Gubernialnym).

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W odpowiedzi na rapport Rządu Gubernialnego z dnia 4 (16) Kwietnia r. b., Nr. $^{11266}/_{273}$ w przedmiocie zaprowadzenia komitetów leśnych po miastach, lasy i przestrzenie na las kwalifikującę się posiadających, Kommissya Rządowa oświadcza:

что Губернское Правленіе неправильно замедляетъ образованіе упомянутыхъ Комитетовъ, ожидая доставленія лѣсной инструкціи, такъ какъ Правительственною Коммисіею, въ предписаніи отъ 22 Декабря (3 Января) 1861/2 г. за N. $^{40506}/_{25597}$, дано знать: чтобы прежде полученія инструкціи дано было Уѣзднымъ Начальникамъ предписаніе относительно образованія Лѣсныхъ Комитетовъ.

Въ разрѣшеніе встрѣченныхъ Губернскимъ Правленіемъ недоразумѣній, Правительственная Коммисія увѣдомляетъ:

1. что число членовъ, имѣющихъ составлять Лѣсной Комитетъ, не обозначено въ предписаніи Правительственной Коммисіи потому, что въ каждомъ городѣ можетъ быть ихъ столько, сколько потребуютъ того мѣстныя обстоятельства, обширность лѣсовъ, способъ пользованія оными и тому подобныя;

нынѣ же Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что число этихъ членовъ должно быть не менѣе 5 и не болѣе 9, и затѣмъ рѣшеніе сего слѣдуетъ предоставить городскимъ обывателямъ, имѣющимъ право избирать Комитетъ;

2. желательно было бы, чтобы избранные въ Лѣсной Комитетъ члены имѣли нѣкоторую научную подготовку, главнымъ однако условіемъ для участія въ Комитетѣ должно быть общее довѣріе согражданъ, оказанное при избраніи;

соглашеніе затѣмъ потребности съ возможностію выбора въ Комитетъ лицъ, пользующихся общимъ довѣріемъ, укажетъ число членовъ въ предѣлахъ, означенныхъ выше, въ пунктѣ 1-омъ;

3. избранные Комитеты Губернское Правленіе вправѣ утверждать въ совокупности, не дѣлая постановленія объ опредѣленіи каждаго члена отдѣльно; составленный же со всей губерніи общій списокъ Лѣснымъ Комитетамъ, избраннымъ подлежащими городами, съ показаніемъ имени, фамиліи, лѣтъ и званія каждаго изъ членовъ, Губернское Правленіе представитъ въ свое время въ одномъ экземплярѣ въ Правительственную Коммисію;

Niewłaściwie Rząd Gubernialny, w oczekiwaniu na zapowiedzianą instrukcyę leśną, opóźnia uformowanie rzeczonych komitetów, skoro w reskrypcie z dnia 22 Grudnia (3 Stycznia 1861/2 r., Nr. $^{40506}/_{25597}$, wyraźnie Kommissya Rządowa zaleciła, aby, za nim instrukcyę będzie miał sobie przesłaną, wydał stosowne Naczelnikom Powiatowym zarządzenie, względem ustanowienia komitetów leśnych.

Co do wątpliwości, przez Rząd Gubernialny rzuconych, Kommissya Rządowa takowe objaśnia:

1. Powołany reskrypt, liczby członków, komitet leśny składać mających, nie oznaczył dla tego, że tylu ich być może, w każdym respective mieście, ile ze względu na miejscowe stosunki, obszerność lasów, sposób użytkowania z onych i t. p. okoliczności, okaże się potrzeba.

Obecnie Kommissya Rządowa dodaje, że nie powinno ich być mniéj jak pięciu, a więcéj jak dziewięciu. — Pozostawić to więc należy uznaniu obywateli miejskich, komitety obierać mających.

2. Pożądaném byłoby, aby wybrani do komitetu leśnego, posiadali pewne naukowe usposobienie; najważniejszą jednak kwalifikacyą do udziału w komitecie, jest zaufanie ogólne spółobywateli, przy wyborze objawione.

Pogodzenie przeto potrzeby z możnością wybrania do komitetu osób, zaufanie ogólne posiadających, wskaże liczbę członków, w granicach wyżéj ad 1° oznaczonych.

3. Wybrane komitety, Rząd Gubernialny akceptować mocen w ogóle, bez wydawania szczegółowym członkom onych nominacyi. Z całéj zaś gubernii uformuje w swoim czasie listę komitetów leśnych, po respective miastach wybranych, z wykazaniem imion, nazwisk, oraz wieku, stanu i powołania członków, i takową w jednym egzemplarzu, dla wiadomości Kommissyi Rzadowéj, przedstawi.

4. вопросъ Губернскаго Правленія о томъ, могутъ ли члены Комитетовъ пользоваться правами и преимуществами, предоставленными Уставомъ о гражданской службѣ и въ общемъ росписаніи должностей почетнымъ Ратманамъ, признается излишнимъ, ибо Комитетъ, какъ составленный изъ обывателей, совладѣтелей городскихъ лѣсовъ, не имѣетъ надобности въ признаніи членамъ онаго другихъ преимуществъ, кромѣ тѣхъ правъ и обязанностей, какія указаны въ вышеупомянутомъ предписаніи отъ 3 Января с. г., за N. 40,506;

5. ненадлежаще также возбужденъ вопросъ относительно обозначенія отношеній Ратмановъ къ Лѣснымъ Комитетамъ, такъ какъ въ вышеприведенномъ предписаніи Правительственной Коммисіи положительно сказано: „что члены Магистратовъ, какими суть и почетные Ратманы, не могутъ входить въ составъ Лѣсныхъ Комитетовъ, коль скоро проэкты и дѣйствія оныхъ Магистратами будутъ разсматриваемы и объясняемы, съ изложеніемъ по онымъ заключенія;

6. избраніе въ члены Лѣснаго Комитета должно послѣдовать изъ числа мѣстныхъ обывателей, имѣющихъ право владѣнія городскими лѣсами, при чемъ вѣроисповѣданіе не можетъ составлять никакого препятствія.

Объяснивъ такимъ образомъ первоначальное свое распоряженіе, за N. $^{40506}/_{25597}$, Правительственная Коммисія ожидаетъ рапорта о скоромъ исполненіи упомянутаго предписанія.

Варшава, 7 (19) Мая 1862 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій, Тайный Совѣтникъ, Сенаторъ (подписано) *Крузенштернъ*.

N. $^{12257}/_{7949}$.

4. Zapytanie Rządu Gubernialnego Augustowskiego, czy członkowie komitetów używać mają tych samych praw i przywilejów, jakie są dla Ławników honorowych, ustawą o służbie cywilnéj w Królestwie i ogólną klassyfikacyą urzędów określone, jest zbyteczne; komitet bowiem, jako składający się z obywateli, spółwłaścicielami lasów miejskich będących, nie potrzebuje dla swych członków przyznawania innych praw i przywilejów nad te attrybucye i obowiązki, jakie są wskazane w powołanym na wstępie reskrypcie z d. 3 Stycz. r. b., N. 40,506.

5. Zbytecznie podniesioną jest także kwestya, co do oznaczenia stosunku Ławników do komitetów leśnych, kiedy w dopiero co przywiedzionym reskrypcie Kommissyi Rządowéj wyraźnie powiedziano: „że członkowie Magistratów, jakimi są i Ławnicy honorowi, nie powinni wchodzić w skład komitetów leśnych, skoro ich projekta i czynności mają być przez Magistraty rozpoznawane, objaśniane i opiniowane."

6. Wybór członków do komitetów leśnych, winien następować z liczby mieszkańców, mających prawo do własności lasów miejskich; przyczém wyznanie, żadnéj przeszkody stanowić nie może

Wyjaśniwszy więc w sposób powyższy pierwotne swe zarządzenie ad Nr. $^{40506}/_{25597}$ wyżéj powołane, Kommissya Rządowa o spiesznem wprowadzeniu onego w wykonanie rapportu oczekuje.

Warszawa dnia 7 (19) Maja 1862 roku.

Dyrektor Główny Prezydujący, Tajny Radca Senator,

(podpisano) *Kruzensztern.*

Nr. $^{12257}/_{7949}$.

№ 10.

О примѣненіи по дѣламъ о самовольной порубкѣ городскихъ лѣсовъ правилъ существующихъ относительно казенныхъ лѣсовъ.

(4 (16) Февраля 1864 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Совѣтъ, принявъ во вниманіе, что изданіе постоянныхъ правилъ о производствѣ дѣлъ по самовольнымъ порубкамъ въ городскихъ лѣсныхъ дачахъ находится въ связи съ совершаемымъ нынѣ, съ Высочайшаго разрѣшенія, пересмотромъ Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ, и что приведеніе къ окончанію этого труда можетъ послѣдовать еще не въ скоромъ времени, положилъ: предписанныя, изданною Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства 15 (27) Декабря 1839 года инструкціею финансовыя правила о самовольныхъ порубкахъ казенныхъ лѣсовъ, равно и другія существующія по сему предмету финансовыя постановленія, распространить и на городскіе лѣса.

Варшава, 4 (16) Февраля 1864 года.

Вѣрно:

Исправляющій должность Статсъ Секретаря,

Помощникъ его (подписано) *А. Заборовскій.*

№ 10.

O stosowaniu, w sprawach o defraudacye w lasach miejskich, przepisów skarbowo-leśnych.

(d. 4 (16) Lutego 1864 roku.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Rada mając na względzie, że wydanie stałych przepisów, co do postępowania w sprawach o defraudacye w lasach miejskich, zostaje w związku z dokonywaném obecnie, na mocy Najwyższego zezwolenia, przejrzeniem Kodeksu kar głównych i poprawczych; ukończenie zaś prac tych nie tak prędko jeszcze nastąpić może, udzieliła upoważnienie do stosowania na teraz w sprawach rzeczonych przepisów skarbowo-leśnych, instrukcyą przez Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu, w dniu 15 (27) Grudnia 1839 r. wydaną określonych, oraz innych przepisów w téj materyi służbę skarbową obowiązujących.

Warszawa, d. 4 (16) Lutego 1864.
Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, w zastępstwie Podsekretarz Stanu,
(podpisano) *A. Zaborowski.*

№. 11.

О преслѣдованіи порубки городскихъ лѣсовъ, на основаніи правилъ, существующихъ относительно казенныхъ лѣсовъ.

(3 (15) Марта 1864 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Еще въ 1829 и 1833 годахъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ, для предотвращенія порубки въ городскихъ лѣсахъ, предписала подчиненнымъ ей управленіямъ, чтобы по дѣламъ этого рода они руководствовались правилами, опредѣляющими взысканія за порубку казенныхъ лѣсовъ.

Но, чтобы опредѣленіе этихъ взысканій имѣло законную силу, какую имѣютъ только правила, утвержденныя Высшею Властію, Правительственная Коммисія, въ представленіи отъ 10 (22) Января сего года за N. $^{1198}/_{761}$, испрашивала разрѣшенія Совѣта Управленія по этому предмету.

Совѣтъ Управленія, имѣя въ виду, что изданіе постоянныхъ правилъ о порядкѣ поступленія по дѣламъ о порубкѣ городскихъ лѣсовъ находится въ связи съ совершаемымъ въ настоящее время, по Высочайшему повелѣнію просмотромъ Уложенія о наказаніяхъ уголовныхъ и исправительныхъ, которое не такъ скоро будетъ окончено, разрѣшилъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, въ прилагаемой при семъ выпискѣ изъ журнала засѣданія 4 (16) Февраля текущаго года, N. 514, покуда примѣнять къ означеннымъ дѣламъ

№ 11.

O dochodzeniu defraudacyj w lasach miejskich, na zasadzie przepisów skarbowo-leśnych.

(d. 3 (15) Marca 1864).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Jeszcze w latach 1829 i 1833 Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, celem zapobieżenia defraudacyom w lasach do miast należących, poleciła podwładnym sobie Władzom, aby w sprawach tego rodzaju, stosowały się do przepisów, stanowiących kary za defraudacye, w lasach pod zarządem Władzy skarbowéj będących popełniane. — Żeby jednak wymierzanie na téj zasadzie kar, miało prawomocność, jaką cechują przepisy, przez Władzę rządową stanowione, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, w przedstawieniu swém z dnia 10 (22) Stycznia r. b., Nr. $^{1198}/_{761}$, upraszała Radę Administracyjną Królestwa, o stosowne jéj w téj mierze upoważnienie.

Rada Administracyjna ze względu, że wydanie stałych przepisów, co do postępowania w sprawach o defraudacye w lasach miejskich, zostaje w związku z dokonywaném obecnie, na mocy Najwyższego zezwolenia, przejrzeniem Kodeksu kar głównych i poprawczych, ukończenie zaś prac tych, nie tak prędko jeszcze nastąpić może, udzieliła pod dniem 4 (16) Lutego r. b., Nr. 514, w załączonym tu wypisie z protokółu jéj posiedzenia, upoważnienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, do stosowania nateraz, w sprawach rzeczonych,

правила, существующія въ этомъ отношеніи для казенныхъ лѣсовъ, опредѣленныя инструкціею, изданною Правительственною Коммисіею Финансовъ и Казначейства 15 (27) Декабря 1839 года, а также и другія распоряженія обязательныя для чиновъ финансоваго вѣдомства.

Увѣдомляя объ этомъ Губернское Правленіе, Правительственная Коммисія предписываетъ принять къ руководству упомянутое постановленіе Совѣта Управленія.

Варшава, 3 (15) Марта 1864 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Гудовскій.*

N. 4752/3079.

przepisów skarbowo leśnych, instrukcyą przez Kommissyę Rządową Przychodów i Skarbu w dniu 15 (27) Grudnia 1839 r. wydaną, określonych, oraz innych przepisów, w téj materyi służbę skarbową obowiązujących.

Podając o tém do wiadomości Rządu Gubernialnego, Kommissya Rządowa wzywa go, aby stosował się do powyższego upoważnienia Rady Administracyjnéj.

Warszawa, dnia 3 (15) Marca 1864 roku.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Gudowski.*

Nr. $^{4752}/_{3079}$.

ГЛАВА IV.

О храненіи привилегій, приговоровъ, межевыхъ плановъ и реестровъ.

Введеніе.

Составленные въ 3-хъ экземплярахъ карты и регуляціонные планы, съ межевыми реестрами, хранятся, по одному экземпляру, въ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, въ Губернскомъ Правленіи и въ Архивахъ подлежащихъ городскихъ Магистратовъ, согласно инструкціи для землемѣровъ, изданной въ 1823 году, и правиламъ строительной полиціи, помѣщеннымъ выше, въ главѣ II, подъ N. 3. Привилегіи, приговоры и т. п. также хранятся въ Архивѣ подлежащаго Магистрата, за исключеніемъ тѣхъ, которые касаются дѣлъ частныхъ жителей и которые должны быть передаваемы въ Архивъ давпихъ дѣлъ, *находящійся при подлежащемъ Гражданскомъ Трибуналѣ, согласно предписанію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ 1842 г., помѣщенному ниже.*

TYTUŁ IV.

O konserwacyi przywilejów, nadań, wyroków, mapp i rejestrów pomiarowych.

Wstęp.

Mappy, oraz plany regulacyjne, z rejestrami pomiarowemi, w trzech egzemplarzach sporządzone, konserwują się, po jednym egzemplarzu w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, w Rządzie Gubernialnym i w archiwum Magistratu miasta, do którego należą, stosownie do instrukcyi, dla mierniczych z r. 1823 i do przepisów policyi budowniczéj, zamieszczonych wyżéj w Tytule II, pod Nr. 3. Co do nadań, przywilejów, wyroków i t. p., takowe również konserwują się w archiwum właściwego Magistratu, z wyjątkiem tych, które do interessów prywatnych mieszkańców odnoszą się, a które powinny być odsyłane do archiwum akt dawnych *przy właściwym Trybunale, stosownie do reskryptu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych z 1842 r. poniżéj umieszczonego.*

№ 1.

Предписаніе объ отсылкѣ дѣлъ и документовъ, оставшихся со временъ прежняго Польскаго Правительства, въ Архивы давнихъ дѣлъ, находящіеся при Гражданскихъ Трибуналахъ.

(7 (19) Ноября 1842 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Находя, что оставшіяся со временъ прежняго Польскаго Правительства въ управленіяхъ Войтовъ и городскихъ Магистратахъ дѣла, заключающія въ себѣ полюбовныя сдѣлки и договоры, совершаемые городскими жителями о покупкѣ, продажѣ или залогѣ домовъ и земель, равно какъ долговыя обязательства, духовныя завѣщанія и приговоры войтовскихъ судовъ, которые, во время бывшихъ войнъ, частными лицами неправильно и несоотвѣтственно ихъ важности были переданы на храненіе въ городскіе Магистраты подлежащихъ городовъ; кромѣ того, имѣя въ виду, что при Гражданскомъ Трибуналѣ въ каждой губерніи находятся Архивы давнихъ дѣлъ, предназначенные Правительствомъ для болѣе надежнаго, нежели въ канцеляріяхъ городскихъ Магистратовъ, сохраненія сказанныхъ документовъ, и что выписки изъ оныхъ, засвидѣтельствованныя Бургомистрами, не имѣли бы никакой важности, такъ какъ судами признаются достовѣрными только акты, засвидѣтельствованные Регентами или хранителями давнихъ дѣлъ,—Правительственная Коммисія Вну-

№ 1.

Polecenie względem odsyłania do archiwów akt dawnych przy Trybunałach cywilnych, akt i dowodów z czasów dawnego Rządu polskiego pozostałych.

(d. 7 (19) Listopada 1842 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Znajdując, że pozostałe z czasów dawnego Rządu polskiego po wójtach i urzędach miejskich akta, zawierające w sobie tranzakcye i umowy mieszkańców miast o kupno, sprzedaż, lub zastaw domów i gruntów, niemniéj obligi, testamenta i wyroki sądów wójtowskich, które w czasie wojen, przeszły niewłaściwie i nieodpowiednio ich ważności, oraz przeznaczeniu, od osób prywatnych, w zachowanie Urzędów municypalnych każdego respective miasta; a obok tego mając na uwadze, że przy Trybunałach cywilnych w każdéj gubernii, znajdują się archiwa akt dawnych, przeznaczone przez Rząd do bezpieczniejszego, aniżeli po kancellaryach urzędów municypalnych zachowania podobnych dokumentów, że nawet otrzymane z nich i poświadczone przez Burmistrzów wyciągi na niby się interessentom nie przydały, skoro w sądach tylko akta przez rejentów, lub zachowawców akt dawnych poświadczone, posiadają zupełną wiarogodność, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, po

тренних и Духовных Дѣлъ, по соглашенію съ Коммисіею Юстиціи, которая съ своей стороны сдѣлала уже надлежащее распоряженіе, предписываетъ Губернскому Правленію, по полученіи сего, безотлагательно приказать Президентамъ и Бургомистрамъ казенныхъ и частныхъ городовъ, чтобы всѣ дѣла и документы со временъ прежняго Польскаго правительства, какія будутъ находиться у частныхъ лицъ или въ городскихъ Магистратахъ, собрали и, составивъ онымъ опись, отослали таковые Архиваріусу давнихъ дѣлъ при Гражданскомъ Трибуналѣ N., губерніи, а по полученіи росписокъ, сдѣланныхъ на той же описи, одинъ экземпляръ оной не позже 30 дней представили Правительственной Коммисіи для свѣдѣнія.

Послѣ того, Губернское Правленіе объявитъ ко всеобщему свѣдѣнію, въ своемъ официальномъ Дневникѣ, что Правительственная Коммисія Юстиціи дозволила вышеупомянутому Архиваріусу выдавать за своею подписью выписки изъ дѣлъ и документовъ, отданныхъ ему, вслѣдствіе настоящаго предписанія, на храненіе.

Варшава, 7 (19) Ноября 1842 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора, Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ (подписано) *Бадени.*

N. 11014/21801.

zniesieniu się w téj mierze i zgodzeniu z Kommissyą Rządową Sprawiedliwości, która już nawet stosowne z swéj strony, gdzie należy, wydała rozporządzenia, poleca Rządowi Gubernialnemu, ażeby bezzwłocznie nakazał Prezydentom i Burmistrzom miast rządowych i prywatnych, iżby ci wszelkie akta i dowody z czasów dawnego Rządu polskiego w posiadaniu osób prywatnych, lub też w archiwach miejskich znajdować się mogące, zebrali, i zdziaławszy specyfikacye, treść takowych obejmujące, odesłali je archiwiście akt dawnych przy Trybunale cywilnym Gubernii N. za otrzymaniem z odbioru rzeczonych akt i dowodów stosownych pokwitowań, na tychże specyfikacyach udzielanych, a które w jednym oddzielnym egzemplarzu, dla wiadomości Kommissyi Rządowéj, najdaléj za dni trzydzieści, nadesłanemi być winny.

Po czém Rząd Gubernialny poda w Dzienniku swym urzędowym do powszechnéj wiadomości, że wspomniony powyżéj archiwista, do wydawania i poświadczania wyciągów ze znajdujących się w asserwacyi jego, w skutku niniejszego reskryptu akt i dowodów, przez Kommissyę Rządową Sprawiedliwości upoważnionym został.

Warszawa, dnia 7 (19) Listopada 1842 r.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu, (podpisano): *Badeni.*

Nr. $^{11014}/_{21801}$.

ОТДѢЛЪ V.

О ПРЕДПРИНИМАНІИ И ИСПОЛНЕНІИ ВСѢХЪ РАБОТЪ И УЛУЧШЕНІЙ ВЪ ГОРОДАХЪ, НА СЧЕТЪ ГОРОДСКИХЪ КАССЪ.

ГЛАВА I.

Общія правила.

Введеніе.

Для приведенія въ порядокъ городовъ, Магистраты, вмѣстѣ съ уѣздными Архитекторами или Инженерами, обязаны вести контрольныя книги, заключающія въ себѣ слѣдующія графы для отмѣтокъ:

какія существуютъ уже въ городѣ общественныя строенія, и въ какомъ они состояніи; какихъ не достаетъ, какія слѣдуетъ построить на счетъ городской кассы, или посредствомъ складки, распредѣленной между жителями; на какихъ площадяхъ или улицахъ слѣдуетъ завести мостовыя, построить мосты, каналы, колодези, насыпать плотины, укрѣпить берега рѣки, завести разсадники, публичные сады и предпринять другія тому подобныя улучшенія, необходимыя для удовлетворенія потребностямъ, для удобства или охраненія здоровья и имущества жителей, а равно для увеличенія городскихъ доходовъ, и вообще—для приведенія города въ лучшее состояніе.

DZIAŁ V.

O PRZEDSIĘBRANIU I WYKONYWANIU WSZELKICH ROBÓT I ULEPSZEŃ W MIASTACH, KOSZTEM KASS MIEJSKICH.

TYTUŁ I.

Przepisy ogólne.

Wstęp.

Celem uporządkowania miast, prowadzone są przez Magistraty, łącznie z Budowniczymi lub Inżenierami powiatów, księgi kontrolne, obejmujące rubryki do zapisywania:

jakie budowle publiczne już istnieją w mieście, w jakim stanie, a jakich brakuje, które kosztem kassy miejskiéj lub funduszem składkowym mieszkańców wzniesione być mają, na jakich placach lub ulicach zaprowadzić trzeba bruki, zbudować mosty, kanały, studnie, usypać groble, ubezpieczyć brzegi rzeki, założyć plantacye, ogrody spacerowe i przedsięwziąść tym podobne melioracye, jakich wymaga potrzeba, wygoda lub ochrona zdrowia i mienia mieszkańców, tudzież podniesienie dochodów i podźwignienie stanu miasta.

На основанiи этого контроля, заведеннаго на извѣстное число лѣтъ, составляются проэкты и исполняются всѣ работы, предпринимаемыя для улучшенiя состоянiя города, поочередно, по мѣрѣ надобности и накопленiя городскихъ суммъ, начиная съ самыхъ необходомыхъ.

Начальники Уѣздовъ или ихъ Помощники, обязаны ежегодно посѣщать города, для осмотра состоянiя и хода работъ, указанныхъ по контрольной книгѣ для исполненiя, представляя на усмотрѣнiе Губернскаго Правленiя свои предположенiя объ улучшенiяхъ, какiя слѣдуетъ еще завести въ томъ или другомъ городѣ, съ приложенiемъ совѣщательныхъ протоколовъ о необходимости этихъ работъ и смѣтъ, которыя, на основанiи существующихъ правилъ, или утверждаются самимъ Губернскимъ Правленiемъ, которое предписываетъ о производствѣ работъ на счетъ городской кассы, или же—представляются на разсмотрѣнiе и утвержденiе Правительственной Коммисiи Внутреннихъ Дѣлъ.

Работы, предпринимаемыя на счетъ городскихъ гминъ, отдаются съ публичныхъ торговъ, на основанiи общихъ правилъ, указанныхъ въ постановленiи Совѣта Управленiя отъ 16 (28) Мая 1833 года (Дневникъ Законовъ, томъ XV, стр. 230).

Въ случаѣ не состоявшихся торговъ, разрѣшается исполненiе работы административнымъ порядкомъ, подъ руководствомъ Архитектора или Инженера, при содѣйствiи и подъ надзоромъ Комитета, состоящаго изъ членовъ Магистрата и по крайней мѣрѣ трехъ изъ болѣе значительныхъ обывателей.

Прiемъ исполненныхъ работъ можетъ послѣдовать не иначе, какъ только на основанiи ревизiонно-сдаточнаго протокола, согласно 138-й статьѣ правилъ о постройкахъ, изданныхъ въ 1823 г., и помѣщенныхъ въ IV-мъ отдѣлѣ, II главѣ, подъ N. 3.

Według téj kontrolli, założonéj na pewny przeciąg lat, wszelkie roboty melioracyjne, po kolei, w miarę potrzeby i zasobu funduszów miejskich, bywają projektowane i wykonywane, poczynając od najpilniéjszych.

Corocznie Naczelnicy Powiatów, lub ich Pomocnicy, obowiązani są odbywać rewizyę miast, dla obejrzenia stanu i postępu robót, jakie kontrollą do wykonania były wskazane, i przedstawienia do dalszego postąpienia Rządowi Gubernialnemu, jakie, w którém mieście, mają być przedsiewzięte melioracye, z dołączeniem sporządzonych protokółów narady o ich potrzebie, i kosztorysów, które, albo sam Rząd Gubernialny, według służących sobie attrybucyj, zatwierdza i wykonanie onych, na koszt kassy miejskiéj, poleca, albo téż, przedstawia do uznania i zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych.

Na przedsiębrane roboty kosztem gmin miejskich, ogłaszane być powinny publiczne licytacye, podług ogólnych prawideł, w postanowieniu Rady Administracyjnéj z d. 16 (28) Maja 1833 roku zawartych (D. Pr. Tom XV, fol. 230).

W razie spełznięcia licytacyi, następuje upoważnienie do wykonania roboty sposobem administracyjnym, przez Budowniczego lub Inżeniera, przy uczestnictwie i nadzorze komitetu, złożonego z członków Magistratu i z trzech przynajmniéj obywateli znaczniéjszych.

Odbiór wykonanych robót, następuje nie inaczéj, jak przez sporządzenie protokółu rewizyjno-odbiorczego, stosownie do przepisów budowniczych z roku 1823, które w Dziale IV, Tytule II pod N. 3 są umieszczone.

№ 1.

Извлеченіе изъ Инструкціи, данной городскимъ Бургомистрамъ и городскимъ Кассирамъ, относительно завѣдыванія фундушами и доходами, поступающими въ городскія кассы.

(15 Января 1822 года.)

Правила о порядкѣ представленія проэктовъ объ улучшеніяхъ, производимыхъ на счетъ городской гмины.

1. Всѣ предстоящія въ окладномъ году постройки, починки или какія бы то ни было улучшенія, кои должны быть предприняты на счетъ городскихъ гминъ, могутъ быть проектируемы заблаговременно до начатія оныхъ, то есть въ Сентябрѣ, Октябрѣ и Ноябрѣ мѣсяцахъ, дабы начальство, отъ разрѣшенія котораго зависитъ употребленіе фундуша, могло, не позже Декабря мѣсяца, сдѣлать окончательное распоряженіе по сему предмету.

При составленіи таковаго проэкта, надлежитъ обращать вниманіе на большую или меньшую пользу предпріятія, а также на необходимость предмета и потребность заблаговременнаго приготовленія матеріаловъ или пріисканія способныхъ ремесленниковъ, такъ какъ на свозку первыхъ должно быть употреблено удобное для сего время, что во многихъ случаяхъ гораздо легче можетъ быть исполнено зимнимъ временемъ, по санному пути.

3. Эти проэкты должны быть разсмотрѣны въ теченіе вышесказанныхъ мѣсяцевъ Обводовыми Коммисарами, на мѣстѣ и со всею точностью объяснены въ формальномъ протоколѣ, а по-

№ 1.

Wyciąg z Instrukcyi dla Burmistrzów i Kassyerów miejskich, dotyczącéj administracyi funduszów i dochodów do kass miejskich wpływających.

(d. 15 Stycznia 1822 roku.)

Przepisy o sposobie podawania projektów do polepszeń kosztem gminy.

1. Wszelkie w roku etatowym budowle, reparacye, lub jakiebądź uporządkowania, kosztem gminy miejskiéj przedsięwziętemi być mające, wcześnie, przed zaczęciem, to jest w miesiącach: Wrześniu, Październiku i Listopadzie, projektowane być tylko mogą, aby Władza zwierzchnia, od któréj pozwolenie użycia funduszu zawisło, najdaléj w miesiącu Grudniu, swą stanowczą dyspozycyę wydawać była w możności.

2. W projektowaniu takowém, należy mieć wzgląd na większy lub mniejszy pożytek przedsięwzięcia, niemniéj na konieczność rzeczy i potrzebę wczesnego przygotowania materyałów, lub wynalezienia zdolnych rzemieślników, ile że do zwiezienia pierwszych, przyzwoity czas użyty być winien, a to w wielu przypadkach, w czasie zimowym, drogą sanną, łatwiéj uskutecznione być może.

3. Takowe zaprojektowanie w miesiącach wyżéj wskazanych, przez Kommissarzy obwodowych, wszędzie na miejscu rozstrząśnione i w protokóle urzędowym, z wszelką dokładno-

тому Правительственная Коммисія воспрещаетъ Бургомистрамъ входить въ оную съ представленіями непосредственно, съ тѣмъ однако, что, еслибы Обводовый Коммисаръ не исполнялъ вышеозначенной обязанности, Бургомистръ, подъ собственною отвѣтственностью, долженъ заблаговременно донести о томъ Воеводской Коммисіи.

Изъ настоящаго правила исключаются также, какъ относительно времени, такъ и очереди представленія проэктовъ, не терпящіе отлагательства случаи, въ которыхъ сами Бургомистры могутъ входить непосредственно съ представленіями въ Воеводскія Коммисіи, съ объясненіемъ причинъ и соблюденіемъ нижеуказанныхъ правилъ.

4. При всякой возникшей надобности какой либо починки строенія, пожарныхъ инструментовъ или мостовыхъ, должно быть въ особыхъ, составленныхъ для этой цѣли протоколахъ, описано со всею точностью настоящее состояніе оныхъ и причина поврежденія, а равно, какимъ образомъ слѣдуетъ исправить испорченную часть; при чемъ должны быть указаны и способы исполненія таковаго предпріятія.

5. Относительно постройки, вмѣсто старыхъ, новыхъ строеній и даже возведенія оныхъ, по мѣрѣ надобности и видимой пользы, въ тѣхъ мѣстахъ, въ которыхъ до сего времени вовсе ихъ не было, слѣдуетъ сообразить и пояснить въ протоколѣ, въ какомъ количествѣ нужные матеріалы могутъ быть употреблены отъ прежняго строенія, или откуда и по какой цѣнѣ можно бы ихъ купить и удобнѣе доставить на мѣсто.

6. Слѣдуетъ также сообразить и удостовѣриться на мѣстѣ, можетъ ли проектируемое вновь строеніе быть поставлено на прежнемъ мѣстѣ или же, по своему предназначенію, оно удобнѣе можетъ быть помѣщено въ другомъ мѣстѣ, и по какимъ именно причинамъ, и все это прописать съ точностію въ протоколѣ. Не надобно также упускать изъ виду этого общаго правила, чтобы

ścią objaśnione być powinno; dla téj więc przyczyny, Kommissya Rządowa zakazuje Burmistrzom czynienia bezpośrednich do siebie przełożeń, z tém jednakże wyraźném zastrzeżeniem, że gdyby Kommissarz obwodowy, wskazanemu, jak wyżéj, obowiązkowi, zadosyć nie uczynił, Burmistrz, pod własną odpowiedzialnością, Kommissyi Wojewódzkiéj wcześnie o tém donieść jest obowiązanym.

Również wyjmują się z pod niniejszéj reguły, tak co do czasu, jak i kolei przedstawiania projektów, przypadki pospiesznego zaradzenia wymagające, w których tylko Burmistrze, z udowodnieniem przyczyn, i zachowaniem poniżéj wskazanych przepisów, przełożenia swe, bezpośrednio do Kommissyi Wojewódzkiéj przedstawiać mogą.

4. Ile razy wyniknie potrzeba jakowéj reparacyi, bądź budowli, bądź sprzętów ogniowych, bądź bruków, takowych stan teraźniejszy i przyczyna zepsucia, w szczególnych protokółach, na ten cel zdziałanych, niemniéj część nadwerężona w jakim sposobie ma być ulepszoną, z największą dokładnością opisaną i wymienioną być powinna; zarazem wskazane mają być sposoby uskutecznienia takowego przedsięwzięcia.

5. Co się tycze wystawienia, w miejsce starych, nowych budowlów, a nawet i tam, gdzie dotychczas takowych nie było, w miarę potrzeby i wyraźnego pożytku, zastanowić się i w protokóle wyrazić należy, jak dalece potrzebne materyały z dawnéj budowli użytemi, lub zkąd nowe, za jaką cenę nabytemi, oraz najdogodniéj sprowadzonemi być by mogły.

6. Zastanowić się także i przekonać na miejscu należy, czyli nowo projektująca się budowla, w miejscu starém, czy też w miarę jéj przeznaczenia w inném miejscu, dogodniéj nie może być, i dla jakich przyczyn, pomieszczoną, które z wszelką dokładnością w protokóle wyjaśnić. Pomnieć zarazem na tę ogólną regułę, ażeby na rynkach i placach publicznych,

на рынкахъ и публичныхъ плацахъ не строить общественныхъ строеній, а стараться, по возможности, переносить таковыя въ другія мѣста. И такъ вновь предположенныя къ постройкѣ ратуши слѣдуетъ возводить въ одной линіи съ жилыми домами въ рынкѣ, сколько возможно посрединѣ которой нибудь изъ сторонъ четвероугольника; а еслибы для сего невозможно было занять принадлежащаго гминѣ плаца, то стараться пріобрѣсть оный покупкою или замѣною.

7. Для ограниченія расходовъ, слѣдуетъ во вновь строящихся ратушахъ, кромѣ помѣщенія для Бургомистра и канцеляріи его, обдумать помѣщеніе дла городской кассы, караульни, полицейской тюрьмы и вѣсовъ, а также для склада пожарныхъ инструментовъ, ежели на все это нѣтъ въ другомъ мѣстѣ удобнаго помѣщенія, а посему избирать плацы соотвѣтсвеннаго пространства.

8. Еслибы сказанный плацъ былъ достаточно обширенъ и въ хорошей мѣстности, то можно въ одномъ и томъ же строеніи, особенно во флигеляхъ внизу, проектировать мясные и булочные ряды, для найма оныхъ въ пользу городской кассы, что впрочемъ должно зависѣть отъ состоянія предназначенныхъ для сего суммъ; буде же не окажется возможнымъ устроить таковые съ разу, то, лишь бы обширность плаца соотвѣтствовала упомянутому предположенію, самую постройку особаго помѣщенія, безъ поврежденія фасада главнаго строенія, отложить до дальнѣйшаго времени.

9. Для доставленія Воеводской Коммиссіи возможности имѣть полное понятіе о дѣлѣ, подлежащемъ разрѣшенію ея или представленію Высшему Начальсву, слѣдуетъ ко всякому проэкту и объяснительному протоколу всегда прилагать по крайней мѣрѣ ручной рисунокъ, объясняющій пространство и мѣстоположеніе плаца, равно таковой же рисунокъ предположеннаго къ починкѣ или передѣлкѣ строенія, съ означеніемъ дли-

budowli gminnych nie stawiać, a nawet, ile możności, takowe gdzieindziéj przenosić, i tak: ratusze nowo budować się mające, należy stawiać w liniach mieszkalnych domów rynkowych, ile można w środku któréjkolwiekbądź połaci, a jeżeliby placu gminnego na ten cel użyć nie można było, starać się takowy, przez kupno lub zamianę, nabyć.

7. Dla oszczędzenia wydatków, należy w ratuszach na nowo stawianych, prócz mieszkania i bióra Burmistrza, obmyśleć pomieszczenie dla kassy miejskiéj, izby wartowéj, więzienia policyjnego i wagi, niemniéj, dla składu narzędzi ogniowych, jeżeli na to wszystko gdzieindziéj lokal dogodnie urządzonym nie jest; dla tego téż stosownéj rozciągłości plac na ten cel obierać.

8. Jeżeliby rzeczony plac był dostatecznie rozległym i w dobréj posadzie, można zarazem w jednéjże budowli, osobliwie w skrzydłach na dole, jatki rzeźnicze i piekarskie, dla wynajęcia na zysk kassy miejskiéj projektować, co wreszcie od stanu funduszów, użyć się mających, zależeć musi, a jeżeli od razu takowych pomieścić nie można, byleby plac obszernością swoją zamiarowi powyższemu odpowiadał, przybudowanie osobnego lokalu, bez zaszkodzenia kształtowi głównego budynku, późniejszemu zostawić czasowi.

9. Aby Kommissya Wojewódzka, do wydania swéj decyzyi lub przedstawienia wyższéj Władzy, dostateczne o rzeczy mogła mieć przekonanie, do każdego projektu i objaśniającego protokółu, należy dołączyć zawsze, przynajmniéj ręczny rysunek, rozciągłość placu i położenie objaśniający, również podobny rysunek, reparować lub przerabiać się mającéj budowli,

ны, ширины, вышины, всѣхъ внутреннихъ простѣнковъ, дверей, оконъ, трубъ и т. д.

10. Что касается до проектируемой починки или настилки новыхъ мостовыхъ, то слѣдуетъ имѣть прежде всего въ виду рынки и главнѣйшія улицы, а именно тѣ, по которымъ проходитъ столбовая дорога, а также будущее прямое направленіе оныхъ, къ чему заблаговременно слѣдуетъ примѣнить и настилку мостовыхъ.

Имѣть въ виду вѣрное обезпеченіе водостока и удобное расширеніе мостовыхъ между водосточными канавами, такъ чтобы по онымъ могли легко разминуться двѣ нагруженныя купеческія подводы.

Вымостка между водосточными канавами и домами, по общему правилу, лежитъ на обязанности домохозяевъ и не должна обременять городской кассы; для того же, чтобы эта вымостка была порядочна и однообразна, слѣдуетъ производить со всею точностью мостовщиками, умѣющими мостить улицы, на счетъ владѣльцевъ домовъ и плацовъ, прилегающихъ къ улицѣ, при томъ, гдѣ только это возможно, должны быть уложены тротуары или такъ называемыя городскія тропинки (bürgersteig), къ чему каждый владѣлецъ дома и плаца обязанъ доставить потребные матеріалы.

11. При представленіи проэкта на мощеніе улицы или рынка, надобно также приложить ручной рисунокъ, объясняющій мѣстоположеніе оныхъ, описать ихъ настоящее положеніе, а также исчислить, въ какомъ количествѣ могутъ быть употреблены для этой цѣли камни изъ старой мостовой и много ли еще прійдется ихъ употребить.

Измѣрить съ точностью длину и ширину предполагаемаго къ вымощенію на счетъ городской кассы рынка или улицы, на самомъ же рынкѣ обозначить мѣстоположеніе этой мостовой, чтобы имѣть точныя основанія для опредѣленія смѣтныхъ расходовъ.

długość, szerokość, wysokość, niemniéj wszystkie wewnętrzne przedziały, drzwi, okna, kominy i t. d. wykazujący.

10. Co się tycze zaprojektowania reparacyi bruków lub położenia nowych, na pierwszym względzie mieć trzeba: rynki i główniejsze ulice, mianowicie te, przez które trakt publiczny przechodzi, jako téż przyszłe onych sprostowanie, do czego i położenie bruków wcześnie zastosować wypada.

Pomnieć na zapewnienie nieochybne ścieków wód i na dogodne rozszerzenie bruków między rynsztokami, ażeby na nich przynajmniéj dwie wyładowane kupieckie bryki wygodnie minąć się mogły.

Między rynsztokami a domami, wybrukowanie, do właścicieli domów, podług prawa powszechnego, należy, i kassy miejskiéj obciążać nie może; żeby zaś takowe wybrukowanie było porządne i jednostajne, przeto przez brukarzy ulice brukujących, kosztem właścicieli domów i placów do ulicy przytykających, wykonaném być powinno jak najdokładniéj, a przytém urządzenie, gdzie tylko można, trotuarów, czyli tak zwanych ścieszek miejskich (bürgersteig) uskutecznioném być musi, do czego téż każdy z właścicieli domów i placów potrzebne materyały dostarczyć powinien.

11. Przesyłając projekt na wybrukowanie ulicy lub rynku, potrzeba także ręczny rysunek, położenie onych wyjaśniający, dołączyć, stan dotychczasowy opisać, niemniéj wyrachować, jak dalece kamienie ze starego bruku, na ten cel, mogą być wystarczającémi, i jak wiele więcéj użyć ich wypadnie.

Rozmierzyć dokładnie długość i szerokość brukować się mającego rynku lub ulicy kosztem kassy miejskiéj, niemniéj na rynku położenie tegoż bruku oznaczyć, ażeby do anszlagowania kosztów pewną przygotować zasadę.

12. Что же касается постройки мостовъ, если они необходимы въ городѣ, то, смотря по требуемой ширинѣ, мосты слѣдуетъ проектировать каменные или деревянные. Если придется строить мосты за городомъ, но на городской территоріи, то надобно строго наблюдать, чтобы они были возводимы по выпрямленнымъ дорогамъ, въ отклоненіе на будущее время ихъ перенесенія, и чтобы ширина ихъ соотвѣтствовала необходимой надобности. Наконецъ, при постройкѣ мостовъ слѣдуетъ руководствоваться общими сроительными правилами.

На водосточныхъ канавахъ пересѣкающихся на крестъ улицъ должны быть построены вездѣ деревянные мостики, съ однимъ выдвижнымъ брусомъ, для очистки канавы.

13. Въ тѣхъ мѣстахъ гдѣ городская касса окажется достаточною для устройства ревербéровыхъ фонарей, слѣдуетъ проектировать устройство таковыхъ постепенно и завести по крайней мѣрѣ для освѣщенія рынка и главнѣйшихъ улицъ, къ этому проэкту приложить ручной рисунокъ, съ указаніемъ, въ какихъ мѣстахъ фонари должны быть помѣщены и по какой именно причинѣ, съ исчисленіемъ и поименованіемъ разстоянія одного фонаря отъ другаго, и вмѣстѣ съ тѣмъ исчислить издержки освѣщенія оныхъ посредствомъ подряда, составивъ совмѣстно съ Муниципальнымъ Правленіемъ соотвѣтственную раскладку этихъ издержекъ на жителей, каковую представить на утвержденіе Воеводской Коммисіи.

14. Когда будутъ приготовлены всѣ свѣдѣнія къ производству расхода на которое либо изъ вышеозначенныхъ предпріятій, слѣдуетъ за тѣмъ приступить къ исчисленію издержекъ, пригласивъ къ тому способныхъ экспертовъ и обратить самое тщательное вниманіе на примѣненіе къ мѣстнымъ цѣнамъ и къ указаніямъ опыта, для возможнаго охраненія городской кассы. Матеріалы отъ старыхъ строеній, негодные къ употребленію на починку или постройку новыхъ, слѣдуетъ так-

12. Co się tycze postawienia mostów, jeżeli tych wśród miasta wynika konieczność, w miarę potrzebnéj szerokości, murowane, albo drewniane projektować. Jeżeli przyjdzie je stawiać po za miastem, a na teritorium miejskiém, pilnie zważać, aby budowanemi były na wyprostowanych drogach, z uniknieniem na przyszłość przenoszenia tychże; ażeby ich szerokość konieczněj potrzebie odpowiadała. Wreszcie, w stawianiu mostów, do ogólnych o tém przepisów budowniczych, zastosować się należy.

Na rynsztokach krzyżujących się ulic, powinny być dane wszędzie mostki drewniane, z podnoszonym jednym balem, dla wyczyszczenia rynsztoku.

13. Gdzie fundusze kassy miejskiéj, na sprawienie latarń rewerberowych, okażą się być dostatecznemi, należy takowe z kolei projektować, a przynajmniéj dla oświecenia rynku i główniejszych ulic zaprowadzić. — Do projektu takowego dołączyć ręczny rysunek, ze wskazaniem, w których miejscach mają być i dla jakich przyczyn umieszczonemi, z wyrachowaniem i wymienieniem jednéj od drugiéj odległości, i zaraz wyrachować koszt opalania onych przez entrepryzę, stosowny rozkład kosztu tego na mieszkańców, łącznie z Urzędem municypalnym ułożyć, i do zatwierdzenia Kommissyi Wojewódzkiej przedstawić.

14. Gdy wszystkie wiadomości do poniesienia wydatku na jakiekolwiekbądź z powyższych przedsięwzięć, zupełnie przygotowane będą, należy z kolei przystąpić do wyrachowania kosztów, z przywołaniem zdolnych znawców i zachowaniem najściślejszéj uwagi, aby do cen miejscowych i powszechnego doświadczenia, z oszczędzeniem, ile możności kassy miejskiéj, zastosować się. Materyały ze starych budowli do reparacyi lub wystawienia nowych użyć się nie mogące, także zarazem

же оцѣнить, дабы проданные съ публичныхъ торговъ, они могли покрыть хотя въ нѣкоторой части издержки новой постройки.

15. За симъ удостовѣриться, на сколько оказываются достаточными денежныя средства городской кассы изъ прежнихъ сбереженій, по отчисленіи не разассигнованныхъ, но уже разрѣшенныхъ расходовъ въ текущемъ году и по статьѣ, предназначенной для этой цѣли по смѣтѣ, или же таковыя денежныя средства могутъ быть собраны лишь со временемъ, когда и изъ какихъ именно источниковъ, для избѣжанія напрасныхъ проэктовъ.

16. Еслибы какое либо предпріятіе, по мѣрѣ средствъ городской кассы, могло быть исполнено по частямъ и постепенно въ каждомъ году, то, при представленіи проэктовъ въ Воеводскую Коммисію, слѣдуетъ проектировать и объяснить со всею точностью таковое раздѣленіе работъ, времени и капиталовъ.

17. Въ случаѣ явной пользы для городовъ или необходимой надобности, можно вмѣстѣ съ тѣмъ предлагать получить какой либо капиталъ, обращая однако особое вниманіе на то, не понизится ли, отъ убытка въ получаемомъ ежегодно въ пользу городской кассы процентѣ, состояніе доходовъ ея на столько, что она не была бы въ состояніи удовлетворить ежегодныхъ необходимыхъ обыкновенныхъ расходовъ.

18. Еслибы, наконецъ, состояніе городской кассы не было достаточно для производства какого либо необходимаго расхода, или какая либо сумма изъ наличныхъ средствъ этой кассы должна бы была быть сберегаема на будущее время, на болѣе важный и полезный для города предметъ, въ такомъ случаѣ можно употребить въ помощь жителей города или къ чрезвычайной складкѣ, или, по крайней мѣрѣ, къ безплатной свозкѣ матеріала, и составленную совмѣстно съ муниципальнымъ Правленіемъ раскладку таковой повинности, вмѣстѣ съ уважительными причинами, представить при проэктѣ на утвержденіе Вое-

oszacować wypada, aby przez publiczną licytacyę sprzedane, w niejakiéj części, koszta nowéj budowli zastąpić mogły.

15. Następnie przekonać się, jak dalece fundusze kassy miejskiéj z dawniejszych oszczędzeń, po odtrąceniu niezaassygnowanych lecz upoważnionych wydatków z roku bieżącego i z tytułu na ten cel w etacie wskazanego, mogą być wystarczającemi, lub dopiero z czasem, kiedy i z jakich źródeł zebranemi być mogą, ażeby próżnych nie robić projektów.

16. Jeżeliby zaś, w miarę możności kassy miejskiéj, przedsięwzięcie jakie częściami z kolei corocznie uskutecznionéni być mogło, takowy podział roboty, czasu i funduszów, przy przesłaniu projektów Kommissyi Wojewódzkiéj zaproponować, i z wszelką dokładnością usprawiedliwić należy.

17. W przypadku oczywistéj dla miast korzyści, lub koniecznéj potrzeby, można zarazem proponować podniesienie jakiego kapitału, z baczną jednakże uwagą, czy przez ubytek pobieranego na rzecz kassy miejskiéj corocznie procentu, stan jéj dochodów o tyle nie zniży się, że niezbędnych, zwyczajnych, corocznych wydatków, zaspokoić nie byłaby w stanie.

18. Jeżeli na ostatek stan kassy miejskiéj, do poniesienia koniecznego jakowego wydatku nie byłby wystarczającym, albo summa jaka, na cel ważniejszy i dla miasta pożyteczny z zasobu téjże kassy nadal oszczędzoną byćby musiała, w takim przypadku, użyć można w pomoc mieszkańców miasta, albo do nadzwyczajnéj składki, albo przynajmniéj do zwiezienia bezpłatnego materyału, a rozkład takowego obowiązku z Urzędem municypalnym sporządziwszy, Kommissyi Wojewódzkiéj, wraz z udowodnionemi przyczynami, przy projekcie do potwierdzenia przedstawić. — Takowe przypadki, szczegól-

водской Коммисіи. Таковые случаи въ особенности могутъ быть допущены во всѣхъ полицейскихъ обязанностяхъ, касающихся благоустройства, какъ-то: настилки мостовыхъ, постройки мостовъ, сооруженія скотобоень, заведенія реверберовыхъ фонарей и т. п.

19. Въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ окажется надобность починить болѣе важныя строенія, или возвести новыя, для составленія проэкта будутъ командированы Воеводскою Коммисіею на мѣсто въ помощь окружные Архитекторы, съ назначеніемъ срока, къ которому они должны вмѣстѣ съѣхаться на мѣстѣ. То же самое должно быть соблюдаемо въ случаяхъ, когда окажется надобность въ нивеллировкѣ.

Для оцѣнки поименованныхъ строеній, можно ограничиться употребленіемъ къ оной способныхъ ремесленниковъ.

20. При проектированіи какихъ либо работъ, на обязанности обводоваго Коммисара лежитъ тотчасъ обдумать, заказать и обезпечить нужныхъ къ онымъ подрядчиковъ или мастеровъ, соотвѣтствующихъ предположенной цѣли, и по этому предмету изложить въ рапортѣ Воеводской Коммисіи подробное объясненіе, какимъ способомъ и кѣмъ проектируемыя работы могутъ быть исполнены. Кромѣ способностей мастеровъ, нужно также удостовѣриться о ихъ поведеніи и возможности исполненія ими предпринятаго дѣла, такъ чтобы они могли довольствоваться тремя четвертыми частями уплаты, по мѣрѣ производства работъ, а остальную четвертую часть согласились получить тогда только, когда, послѣ совершеннаго окончанія ими работъ, эти работы будутъ обревизованы и признаны удовлетворительными.

21. Для таковаго освидѣтельствованія въ важнѣйшихъ случаяхъ, Воеводская Коммисія будетъ командировать окружныхъ Архитекторовъ, въ менѣе же важныхъ, сами обводовые Коммисары, въ присутствіи Муниципальнаго Правленія и свѣдущихъ людей, не заинтересованныхъ въ этомъ дѣлѣ, должны составлять ревизіонно-сдаточные протоколы и немедленно пред-

niéj mieć mogą miejsce, we wszystkich policyjnych obowiązkach, porządku dotyczących się, jako to: położenia bruków, wybudowania mostów, wystawienia szlachtuzów, zaprowadzenia latarni rewerberowych i t. p.

19. Gdzie ważniejszych budowlów restauracya, lub nowa wystawa, okaże się być potrzebną, Kommissya Wojewódzka do zaprojektowania onéj, Budowniczych okręgowych w pomoc na miejsce przeznaczać będzie, z wskazaniem terminu, kiedy się zobopólnie zjechać na grunt mają. — Toż samo ma mieć miejsce co do przypadków, gdy się okaże potrzeba niwellacyi.

Do powyższych budowli oszacowania, poprzestać można na użyciu zdolnych rzemieślników.

20. Przy zaprojektowaniu jakiegokolwiek bądź przedsięwzięcia, zaraz obowiązkiem będzie Kommissarza obwodowego obmyśleć, zamówić i zapewnić potrzebnych entreprenerów, lub majstrów, zamierzonemu celowi odpowiadających, a w téj mierze Kommissyi Wojewódzkiéj dokładne w rapporcie uczynić doniesienie, w jakim sposobie i przez kogo, zaprojektowane przedsięwzięcie uskutecznionêm być może. — Prócz zdolności rzemieślników, trzeba się także przekonać o ich konduicie i możności wykonania zamierzonego dzieła, ażeby trzema czwartemi częściami zapłaty, w miarę postępu roboty kontentować się mogli, a ostatnią czwartą część, dopiero odbierali, gdy ukończona przez nich robota, zrewidowaną i za dobrą uznaną zostanie.

21. Do takowego uznania, w przypadkach ważniejszych, Kommissya Wojewódzka Budowniczych okręgowych wyznaczać będzie, w mniéj ważnych zaś, sami Kommissarze obwodowi, w przytomności Urzędu municypalnego i znawców, do rzeczy nieinteressowanych, protokóła odbiorcze spisywać i Kom-

ставлять оные, для разрѣшенія окончательной уплаты, въ Воеводскую Коммисію.

Хотя же, въ чрезвычайныхъ случаяхъ, самъ Бургомистръ съ Лавниками, въ присутсвіи свѣдущихъ людей, нашелся бы въ необходимости составить сдаточный протоколъ, то этотъ протоколъ не можетъ имѣть силы, безъ посвидѣтельствованія обводовымъ Коммисаромъ, что таковой признается имъ удовлетворительнымъ.

22. Обводовые Коммисары, при объѣздѣ городовъ, обязаны лично удостовѣряться, какимъ образомъ исполняются предпринятыя и заказанныя въ городахъ работы, въ случаѣ же усмотрѣнія замедленія или какой либо неисправности, приводить оные въ порядокъ на мѣстѣ и доносить о томъ Воеводской Коммисіи, такъ какъ они вмѣстѣ съ Бургомистрами будутъ подлежать отвѣтственности за всякія могущія произойти отъ этого убытки или замедленія.

Варшава, 15 Января, 1822 года.

Министръ Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 210.

missyi Wojewódzkiéj bezzwłocznie, do zadecydowania ostatecznéj wypłaty, odsyłać mają.

A chociażby w nadzwyczajnym przypadku, Burmistrz sam z Ławnikami i w przytomności znawców, protokół odbiorczy spisać znajdował się w konieczności, ten jednakże, bez sprawdzenia Kommissarza obwodowego i poświadczenia, że jest dostatecznym, wagi miéć nie może.

22. Kommissarze obwodowi, w czasie objazdu miast, naocznie przekonać się powinni, czyli i w jakim sposobie przedsięwzięte i ugodzone po miastach roboty, uskutecznione bywają, w przypadku dostrzeżenia zwłoki, lub jakiéjkolwiek nieprzyzwoitości, takowe na miejscu sprostować i Kommissyi Wojewódzkiéj donosić; oni bowiem, wraz z Burmistrzami, będą odpowiedzialnymi za wszelkie z tąd wyniknąć mogące szkody lub opóźnienia.

Warszawa, d. 15 Stycznia 1822 roku.

Minister Spraw Wewnętrznych i Policyi,
(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 210.

№ 2.

О постройкѣ въ казенныхъ городахъ необходимыхъ хозяйственныхъ строеній посредствомъ подрядчиковъ.

(7 Мая 1822 года).

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Усмотрѣвъ изъ представленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи:

что во многихъ казенныхъ городахъ оказывается нужнымъ возвести разныя хозяйственныя строенія, какъ-то: гостинницы, кирпичные и пивоваренные заводы, скотобойни, мясные ряды, мосты, мельницы, бани и тому подобныя, могущія служить для общественнаго удобства и для увеличенія городскихъ доходовъ, постройка же оныхъ, за недостаткомъ наличныхъ суммъ въ городскихъ кассахъ, останавливается на нѣсколько лѣтъ, отъ чего городскіе доходы терпятъ убытокъ, мы постановили и постановляемъ:

Статья. 1.

Въ казенныхъ городахъ, въ которыхъ окажется необходимость возвести вышеозначенныя хозяйственныя строенія, ра-

№ 2.

Potrzebne budowle gospodarskie w miastach rządowych, mają być stawiane za pomocą przedsiębierców.

(d. 7 Maja 1822 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, zważając:

że w wielu miastach narodowych, okazuje się potrzeba różnych budowli gospodarskich jakoto: austeryi, cegielni, browarów, szlachtuzów, jatek, mostów, młynów, łaźni i tym podobnych, które służyć mogą dla wygody publiczności i do pomnożenia dochodów miejskich; pobudowanie zaś takowych, dla niedostatku gotowych funduszów po szczególnych kassach miejskich, wymaga kilkoletniego upływu czasu, przez co dochody miejskie wystawiane są na straty, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

W miastach narodowych, w których się okaże potrzeba stawiania rzeczonych wyżéj budowli gospodarskich, budowle te

боты отдаются подрядчикамъ, которые изъявятъ желаніе произвести эти постройки на свой счетъ, по утвержденному проэкту и смѣтѣ издержекъ, съ предоставленіемъ этимъ подрядчикамъ на извѣстное число лѣтъ дохода съ арендпаго содержанія оныхъ, до тѣхъ поръ, пока издержанная ими на постройку сумма не будетъ пополпена арендпымъ доходомъ; по истеченіи каковаго времени, сказапныя строенія будутъ сданы въ хорошемъ состояніи и сдѣлаются собственностью подлежащихъ городовъ.

Исполненіе настоящаго постановленія предписывается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Варшава, 7 Мая 1822 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 2,417.

№ 3.

Объ условіяхъ сооруженія строеній посредствомъ подрядчиковъ.

(20 Мая 1822 г.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Впослѣдствіе предписанія отъ 6 Апрѣля с. г., за N. 627, Правительственная Коммисія препровождаетъ при семъ въ Вое-

mają być stawiane za pomocą przedsiębierców, którzy takowe własnym kosztem podejmą się postawić, według zatwierdzonego planu i wykazu kosztów, z zapewnieniem tymże przedsiębiercom dochodu z dzierżawy na pewne lata, to jest do czasu, w którym przez potrącenie dzierżawy, wyłożone przez nich koszta, będą mogły być im wynagrodzone, po upłynieniu którego czasu, budowle w dobrym stanie oddane, staną się własnością respective miast.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Warszawa, dnia 7 Maja 1822 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Nr. 2417.

№ 3.

O warunkach stawiania budowli, za pomocą przedsiębierców.

(d. 20 Maja 1822 r.)

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W dalszym ciągu rozporządzenia swego z dnia 6 Kwietnia r. b. Nr. 627, przesyła Kommissyi Wojewódzkiéj, w ko-

водскую Коммисію къ исполненію засвидѣтельствованную копію съ постановленія Князя Намѣстника, состоявшагося въ 7 день Мая с. г., разрѣшающаго возводить хозяйственныя строенія въ городахъ, не имѣющихъ достаточныхъ суммъ, посредствомъ подрядчиковъ.

Кромѣ того, вмѣняется въ обязанность Воеводской Коммисіи наблюдать, чтобы, въ случаѣ принятія отъ подрядчика обязательства, которое, вмѣстѣ съ планомъ и смѣтою издержекъ предположенной постройки, должно быть представлено на утвержденіе Правительственной Коммисіи, поставлено было непремѣннымъ условіемъ, что, по истеченіи арендпаго срока, пріемъ строенія въ хорошемъ состояніи будетъ производиться воеводскимъ Архитекторомъ.

Варшава, 20 Мая 1822 года.

Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. $^{286}/_{727}$.

pii wierzytelnéj, do wykonania, postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego, na dniu 7 Maja r. b. zapadłe, dozwalające stawiania budowli gospodarskich, za pomocą przedsiębierców, po miastach niemających wystarczających funduszów.

Poleca przytém Kommissyi Wojewódzkiéj dopilnowanie, aby w razie przyjęcia deklaracyi od entreprenera, która Kommissyi Rządowéj, wraz z planem i anszlagiem kosztów budowli stawiać się mającéj, do potwierdzenia przesłana być winna, wyraźnie był zastrzegany warunek, że po ekspiracyi dzierżawy, odbiór budowli w dobrym stanie, przez Budowniczego wojewódzkiego dopełnionym zostanie.

Warszawa, dnia 20 Maja 1822 roku.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. $^{286}/_{727}$.

№ 4.

О томъ, чтобы, при представленіи проэктовъ построекъ, были доставляемы свѣдѣнія о имѣющихся для сего суммахъ.

(15 Февраля 1827 года).

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Усмотрѣвъ, что Воеводская Коммисія, представляя проэкты разныхъ городскихъ построекъ или другихъ улучшеній, вмѣстѣ съ планами и смѣтами издержекъ, нерѣдко не доноситъ, имѣются ли въ кассѣ города, въ которомъ предполагается произвести эти работы, потребныя на это суммы, отъ чего не можетъ послѣдовать окончательное рѣшеніе дѣла и возникаетъ необходимость въ производствѣ переписки, замедляющей ходъ дѣла, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи симъ предписываетъ Воеводской Коммисіи: впредь, при представленіи проэктовъ относительно приведенія въ порядокъ городовъ въ своемъ воеводствѣ, вмѣстѣ съ тѣмъ доносить, какія изъ предположенныхъ работъ имѣютъ быть приведены въ исполненіе и какія для этого имѣются въ городской кассѣ средства, отъ прежнихъ ли остатковъ, наличными, или отъ доходовъ, имѣющихъ поступить въ тѣ годы, когда будутъ производиться и самыя работы.

Вмѣстѣ съ тѣмъ Правительственная Коммисія предупреждаетъ, что, въ случаѣ несоблюденія настоящаго распоряженія,

№ 4.

Przy podawaniu projektów budowli donosić, jakie są na to fundusze.

(d. 15 Lutego 1827 roku).

do
do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Dostrzegając, że Kommissya Wojewódzka, podając projekta do różnych budowli miejskich, lub innych uporządkowań, obok przesyłania na to planów, wraz z wykazami kosztów, częstokroć nie wyraża, czyli kassa miasta tego, w którém mają być roboty wykonane, posiada dostateczny fundusz, przez co interes stanowczo zdecydowany być nie może, a ztąd wynika potrzeba korrespondencyj, rzecz na zwłokę wystawiających; przeto Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi poleca niniejszém Kommissyi Wojewódzkiéj, aby nadal, podając projekta do uporządkowania miasta w swojém województwie, donosiła razem, jakie zamierzone roboty mają być do skutku doprowadzone, tudzież, jakie kassa miejska posiada na to fundusze, czyli to z dawniejszych pozostałości w gotowiźnie, lub z wpływu w tych latach, w których roboty mają być wykończone.

Ostrzega przytém Kommissya Rządowa, że w razie niezastosowania się do niniejszego rozporządzenia, korresponden-

проистекающая отъ этого переписка будетъ пересылаться на счетъ Воеводской Коммисіи.

Варшава, 15 Февраля 1827 года.

Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. 180.

№ 5.

О представленіи вмѣстѣ съ проэктами на производство работъ въ городѣ проэктовъ условій торговъ.

(23 Октября 1833 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Усмотрѣвъ, что принятый нѣкоторыми Воеводскими Коммисіями способъ исполненія § 8 постановленія Совѣта Управленія отъ 16 (28) Мая прошлаго года относительно условій торговъ, представляемыхъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи, причиняетъ большую потерю времени и увеличиваетъ

cye z przedmiotu, o którym mowa, wypływające, na koszt Kommissyi Wojewódzkiéj będą prowadzone.

Warszawa, dnia 15 Lutego 1827 roku.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*

Nr. 180.

№ 5.

Jednocześnie z prejektami na przedsięwzięcia w mieście, przedstawianemi być mają projekta do warunków licytacyjnych.

(d. 23 Października 1833 r.)

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Dostrzegłszy, że przyjęty przez niektóre Kommissye Wojewódzkie sposób wykonywania § 8 postanowienia Rady Administracyjnéj z dnia 16 (28) Maja r. b., co do warunków licytacyjnych, które Kommissyi Rządowéj do potwierdzenia przedstawiane bywają, staje się przyczyną znacznéj straty cza-

переписку именно тѣмъ, что прежде представляются смѣты на починки или постройки, отдаваемыя съ публичныхъ торговъ, а потомъ уже; послѣ утвержденія оныхъ, доставляются условія торговъ, подлежащія утвержденію Правительственной Коммисіи; желая за тѣмъ предотвратить возникающія отъ этой двойной переписки неудобства и замедленіе, Правительственная Коммисія предписываетъ Воеводской Коммисіи, чтобы на будущее время, представляя смѣты издержкамъ или проекты на производство какихъ либо работъ, подлежащихъ, согласно приведенному постановленію, исполненію посредствомъ отдачи съ публичныхъ торговъ, по которымъ условія торговъ подлежатъ утвержденію Правительственной Коммисіи, она прилагала къ своимъ представленіямъ проэкты таковыхъ условій, для того, чтобы, если будетъ предписано производство торговъ, то условія оныхъ могли бы быть утверждены одновременно и при одномъ и томъ же предписаніи препровождены къ исполненію.

Варшава, 23 Октября 1833 года.

По порученію Главнаго Директора,
Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Войда.*

N. 12510/23520.

---

su i pomnaża korrespondencye, a mianowicie przez to, że przedstawiane bywają najprzód anszlagi na restauracye lub budowy, przedmiotem licytacyi być mające, a dopiero później, po uzyskaniu potwierdzenia, nadsyłane są warunki licytacyjne, od potwierdzenia Kommissyi Rządowéj zależące; chcąc przeto zapobiedz wynikającym z téj podwójnéj korrespondencyi niedogodnościom i zwłoce, poleca Kommissyi Wojewódzkiéj, ażeby na przyszłość, przedstawiając wykazy kosztów, lub projekta na jakiebądź przedsiewzięcia, które, stosownie do zacytowanego postanowienia, za pośrednictwem licytacyi powinny być wykonane, a do którego warunki licytacyjne, od potwierdzenia Kommissyi Rządowéj zależą, projekt do takowych warunków, zaraz przy tém przedstawieniu dołączała, a tym sposobem, jeżeli licytacya zostanie zarządzoną, warunki do niéj zaraz przy jednym reskrypcie potwierdzone i do wykonania przesłane będą.

Warszawa, d. 23 Października 1833 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Wojda.*

Nr. $^{12510}/_{23520}$.

№ 6.

Распоряженіе о заведеніи по городамъ контроля, имѣющаго служить основаніемъ для предпринятія и производства работъ по приведенію городовъ въ порядокъ.

(2 (14) Іюля 1836 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Желая ввести однообразіе, порядокъ и систематическое распредѣленіе всякихъ работъ, относящихся въ приведенію въ порядокъ городовъ, по мѣрѣ того, что оказывается болѣе нужнымъ, по мѣрѣ денежныхъ средствъ и иныхъ мѣстныхъ обстоятельствъ, чтобы такимъ образомъ отклонить поспѣшное представленіе проэктовъ и разныхъ ходатайствъ, влекущихъ за собою весьма часто безполезные расходы; желая также преподать вѣрное основаніе къ повѣркѣ того, что со временемъ слѣдовало бы представить и сдѣлать, и отъ чего зависитъ успѣхъ приведенія въ порядокъ городовъ; наконецъ, желая, чтобы, предпринимаемыя по городамъ важнѣйшія работы были представляемы на утвержденіе въ соотвѣтственное время года и не зависѣли отъ произвола болѣе или менѣе опытнаго городскаго чиновника,—Правительственная Коммисія предписываетъ: чтобы обводовые Коммисары или Адъюнкты городовъ, при помощи Архитекторовъ или обводовыхъ Инженеровъ или же Президентовъ и Бургомистровъ городовъ, составляли на мѣстѣ въ каждомъ го-

№ 6.

Rozporządzenie o zaprowadzeniu po miastach kontrolli, mającéj służyć za zasadę, do przedsiębrania i wykonywania robót melioracyjnych.

(d. 2 (14) Lipca 1836 roku).

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Prągnąc zapewnić jednostajność, porządek i systematyczny rozkład robót wszelkich, do uporządkowania miast ściągających się, w miarę tego co jest pilniéj potrzebném, w miarę funduszu i innych miejscowych okoliczności, aby tym sposobem zapobiedz dorywczemu podawaniu projektów i różnych potrzeb, częstokroć bezkorzystne za sobą pociągających wydatki; pragnąć nadto zapewnić pewną podstawę do skontrolowania tego, co z kolei czasu przedstawić i zrobićby należało, a od czego postęp w uporządkowaniu miast zawisł; nakoniec pragnąc, aby ważniejsze roboty, po miastach przedsiębrać się mające, w właściwéj porze roku, pod zatwierdzenie przedstawione były i nie zależały od złéj lub dobréj chęci, częstokroć mniéj obeznanego urzędnika miejskiego; Kommissya Rządowa następujące wydaje rozporządzenie: ażeby Kommissarze Obwodowi lub Adjunkci Miast, z pomocą, czy to Budowniczych i Inżenierów obwodowych, czy też Prezydentów i Burmistrzów miast, na miejscu, w każdém mieście,

роде, по производеннымъ прежде личнымъ осмотрамъ, точную табель, съ объясненіемъ въ графахъ оной:

Пунктъ I. Что, въ какомъ городѣ, кромѣ того что уже существуетъ, должно быть еще построено или пріобрѣтено на счетъ городской кассы и въ пользу города, смотря по состоянію денежныхъ средствъ, или посредствомъ обывательскихъ складокъ?

Пунктъ II. Гдѣ и въ какой постепенности, въ которой именно улицѣ или рынкѣ, должны быть устроены мостовыя, возведены мосты, построены колодцы, насосы и т. п.?

Пунктъ III. Гдѣ, какія и въ какой постепенности должны быть произведены работы, съ употребленіемъ мѣстной шарварковой повинности, какъ напримѣръ: для выравниванія улицъ, площадей, водостоковъ, канавъ, постройки мостовъ, насыпки плотинъ, заведенія публичныхъ для прогулки садовъ или площадей, также разсадниковъ, приведенія въ порядокъ береговъ, и протекающихъ чрезъ городъ ручьевъ и рѣчекъ?

Контроль этотъ долженъ распространяться по крайней мѣрѣ на протяженіе десяти лѣтъ; всѣ какъ вышеисчисленныя надобности, такъ и тѣ, которыя еще окажутся необходимыми при ревизіи по мѣстнымъ отношеніямъ, слѣдуетъ записывать въ контроль этотъ поочередно, начиная съ тѣхъ, которыя уже приводятся въ исполненіе, потомъ вносить тѣ, которыя требуютъ безотлагательнаго и самоскорѣйшаго исполненія а наконецъ уже прочія, смотря по важности и вліянію оныхъ на увеличеніе доходовъ и благоустройства города. Контроль этотъ, долженъ служить основаніемъ къ представленію поочередно мнѣній на

po dopełnionéj wprzód naocznéj rewizyi, sporządzili dokładną tabellę, w rubrykach wykazywać mającą:

Ustęp 1. Cò w którém mieście kosztém kassy miejskiéj, i na rzecz miasta, ze względem na stan funduszów, lub za pomocą składki obywatelskiéj, wybudowaném, albo sprawioném być jeszcze powinno, oprócz tego, co już istnieje?

Ustęp 2. Gdzie i w jakiéj kolei, w któréj ulicy lub rynku, powinny być położone bruki, wystawione mosty, wybudowane studnie, pompy i t.p.?

Ustęp 3. Gdzie, jakie i w jakiéj kolei, z użyciem szarwarku miejscowego, powinny być wykonane roboty, jak np. względem splantowania ulic, placów, uregulowania ścieków, kanałów, budowy mostów, sypania grobel, założenia ogrodów lub placów spacerowych, szkółek drzew, uporządkowania brzegów strumieni, rzeczek przez miasto płynących?

Kontrolla ta rozciągać się ma przynajmniéj na przeciąg lat dziesięciu; potrzeby wszelkie, które powyżéj wyliczono, lub które jeszcze przy rewizyi, wedle miejscowych stosunków, okażą się niezbędnemi, w kontrolli téj należy kolejnie zapisywać, zaczynając od tych, które są już w wykonaniu, daléj które są najpilniejsze, gwałtownego, a przynajmniéj rychlejszego wykonania wymagające, po nich dopiero inne, wedle swojéj ważności i wpływu, na powiększenie dochodów i porządku miasta. Kontrolla ta, ma służyć za zasadę do podawania z kolei wniosków pod zatwierdzenie Kommissyi Rządowéj, bez jakich nic

утверждепіе Правительственпой Коммисіи, безъ коихъ ничего болѣе важнаго не должно быть начинаемо; даже Правительственпая Коммисія, разсматривая этотъ контроль, сама будетъ того требовать, а еслибы въ продолженіе текущихъ 10-ти лѣтъ оказалось что нибудь нужнымъ, она внесетъ въ этотъ же контроль.

Въ представленіи на утвержденіе мнѣній и проэктовъ, Воеводская Коммисія не должна стѣсняться недостаткомъ въ подлежащей городской кассѣ запаснаго капитала, ибо если только та же городская касса имѣетъ, для свободнаго распоряженія Правительственной Коммисіи, столько смѣтныхъ суммъ, что изъ опыхъ будетъ въ состояніи ежегодно назначить и уплачивать извѣстную часть на покрытіе долга, въ такомъ случаѣ означенпому городу на производство пужныхъ и полезныхъ улучшеній будетъ отпускаться заемъ изъ общихъ городскихъ остатковъ, какъ это дѣлалось до настоящаго времени, чтобы такимъ употребленіемъ этихъ остатковъ обезпечить пользу даже тѣмъ городамъ, которые, за одинъ разъ, собственными средствами не въ состояніи понести значительныхъ расходовъ.

Но самое важное, на что обращается вниманіе Воеводской Коммисіи, это то, чтобы всѣ предположенныя къ производству въ городахъ работы были представлены на утвержденіе въ соотвѣтственное время года, дабы всегда въ зимнее время было возможно испросить утвержденіе тѣхъ работъ, которыя должны начаться съ весною и кончиться въ теченіе лѣтняго времени.

Виновныхъ въ несоблюденіи этого и допущеніи несоотвѣтственныхъ и вредныхъ дѣйствій Правительственная Коммисія будетъ подвергать взысканію.

Этотъ контроль долженъ быть составленъ по каждому городу отдѣльно въ 4-хъ экземплярахъ, изъ которыхъ одинъ долженъ храниться у Бургомистра, другой у обводоваго Коммисара, третій при дѣлахъ Воеводской Коммисіи, а четвертый долженъ быть представленъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ. Для исполненія этого весьма важнаго занятія, Правительственная Коммисія назначаетъ срокъ къ 15 Декабря сего

ważniejszego rozpoczynaném być nie powinno; sama nawet Kommissya Rządowa rozpatrując się w niéj, czynić będzie o to wezwania; a gdyby się co okazało w ciągu lat 10 bieżących potrzebném, to się do téjże kontrolli dopisze.

W przedstawianiu pod zatwierdzenie wniosków i projektów, niech Kommissya Wojewódzka nie wstrzymuje się brakiem funduszu zapasowego właściwéj kassy miejskiéj, albowiem, jeżeli tylko taż kassa miejska posiada tyle funduszu etatowego do wolnéj Kommissyi Rządowéj dyspozycyi, iż z niego corocznie pewną część na zwrot długu przeznaczyć i uiszczać będzie w stanie, wówczas miastu takiemu, na potrzebne i użyteczne zakłady melioracyjne pożyczki, z ogólnych remanentów miejskich, udzielać będzie, jak to dotychczas ma miejsce; aby przez taki obrót i użycie tychże remanentów, zapewnić korzyści nawet tym miastom, które na raz jeden, własnemi siłami, znacznych wydatków ponieść nie są w stanie.

Lecz ważną nader jest rzeczą i na takową zwraca się uwaga Kommissyi Wojewódzkiéj, aby roboty, przedsiębrać się mające po miastach w właściwym czasie i porze roku, pod zatwierdzenie przedstawiane były, aby zawsze czas zimowy służył do pozyskania potwierdzeń na to, co z początkiem wiosny rozpocząć, a w ciągu lata wykonać należy.

Za niewłaściwe i szkodliwe w téj mierze postępowanie Kommissya Rządowa winnych karać będzie.

Kontrolla ta winna być z każdego miasta uformowaną i spisaną w 4 egzemplarzach, z których jeden u Burmistrza, drugi u Kommissarza obwodu, trzeci w aktach Kommissyi Wojewódzkiéj pozostawionym, a czwarty do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych nadesłanym być ma. Do załatwienia téj nader ważnéj czynności, Kommissya Rządowa na-

года, по истечении котораго, виновные будутъ подвергнуты взысканію.

На основаніи этого же контроля, обводовые Коммисары или Адъюнкты-надзиратели городовъ должны впредь ежегодно въ каждомъ городѣ, въ Сентябрѣ и Октябрѣ мѣсяцахъ, производить лично осмотры для удостовѣренія о состояніи и успѣхѣ работъ предпринятыхъ по улучшенію городовъ, или въ то же время уже указанныхъ контролемъ къ производству.

Во время таковаго обозрѣнія долженъ быть въ присутствіи всего состава Муниципальнаго Управленія осмотрѣнъ весь городъ, не исключая ни одного уголка, такъ, чтобы ничто не могло ускользнутъ отъ взгляда ревизующаго лица относительно порядка, чистоты и иныхъ надобностей, какъ въ видахъ возвышенія городскихъ доходовъ, такъ и въ видахъ улучшенія состоянія города другимъ какимъ либо образомъ.

Въ это-то собственно время слѣдуетъ обращать особенное вниманіе:

1. Имѣетъ ли городъ планъ усадебъ, утвержденный Правительственною Коммисіею, и приводится ли въ порядокъ направленіе улицъ по этому плану?

2. Не слѣдовало ли бы съ теченіемъ времени и перемѣною мѣстныхъ отношеній, сдѣлать въ утвержденномъ регуляціонномъ планѣ нѣкоторыя измѣненія, о которыхъ слѣдовало бы войти особо съ представленіемъ въ Правительственную Коммисію?

3. Если по настоящее время не было сдѣлано плана городскимъ усадьбамъ, найдутся ли средства и какія именно для обезпеченія ожидаемыхъ послѣдствій, примѣняясь къ распоряженію Правительственной Коммисіи отъ 20 Сентября (2 Октября) прошлаго года, за N. $^{7645}/_{16525}$?

4. Приняты ли старанія, при постепенной и очередной регуляціи улицъ, о выпрямленіи всякихъ оградъ, объ удаленіи отъ улицъ или перенесеніи хозяйственныхъ строеній, о приведеніи въ порядокъ входовъ въ дома, съ воспрещеніемъ стѣ-

znacza czas do dnia 15 Grudnia r. b., po upływie którego, kara na winnych będzie wymierzoną.

Odtąd, na zasadzie téjże saméj kontrolli, Kommissarze obwodowi lub Adjunkci — Dozorcy miast, każdego roku, w miesiącu Wrześniu i Październiku, w każdém mieście powinni odbywać naoczne rewizye, dla przekonania się o stanie i postępie robót amelioracyjnych zarządzonych, lub kontrollą już do uskutecznienia w tym czasie wskazanych.

W czasie takowéj rewizyi, całe miasto wszędzie, nie wyłączając żadnego zakątka, w przytomności całego składu Urzędu municypalnego, tak zrewidowaném być powinno, ażeby nic oka rewidującego nie uszło, pod względem porządku, czystości i innych potrzeb, czy to do podniesienia dochodów miasta, czyli też w innym sposobie do podźwignienia jego stanu, ściągających się.

W tym to właśnie czasie, zwracać pilną uwagę należy:

1. Czy miasto posiada plan siedzib, przez Kommissyę Rządową zatwierdzony, i czyli regulacya ulic wedle takowego odbywa się?

2. Czyli z upływem czasu i ze zmianą miejscowych stosunków, nie wypadałoby poczynić pewnych modyfikacyj w zatwierdzonéj regulacyi, a któreby oddzielnie Kommissyi Rządowéj przedstawić należało?

3. Jeżeli planu siedzib miasta dotąd zrobionego nie było, czyli są i jakie środki do zapewnienia pożądanego w téj mierze skutku, stosując się do rozporządzenia Kommissyi Rządowéj z dnia 20 Września (2 Października) r. z., Nr. $^{7645}/_{16525}$.

4. Czyli w stopniowém i kolejném regulowaniu ulic, starano się o wyprostowanie wszelkiéj grodźby, o usunięcie od ulic lub przeniesienie budowli ekonomicznych, o uporządkowanie wchodów do domów, z zabronieniem ścieśniania trotuarów

сненія тротоаровъ лѣстницами, или погребовыми входами, о передѣлкѣ соломенныхъ крышъ и сдѣланныхъ изъ мазалки трубъ, и, наконецъ, о сломкѣ безобразнаго, или угрожающаго разрушеніемъ или опасностію отъ огня строенія, согласно правиламъ, изложеннымъ въ постановленіи отъ 27 Мая 1817 года.

5. Какія именно приняты мѣры, чтобы незастроенныя мѣста были застроены или по крайней мѣрѣ порядочно обведены заборомъ и обсажены деревьями, дабы, такимъ образомъ занявъ пустыя мѣста, придать хотя и самому бѣдному городу лучшій видъ.

6. Не предстоитъ ли надобность въ употребленіи дорожной шарварковой повинности, хотябы въ двойномъ количествѣ, для выравненія рынковъ, публичныхъ плацовъ, вывозки изъ города навоза и другихъ нечистотъ, выравненія и насыпи хрящемъ улицъ, согласно нивеллировкѣ, сдѣланной обводовымъ Архитекторомъ или Инженеромъ, приведенія въ порядокъ канавъ и т. п., каковую шарварковую повинность тотчасъ назначить и отдать подъ надзоръ Бургомистра съ помощью городскихъ служителей, съ тѣмъ, чтобы въ употребленіи этой повинности былъ представленъ отчетъ.

7. Содержатся ли всегда въ хорошемъ состояніи и чистотѣ мостики на канавахъ, въѣзды въ города, а также акуратно ли производятъ владѣльцы домовъ очистку находящихся при ихъ домахъ мостовыхъ и канавъ.

Составленный со всею точностію протоколъ о произведенной такимъ образомъ ревизіи долженъ быть ежегодно, непремѣнно въ Ноябрѣ мѣсяцѣ, представленъ въ Воеводскую Коммисію, которая, по подробномъ разсмотрѣніи и оцѣнкѣ онаго, сдѣлаетъ выговоръ нерадивымъ и распорядится о производствѣ дальнѣйшихъ работъ, въ порядкѣ, изложенномъ въ контролѣ объ улучшеніяхъ, или укажетъ средство къ исполненію того, что было пріостановлено или оставлено безъ надлежащаго вниманія.

Во время ежегодныхъ обозрѣній городовъ нужно соображаться съ прежде составленнымъ протоколомъ и отмѣчать въ

schodami, lub szyjami piwnicznemi, o przeistoczenie dachów słomianych, kominów lepionych, o zniesienie nakoniec szpetnéj lub niebezpieczeństwem zawalenia się i ognia grożącéj budowli, wedle przepisów, objętych postanowieniem z d. 27 Maja 1817 roku.

5. Czyli przedsiewzięto i jakie środki, aby place puste zabudowanemi, a przynajmniéj porządnie oparkanionemi i drzewiną obsadzonemi były, aby tym sposobem pustość miejsca zapełnić i przyjemniejszą postać, chociaż biedniejszemu miastu, nadać.

6. Czyli zachodzi potrzeba użycia szarwarku drogowego miejskiego, choćby w podwójnéj ilości, do wyrównania rynków, placów publicznych, wyczyszczenia miasta z gnojów i innych nieczystości, plantowania i żwirowania ulic, podług niwellacyi, przez Budowniczego lub Inżeniera obwodu uskutecznić się winnéj, uporządkowania kanałów i t. p., który to szarwark zaraz przeznaczyć i pod dozór Burmistrza, z pomocą oficyalistów miejskich, oddać, zastrzegając, ze skutecznego onegoż użycia, rachunek.

7. Czyli mostki na rynsztokach, wjazdy do miast, w dobrym i ochędożnym stanie zawsze są utrzymywane, równie, czyli właściciele domów bruki i rynsztoki, przy tychże położone, regularnie czyszczą.

W ten sposób uskutecznionéj rewizyi miasta protokół sumiennie spisany, corocznie w miesiącu Listopadzie koniecznie, Kommissyi Wojewódzkiéj przesłany być winien, która go skrupulatnie przejrzy, oceni, opieszałych napomni, dalsze roboty zarządzi w porządku kontrollą melioracyjną objętym, lub wskaże zaradcze środki, do wykonania tego, co było zaniedbaném lub wstrzymaném.

W czasie rewizyj corocznych miast, protokół poprzedni za zasadę brać należy, a w kontrolli melioracyjnéj notować, co już wykonaném zostało.

контролѣ объ улучшеніяхъ, что именно приведено уже въ исполненіе.

Ежели подвѣдомственные чиновники будутъ стараться оказать полное усердіе для пользы службы и общаго порядка, тогда Правительственная Коммисія можетъ надѣяться, что настоящее распоряженіе не останется безъ послѣдствій и принесетъ ожидаемую пользу.

Особенную обязанность Правительственная Коммисія возлагаетъ на обводовыхъ Коммисаровъ и Адъюнктовъ-надзирателей городовъ, тѣмъ болѣе, что эти послѣдніе, получая добавочное содержаніе изъ городскихъ суммъ, должны заботиться болѣе о приведеніи въ порядокъ и процвѣтаніи городовъ.

Еслибы Предсѣдатель Воеводской Коммисіи, во время объѣзда воеводства и при обозрѣніи всѣхъ отраслей службы, замѣтилъ со стороны какого либо чиновника нерадѣніе, оплошность, злонамѣреніе, то долженъ ему сдѣлать выговоръ и, по мѣрѣ совершеннаго имъ проступка, подвергнуть его взысканію и болѣе строгой отвѣтственности, тѣмъ болѣе, что Правительственная Коммисія подобнымъ же образомъ будетъ требовать отчета о дѣйствіяхъ и ожидаемыхъ результатахъ отъ Предсѣдателя Воеводской Коммисіи.

Варшава, 2 (14) Іюля 1836 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Головинъ.*

N. 16533/30205.

Jeżeli na szczeréj chęci, gorliwości o dobro służby i zamiłowaniu porządku ogólnego, urzędnikom podwładnym zbywać nie będzie, Kommissya Rządowa spodziewać się może, że rozporządzenie niniejsze nie pozostanie bez skutku i wyda spodziewane korzyści.

Szczególniejszy obowiązek Kommissya Rządowa wkłada na Kommissarzy obwodowych i Adjunktów — Dozorców miast, tém więcéj, że ci ostatni płatni dodatkowo z funduszów miejskich, więcéj o uporządkowanie i wzrost tychże miast dbać winni.

Gdyby Prezes Kommissyi Wojewódzkiéj w czasie objazdu Województwa i przy rewizyi wszystkich gałęzi służby, spostrzegł w którymkolwiek urzędniku zaniedbanie, niechęć, złą wolę, winien go napomnieć, skarcić, lub, w miarę przekroczenia, do ostrzejszéj kary i odpowiedzialności pociągnąć, tém więcéj, że Kommissya Rządowa w podobnym sposobie zdania sprawy i rachunku z pożądanych rezultatów, od Prezesa Kommissyi Wojewódzkiéj domagać się będzie.

Warszawa, dnia 2 (14) Lipca 1836 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,
(podpisano): *Gołowin.*

Nr. $^{16533}/_{30205}$.

№ 7.

О воспрещеніи входить съ представленіемъ о производствѣ издержекъ на казенные дома, не оправданныхъ настоятельною необходимостью или пользою службы.

(7 (19) Октября 1841 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Изъ неоднократныхъ случаевъ Правительственная Коммисія убѣдилась, что Губернскія Правленія, входя съ представленіями о назначеніи суммъ на починки казенныхъ домовъ, не смотря на постоянныя стремленія Правительства къ заведенію строгой бережливости въ расходахъ, предлагаютъ по смѣтамъ такія работы, безъ которыхъ государственная служба могла бы совершенно обойтись, и, что еще важнѣе, при самомъ производствѣ работъ, не придерживаются въ точности смѣты, утвержденной Правительственною Коммисіею, но произвольно разрѣшаютъ работы, превышая сумму, назначенную по смѣтѣ, или, вмѣсто работъ, которыя, какъ необходимыя, включены были въ смѣту, производятъ работы менѣе нужныя, имѣющія цѣлью весьма часто одно частное удобство.

Чтобы прекратить на будущее время подобныя дѣйствія, которыя не только подвергаютъ казну ненужнымъ расходамъ, но еще уменьшая источникъ, опредѣленный бюджетомъ на содержаніе въ исправности казенныхъ домовъ, неоднократно постав-

№ 7.

Wzbronienie proponowania wydatków na domy rządowe, bezpośrednią potrzebą służby nieusprawiedliwionych.

(d. 7 (19) Października 1841 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Z wielokrotnych wypadków przekonywa się Kommissya Rządowa, że Rządy Gubernialne przychodząc z przedstawieniem o wyznaczenie funduszu na restauracyę domów rządowych, bez względu na ciągłe dążenia Rządu do zaprowadzenia ścisłéj oszczędności w wydatkach, proponują w anszlagach takie roboty, bez których służba rządowa zupełnie obejść by się mogła; że co większa, w samém wykonaniu robót nie stosują się ściśle do anszlagów, przez Kommissyę Rządową zatwierdzonych, lecz albo samowolnie zarządzają roboty, przekraczając summę anszlagową, albo téż w miejsce robót, które jako konieczne w anszlagu przyjętemi zostały, zarządzają roboty mniéj potrzebne, a częstokroć jedynie dogodność prywatną na celu mające.

Aby zapobiedz na przyszłość podobnemu postępowaniu, które nietylko naraża skarb na niepotrzebne koszta, ale nadto, uszczuplając zródło budżetom na utrzymanie domów rządowych wydzielone, stawia częstokroć Kommissyę Rządową

ляютъ Правительственную Коммисію въ невозможность назначить сумму на поспѣшныя и безотлагательныя починки зданій, Правительственная Коммисія симъ постановила поручить Губернскому Правленію:

1. чтобы оно на будущее время не входило съ представленіями о производствѣ какихъ либо издержекъ на казенныя зданія, не относящіяся прямо къ надобностямъ службы, ибо таковыя будутъ оставлены безъ уваженія;

2. чтобы оно, безъ предварительнаго разрѣшенія Правительственной Коммисіи, не производило, ни подъ какимъ предлогомъ, сверхсмѣтныхъ работъ, исключая случаевъ, угрожающихъ строенію при самомъ производствѣ работъ, ибо виновные въ неисполненіи этого распоряженія подвергнутся отвѣтственности и будутъ обязаны удовлетворить расходы по производству сверхъ смѣтныхъ работъ изъ собственныхъ денегъ;

3. чтобы оставшіяся въ сбереженіи по нѣкоторымъ статьямъ смѣтныя издержки, по случаю болѣе дешеваго производства работъ, или по поводу, что таковыя оказались не нужными, какъ дѣйствительно не составляющія никакого сбереженія, не были обращаемы на другіе, не помѣщенные въ смѣтѣ расходы.

Вышеизъясненное распоряженіе, Губернское Правленіе должно принять къ точному руководству.

Варшава, 7 (19) Октября 1841 года.

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бадени.*

N. $^{40033}/_{20891}$.

w niemożności wyznaczenia funduszu na nagłe i nieodzowne restauracye gmachów, Kommissya Rządowa postanowiła niniejszém polecić Rządowi Gubernialnemu:

1. iżby na przyszłość nie proponował żadnych wydatków na domy rządowe, nie ściągających się directe do potrzeby służby; gdyż takowe przyjętemi nie będą;

2. iżby, pod żadnym pozorem, robót nadanszlagowych, wyjąwszy wypadki w trakcie prowadzonych robót szkodą budowli zagrażające, bez poprzedniego upoważnienia Kommissyi Rządowéj nie zarządzał; uchybiający bowiem temu rozporządzeniu, do odpowiedzialności i zaspokojenia z własnych funduszów nadanszlagowych robót, pociągniętym zostanie.

3. iżby oszczędzone na niektórych pozycyach anszlagowe koszta, bądź z tańszego wykonania roboty, bądź z tego powodu, iż takowe nie okażą się potrzebnemi, jako rzeczywiście żadnéj oszczędności nie stanowiące, na inne wydatki, w anszlagu nie pomieszczone, obracane nie były.

Do powyższego rozporządzenia ma się Rząd Gubernialny jak najściśléj stosować.

Warszawa, d. 7 (19) Października 1841 r.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*

Nr. $^{40933}/_{20891}$.

№ 8.

О томъ, что на работы, положенныя по смѣтѣ, не могутъ быть требуемы добавочныя суммы.

(15 (27) Апрѣля) 1843 года).

Въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статсъ-Секретарь при Совѣтѣ Управленія.

Вслѣдствіе отзыва моего отъ 10 (22) Февраля с. г., за N. 1422, и рѣшенія Совѣта Управленія отъ 23 Марта (4 Апрѣля) того же года, за N. 2,875 (*), имѣю честь увѣдомить, что Его Свѣтлость Князь Намѣстникъ въ Царствѣ изволилъ приказать: дабы для прекращенія разъ навсегда требованія отъ Правительства дополнительныхъ суммъ на работы, на которыя уже однажды были составлены смѣты и пріисканы суммы, что влечетъ за собою часто большіе и непредвидѣнные расходы, Правительственная Коммисія сдѣлала распоряженіе о предписаніи Архитекторамъ и Инженерамъ, составляющимъ смѣты какимъ либо казеннымъ работамъ, что строеніе, на которое составлена смѣта, не можетъ стоить болѣе исчисленной

(*) *Примѣчаніе.* Приведенный отзывъ Статсъ-Секретаря и рѣшеніе Совѣта Управленія относятся лишь къ частному случаю, вызвавшему вышеобъявленное приказаніе Князя Намѣстника, и не заключаютъ въ себѣ никакихъ общихъ правилъ.

№ 8.

Dodatkowe fundusze na roboty anszlagami objęte, żądanemi być nie mogą.

(d. 15 (27) Kwietnia 1843 roku).

do
Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sekretarz Stanu przy Radzie Administracyjnéj.

W następstwie odezwy swojéj z dnia 10 (22) Lutego r. b., Nr. 1422 i decyzyi Rady Administracyjnéj z dnia 23 Marca (4 Kwietnia) t. r., Nr. 2875 (*), mam honor oznajmić, że wolą jest Księcia Namiestnika Królestwa, ażeby, dla położenia raz na zawsze skutecznéj tamy, żądaniu od Rządu dodatkowych funduszów na roboty, na które już raz anszlagi były sporządzone i fundusze obmyślone, co pociąga za sobą często znakomite i nieprzewidziane wydatki, Kommissya Rządowa wydała rozporządzenie, zobowiązujące Budowniczych i Inżenierów, robiących anszlagi jakichbądź robót rządowych, że budowla, przedmiotem anszlagu będąca, więcéj nad ich wyrachowanie kosztować nie będzie, i że w przeciwnym razie, wszel-

---

(*) *Uwaga.* Powołana odezwa Sekretarza Stanu i decyzya Rady Administracyjnéj odnoszą się do pojedynczego wypadku, który wyżéj objawioną wolę Namiestnika wywołał, i nie zawierają żadnego ogólnego przepisu.

суммы, и что, въ противномъ случаѣ, всѣ сверхсмѣтныя издержки они обязаны будутъ удовлетворить изъ собственныхъ денегъ.

Варшава, 15 (27) Апрѣля 1843 года.

Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 2,875.

№ 9.

О порядкѣ, который долженъ быть соблюдаемъ при представленіи проэктовъ работъ въ городахъ.

(12 (24) Января 1844 года.)

Всѣмъ Гражданскимъ Губернаторамъ восьми губерній.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Порядокъ, указанный издавна существующими и неоднократно уже подтвержденными правилами, возлагаетъ на Губернское Правленіе обязанность, чтобы дѣлаемыя въ Правительственную Коммисію представленія были ясны, основаны на вѣрныхъ данныхъ и не подлежали никакому сомнѣнію или перемѣнѣ, главнѣе же всего, чтобы таковыя были подкрѣплены надлежащими документами, на основаніи которыхъ, предметъ, одинъ разъ представленный, могъ бы быть разсмотрѣнъ и рѣшенъ окончательно.

kie koszta nadanszlagowe z własnych funduszów obowiązują się zaspokoić.

Warszawa, d. 15 (27) Kwietnia 1843.

Radca Stanu, (podpisano): *Le Brun.*

Nr. 2,875.

№ 9.

Wskazanie porządku, w jakim przedstawianemi być mają projekta robót po miastach.

(d. 12 (24) Stycznia 1844 roku.)

do

Gubernatorów Cywilnych wszystkich ośmiu Gubernij.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Porządek przepisami od dawna istniejącemi i niejednokrotnie już ponowionemi, wskazany, wkłada na Rząd Gubernialny obowiązek, aby przedstawienia do Kommissyi Rządowéj czynione, były jasne, oparte na pewnych zasadach, i nie ulegały żadnéj wątpliwości lub zmianie, głównie zaś, aby takowę wsparte były dostatecznemi dowodami, na zasadzie których przedmiot raz przedstawiony, mógłby być ostatecznie rozpoznany i zdecydowany.

Изъ многихъ однако представленій, получаемыхъ отъ Губернскихъ Правленій, а именно: о назначеніи суммъ на предполагаемыя по городамъ улучшенія, о возвратѣ изъ Банка остатковъ отъ городскихъ суммъ для производства подрядчикамъ по частямъ платежей, обезпеченныхъ контрактами, наконецъ, объ ассигнованіи денегъ, причитающихся тѣмъ же подрядчикамъ, или арендаторамъ городскихъ недвижимостей и доходовъ,—Правительственная Коммисія убѣдилась, что Губернское Правленіе, не обращая вниманія на существующія по сему предмету правила, входитъ съ представленіями, безъ надлежащаго объясненія дѣла, съ недостаточными къ оправданію своихъ требованій документами, а неоднократно и безъ всякихъ вовсе документовъ, и что иногда возвращаетъ въ Банкъ ассигновку на разрѣшенную Правительственною Коммисіею уплату, которая, по не формальности, или инымъ причипамъ, не была употреблена для соотвѣтственной цѣли.

Эти именно причины побуждаютъ Правительственную Коммисію обратить вниманіе Гражданскаго Губернатора на прекращеніе подобныхъ упущеній, съ тѣмъ, чтобы отнынѣ, въ своихъ представленіяхъ, онъ руководствовался въ точности существующими правилами.

Для отклоненія же на будущее время всякихъ недоразумѣній и предотвращенія излишней и безполезной переписки, Правительственная Коммисія постановляетъ:

1. Каждое представленіе, имѣющее цѣлью производство въ городѣ улучшеній, а вмѣстѣ съ тѣмъ назначеніе на этотъ предметъ суммъ, изъ городскихъ же источниковъ или изъ складокъ отъ жителей, имѣетъ быть подкрѣплено:

a) составленнымъ на мѣстѣ совѣщательнымъ протоколомъ, удостовѣряющимъ о необходимости производства предполагаемой работы;

b) вѣдомостью цѣнамъ матеріаловъ, выданною мѣстными властями;

c) смѣтою издержекъ;

Z licznych przecież przedstawień, od Rządu Gubernialnego odbieranych, a mianowicie o wyznaczenie funduszu na przedsięwziąść się mające po miastach melioracye, o powrócenie z Banku remanentów, dla poczynienia entreprenerom częściowych wypłat, kontraktami zapewnionych, nakoniec o wyassygnowanie należytości, przypadających tymże entreprenerom, lub dzierżawcom realności i dochodów miejskich, przekonała się Kommissya Rządowa, iż Rząd Gubernialny, niezwracając uwagi na istniejące w téj mierze przepisy, czyni przedstawienia, bez należytego wyjaśnienia interessu, na usprawiedliwienie swych żądań niedostateczne, a częstokroć żadnych nie składa dowodów, i że niekiedy zwraca Bankowi assygnacyę, na upoważnioną przez Kommissyę Rządową wypłatę, która dla braku formalności, lub innych powodów, na właściwy cel niezostała użytą.

Takie to powody skłaniają Kommissyę Rządową, do zwrócenia uwagi Gubernatora Cywilnego, na przestrzeganie podobnych uchybień, i do zobowiązania Go wyłącznie, aby odtąd przedstawienia, w ścisłém zastosowaniu się do przepisów, składane były.

Aby zaś usunąć na przyszłość wszelkie kwestye i zapobiedz tylolicznym bezpotrzebnym korrespondencyom, Kommissya Rządowa stanowi:

1. Każde przedstawienie, mające na celu dopełnienie melioracyi w mieście, a zarazem wyznaczenie na ten cel fundu-duszu, czy to ze źródeł miejskich, lub składki od mieszkańców, usprawiedliwiane być ma:

a) protokółem narady, na gruncie spisać się winnym, przekonywającym o potrzebie zarządzenia zamierzonéj roboty;

b) wykazem cen materyałów, przez Władze miejscowe wydanym;

c) wykazem kosztów;

d) составленнымъ техникомъ чертежнымъ планомъ; наконецъ,

e) составленнымъ на мѣстѣ протоколомъ, свидѣтельствующимъ о необходимости употребленія суммъ изъ городскихъ источниковъ или изъ складокъ отъ жителей.

2. Если Губернское Правленіе, во время предпринятыхъ въ городахъ улучшеній, найдетъ нужнымъ уплатить подрядчику извѣстную часть условленной по контракту суммы, въ такомъ случаѣ подрядчикъ, для полученія разрѣшенія Правительственной Коммисіи, обязанъ представить:

a) контрактъ о подрядѣ;

b) свидѣтельство Архитектора или Инженера, удостовѣряющее не только о прочности и правильности произведенныхъ работъ, но вмѣстѣ съ тѣмъ, какая именно сумма, въ соразмѣрности съ контрактомъ, можетъ быть уплачена за производство этихъ работъ;

c) счетъ, поданный подрядчикомъ; наконецъ,

d) если встрѣчается надобность возврата изъ Банка остатка, составленный цѣлымъ составомъ Магистрата протоколъ, удостовѣряющій не только о необходимости употребленія остатка, но сверхъ того еще объясненія, на какой предметъ обращены текущіе источники.

3. Если подрядчикъ окончитъ производство ввѣренныхъ ему работъ и, вслѣдствіе того, нужно будетъ испросить утвержденіе Правительственной Коммисіи и ассигновку на уплату причитающейся ему по контракту суммы, въ такомъ случаѣ, кромѣ документовъ, поименованныхъ въ пунктѣ 1-омъ, слѣдуетъ приложить еще:

a) главный экземпляръ контракта, заключеннаго съ подрядчикомъ, за коимъ остались торги;

d) planem rysunkowym, przez technika sporządzić się winnym; nakoniec

e) protokółem na gruncie spisanym, poświadczającym potrzebę użycia funduszu ze źródeł miejskich, lub ze składki od mieszkańców.

2. Jeżeli Rząd Gubernialny, w ciągu trwania przedsięwziętych w miastach melioracyj, znajdzie się w potrzebie wypłacenia entreprenerowi pewnéj części umówionéj kontraktem summy, w takim razie, dla uzyskania autoryzacyi Kommissyi Rządowéj, przedstawić powinien:

a) kontrakt o entrepryzę;

b) świadectwo Budowniczego lub Inżeniera, nietylko udowadniające trwałe i dokładne wykonanie robót, ale zarazem summę, jaka w stosunku kontraktu, za wykonanie tychże robót, może być wypłaconą;

c) likwidacyę, przez entreprenera podać się mającą; nakoniec:

d) jeśli zachodzi potrzeba zwrócenia z Banku remanentu, protokół przez cały skład Magistratu spisany, a przekonywający, nietylko o potrzebie użycia remanentu, ale nadto: na jaki cel źródła bieżące obrócone zostały.

3. Jeżeli zaś entreprener powierzone mu roboty w zupełności wykona, a skutkiem tego potrzeba będzie zyskać zatwierdzenie Kommissyi Rządowéj i assygnacyę na wypłatę zapewnionéj mu kontraktem summy, w takim razie, oprócz dowódów ad 1um wyszczegolnionych, dołączyć jeszcze należy:

a) główny egzemplarz kontraktu, z utrzymującym się na licytacyi zawarty,

b) сдаточный протоколъ, свидѣтельствующій не только о выполненіи работъ, но вмѣстѣ съ тѣмъ о прочности оныхъ и употребленіи матеріаловъ хорошаго качества; наконецъ,

c) счетъ подрядчика.

4. Такъ какъ случается: что разрѣшенныя Правительственною Коммисіею работы, по недостатку соискателей на публичныхъ торгахъ, должны быть произведены административнымъ порядкомъ, — въ такомъ случаѣ, Губернское Правленіе, при своихъ представленіяхъ объ утвержденіи произведенныхъ работъ и полученіи ассигновки, кромѣ документовъ, исчисленныхъ въ 1-мъ пунктѣ, приложитъ еще:

a) документы о сдѣланной публикаціи и не составшихся публичныхъ торгахъ;

b) договоры, заключенные административнымъ порядкомъ на поставку матеріаловъ и производство работъ;

c) сдаточный протоколъ, составленный порядкомъ, указаннымъ въ пунктѣ 3-емъ;

d) счеты, а буде была произведена уплата, въ такомъ случаѣ квитанціи отдѣльныхъ получателей въ полученіи причитающагося имъ количества денегъ; наконецъ,

e) административный разсчетъ израсходованной суммѣ.

При чемъ Правительственная Коммисія даетъ знать, что ни въ какомъ, не предвидѣнномъ кассовою инструкціею, изданною 15 Января 1822 года, случаѣ, Губернское Правленіе не вправѣ само распоряжаться производствомъ работъ административнымъ порядкомъ, но должно предварительно испрашивать на то разрѣшенія Правительственной Коммисіи (*).

(*) *Примѣчаніе.* Кассовая инструкція 1822 года, въ извлеченіи относящемся къ работамъ для улучшенія городовъ, помѣщена выше подъ N. 1.

b) protokół rewizyjno-odbiorczy, poświadczający, niétylko wykonanie robót, ale zarazem trwałość tychże i użycie materyałów w dobrych i zdrowych gatunkach; nakoniec:

c) likwidacyę przedsiębiercy.

4. Ponieważ zdarza się: że roboty przez Kommissyę Rządową upoważnione, dla braku konkurentów na licytacyi, sposobem administracyjnym wykonywane być muszą, w takim więc razie, Rząd Gubernialny, przy przedstawieniach swych, o zatwierdzenie uskutecznionych robót i pozyskanie assygnacyj, oprócz dowodów ad 1um wyliczonych, dołączy jeszcze:

a) dowody ogłoszenia i spełzłéj bezskutecznie licytacyi;

b) umowy, o dostawę materyałów i wykonanie robót administracyjnie zawarte;

c) protokół rewizyjno odbiorczy, sporządzony w sposób ad 3um wskazany;

d) likwidacye, a jeśli wypłata miała miejsce, kwity szczegółowych percipientów, na odbiór przypadających im kwot wystawione; nakoniec:

e) rachunek administracyjny z użycia funduszu.

W tém miejscu zastrzega Kommissya Rządowa, iż w żadnym przypadku instrukcyą kassową z dnia 15 Stycznia 1822 roku nie przewidzianym, Rząd Gubernialny wykonania robót sposobem administracyjnym sam zarządzać nie jest mocen, lecz powinien poprzednio zyskać na to od Kommissyi Rządowéj upoważnienie (*).

(*) *Uwaga.* Instrukcya kassowa z r. 1822 jest już umieszczoną wyżéj pod Nr. 1, w wyciągu, odnoszącym się do robót melioracyjnych.

5. Собранные въ такомъ порядкѣ документы должны быть уложены по времени состоянія оныхъ, сшиты въ одну обвертку, перенумерованы по листамъ и, по записаніи на обверткѣ, что документы эти состоятъ изъ столькихъ-то листовъ и служатъ къ оправданію такого-то предмета, должны быть приложены къ рапорту Губернскаго Правленія.

Какъ затѣмъ Губернскому Правленію дано достаточное наставленіе о томъ, какъ должны быть дѣлаемы онымъ представленія, то Правительственная Коммисія поручаетъ Гражданскому Губернатору предписать кому слѣдуетъ руководствоваться въ точности вышеуказанными правилами и вмѣстѣ съ тѣмъ предварить, что представленія, въ коихъ не будетъ соблюдено вышесказанныхъ формальностей, будутъ впредь возвращаемы на счетъ виновныхъ.

Варшава, 12 (24) Января 1844 года.

По порученію Главнаго Директора,

Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бадени.*

N. 1321/2798.

5. Zebrane w takim sposobie dowody, powinny być koleją dat ułożone, w jedną obwolutę zeszyte, sfoliowane, a po zapisaniu na obwolucie, że dowody te składają się z foliów tylu a tylu, i posługują na usprawiedliwienie takiego przedmiotu, powinny być do rapportów Rządu Gubernialnego dołączane.

Gdy zaś tym sposobem Rząd Gubernialny dostatecznie poinformowany został o sposobie czynienia swych przedstawień, przeto Kommissya Rządowa wzywa Gubernatora Cywilnego, aby do wskazanego powyżéj porządku, za zasadę przyjąć się mającego, ściśle, komu wypada, stosować się polecił, a zarazem ostrzegł, że odtąd przedstawienia, z pominięciem powyższych formalności czynione, na koszt winnych powracane będą.

Warszawa, d. 12 (24) Stycznia 1844 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*

Nr. $^{1321}/_{2798}$.

№ 10.

О вычетѣ съ дополнительныхъ работъ процентовъ, соразмѣрно главнымъ работамъ.

(31 Августа (12 Сентября) 1847 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Подрядчики разныхъ работъ по городамъ неоднократно обращаются съ требованіями, чтобы имъ не вычитать соразмѣрнаго процента за работы по дополнительнымъ смѣтамъ, которыя не были включены въ главную смѣту и, какъ находящіяся въ тѣсной связи съ главными работами, должны быть поручаемы тому же самому подрядчику, безъ производства новыхъ торговъ.

Хотя требованія эти не основательны, потому что дополнительныя смѣты всегда составляются по тѣмъ же самымъ цѣнамъ, какъ и главныя, но, какъ ни въ условіяхъ торговъ, ни въ заключаемыхъ контрактахъ, не возлагается на подрядчиковъ обязанность производства такихъ работъ, съ вычетомъ изъ нихъ соразмѣрнаго процента, какой ими уступленъ съ главныхъ работъ, то поэтому не льзя имѣть вѣрнаго законнаго основанія къ отклоненію подобныхъ требованій.

Посему, для предотвращенія оныхъ на будущее время, какъ напрасно затрудняющихъ начальство и поставляющихъ его въ недоумѣніе, Правительственная Коммисія поручаетъ Губерн-

№ 10.

O potrąceniu procentów z robót dodatkowych, stosunkowo do robót głównych.

(d. 31 Sierpnia (12 Września) 1847 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Entreprenerowie rozmaitych robót po miastach, częstokroć zanoszą reklamacye, aby im niepotrącać procentu stosunkowego na robotach z dodatkowych anszlagów, które w głównym anszlagu nieobjęte i jako ścisłą łączność z głównemi robotami mające, temu samemu entreprenerowi z wolnéj ręki, bez odbywania osobnéj licytacyi, powierzane być muszą.

Jakkolwiek reklamacye te są niesłuszne, bo anszlagi dodatkowe zwykle podług tych samych cen co i główne sporządzanemi bywają; jednakże, gdy ani w warunkach licytacyjnych, ani w zawieranych kontraktach, niebywa wkładany na entreprenerów obowiązek, wykonywania takich robót, z potrąceniem na nich stosunkowego procentu, jaki na głównych robotach odstąpił, przeto, nie można mieć pewnéj i wyraźnéj zasady prawnéj do uchylania podobnych reklamacyj.

Aby więc nadal zapobiedz onym, jako bezpotrzebnie władzę utrudniającym, i stawiającym je w wątpliwém położeniu, Kommissya Rządowa poleca Rządom Gubernialnym dopilno-

скимъ Правленіямъ наблюсти, чтобы на будущее время въ условія торговъ, а также въ контракты на производство всякихъ работъ на счетъ городской кассы, было включаемо условіе слѣдующаго содержанія:

„Въ случаѣ могущей встрѣтиться надобности въ производствѣ дополнительныхъ, не включенныхъ въ главную смѣту работъ, которыя, какъ находящіяся въ нераздѣльной связи съ главными работами, должны быть поручаемы къ исполненію тому же самому подрядчику, подрядчикъ, взявшій съ торговъ производство главныхъ работъ, будетъ обязанъ произвести таковыя, по предварительномъ однако составленіи на таковую работу дополнительной смѣты и утвержденіи оной подлежащимъ начальствомъ, и послѣ полученія разрѣшенія того же начальства на производство работъ, но не иначе, какъ съ уступкою противу смѣтныхъ издержекъ того же самаго процента, какой уступленъ имъ на торгахъ съ главныхъ работъ.“

Варшава, 31 Августа (12 Сентября) 1847 года.

По порученію Главнаго Директора,

Вице-Директоръ Отдѣленія, Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Гедерштернъ.*

N. 42542/22343.

wać, aby nadal w warunkach licytacyjnych, oraz w kontraktach na entrepryzy wszelkich robót, na rzecz kass miejskich wykonywanych, domieszczano zastrzeżenie następującéj treści:

„W razie wydarzyć się mogącéj potrzeby robót dodatkowych, głównym anszlagiem nieobjętych, które, jako ścisłą łączność z głównemi robotami mające, temu samemu entreprenerowi do wykonania powierzone być winny, minuslicytant na roboty główne, obowiązany będzie takowe wykonać, za poprzedniém wszakże sporządzeniem na takową robotę dodatkowego anszlagu i potwierdzeniem go przez właściwą Władzę, oraz udzieleniem przez tęż Władzę stosownego upoważnienia, lecz nie inaczéj, jak z odstąpieniem takiego samego procentu od kosztów anszlagowych, jaki na głównych robotach przy licytacyi odstąpił.”

Warszawa, dnia 31 Sierpnia (12 Września) 1847 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,

Vice-Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Hedersztern.*

Nr. 42547/23343.

№. 11.

О доставленіи нѣкоторыхъ свѣдѣній при испрашиваніи разрѣшеній на починку строеній или утвержденія дополнительныхъ смѣтъ.

(23 Іюля (4 Августа) 1851 г.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

При разрѣшеніи вопроса, касающагося починки казенныхъ домовъ въ Царствѣ Польскомъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, въ засѣданіи своемъ 24 Марта (5 Апрѣля) с. г., признала нужнымъ поручить всѣмъ подвѣдомственнымъ управленіямъ:

чтобы они на будущее время, входя съ представленіемъ о необходимости починки какихъ либо строеній, состоящихъ въ вѣдѣніи Казны, доставляли вмѣстѣ съ тѣмъ свѣдѣнія: сколько эти дома стоили, сколько и когда израсходовано на послѣднюю починку оныхъ; относительно же дополнительныхъ смѣтъ, чтобы было объяснено, на какую сумму простираются главныя смѣты и какія при утвержденіи оныхъ состоялись рѣшенія или сдѣланы замѣчанія. Такой же самый порядокъ долженъ быть соблюдаемъ, въ случаѣ представленія о производствѣ дополнительныхъ работъ, а также о всякихъ другихъ работахъ по улучшенію и починкамъ.

Въ исполненіе вышепомянутаго опредѣленія, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію, что-

№ 11.

O wnioskach co do reparacyi zabudowań lub zatwierdzenia anszlagów dodatkowych.

(d. 23 Lipca (4 Sierpnia) 1851 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Przy decydowaniu przedmiotu, dotyczącego restauracyi domów rządowych w Królestwie Polskiém, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych na posiedzeniu swém, w dniu 24 Marca (4 Kwietnia) r. b. odbytém, uznała konieczną potrzebę polecić wszystkim Urzędom podwładnym, jakoż niniejszém poleca:

ażeby odtąd, przedstawiając potrzebę reparacyi jakichbądź zabudowań, pod wiedzą Rządu zostających, składali jednocześnie wiadomość o tém: ile te domy kosztowały, wiele i kiedy na ostatnią restauracyę wydano, a jeżeli idzie o anszlagi dodatkowe, aby było wyjaśniano, wiele anszlagi główne wynoszą i jakie przy zatwierdzeniu onych decyzye zapadły, lub zastrzeżenia poczyniono. Taki porządek, ma być również zachowywany, w razie przedstawienia o roboty dodatkowe około nowych budowl, oraz wszelkie inne roboty restauracyjne i melioracyjne.

W wykonaniu powyższéj decyzyi, Kommissya Rządowa wzywa Rząd Gubernialny, ażeby przy przedstawianiu potrze-

бы въ представленіяхъ о необходимости починки разныхъ, состоящихъ въ вѣдѣніи онаго домовъ и строеній, оно сообщало вмѣстѣ съ тѣмъ требуемыя свѣдѣнія; въ случаѣ же непомѣщенія котораго изъ этихъ свѣдѣній, таковое представленіе не будетъ принято и будетъ возвращено обратно, на счетъ Губернскаго Правленія.

Варшава, 23 Іюля (4 Августа) 1851 г.

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Скворонскій.*

N. 50916/27060.

№ 12.

Дополнительныя правила относительно составленія и представленія смѣтъ на производство работъ въ городахъ.

(3 (15) Сентября 1851 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

На основаніи приказанія Его Свѣтлости Князя Намѣстника въ Царствѣ, объявленнаго въ отзывѣ Статсъ Секретаря при Совѣтѣ Управленія отъ 15 (27) Апрѣля 1843 года, за N. 2875 (*),

---

(*) Отзывъ этотъ помѣщенъ выше подъ N. 8.

by reparacyi wszelkich domów i budowl, pod jego zarządem zostających, udzielał zarazem zażądane wiadomości, w razie zaś opuszczenia którój z nich, takowe przedstawienie przyjęte nie będzie i na koszt Rządu Gubernialnego zwrócone zostanie.

Warszawa, d. 23 Lipca (4 Sierpnia) 1851 r.

Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Skowroński.*

Nr. 50916/27060.

№ 12.

Uzupełnienie poprzednich przepisów o sporządzaniu i przedstawianiu anszlagów na roboty po miastach.

(d. 3 (15) Września 1851 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Na zasadzie decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa, przez odezwę Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnéj z dnia 15 (27) Kwietnia 1843 roku, Nr. 2875 (*) objawionéj, Kom-

(*) Odezwa ta zamieszczona wyżéj pod Nr. 8.

Правительственная Коммисія сдѣлала общее распоряженіе 14 (26) Мая того же года, за N. $^{8663}/_{16297}$, чтобы проектируемыя Архитекторами и Инженерами какія бы то ни было работы не стоили болѣе того, что утверждено по смѣтѣ; что затѣмъ, въ противномъ случаѣ, всѣ сверхсмѣтныя издержки эти же Инженеры или Архитекторы будутъ обязаны пополнить изъ собственныхъ денегъ; наконецъ, поручила Губернскому Правленію или Магистрату: отобрать отъ Инженеровъ и Архитекторовъ соотвѣтственное по сему предмету обязательство, чтобы разъ навсегда положить существенную преграду требованію дополнительныхъ суммъ на работы, на которыя были уже однажды составлены смѣты и пріисканы средства.

Между тѣмъ, не взирая на вышеизъясненное распоряженіе, весьма часто представляются на утвержденіе въ Правительственную Коммисію смѣты расходамъ на дополнительныя работы, что доказываетъ: что Инженеры и Архитекторы, по нерадѣнію, легкомыслію и непредусмотрительности, не входя въ надлежащее разсмотрѣніе всѣхъ подробностей предпринимаемаго улучшенія, составляютъ главныя смѣты не точно, и потому эти смѣты, безъ надлежащаго и подробнаго разсмотрѣнія, представляются съ одобрительнымъ мнѣніемъ на утвержденіе въ Правительственную Коммисію.

Для прекращенія на будущее время подобной неточности, Правительственная Коммисія постановила:

1. производство дополнительныхъ работъ, надлежаще не оправданныхъ, обращать, согласно вышеприведенному приказанію Его Свѣтлости Князя Намѣстника въ Царствѣ, на счетъ виновныхъ въ не точномъ составленіи главныхъ смѣтъ;

2. налагать дисциплинарныя взысканія на Магистраты, буде они позволятъ себѣ предлагать въ совѣщательныхъ протоколахъ такія работы, кои окажутся совершенно ненужными и не приносящими никакой пользы для городской общины или кассы, наконецъ такія работы, которыя соотвѣтствовали бы только видамъ частныхъ лицъ;

missya Rządowa wydała ogólne pod dniem 14 (26) Maja tegoż roku Nr. $^{8663}/_{16297}$, rozporządzenie, aby jakiekolwiek roboty, przez Inżenierów i Budowniczych projektowane, więcéj nad zatwierdzony anszlag nie kosztowały; — daléj, że w razie przeciwnym, wszelkie koszta nadanszlagowe, ciż Inżenierowie i Budowniczowie, z własnych funduszów, zaspokoić będą obowiązani; — wreszcie, zaleciła Rządowi Gubernialnemu (vel Magistratowi) aby stosowne pod tym względem zobowiązanie się od Inżenierów i Budowniczych ściągnął, a to dla tego, aby raz nazawsze położyć skuteczną tamę żądaniu dodatkowych funduszów na roboty, na które już raz anszlagi były sporządzone i fundusze obmyślone.

Tymczasem, bez względu na powyższe rozporządzenie, nader często przedstawiane są Kommissyi Rządowéj do zatwierdzenia wykazy kosztów na dodatkowe roboty, co stanowi oczywisty dowód: że Inżenierowie i Budowniczowie, w skutek nagannéj niedbałości, lekceważenia, lub nieprzezorności, nie wchodząc w należyte rozpoznanie wszystkich szczegółów przedsiębranéj melioracyi, sporządzają anszlagi główne niedokładnie, które następnie, bez należytego i szczegółowego rozbioru, przedstawiane bywają, z przychylną opinią, do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj.

W celu zapobieżenia nadal podobnéj nieregularności, Kommissya Rządowa postanowiła:

1. wykonanie robót dodatkowych, należycie nie usprawiedliwionych, zarządzać, stosownie do powołanéj wyżéj decyzyi Księcia Namiestnika Królestwa, na koszt sporządzających niedokładnie anszlagi główne;

2. rozciągać kary porządkowe na Magistraty, jeżeli w protokółach narądczych proponować poważą się przedsiębranie robót wcale niepotrzebnych, właściwego użytku dla ogółu gminy lub korzyści dla kass miejskich niezapewniających, — wreszcie robót takich, któreby widokom jedynie osób prywatnych dogadzały;

3. налагать также дисциплинарныя взысканія и на Уѣздныхъ Начальниковъ, которые должны ближе знать мѣстность и потребности каждаго города въ своемъ уѣздѣ, если они будутъ потворствовать злоупотребленіямъ по предмету улучшеній, проектированныхъ Магистратами обще съ уѣздными Архитекторами или Инженерами;

4. подтвердить сдѣланныя до настоящаго времени распоряженія, чтобы вѣдомости существующимъ цѣнамъ на матеріалы и работниковъ были составляемы Магистратами, въ полномъ ихъ составѣ, въ который должны входить почетные Лавники, и свидѣтельствуемы Архитекторомъ, составляющимъ смѣту, а также Начальникомъ уѣзда;

5. поручить Губернскому Правленію, чтобы впредь всѣ смѣты, повѣренныя въ техническомъ отношеніи Архитекторомъ или губернскимъ Инженеромъ, были разсматриваемы еще въ экономическомъ отношеніи въ Административномъ Отдѣленіи и вносились Совѣтникомъ того же Отдѣленія въ общее засѣданіе, такъ какъ Правительственная Коммисія на помянутаго Совѣтника возлагаетъ отвѣтственность за всякія найденныя ею по этому предмету отступленія отъ обязательныхъ правилъ;

6. подтвердить распоряженіе отъ 10 (22) Іюня 1849 года, за N. 5931/26127, чтобы смѣты на улучшенія были представляемы на утвержденіе въ Правительственную Коммисію въ такое время, чтобы работы могли быть начинаемы съ наступленіемъ весны.

Губернское Правленіе должно принять настоящее распоряженіе къ точному руководству и увѣдомить объ ономъ кого слѣдуетъ.

Варшава, 3 (15) Сентября 1851 года.

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Скворонскій.*

N. 17850/36430.

3. rozciągać również kary porządkowe na Naczelników Powiatowych, którzy miejscowość i potrzeby każdego miasta w powiecie swoim dokładnie znać powinni, jeżeli nadużyciom pod względem projektowanych przez Magistraty, łącznie z Budowniczymi lub Inżenierami Powiatowymi melioracyj, pobłażać będą;

4. ponowić dotychczasowe zarządzenia, aby wykazy praktykowanych cen materyałów i robotników, sporządzane były przez Magistraty w komplecie, do którego wchodzić winni Ławnicy honorowi, i poświadczane za rzetelność przez Budowniczego sporządzającego anszlag, oraz przez Naczelnika Powiatu;

5. polecić Rządowi Gubernialnemu, aby odtąd wszelkie anszlagi, przez Budowniczego lub Inżeniera Gubernialnego, pod względem technicznym sprawdzane, rozpoznawane jeszcze były, pod względem ekonomicznym, w Wydziale Administracyjnym i przez Radcę tegoż Wydziału na posiedzenie ogólne wnoszone; albowiem Kommissya Rządowa pomienionego Radcę czyni odpowiedzialnym za wszelkie dostrzeżone przez siebie pod tym względem zboczenia od obowiązujących przepisów;

6. ponowić rozporządzenie z daty 10 (22) Czerwca 1849 roku, Nr. $^{5931}/_{26127}$, aby anszlagi na melioracye przedstawiano do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj w takim czasie, iżby roboty z początkiem wiosny rozpoczynane być mogły.

Do niniejszego rozporządzenia Rząd Gubernialny z całą ścisłością zastosuje się i kogo należy o niém zawiadomi.

Warszawa, d. 3 (15) Września 1851 roku.

Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Skowroński.*

Nr. $^{17850}/_{36430}$.

№ 13.

Объ устраненіи злоупотребленій при производствѣ работъ на счетъ Казны или городовъ административнымъ порядкомъ.

(18 (30) Сентября 1852 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Опытомъ дознано, что, когда предположенные публичные торги на разныя казенныя или городскія работы не состоятся, по недостатку соискателей, въ такомъ случаѣ Уѣздные Начальники или другіе чиновники, испросивъ разрѣшеніе начальства на производство работъ административнымъ порядкомъ, производятъ оныя сами, безъ надлежащей точности и съ ущербомъ подлежащихъ суммъ; имѣя же возможность легко склонить въ свою пользу подвѣдомственныхъ имъ техниковъ, получаютъ отъ нихъ ревизіонно-сдаточные протоколы, съ посвидѣтельствованіемъ, что работы произведены съ надлежащею точностію, прочно и соотвѣтственно составленнымъ смѣтамъ.

Иногда даже случается, что эти же чиновники, имѣя въ виду собственную пользу, отклоняютъ сами частныхъ подрядчиковъ отъ участія въ торгахъ, или посредствомъ наговора, или же представленіемъ имъ разныхъ препятствій.

Желая прекратить на будущее время сего рода злоупотребленія, Правительственная Коммисія поручаетъ Губернскому Правленію придерживаться въ такихъ случаяхъ слѣдующихъ основаній:

№ 13.

O usunięciu nadużyć przy wykonywaniu robót na rzecz skarbu lub miast sposobem administracyjnym.

(d. 18 (30) Września 1852).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Liczne doświadczenia przekonały, że gdy przedsiębrane licytacye na rozmaite roboty skarbowe lub miejskie, z powodu braku konkurentów nie przychodzą do skutku, w takim razie Naczelnicy Powiatowi lub inni urzędnicy, uzyskawszy upoważnienie Władzy do wykonania robót sposobem administracyjnym, sami takowe niedokładnie i ze szkodą właściwych funduszów dopełniają; mając zaś łatwość ujęcia podwładnych sobie techników, uzyskują protokóły rewizyjno-odbiorcze, a na nich poświadczenia, że roboty dokładnie, trwale i w ścisłém zastosowaniu się do anszlagów wykonane zostały.

Zdarza się nawet niekiedy, że ciż urzędnicy, mając na widoku własne korzyści, odstręczają sami prywatnych przedsiębierców od stawania na licytacyi, bądź to namową, bądź téż nastręczaniem rozmaitych przeszkód.

Pragnąc nadal takim nadużyciom zapobiedz, Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu trzymać się w takich razach następujących zasad:

1. Если предположенные торги на казенныя или городскія работы не состоятся,—Губернское Правленіе должно прежде всего стараться разузнать и объяснить причины неуспѣха, ибо смѣты составляются на основаніи существующихъ на мѣстѣ цѣнъ, и потому случаи сего рода не должны бы имѣть мѣста.

2. Чтобы послѣ того, когда торги не состоятся и когда, по объясненіи тому причинъ, будетъ получено отъ подлежащаго начальства разрѣшеніе на производство работъ административнымъ порядкомъ, производство оныхъ было возлагаемо на уѣздныхъ Архитекторовъ или Инженеровъ, подъ наблюденіемъ учреждаемаго для сего Комитета, составленнаго изъ мѣстныхъ чиновниковъ, а также по крайней мѣрѣ изъ трехъ болѣе значительныхъ обывателей.

Затѣмъ, разрѣшая производство подобнаго рода работъ, Губернское Правленіе назначитъ каждый разъ членовъ Комитета и вмѣнитъ имъ въ обязанность наблюдать, чтобы работы производились изъ хорошихъ матеріаловъ, акуратно и сообразно утвержденной смѣтѣ.

3. Составленные ревизіонно-сдаточные протоколы работамъ, произведеннымъ вышеуказаннымъ порядкомъ, посвидѣтельствованные всѣми членами Комитета, относительно правильности и прочности ихъ работъ, губернскіе Архитекторы или Инженеры должны повѣрять и засвидѣтельствовать на мѣстѣ.

Настоящее постановленіе Губернское Правленіе должно принять къ точному руководству.

Варшава, 18 (30) Сентября 1852 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Тайный Совѣтникъ,
(подписано) *Бадени.*

N. $^{41329}/_{12521}$.

1. Jeżeli przedsiębrana licytacya na roboty skarbowe lub miejskie do skutku nie dojdzie, aby Rząd Gubernialny starał się przedewszystkiém zbadać i wyjaśnić przyczyny niekorzystnego rezultatu, bo skoro anszlagi układane bywają na zasadzie cen w miejscu praktykowanych, wypadki takie miejsca by mieć nie powinny.

2. Aby po niedojściu do skutku licytacyi i wyjaśnieniu powodów, skoro uzyska od Władzy właściwéj upoważnienie do zarządzenia robót sposobem administracyjnym, wykonanie takowych poruczał Budowniczym lub Inżenierom Powiatowym, pod kierunkiem ustanowić się mającego w tym celu komitetu, złożonego z urzędników miejscowych, oraz z trzech przynajmniéj znakomitszych obywateli.

Zarządzając więc podobnego rodzaju roboty, Rząd Gubernialny, za każdym razem, sam wyznaczy członków do komitetu i wskaże im, że mają obowiązek przestrzegać, aby roboty z dobrych materyałów, dokładnie i w ścisłém zastosowaniu się do zatwierdzonego anszlagu, wykonano.

3. Spisywane protokóły rewizyjno-odbiorcze dokonanych powyższym sposobem robót, przez wszystkich członków komitetu, za dobroć i trwałość poświadczone, Budowniczowie lub Inżenierowie Gubernialni, obowiązani być mają na gruncie sprawdzać, oraz poświadczać.

Do niniejszéj decyzyi Rząd Gubernialny ściśle zastosuje się.

Warszawa, dnia 18 (30) Września 1852 r.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Tajny,
(podpisano) *Badeni.*

Nr. $^{41329}/_{12521}$.

№ 14.

О посвидѣтельствованіи всѣмъ составомъ Магистрата ревизіонно-сдаточныхъ протоколовъ работамъ или поставкамъ, произведеннымъ на счетъ города.

(1 (13) Октября 1854 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Разсматривая документы, доставляемые Губернскимъ Правленіемъ при представленіяхъ объ ассигнованіи денегъ, причитающихся за разныя поставки и работы по улучшенію городовъ, произведенныя посредствомъ подрядчиковъ или административнымъ порядкомъ, Правительственная Коммисія неоднократно находила, что ревизіонно-сдаточные протоколы, долженствующіе свидѣтельствовать объ акуратномъ производствѣ работъ и поставокъ, а также о пріемѣ оныхъ, иногда подписываются одними только уѣздными Инженерами или Архитекторами, иногда же Инженерами или Архитекторами обще съ Президентами городовъ и Бургомистрами, и, наконецъ, очень мало Губернскимъ Правленіемъ представляется такихъ ревизіонно-сдаточныхъ протоколовъ, въ которыхъ бы о точномъ и надлежащемъ исполненіи работъ или поставокъ и пріемѣ оныхъ свидѣтельствовали Ратманы, а также Лавники, принадлежащіе къ составу Магистратовъ городовъ, то есть имѣющихъ посвидѣтельствованіе всего состава Магистрата: *„что оконченныя работы или поставки были сданы Магистратамъ въ хорошемъ и надлежащемъ состояніи, и что въ такомъ же самомъ состояніи приняты всѣмъ составомъ Магистрата.*

№ 1.

Protokóły rewizyjno odbiorcze dopełnionych robót lub dostaw na rzecz miast, mają być poświadczane przez cały skład Magistratów.

(d. 1. (13) Października 1854 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Przeglądając dowody nadsyłane sobie przez Rząd Gubernialny, przy czynieniu wniosków o assygnowanie należytości za rozmaite roboty melioracyjne, lub dostawy po miastach, przez entreprenerów, albo też sposobem administracyjnym uskuteczniane, Kommissya Rządowa dosyć często dostrzega, że protokóła rewizyjno-odbiorcze, poświadczać winne dokładne wykonywanie robót i dostaw, oraz odbiór takowych, jedne podpisywane są tylko przez samych Inżenierów lub Budowniczych Powiatowych, inne zaś przez Inżenierów lub Budowniczych razem z Prezydentami miast i Burmistrzami, bardzo zaś mało przedstawia Rząd Gubernialny takich protokułów rewizyjno-odbiorczych, w którychby za dokładność spełnionych robót lub dostaw i ich odbiór, poświadczali i Radni oraz Ławnicy, do składu Magistratów w miastach należący, czyli mających poświadczenie całego składu Magistratu: *„że roboty lub dostawy, uzupełnione, oddane były Magistratom w stanie dobrym i należytym, i że w takim stanie odbiór onych przez skład respective Magistratu nastąpił.”*

Какъ, на основаніи 12-й статьи постановленія Князя Намѣстника отъ 30 Мая 1818 года, по предметамъ, касающимся общей пользы городовъ, Президенты должны дѣйствовать обще съ Ратманами, а Бургомистры съ Лавниками, то посему Правительственная Коммисія поручаетъ Губернскому Правленію сдѣлать немедленно распоряженіе, чтобы впредь протоколы, о коихъ идетъ рѣчь, были подписываемы не только уѣздными Архитекторами или Инженерами вмѣстѣ съ Президентами и Бургомистрами, но также Ратманами и Лавниками, принадлежащими къ составу Магистратовъ, и чтобы всѣ они ручались въ нихъ за исправность работъ или поставокъ при сдачѣ и пріемѣ оныхъ.

При этомъ Правительственная Коммисія предваряетъ Губернское Правленіе, что, въ случаѣ какихъ либо отступленій отъ настоящаго распоряженія, неисправныя представленія не только будутъ возвращаемы Губернскому Правленію на счетъ онаго, но, сверхъ того, виновные въ допущеніи замедленія въ ассигнованіи подрядчикамъ причитающихся имъ денегъ будутъ подвергаемы строжайшей отвѣтственности.

О соотвѣтственныхъ распоряженіяхъ, какія будутъ даны, кому слѣдуетъ, по упомянутому предмету, Губернское Правленіе донесетъ Правительственной Коммисіи въ теченіе двадцати дней.

Варшава, 1 (13) Октября 1854 года.

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{20517}/_{41723}$.

Gdy stosownie do artykułu 12 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 30 Maja 1818 r. w przedmiotach dobra ogółu miast dotyczących, Prezydenci z Radnymi i Burmistrze z Ławnikami działać są obowiązani, zatém Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, wydanie natychmiast zarządzenia, aby odtąd protokóła, o jakich mowa, nietylko przez Budowniczych lub Inżenierów Powiatowych z Prezydentami i Burmistrzami, ale i przez Radnych i Ławników, do składu Magistratów należących, były podpisywane, i aby wszyscy w nich za dokładność robót lub dostaw ręczyli, przy oddawaniu i odbieraniu takowych.

Przytém Kommissya Rządowa uprzedza Rząd Gubernialny, iż w razie niestosowania się do niniejszego rozporządzenia, nietylko niedokładne przedstawienia na koszt Rządu Gubernialnego zwracać, ale nadto, za zrządzenie zwłoki w assygnowaniu należności entreprenerom przypadających, winnych w téj mierze do surowéj odpowiedzialności pociągać będzie.

O wydaniu stosownych zarządzeń, komu wypada, w przedmiocie powyższym, ma być przez Rząd Gubernialny złożony Kommissyi Rządowéj rapport w ciągu dni dwudziestu.

Warszawa, dnia 1 (13) Października 1854 roku.

Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{20517}/_{41723}$.

№ 15.

Объ увеличеніи и опредѣленіи правъ Губернскаго Правленія по предмету завѣдыванія городскими фундушами.

(13 (25) Сентября 1855 года.)

Губернскимъ Правленіямъ
(съ сообщеніемъ копіи Высшей Счетной Палатѣ.)

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Для надлежащей поспѣшности при производствѣ въ городахъ работъ по починкамъ, которыя, по роду своему, весьма часто бываютъ очень нужны, вообще же, по мѣрѣ промедленія и увеличенія разрушенія, требуютъ все бо́льщихъ и бо́льшихъ издержекъ, а равно для избѣжанія излишней переписки и направленія дѣла на самую прямую дорогу, — Правительственная Коммисія постановила, чтобы въ предѣлахъ, опредѣленныхъ дѣйствующими постановленіями, расширить нѣсколько права Губернскихъ Правленій относительно управленія городскими фундушами.

Вслѣдствіе сего, Правительственная Коммисія дѣлаетъ слѣдующія распоряженія, имѣющія служить впредь основаніемъ дѣйствій Губернскихъ Правленій.

1. Предоставляется Губернскому Правленію, безъ предварительнаго сношенія съ Правительственною Коммисіею, ассигновать окончательно изъ суммъ, опредѣленныхъ въ его распоряженіе по смѣтамъ подлежащихъ городскихъ кассъ, всѣ расходы на улучшенія въ городахъ, не превышающія

№ 15.

Powiększenie i określenie attrybucyj Rządów Gubernialnych, pod względem administracyi funduszami miejskiemi.

(d. 13 (25) Września 1855 roku.)

do Rządów Gubernialnych
(z zakomunikowaniem w odpisie Najwyższéj Izbie Obrachunkowéj).

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

W celu zapewnienia należytego pośpiechu w dokonywaniu robót reparacyjnych po miastach, częstokroć z natury swéj pilnych, a w ogóle za zwłoką czasu i powiększeniem się dezolacyi, większych coraz nakładów potrzebujących, w celu uniknienia mniéj potrzebnych korrespondencyj i skierowania rzeczy na drogę, o ile można, najprostszą, Kommissya Rządowa postanowiła, aby w granicach, dozwolonych obowiązującemi przepisami, powiększyć nieco attrybucye Rządów Gubernialnych, pod względem administracyi funduszów miejskich.

Jakoż wydaje Kommissya Rządowa następujące rozporządzenia, odtąd za zasadę postępowania Rządom Gubernialnym służyć mające:

1. Upoważnionym zostaje Rząd Gubernialny, aby bez odnoszenia się do Kommissyi Rządowéj, sam zarządzał i ostatecznie assygnował z funduszów etatami respective kass miejskich do dyspozycyi oznaczonych, wszelkie wydatki na melio-

въ каждомъ отдѣльномъ случаѣ 150 р. с., именно *ста пятидесяти* рублей серебромъ.

Впрочемъ Губернское Правленіе не можетъ ни въ какомъ случаѣ ассигновать изъ одной городской кассы, въ общей сложности болѣе 450 р. с. (*четырехсотъ пятидесяти* рублей серебромъ.

При этомъ Правительственная Коммисія предваряетъ:

a) чтобы производимые, съ разрѣшенія Губернскихъ Правленій, расходы были оправданы по счетамъ городскихъ кассъ надлежащими и достаточными документами, и чтобы для сего, предварительно каждаго разрѣшенія работъ или поставки, былъ составляемъ совѣщательный протоколъ, объясняющій о необходимости расхода, а также смѣта издержкамъ, по окончаніи же работъ или поставки—ревизіонно-сдаточный протоколъ, которые, предварительно окончательнаго ассигнованія расходовъ, должны быть разсмотрѣны и утверждены Губернскимъ Правленіемъ;

b) чтобы, для свѣдѣнія Правительственной Коммисіи и надлежащаго контроля, который ведется въ ея Канцеляріи, по истеченіи каждой четверти года, не позже пятнадцати дней по истеченіи четверти, представляемы были Губернскимъ Правленіемъ Правительственной Коммисіи подробныя вѣдомости ассигнованнымъ имъ изъ подлежащихъ городскихъ кассъ расходамъ, съ показаніемъ отдѣльно расходовъ предположенныхъ и расходовъ, окончательно уже ассигнованныхъ;

c) чтобы Губернское Правленіе, ассигнуя выдачи, строго наблюдало, дабы на суммы находящіяся въ его распоряженіи въ подлежащихъ городскихъ кассахъ, не были относимы такіе расходы, которые не должны быть обращаемы на суммы городскихъ кассъ, или такіе, на покрытіе которыхъ опредѣлены по смѣтамъ городскихъ суммъ, особые источники. Въ случаѣ же,

racye po miastach, nieprzenoszące po szczególe Rubli sr. 150 wyraźnie Rubli sr. *sto pięćdziesiąt.*

W żadnym wszakże razie nie może Rząd Gubernialny z jednéj kassy miejskiéj, w ogólném zebraniu biorąc, assygnować więcéj jak Rub. sr. 450 wyraźnie Rubli srebrem *czterysta pięćdziesiąt* rocznie.

Zastrzega obok tego Kommissya Rządowa:

a) ażeby wydatki, przez Rząd Gubernialny zarządzane, właściwemi i dostatecznemi dowodami w rachunkach kass miejskich były usprawiedliwiane, i w tym celu, ażeby przed każdém zarządzeniem roboty lub dostawy, spisywano protokół narady, potrzebę wydatku objaśniający i formowano wykaz kosztów, a po ukończeniu roboty lub dostawy, sporządzano protokół rewizyjno-odbiorczy, przed ostateczném zaassygnowaniem wydatku ocenić się i zatwierdzić przez Rząd Gubernialny powinny;

b) ażeby Rząd Gubernialny, dla wiadomości Kommissyi Rządowéj i porządku kontroll, w jéj biurze utrzymywanych, w dni najdaléj piętnaście po upływie każdego kwartału, składał Kommissyi Rządowéj szczegółowe wykazy zaregulowanych przez siebie do respective kass miejskich wydatków, z odróżnieniem wydatków zamierzonych, od wydatków ostatecznie już zarządzonych.

c) ażeby Rząd Gubernialny assygnując wypłaty, ściśle przestrzegał tego, iżby do funduszów do dyspozycyi przy respective kassach miejskich posiadanych, nie były odnoszone takie wydatki, jakie nie powinny się regulować do funduszów kass miejskich, albo takie na pokrycie których szczegółowe źródła etatami kass miejskich są wydzielane. W razie bowiem dostrze-

если Правительственною Коммисiею, изъ вѣдомостей, означенныхъ въ пунктѣ *b*, или Высшею Счетною Палатою, при ревизiи годичныхъ отчетовъ городскихъ кассъ, будетъ замѣченъ не подлежащiй расходъ, и вслѣдствiе сего присужденъ начетъ, — этотъ начетъ будетъ взыскиваться безусловно и съ членовъ Губернскаго Правленiя, которые участвовали въ выдачѣ не соотвѣтственной ассигновки, на основанiи круговой отвѣтственности, каковой они подлежатъ за всѣ свои оффицiальныя дѣйствiя, согласно постановленiю Намѣстника въ Царствѣ 3-го Февраля 1816 года объ учрежденiи Воеводскихъ Коммисiй, нынѣшнихъ Губернскихъ Правленiй.

II. На основанiи 47-й статьи постановленiя Совѣта Управленiя Царства отъ 16 (28) Мая 1833 года относительно публичныхъ торговъ, Губернское Правленiе вправѣ утверждать протоколы торговъ, которыхъ предметъ не превышаетъ суммы 450 рублей серебромъ (3,000 злотыхъ).

Приведенное постановленiе не заключаетъ никакого въ этомъ отношенiи изъятiя. Примѣняясь однако къ прежнему распоряженiю бывшей Правительственной Коммисiи Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи отъ 30 Ноября 1821 года N. $^{361}/_{1282}$, Губернскiя Правленiя представляютъ на разсмотрѣнiе Правительственной Коммисiи протоколы публичныхъ торговъ, произведенныхъ хотя бы на самыя незначительныя городскiя аренды, если торги были начинаемы съ цѣны, пониженной противъ размѣра прежней арендной платы, и если отдача въ аренду имѣетъ послѣдовать за низшую противъ прежней цѣну.

Правительственная Коммисiя, находя нынѣ приведенное распоряженiе бывшей Правительственной Коммисiи Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи излишнимъ и, въ виду постановленiя Совѣта Управленiя 1833 г. о публичныхъ торгахъ, не соотвѣтственнымъ, таковое распоряженiе Правительственной Коммисiи Внутреннихъ Дѣлъ и Полицiи отъ 30 Ноября 1821 года, за N. $^{361}/_{1232}$, симъ

żenia, bądź przez Kommissyę Rządową z wykazów ad *b* wskazanych, bądź przez Najwyższą Izbę Obrachunkową z rachunków rocznych kass miejskich, niewłaściwego wydatku, i w razie zasądzenia ztąd defektu, takowy defekt bezwarunkowo i na członkach Rządu Gubernialnego, którzy wpływali do wydania niewłaściwéj assygnacyi, byłby poszukiwany, a to z tytułu solidarnéj odpowiedzialności, jaka za wszelkie działania urzędowe ciąży na nich z postanowienia Namiestnika Królewskiego daty 3 Lutego 1816 roku, organizującego Kommissye Wojewódzkie, dziś Rządy Gubernialne.

II. Na zasadzie art. 47, postanowienia Rady Administracyjnéj Królestwa z dnia 16 (28) Maja 1833 r. o licytacyach wydanego, Rząd Gubernialny mocen jest zatwierdzać protokóły licytacyi, których przedmiot nie przenosi summy Rsr. 450 (Złp. 3,000).

Żadnego w téj mierze wyjątku przytoczone postanowienie nie zastrzega. Stosując się wszakże do dawnego rozporządzenia *b* Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi z dnia 30 Listopada 1821 r., Nr. $^{361}/_{1282}$, Rządy Gubernialne przedstawiają pod ocenienie Kommissyi Rządowéj protokóły licytacyj, chociażby na najmniejsze dzierżawy miejskie odbytych, jeżeli licytacya przedsiębraną być musiała od zniżonego w stosunku poprzedniéj tenuty dzierżawnéj praetium, i jeżeli wydzierżawienie ma nastąpić za niższą, jak poprzednio było, cenę.

Kommissya Rządowa uważając cytowane rozporządzenie b. Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi nateraz za zbyteczne, i w obec postanowienia Rady Administracyjnéj o licytacyach z r. 1833 za nieodpowiednie, takowe rozporządzenie b. Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi daty 30 Listopada 1821 r., Nr. $^{361}/_{1282}$, wyraźnie ni-

отмѣняетъ предоставляя Губернскому Правленію утверждать всѣ протоколы публичныхъ торговъ на городскія аренды, не превышающія суммы *четырехсотъ пятидесяти* рублей серебромъ, — даже въ такомъ случаѣ, когда торги не будутъ произведены успѣшно, и когда отдача въ аренду послѣдуетъ за низшую противъ прежней арендную плату.

Правительственная Коммисія предваряетъ однакожъ, что такія уменьшенныя цѣны арендъ Губернское Правленіе можетъ утверждать не болѣе какъ на одинъ годъ, и поэтому должно строго наблюдать, чтобы въ условіяхъ публичныхъ торговъ, по смыслу общаго распоряженія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія отъ 10 (22) Августа 1835 г., за N. $^{20011}/_{40930}$ (*), а также предписанія Правительственной Коммисіи отъ 1 (13) Сентября 1853 года, за N. $^{14594}/_{31592}$, было помѣщаемо: „что, хотя аренда объявляется на болѣе продолжительный срокъ, однако власть, отъ которой зависитъ утвержденіе публичныхъ торговъ, вправѣ утвердить аренду на одинъ только годъ.“

III. Наконецъ, предоставляется Губернскому Правленію производить городскія работы и поставки административнымъ порядкомъ, если издержки по каждой изъ нихъ не будутъ превышать суммы *четырехсотъ пятидесяти* рублей серебромъ, буде только торги на взятіе въ подрядъ этихъ работъ или поставокъ были формальнымъ образомъ и съ соблюденіемъ всѣхъ правилъ опубликованы, но не смотря на то, по недостатку соискателей не состоялись, относительно работъ и поставокъ безотлагательныхъ — въ одинъ срокъ, а относительно всѣхъ прочихъ — въ три послѣдовательные срока.

Вышепоименованныя работы и поставки, исполняемыя административнымъ образомъ, должны производиться подъ завѣ-

---

(*) Вышеозначенное распоряженіе Правительственной Коммисіи заключаетъ правило, относящееся исключительно къ содержанію въ арендѣ городскихъ доходовъ и помѣщенное въ VII отдѣлѣ.

niejszém odwołuje, i Rząd Gubernialny tém samém umacnia do zatwierdzania wszelkich protokółów licytacyi na dzierżawy miejskie, nieprzenoszące summy Rubli srebrem *czterysta pięćdziesiąt*, nawet w takim razie, gdy licytacya nie pójdzie dość korzystnie, i gdy wydzierżawienie następuje za summę niższą od poprzedniéj tenuty dzierżawnéj.

Zastrzega wszakże Kommissya Rządowa, że tak zniżające się dzierżawy, nie więcéj jak na rok jeden ma Rząd Gubernialny zatwierdzać, i dla tego przestrzegać ściśle powinien, iżby w warunkach licytacyjnych, w myśl ogólnego rozporządzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 (22) Sierpnia 1835 roku, Nr. $^{20011}/_{40930}$(*), tudzież reskryptu Kommissyi Rządowéj z dnia 1 (13) Września 1853 roku, Nr. $^{14594}/_{31592}$, zamieszczano, „że jakkolwiek dzierżawa na czas dłuższy jest ogłaszaną, to jednak, że Władzy zatwierdzającéj licytacyę służy prawo potwierdzić wydzierżawienie tylko na rok jeden.”

III. Upoważnionym wreszcie zostaje Rząd Gubernialny do zarządzania, w sposobie administracyjnym, robót i dostaw miejskich, których koszt po szczególe kwoty Rubli sr. *czterysta pięćdziesiąt* nie przewyższa, jeżeli tylko formalnie według przepisów była ogłaszaną, i pomimo to dla braku konkurrentów spełzła bezskutecznie na entrepryzę tych respective robót lub dostaw licytacya, co do robót i dostaw rzeczywiście nagłych, w jednym terminie, a co do wszelkich innych, w trzech, z kolei po sobie oznaczonych terminach.

Roboty pomienione i dostawy, w sposobie administracyjnym dokonywać się koniecznie winny, pod dyrekcyą komite-

---

(*) Wyżéj powołane rozporządzenie Kommissyi Rządowéj stanowi przepis wyłącznie do dzierżaw dochodów miejskich odnoszący się, i jako takie w Dziale VII, jest umieszczone.

дываніемъ Комитетовъ, порядкомъ, предписаннымъ общимъ распоряженіемъ Правительственной Коммисіи отъ 18 (30) Сентября 1852 года, за N. $^{12521}/_{41329}$ (*), сдаточные же протоколы, по которымъ сумма будетъ превышать *сто пятьдесятъ* рублей серебромъ, должны быть представляемы непремѣнно на утвержденіе Правительственной Коммисіи, съ приложеніемъ документовъ о томъ, что торги были опубликованы формальнымъ образомъ и, не смотря на то, не состоялись.

По свойству предмета и по смыслу дѣйствующихъ правилъ, слѣдуетъ: что Губернское Правленіе обязано строго наблюдать, чтобы, при административномъ производствѣ работъ или поставокъ, завѣдывающіе оными не выходили изъ предѣловъ смѣтныхъ предположеній; чтобы уплата причитающихся работникамъ и поставщикамъ денегъ была производима имъ не иначе, какъ на руки, за квитанціями посвидѣтельствованными Комитетомъ, а также чтобы управляющіе работами, представляли подробные, подкрѣпленные достаточными документами счеты расходамъ, какіе ими произведены изъ суммъ, отпущенныхъ на эти работы или поставки.

Варшава, 13 (25) Сентября 1855 года.

По порученію Главнаго Директора,
Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{28528}/_{13098}$.

(*) Помѣщено выше, подъ N. 13.

tów, w sposób ogólném rozporządzeniem Kommissyi Rządowéj z dnia 18 (30) Września 1852 roku, Nr. $^{12521}/_{41329}$ (*), przepisany; a protokóły odbiorcze, obejmujące więcéj jak Rubli sr. *sto pięćdziesiąt*, mają być Kommissyi Rządowéj do zatwierdzenia przedstawiane, koniecznie z dołączeniem dowodów, formalnie ogłaszanych i bez skutku spełzłych licytacyj.

Z natury zaś rzeczy i z obowiązujących przepisów wynika, że Rząd Gubernialny obowiązany ściśle pilnować, aby, przy wypełnianiu administracyjném robót lub dostaw, nie przekraczano zamierzeń anszlagowych; aby wypłata należności robotnikom i dostawcom nie inaczéj, jak na ich ręce, za kwitami przez komitet poświadczonemi, czynioną była; jak niemniéj, aby dyrygujący robotami składali szczegółowe, dostatecznemi dowodami wsparte rachunki wydatków, jakie z funduszów podniesionych na roboty lub dostawy poczynili.

Warszawa, d. 13 (25) Września 1855 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{28528}/_{13098}$.

(*) Zamieszczone wyżéj pod Nr. 13.

№ 16.

О ревизіонно-сдаточныхъ протоколахъ работамъ, которыя подлежатъ освидѣтельствованію на мѣстѣ.

(10 (22) Февраля 1859 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ развитіе и дополненіе общаго распоряженія своего отъ 20 Января (1 Февраля) 1841 года, за N. $^{27561}/_{13785}$ (*), Правительственная Коммисія поручаетъ впредь строжайше наблюдать:

1. чтобы каждый ревизіонно-сдаточный протоколъ работамъ, произведеннымъ въ городѣ или его окружности на счетъ городской кассы или жителей города, и простирающимся на сумму свыше 750 р. с., именно *семисотъ пятидесяти* рублей серебромъ, былъ повѣряемъ на мѣстѣ губернскимъ Архитекторомъ или Инженеромъ;

2. чтобы ревизіонно-сдаточные протоколы о произведенныхъ въ городахъ работахъ, не простирающихся на сумму свыше 750 руб. сер., были также подвергаемы на мѣстѣ ревизіи губернскимъ Архитекторомъ или Инженеромъ, буде этими протоколами свидѣтельствуется о производствѣ какихъ нибудь чрез-

(*) *Примѣчаніе.* Приведенное распоряженіе не заключаетъ въ себѣ ничего такого, что бы не было повторено и дополнено въ настоящемъ.

№ 16.

O protokółach rewizyjno-odbiorczych robót, które mają być rewidowane na gruncie.

(d. 10 (22) Lutego 1859 roku).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W rozwinięciu i uzupełnieniu ogólnego rozporządzenia swego z dnia 20 Stycznia (1 Lutego) 1841 r., Nr. $^{27561}/_{13785}$ (*), Kommissya Rządowa zaleca odtąd jak najściślejsze przestrzeganie i dopilnowanie:

1. Ażeby każdy protokół rewizyjno-odbiorczy robót w mieście lub jego obrębie, na koszt kassy miejskiéj lub mieszkańców miasta dokonanych, jeżeli obejmuje summę wyższą jak Rubli sr. 750 wyraźnie Rubli sr. *siedmset pięćdziesiąt*, był na gruncie, przez Budowniczego lub Inżeniera Gubernialnego rewidowanym.

2. Ażeby także protokóły rewizyjno-odbiorcze wykonanych robót po miastach, które nie będą obejmować kwoty wyższéj od Rs. 750, były poddawane rewizyi Budowniczych lub Inżenierów Gubernialnych na gruncie, jeżeli poświadczają

(*) *Uwaga.* Rozporządzenie powołane nie obejmuje nic takiego, coby w niniejszém nie było powtórzoném i uzupełnioném.

вычайныхъ или требующихъ весьма старательной и прочной отдѣлки сооруженій;

3. чтобы поэтому только относительно ревизіонно-сдаточныхъ протоколовъ, не относящихся къ 1 и 2-й категоріямъ, довольствоваться повѣркою, производимою въ Канцеляріи Губернскаго Правленія, посредствомъ губернскаго Архитектора или Инженера и то—на сколько ревизія оныхъ на мѣстѣ не будетъ вмѣнена въ обязанность особымъ распоряженіемъ.

Каждый сдаточный протоколъ произведеннымъ на счетъ городской кассы работамъ, которыя, на основаніи настоящаго распоряженія, должны подлежать повѣркѣ на мѣстѣ посредствомъ губернскаго техника, въ случаѣ представленія въ Правительственную Коммисію безъ исполненія таковой ревизіи, будетъ возвращаемъ Губернскому Правленію для дополнительнаго производства ревизіи на мѣстѣ, съ наложеніемъ даже за сіе упущеніе административнаго взысканія по усмотрѣнію начальства.

Кромѣ того, Губернское Правленіе, подъ опасеніемъ отвѣтственности за всякія потери, могущія произойти отъ замедленія повѣрки работъ и полученія подрядчикомъ слѣдующихъ ему денегъ, должно строго наблюдать, чтобы губернскіе техники не замедлили съѣздомъ на мѣсто и не задерживали у себя сдаточныхъ протоколовъ.

Наконецъ, Правительственная Коммисія положительно объясняетъ: что вышеупомянутое распоряженіе не отмѣняетъ ни въ чемъ ни общаго предписанія Правительственной Коммисіи отъ 18 (30) Сентября 1852 года, за N. $^{41329}/_{12521}$ (*), возлагающаго между прочимъ на губернскихъ техниковъ обязанность принимать на мѣстѣ всякія, слѣдовательно и меньшей стоимости нежели 750 руб. сер., работы, когда таковыя производятся административнымъ порядкомъ, подъ завѣдываніемъ губернскихъ техниковъ, ни же предписанія отъ 1 (13) Октября 1854 года, за N. $^{41723}/_{20517}$ (**), которымъ поручено, чтобы со-

(*) Предписаніе это помѣщено выше, подъ N. 13.
(**) Помѣщено выше, подъ N. 14.

dokonanie robót, nadzwyczajnéj jakiéj konstrukcyi, lub nader starannego i trwałego wykończenia wymagających.

3. Ażeby więc jedynie tylko co do protokółów odbiorczych, nieodnoszących się do kategoryj ad 1 i 2 poprzestawano na rewizyi dopełnianéj w biurze Rządu Gubernialnego przez Budowniczego lub Inżeniera Gubernialnego, i to o tyle, o ile rewizya onych na gruncie, nie będzie szczegółowo zastrzeżoną.

Każdy protokół odbiorczy robót, wykonanych na koszt kassy miejskiéj, które, według niniejszego rozporządzenia, ulegać powinny rewizyi na gruncie przez technika gubernialnego, bez dopełnienia takowéj rewizyi, przedstawiony Kommissyi Rządowéj, zwracanym będzie Rządowi Gubernialnemu do uzupełnienia rewizyi na gruncie, przy wymierzeniu nawet kary administracyjnéj za uchybienie, w miarę uznania Władzy.

Nadto, Rząd Gubernialny, pod odpowiedzialnością za wszelkie straty z opóźnienia rewizyi i odbioru należytości przez przedsiębiercę robót wyniknąć mogące, ściśle przestrzegać powinien, ażeby technicy gubernialni, nie zwlekali zjazdu na grunt i nie przetrzymywali u siebie protokółów odbiorczych.

W końcu objaśnia wyraźnie Kommissya Rządowa, że rozporządzenie powyższe, w niczém nie zmienia i nie znosi, ani ogólnego reskryptu Kommissyi Rządowéj z dnia 18 (30) Września 1852 roku, Nr. $^{41329}/_{12521}$ (*), między innemi zobowiązującego techników gubernialnych do odbierania na gruncie wszelkich zatém i mniejszego od Rs. 750 szacunku robót, gdy te w sposobie administracyjnym, pod kierunkiem techników powiatowych są dokonywane, ani też reskryptu daty 1 (13) Października 1854 roku, Nr. $^{41723}/_{20517}$ (**), który zaleca, iżby protokóły odbiorcze robót po miastach, przez techników sporzą-

(*) Reskrypt ten zamieszczony wyżéj pod Nr. 13.
(**) Zamieszczony wyżéj pod Nr. 14.

ставленные техниками сдаточные протоколы о работахъ въ городахъ были также посвидѣтельствованы и Магистратами городовъ, въ цѣломъ ихъ составѣ, то есть не только Президентами и Бургомистрами городовъ, но и принадлежащими къ составу подлежащихъ Магистратовъ Ратманами или Лавниками.

Варшава, 10 (22) Февраля 1859 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго, Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Бернацкій.*

N. $^{39266}/_{19717}$.

dzane, były także poświadczone i przez Magistraty miast w całym ich składzie, to jest nie tylko przez Prezydentów lub Burmistrzów miast, lecz i przez Radnych lub Ławników, do składu respective Magistratów należących.

Warszawa, d. 10 (22) Lutego 1859 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{39266}/_{19717}$.

ГЛАВА II.

О постройкѣ и содержаніи въ городахъ гауптвахтъ, скотобоенъ, кирпичныхъ заводовъ, колодезей, насосовъ, пожарныхъ инструментовъ, фонарей, мостовыхъ, дорогъ, мостовъ, плотинъ, публичныхъ садовъ и разсадниковъ.

№ 1.

О содержаніи гауптвахтъ въ городахъ, имѣющихъ 10,000 злотыхъ годоваго дохода, на счетъ городскихъ суммъ, въ городахъ же, имѣющихъ меньшій доходъ, на счетъ Казны.

(3 Сентября 1816 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь представилъ рапортъ Президента Муниципальности и Полиціи города Варшавы, въ кото-

TYTUŁ II.

O stawianiu i utrzymywaniu po miastach odwachów, bydłobójni, cegielni, studzien, pomp, narzędzi ogniowych, latarń, bruków, dróg, mostów, grobel, ogrodów spacerowych i plantacyj.

№ 1.

Utrzymywanie odwachów w miastach, których dochody wynoszą rocznie złp. 10,000, ma być uskuteczniane kosztem funduszów miejskich, w miastach zaś mających mniejsze dochody, nakładem skarbu.

(d. 3 Września 1816 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Radca Sekretarz Stanu przedstawił rapport Prezydenta Municypalności i Policyi miasta Warszawy, w którym donosi,

ромъ доноситъ о наймѣ помѣщенія для гауптвахты при Вольской заставѣ, но при этомъ требуетъ предписанія: къ кому собственно принадлежатъ гауптвахты и на чей счетъ должны быть содержимы? испрашивая окончательнаго разрѣшенія сего вопроса.

Намѣстникъ постановилъ: что вообще гауптвахты должны быть содержимы на счетъ городскихъ суммъ, исключая однако такіе города, которыхъ годичные доходы меньше 10,000 злотыхъ; въ этихъ городахъ гауптвахты должны содержаться на счетъ Казны.

Варшава, 3 Сентября 1816 года.

Вѣрно:

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Генералъ Бригады
(подписано) *Коссецкій.*

N. 4,857.

---

o wynajęciu lokalu na odwach przy rogatkach wolskich, lecz żąda przepisu, do kogo istotnie odwachy należą i czyim kosztem utrzymane być powinny? upraszając o ostateczne takowéj kwestyi rozstrzygnienie.

Namiestnik postanowił: iż utrzymywanie odwachu ma być ogólnie kosztem funduszów miejskich uskuteczniane, wyjąwszy jednak takie miasta, których dochody nie wynoszą rocznie 10,000 złp., gdyż tam odwachy nakładem skarbu publicznego utrzymywane być mają.

Warszawa, dnia 3 Września 1816 roku.

Zgodno z protokółem:

Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*

Nr. 4857.

№ 2.

О содержанiи строенiй при заставахъ изъ чиншей, платимыхъ арендаторами казенныхъ и городскихъ доходовъ, пользующимися этими строенiями, соразмѣрно платимой ими арендной суммѣ, съ тѣмъ, чтобы на будущее время не были сооружаемы сего рода строенiя.

(9 (21) Iюля 1853 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисiямъ.

Правительственная Коммисiя Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Ссылаясь на рапорты Губернскихъ Правленiй, Правительственная Коммисiя Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ увѣдомляетъ, что Правительственная Коммисiя Финансовъ и Казначейства не согласилась на то, чтобы Казна Царства участвовала въ $^2/_3$ частяхъ въ издержкахъ на постройку и содержанiе строенiй при заставахъ въ городахъ, по слѣдующимъ именно причинамъ:

что, по случаю упраздненiя таможенной линiи между Имперiею и Царствомъ и вслѣдствiе измѣненiя системы таможенной службы, внутреннiй контроль торговли уже не существуетъ, и потому финансовая служба не помѣщается въ строенiяхъ при заставахъ въ городахъ;

что, на основанiи условiй объ отдачѣ въ арендное содержанiе частнымъ лицамъ консумцiонныхъ во всѣхъ городахъ Царства доходовъ, контроль и взиманiе этихъ доходовъ произво-

№ 2.

Budowle rogatkowe mają być utrzymywane z czynszów, płacić się mających przez dzierżawców dochodów skarbowych i miejskich, z tychże budowli użytkujących, w stosunku uiszczanych summ dzierżawnych; na przyszłość zaś budowle takowe stawiane być nie mają.

(d. 9 (21) Lipca 1853 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Powołując się na rapporta Rządów Gubernialnych zawiadamia, że Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu nie zgodziła się na to, aby Skarb Królestwa przykładał się w $^2/_3$ częściach do kosztów budowy i utrzymywania budowli rogatkowych po miastach, a to z tych głównie przyczyn:

że skutkiem zniesienia linii celnéj między Cesarstwem a Królestwem i skutkiem zmiany systematu służby celnéj, kontrolla wewnętrzna handlu już nie istnieje, i dla tego służba skarbowa w budowlach rogatkowych po miastach, wcale się nie mieści;

że wreszcie, według warunków, jakie służą do wypuszczania w dzierżawę osobom prywatnym dochodów konsumcyjnych po wszystkich miastach Królestwa, kontrolla i pobór tychże

дится исключительно на счетъ содержателей оныхъ, такъ какъ эта обязанность помѣщена въ контрактахъ.

Вслѣдствіе такого отзыва Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, для обезпеченія городскимъ кассамъ средствъ на содержаніе строеній при заставахъ, гдѣ таковыя имѣются, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ постановила: опредѣлить умѣренный съ этихъ строеній чиншъ и взимать оный съ содержателей казенныхъ и городскихъ доходовъ, пользующихся этими строеніями, соразмѣрно платимой ими арендной суммѣ, лишь бы это не было противно условіямъ заключенныхъ съ ними контрактовъ.

Съ этою цѣлью, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предписываетъ Губернскому Правленію:

1. въ исполненіе вышеупомянутаго постановленія, опредѣлить размѣръ чинша съ строеній при заставахъ въ каждомъ мѣстѣ, гдѣ онѣ имѣются, — соотвѣтсвенно издержкамъ, требующимся на содержаніе ихъ въ исправности, распредѣлить таковой чиншъ между содержателями казенныхъ и городскихъ доходовъ, соразмѣрно платимымъ ими арендмымъ суммамъ, и предложить имъ вносить оный;

2. наблюдать, дабы впредь во всѣхъ контрактахъ, заключаемыхъ на арендное содержаніе казенныхъ и городскихъ доходовъ, была ясно выражаема обязанность вносить въ пользу городскихъ кассъ чиншъ за строенія при заставахъ, количество котораго, исчисленное соотвѣтственно дѣйствительной надобности, должно быть обозначено въ контрактахъ;

3. взимаемый такимъ образомъ чиншъ за строенія при заставахъ не принесетъ такого дохода, чтобы на счетъ онаго можно было возвести сего рода строенія въ городахъ, въ которыхъ они до сихъ поръ не существовали; и такъ какъ, съ упраздненіемъ внутренняго контроля торговли, эти строенія оказываются не нужными, ибо содержатели казенныхъ и городскихъ доходовъ для помѣщенія своей службы могутъ нанять помѣщенія въ частныхъ домахъ, находящихся на краяхъ города, то Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Прав-

dochodów, odbywa się wyłącznie kosztem tychże dzierżawców; gdyż obowiązek ten w kontraktach mają sobie zastrzeżony.

Takie oświadczenie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu spowodowało, że dla zapewnienia kassom miejskim funduszu na utrzymanie budowli rogatkowych, gdzie takowe już egzystują, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych postanowiła: aby z budowli tych ustanowić umiarkowany czynsz i takowy ściągać od dzierżawców dochodów skarbowych i miejskich, z rzeczonych budowli użytkujących, w stosunku płaconych przez nich summ dzierżawnych, o tyle wszakże tylko, o ile to zawartym z nimi kontraktom nie będzie przeciwne.

W tym więc celu Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu:

1. aby w wykonaniu powyższéj decyzyi, wysokość czynszu z budowli rogatkowych w każdém miejscu gdzie takowe istnieją, ustanowił odpowiednio kosztom utrzymania ich w dobrym stanie, aby rozłożył takowy czynsz na dzierżawców dochodów skarbowych i miejskich, w stosunku płaconych przez nich summ dzierżawnych, i wezwał tychże do uiszczania onego;

2. aby na przyszłość przestrzegał, iżby wszelkie kontrakty o dzierżawy dochodów, tak skarbowych, jak miejskich zawierane, obejmowały wyraźny obowiązek płacenia na rzecz kass miejskich czynszu z budowli rogatkowych, którego ilość, stosownie do uznanéj potrzeby, wyraźnie w tychże kontraktach oznaczoną być winna;

3. pociąganie dzierżawców do opłaty czynszu z istniejących budowli rogatkowych w miastach, nie przyniesie takich wpływów, aby z nich można było podobne budowle stawiać w tych miastach, w których takowe dotąd nie egzystowały; a ponieważ budowle te z przyczyny zniesienia kontrolli wewnętrznéj handlu, nie są koniecznie potrzebne, ponieważ dzierżawcy dochodów skarbowych i miejskich, dla swych straży, nająć mogą pomieszkania w domach prywatnych, na krańcach miasta położonych; przeto Kommissya Rządowa poleca Rządo-

ленію ограничиваться только починкою нынѣ существующихъ строеній при заставахъ, изъ дохода, указаннаго въ пунктѣ I-мъ, не предпринимая и не проектируя постройки новыхъ сего рода строеній, и еслибы даже нѣкоторыя изъ существующихъ, по своей ветхости, подлежали сломкѣ, то не слѣдуетъ отстроивать оныя, за исключеніемъ такихъ только городовъ, гдѣ помѣщаются дивизіонные или полковые штабы, и въ которыхъ будетъ признано нужнымъ содержать при заставахъ гауптвахты или военные караулы.

Губернское Правленіе должно руководствоваться въ точности настоящимъ предписаніемъ, и о содержаніи сдѣланныхъ имъ по сему предмету распоряженій по подвѣдомственнымъ ему мѣстамъ представить рапортъ Правительственной Коммисіи въ 30-ти дневный срокъ.

Варшава, 9 (21) Іюля 1853 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Управлющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{5326}/_{12031}$.

wi Gubernialnemu, aby ograniczywszy się na saméj tylko reparacyi egzystujących już budowli rogatkowych, z funduszu ad 1um wskazanego, stawiania nowych tego rodzaju budowli nie przedsiebrał i nie projektował, a nawet gdyby egzystujące, skutkiem czasu, przyszły do takiego stanu, iż rozebraniu uledzby musiały, odbudowa onych zaniechaną być winna, z wyjątkiem takich tylko miast, gdzie konsystują Sztaby dywizyjne lub pułkowe, i w którychby uznaną została potrzeba utrzymywania przy rogatkach odwachów lub szyldwachów wojskowych.

Do niniejszéj decyzyi Rząd Gubernialny ściśle zastosuje się, i o treści swych rozporządzeń, jakie w tym celu podwładnym urzędom wyda, rapport wykonawczy Kommissyi Rządowéj złożyć w dniach trzydziestu nie omieszka.

Warszawa, d. 9 (21) Lipca 1853 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{5326}/_{12031}$.

№ 3.

Разрѣшеніе, данное Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства объ отпускѣ безплатно изъ казенныхъ лѣсовъ лѣснаго матеріала на постройку въ городахъ скотобоень.

(11 Іюля 1820 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Имѣя въ виду, что многіе значительные города края не имѣютъ скотобоень, которыя признаются необходимыми, какъ въ отношеніи порядка, такъ и для увеличенія доходовъ этихъ городовъ и обезпеченія лучшаго консумціоннаго контроля; принимая при томъ во вниманіе, что небольшіе городскіе доходы, при другихъ необходимыхъ потребностяхъ, безъ пособія со стороны Правительства, оказываются недостаточными для сооруженія скотобоень, разрѣшаемъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства сдѣлать распоряженіе, чтобы на постройку подобнаго рода строеній, гдѣ они Воеводскими Коммисіями будутъ признаны необходимыми, отпускались изъ казенныхъ лѣсныхъ дачъ строевые матеріалы безплатно.

Исполненіе сего постановленія поручаемъ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, а также Правитель-

№ 3.

Upoważnienie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, aby na bydłobójnie po miastach wystawiać się mające, wydawała bezpłatnie potrzebną ilość drzewa z lasów rządowych.

(d. 11 Lipca 1820 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż w wielu znaczniejszych miastach kraju nie ma bydłobójni, które ze względu porządku, jakotéż w widokach powiększenia dochodów tychże miast i zapewnienia lepszéj kontrolli konsumcyjnéj, koniecznie są potrzebne, zważywszy przytém, iż szczupłe fundusze miast, przy wielu innych nieodzownych potrzebach, bez przyłożenia się Rządu, nie są dostateczne na pobudowanie tychże bydłobójni, upoważniamy Kommissyę Rządową Przychodów i Skardu, aby na tego rodzaju budowle, gdzie ich wystawienie Kommissye Wojewódzkie za potrzebne uznają, potrzebną ilość drzewa z lasów rządowych bezpłatnie wydawać kazała.

Dopełnienie niniejszego postanowienia, Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, tudzież Kommissyi Rządo-

ственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, по принадлежности.

Варшава, 11 Іюля 1820 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 9,789.

№ 4.

О представленіи, вмѣстѣ со смѣтами и планами на сооруженіе городскихъ построекъ и скотобоень, ситуаціонныхъ плановъ и о постройкѣ скотобоень, сколько сіе окажется возможнымъ, на берегу рѣкъ.

(14 Апрѣля 1821 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Получая очень часто смѣты и планы, какъ городскихъ, такъ и частныхъ строеній, а также скотобоень, которыя предполагается вновь строить въ городахъ, безъ подробныхъ ситуаціонныхъ плановъ, объясняющихъ въ точности мѣстность, чрезъ что увеличивается только напрасная переписка, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ предписываетъ Воеводской Коммисіи: *дабы ни одна смѣта съ планомъ строеній не была представляема безъ подробнаго ситуаціоннаго плана,* ибо въ противномъ случаѣ, такая смѣта будетъ возвращена съ штрафнымъ билетомъ въ 25 злотыхъ.

wéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, w czém do którój należy, polecamy.

Warszawa, dnia 11 Lipca 1820 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

Nr. 9,789.

№ 4.

Kosztorysy i plany budowli miejskich i szlachtuzów, mają być przedstawiane ze szczegółowemi planami sytuacyjnemi, te ostatnie nadto mają być stawiane, o ile można, nad rzekami.

(d. 14 Kwietnia 1821 r.)

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

Odbierając najczęściéj kosztorysy, tak planów, jak budynków miejskich, jakotéż prywatnych, oraz szlachtuzów, nowo wystawiać się mających po miastach, bez szczegółowych planów sytuacyjnych, dokładnie miejscowość wykazujących, przez co się tylko próżna korrespondencya o nadsyłanie onych pomnaża, poleca jak najmocniéj Kommissyi Wojewódzkiéj: *aby żadnego kosztorysu z planem budowli, bez szczegółowego planu sytuacyjnego nie nadsyłała;* gdyż w przeciwnym razie, każdy takowy kosztorys zwrócony jéj zostanie z dołączonym paletem karnym na złp. 25.

Что касается скотобоень, то Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что Воеводская Коммисія должна приказать *заготовлять подробные ситуаціонные планы каждой скотобойни, заключающіе всѣ окружающія и прилегающія къ ней прочія строенія,* съ точнымъ объясненіемъ, на какой землѣ городской, казенной или частной предполагается построить скотобойню, и не встрѣчаются ли какія либо затрудненія относительно пріобрѣтенія, уступки или замѣна необходимаго для постройки скотобойни мѣста.

При чемъ Правительственная Коммисія обращаетъ вниманіе Воеводской Коммисіи на то, что скотобойни должны быть, сколько сіе окажется возможнымъ, возводимы на берегу рѣкъ, для постояннаго отвода отъ нихъ нечистотъ, требующаго достаточно наклоннаго стока, строгое наблюденіе за чѣмъ лежитъ на обязанности Воеводской Коммисіи.

Варшава, 14 Апрѣля 1821 года.

Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*
N. 141.

№ 5.

О обязанности городовъ содержать скотобойни.

(22 Іюня (4 Іюля) 1843 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Для отвращенія вредной для здоровья жителей нечистоты воздуха, проистекающей отъ убоя скота въ домахъ, среди горо-

Co do szlachtuzów nadmienia się, iż Kommissya Wojewódzka powinna kazać *sporządzać szczegółowe plany sytuacyjne każdego szlachtuza, obejmujące wszystkie przyległe i stykające się z nim inne budowle*, z dokładném wyjaśnieniem, na jakim gruncie, rządowym lub prywatnym, też szlachtuzy mają być założone i czyli nie zachodzą jakie kwestye, względem nabycia, odstąpienia, albo zamiany, potrzebnego gruntu na szlachtuz.

Zwraca również uwagę Kommissyi Wojewódzkiéj, iż szlachtuzy powinny być, ile tylko można, zakładane nad rzekami, dla odchodu regularnego z nich nieczystości, które dostateczny ściek spadzisty mieć koniecznie muszą, czego ściśle pilnowanie do Kommissyi Wojewódzkiéj należy.

Warszawa, dnia 14 Kwietnia 1821 roku.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. 141.

N° 5.

O obowiązku miast utrzymywania szlachtuzów.

(d. 22 Czerwca (4 Lipca) 1843 roku.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Dla usunięcia nieporządku, przez bicie bydła po domach, w środku miast położonych, włożono na kassy miejskie obo-

да расположенныхъ, на городскія кассы возложена обязанность сооруженія на собственный счетъ скотобоень въ мѣстахъ, отдаленныхъ отъ жилыхъ строеній, на вознагражденіе же за понесенные на этотъ предметъ расходы, городскія кассы взимали до 1832 года плату за убой скота въ скотобойняхъ.

Высочайшимъ указомъ 4 (16) Апрѣля 1832 года, городской доходъ съ убоя скота присоединенъ къ консумціонному доходу, взимаемому Казною съ убоя скота; городскимъ же кассамъ предоставлено 10% съ того же дохода. Впослѣдствіи, указомъ 9 (21) Іюля 1834 года, *этотъ процентъ*, взимаемый только отъ убоя скота, пониженъ до *четырехъ процентовъ* и предназначенъ, какъ процентъ со всего консумціоннаго сбора, на содержаніе скотобоень, построенныхъ на счетъ тѣхъ же городскихъ кассъ.

Сообразно съ этими указами, скотобойни въ городахъ, тотчасъ по постройкѣ ихъ, отдаются въ администрацію откупщикамъ консумціонныхъ доходовъ, и со дня сдачи оныхъ Казна уплачиваетъ предоставленный городскимъ кассамъ процентъ.

При каждой скотобойнѣ необходимо содержать сторожа и доставлять дрова и освѣщеніе, а также вывозить изъ оной нечистоту.

Нѣкоторые откупщики консумціонныхъ сборовъ, неся по этому поводу довольно значительные расходы, къ удовлетворенію которыхъ они не считаютъ себя обязанными, потребовали возврата помянутыхъ издержекъ изъ городскихъ суммъ. Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ неоднократно относилась въ Правительственную Коммисію Финансовъ объ удовлетвореніи этихъ претензій откупщиковъ изъ казенныхъ суммъ, но Коммисія Финансовъ отказала въ этомъ, на томъ основаніи, что 4% отъ консумціонныхъ доходовъ платятся городскимъ

wiązek *budowania własnym kosztem*, w miejscach odosobnionych od mieszkalnych zabudowań, *bydłobójni*, czyli tak zwanych *szlachtuzów*, a na wynagrodzenie za poniesione na ten cel wydatki, też kassy pobierały do roku tysiąc ośmset trzydziestego drugiego opłatę od rzezi bydła, w szlachtuzach odbywanéj.

Dopiero Ukazem Najwyższym z d. 4 (16) Kwietnia 1832 roku, dochód rzeziowy przyłączony został do dochodu konsumcyjnego, od rzezi bydła na rzecz skarbu pobieranego; kassom zaś miejskim zapewniono procent dziesięć od sta od tegoż dochodu, następnie zaś, Ukazem Najjaśniejszego Pana z dn. 9 (21) Lipca 1834 roku, *procent ten*, od saméj tylko rzezi pobierany, zniżony został *do czterech od sta* i przeznaczony, jako procent od całkowitego dochodu konsumcyjnego, tytułem utrzymania szlachtuzów, kosztem tychże kass miejskich pobudowanych.

Stosownie więc do powyższych Ukazów, szlachtuzy rzeczone, oddawane bywają w administracyę dzierżawcom dochodów konsumcyjnych, a skarb zapewniony procent kassom miejskim opłaca.

Do każdéj takiéj bydłobójni, utrzymywanym być winien stróż, i dostarczone drzewo opałowe i światło, oraz uprzątaną być powinna z pod niéj wszelka nieczystość.

Niektórzy z dzierżawców konsumcyjnych, ponosząc z tego powodu, dosyć znaczne wydatki, do których nie są obowiązanymi, zażądali zwrotu poczynionych kosztów z funduszów miejskich. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych żądała od Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu zaspokojenia takowych pretensyj dzierżawców z funduszów skarbowych, lecz otrzymała odpowiedź odmówną, na téj zasadzie, że procent cztery od sta, od dochodów konsumcyjnych płaconym jest kassom miejskim na utrzymanie bydłobojni, i że

кассамъ именно на содержаніе скотобоень, и что подъ этимъ содержаніемъ должно разумѣть: *починку строеній, поставку дровъ, освѣщенія, содержаніе сторожа и вывозку всякой нечистоты.* Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, имѣя въ виду, что предоставленный въ пользу городскихъ кассъ процентъ отъ консумціоннаго дохода въ большей части городовъ столь незначителенъ, что не могъ бы покрыть расходовъ по содержанію скотобоень, еслибы изъ онаго были покрываемы вышепоименованные расходы, и затѣмъ города, въ которыхъ находятся скотобойни, построенныя собственнымъ ихъ иждивеніемъ вмѣсто Казны, не только не имѣли бы соотвѣтственнаго процента отъ употребленнаго на постройку капитала, но подверглись бы еще потерямъ,— въ представленіи своемъ отъ 17 (29) Іюня с. г., за N. 7,134, заявила мнѣніе, что подъ обязанностію содержать скотобойни, возложенною на городскія кассы Высочайшимъ указомъ, слѣдуетъ разумѣть собственно содержаніе въ исправности одного только строенія и при немъ сторожа, всѣ же прочія издержки, какія относятся исключительно къ самому убою скота, не касаясь ни въ чемъ содержанія строенія, а именно отопленіе и освѣщеніе боень, а также вывозка изъ оныхъ нечистоты, должны быть отнесены или на счетъ Казны, которая пользуется доходомъ съ убоя скота, или же на счетъ откупщиковъ этого дохода.

Вслѣдствіе чего, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ просила Совѣтъ Управленія разрѣшить Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства удовлетворять на будущее время не относящіеся къ городскимъ кассамъ сего рода расходы и возвратить имъ понесенныя уже на сей предметъ издержки.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій въ Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства, вслѣдствіе такого представленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, объяснилъ слѣдующее:

1. что до введенія дѣйствующаго нынѣ Устава о консумціонномъ сборѣ, городскія кассы содержали своимъ иждивеніемъ

przez utrzymanie to rozumieć się ma: *reparacya budowli, dostawa drzewa, światła, utrzymanie stróża i uprzątanie wszelkich nieczystości.* Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zważając, że procent od dochodu konsumcyjnego kassom miejskim zapewniony, w większéj części miast tak jest mały, że nie pokryłby kosztów utrzymania szlachtuzów, gdyby z niego wydatki takowe zaspokajane być miały, a miasta, w których znajdują się bydłobójnie, ich kosztem, w zastępstwie skarbu wystawione, nie tylko nie miałyby procentu od wyłożonego kapitału, ale nadto byłyby jeszcze niewłaściwie wystawione na straty, w przedstawieniu swém z dnia 17 (29) Czerwca r. b., Nr. 7,134, była zdania, że przez obowiązek utrzymywania bydłobójni, Ukazem Najwyższym na kassy miejskie włożony, rozumie się utrzymanie w dobrym i celowi odpowiednim stanie, saméj tylko budowli i stróża przy téjże, i że zatém wszelkie inne wydatki, jakie się odnoszą do saméj tylko rzezi, w niczém zaś utrzymania téjże budowli nie dotyczą, a mianowicie dostawa opału i światła, niemniéj wywożenie nieczystości, albo do skarbu, jako pobierającego dochód z rzezi, albo téż do dzierżawiących tenże dochód, zaregulowane byćby powinny.

Dla czego Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych upraszała Radę o upoważnienie Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu, tak do ponoszenia na przyszłość nie regulujących się do kass miejskich wydatków, jako téż i zwrócenia tymże kassom, uskutecznionych już z rzeczonego tytułu wynagrodzeń.

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu objaśniając powyższe żądanie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, oświadczył z swéj strony:

1. że przed wprowadzeniem obowiązującéj nateraz Ustawy konsumcyjnéj, kassy miejskie utrzymywały własnym kosz-

скотобойни, то есть строенія и сторожей, и доставляли въ оныя отопленіе, а также вывозили оттуда всѣ нечистоты, взимая за это при убоѣ скота особую плату. Обязанности эти кассъ нисколько не измѣнились *отъ замѣна помянутой платы на 4 процентный доходъ, уплачиваемый Казною,* который установленъ по взаимному соглашенію съ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ. Нельзя затѣмъ утверждать, будто бы подъ словами: содержаніе скотобоень, надлежало разумѣть, какъ объясняетъ Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, содержаніе въ исправности однихъ только строеній и сторожа, такъ какъ въ теченіе болѣе десяти лѣтъ существованія настоящаго порядка, обязанность нести всѣ прочія издержки безспорно принадлежала городскимъ кассамъ;

2. что съ 1833 по Сентябрь мѣсяцъ 1840 г., Казна уплатила городскимъ кассамъ, въ вознагражденіе за содержаніе скотобоень, *сто сорокъ шесть тысячь двѣсти тринадцать* руб. сер. Изъ этой суммы, по мнѣнію Главнаго Директора Финансовъ, кассы не вправѣ извлекать какихъ либо выгодъ, но обязаны обратить оную всю сполна на цѣль, положительно опредѣленную Высочайшимъ указомъ, т. е. на содержаніе скотобоень. Еслибы даже затѣмъ въ нѣкоторыхъ менѣе значительныхъ городахъ и не достало на этотъ предметъ суммъ, то въ другихъ должны быть отъ нихъ остатки, которые собственно должны быть употреблены на пополненіе оказавшагося въ малыхъ городахъ недостатка, ибо трудно было бы обременять Казну новыми издержками, такъ какъ бюджетъ ея и безъ того чрезъ мѣру обремененъ расходами.

Къ сему Главный Директоръ Финансовъ присовокупилъ, что, хотя Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ основываетъ представленіе свое на рапортахъ Губернскихъ Правленій, однако не прилагаетъ при ономъ никакого разсчета, въ какихъ именно городахъ и сколько оказывается недостатка въ суммѣ на содержаніе скотобоень, а также, какіе остатки отъ этой же суммы въ прочихъ городахъ переходятъ въ пользу городскихъ кассъ.

tem bydłobójnie, to jest budowle, stróżów i dostarczały opał tudzież uprzątały nieczystość, za poborem oddzielnych opłat, przy rzezi bydła. Ten obowiązek *przez zamianę oddzielnéj opłaty na procent cztery od sta ze skarbu uiszczany*, który za wspólném porozumieniem się z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych ustanowiono, bynajmniéj się nie zmienił; nie można zatém słusznie powiedzieć, aby, pod tytułem utrzymywania bydłobójni, rozumieć tylko należało, jak to Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych sobie tłumaczy, utrzymywanie w dobrym stanie budowli i stróża, i obowiązek ponoszenia wszelkich innych kosztów był bez kwestyi przywiązany do kass miejskich, już przez lat przeszło dziesięć istnienia dzisiejszego porządku rzeczy;

2. że skarb od roku 1833 roku do miesiąca Września roku 1840, zaliczył kassom miejskim, tytułem wynagrodzenia za utrzymanie bydłobójni po miastach, Rubli sr. *Sto czterdzieści sześć tysięcy dwieście trzynaście*, że zdaniem Jego (Dyrektora Głównego Przychodów i Skarbu) z funduszu tego kassy miejskie nie mają prawa odnosić żadnych korzyści, lecz takowy w zupełności powinien być obracany na cel, Ukazem Najjaśniejszego Pana wyraźnie oznaczony, to jest na utrzymywanie bydłobójni; gdyby więc nawet w niektórych pomniejszych miastach brakło funduszu, inne miasta, pewnie z niego mają oszczędności, które właściwie powinny być użyte na potrzebne dodatki dla miast małych; albowiem trudno skarb obciążać nowemi wydatkami, którego budżet już niemi zbyt jest obarczony.

Wreszcie dodał Dyrektor Główny Przychodów i Skarbu, że jakkolwiek Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawienie swoje opiera na doniesieniach Rządów Gubernialnych, nie dołącza jednak żadnego rachunku, w których miastach i jak wiele brakuje funduszu i jakie téż oszczędności z tego samego funduszu po innych miastach, przechodzą na korzyść kass miejskich.

Въ заключеніе, Главный Директоръ Финансовъ заявилъ, что, еслибы Совѣтъ Управленія нашелъ нужнымъ дальнѣйшее разсмотрѣніе этого дѣла, въ такомъ случаѣ надлежало бы предварительно поручить Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ—представить обстоятельный разсчетъ полученнымъ ею на содержаніе скотобоенъ суммамъ, ибо тогда только можно было бы съ точностію оцѣнить, несутъ ли дѣйствительно городскія кассы и которыя именно по этой статьѣ убытки и въ какомъ количествѣ, а равно изыскать средства къ предотвращенію этихъ потерь.

Разсмотрѣвъ, какъ представленіе Правительственной Коммисіи Внутвеннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, такъ и объясненіе по оному Главнаго Директора Финансовъ, Совѣтъ находитъ:

1. что, по истеченіи 10-ти лѣтъ со дня возложенія на городскія кассы обязанности содержать скотобойни за соотвѣтственное вознагражденіе, не возможно уменьшать нынѣ размѣра этой обязанности и освобождать города, съ ущербомъ Казны, отъ обязанности поставлять въ скотобойни дрова и вывозить нечистоты, тѣмъ болѣе, что это условіе было установлено по предварительномъ соглашеніи съ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;

2. что платимые Казною 4% со всѣхъ консумціонныхъ доходовъ вообще слѣдуетъ считать какъ общую сумму, опредѣленную на содержаніе скотобоенъ во всѣхъ городахъ, такъ что, если этотъ доходъ въ какомъ либо городѣ окажется для сей цѣли недостаточнымъ, въ такомъ случаѣ слѣдуетъ пополнить этотъ недостатокъ изъ оказавшагося въ другомъ городѣ остатка, и Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ тогда только могла бы требовать отъ Казны добавочной суммы, еслибы имѣющаяся теперь сумма, по употребленіи ея указаннымъ выше порядкомъ, оказалась недостаточною на покрытіе всѣхъ расходовъ по содержанію скотобоенъ.

Варшава, 22 Іюня (4 Іюля) 1843 года.

Вѣрно:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

N. 5,328.

W końcu, tenże Dyrektor Główny domieścił tę uwagę: że jeżeli Rada Administracyjna uzna potrzebę dalszego rozbioru całéj téj kwestyi, w takim razie wypadałoby przedewszystkiém zobowiązać Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, aby przedstawiła dokładny rachunek z obrotu pobranych od skarbu na utrzymanie hydłobójni funduszów, gdyż wtenczas dopiero z dokładnością ocenić będzie można, czyli i które kassy miejskie, oraz w jakiéj wysokości, ponoszą rzeczywiste straty, i obmyślec środki zapobiegające.

Rada rozważywszy, tak przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, jako i objaśnienie Dyrektora Głównego Przychodów i Skarbu, uznała:

1. że po upływie lat dziesięciu, jak ciężar utrzymania szlachtuzów, za stosownem wynagrodzeniem, na miasta został włożonym, nie można zmieniać rozciągłości tego obowiązku i uwalniać miast ze szkodą skarbu od obowiązku dostarczania do szlachtuzów drzewa i wywożenia nieczystości, tém bardziéj, że warunek ten był, przez porozumienie się z Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, ustanowiony;

2. że płacony przez skarb procent po cztery od sta od dochodów konsumcyjnych w ogólności, uważać należy za fundusz ogólny, na ich utrzymanie we wszystkich miastach służący, tak, że jeżeli dochód ten w jakowém mieście na cel pomieniony jest niewystarczający, to należy uzupełnić go z przewyżki, nad wydatek w innem mieście osiągniętéj, i Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych w tym jedynie przypadku mocną byłaby żądać dodatkowego od skarbu funduszu, gdyby ten, jaki jest w sposób powyższy użyty, na pokrycie wszelkich w ogóle kosztów utrzymania szlachtuzów w miastach, jeszcze okazał się być nie wystarczającym.

Warszawa, d. 22 Czerwca (4 Lipca) 1843 roku.

Zgodno z protokółem:

Sekretarz Stanu, Radca Stanu, (podpisano) *T. Le Brun.*

Nr. 5,328.

№ 6.

Объявленіе желанія Правительства относительно постройки въ городахъ кирпичныхъ заводовъ.

(15 Мая 1818 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Правительство желаетъ, чтобы, для облегченія жителямъ городовъ возможности строиться и чрезъ это содѣйствовать возрастанію и украшенію городовъ, были сооружаемы въ каждомъ воеводскомъ и даже окружномъ городѣ, на счетъ городскихъ кассъ, кирпичные заводы, а именно тамъ, гдѣ они имѣются въ недостаточномъ количествѣ, или вовсе не существуютъ.

Поэтому предписывается Воеводской Коммисіи, въ теченіе одного мѣсяца съ полученія сего, представить Правительственной Коммисіи свѣдѣніе, гдѣ именно встрѣчается надобность построить кирпичные заводы, находится ли въ этихъ мѣстахъ соотвѣтственный для этого матеріалъ, а также, изъ какихъ казенныхъ дачъ удобнѣе было бы назначить отпускъ лѣса, какъ для постройки кирпичнаго завода, такъ и для обжиганія кирпича.

Варшава, 15 Мая 1818 года.
Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*
N. $^{162}/_{323}$.

Примѣчаніе. По мѣрѣ оказывающейся изъ донесеній Губернскихъ Правленій надобности сооруженія

№ 6.

Oznajmienie woli Rządu, aby po miastach wystawiane były cegielnie.

(d. 15 Maja 1818 roku.)

do

do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Wolą jest Rządu, aby dla ułatwienia sposobności budowania się mieszkańcom po miastach, a tém samém wzniesienia i przyozdobienia miast, wystawione były *cegielnie* w każdém wojewódzkiém, a nawet obwodowém mieście, na rzecz kass miejskich, gdzieby takowe, lub w nieodpowiadającéj potrzebie liczbie, lub wcale nie egzystowały.

Z tego powodu poleca się Kommissyi Wojewódzkiéj, aby w przeciągu jednego miesiąca, po odebraniu niniejszego, nadesłała Kommissyi Rządowéj wiadomość, gdzieby wystawienie cegielni potrzebném było, i czy tam znajduje się zdatny na to materyał, tudzież z których lasów rządowych najdogodniéj użyćby można drzewa, tak na wystawienie cegielni, jakotéż na wypalanie cegły.

Warszawa, dnia 15 Maja 1818 roku.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. $^{162}/_{323}$.

Uwaga. W miarę tego, jak z doniesień Rządów Gubernialnych okazuje się potrzeba wystawienia ce-

кирпичныхъ заводовъ въ городахъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ поручаетъ строить оные на основаніи общихъ правилъ о работахъ для улучшенія городовъ.

№ 7.

Предписаніе объ устройствѣ въ городахъ каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами.

(3 (15) Іюля 1847 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ и Магистрату города Варшавы.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

По разсмотрѣніи различныхъ проэктовъ объ устройствѣ въ городахъ колодцевъ съ насосами, Правительственная Коммисія, въ засѣданіи 19 Апрѣля (1 Мая) с. г. признала, что *каменные колодцы съ чугунными насосами* оказались до сего времени самыми прочными и лучшими на практикѣ, и что издержки по сооруженію ихъ, какъ дознано опытомъ, не многимъ превышаютъ издержки по устройству колодцевъ съ обыкновенными насосами, а содержаніе ихъ дешевле, такъ какъ оно ограничивается перемѣною чрезъ нѣсколько лѣтъ вентильной кожи и возобновленіемъ наружной покрышки насоса, что можетъ быть сдѣлано безъ спеціальнаго мастера, всякимъ слесаремъ или кузнецомъ, механизмъ же

gielni po miastach, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych poleca je budować, podług ogólnych przepisów o robotach melioracyjnych po miastach.

№ 7.

Przepis, względem zaprowadzenia po miastach studzien murowanych z pompami żelaznemi.

(d. 3 (15) Lipca 1847 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych i do Magistratu m. Warszawy.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Po rozpoznaniu rozmaitych projektów na budowę studzien z pompami po miastach, Kommissya Rządowa, na posiedzeniu swém z dnia 19 Kwietnia (1 Maja) r. b. uznała, że najtrwalsze i najlepsze w użyciu okazały się dotąd *studnie murowane z pompami żelaznemi*, że koszta budowy onych, według doświadczenia, nie wiele są większe od studzien z pompami zwyczajnemi, a konserwacya mniéj kosztowna, bo ogranicza się na daniu co lat kilka nowéj skóry wentylowéj i odświeżeniu czasami pompokrytu, co wszystko bez pompiarza da się wykonać, gdyż taką robotę każdy ślusarz lub kowal wykonać potrafi,

чугунныхъ насосовъ столь хорошъ и простъ, что одинъ разъ устроенные насосы не требуютъ никакихъ починокъ.

По симъ уваженіямъ, Правительственная Коммисія постановила: *во всѣхъ городахъ Царства, по мѣрѣ возникающей надобности, устраивать каменные колодцы съ чугунными насосами.* Препровождая съ этою цѣлью во всѣ Губернскія Правленія и въ Магистратъ города Варшавы для образца (*) составленный въ общемъ Строительномъ Совѣтѣ и утвержденный Коммисіею нормальный планъ и смѣту, поручаетъ:

1. при представленіи смѣтъ на постройку новыхъ колодцевъ въ городахъ руководствоваться въ точности какъ настоящимъ предписаніемъ, такъ и препровождаемыми при семъ образцами;

2. въ условіяхъ для торговъ возлагать на подрядчиковъ обязанность, дабы они покупали составныя части насосовъ на чугунныхъ фабрикахъ, извѣстныхъ тщательною отдѣлкою своихъ издѣлій, и свидѣтельства сихъ фабрикъ прилагать къ протоколамъ о пріемѣ работъ, а также возлагать на подрядчиковъ отвѣтственность за прочность насосовъ по крайней мѣрѣ въ теченіе двухъ лѣтъ.

Наконецъ, Правительственная Коммисія присовокупляетъ, что самые лучшіе до сего времени насосы въ Варшавѣ дѣлаетъ фабрика Душика, на Хлодной улицѣ, N. 926, лит. *c.*

Варшава, 3 (15) Іюля 1847 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Бадени.*

N. 21/21.

(*) Образцы плана и смѣты не прилагаются потому, что они хорошо извѣстны всѣмъ исполнительнымъ властямъ.

a konstrukcya pomp żelaznych tak jest dobra i prosta, że raz ustawione, żadnéj nie potrzebują naprawy.

Z tych przeto względów, Kommissya Rządowa postanowiła: *aby po wszystkich miastach Królestwa, o ile zachodzić tego będzie potrzeba, zaprowadzać studnie murowane z pompami żelaznemi.* W tym celu przesyła Rządom Gubernialnym (Magistratowi miasta Warszawy) sporządzony w Radzie ogólnéj Budowniczéj, plan i anszlag normalny, przez siebie potwierdzony na wzór (*), z poleceniem:

1. aby przy przedstawianiu anszlagów, na budowę nowych studzien po miastach, tak do niniejszego reskryptu, jako téż i do przesyłających się wzorów, ściśle się stosowano;

2. aby w warunkach licytacyjnych, wkładać na przedsiębierców obowiązek zakupywania maszyneryi pompowych w fabrykach odlewów żelaznych, z dobrego wykonywania robót znanych, i uzyskane na to świadectwa tychże fabryk, do protokółów odbiorczych dołączać, tudzież zastrzegać odpowiedzialność za trwałość pomp, przynajmniéj do lat dwóch.

W końcu Kommissya Rządowa nadmienia, że pompy żelazne, najlepiéj dotąd wyrabiane są w Warszawie w fabryce Duschika, przy ulicy Chłodnéj, Nr. 926, Litt. *c.*

Warszawa, dnia 3 (15) Lipca 1847 r.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*

Nr. $^{21}/_{21}$.

(*) Wzory planu i anszlagu nie zamieszczają się z uwagi, że te są dobrze znane wszystkim Władzom wykonawczym.

№ 8.

Объ условіяхъ на поставку чугунныхъ насосовъ и устройство колодцевъ въ городахъ.

(22 Іюня (4 Іюля) 1849 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Назначаемые торги на устройство въ городахъ каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами, по нормальному плану и смѣтѣ, препровожденнымъ въ Губернское Правленіе, при предписаніи отъ 3 (15) Іюля 1847 года, за N. $^{21}/_{21}$, очень часто не состоялись, по неимѣнію свѣдущихъ фабрикантовъ, а равно по причинѣ небольшихъ выгодъ отъ подряда, соединеннаго для подрядчиковъ съ обязанностію покупать насосный механизмъ по опредѣленнымъ цѣнамъ на фабрикахъ желѣзныхъ издѣлій и представлять на это свидѣтельства при составленіи сдаточныхъ протоколовъ.

Губернскому Правленію извѣстны уже причины побудившія Правительственную Коммисію къ устройству каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами, а потому, желая устранить всѣ затрудненія, препятствующія распространенію оныхъ, Правительственная Коммисія рѣшилась работы по устройству подобныхъ колодцевъ раздѣлить на двѣ части, именно:

1. на вырытіе колодцевъ, устройство срубовъ и поставку наружныхъ покрышекъ насосовъ назначать частные торги, какъ это было до сего времени;

№ 8.

Wskazanie warunków do licytacyi na dostawę pomp żelaznych i na wystawienie studzien po miastach.

(d. 22 Czerwca (4) Lipca 1849 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Przedsiębrane licytacye na budowę studzien murowanych z pompami żelaznemi po miastach, wedle planu i anszlagu normalnego, jakie przy reskrypcie z dnia 3 (15) Lipca 1847 roku Nr. $^{21}/_{21}$ Rządowi Gubernialnemu przesłano, częstokroć nie przychodzą do skutku, a to z powodu braku umiejętnych fabrykantów, jako téż powodu małych na entrepryzie korzyści, skoro przedsiębiercy obowiązani są maszyneryę pompową zakupywać po cenach stałych, w fabrykach odlewów żelaznych, i składać na to, do protokółów odbiorczych, świadectwa.

Wiadome już są Rządowi Gubernialnemu powody, jakie skłoniły Kommissyę Rządową do zaprowadzenia studzien murowanych z pompami żelaznemi, dla tego więc, pragnąc usunąć wszelkie trudności, stojące na przeszkodzie upowszechnieniu onych, Kommissya Rządowa zamierzyła roboty około budowy podobnych studzien, rozdzielić na dwie części; to jest:

1. aby na kopanie studni, danie cembrowania i pompokrytu, odbywać szczegółowe licytacye, jak dotąd;

2. на поставку же чугунныхъ насосовъ съ механизмомъ назначить общіе въ Варшавѣ торги для всѣхъ городовъ въ Царствѣ, какъ это дѣлается для пожарныхъ заливныхъ трубъ, или для городовъ каждой губерніи порознь, если это, по надлежащемъ соображеніи, окажется болѣе выгоднымъ и для торгующихся болѣе удобнымъ.

Этимъ способомъ Правительственная Коммисія надѣется устранить вышеупомянутыя затрудненія и привести легче въ исполненіе проэктъ устройства въ городахъ каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами.

Посему поручаетъ Губернскому Правленію:

1. сообразить этотъ предметъ надлежащимъ образомъ и не позже 40 дней представить свое мнѣніе о томъ:

a) находитъ ли оно проэктъ назначенія торговъ на поставку чугунныхъ насосовъ для предполагаемыхъ колодцевъ цѣлесообразнымъ;

b) будетъ ли выгоднѣе назначить торги на поставку насосовъ для городовъ всего Царства, или только для каждой губерніи порознь;

c) такое раздѣленіе работъ не отвратитъ ли отъ торговъ желающихъ взять рытье колодцевъ, устройство каменныхъ или деревянныхъ срубовъ и поставку наружныхъ покрышекъ насосовъ?

2. составить условія двухъ родовъ, именно:

одни для общихъ торговъ на все Царство,

другія для частныхъ торговъ для губерніи.

Въ условіяхъ этихъ кромѣ предвареній, какія окажутся нужными по мѣстнымъ обстоятельствамъ, слѣдуетъ помѣстить:

1. Подрядчикъ обязанъ поставить чугунные насосы, согласно съ утвержденными, предписаніемъ отъ 3 (15) Іюля 1847 года, за N. $^{21}/_{21}$, чертежами, съ улучшеніями въ цилиндрѣ и клапанахъ, придуманными механикомъ Душикъ.

2. Торги начнутся съ постоянныхъ цѣнъ, предложенныхъ Фабрикою г-на Душикъ, и показанныхъ въ нормальной смѣтѣ,

2. na dostawę zaś pomp żelaznych z maszyneryą, aby odbyć ogólną w Warszawie licytacyę, bądź to dla wszystkich miast w Królestwie, jak to ma miejsce z dostawą sikawek, bądź też dla miast każdéj z osobna gubernii, jeżeli to po dokładném rozważeniu okaże się korzystniejszém i więcéj dla konkurentów przystępném.

Tym sposobem Kommissya Rządowa spodziewa się usunąć wymienione wyżéj trudności i projekt zaprowadzenia po miastach studzien murowanych z pompami żelaznemi, łatwiéj do skutku doprowadzić.

Poleca przeto Rządowi Gubernialnemu:

1. dokładnie przedmiot powyższy rozważyć i udzielić najdaléj w dniach 40tu opinię:

a) czy projekt odbycia licytacyi na dostawę pomp żelaznych do budować się mających studzien, uważa odpowiednim celowi;

b) czy korzystniéj będzie ogłosić konkurencyę na dostawę pomp dla miast całego Królestwa, czyli też dla każdéj z osobna gubernii;

c) czy przez ten rozdział robót nie odstręczy się od konkurencyi do kopania studzien, do murowania lub dania drewnianéj cembrowiny, oraz pompokrytów?

2. ułożyć warunki podwójne, to jest:

jedne do licytacyi ogólnéj na całe Krlestwo;

drugie do licytacyi szczegółowéj dla gubernii.

W warunkach tych, obok zastrzeżeń, jakie ze względu na miejscowość okażą się potrzebnemi, zamieścić należy:

1. Przedsiębierca obowiązany będzie dostarczać pompy żelazne podług rysunku, reskryptem z dnia 3 (15) Lipca 1847 roku, Nr. $^{21}/_{21}$, zatwierdzonego, z ulepszeniami w cylindrze i klapach, przez mechanika Duschik zaprowadzonémi.

2. Liczytacya zaczynać się będzie od cen stałych, przez fabrykę p. Duschika podanych, a wanszlagu normalnym, który

которая была препровождена въ Губернское Правленіе при вышеупомянутомъ предписаніи, а именно:

a) за механизмъ съ четырехдюймовымъ цилиндромъ и отливною чугунною трубою, а также за рычагъ и корбштангу изъ кованнаго желѣза, 60 руб. сер.;

Цилиндръ долженъ быть внутри буравленъ и отшлифованъ начисто, вентиль въ цилиндрѣ кувшинный, а клапаны въ цилиндрѣ и отливной трубѣ — кожанные въ желѣзныхъ рамахъ.

b) за подобный механизмъ съ цилиндромъ въ пять и одна четверть дюймовъ въ діаметрѣ въ разрѣзѣ, 67 р. 50 коп.;

c) за погонный локоть чугунной насосной трубы подъ цилиндромъ въ два съ половиною дюйма въ діаметрѣ, вѣсомъ отъ 30 до 32-хъ фунтовъ, 1 руб. 50 коп.;

Примѣчаніе. Какъ механизмъ, не смотря на длину отливной трубы, имѣетъ постоянную цѣну, то длину насосной трубы подъ цилиндромъ, не смотря на ея дѣйствительную длину, показывается всегда въ смѣтахъ, съ верху до дна колодца, ибо на сколько насосная труба короче глубины колодца, на столько отливная труба должна быть длиннѣе.

d) за установку насоса, прикрѣпленіе онаго на собственный счетъ въ колодцѣ и приведеніе въ движеніе, 15 руб. сер.;

e) за перевозку насосовъ съ мѣста, гдѣ находится фабрика, будетъ считаться за милю или 7 верстъ 1 р. сер., въ чемъ уже будутъ заключаться и путевыя издержки работниковъ туда и назадъ;

f) за украшенія изъ чугуна наружныхъ частей, ежели они потребуются, а именно:

за 4 локтя воловыхъ глазъ съ прикрѣпленіемъ, за локоть 1 р. сер.;

за двѣ розеты, 2 р. сер.;

przy cytowanym wyżéj reskrypcie Rządowi Gubernialnemu przesłano zamieszczonych, mianowicie:

a) za ruch z cylindrem czterocalowym i rurą odlewaną z żelaza, oraz za drąg i korbsztangę z żelaza kutego, Rubli sr. 60.

Cylinder powinien być wewnątrz wiercony i gładko wyszlifowany, wentil w cylindrze kubełkowy, a klapy w cylindrze i rurze odlewowéj skórzane, na ramach żelaznych;

b) za podobny ruch z cylindrem, pięć i jedna czwarta cala średnicy w świetle mającym, rubli srebrnych 67 kopiejek 50;

c) za łokieć bieżący rury ssącéj pod cylindrem z żelaza lanego, średnicy dwa i pół cala, a ważący od 30 do 32 funtów, Rub. sr. 1 kop. 50.

Uwaga. Ponieważ ruch, bez względu na długość rury odlewowéj, cenę ma stałą, przeto długość rury ssącéj pod cylindrem, bez względu na rzeczywistą jéj długość, liczy się zawsze w anszlagach od wierzchu do dna studni, albowiem o ile rura ssąca krótszą jest od głębokości studni, o tyle rura odlewowa musi być dłuższą.

d) za ustawienie pompy, przymocowanie onéj własnym kosztem w studni i puszczenie w ruch, Rubli sr. 15;

e) transport pomp od miejsca gdzie się fabryka znajduje, liczyć się będzie za milę, czyli 7 wiorst po Rubli sr. 1, w którém to wynagrodzeniu mieszczą się już koszta podróży robotników tam i na powrót.

f) za ozdoby pompokrytu z żelaza lanego, jeżeli takowe wymagane będą, a mianowicie:

za 4 łokcie bieżące oczów wołowych z przymocowaniem, za łokieć po Rub. sr. 1;

za dwie rozety rs. 2;

за три украшенія фронтона, 3 руб. сер.;

всѣ эти части, отъ *a* до *f*, подрядчикъ долженъ доставить на мѣсто, уставить и прикрѣпить.

3. За прочность матеріала и акуратность работъ подрядчикъ принимаетъ на себя ручательство въ теченіе трехъ лѣтъ и обязывается въ продолженіе сего срока всѣ починки, произшедшія по его винѣ, произвести на свой счетъ, по первому востребованію, въ теченіе не болѣе 20-ти дней, безъ особаго вознагражденія.

4. После окончанія, посредствомъ особаго подряда, самаго колодца и наружной покрышки насоса и увѣдомленіи объ этомъ поставщика насосовъ, сей послѣдній, въ теченіе не болѣе 20-ти дней, долженъ прибыть на мѣсто, для установки насоса и приведенія онаго въ движеніе.

5. Въ обезпеченіе исполненія сихъ условій, подрядчикъ обязанъ представить залогъ въ столько то рублей (обозначить), каковымъ залогомъ, а также всѣмъ движимымъ и недвижимымъ имуществомъ, онъ будетъ отвѣтствовать за неакуратное исполненіе работъ, за замедленіе, какъ въ доставленіи насосовъ, такъ и въ установкѣ или починкѣ оныхъ.

Кромѣ сего, контрактъ будетъ считаться расторгнутымъ, если подрядчикъ не употребитъ всей заботливости, чтобы работы его были крѣпки, прочны и не требовали частыхъ починокъ, а равно если въ назначенный выше срокъ не произведетъ установки насоса или починки онаго.

6. Послѣ составленія сдаточнаго протокола о пріемѣ работъ и засвидѣтельствованіи, что работы произведены акуратно и изъ прочнаго матеріала, что насосъ уставленъ крѣпко и плотно пригнанъ, а также, что движеніе его спокойно и легко, причитающаяся подрядчику сумма—или будетъ ему ассигнована прямо изъ подлежащаго казначейства, или выслана немедленно по почтѣ на мѣсто жительства, на его счетъ.

7. Безъ разрѣшенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, подрядчикъ не можетъ дѣлать никакихъ перемѣнъ въ устройствѣ насосовъ, и потому, за сдѣлан-

za trzy ozdoby frontonu, Rub. sr. 3.

Wszystkie powyższe szczegóły, od *a* do *f*, przedsiębierca obowięzuje się dostarczyć, ustawić i przymocować.

3. Za dobroć materyałów i dokładność robót zaręcza przedsiębierca do lat trzech i obowięzuje się wszelkie w tym przeciągu czasu z winy jego zdarzyć się mogące reparacye, na każde wezwanie, najdaléj w dniach 20tu, bez oddzielnego za to wynagrodzenia, własnym kosztem wykonać.

4. Po ukończeniu przez oddzielną entrepryzę studni i pompokrytu, oraz po zawiadomieniu o tém przedsiębiercy, tenże najdaléj w ciągu dni 20tu obowiązany jest przybyć na grunt, celem ustawienia pompy i wprowadzenia w ruch takowéj.

5. Na pewność dotrzymania niniejszych warunków przedsiębierca obowiązany jest złożyć kaucyę w ilości Rubli sr. (projektować) z któréj to kaucyi, oraz z całego swego majątku ruchomego i nieruchomego, odpowiedzialnym będzie za niedokładne wykonanie robót, za opóźnienie się, tak w dostawie pomp, jako téż w ustawieniu lub naprawie onych.

Oprócz tego, kontrakt uważany będzie jako rozwiązany, jeżeli przedsiębierca nie dołoży wszelkiego starania, ażeby robota jego była mocna, trwała i częstych nie wymagała reparacyj, oraz jeżeli w oznaczonym wyżéj terminie, ustawienia lub reparacyi pomp nie uskuteczni.

6. Po sporządzeniu protokółu odbiorczego i poświadczeniu, że roboty z dobrego materyału, oraz dokładnie wykonane zostały, że pompa mocno jest ustawiona, szczelnie dopasowana, tudzież, że ruch takowéj jest spokojny i lekki, należytość, albo wprost z właściwéj kassy miejskiéj, na ręce przedsiębiercy wyassygnowaną będzie, lub téż na koszt jego, pocztą do miejsca zamieszkania bezwłocznie odesłaną zostanie.

7. Żadnych zmian w konstrukcyi pomp, bez zezwolenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych,

ныя безъ разрѣшенія улучшенія не вправѣ требовать добавочной платы.

8. Въ объявленіяхъ, подаваемыхъ на торги, лица, желающія взять работы, должны написать прописью, безъ всякихъ подчистокъ и перечеркиваній, какой уступаютъ процентъ изъ вышеприведенныхъ частныхъ цѣнъ, въ нормальной смѣтѣ помѣщенныхъ; въ противномъ случаѣ, объявленія приняты не будутъ.

Составленныя такимъ образомъ условія Губернское Правленіе въ означенный выше срокъ представитъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи.

Варшава, 22 Іюня (4 Іюля) 1849 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго, Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ

(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{49566}/_{28313}$.

przedsiębierca czynić nie może, a tém samém za wszelkie ulepszenia, bez upoważnienia dokonane, żadnéj dopłaty żądać nie będzie miał prawa, wreszcie:

8. W deklaracyach, przy licytacyi składać się mających, konkurenci wypisać winni wyraźnie literami, bez żadnych skrobań i przekreśleń, jaki procent od wymienionych wyżéj szczegółowych cen, w anszlagu normalnym zamieszczonych, odstępują; w razie bowiem niestosowania się do tego artykułu, deklaracye ich przyjęte nie będą.

Tak ułożone warunki, Rząd Gubernialny w terminie wyżéj oznaczonym do uznania Kommissyi Rządowéj przedstawi.

Warszawa, d. 22 Czerwca (4 Lipca) 1849 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,

Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{49566}/_{28313}$.

№ 9.

Объ устройствѣ каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами только въ губернскихъ и другихъ болѣе зажиточныхъ городахъ.

(17 (29) Декабря 1851 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммиссія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Предписаніемъ отъ 3 (15) Іюля 1847 года, N. $^{21}/_{21}$, поручено было Губернскому Правленію завести въ городахъ, по мѣрѣ надобности, каменные колодцы съ чугунными насосами;

впослѣдствіи же, какъ извѣстно Губернскому Правленію изъ предписанія отъ 22 Іюня (4 Іюля) 1849 года, N. $^{28313}/_{49566}$, Правительственная Коммисія намѣревалась даже назначить публичные торги in minus на общій подрядъ поставки чугунныхъ насосовъ и покрышекъ оныхъ, къ которымъ были бы допущены фабриканты, имѣющіе потребныя для сего познанія.

Убѣдившись однако по опыту, что постройка каменныхъ колодцевъ съ чугунными насосами можетъ быть выгодною только въ значительнѣйшихъ городахъ, въ которыхъ имѣются нужные для этого матеріалы и ремесленники, приспособленные къ производству сего рода работъ и починокъ, и что, сверхъ того, въ небольшихъ городахъ, по неимѣнію хорошихъ матеріаловъ и способныхъ ремесленниковъ, постройка такихъ колодцевъ затруднительна, а въ случаѣ порчи механизма насоса, мѣстные ремесленники не съумѣютъ починить онаго, вслѣдствіе чего жители подверглись бы недостатку воды и опасности въ случаѣ пожара —

№ 9.

Obowiązek budowania studzien murowanych z pompami żelaznemi, ogranicza do miast gubernialnych i innych zamożniejszych.

(d. 17 (29) Grudnia 1851 roku.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Reskryptem z dnia 3 (15) Lipca 1847 r., Nr. $^{21}/_{21}$, polecono Rządowi Gubernialnemu zaprowadzać po miastach, w miarę potrzeby, budowę studzien murowanych z pompami żelaznemi;

a następnie, jak wiadomo Rządowi Gubernnialemu z reskryptu z dnia 22 Czerwca (4 Lipca) 1849 roku, Nr. $^{28313}/_{495\ 66}$ Kommissya Rządowa zamierzała nawet ogłosić i odbyć publiczną licytacyę in minus, na ogólną entrepryzę dostawy pomp żelaznych i pompokrytów, do któréj to licytacyi sami tylko wykwalifikowani fabrykanci, przypuszczani być mieli.

Przekonawszy się jednak z doświadczenia, że budowa studzien murowanych z pompami żelaznemi, korzystną być może tylko w większych miastach, gdzie się znajdują potrzebne do ich budowy materyały, oraz rzemieślnicy uzdatnieni do wykonywania tego rodzaju robót, oraz reparacyj; — gdy nadto, w małych miasteczkach, z powodu braku dobrych materyałów i zdolnych rzemieślników, budowa takich studzien jest utrudnioną, a w razie zepsucia się maszyny pompowéj, miejscowi rzemieślnicy takowéj naprawić nie potrafią, przez co mieszkańcy na brak wody i na niebezpieczeństwo w czasie pożaru byliby wystawieni;

Правительственная Коммисія, въ общемъ засѣданіи 17 (29) Ноября сего года, постановила:

1. каменные колодцы съ чугунными насосами сооружать только въ губернскихъ и другихъ болѣе значительныхъ, имѣющихъ достаточныя средства городахъ, въ которыхъ находится нужный для таковой постройки матеріалъ;

2. въ прочихъ же, меньшихъ городахъ строить колодцы деревянные, съ деревянными насосами.

Настоящимъ предписаніемъ Губернское Правленіе должно впредь руководствоваться.

Варшава, 17 (29) Декабря 1851 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго, Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, (подписано). *Бернацкій.*

N. $^{14776}/_{30115}$.

№ 10.

Распоряженіе объ осмотрѣ нѣсколько разъ въ году чугунныхъ насосовъ для предотвращенія поврежденія оныхъ.

(24 Сентября (6 Октября) 1854 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Плоцкое Губернское Правленіе, рапортомъ отъ 27 Января (8 Февраля) 1854 года, за N. $^{53071}/_{8792}$, донесло, что чугунные насосы, покупаемые для городовъ на фабрикѣ Душика

przeto Kommissya Rządowa, na ogólném posiedzeniu z dnia 17 (29) Listopada r. b. postanowiła:

1. Studnie murowane z pompami żelaznemi budować tylko w miastach gubernialnych i innych większych, zamożniejszych w fundusze, w którychby się znajdował potrzebny do téj budowy materyał.

2. W innych zaś miastach pomniejszych, budować studnie drewniane z pompami drewnianemi.

Do niniejszéj decyzyi Rząd Gubernialny ściśle na przyszłość stosować się winien.

Warszawa, dnia 17 (29) Grudnia 1851 r.

Z polecenia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{14776}/_{30115}$.

№ 10.

Rozporządzenie zalecające odbywanie rewizyj kilka razy do roku, pomp żelaznych, dla zapobieżenia ich uszkodzeniu.

(d. 24 Września (6 Października) 1854 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Rapportem z dnia 27 Stycznia (8 Lutego) 1854 roku, Nr $^{53071}/_{8792}$ Rząd Gubernialny Płocki doniósł, iż pompy żelazne, zakupywane dla miast w fabryce Duschika w Warszawie,

въ Варшавѣ, по поводу непрочнаго устройства, подвергаются частнымъ поврежденіямъ, и предложило учредить за выдѣлкою ихъ надзоръ, чрезъ посредство способныхъ техниковъ, а также обязать Душика производить починки насосовъ на свой счетъ въ продолженіе трехъ лѣтъ послѣ покупки оныхъ.

Получивъ этотъ рапортъ, Правительственная Коммисія командировала чиновника, который тщательно разсмотрѣвъ устройство чугунныхъ насосовъ, выдѣлываемыхъ на фабрикѣ Душика, убѣдился, что оно совершенно удовлетворяетъ всѣмъ требованіямъ, и что насосы этой фабрики, устроенные во многихъ домахъ г. Варшавы, не смотря на безпрерывное употребленіе ихъ въ продолженіе шести и болѣе лѣтъ безъ всякихъ починокъ, находятся въ хорошемъ состояніи.

Слѣдовательно оказывается, что неустройство насосовъ бываетъ поводомъ скорой ихъ порчи въ нѣкоторыхъ городахъ, но скорѣе слѣдуетъ это отнести къ злоумышленнымъ дѣйствіямъ мѣстныхъ колодезныхъ мастеровъ, которые, для собственной выгоды, незамѣтными и очень простыми средствами, дѣлаютъ насосы негодными къ употребленію, а именно:

a) или развинчиваютъ винты, соединяющіе трубу съ механизмомъ, вслѣдствіе чего воздухъ проходитъ во внутрь, и насосъ дѣлается негоднымъ;

b) или вынимаютъ чугунный клинъ соединяющій штанги, съ помощію которыхъ насосы приводятся въ движеніе;

c) или, наконецъ, негодность насосовъ можетъ происходить отъ несоблюденія необходимой предосторожности для того, чтобы трубы не лопнули отъ морозовъ, если находящійся вверху трубы колышекъ не будетъ на зиму вынутъ, или—отъ засоренія трубы и клапановъ, когда въ колодцѣ слишкомъ мало воды.

Изъ вышесказаннаго оказывается, что *поврежденія чугунныхъ насосовъ будутъ предотвращены самымъ успѣшнымъ образомъ, когда въ городахъ будетъ за ними учрежденъ надлежащій присмотръ, съ наблюденіемъ, чтобы помянутые насосы были*

z powodu nietrwałéj konstrukcyi, ulegają częstym uszkodzeniom, i zaprojektował, aby nad wykonywaniem ich rozciągnąć dozór z wykwalifikowanych techników, oraz włożyć na Duschika obowiązek, dopełniania własnym kosztem reparacyj pomp, w ciągu trzech lat od ich zakupienia.

Po odebraniu tego rapportu, Kommissya Rządowa, zesłała na grunt delegowanego, który po dokładném zbadaniu konstrukcyi pomp żelaznych, w fabryce Duschika wyrabianych, przekonał się, iż takowa w zupełności odpowiada wszelkim wymaganiom, i że pompy z téj fabryki w wielu possessyach miasta Warszawy zaprowadzone, pomimo ciągłego użycia przez lat sześć i więcéj, bez żadnéj reparacyi, znajdują się w dobrym stanie.

Z tego więc okazuje się, iż nie konstrukcya pomp bywa powodem ich prędkiéj dezolacyi w niektórych miastach, lecz przypisać to raczéj należy, rozmyślnym nadużyciom miejscowych pompiarzy, którzy dla własnego zysku, za pomocą nieznacznych, a nader prostych środków, przyprowadzają pompy rzeczone do nieużyteczności, a mianowicie:

a) albo przez zluzowanie szrub, któremi połączoną jest rura z mechanizmem, przez co powietrze wchodzi do środka, i pompa staje się nieużyteczną;

b) albo przez wybicie klina żelaznego, łączącego sztangi, za pomocą których odbywa się ruch pompy;

c) albo wreszcie, nieużyteczność pomp pochodzić może z zaniedbania koniecznéj ostrożności, zapobiegającéj rozsadzeniu przez mróz rury, jeżeli kołeczek przy rurze, pod wierzchem jéj urządzony, na zimę wyjętym nie będzie, lub z zamulenia rury i klap, jeżeli stan wody w studni jest zbyt mały.

Z powyższego daje się widzieć, *że uszkodzeniom pomp żelaznych, najskuteczniéj zapobiegnie się przez urządzenie nad niemi w miastach należytego nadzoru, czuwającego nad tém, aby rzeczone pompy rewidowane były kilka razy do roku, a szczególniéj przed*

осматриваемы нѣсколько разъ въ годъ, въ особенности же до наступленія зимы и весною, въ присутствіи члена Магистрата, однимъ изъ мѣстныхъ, приспособленныхъ къ этому ремесленниковъ, который бы, согласно вышеизложеннымъ подъ букв. *a*, *b*, *c* замѣчаніямъ, развинченные винты завинтилъ, осмотрѣлъ клинья, устроенные вверху колышки къ зимѣ вынулъ, а весною вновь вложилъ, а также вычистилъ засоренныя трубы и клапаны, — все это за опредѣленное Губернскимъ Правленіемъ умѣренное вознагражденіе на счетъ городской кассы, изъ суммы, назначенной по смѣтѣ въ распоряженіе Губернскаго Правленія.

О всякой подобной ревизіи долженъ быть составленъ протоколъ, съ точнымъ описаніемъ, въ какомъ состояніи найдены насосы, съ присовокупленіемъ, хорошо ли сохраняются въ колодцахъ срубы и покрышки, не низокъ ли уровень воды и проч.

Такіе протоколы уѣздный Архитекторъ при объѣздѣ городовъ долженъ пересматривать, повѣрять въ чемъ слѣдуетъ, и принимать предохранительныя мѣры противъ поврежденія колодцевъ и насосовъ или проектировать оныя.

Наконецъ, что касается до предложенія Плоцкаго Губернскаго Правленія о томъ, чтобы обязать г-на Душика производить починки насосовъ на его счетъ, въ продолженіе извѣстнаго времени послѣ ихъ покупки, то Правительственная Коммисія нужнымъ считаетъ припомнить Губернскому Правленію свое предписаніе отъ 3 (15) Іюля 1847 года, N. $^{21}/_{21}$, которымъ было поручено помѣщать сего рода условія въ контрактахъ, заключаемыхъ съ подрядчиками на поставку насосовъ для городовъ, присовокупляя однако, что эта обязанность можетъ относиться только къ поврежденіямъ частей механизма насоса, когда таковыя подвергнутся трещинамъ, или будутъ изломаны и уничтожены, но ни въ какомъ случаѣ не слѣдуетъ требовать отъ г-на Душика, проживающаго въ Варшавѣ, дабы онъ посылалъ за

zimą i na wiosnę, w obec jednego z członków Magistratu, przez którego z miejscowych rzemieślników, do tego usposobionych, któryby, według powyższych uwag, ad *a*, *b*, *c* poczynionych, szruby zluzowane poprzykręcał, kliny opatrzył, urządzone kołeczki u wierzchu na zimę powyjmował, a na wiosnę pozakładał, oraz rury i klapy z mułu oczyścił, za odpowiedniém za to z kassy miejskiéj wynagrodzeniem, przez Rząd Gubernialny jak najumiarkowaniéj ustanowić się mającém, z funduszu etatem do dyspozycyi oznaczonego.

O każdéj podobnéj rewizyi, ma być sporządzony protokół, z dokładném opisaniem, w jakim stanie pompy znaleziono, i z nadmienieniem: czy w studniach cembrowiny i pompokryty należycie się konserwują, czy stan wody nie jest za nizki i t. p.

Protokóły takie Budowniczy Powiatowy, przy objeździe miast przeglądać, w czém należy sprawdzić i zaradcze środki przeciw uszkodzeniom pomp i studzien zarządzać, lub projektować winien.

Wreszcie co się tycze wniosku Rządu Gubernialnego Płockiego, aby zobowiązać p. Duschika do reparowania pomp swoim kosztem, przez pewien przeciąg czasu od ich zakupienia, Kommissya Rządowa przypomina Rządowi Gubernialnemu reskrypt swój z dnia 3 (15) Lipca 1847 roku, Nr. $^{21}/_{21}$, którym poleciła zamieszczać takie zastrzeżenia w umowach zawieranych z przedsiębiercami dostawy pomp dla miast; nadmienia wszakże, iż obowiązek ten dotyczeć może jedynie uszkodzeń części, konstrukcyę pompy składających, gdyby te uległy pęknięciu, złamaniu, lub zniszczeniu, w żadnym zaś wypadku nie można od p. Duschika, zamieszkałego w Warszawie,

нѣсколько дѣсятковъ миль работника для того, чтобы завинтить винты или вынуть колышекъ

Варшава, 24 Сентября (6 Октября) 1854 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго, Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ, (подписано) *Бернацкій.*

N. 4361/10458.

№ 11.

Постановленіе о томъ, что каждый городъ долженъ имѣть трубочиста для чистки и осмотра дымовыхъ трубъ, а также огнегасительныя орудія, подробно предписанныя.

(15 Іюня 1819 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Желая завести въ городахъ орудія для гашенія пожаровъ, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи и по выслушаніи Общаго Собранія Государственнаго Совѣта, постановляемъ:

wymagać, aby posyłał o kilkanaście lub kilkadziesiąt mil człowieka, dla przykręcania szrub, lub wyjęcia kołeczka.

Warszawa, d. 24 Września (6 Października) 1854 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego, Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{4361}/_{10458}$.

№ 11.

Postanawienie, iż każde miasto mieć będzie kominiarza do wycierania i rewidowania kominów, oraz narzędzia ogniowe szczegółowo przepisane.

(d. 15 Czerwca 1819 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc zaprowadzić narzędzia do gaszenia pożaru po miastach, na przełożenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, i po wysłuchaniu Ogólnego Zgromadzenia Rady Stanu, stanowimy:

Статья 1.

Каждый городъ долженъ имѣть договореннаго трубочиста, который будетъ обязанъ въ городахъ болѣе значительныхъ и торговыхъ—каждый мѣсяцъ, а въ земледѣльческихъ мѣстечкахъ—по крайней мѣрѣ каждые три мѣсяца, чистить и тщательно осматривать трубы.

Статья 2.

Трубочистъ, какъ отвѣтственный за возникшія по его нерадѣнію несчастія, послѣ каждой чистки трубъ и ихъ осмотрѣ, обязанъ донести Бургомистру города словесно объ исполненіи своей обязанности, съ поясненіемъ, требуютъ ли и какія именно трубы исправленія, или же всѣ онѣ находятся въ исправности. Этотъ словесный рапортъ Бургомистръ обязанъ записать въ протоколъ и исполнить, что слѣдуетъ; Надзиратель же городовъ, при объѣздѣ уѣзда, обязанъ наблюдать за исполненіемъ сего.

Статья 3.

Всѣ города должны быть снабжены слѣдующими огнегасительными орудіями:

a) каждый домъ долженъ имѣть лѣстницу на крышѣ, а дома, крытые черепицею, должны имѣть иное удобное сообщеніе для всхода на верхъ дымовой трубы;

b) каждый домъ долженъ имѣть деревянное ведро для ношенія воды, заведенное и содержимое на счетъ домовладѣльца;

c) каждые 10 домовъ должны имѣть, сдѣланные на счетъ ихъ владѣльцевъ: 2 багра, 1 ведро кожанное или соломенное лакированное, 4 ручные насоса,

Artykuł 1.

Każde miasto mieć powinno ugodzonego kominiarza, który będzie zobowiązany w miastach większych i handlowych co miesiąc, a w miasteczkach rolniczych przynajmniéj co kwartał wycierać i dokładnie rewidować kominy.

Artykuł 2.

Kominiarz, będąc odpowiedzialny za wynikłe z jego niedbalstwa nieszczęścia, po każdém wyczyszczeniu kominów i ich rewizyi, winien Burmistrzowi miasta dać ustny rapport o dopełnieniu swego obowiązku, i donieść: czyli i jakie kominy potrzebują reparacyi, albo czy wszystkie są w dobrym stanie. — Raport ten jego ustny powinien Burmistrz zapisać w protokóle i co wypadnie uskutecznić; a Dozorca Miast przy rewizyi okrężnéj dopełnienia tego dopilnuje.

Artykuł 3.

Wszystkie miasta powinny być zaopatrzone w następujące porządki ogniowe:

a) każdy dom powinien mieć drabinę na dachu, domy dachówką kryte powinny mieć inną ułatwioną kommunikacyę dostania się do wierzchu komina;

b) każdy dom powinien mieć węborek drewniany do noszenia wody, kosztem posessora domu sprawiony i utrzymywany;

c) każde 10 domów mieć mają sprawione, kosztem ich właścicieli: 2 bosaki, 1 kubeł skórzany lub słomiany lakierowany, 4 sikawki ręczne, 1 beczkę, sposobną

1 бочку для развозки воды и 1 лѣстницу, удобную для передвиженія;

d) каждый городъ, имѣющій жилыхъ домовъ отъ ста до ста пятидесяти, долженъ имѣть одну пожарную заливную трубу съ рукавомъ или ведрами, по усмотрѣнію Воеводской Коммисіи, соотвѣтственную высотѣ самыхъ большихъ домовъ, и четыре бочки для воды; города, имѣющіе отъ ста пятидесяти до трехъ сотъ домовъ, должны имѣть двѣ заливныя трубы съ рукавомъ или ведрами и 8 бочекъ, и такъ далѣе, считая на каждые двѣсти домовъ одну заливную трубу и четыре бочки.

Статья 4.

Пожарныя заливныя трубы и бочки въ городахъ, которые имѣютъ достаточные доходы, будутъ построены на счетъ городскихъ кассъ, въ городахъ же казенныхъ, институтскихъ и частнымъ лицамъ принадлежащихъ, не имѣющихъ достаточныхъ средствъ, будутъ пріобрѣтены въ половинѣ на счетъ домовладѣльцевъ, а въ другой половинѣ — на счетъ имѣющихъ право пропинаціи.

Статья 5.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, по сношеніи съ Воеводскими Коммисіями относительно постепеннаго снабженія городовъ огнегасительными орудіями, начиная съ болѣе заселенныхъ, озаботится, дабы всѣ города, въ продолженіе не болѣе трехъ лѣтъ, были снабжены заливными трубами, предписанными 3-ю статьею настоящаго постановленія.

Статья 6.

Устройство и содержаніе колодцевъ, которыхъ количество опредѣлитъ окружной Коммисаръ по числу жилыхъ домовъ,

do rozwożenia wody, 1 drabinę, do przenoszenia zdolną;

d) każde miasto mające domów mieszkalnych 100 aż do 150, mieć powinno jedną sikawkę, bądź wężową, bądź węborkową, podług uznania Kommissyi Wojewódzkiéj, zastosowaną do wysokości największych w mieście domów, i cztery stągwie do wody; większe miasta, mające domów więcéj nad sto pięćdziesiąt aż do trzechset, mieć powinny dwie sikawki wężowe lub węborkowe i ośm stągwi, daléj zaś postępując, na każde 200 domów jedną sikawkę i cztery stągwie rachować się i sprawione być powinny.

Artykuł 4.

Sikawki i stągwie w miastach, które mają dostarczające kassy miejskiéj fundusze, sprawione będą z téjże kassy, w miastach zaś, tak narodowych, instytutowych, jako i prywatnych, dostatecznych funduszów ogólnych nie mających, sprawione być mają, w połowie kosztem właścicieli domów ogniska mających, a w drugiéj połowie przez mających prawo propinacyi.

Artykuł 5.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, porozumiawszy się z Kommissyami Wojewódzkiemi względem stopniowego zaprowadzenia narzędzi ogniowych po miastach, zaczynając od ludniejszych, dopilnuje, aby wszystkie miasta, w sikawki artykułem 3 postanowienia niniejszego przepisane, najdaléj w przeciągu lat 3ch były zaopatrzone.

Artykuł 6.

Wykopywanie i utrzymywanie studzien, których liczbę, stosownie do domów mieszkalnych Kommissarz Obwodowy

должно быть производимо на счетъ домовладѣльцевъ, исключая публичные колодцы, которые до сего времени были содержимы на счетъ городскихъ кассъ; устройство же сарая для заливныхъ трубъ и ихъ исправленіе должно производиться на счетъ суммъ, указанныхъ въ 4-ой статьѣ.

Статья 7.

Для содержанія заливныхъ трубъ въ исправности и предохраненія ихъ отъ порчи, трубочисты, при наймѣ ихъ, должны быть обязаны къ тому, чтобы, при каждой ревизіи дымовыхъ трубъ, пробовали заливныя трубы съ помощью нѣсколькихъ болѣе ловкихъ людей, которыхъ Бургомистръ укажетъ, дабы, на случай употребленія заливныхъ трубъ, пріобрѣли нужный навыкъ.

Бургомистры отвѣчаютъ за исправное содержаніе пожарныхъ заливныхъ трубъ.

Статья 8.

Исполненіе сего постановленія, которое должно быть помѣщено въ Дневникѣ Законовъ, поручаемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 15 Іюня 1819 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

oznaczy, kosztem właścicieli domów uskuteczniane być powinno, oprócz studnie publiczne, gdzieby té, kosztem kass miejskich dotąd były utrzymywane; przygotowanie zaś składu na sikawki i tych reparacya, z funduszów, artykułem 4 wskazanych, ma być uskutecznioną.

Artykuł 7.

Dla utrzymania sikawek w stanie używalności i zabezpieczenia ich od zepsucia, kominiarze mają być przy ugodzie zobowiązani, aby za każdą rewizyą kominów doświadczali sikawek, biorąc do pomocy kilku zręcznych ludzi, których Burmistrz wyznaczy, aby na przypadek użycia sikawek nabrali potrzebnéj zdatności.

Burmistrze odpowiedzialni będą za dobre utrzymywanie sikawek.

Artykuł 8.

Uskutecznienie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw ma być umieszczone, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj dnia 15 Czerwca 1819 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

№. 12.

Постановленіе, коимъ указывается, на кого долженъ быть распредѣляемъ сборъ на покупку огнегасительныхъ орудій.

(6 (18) Февраля 1835 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія.

Правительственная Коммисія, разрѣшая встрѣчающіяся недоразумѣнія при росписаніи сбора на покупку огнегасительныхъ орудій въ тѣхъ городахъ, въ которыхъ экономическія кассы не имѣютъ на этотъ предметъ достаточныхъ суммъ,—постановляетъ:

1. Сборъ долженъ быть разложенъ на всѣхъ жителей, владѣющихъ строеніями, застрахованными въ Страховомъ Управленіи и находящимися:

a) въ самомъ городѣ;

b) въ предмѣстьяхъ, не смотря на то, выстроены ли онѣ на городскихъ земляхъ или нѣтъ, лишь бы подлежали вѣдѣнію Муниципальнаго Управленія, имѣли очередной номеръ города, и, наконецъ,

c) на вотчинныя строенія, находящіяся въ чертѣ городскихъ земель.

2. Если пропинація въ городѣ принадлежитъ исключительному владѣльцу, которымъ можетъ быть напр. Казна, или част-

№ 12.

Określenie, do kogo ma być regulowaną składka na sprawienie narzędzi ogniowych.

(d. 6 (18) Lutego 1835 roku.)

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Rozwiązując zachodzące wątpliwości, przy rozpisywaniu składki na sprawienie narzędzi ogniowych, w tych miastach, gdzie kassy ekonomiczne dostatecznych na ten przedmiot nie mają funduszów, stanowi:

1. Składka regulowaną być powinna do wszystkich mieszkańców, posiadających zabudowania w Towarzystwie Ogniowem zabezpieczone, a znajdujące się:

a) w samém mieście,

b) na przedmieściach, bez względu, czy takowe lokowane są na gruntach natury miejskiéj, jeżeli tylko ulegają jurysdykcyi Urzędu Municypalnego, a zabudowania mają oznaczone numerem kolejnym miasta; wreszcie,

c) do zabudowań dominialnych, położonych w obrębie gruntów miejskich.

2. Jeżeli w mieście propinacya wyłącznie należy do dziedzica, jakim jest np. skarb publiczny, lub osoba prywatna,

ное лицо, то половина издержекъ на покупку пожарныхъ заливныхъ трубъ и бочекъ падаетъ на самаго пропинатора, согласно постановленію Князя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 15 Іюня 1819 года; другую половину вносятъ жители.

3. Тамъ, гдѣ право вольной пропинаціи принадлежитъ нѣсколькимъ привилегированнымъ лицамъ, съ изъятіемъ прочихъ жителей, напр. Казнѣ, городской кассѣ, приходскому священнику, какому либо институту или частнымъ лицамъ, какъ это имѣетъ мѣсто во многихъ городахъ—половина складки на покупку заливныхъ трубъ и бочекъ должна быть распредѣлена между сихъ привилегированныхъ пропинаторовъ, соразмѣрно получаемымъ ими отъ пропинаціи доходамъ.

4. Въ городахъ, въ которыхъ каждому жителю дозволено выдѣлывать горячіе напитки, привозить ихъ изъ другихъ мѣстъ и продавать, за уплатою въ пользу городской кассы подати отъ заработковъ, — тѣ, которые извлекаютъ отъ этой льготы выгоды, какъ-то: владѣльцы пивоваренныхъ и винокуренныхъ заводовъ, дистилляторы, содержатели питейныхъ домовъ или торгующіе оптомъ горячими напитками туземнаго или иностраннаго происхожденія, также должны уплачивать половину складки на покупку заливныхъ трубъ и бочекъ, по мѣрѣ получаемой прибыли. Если однако жители, предоставленное имъ право свободной пропинаціи, отдали въ арендное содержаніе одному лицу, тогда половина складки падаетъ на доходъ, какой получается въ ихъ пользу отъ пропинаціи.

5. Ежели экономическая касса, имѣющая или сама исключительно право пропинаціи, или совокупно съ другими привилегированными пропинаторами, не будетъ въ состояніи внести въ первомъ случаѣ всей половины складки, а во второмъ—части той половины, которая на нее приходится по раскладкѣ, согласно основанію, указанному въ 3-мъ пунктѣ, въ такомъ случаѣ приходящуюся на упомянутую кассу сумму, слѣдуетъ разложить на всѣхъ жителей, подлежащихъ складкѣ.

w takim przypadku, połowę kosztów na sprawienie sikawek i stągwi sam propinator wyłączny, stosownie do art. 4 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego dnia 15 Czerwca 1819 roku ponosi, drugą zaś mieszkańcy.

3. Tam gdzie prawo wolnego propinowania służy kilku uprzywilejowanym posiadaczom, z wyłączeniem innych mieszkańców, np. skarbowi publicznemu, kassie miejskiéj, proboszczowi, instytutowi jakiemu, lub osobom prywatnym, jak to w wielu miastach ma miejsce, połowa składki na zakupienie sikawek i stągwi, między tychże uprzywilejowanych propinatorów, w miarę odnoszonych z propinacyi korzyści, rozłożoną być winna.

4. W miastach, gdzie każdemu z mieszkańców wolno jest trunki wyrabiać, zkądinąd sprowadzać i sprzedawać, za opłatą na rzecz kassy miejskiéj zyskowego, ci którzy z téj wolności użytki ciągną, jak np. właściciele browarów i gorzelni, dystyllatorowie, szynkarze, lub handlujący hurtem trunkami, bądź krajowemi, bądź zagranicznemi, również połowę składki na sprawienie sikawek i stągwi, w miarę ciągnionych zysków, opłacać mają. Gdyby jednak mieszkańcy służące sobie prawo do wolnego propinowania wydzierżawiali jednemu, wówczas połowa składki reguluje się do dochodu, jaki z propinacyi na rzecz ich pobiera się.

5. Jeżeli kassa ekonomiczna posiadająca, albo sama prawa do wyłącznéj propinacyi w mieście, lub téż wspolnie z drugimi uprzywilejowanymi propinatorami, nie będzie w stanie, w pierwszym przypadku, ponieść całkowitą połowę składki, a w drugim części téjże połowy, jaka z podziału na nią, według wskazanéj w punkcie 3-cim zasady, przypadnie, w takim razie summę regulującą się do pomienionéj kassy, rozłożyć wypada na wszystkich mieszkańców, ulegających składce.

6. Жители, имѣющіе въ городѣ строенія и пользующіеся въ то же время правомъ пропинаціи, должны вносить двойную складку, то есть со строеній и съ пропинаціи.

7. Размѣръ складки при расписаніи оной на жителей, слѣдуетъ опредѣлять не соотвѣтственно платимымъ страховымъ деньгамъ отъ строеній, а по мѣрѣ зажиточности и получаемыхъ доходовъ.

Исполненіе сего предписанія Воеводская Коммисія поручитъ кому слѣдуетъ.

Варшава, 6 (18) Февраля 1835 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора,

Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ,

(подписано) *Бадени.*

N. 23246/47416.

№ 13.

О смѣтахъ на покупку или починку огнегасительныхъ орудій, а также на мощеніе улицъ.

(18 (30) Ноября 1843 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ постановленіи Князя Намѣстника въ Царствѣ, отъ 15 Іюня 1819 года, N. 2,847, имѣющимъ цѣлью завести въ городахъ огнегасительныя орудія, опредѣлено отдѣльными статьями,

6. Posiadający zabudowania w mieście i użytkujący razem z propinacyi, powinien płacić składkę na narzędzia ogniowe podwójną, to jest z zabudowań i z propinacyi.

7. Wysokość składki, przy rozpisywaniu rozkładu składki na mieszkańców, ma być oznaczona, nie w stosunku płaconéj assekuracyi ogniowéj z zabudowań, ale w miarę zamożności i korzyści odnoszonych.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia, Kommissya Wojewódzka, komu należy poleci.

Warszawa, d. 6 (18) Lutego 1835 roku.
Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*
Nr. $^{23246}/_{47416}$.

№ 13.

O anszlagach na sprawienie lub reparacyę narzędzi ogniowych, tudzież na wybrukowanie ulic.

(d. 18 (30) Listopada 1843 r.).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Postanowienie Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 15 Czerwca 1819 r., Nr. 2,847, mające na celu zaprowadzenie narzędzi do gaszenia pożarów po miastach, w szczegółowych

какія изъ нихъ должны быть куплены и содержимы на счетъ городскихъ жителей, а какія на счетъ городскихъ кассъ; бывшая же Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, на основаніи постановленія Князя Намѣстника въ Царствѣ отъ 26 Сентября 1820 г., препровождая въ б. Воеводскую Коммисію, при предписаніи отъ 16 Ноября 1820 года, N. $^{10}/_{4}$, правила строительной полиціи для городовъ, въ ст. 20 постановила, что тротуары должны быть мощены на счетъ домовладѣльцевъ.

Оба эти распоряженія, указывая б. Воеводской Коммисіи основаніе для руководства, возложили на нее вмѣстѣ съ тѣмъ обязанность примѣняться къ нимъ въ точности при исполненіи. Опытъ однако доказалъ: что составляющіе смѣты вышесказанныхъ работъ, не обращая вниманія на упомянутыя правила, не отдѣляютъ въ смѣтахъ издержекъ, какія относятся къ жителямъ, а какія къ суммамъ городскихъ кассъ, и что Губернскія Правленія, получивъ эти смѣты, представляютъ оныя безъ надлежащаго объясненія на утвержденіе Правительственной Коммиссіи.

Такой порядокъ дѣйствія, проистекающій отъ несоблюденія предписанныхъ правилъ, неоднократно порождалъ различные вопросы, и ставитъ Правительственную Коммисію въ невозможность окончательнаго распредѣленія расходовъ между тѣхъ, которые, на основаніи вышесказанныхъ распоряженій, должны ихъ нести. Для избѣжанія на будущее время сихъ неудобствъ, Правительственная Коммисія постановляетъ:

1. *Всѣ смѣты на покупку новыхъ или на починку старыхъ огнегасительныхъ орудій въ городахъ*, какія, по полученіи Губернскимъ Правленіемъ сего распоряженія, будутъ представлены на утвержденіе Правительственной Коммисіи, должны быть составлены такимъ образомъ, *дабы расходы, падающіе на жителей, были отдѣльно показаны отъ расходовъ, падающихъ на суммы городскихъ кассъ, или на имѣющихъ право пропинаціи.*

artykułach oznaczyło, które z tych kosztem mieszkańców, a które z funduszów kass miejskich, sprawiane i utrzymywane być powinny, zaś b. Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi, na zasadzie postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 26 Września 1820 roku, przy reskrypcie z dnia 16 Października 1820 r., Nr. $^{10}/_{4}$, kommunikując b. Kommissyi Wojewódzkiéj przepisy policyi budowniczéj dla miast, w § 20 wyrzekła: iż trotoary kosztem właścicieli domów brukowane być winny.

Obadwa te zarządzenia, przepisując dla b. Kommissyi Wojewódzkiéj zasadę postępowania, wkładały na nią zarazem obowiązek ścisłego do tychże w wykonaniu stosowania się, — doświadczenie przecież przekonało: iż sporządzający anszlagi na roboty, o których mowa, nie zwracając na powyższe przepisy uwagi, nie rozdzielają w anszlagach kosztów, jakie do funduszów kass miejskich regulują się, i że Rządy Gubernialne przyjmując takowe, przedstawiają je następnie, bez dostatecznego wyjaśnienia, do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj.

Gdy więc postępowanie takie, z niestosowania się do przepisów wypływające, wyradza częstokroć rozliczne kwestye i stawia Kommissyę Rządową w niemożności, ostatecznego zaregulowania wydatków, do tych, którzy je z mocy powołanych powyżéj przepisów ponosić powinni; w zamiarze przeto usunięcia na przyszłość tych niedogodności, Kommissya Rządowa stanowi:

1. *Wszystkie anszlagi,* jakie po otrzymaniu przez Rząd Gubernialny niniejszego zarządzenia, *czy to na sprawienie nowych, lub też reparacyę starych narzędzi ogniowych po miastach,* do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj przedstawiane będą, mają być tak sporządzane: *aby osobno obrachowane były koszta do mieszkańców, osobno zaś do funduszów kass miejskich, lub mających prawo propinowania, regulujące się.*

2. *Въ смѣтахъ на мощеніе улицъ въ городахъ* слѣдуетъ отдѣлить поверхность площади, которую слѣдуетъ вымостить, *отъ той части, какая должна быть занята подъ тротуары и вымощена на счетъ жителей.* Еслибы однако, при техническомъ исчисленіи, встрѣтилась надобность общаго вычисленія всей поверхности, въ такомъ случаѣ, изъ общей суммы издержекъ, по смѣтѣ исчисленныхъ, нужно въ концѣ вычесть стоимость имѣющихъ построиться тротуаровъ, поверхность которыхъ должна быть исчислена съ точностью.

3. Точное исполненіе сего предписанія Губернское Правленіе поручитъ Уѣзднымъ Начальникамъ и Архитекторамъ, и само онымъ будетъ руководствоваться; въ противномъ случаѣ, смѣты, не надлежаще составленныя, будутъ возвращены на счетъ виновнаго.

Варшава, 18 (30) Ноября 1843 года.

По порученію Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Бадени.*

N. $^{25467}/_{46826}$.

2. *W anszlagach na wybrukowanie ulic po miastach,* rozdzielić potrzeba powierzchnię placu wybrukować się mającego *od téj części, jaka pod trotoary, kosztem mieszkańców brukować się winna,* ma być zajętą; gdyby wszakże przy obrachówaniu techniczném, zachodziła potrzeba zogółowania całéj powierzchni, w takim razie, od ogólnéj summy kosztów, anszlagiem obrachowanych, ma być w końcu potrącona wartość, położyć się mających trotoarów, których powierzchnię dokładnie obliczyć potrzeba.

3. Ścisłe wykonanie niniejszego przepisu, Rząd Gubernialny Naczélnikom i Budowniczym Powiatowym zaleci i sam do takowego nie odstępnie stosować się będzie; w przeciwnym bowiem razie, niedokładnie sporządzone anszlagi, na koszt winnego powrócone będą.

Warszawa, d. 18 (30) Listopada 1843 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*

Nr. $^{25467}/_{46826}$.

№ 14.

О введеніи одинаковыхъ пожарныхъ бочекъ и о порядкѣ производства торговъ на поставку или починку огнегасительныхъ орудій.

(8 (20) Ноября 1852 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Изъ представляемыхъ на утвержденіе смѣтъ на покупку и починку пожарныхъ бочекъ въ городахъ, Правительственная Коммисія усмотрѣла, что эти орудія не вездѣ одинаковы, какъ относительно вмѣстимости, такъ и устройства полутележекъ, и что требуютъ частыхъ и дорого стоющихъ починокъ, хотя они и были куплены не давно.

По сношеніи по сему предмету съ Страховымъ Управленіемъ, Правительственная Коммисія, согласно съ мнѣніемъ онаго, полагаетъ: что слишкомъ большая вмѣстимость бочекъ и придѣлываніе къ полутележкамъ оглоблей неудобны, особенно въ малыхъ мѣстечкахъ, гдѣ улицы не вымощены и гдѣ, по недостатку лошадей, сами жители бываютъ вынуждены подвозить бочки съ водою къ мѣстамъ угрожаемымъ пожаромъ.

Находитъ также, что слишкомъ частыя поврежденія огнегасительныхъ орудій происходятъ по большей части отъ того, что заготовленіе ихъ отдается обыкновенно подрядчикамъ, большею частью изъ евреевъ, которые, при подобныхъ операціяхъ, имѣя въ виду собственныя лишь выгоды, не стараются объ

№ 14.

O zaprowadzeniu jednostajnych beczek pożarnych i o porządku licytacyj na sprawienie lub reparacyę narzędzi ogniowych odbywać się winnych.

(d. 8 (20) Listopada 1852 roku).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Z przedstawianych sobie do zatwierdzenia anszlagów, na sprawianie i reparacyę beczek pożarnych po miastach, przekonała się Kommissya Rządowa, iż narzędzia te, nie są wszędzie jednostajnemi, tak co do objętości, jako też co do urządzenia półwoziów, oraz, że zbyt częstych i kosztownych wymagają reparacyj, pomimo, że niedawno sprawione zostały.

Po zniesieniu się przeto w przedmiocie tym z Dyrekcyą Ubezpieczeń, Kommissya Rządowa, zgodnie z jéj zdaniem uważa, iż zbyt wielka objętość beczek, jak również urządzanie przy półwoziach hołobli, jest niedogodném, zwłaszcza w małych miasteczkach, gdzie ulice nie są brukowane i gdzie, z powodu braku koni, sami mieszkańcy są zmuszeni dostawiać je do miejsc pożarem zagrożonych.

Uznała również, że zbyt częste uszkodzenia narzędzi ogniowych pochodzą ztąd: iż dostawą ich poruczaną zwykle bywa przedsiębiercom, jakimi są po większéj części starozakonni spekulanci, którzy, opierając na podobnych entreprysach jedynie własne zyski, niedbają o dokładne wykonanie

акуратномъ исполненіи работъ, и часто отдаютъ оныя ремесленникамъ, мало ознакомленнымъ съ подобными работами.

По симъ уваженіямъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ поручаетъ Губернскому Правленію предписать всѣмъ Уѣзднымъ Начальникамъ:

1. дабы, для введенія одинаковыхъ пожарныхъ бочекъ въ городахъ и для облегченія подвозки ихъ къ мѣсту пожара, *всѣ таковыя бочки были проектированы впредь на полутележкахъ съ однимъ дышломъ и пристяжками; вмѣстимость же ихъ должна быть 10 ведеръ и 4 кружки (32 польскихъ гарнцевъ)*, что, при составленіи смѣтъ, должно быть съ точностію соблюдаемо;

2. дабы на будущее время, въ объявленіяхъ о торгахъ на поставку и починку огнегасительныхъ орудій, было помѣщаемо условіе, что къ торгамъ будутъ допущены только извѣстные ремесленники.

За исполненіемъ сихъ предписаній Губернское Правленіе обязано строго наблюдать.

Варшава, 8 (20) Ноября 1852 года.

По порученію Главнаго Директора Председательствующаго,
Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписано) *Бернацкій*.

N. $^{21438}/_{43887}$.

---

robót i te częstokroć powierzają rzemieślnikom, z podobnemi robotami nie obeznanym.

Z tych zatém powodów, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych poleca Rządowi Gubernialnemu wydać do wszystkich Naczelników Powiatowych rozporządzenie:

1. aby dla zaprowadzenia jednostajności beczek pożarnych po miastach, niemniéj dla ułatwienia ich dostawy na wypadek pożaru, *wszystkie takowe beczki projektowane były odtąd na półwoziach, urządzonych o jednym dyszlu z orczykami, objętość zaś ich ma wynosić wiader 10 i kružek 4 (garncy polskich 32)*, co przy sporządzaniu anszlagów, ściśle zachowywane być winno;

2. aby na przyszłość, przy ogłaszaniu licytacyi na sprawienie i reparacyę narzędzi ogniowych, zastrzegano, że do entrepryzy tylko wykwalifikowani rzemieślnicy przypuszczani będą.

Wykonania których to rozporządzeń, Rząd Gubernialny ściśle dopilnować winien.

Warszawa, 8 (20) Listopada 1852 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{21438}/_{43887}$.

№ 15.

О порядкѣ храненія пожарныхъ бочекъ.

(17 (29) Декабря 1843 года).

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

На основаніи постановленія Намѣстника въ Царствѣ 15 Іюня 1819 года, каждые 10 домовъ въ городахъ Царства Польскаго должны имѣть пріобрѣтенную на счетъ владѣльцевъ этихъ домовъ одну бочку, удобную для развозки воды во время пожара, заливныя же трубы и чаны для воды въ тѣхъ городахъ, которые имѣютъ достаточные доходы, должны быть заготовляемы на счетъ городскихъ кассъ.

Такой порядокъ могъ быть цѣлесообразнымъ въ то время, когда всѣ огнегасительныя орудія, заготовляемыя на счетъ жителей, оставались при ихъ домахъ и подъ ихъ надзоромъ.

Когда же впослѣдствіи дознано опытомъ, что эти орудія, вслѣдствіе ненадлежащаго содержанія оныхъ и употребленія нередко жителями на собственныя ихъ потребности, подвергались скорому поврежденію, такъ что, въ случаѣ надобности, не могли быть употреблены при погашеніи пожаровъ, — городовые Магистраты признали нужнымъ принять оныя въ непосредственное свое вѣдѣніе; а потомъ, по мѣрѣ достаточности городскихъ кассъ, построены въ значительнѣйшихъ городахъ сараи на помѣщеніе огнегасительныхъ орудій, куда свозятся также бочки для развозки воды и записываются Магистратами въ опись городскаго имущества, состоящаго подъ попеченіемъ Правительства.

Такимъ образомъ эти орудія составляютъ уже собственность общественную, а поэтому и издержки на покупку и содержаніе

№ 15.

O porządku przechowywania beczek pożarnych.

(d. 17 (29) Grudnia 1843 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Postanowienie Namiestnika Królewskiego z d. 15 Czerwca 1819 roku przepisało: że oprócz innych narzędzi ogniowych po miastach, każde dziesięć domów posiadać powinny, sprawioną, kosztem właścicieli tychże domów, beczkę, do rozwożenia wody w czasie pożaru; sikawki zaś i stągwie w miastach, których kassy ekonomiczne dostateczne posiadają fundusze, kosztem tychże kass sprawione być winny.

Przepis ten odpowiadał podówczas zamierzonemu celowi, albowiem wszelkie narzędzia ogniowe, jakie kosztem mieszkańców sprawiane były, zostawały przy ich domach i pod ich własnym dozorem.

Gdy jednak następne doświadczenie okazało, że narzędzia te, przez złe ich utrzymanie i przez używanie ich częstokroć do własnych potrzeb mieszkańców, ulegały szybkiemu zepsuciu, tak, iż w razie potrzeby, do gaszenia pożaru użytemi być nie mogły; przeto Magistraty miejskie przyjęły je pod swój wyłączny dozór, a w następstwie, w miarę zamożności kass miejskich, wybudowane zostały w znaczniejszych miastach szopy na pomieszczenie narzędzi ogniowych, gdzie mieszczą się również beczki do rozwożenia wody, i zapisały takowe do inwentarza własności miejskich, pod opieką Rządu zostających.

Tym sposobem utensylia rzeczone przeszły na własność publiczną; wydatki więc na sprawianie i utrzymanie onychże,

оныхъ, должны быть удовлетворяемы не изъ складки, вносимой отдѣльными городскими жителями, но изъ общихъ суммъ каждаго города, то есть изъ экономическихъ кассъ.

Кромѣ того, Строительной Совѣтъ, убѣдившись въ совершенной безполезности строившихся прежде *чановъ* на саняхъ, или даже на колесахъ, предположилъ завести вмѣсто оныхъ *бочки на колесахъ*, по представленному имъ образцу; вслѣдствіе чего сдѣлано распоряженіе, чтобы по городамъ были заводимы лишь сего рода бочки вмѣсто чановъ, приходящихъ въ негодность отъ времени или малаго употребленія.

Принимая сіе во вниманіе, а равно имѣя въ виду, съ одной стороны, безпрестанныя нареканія жителей городовъ, подвергаемыхъ складкамъ на покупку пожарныхъ бочекъ, а съ другой—нынѣшнюю состоятельность городскихъ кассъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ отъ 13 (25) текущаго мѣсяца и года, за N. 20,745, испрашивала разрѣшенія Совѣта Управленія, чтобы впредь пожарныя бочки въ городахъ были изготовляемы не иждивеніемъ жителей, но на счетъ городскихъ кассъ, по мѣрѣ достаточности средствъ этихъ кассъ.

Совѣтъ Управленія находя, что, по силѣ существующихъ правилъ, обязанность заготовлять пожарныя бочки лежитъ на владѣльцахъ домовъ, и что нѣтъ никакого основанія обременять городскія кассы новымъ на сей предметъ расходомъ, положилъ: заготовленіе помянутыхъ бочекъ возложить и впредь, какъ это было донынѣ, на жителей, но затѣмъ онѣ должны быть хранимы въ сараяхъ, построенныхъ на счетъ городскихъ кассъ, и оставаться подъ надзоромъ мѣстныхъ чиновниковъ, которые обязаны наблюдать за ихъ цѣлостью и исправнымъ состояніемъ.

Вмѣстѣ съ тѣмъ, принимая въ соображеніе, что содержаніе по городамъ въ хорошемъ состояніи пожарныхъ инструментовъ должно болѣе всего озабочивать Страховое Управленіе, которое наиболѣе получаетъ выгодъ отъ успѣшнаго гашенія пожаровъ, Совѣтъ положилъ: потребовать мнѣнія Правительственной Коммисіи Внутрен-

nie ze składek pojedyńczo na ten cel przez mieszczan wnoszonych, lecz z funduszów ogólnych miasta, czyli z ich kass ekonomicznych, właściwie ponoszone byćby powinny.

Obok tego jeszcze, Rada ogólna budownicza przekonana o bezużyteczności dawnych *stągwi* na saniach, a nawet i na kołach, zaprojektowała zaprowadzenie w miejsce takowych, *beczek na kołach*, podług przedstawionego przez nią wzoru; w skutku tego, we wszystkich miastach tego rodzaju, tylko beczki na kołach, w miejsce niszczejących przez czas i małą używalność mających stągwi, sprawiać zarządzono.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych powodowana powyższemi okolicznościami, równie jak i bezustannemi reklamacyami mieszkańców miast, do składki na sprawienie beczek pożarnych pociąganych, mając oraz na uwadze obecną zamożność kass miejskich, upraszała Radę Administracyjną pod dniem 13 (25) b. m. i r., Nr. 20,745, o wydanie decyzyi: ażeby odtąd beczki do rozwożenia wody w czasie pożaru po miastach, nie kosztem mieszkańców, ale kosztem rzeczonych kass miejskich, o ile te dostateczne na to posiadają fundusze, sprawiane były.

Rada zważając, że obowiązek sprawiania beczek pożarnych, z mocy przepisów obowiązujących, ciąży właścicieli domów, i że nie masz żadnéj zasady do obciążania nowym, na ich sprawienie wydatkiem kass miejskich, wyrzekła: że beczki pomienione, tak jak dotąd, mają być i nadal sprawiane przez mieszkańców; lecz następnie zachowywane być winny w szopach, kosztem kass miejskich wystawianych, i zostawać pod nadzorem urzędników miejscowych, ich całości i dobrego stanu przestrzegać obowiązanych.

Jednocześnie zważając Rada, że utrzymywanie po miastach w dobrym stanie narzędzi ogniowych, obchodzi przedewszystkiém Dyrekcyę Ubezpieczeń od pożarów, ze skutecznego gaszenia pożarów największe odnoszącą korzyści; postanowiła: zażądać od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Ducho-

нихъ и Духовныхъ Дѣлъ, по сношеніи ея съ Страховымъ Управленіемъ, не можетъ ли расходъ на заготовленіе въ городахъ пожарныхъ инструментовъ, если не весь, то хотя въ нѣкоторой части, быть отнесенъ на счетъ остатковъ отъ суммъ Страховаго Управленія.

Варшава, 17 (29) Декабря 1843 года.

Вѣрно:

Статсъ-Секретарь (подписано) *Лебренъ.*

N. 10,019.

№ 16.

О храненіи въ сараяхъ, выстроенныхъ на счетъ городскихъ кассъ, только заливныхъ трубъ и пожарныхъ бочекъ.

(12 (24) Ноября 1852 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Для заведенія единообразія въ содержаніи пожарныхъ инструментовъ въ городахъ, имѣющихъ построенные для храненія ихъ сараи, встрѣтилась надобность опредѣлить положительныя правила, какіе инструменты должны храниться въ сараѣ, а какіе у жителей.

Поэтому Правительственная Коммисія, принимая въ соображеніе:

wnych, po zniesieniu się z Dyrekcyą Ubezpieczeń opinii: czyliby ciężar sprawienia i utrzymywania po wszystkich miastach narzędzi ogniowych, nie mógł być, jeżeli nie w całości, to przynajmniéj w części, z oszczędzanych funduszów téjże Dyrekcyi ponoszony.

Warszawa, d. 17 (29) Grudnia 1843 roku.

Zgodno z protokółem:

Sekretarz Stanu, (podpisano) *Le Brun.*

Nr. 10,019.

№ 16.

O przechowywaniu w szopach, kosztem kass miejskich stawianych, tylko sikawek i beczek pożarnych.

(d. 12 (24) Listopada 1852 r.)

do

wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Dla zaprowadzenia jednostajności w utrzymywaniu narzędzi ogniowych po miastach, posiadających szopy na skład ich wybudowane, okazała się potrzeba wskazania wyraźnych przepisów, które narzędzia w szopach, a które u mieszkańców przechowywane być mają.

Przeto Kommissya Rządowa, biorąc na uwagę:

что помѣщеніе въ сараяхъ, обыкновенно довольно тѣсныхъ, всѣхъ огнегасительныхъ орудій загромозжаетъ сараи, такъ что, въ случаѣ пожара, съ трудомъ приходится выводить оттуда заливныя трубы и бочки;

что помѣщеніе въ сараяхъ меньшихъ орудій, какъ-то: багровъ, лѣстницъ, топоровъ и проч., не удобно потому, что эти орудія, выдаваемыя во время пожаровъ людямъ, не могущимъ отвѣчать за нихъ имуществомъ и даже неизвѣстнымъ, легко могутъ быть потеряны;

что въ ст. 6-й постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Іюня 1819 года, предназначаются сараи единственно на помѣщеніе заливныхъ трубъ, а постановленіемъ Совѣта Управленія, объявлешымъ выпискою изъ журнала его засѣданія 17 (29) Декабря 1843 года, приказано, кромѣ заливныхъ трубъ, содержать въ нихъ только пожарныя бочки, —

предписываетъ, дабы впредь въ сараяхъ для огнегасительныхъ орудій помѣщались только заливныя трубы на тележкахъ или переносныя, а также и бочки, какъ на счетъ городскихъ кассъ, такъ и жителями покупаемыя, багры же, ведра, подвижныя лѣстницы и прочія меньшія орудія должны быть розданы жителямъ для храненія, съ возложеніемъ на нихъ отвѣтственности за содержаніе ихъ въ исправности и за потерю.

Поелику же неоднократно случается, что сараи, построенные для храненія пожарныхъ инструментовъ, бываютъ употребляемы мѣстными властями для частной надобности, самые же инструменты, оставаясь на открытомъ воздухѣ, очень часто подвергаются порчѣ, въ ущербъ городскихъ кассъ и жителей, то Правительственная Коммисія, во избѣжаніе сего, возлагаетъ на Уѣздныхъ Начальниковъ обязанность наблюдать, *чтобы сараи употреблялись лишь только для надлежащей цѣли, Президентовъ же и Бургомистровъ дѣлаетъ отвѣтственными за каждое въ этомъ отношеніи злоупотребленіе.*

Убѣдившись притомъ, что пожарнымъ инструментамъ въ городахъ не дѣлаются вовсе осмотры, Правительственная Ком-

że mieszczenie w szopach, zwykle dość szczupłych, wszystkich narzędzi ogniowych, szopy te zacieśnia, tak: że na wypadek pożaru, z trudnością przychodzi wyprowadzić z nich sikawki i beczki;

że ulokowanie w szopach drobniejszych narzędzi, jako to: bosaków, drabin, siekier i t. d., jest niedogodném z tego powodu, że narzędzia te, w razie pożaru wydawane do ratunku ludziom nieodpowiedzialnym, a nawet nieznanym, łatwo uronione być mogą;

że postanowienie Namiestnika Królewskiego z d. 15 Czerwca 1819 r., według brzmienia art. 6, przeznacza składy jedynie na pomieszczenie sikawek, a decyzya Rady Administracyjnéj, przez wypis z protokółu posiedzenia jéj z dnia 17 (29) Grudnia 1843 roku objawiona, prócz sikawek, tylko beczki pożarne utrzymywać w nich każe;

poleca, aby na przyszłość w szopach na narzędzia ogniowe, mieszczono tylko sikawki wozowe lub przenośne i beczki, tak przez kassy miejskie, jak i przez mieszkańców sprawiane; bosaki zaś, wemborki, drabiny przenośne i inne drobniejsze narzędzia, rozdawane być mają do zachowania pomiędzy mieszkańców, ktorzy za utrzymywanie ich w dobrym stanie i uronienie, są odpowiedzialni.

Że zaś zdarza się często, iż szopy na skład narzędzi ogniowych budowane, przez Władze miejscowe na prywatną potrzebę używane bywają, a same narzędzia, zostając na otwartém powietrzu, zbyt częstym uszkodzeniom, z szkodą kass miejskich i mieszkańców, ulegają; przeto Kommissya Rządowa, dla zapobieżenia temu, wkłada na Naczelników Powiatowych obowiązek dopilnowania, *aby szopy te, jedynie na cel właściwy używane były, a Prezydentów i Burmistrzów, za każde w tym względzie nadużycie, odpowiedzialnymi czyni.*

Że zaś Kommissya Rządowa przekonała się, iż narzędzia ogniowe po miastach, nie są wcale rewidowane; przeto dla za-

мисія, для предотвращенія на будущее время, чтобы эти инструменты, оставаясь долгое время въ неисправномъ состояніи, не угрожали городамъ опасностію въ случаѣ пожаровъ, предписываетъ, *дабы Помощники Уѣздныхъ Начальниковъ, во время дѣлаемыхъ ими каждые три мѣсяца ревизій городскихъ кассъ, производили также осмотры пожарнымъ инструментамъ и точное свѣдѣніе о состояніи ихъ включали въ особые протоколы*, по полученіи которыхъ, Губернское Правленіе должно принимать немедленно всѣ мѣры, для предотвращенія могущихъ случиться безпорядковъ въ этой части полицейской службы.

Губернское Правленіе должно наблюдать за точнымъ исполненіемъ сего предписанія.

Варшава, 12 (24) Ноября 1852 года.

По порученію Главнаго Директора,

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,

(подписано) *Бернацкій.*

N. 12275/23430.

№ 17.

О родѣ и внутреннемъ устройствѣ пожарныхъ заливныхъ трубъ.

(31 Мая (12 Іюня) 1856 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Поставка Страховымъ Управленіемъ заливныхъ трубъ для городовъ оказалась неудобною, такъ какъ часто случалось замед-

pewnienia na przyszłość, aby przez długie pozostawanie tychże narzędzi w złym stanie, miasta na niebezpieczeństwo, w czasie pożaru, narażone nie były, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych poleca, *aby Pomocnicy Naczelników Powiatowych, przy kwartalnych rewizyach kass miejskich, odbywali także rewizye narzędzi ogniowych, i o stanie takowych wiadomość dokładną w oddzielnych protokółach zamieszczali,* po otrzymaniu których, Rząd Gubernialny natychmiast przedsiębrać ma skuteczne środki, dla zapobieżenia nieporządkom, w tym Wydziale służby policyjnéj zajść mogącym.

Ścisłego wykonania niniejszego zarządzenia, Rząd Gubernialny dopilnować winien.

Warszawa, d. 12 (24) Listopada 1852 roku.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{12275}/_{23430}$.

№ 17.

O rodzaju i konstrukcyi sikawek.

(d. 31 Maja (12 Czerwca) 1856 roku.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Dostawa sikawek dla miast, za pośrednictwem Dyrekcyi Ubezpieczeń, okazała się niedogodną, przez to bowiem miasta

леніе въ снабженіи городовъ сими инструментами, столь необходимыми въ случаѣ пожаровъ.

Поэтому Правительственная Коммисія, отмѣняя употребляемый до сего времени способъ заготовленія оныхъ, постановила слѣдующія въ этомъ отношеніи правила:

1. Отнынѣ Губернское Правленіе обязано само распоряжаться относительно заказовъ и поставки для городовъ заливныхъ трубъ.

2. Заливныя трубы для городовъ должны быть покупаемы трехъ родовъ: большаго, средняго и малаго калибра, соотвѣтственно вышинѣ домовъ, въ городѣ находящихся.

Описаніе этихъ заливныхъ трубъ слѣдующее:

a) заливная труба большаго калибра, на колесахъ, съ дышломъ на пару лошадей, должна, силою 12 человѣкъ, выбрасывать воду въ верхъ перпендикулярно на 56 русскихъ футовъ; ящикъ долженъ быть желѣзный и имѣть въ разрѣзѣ длины $3^{10}/_{12}$ фута, ширины 2 фута, 4 дюйма, 3,5 линіи; вышины $1^{2}/_{3}$ фута; долженъ имѣть два цилиндра къ поршнямъ изъ желтой мѣди, съ діаметромъ по крайней мѣрѣ въ 5 дюймовъ, 6,7 линіи, съ мѣдными колпачками вверху, съ конопляннымъ рукавомъ, въ діаметрѣ 1 дюймъ, 8,09 линіи, состоящимъ изъ двухъ частей для развинчиванія, имѣющимъ длины $94^{1}/_{2}$ русскихъ футовъ; наконецъ, деревянный ящикъ съ замкомъ на ключъ отъ механизма.

Такая заливная труба на заводѣ Роберта Боте, въ Варшавѣ, стоитъ безъ доставки 360 руб. сер.

b) заливная труба средняго калибра, на колесахъ, съ дышломъ, на пару лошадей, должна, силою 8-ми человѣкъ, выбрасывать воду вверхъ перпендикулярно на 56 русск. футовъ и должна имѣть желѣзный ящикъ, длиною въ разрѣзѣ 3 фута, 3 дюйма, 7 линій, шириною 2 фута, 4 дюйма, 3,5 линіи, вышиною $1^{2}/_{3}$ фута; два цилиндра изъ желтой мѣди къ поршнямъ, имѣю-

wystawione były częstokroć na zwłokę w dostawie rzeczonych narzędzi, tyle do ratunku, w czasie pożarów, potrzebnych.

Zaradzając więc temu, Kommissya Rządowa postanowiła zmienić dotychczasowy sposób postępowania, i wydaje pod tym względem następujące przepisy:

1. Odtąd zamawianie i dostawę sikawek dla miast, sam Rząd Gubernialny zarządzać będzie.

2. Sikawki dla miast, mają być sprawiane trojakiego rodzaju, a mianowicie: wielkiego, średniego i małego kalibru, stosownie do wysokości domów, w mieście znajdujących się.

Opis tychże sikawek jest następujący:

a) sikawka wielkiego kalibru na kołach z dyszlem, na parę koni, siłą 12tu ludzi, wyrzucać powinna wodę w górę pionowo na stóp rossyjskich 56, powinna mieć skrzynię żelazną, trzymającą w świetle, długości stóp rossyjsk. $3^{10}/_{12}$ szerokości stóp 2 cali 4 linij 3,5, wysokości stóp $1^{2}/_{3}$, powinny mieć 2 cylindry do tłoków mosiężne, trzymające w średnicy najmniéj po cali 5, linij 6,7, z kapturkami miedzianemi u góry, kiszkę parcianą, trzymającą w średnicy cal 1, linij 8,09, z dwóch części do szrubowania składającą się, a długą stóp rossyjsk. $94^{1}/_{2}$, wreszcie skrzynkę drewnianą z zamkiem na klucz od mechanizmu.

Taka sikawka w fabryce Roberta Bohte w mieście Warszawie kosztuje, bez dostawy, Rs. 360.

b) sikawka średniego kalibru na kołach z dyszlem, na parę koni, z siłą 8 ludzi, wyrzucać powinna wodę w górę pionowo na stóp ross. 56, oraz powinna mieć skrzynię żelazną, trzymającą w świetle długości stóp ross. 3 cali 3 linij 7, szerokości stóp 2 cali 4 linij 3,5, wysokości stóp $1^{2}/_{3}$, dwa cylindry mosiężne do tłoków, trzymające średnicy najmniéj po cali ross. 4

щіе въ діаметрѣ по крайней мѣрѣ 4 дюйма, 7,2 линіи, съ конопляпымъ рукавомъ такого же діаметра, какъ у насосовъ большаго калибра, состоящимъ изъ двухъ частей для развинчиванія, длиною $56^2/_3$ футовъ, наконецъ деревянный ящикъ съ замкомъ на ключъ отъ механизма.

Такая заливная труба на заводѣ Роберта Боте, въ Варшавѣ, стоитъ безъ доставки 270 руб. сер.

c) заливная труба малаго калибра, такъ называемая переносная, состоитъ изъ ящика и связки изъ кованнаго желѣза и изъ цилиндровъ къ поршнямъ изъ желтой мѣди.

Болѣе подробное описаніе этой заливной трубы и чертежъ оной будутъ доставлены Губернскому Правленію.

Такая заливная труба на заводѣ братьевъ Эвансъ, Лильпопъ и комп., вмѣстѣ съ доставкою на мѣсто, стоитъ 124 руб. 50 коп.

3. Такія заливныя трубы Губернское Правленіе можетъ заказывать или на заводахъ, которые выдѣлываютъ подобные инструменты, въ своей или сосѣдней губерніи, буде въ нихъ имѣются подобные заводы, выдѣлывающіе хорошіе насосы, или же въ Варшавѣ, на заводахъ Роберта Боте и братьевъ Эвансъ, Лильпопъ и комп., или другихъ, извѣстныхъ хорошимъ качествомъ своихъ издѣлій.

4. Сдѣлавъ заказъ, Губернское Правленіе въ то же время донесетъ объ этомъ Правительственной Коммисіи, объясняя вмѣстѣ съ тѣмъ необходимость заготовленія насоса для города.

5. Заводъ, на которомъ заказана заливная труба, изготовивъ оную, увѣдомитъ объ этомъ Магистратъ подлежащаго города, который немедленно, безъ потери времени, командируетъ для пріемки Ратмана, снабдивъ его деньгами, необходимыми для найма повозки, для доставленія заливной трубы съ завода на мѣсто предназначенія.

linij 7,2, kiszkę parcianą, téj saméj średnicy co u sikawki wielkiego kalibru, złożoną z dwóch części, do szrubowania, długą na stóp ross. $56^2/_3$; wreszcie skrzynkę drewnianą z zamkiem na klucz od mechanizmu.

Taka sikawka w fabryce Roberta Bohte w mieście Warszawie kosztuje Rs. 270, bez odstawy.

c) sikawka małego kalibru, tak zwana przenośna, składa się ze skrzyni i wiązania z żelaza kutego, oraz z cylindrów mosiężnych do pomp.

Więcéj szczegółowe opisanie téj sikawki i rysunek jéj, oddzielnie Rządowi Gubernialnemu przesłany będzie.

Sikawka taka kosztuje w fabryce braci Evans Lilpop & Comp., łącznie z dostawą do miejsca, Rs. 124 kop. 50.

3. Sikawki w poprzednim artykule opisane, Rząd Gubernialny zamawiać może, albo w zakładach wyrabiających podobne narzędzia w swojéj lub sąsiedniéj gubernii, jeżeli w tychże znajdują się podobne zakłady, któreby dokładne sikawki wyrabiały; albolitéż w fabrykach warszawskich Roberta Bohte, braci Ewans Lilpop & Comp., i w innych, które z dobroci wyrobów swych są znane.

4. Jednocześnie z zamówieniem sikawek, Rząd Gubernialny donosić będzie o tém Kommissyi Rządowéj, a zarazem usprawiedliwiać będzie potrzebę sprawunku sikawki dla właściwego miasta.

5. Fabryka, w któréj sikawka zamówioną została, po zrobieniu onéj, zawiadomi o tém Magistrat właściwego miasta, który natychmiast, bez straty czasu, do odbioru wydeleguje Ławnika i opatrzy go w potrzebny fundusz na najęcie furmana do odwozu sikawki z fabryki do miejsca przeznaczenia.

6. До приемки заливной трубы, она должна быть освидѣтельствована, испробована и опечатана, съ составленіемъ о томъ протокола:

на заводахъ въ провинціи—Архитекторомъ или Инженеромъ ближайшаго уѣзда и Ратманомъ, командированнымъ для пріемки;

на Варшавскихъ же заводахъ,—учрежденною для этого постоянною Коммисіею, состоящею изъ члена Общаго Строительнаго Совѣта, чиновника Административнаго Отдѣленія Правительственной Коммисіи, офицера Варшавской Пожарной Команды и Ратмана подлежащаго города, командированнаго для пріемки и доставленія заливной трубы.

7. За цѣлость заливной трубы въ дорогѣ отвѣчаетъ Ратманъ.

8. Протоколы объ освидѣтельствованіи заливныхъ трубъ, подписанные, согласно 6-му пункту, свидѣтельствующими оныя лицами и подлежащимъ заводчикомъ, должны быть составлены въ двухъ экземплярахъ; изъ нихъ одинъ возьметъ съ собою Ратманъ, командированный для пріемки заливной трубы, для храненія при дѣлахъ подлежащаго Магистрата, другой же долженъ быть представленъ или въ Губернское Правленіе, ежели заливная труба была сдѣлана на провинціальныхъ заводахъ, или прямо въ Правительственную Коммисію, буде насосъ взятъ былъ отъ Варшавскихъ заводчиковъ.

9. Причитающіяся заводчикамъ за заливныя трубы деньги должны быть ассигнованы тотчасъ послѣ освидѣтельствованія и представленія ревизіоннаго протокола. Съ этою цѣлью Губернское Правленіе, получивъ упомянутый въ 8-мъ пунктѣ настоящаго предписанія ревизіонный протоколъ, обязано за насосы большаго и средняго калибра, изготовленные на провинціальныхъ заводахъ, ассигновать причитающіяся деньги изъ подлежащихъ суммъ въ видѣ аванса, а потомъ, собравъ доказательства о доставленіи заливной трубы на мѣсто, представить таковыя въ Правительственную Коммисію, для сдѣланія распоря-

6. Przed odbiorem sikawki, takowa protokólarnie zrewidowaną, wypróbowaną i opieczętowaną być winna:

w fabrykach prowincyonalnych, przez Budowniczego lub Inżeniera najbliższego powiatu i przez Ławnika do odbioru delegowanego;

w fabrykach Warszawskich, przez ustanowioną do tego stałą delegacyę, złożoną z członka Rady ogólnéj budowniczéj, urzędnika Wydziału Administracyjnego Kommissyi Rządowéj, z oficera Straży ogniowéj warszawskiéj i Ławnika właściwego miasta, który po zabranie sikawki przybędzie.

7. Za całość sikawki w drodze, odpowiedzialny będzie Ławnik, po odbiór sikawki przysłany.

8. Protokóły rewizyjne sikawek ad 6, podpisane przez rewidujących i przez właściwego fabrykanta, sporządzone być powinny w dwóch egzemplarzach, z tych jeden zabierać będzie delegowany do odbioru sikawki, dla zachowania takowego w aktach właściwego Magistratu, drugi zaś złożony być ma, albo Rządowi Gubernialnemu, jeżeli sikawka wyrabianą była w zakładach prowincyonalnych, albo wprost Kommissyi Rządowéj, jeżeli sikawka wziętą była z fabryki warszawskiéj.

9. Należności przypadające fabrykantom za sikawki, zaraz po ich zrewidowaniu i złożeniu protokółu rewizyjnego, assygnowane być winny. W tym celu, po otrzymaniu, w myśl punktu 8 niniejszego reskryptu, protokółu rewizyjnego, Rząd Gubernialny obowiązany będzie, za sikawki wielkiego i średniego kalibru, w zakładach prowincyonalnych wyrobione, assygnować należytości, sposobem forszusu, z właściwych funduszów, a następnie zebrawszy dowody, usprawiedliwiające dostawę tychże sikawek na miejsce przeznaczenia, takowe przed-

женія о зачисленіи выданныхъ авансомъ денегъ въ дѣйствительный расходъ.

Слѣдующія деньги за заливныя трубы малаго калибра, изготовленныя на провинціальныхъ заводахъ, а также расходы на перевозку всѣхъ заливныхъ трубъ къ мѣсту назначенія и путевыя издержки Ратманамъ, Губернское Правленіе, на основаніи предписанія Правительственной Коммисіи отъ 15 (27) Сентября пр. года, N. $^{13098}/_{28528}$, будетъ вправѣ само ассигновать окончательно, такъ какъ эти расходы не могутъ превышать 150 рублей серебромъ.

Наконецъ, слѣдующія деньги за заливныя трубы большаго, средняго и малаго калибра, изготовленныя на Варшавскихъ заводахъ, Правительственная Коммисія, получивъ ревизіонные протоколы, будетъ сама ассигновать заводчикамъ изъ общихъ городскихъ остатковъ, на счетъ подлежащихъ кассъ.

10. Хотя Страховое Управленіе и освобождено отъ обязанности заниматься поставкою заливныхъ трубъ для городовъ Царства, однако это Управленіе должно и впредь:

a) выдавать авансы на покупку заливныхъ трубъ тѣмъ городамъ, которыхъ кассы не имѣютъ наличныхъ суммъ, съ тѣмъ, чтобы авансовыя деньги были возвращены по частямъ, съ пропентомъ 3%;

b) удостовѣряться, чрезъ посредство своихъ чиновниковъ и уѣздныхъ Совѣтниковъ, о состояніи пожарныхъ инструментовъ въ городахъ и о замѣченныхъ въ этомъ отношеніи потребностяхъ увѣдомлять уѣздныя и губернскія власти;

c) нести изъ своихъ суммъ расходы на исправленіе пожарныхъ инструментовъ, поврежденныхъ при тушеніи пожара;

d) давать награды за скорое доставленіе заливныхъ трубъ къ мѣсту пожара.

По сообщеннымъ Страховымъ Управленіемъ замѣчаніямъ, Губернское Правленіе обязано немедленно сдѣлать надлежащее

stawi Kommissyi Rządowéj, celem wydania dyspozycyi kassowéj do odpisania forszusów na realny wydatek.

Należności za sikawki przenośne, małego kalibru, w zakładach prowincyonalnych wyrabiane, jakotéż należności za dostawę wszystkich sikawek do miejsca przeznaczenia i koszta podróży Ławnikom, Rząd Gubernialny, na zasadzie reskryptu Kommissyi Rządowéj z d. 15 (27) Września r. z., Nr. $^{13098}/_{28528}$, jako nie mogące przenosić kwoty rs. 150, sam mocen będzie ostatecznie assygnować.

Wreszcie, należności za sikawki wielkiego, średniego i małego kalibru, w fabrykach Warszawskich wyrabiane, Kommissya Rządowa sama, po otrzymaniu protokółów rewizyjnych, assygnować będzie fabrykantom tutejszym, z ogólnych remanentów miejskich, na rachunek właściwych kass.

10. Pomimo zwolnienia Dyrekcji Ubezpieczeń od zajmowania się dostawą sikawek dla miast Królestwa, taż Dyrekcya obowiązaną będzie, jak dawniéj, tak i nadal:

a) udzielać forszusa na kupno sikawek tym miastom, których kassy gotowych funduszów nie posiadają, z obowiązkiem zwrotu forszusów ratami z procentem 3%;

b) przekonywać się przez urzędników swych i Radców powiatowych, o stanie narzędzi ogniowych po miastach, a dostrzeżone pod tym względem potrzeby, wskazywać Władzom powiatowym i gubernialnym;

c) ponosić ze swych funduszów kosztá reparacyi narzędzi ogniowych, uszkodzonych przy gaszeniu pożaru;

d) płacić nagrody za wczesne dostawianie sikawek do pożarów.

Rząd Gubernialny zatem wszelkie spostrzeżenia Dyrekcyi, sobie kommunikowane, jak najśpieszniéj załatwiać będzie,

распоряженіе, и вообще должно наблюдать, дабы всѣ города были снабжены пожарными инструментами, указанными въ постановленіи Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Іюня 1819 года, за исключеніемъ ручныхъ насосовъ и кожанныхъ ведеръ, которые оказались безполезными, а также дабы количество бочки для развозки воды было сообразно съ количествомъ заливныхъ трубъ, считая 4 бочки на одну заливную трубу; ибо отвѣтственность за всякій недостатокъ въ пожарныхъ инструментахъ и могущіе возникнуть отъ сего несчастные случаи возлагается на Губернское Правленіе.

Вслѣдствіе сего предписанія, Губернское Правленіе сдѣлаетъ немедленно соотвѣтственное распоряженіе, съ представленіемъ въ Правительственную Коммисію копіи съ сего распоряженія, для свѣдѣнія, а также распорядится о снабженіи заливными трубами, согласно съ вышеуказанными правилами, тѣхъ городовъ, которые въ нихъ нуждаются, а именно:

(писать Августовскому Губернскому Правленію)

городовъ Визны, Пржеросли, Райгрода, Вилковышекъ, Вержболова и Бакаларжева;

(Плоцкому Губернскому Правленію)

Липна, Бобровниковъ и Радзанова;

(Варшавскому Губернскому Правленію)

Кросневицъ и Константинова;

(Люблинскому Губернскому Правленію)

Константинова, Сарнаковъ, Сточка и Росоша;

(Радомскому Губернскому Правленію)

Шидлова и Куржелева, которыхъ кассы, согласно донесенію Губернскаго Правленія, уже 13 лѣтъ тому, доставили на этотъ предметъ въ кассу Страховаго Управленія по 143 руб. 70 коп.

Варшава, 31 Мая (12 Іюня) 1856 года.

По порученію Главнаго Директора,

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,

(подписано) *Бернацкій.*

N. 7822/16816.

a w ogólności ściśle przestrzegać powinien, aby wszystkie miasta, opatrzone były w narzędzia ogniowe, postanowieniem Namiestnika Królewskiego z dnia 15 Czerwca 1819 r. przepisane, z wyjątkiem sikawek ręcznych i węborków skórzanych, które okazały się nieużytecznemi, tudzież, aby liczba beczek do rozwożenia wody, zastosowaną była do ilości sikawek, licząc 4 beczki do jednéj sikawki; za wszelki bowiem brak narzędzi i nieszczęśliwe ztąd wypadki, Rząd Gubernialny staje się odpowiedzialnym.

Wskutek niniejszego reskryptu, Rząd Gubernialny wyda natychmiast stosowne, komu należy, zarządzenie, kopię tegoż zarządzenia Kommissyi Rządowéj dla wiadomości przyśle i sprawunek sikawek, podług powyższego przepisu, natychmiast zarządzi dla tych miast, które onych potrzebują, a mianowicie dla miast:

(do Rządu Gubernialnego Augustowskiego)

Wizny, Przerośli, Rajgroda, Wyłkowyszek, Wierzbołowa i Bakałarzewa;

(do Rządu Gubernialnego Płockiego)

Lipna, Bobrownik i Radzanowa;

(do Rządu Gubernialnego Warszawskiego)

Krośniewic i Konstantynowa;

(do Rządu Gubernialnego Lubelskiego)

Konstantynowa, Sarnak, Stoczka i Rososza;

(do Rządu Gubernialnego Radomskiego)

Szydłowa i Kurzelowa, których kassy miejskie, wedle doniesienia Rządu Gubernialnego, przed laty jeszcze 13-tu złożyły na ten cel po rs. 143 kop. 70 w kassie Dyrekcyi Ubezpieczeń.

Warszawa, d. 31 Maja (12 Czerwca) 1856 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. 7822/16816.

№ 18.

Постановленіе объ устройствѣ въ городахъ реверберныхъ фонарей, которые должны быть заготовляемы, содержимы и освѣщаемы на счетъ жителей.

(14 Ноября 1820 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч. и проч. и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Убѣдившись по опыту, что освѣщеніе улицъ въ городахъ реверберными фонарями, по болѣе яркому и дешевому освѣщенію, лучше соотвѣтствуетъ цѣли, нежели обязательное донынѣ въ полицейскомъ отношеніи зажиганіе фонарей передъ каждымъ домомъ, желая при томъ лучшимъ устройствомъ этой части полиціи обезпечить жителямъ порядокъ и удобство — предоставляемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи завести въ болѣе значительныхъ городахъ Царства Польскаго реверберные фонари, по мѣрѣ надобности и зажиточности жителей, которые, подобно жителямъ города Варшавы, обязаны, въ полицейскихъ видахъ, принять на себя расходы по устройству, содержанію и освѣщенію упомянутыхъ фонарей.

№ 18.

Postanawienie o zaprowadzeniu po miastach latarń rewerberowych, kosztem mieszkańców sprawiać, utrzymywać i opalać się mających.

(d. 14 Listopada 1820 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Przekonywając się z doświadczenia, że oświetlanie ulic po miastach latarniami rewerberowemi, ze względu dokładnego oświetlenia, a mniéj kosztownego, skuteczniéj odpowiada celowi, niżeli dotychczasowe palenie latarń przed każdym w szczególności domem, jakie dotąd, we względzie policyjnym, z obowiązku odbywać się powinno; pragnąc oraz, przez dokładniejsze urządzenie téj części policyi, zapewnić porządek i wygodę dla mieszkańców, upoważniamy niniejszém Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi do zaprowadzenia latarń rewerberowych po miastach znaczniejszych Królestwa Polskiego, w miarę potrzeby i zamożności mieszkańców, którzy z widoków policyjnych, na wzór miasta Warszawy, koszta na zakupienie, utrzymywanie i opalanie wspomnionych latarń ponosić są obowiązani.

Исполненіе настоящаго постановленія поручаемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, 14 Ноября 1820 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

N. 12,524.

№ 19.

Распоряженіе объ устройствѣ по городамъ чугунныхъ фонарныхъ столбовъ.

(29 Іюля (10 Августа) 1857 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Извѣстно Губернскому Правленію, что Правительственная Коммисія, желая избѣгнуть частныхъ расходовъ на починку и построеніе въ городахъ деревянныхъ фонарныхъ столбовъ, обратила свое вниманіе на то: не было бы ли выгоднѣе устроить, вмѣсто деревянныхъ, *чугунные столбы.*

По сношенію, вслѣдствіе сего, съ Горнымъ Департаментомъ при Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства и съ частными владѣльцами относительно цѣны чугунныхъ издѣлій на горныхъ казенныхъ и частныхъ заводахъ, оказалось, что покупка фонарныхъ столбовъ обойдется дешевле на казенныхъ, чѣмъ на частныхъ заводахъ; ибо въ то время, когда частные владѣльцы требуютъ за столбъ 65, 64, 53 и 48 руб., Горный Департаментъ назначилъ цѣну за *одинъ чугунный столбъ* съ полнымъ приборомъ, то есть блоками, замкомъ и дугою для при-

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, d. 14 Listopada 1820 r.

(podpisano) *Zajączek.*

N. 12,524.

№ 19.

Rozporządzenie o zaprowadzeniu po miastach słupów latarniowych żelaznych.

(d 29 Lipca (10 Sierpnia) 1857 r.)

do

wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Wiadomo Rządowi Gubernialnemu, iż Kommissya Rządowa pragnąc uniknąć częstych wydatków na reparacye i sprawianie słupów latarniowych drewnianych po miastach, zwróciła uwagę na to: czyliby niebyło korzystniéj zaprowadzić w ich miejsce *słupy żelazne.*

Po zniesieniu się, w skutek tego z Wydziałem Górnictwa przy Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu i z prywatnymi właścicielami, co do cen wyrobów żelaznych, w zakładach górniczych rządowych i prywatnych praktykowanych, okazało się: że kupno słupów latarniowych najtaniéj da się uskutecznić w zakładach rządowych; gdy bowiem właściciele prywatni żądają za sztukę po rs. 65, 64, 53 i 48, Wydział Górnictwa za *słup lany żelazny,* z kompletnym przyrządem, to jest z blokami, zamkiem i łukiem do zawieszania latarni, *ważący,*

крѣпленія фонаря, имѣющій вѣсу, по окончательному образцу, *26 пудовъ, 29½ фунтовъ*, только *43 руб. 95 коп.*, присовокупляя къ сему, что Горное вѣдомство могло бы принять на себя и перевозку сихъ столбовъ по цѣнамъ, какія оно платитъ подрядчику за провозъ всѣхъ издѣлій Горнаго вѣдомства, а именно: за провозъ одного центнера брутто, по шоссе — $1^{97}/_{100}$ коп. за милю, или $^{788}/_{1000}$ за пудъ, а по обыкновенной дорогѣ—4 коп. за центнеръ, или $1^{6}/_{10}$ за пудъ.

Такимъ образомъ провозъ одного столба вышеуказаннаго вѣса обойдется на милю по шоссе $21^{79}/_{1000}$ коп., а по обыкновенной дорогѣ $42^{8}/_{10}$ коп.

Хотя цѣна чугуннаго столба болѣе чѣмъ въ два раза превышаетъ цѣну деревяннаго, который обыкновенно стоитъ около 17 р., но какъ деревянный по крайней мѣрѣ каждые *10* лѣтъ долженъ быть перемѣняемъ, чугунный же безъ всякой починки простоитъ *100* и болѣе лѣтъ, то въ это время, когда за чугунный столбъ будетъ заплачено одинъ разъ 43 руб., возобновленіе деревяннаго стоило бы 170 руб.

Поэтому заведеніе чугунныхъ фонарныхъ столбовъ не только желательно въ видахъ благоустройства и украшенія городовъ, но и для сбереженія расходовъ, чѣмъ воспользуются въ особенности жители, которые, въ силу постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 14 Ноября 1820 года, должны нести всѣ издержки по устройству столбовъ съ фонарями и освѣщенію оныхъ.

Принимая однако во вниманіе, что жители нѣкоторыхъ городовъ часто будутъ не въ состояніи понести вдругъ расходъ, какого потребуетъ заведеніе чугунныхъ столбовъ для фонарей, Правительственная Коммисія постановила:

1. что на будущее время должны быть устраиваемы въ городахъ, вмѣсто нынѣшнихъ деревянныхъ, чугунные фонарные столбы;

2. что чугунные столбы имѣютъ быть заводимы постепенно, по мѣрѣ того, какъ, вслѣдствіе поврежденія нынѣшнихъ, необходимо будетъ замѣнить ихъ новыми;

podług ostatecznego uregulowania modelu, *pudów 26, funtów* $29^1/_2$ ustanowił cenę *rs. 43 kop. 95;* nadto nadmienił: że transport takich słupów, Górnictwo mogłoby dopełnić po cenach, jakie zobowiązało się płacić entreprenerowi, ugodzonemu o dostawę wszelkich wyrobów górniczych, mianowicie: za przewóz jednego centnara wagi brutto, po drodze bitéj (chaussé) na milę po kopiejek $1^{97}/_{100}$, co czyni za pud po kopiejek $^{788}/_{1000}$, a po drodze zwyczajnéj, za centnar po kopiejek 4, czyli za pud po kopiejek $1^6/_{10}$.

A zatem przewóz jednego słupa wagi powyższéj po drodze bitéj, kosztować będzie na milę kop. $21^{79}/_{1000}$, a po drodze zwyczajnéj kopiejek $42^8/_{10}$.

Wprawdzie cena słupa żelaznego, przewyższa więcéj niż dwa razy cenę drewnianego, który zwykle około 17 rubli kosztuje; lecz drewniany przynajmniéj co lat *10* musi być zmienianym, żelazny zaś, bez żadnéj reparacyi przetrwa lat *100* i więcéj. W tym okresie czasu, gdy za słup żelazny jednorazowie zapłaci się rs. 43, ponawiany sprawunek drewnianych kosztowałby rs. 170.

Zaprowadzenie więc latarniowych słupów żelaznych, nietylko dla porządku i ozdoby miast, ale dla oszczędności w kosztach, jest pożądaném, z czego najwięcéj skorzystają mieszkańcy, którzy, z mocy postanowienia Namiestnika Królewskiego, daty 14 Listopada 1820 r., koszta na sprawunek słupów z latarniami i oświetlanie tychże potrzebne, sami ponosić są w obowiązku.

Mając wszakże na uwadze, że mieszkańcy niektórych miast, częstokroć mogą się znaleść w niemożności poniesienia odrazu kosztów, jakich zaprowadzenie słupów żelaznych pod latarnie wymagać będzie, Kommissya Rządowa postanowiła:

1. że w przyszłości zaprowadzane być mają po miastach słupy latarniowe żelazne, w miejsce dotychczasowych drewnianych;

2. że zaprowadzanie słupów żelaznych następować ma stopniowo, w miarę tego, jak dotychczasowe, uległszy zepsuciu, będą musiały być zastąpione nowemi;

3. что чугунные столбы слѣдуетъ покупать на казенныхъ горныхъ заводахъ, по цѣнамъ, Горнымъ Департаментомъ установленнымъ; предоставляется однако Губернскому Правленію возможность проектировать покупку оныхъ и на частныхъ горныхъ заводахъ, если сіи послѣдніе будутъ находиться ближе, чѣмъ казенные, и представятъ возможность пріобрѣсти столбы дешевле;

4. что на покупку фонарныхъ столбовъ могутъ быть отпущены изъ городскихъ кассъ авансы, если того пожелаютъ жители и обяжутся возвратить ихъ по частямъ въ теченіе извѣстнаго числа лѣтъ, какое будетъ назначено Правительственною Коммисіею.

Вслѣдствіе упомянутаго постановленія, Правительственная Коммисія, препровождая при семъ чертежъ фонарнаго столба, вѣсомъ 26 пуд. $29^1/_2$ фунт. (*), который признанъ ею наиболѣе соотвѣтственнымъ,-- предписываетъ Губернскому Правленію, въ случаѣ встрѣтившейся надобности устройства фонарныхъ столбовъ въ губернскомъ, уѣздномъ или другомъ болѣе значительномъ городѣ, котораго жители болѣе зажиточны, а городскія кассы имѣютъ значительные остатки, поручить войти съ проектомъ о заведеніи для фонарей чугунныхъ столбовъ, и въ составленныхъ на этотъ предметъ смѣтахъ придерживаться указанныхъ выше цѣнъ, предположенныхъ Горнымъ вѣдомствомъ, къ которымъ нужно прибавить еще издержки по вкопанію и установкѣ столба, а также на покупку конопляной бечевки для звѣшанія фонаря.

При представленіи же сихъ смѣтъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи, Губернское Правленіе должно объяснить:

a) сколько имѣется въ настоящее время въ городѣ фонарныхъ столбовъ, достаточно ли количество оныхъ, или нѣтъ, и почему именно;

(*) Рисунокъ, какъ хорошо извѣстный исполнительнымъ властямъ, не прилагается.

3. że słupy żelazne zakupywane być mają w zakładach górniczych rządowych, po cenach przez Wydział Górnictwa ustanowionych, z pozostawieniem wszakże możności Rządowi Gubernialnemu projektowania zakupu onych, z zakładów hutniczych prywatnych, jeżeli te ostatnie są bliższe niż rządowe i podadzą sposobność tańszego nabycia słupów;

4. że na kupno słupów latarniowych, czynione być mogą z Kass miejskich zaliczenia, jeżeli tego mieszkańcy zażądają i zobowiążą się do zwrotu takowych zaliczeń częściami w ciągu pewnéj liczby lat, jaką Kommissya Rządowa ustanowi.

W następstwie powyższéj decyzyi, Kommissya Rządowa przesyłając w załączeniu rysunek słupa latarniowego, ważącego pudów 26 funtów $29^1/_2$ (*), który za najodpowiedniejszy uznała, poleca Rządowi Gubernialnemu, aby wrazie wydarzonéj potrzeby sprawienia słupów latarniowych w mieście gubernialném, powiatowém, lub innem znaczniejszém, którego mieszkańcy są zamożniejsi, a kassa miejska posiada znaczny remanent, kazał projektować do latarni słupy żelazne, i w sporządzonych na ten sprawunek anszlagach, stosować się do wyszczególnionych wyżéj cen, przez Wydział Górnictwa podanych, do których nadto doliczać należy, koszt wkopania i osadzenia słupa, oraz sprawienia sznura konopnego do zawieszenia latarni.

Przedstawiając zaś powyższe anszlagi do uznania Kommissyi Rządowéj, winien Rząd Gubernialny objaśnić:

a) ile znajduje się dotychczasowych słupów z latarniami w mieście, czy liczba ich jest dostateczną lub nie, i dla jakich powodów;

(*) Rysunek, jako władzom wykonawczym dobrze znany, nie zamieszcza się tu.

b) обязываются ли жители удовлетворить за одинъ разъ весь расходъ на покупку проектируемыхъ столбовъ, или требуютъ выдачи имъ для этого изъ городской кассы аванса, съ возвращеніемъ всей суммы полностію или по частямъ, и въ какой именно срокъ;

c) въ какомъ разстояніи отъ города находятся ближайшіе казенные горные заводы, и какая дорога соединяетъ ихъ съ городомъ, то есть шоссейная, или обыкновенная;

d) имѣются ли въ окрестностяхъ города частные горные заводы, и по какимъ цѣнамъ можно бы пріобрѣсти на нихъ фонарные столбы вышепрописанной конструкціи, а также, не будетъ ли покупка ихъ на этихъ заводахъ, при вниманіи къ издержкамъ на перевозку, болѣе выгодною, чѣмъ на болѣе отдаленныхъ казенныхъ заводахъ?

Всѣ вышеупомянутыя объясненія должны быть подкрѣплены надлежащими доказательствами и совѣщательнымъ протоколомъ, который долженъ быть подписанъ не только Магистратомъ въ полномъ составѣ, но и жителями города.

При смѣтѣ слѣдуетъ прилагать небольшой ручной ситуаціонный планъ города, съ обозначеніемъ на немъ всѣхъ существующихъ уже и вновь проектируемыхъ фонарныхъ столбовъ.

О настоящемъ распоряженіи Губернское Правленіе поставитъ въ извѣстность подвѣдомственныя ему мѣста, для руководства въ потребномъ случаѣ, и съ своей стороны будетъ наблюдать за точнымъ исполненіемъ онаго.

Варшава, 29 Іюля (10 Августа) 1857 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{8283}/_{17859}$.

---

b) czy mieszkańcy deklarują sami odrazu zaspokoić koszta zakupu projektowanych słupów, czy też żądają udzielenia im na ten cel pożyczki z kassy miejskiéj w całości lub w części, i w jakim czasie zwrócić takową deklarują;

c) jaka jest odległość od miasta najbliższych zakładów górniczych rządowych, i czy takowe łączą się z miastem drogą bitą, czy zwyczajną;

d) czy w okolicach miasta znajdują się zakłady górnicze prywatne, po jakich cenach słupy latarniowe powyższéj konstrukcyi mogą być w nich zakupione i czy ze względu na koszta transportu, kupno ich w tychże zakładach niebędzie korzystniejszém niż w odległych rządowych.

Wszystkie powyższe wyjaśnienia, wsparte być mają należytemi dowodami i protokółem narady, który nie tylko przez Magistrat w komplecie, ale i przez mieszkańców miasta podpisany być winien.

Przy anszlagu dołączać należy odręczny planik sytuacyjny miasta, z oznaczeniem na nim wszystkich istniejących już i nowo-projektowanych słupów z latarniami.

O rozporządzeniu niniejszém, Rząd Gubernialny podwładne swe urzędy zawiadomi, dla stosowania się w potrzebie, i ścisłego onego wykonania dopilnuje.

Warszawa, d. 29 Lipca (10 Sierpnia) 1857 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

N. $^{8283}/_{17859}$.

№ 20.

Увѣдомленіе объ увеличеніи цѣнъ на чугунные фонарные столбы и перевозку оныхъ.

(10 (22) Декабря 1857 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Горный Департаментъ при Правительственной Коммисіи Финансовъ и Казначейства увѣдомилъ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, что, вслѣдствіе всеобщаго вздорожанія перевозки тяжестей и матеріаловъ, цѣна чугуннаго фонарнаго столба, сдѣланнаго по чертежу, какой препровожденъ въ Губернское Правленіе при отношеніи отъ 29 Іюля (10 Августа) сего года, за N. $^{8283}/_{17859}$, увеличена нынѣ на казенныхъ заводахъ до 49 руб. 68 коп.; перевозка же сихъ столбовъ въ мѣста назначенія, которую принялъ на себя Горный Департаментъ посредствомъ законтрактованнаго имъ подрядчика, обойдется па милю за одинъ столбъ по шоссе 33 коп., по обыкновенной же дорогѣ 43 до 50 коп.

Къ сему Горный Департаментъ присовокупилъ, что о доставленіи фонарныхъ столбовъ слѣдуетъ обращаться прямо въ оный, поставивъ впрочемъ условіе, чтобы въ одно мѣсто было заказываемо по крайней мѣрѣ пять столбовъ, такъ какъ это количество составляетъ полную кладь извощика, и затѣмъ, въ случаѣ заказа меньшаго числа столбовъ, расходы на перевозку оныхъ должны составить столько же, какъ и за полную кладь.

№ 20.

Zawiadomienie o podwyższeniu ceny słupów latarniowych żelaznych, oraz transportu onych.

(d. 10 (22) Grudnia 1857 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Wydział Górnictwa przy Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu zawiadomił Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, iż skutkiem ogólnego podrożenia dowozów i materyałów, cena słupa latarniowego żelaznego, wyrobionego podług wzoru, jaki Rządowi Gubernialnemu przy reskrypcie daty 29 Lipca (10 Sierpnia) r. b., Nr. $^{8283}/_{17359}$, był przesłany, podwyższoną obecnie została w zakładach rządowych do Rs. 49 k. 68, transport zaś słupów tych do miejsca przeznaczenia, którym sam Wydział Górnictwa się zajmie przez ugodzonego przedsiębiercę, według teraźniejszego z nim kontraktu, wyniesie od jednego słupa, po drodze bitéj na milę kop. 33, a po drodze zwyczajnéj po kop. 43 do 50.

Przytém nadmienił Wydział Górnictwa, że o dostawę słupów latarniowych w każdym szczegółowym wypadku, wprost do niego odnosić się należy, i zastrzegł, aby do jednego miejsca przynajmniéj 5 słupów na raz zamawiano, gdyż taka ich liczba stanowi kompletny ładunek dla furmana; w razie zatém zamówienia mniejszéj liczby, koszta transportu takież same wypaść muszą jak za kompletny ładunek.

Увѣдомляя объ этомъ Губернское Правленіе, впослѣдствіе предписанія отъ 29 Іюля (10 Августа) с. г., за N. $^{8283}/_{17859}$, Правительственная Коммисія предписываетъ имѣть въ виду означенныя условія Горнаго Департамента при проектировкѣ покупки фонарныхъ столбовъ для городовъ, придерживаясь впрочемъ оснований, указанныхъ въ помянутомъ предписаніи.

Варшава, 10 (22) Декабря 1857 года.

Директоръ Отдѣленія, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. $^{15316}/_{30835}$.

№ 21.

О томъ, что расходы по устройству тротуаровъ при приходскихъ костелахъ должны быть обращаемы на городскія кассы.

(9 Февраля 1824 года.)

Въ Подляскую Воеводскую Коммисію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

На вопросъ Воеводской Коммисіи отъ 30 Октября прошедшаго года, N. 38,594, на чей счетъ должны быть производимы расходы по устройству тротуаровъ при приходскихъ костелахъ, Правительственная Коммисія даетъ знать, что, такъ какъ мостовыя дѣлаются для украшенія и удобства города, то расходы по

Zawiadamiając o tém Rząd Gubernialny w następstwie reskryptu daty 29 Lipca (10 Sierpnia) r. b., Nr. $^{8283}/_{17859}$, Kommissya Rządowa poleca, aby powyższe zastrzeżenia Wydziału Górnictwa miane były na uwadze, przy projektowaniu i zarządzaniu sprawunku słupów latarniowych po miastach; — w czém zresztą trzymać się pilnie należy zasad w powołanym reskrypcie wskazanych.

Warszawa, d. 10 (22) Grudnia 1857 r.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radca Stanu,

(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{15316}/_{30835}$.

№ 21.

Koszta urządzenia trotoarów przed kościołami parafialnemi po miastach, ponoszone być mają przez kassy miejskie.

(d. 9 Lutego 1824 r.)

do

Kommissyi Województwa Podlaskiego.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI.

Rozwiązując zapytanie Kommissyi Wojewódzkiéj z dnia 30 Października r. z., Nr. 38,594, czyim kosztem robione być mają *trotoary przed kościołami parafialnemi po miastach,* oświadcza, iż gdy zaprowadzenie bruku, uskutecznione bywa dla ozdoby i wygody miasta, przeto przy budowlach kościelnych

устройству оныхъ при церковныхъ зданіяхъ и кладбищахъ, какъ составляющихъ общественную собственность, должны быть отнесены къ городскимъ кассамъ, на сколько позволяютъ это ихъ средства.

Варшава, 9 Февраля 1824 года.

Министръ Председательствующій,

(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*

N. $^{390}/_{1240}$.

№ 22.

О постройкѣ мостовъ, дорогъ и т. п. въ случаѣ недостатка городскихъ суммъ.

(17 (29) Сентября 1837 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

По поводу встрѣтившейся надобности починить три моста, находящіеся въ чертѣ г. Ржгова, Калишской губерніи, на что, кромѣ шарварковой помощи, требуется еще 943 зл. 3 гр., а равно по причинѣ, что, по недостатку средствъ городской кассы и жителей этого города, они не могутъ принять на свой счетъ всего предстоящаго расхода,— Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, въ представленіи отъ 11 (23) прошлаго мѣсяца за N. $^{18789}/_{33993}$, ходатайствуетъ объ отпускѣ изъ казенныхъ лѣсныхъ дачъ безплатно лѣса, потребнаго на починку означенныхъ мостовъ, по тому уваженію, что г. Ржговъ принадлежитъ Казнѣ, которая пользуется отъ него значительными доходами.

i cmentarzowych, jako własności publicznéj, koszt na to z kass miejskich ponoszony być musi, o ile fundusze wystarczają.

Warszawa, dnia 9 Lutego 1824 roku.
Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. $^{390}/_{1240}$.

№ 22.

O budowaniu mostów, dróg i t. p. w razie niedostatku funduszów miejskich.

(d. 17 (29) Września 1837 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Z powodu wynikłéj potrzeby wyreparowania trzech mostów, w obrębie m. Rzgowa, w Gubernii Kaliskiéj położonego, tudzież, z powodu niezamożności, tak kassy ekonomicznéj, jako i mieszkańców tegoż miasta, nie będących w stanie ponieść całkowitych kosztów w téj mierze, na złp. 943 gr. 3, prócz pomocy szarwarkowéj, wyrachowanych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Oświecenia Publicznego w przedstawieniu z dnia 11 (23) z. m., Nr. $^{18789}/_{83993}$, upraszała Radę, aby ze względu, że m. Rzgów jest własnością Rządu, z którego skarb publiczny najznakomitsze odnosi korzyści, potrzebne do téjże reparacyi drzewo, bezpłatnie z lasów rządowych wydać poleciła.

Совѣтъ, имѣя въ виду, что недостаточность какой либо городской кассы не можетъ быть поводомъ къ обремененію Казны расходомъ, не предусмотрѣннымъ по смѣтѣ, и вмѣстѣ съ тѣмъ уменьшать доходъ съ лѣсовъ, опредѣленный тою же смѣтою, особенно когда Казна и безъ того несетъ значительныя пожертвованія отпускомъ лѣса на постройку шоссейныхъ дорогъ, на сооруженіе плотинъ и мостовъ по главнымъ трактамъ, на разныя экономическія и крестьянскія строенія въ казенныхъ имѣніяхъ, также на строенія для вновь переселяющихся колонистовъ, на пособія госпиталямъ и богоугоднымъ заведеніямъ и т. п.,—не нашелъ основанія къ удовлетворенію ходатайства Правительственной Коммисіи и призналъ нужнымъ присовокупить, что въ подобныхъ настоящему случаяхъ, буде городскія суммы окажутся недостаточными для удовлетворенія необходимаго расхода, помянутая Правительственная Коммисія вправѣ прійти городу въ помощь отпускомъ потребныхъ денегъ изъ общихъ городскихъ суммъ, смотря по обстоятельствамъ, или *въ видѣ пособія*, или же *въ видѣ аванса*, который долженъ быть возвращенъ впослѣдствіи въ общія городскія суммы изъ доходовъ подлежащаго города.

Варшава, 17 (29) Сентября 1837 года.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь (подписано) *Тымовскій.*

N. 9,905.

Rada mając na uwadze, że ubóstwo jakowéj kassy miejskiéj nie może być brane za powód do wkładania na skarb ciężaru, etatem nieprzewidzianego, a zarazem uszczuplającego dochody leśne, tymże etatem przewidziane, zwłaszcza, że skarb już i tak znaczne ponosi ofiary, z drzewa przy budowie dróg bitych, tam i mostów na traktach głównych, na zabudowania ekonomiczne i wiejskie w dobrach rządowych, tudzież na zabudowania nowo osiedlających się kolonistów, na wsparcie dla szpitali, oraz instytutów dobroczynnych i t. p. nieznalazła się skłonną do przychylenia się do wniosku Kommissyi Rządowéj, a zarazem uznała właściwém nadmienić: że w podobnych przypadkach niedostateczności funduszów jakiego miasta, na poniesienie niezbędnego wydatku, która to niedostateczność często jest jedynie chwilową, pomieniona Kommissya Rządowa mocną jest przyjść mu w pomoc z ogólnych funduszów miejskich, a to w miarę stanu rzeczy, bądź *sposobem prostego zasiłku*, bądź téż *zaliczenia* z późniejszych wpływów respective miasta, ogólnemu funduszowi miast zwrócić się mającego.

Warszawa, d. 17 (29) Września 1837 roku.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *Tymowski.*

Nr. 9,905.

№ 23.

О представленіи проектовъ на сооруженіе мостовъ, дорогъ, перевозовъ и т. п. въ казенныхъ городахъ.

(24 Октября (5 Ноября) 1837 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Правительственная Коммисія даетъ знать Губернскому Правленію, что Совѣтъ Управленія Царства, постановленіемъ, сообщеннымъ выпискою изъ журнала засѣданія его 17 (29) Сентября сего года, N. 9,905, опредѣлилъ:

дабы въ казенныхъ городахъ, не имѣющихъ достаточныхъ средствъ, суммы, потребныя на сооруженіе мостовъ, дорогъ, перевозовъ и т. п., отпускались или въ видѣ пособія изъ остатковъ прочихъ городскихъ кассъ, или въ видѣ аванса, который долженъ быть возвращенъ въ общій городской капиталъ изъ будущихъ доходовъ подлежащаго города.

На семъ основаніи, Губернское Правленіе, въ случаѣ надобности производства подобныхъ работъ въ казенныхъ городахъ, обязано со всею точностію исчислить потребные на этотъ предметъ расходы, а именно на покупку матеріаловъ и наемъ рабочихъ, шарварковую же повинность показать числомъ дней, причемъ въ составленныхъ на сіи работы для представленія на утвержденіе Правительственной Коммисіи смѣтахъ слѣдуетъ сообщить заключеніе, будутъ ли жители въ состояніи, безъ обремененія

№ 23.

O projektowaniu budowy mostów, dróg, przepraw i t. p. w miastach rządowych.

(d. 24 Października (5 Listopada) 1837 r.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Zawiadamia Rząd Gubernialny, iż Rada Administracyjna Królestwa decyzyą swoją, przez wypis z protokółu posiedzenia z d. 17 (29) Września r. b. Nr. 9905, zakomunikowaną, postanowiła:

aby w miastach rządowych, nieposiadających dostatecznych funduszów, budowa, mostów, dróg, przepraw i t. p. odbywała się, albo sposobem zasiłku z remanentów innych kass miejskich, lub też sposobem zaliczania na ten cel (forszusu) z późniejszych wpływów respective miasta, ogólnemu funduszowi miast zwrócić się mającego.

Na téj więc zasadzie Rząd Gubernialny, w razie potrzeby zarządzenia podobnego rodzaju robót w miastach rządowych, winien z wszelką skrupulatnością obliczyć na ten cel koszta, a mianowicie na zakupienie materyału i robotnika, pomoc zaś szarwarkową ilością dni wykazać należy; a nadto przy składaniu anszlagów, na powyższy przedmiot uformowanych pod zatwierdzenie Kommissyi Rządowéj, wypada udzielać opinię, czyli mieszkańcy będą mogli, bez przeciążenia, złożyć sto-

ихъ, уплатить соотвѣтственную складку на покрытіе расходовъ по сооруженію и исправленію мостовъ, дорогъ, перевозовъ и т. п., или нѣтъ? или, наконецъ, будетъ ли экономическая касса въ состояніи покрыть таковые расходы за одинъ разъ, или по частямъ, или же посредствомъ ссуды изъ остатковъ прочихъ городскихъ кассъ, съ означеніемъ сроковъ, въ которые она будетъ имѣть возможность возвратить ссуду; ибо только въ случаѣ совершенной недостаточности жителей и городской кассы (что въ рапортахъ слѣдуетъ оправдывать основательными документами), будетъ оказываемо пособіе на необходимыя лишь потребности изъ остатковъ прочихъ городскихъ кассъ.

Варшава, 24 Октября (4 Ноября) 1837 года.

За Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Членъ Коммисіи, (подписано) *Окуневъ.*

N. 26048/46089.

sowną składkę na zaspokojenie kosztów budowy lub reparacyi mostów, dróg, przepraw i t. p. lub przeciwnie? albo nakoniec, czy kassa ekonomiczna będzie w stanie ponieść takowe koszta od razu, ratami, albo téż zaciągnąć się mającą z remanentów innych kass miejskich pożyczką, z oznaczeniem terminów, w których takową zwrócić będzie w możności; w razie albowiem dopiero zupełnéj niezamożności mieszkańców i kassy miejskiéj (co gruntownie w rapportach udowadniać należy), zasiłek z remanentów innych kass miejskich, i to tylko na nieodzowne potrzeby, udzielanym będzie.

Warszawa, d. 24 Października (5 Listopada) 1837 r.

Za Dyrektora Głównego Prezydującego,
Członek Kommissyi, (podpisano) *Okuniew.*

Nr. 26048/46089.

№ 24.

Распоряженіе о томъ, что въ частныхъ городахъ, въ которыхъ доходъ торговый и ярмарочный принадлежитъ владѣльцу, мостовыя должны быть заводимы и содержимы на его счетъ.

(8 (20) Іюля 1840 года.)

Келецкому Губернскому Правленію.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Въ отвѣтъ на рапортъ Губернскаго Правленія отъ 15 (27) Мая сего года, N. 20,205, Правительственная Коммисія даетъ знать, что, хотя нѣтъ особаго законоположенія, дабы въ частныхъ городахъ, которыхъ кассы не имѣютъ достаточныхъ средствъ, владѣльцы оныхъ были понуждаемы къ мощенію площадей и улицъ, но въ тѣхъ частныхъ городахъ, въ которыхъ доходъ торговый и ярмарочный принадлежитъ владѣльцу, мостовыя должны быть заведены и содержимы на счетъ сихъ послѣднихъ.

Варшава, 8 (20 Іюля) 1840 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Директоръ Отдѣленія, Статсъ-Совѣтникъ
(подписано) *Бадени.*

N. 16945/9290.

№ 24.

Rozporządzenie, iż w miastach prywatnych, w których dochód z targowego i jarmacznego do właściciela należy, bruki kosztem jego zaprowadzane i utrzymywane być powinny.

(d. 8 (20) Lipca 1840 roku.)

do
Rządu Gubernialnego Kieleckiego.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

W odpowiedzi na rapport Rządu Gubernialnego z dnia 15 (27) Maja r. b., Nr. 20,205, oświadcza: iż lubo niema szczegółowego przepisu, aby w miastach prywatnych, których kassy miejskie dostatecznych nie posiadają funduszów, do brukowania rynków i ulic dziedzice tychże miast znaglanymi być mogli; jednakże w miastach prywatnych, w których dochód z targowego i jarmacznego do dziedziców należy, bruki własnym ich kosztem zaprowadzane i utrzymywane być powinny.

Warszawa, dnia 8 (20) Lipca 1840 r.
Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Dyrektor Wydziału, Radca Stanu,
(podpisano) *Badeni.*
Nr. $^{16945}/_{9290}$.

№ 25.

Постановленіе о томъ, что въ городахъ, въ которыхъ жители находятся въ бѣдномъ состояніи, городскія же кассы имѣютъ достаточныя средства, расходы на постройку тротуаровъ должны быть произведены изъ городскихъ суммъ.

(9 (21) Февраля 1851 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Люблинское Губернское Правленіе представило въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ смѣту въ 275 руб. 90 коп. *на устройство въ г. Щебржешинѣ, на улицѣ Школьной,* по недостатку гранитнаго камня, *деревянныхъ тротуаровъ*, испрашивая разрѣшенія, чтобы этотъ расходъ былъ отнесенъ на счетъ мѣстной городской кассы, а жители доставили бы помощь тяглою и личною работою безплатно.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ удостовѣрилась, что владѣльцы площадей, на основаніи § 20 правилъ Строительной Полиціи, утвержденныхъ Намѣстникомъ въ Царствѣ 18 (30) Сентября 1820 г., N. 11,572, должны сами на свой счетъ сооружать каменные тротуары.

За всѣмъ тѣмъ, имѣя въ виду съ одной стороны, что жители г. Щебржешина находятся въ недостаточномъ положеніи, а владѣлецъ города, Графъ Ординатъ Замойскій, отказываетъ имъ въ отпускѣ изъ своихъ дачъ лѣса, и поэтому Губернское Правленіе не находитъ возможнымъ обращать на счетъ жителей постройку помянутыхъ выше тротуаровъ, кои необходимы для самаго благоустройства и чистоты города; съ другой же стороны, принимая въ соображеніе, что во время утвержденія правилъ Строительной Полиціи, возлагающихъ на жителей городовъ обя-

№ 25.

Decyzya, iż w miastach, których mieszkańcy są niezamożni, a których kassy miejskie posiadają dostateczne fundusze, koszta budowania chodników vel trotoarów, do tychże funduszów regulują się.

(d. 9 (21) Lutego 1851 roku.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Rząd Gubernialny Lubelski przedstawił Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych anszlag, obejmujący summę Rs. 275 kop. 90, *na urządzenie*, z powodu braku kamieni granitowych, *chodników drewnianych w ulicy Szkolnéj, w mieście Szczebrzeszynie*, kosztem funduszów kassy miejskiéj, do których to robót, mieszkańcy dostarczyć mają pomoc ręczną i sprzężajną bezpłatnie.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przekonała się, że właściciele placów w miastach, stosownie do § 20 Przepisów Policyi Budowniczéj, przez Księcia Namiestnika Królewskiego decyzyą z dn. 18 (30) Września 1820 r., Nr. 11,572 zatwierdzonych, chodniki vel trotuary własnym kosztem budować winni.

Z tém wszystkiém mając z jednéj strony na uwadze, że mieszkańcy miasta Szczebrzeszyna znajdują się w biednym stanie, a dziedzic miasta hrabia Ordynat Zamojski uchyla się od przyjścia mieszkańcom z pomocą w drzewie, dla czego Rząd Gubernialny nie upatruje możności zrobienia kosztem mieszkańców, nader potrzebnych dla porządku i czystości miasta chodników, z drugiéj strony zważając, że w chwili zatwierdzenia przepisów Policyi Budowniczéj, wkładających na mieszkańców miast obowiązek budowania chodników, dochody miasta

занность постройки тротуаровъ, городскіе доходы г. Щебржешина были незначительны, нынѣ же касса этого города, кромѣ предоставленной ей по штату въ ея распоряженіе суммы 751 р. сер. въ годъ, имѣетъ эще въ Банкѣ 5,510 рублей резервнаго капитала, накопившагося съ городскихъ доходовъ, къ чему содѣйствовали въ значительной части и жители того же города, взносомъ въ пользу городской кассы разныхъ платежей,—по всѣмъ этимъ причинамъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ признала соотвѣтственнымъ издержки по сооруженію въ г. Щебржешинѣ на улицѣ Школьной потребныхъ тротуавовъ отнести на городскія суммы, съ обязанностію доставленія жителями ручной и тяглой помощи безплатно.

Представляя таковое предположеніе Совѣту Управленія, отъ 4 (16) Февраля сего года, за N. $^{1866}/_{41178}$, съ просьбою объ утвержденіи онаго, помянутая Правительственная Коммисія вмѣстѣ съ тѣмъ испрашивала разрѣшенія Совѣта: чтобы предоставить Правительственной Коммисіи въ тѣхъ случаяхъ, когда жители провинціальныхъ городовъ окажутся въ недостаточномъ состояніи, а между тѣмъ городскія кассы будутъ имѣть соотвѣтственныя суммы на улучшеніе этихъ же городовъ — издержки на сооруженіе тротуаровъ относить, по своему усмотрѣнію, на тѣ же суммы, съ возложеніемъ впрочемъ на жителей обязанности доставлять ручную и тяглую помощь безплатно.

На означенное представленіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ Совѣтъ изъявилъ свое согласіе.

Варшава, 9 (21) Февраля 1851 года.

Вѣрно:

Статсъ-Секретарь, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,

(подписано) *Лебренъ.*

N. 20,400.

Szczebrzeszyna były nieznaczące, a obecnie kassa tego miasta, oprócz funduszu do dyspozycyi rocznie po Rs. 751, posiada remanentu w Banku Polskim Rs. 5,510, uzbieranego z dochodów miejskich, do czego i mieszkańcy tegoż miasta w znacznéj części przyczyniają się uiszczaniem na rzecz kassy miejskiéj różnych opłat, przepisami ustanowionych, — z tych powodów Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych uznała właściwém, koszta urządzenia w mieście Szczebrzeszynie, przy ulicy Szkolnéj, potrzebnych chodników, zaregulować do funduszów miejskich, z obowiązkiem dostarczenia od mieszkańców pomocy ręcznéj i sprzężajnéj bezpłatnie.

Przedstawiając takową propozycyę Radzie Administracyjnéj pod dniem 4 (16) Lutego r. b., Nr. $^{1866}/_{41178}$, z prośbą o jéj zatwierdzenie, pomieniona Kommissya Rządowa upraszała jednocześnie też Radę o upoważnienie: iżby Kommissya Rządowa w tych przypadkach, gdzie mieszkańcy miast prowincyonalnych okażą się w niezamożnym stanie, a kassy miejskie posiadają odpowiednie fundusze na melioracye tychże miast, koszta budowania chodników vel trotoarów, do tychże funduszów, według uznania swojego, regulować mogła, zawsze z obowiązkiem dostarczenia od mieszkańców, bezpłatnie, pomocy ręcznéj i sprzężajnéj.

Rada oświadczyła, że się do przedstawienia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przychyla.

Warszawa, dnia 9 (21) Lutego 1851 r.

Zgodno z protokółem,

Sekretarz Stanu, Rzeczywisty Radca Stanu,

(podpisano) *Le Brun.*

Nr. 20,400.

№ 26.

Распоряженіе о томъ, что Губернскія Правленія могутъ утверждать смѣты, не превышающія 75 руб. сер., на ремонтное исправленіе мостовыхъ, мостовъ и улицъ въ городахъ.

(30 Апрѣля (12 Мая) 1851 года.)

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Составляемыя Инженерами смѣты на ремонтное исправленіе мостовыхъ и мостовъ на улицахъ тѣхъ городовъ, чрезъ которые проходятъ шоссейныя дороги, Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія представляло до сего времени прямо отъ себя на утвержденіе Правительственной Коммисіи, безъ посредничества Губернскаго Правленія.

По большей части смѣты эти заключали расходы не свыше 75 руб., которые, на основаніи существующихъ правилъ, Губернское Правленіе можетъ утверждать, не представляя Правительственной Коммисіи.

Какъ притомъ, въ случаѣ недостатка суммъ въ нѣкоторыхъ городскихъ кассахъ, возникала необходимость, прежде утвержденія смѣты, производить переписку съ Губернскимъ Правленіемъ о томъ, къ кому въ такомъ случаѣ слѣдовало отнести расходы по исправленію мостовыхъ и мостовъ, вслѣдствіе чего происходило значительное замедленіе въ производствѣ работъ, нерѣдко весьма нужныхъ, то Правительственная Коммисія признала

№ 26.

Anszlagi nie przenoszące kwoty rs. 75 na reparacye bruków, mostów i ulic miast, Rządy Gubernialne zatwierdzać mogą.

(d. 30 Kwietnia (12 Maja) 1851 roku.)

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Sporządzane przez Inżenierów objazdowych anszlagi na reparacye bruków i mostów w ulicach miast, przez które trakty bite przechodzą, Zarząd XIII Okręgu Kommunikacyj dotychczas przedstawiał wprost od siebie do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj, bez pośrednictwa Rządów Gubernialnych.

Ponieważ większa część takich anszlagów obejmowała koszta nieprzenoszące Rs. 75, które, na zasadzie istniejących przepisów, sam Rząd Gubernialny, bez odnoszenia się do Kommissyi Rządowéj, zatwierdzać jest mocen;

gdy nadto, w razie braku funduszów w niektórych kassach miejskich, wynikała potrzeba, przed zatwierdzeniem anszlagu, przeprowadzać z Rządem Gubernialnym korrespondencyę, celem zdecydowania: do kogo w takim razie, koszta naprawy bruków lub mostów zaregulować należy, przez co znaczna zwłoka w wykonaniu robót, częstokroć nader pilnych, miała miejsce; Kommissya Rządowa zatém uznała właściwém,

соотвѣтственнымъ, чтобы впредь Инженеры подобныя смѣты представляли не Правленію XIII Округа Путей Сообщенія, но Губернскому Правленію. На это Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія изъявило согласіе и дало по сему предмету Инженерамъ сообразное предписаніе, съ тѣмъ однако, чтобы совѣщательные протоколы были составляемы ими обще съ Уѣзднымъ Начальникомъ или Бургомистромъ, Правительственная же Коммисія съ своей стороны поручаетъ Губернскому Правленію, чтобы оно, получивъ сего рода смѣты, прежде всего удостовѣрялось, настоитъ ли необходимость въ производствѣ проектированныхъ работъ, и затѣмъ смѣты расходовъ, не превышающихъ 75 руб. сер., тотчасъ утверждало и наблюдало за производствомъ работъ какъ можно въ скорѣйшемъ времени.

Что же касается смѣтъ расходовъ, превышающихъ 75 руб., то Губернское Правленіе обязано, по удостовѣреніи въ необходимости производства работъ, представить оныя въ возможной скорости на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, съ точностію объясняя:

a) дѣйствительно ли расходы по работамъ должны быть отнесены на счетъ города, и почему именно?

b) имѣетъ ли городская касса достаточныя на этотъ предметъ средства?

c) кто именно, въ случаѣ недостатка суммъ, долженъ принять участіе въ складкѣ, которую слѣдуетъ росписать на жителей?

d) когда и на чей счетъ было произведено послѣднее ремонтное исправленіе мостовыхъ и мостовъ?

Варшава, 30 Апрѣля (12 Мая) 1851 года.

Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. 1364/3254.

aby Inżenierowie objazdowi na przyszłość podobne anszlagi, nie Zarządowi bezpośrednio jak dotąd, lecz Rządom Gubernialnym składali. Zarząd XIII Okręgu Kommunikacyj zgodził się na to, i wydał już w tym względzie stosowne do Naczelników objazdowych rozporządzenie, z tém wyraźném zastrzeżeniem, iż spisywać mają protokóły naradcze, przy wspólném działaniu Naczelnika Powiatu lub Burmistrza; Kommissya Rządowa zaś ze swéj strony poleca Rządowi Gubernialnemu, aby po otrzymaniu tego rodzaju anszlagów, przedewszystkiém starał się przekonać, czy zachodzi konieczna potrzeba dokonania projektowanych robót, a następnie, aby anszlagi kwoty rs. 75 nieprzenoszące, natychmiast zatwierdził, i wykonanie robót, w czasie jak najkrótszym zarządzał.

Co do anszlagów obejmujących większe kwoty, Rząd Gubernialny obowiązany będzie, również po przekonaniu się o konieczności robót, jak najśpieszniéj do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych przedstawiać, z wyraźném wyjaśnieniem:

a) czy koszta robót rzeczywiście do miasta zaregulowane być powinny i dla czego?

b) czy kassa miejska posiada na to dostateczne fundusze?

c) kto, wrazie braku funduszów, do składki na mieszkańców rozpisać się mającéj, przyłożyć się także winien?

d) kiedy i jakim nakładem dokonaną została poprzednia reparacya bruków i mostów?

Warszawa, d. 30 Kwietnia (12 Maja) 1851 roku.

Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{1364}/_{3254}$.

№ 27.

Относительно передѣлки шоссе на мостовыя на городскихъ улицахъ.

(20 Августа (1 Сентября) 1853 года).

Всѣмъ Губернскимъ Правленіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Правленіе XIII Округа Путей Сообщенія, признавъ, что шоссе на улицахъ городовъ, чрезъ которые проходятъ большія дороги, въ скоромъ времени подвергаются порчѣ и что содержаніе ихъ обходится слишкомъ дорого, предположило передѣлать это шоссе на обыкновенныя мостовыя.

Смѣты на передѣлку этихъ шоссе на мостовыя, составляемыя Начальниками дистанцій Правленія Путей Сообщенія, представляются, чрезъ посредство Губернскихъ Правленій, на утвержденіе Правительственной Коммисіи, съ требованіемъ, чтобы расходы на этотъ предметъ несли городскія кассы.

Для удостовѣренія, кто именно долженъ нести эти расходы, Правительственная Коммисія предписываетъ Губернскому Правленію, чтобы въ подобныхъ случаяхъ, при представленіи такихъ смѣтъ, прежде всего были доставляемы онымъ, на основаніи дѣлъ и протоколярныхъ показаній, слѣдующія объясненія:

1. были ли до устройства шоссе на улицахъ городовъ, чрезъ которые проходятъ шоссейныя дороги, мостовыя, или нѣтъ? а если были, то на чей счетъ онѣ были сдѣланы?

№ 27.

O projektowaniu zamiany adamizacyi ulic miast na bruki.

(d. 20 Sierpnia (1 Września) 1853 roku).

do
wszystkich Rządów Gubernialnych.

KOMMISSYA RZĄDOWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I DUCHOWNYCH.

Zarząd XIII Okręgu Kommunikacyj uznawszy, że adamizacya w ulicach miast, przez które trakty bite przechodzą, prędkiemu ulega zniszczeniu, i że konserwacya tychże zbyt wiele kosztuje, zamierzył adamizacye takie na zwyczajne bruki poprzemieniać.

Anszlagi na przerabianie takich adamizacyj na bruki, sporządzane przez Naczelników objazdowych Zarządu Kommunikacyj, przedstawiane bywają, za pośrednictwem Rządu Gubernialnego, do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj, z żądaniem: aby koszta na ten cel, ponosiły kassy miejskie.

Dla przekonania się zatém, kto takowe koszta właściwie ponosić powinien, Kommissya Rządowa poleca Rządowi Gubernialnemu, aby w podobnych razach, przedewszystkiém, na zasadzie akt i protokólarnych wywodów, przy przedstawianiu takich anszlagów dołączał następujące wyjaśnienia:

1. czy przed urządzeniem adamizacyi w ulicach, przez które przechodzą trakty bite, były już poprzednio bruki lub nie? a jeżeli były, czyim kosztem takowe kładziono?

2. въ которомъ году и по чьему распоряженію было сооружено шоссе на сихъ улицахъ, и на чей счетъ, а равно, что сдѣлано съ камнями, вынутыми изъ прежнихъ мостовыхъ?

Ибо, если прежнія мостовыя, устроенныя на счетъ городскихъ кассъ, владѣльцевъ или жителей, замѣнены на шоссе по распоряженію бывшей Дирекціи дорогъ и мостовъ и Правленія XIII Округа Путей Сообщенія, то нынѣ расходы по устройству вновь мостовыхъ на шоссейныхъ улицахъ должны быть покрыты не кѣмъ другимъ, но именно изъ дорожнаго капитала.

Варшава, 20 Августа (1 Сентября) 1853 года.

Съ разрѣшенія Главнаго Директора Предсѣдательствующаго,
Управляющій Отдѣленіемъ, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ,
(подписано) *Бернацкій.*

N. 15070/32831.

2. w którym roku i z czyjego zarządzenia zaprowadzono adamizacyę w rzeczonych ulicach, z jakiego funduszu, i co zrobiono z kamieniami z dawnego bruku wydobytemi?

Jeżeli bowiem dawniejsze bruki kosztem kass miejskich, dziedziców, lub mieszkańców położone, zamieniono na adamizacyę, z polecenia, bądź b. Dyrekcyi dróg i mostów, bądź Zarządu XIII Okręgu Kommunikacyj, to też obecnie koszta przywrócenia znowu bruków w ulicach adamizowanych, nie kto inny, jak tylko fundusze drogowe powinnyby ponosić.

Warszawa, d. 20 Sierpnia (1 Września) 1853 r.

Z upoważnienia Dyrektora Głównego Prezydującego,
Zarządzający Wydziałem, Rzeczywisty Radca Stanu,
(podpisano) *Biernacki.*

Nr. $^{15070}/_{32831}$.

№ 28.

О дорогахъ, мостахъ, плотинахъ и всякаго рода переправахъ, находящихся въ чертѣ частныхъ городовъ, на земляхъ вотчинныхъ и находящихся въ безсрочномъ владѣніи.

(22 Апрѣля (4 Мая) 1858 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА II,
Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Признавъ нужнымъ опредѣлить ближе, кто именно, по силѣ 1-й статьи постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 15 Мая 1816 г., и какимъ образомъ обязанъ содержать дороги, мосты, плотины и всякаго рода переправы, находящіяся въ чертѣ частныхъ городовъ, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Статья 1.

Въ чертѣ частныхъ городовъ, дороги, мосты, плотины и всякаго рода переправы:

a) находящіеся на земляхъ вотчинныхъ, коими непосредственно пользуются сами владѣльцы тѣхъ городовъ, должны быть сооружаемы и содержимы исключительно на ихъ счетъ и собственнымъ ихъ попеченіемъ;

№ 28.

O drogach, mostach, groblach i wszelkich przeprawach, położonych w miastach prywatnych, na gruntach dominialnych i w wieczystém posiadaniu będących.

(d. 22 Kwietnia (4 Maja) 1858 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA II,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Uznawszy potrzebę wyraźniéj określić, kto z mocy artykułu 1 postanowienia Namiestnika Królewskiego z d. 15 Maja 1816 roku i w jaki sposób, obowiązany jest utrzymywać drogi, mosty, groble i wszelkie przeprawy, położone w terrytoryach miast prywatnych, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych postanowiła i stanowi:

Artykuł 1.

W terrytoryach miast prywatnych, drogi, mosty, groble i wszelkie przeprawy:

a) położone w gruntach dominialnych, użytkowanych bezpośrednio przez właścicieli tychże miast, mają być wyłącznie ich kosztem i staraniem budowane i utrzymywane;

b) находящіеся же на земляхъ, состоящихъ въ безсрочномъ владѣніи мѣщанъ, должны быть сооружаемы и содержимы общими средствами вотчинника города и безсрочныхъ владѣтелей, слѣдующимъ образомъ: вотчинникъ доставляетъ потребный на постройку и починку матеріалъ натурою или наличными деньгами, по произведенной формальнымъ образомъ оцѣнкѣ стоимости сего матеріала, мѣщане же несутъ издержки на удовлетвореніе ремесленниковъ, на покрытіе коихъ должна быть собираема съ нихъ складка, по росписанію, утвержденному подлежащимъ Начальствомъ.

Статья 2.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 22 Апрѣля (4 Мая) 1858 года.

Намѣстникъ, Генералъ Адъютантъ,
(подписано) *Князь Горчаковъ.*

Примѣчаніе. Къ правиламъ о дорогахъ и мостахъ принадлежитъ еще постановленіе Намѣстника отъ 15 Мая 1816 года о томъ, что гмины и владѣльцы должны участвовать въ содержаніи дорогъ, мостовъ, плотинъ и т. п. смежныхъ съ ихъ землями,—которое помѣщено въ Сборникѣ постановленій о Путяхъ Сообщенія.

b) położone zaś w gruntach wieczyście posiadanych przez mieszczan, budowane i utrzymywane być mają wspólną siłą dziedzica, miasta i wieczystych posiadaczy, w ten sposób, iż dziedzic dostarczy materyał do budowy i reparacyi przepraw potrzebny, bądź w naturze, bądź w pieniądzach, według urzędownie obliczonéj wartości onego; mieszczanie zaś, ponosić będą koszt, na opłatę rzemieślników potrzebny, ze składki na ten cel ściągnąć się od nich winnéj, według rozkładu, przez właściwą Władzę zatwierdzonego.

Artykuł 2.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych porucza się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 22 Kwietnia (4 Maja) 1858 r.

Namiestnik, Jenerał Adjutant,
(podpisano) *Książe Gorczakow.*

Uwaga. Do przepisów o drogach i miastach odnosi się jeszcze postanowienie Namiestnika z. d. 15 Maja 1816 roku, iż gminy i właściciele mają się przykładać do utrzymywania dróg, mostów, grobel i t. p. przyległych do ich gruntów, które jest zamieszczone w Zbiorze przepisów o Kommunikacyach lądowych i wodnych.

№ 29.

О томъ, что казенные сады должны быть содержимы властями, въ постоянномъ завѣдываніи которыхъ состоятъ дома, къ коимъ принадлежатъ эти сады.

(14 Іюня 1817 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Въ разрѣшеніе представленія Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, относительно пріисканія средствъ на содержаніе казеннаго сада въ Сѣдльцахъ, Намѣстникъ изволилъ приказать: что, какъ этотъ садъ, такъ и всѣ прочіе казенные сады, должны быть содержимы въ исправномъ порядкѣ подлежащими властями, въ постоянномъ завѣдываніи которыхъ находятся дома, къ коимъ принадлежатъ эти сады.

Варшава, 14 Іюня 1817 года.

Вѣрно:
Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Бригадный Генералъ,
(подписано) *Коссецкій.*

N. 3,169.

№ 29.

Ogrody rządowe mają być utrzymywane przez Władze, mające stale pod swoją administracyą domy, do których te ogrody należą.

(d. 14 Czerwca 1817 r.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Rozwiązując przełożenie Kommissyi Spraw Wewnętrznych i Policyi, względem obmyślenia sposobu utrzymywania ogrodu rządowego w Siedlcach, oświadczył Namiestnik, iż równie ten, jak wszelkie inne ogrody rządowe, winny być utrzymywane w przyzwoitym porządku, przez respective Władze, mające stale pod swoją administracyą domy, do których też ogrody należą.

Warszawa, dnia 14 Czerwca 1817 r.

Zgodno z protokółem:
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady,
(podpisano) *Kossecki.*

Nr. 3,169.

№ 30.

Постановленіе о томъ, чтобы въ городахъ были разведены разсадники деревьевъ.

(2 Марта 1818 года.)

Выписка изъ журнала засѣданія Совѣта Управленія.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ приказалъ внести въ журналъ слѣдующее свое заключеніе:

Считаю необходимымъ не только подтвердить прежде изданное предписаніе объ устройствѣ въ казенныхъ имѣніяхъ разсадниковъ тополей и другихъ деревьевъ, но и распространить это предписаніе на всѣ казенные города и мѣстечка, а если возможно и на частные. Приходскихъ же Священниковъ слѣдуетъ непремѣнно обязывать къ устройству и содержанію упомянутыхъ разсадниковъ.

Предлагаю Гг-мъ Министрамъ здѣсь присутствующимъ, дабы предложенія сіи приняли въ соображеніе, и каждый, по подвѣдомственной ему части управленія, сообразилъ и представилъ мѣры о приведеніи оныхъ въ исполненіе въ самомъ скоромъ времени.

Варшава, 2 Марта 1818 года.

Вѣрно:

Совѣтникъ Статсъ-Секретарь, Бригадный Генералъ,

(подписано) *Коссецкій.*

N. 3,318.

№ 30.

Decyzyá zalecająca zakładanie szkółek drzew po miastach.

(d. 2 Marca 1818 roku.)

Wypis z protokółu posiedzenia Rady Administracyjnéj.

Książe Namiestnik Królewski podał wnioski swoje do protokółu w téj osnowie:

Sądzę potrzebném, nietylko powtórzyć zalecenie dawniéj wydane, względem zakładania szkółek topoli i innego drzewa w dobrach narodowych, ale nawet rozciągnąć to zalecenie do wszystkich miast i miasteczek rządowych, a jeżeli można i do prywatnych. Plebani zaś mają być koniecznie zobowiązani do zakładania i utrzymywania wspomnionych szkółek.

Wzywam JJWW. Ministrów tu obecnych, aby te uwagi wzięli do deliberacyi i każdy w częściach do niego należących, obmyślił i przedstawił środki, jak najrychlejszego ich wykonania.

Warszawa, d. 2 Marca 1818 roku.
Zgodno z protokółem:
Radca Sekretarz Stanu, Generał Brygady,
(podpisano): *Kossecki.*
Nr. 3,318.

№ 31.

Постановленіе о разведеніи тутовыхъ деревъ въ разсадникахъ тополей.

(4 (16) Іюня 1836 года.)

Выписка изъ предписанія Правительственной Коммиссіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Не излишнимъ будетъ обратить вниманіе Воеводской Коммисіи на то, сколь было бы полезно, чтобы Бургомистры въ разсадникахъ тополей начали разводить тутовыя деревья, во-первыхъ, для примѣра, а во вторыхъ — для облегченія распространенія семянъ ихъ; при чемъ можно даже для этой цѣли ассигновать въ одинъ разъ небольшую сумму изъ городскихъ кассъ, на сколько можно будетъ, по мѣстнымъ обстоятельствамъ, ожидать пользы отъ этого

Что именно будетъ сдѣлано въ этомъ отношеніи и съ какою поспѣшностію, Правительственная Коммисія будетъ ожидать донесенія.

Варшава, 4 (16) Іюня 1836 года.

Главный Директоръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Головинъ.*

N. $^{9621}/_{11584}$.

№ 31.

Decyzya zalecająca hodowanie drzewa morwowego w szkółkach drzew topolowych.

(4 (16) Czerwca 1836 r.)

Wyciąg z reskryptu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, do wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Nie będzie od rzeczy zwrócić uwagę Kommissyi Wojewódzkiéj, jak korzystném byłoby, ażeby Burmistrze miast w szkółkach drzew topolowych, zaczęli hodować *drzewo morwowe*, raz dla przykładu, powtóre, dla większéj łatwości upowszechnienia nasienia; możnaby nawet skromny wydatek na ten cel, na raz jeden, z kass miejskich przeznaczyć, o ile osiągnięcie ztąd korzyści, wedle miejscowych okoliczności, pewném okazywać się będzie.

Jak dalece przecież w téj mierze będzie skwapliwie postępować i w jakim sposobie? o tém raportu w każdym razie Kommissya Rządowa oczekuje.

Warszawa, d. 4 (16) Czerwca 1836 r.

Dyrektor Główny Prezydujący,

(podpisano) *Gołowin.*

N. 9621/11584.

ОТДѢЛЪ VI.

О СТРОИТЕЛЬНОМЪ КАПИТАЛѢ ГОРОДОВЪ.

ГЛАВА I.

О строительномъ капиталѣ городовъ Калиша, Ченстохова и Замостья.

Введеніе.

Для доставленія жителямъ городовъ Калиша, Ченстохова и Замостья возможности производить починки и постройки каменныхъ домовъ на пустопорожнихъ мѣстахъ, или же на земляхъ, застроенныхъ деревянными домами, Казна Царства, съ ***Высочайшаго*** *соизволенія, отпускала въ продолженіе нѣкотораго числа лѣтъ суммы для выдачи ссудъ на постройку домовъ, подъ условіемъ, что, по прошествіи трехъ льготныхъ лѣтъ, онѣ будутъ возвращаемы: посредствомъ взноса въ Казну по 5% отъ выданной суммы въ теченіе 20 лѣтъ, а въ подлежащія городскія кассы по 1% на образовиніе капитала, называемаго желѣзнымъ и предназначеннаго также для выдачи ссудъ на постройку домовъ.*

Такимъ образомъ три означенные города пришли ко владѣнію собственными на постройку домовъ капиталами, которые на сколько не находятъ помѣщенія для ссудъ на постройку домовъ, на столько, въ силу общихъ правилъ о городскихъ сум-

DZIAŁ VI.

O FUNDUSZACH BUDOWLANYCH MIAST.

TYTUŁ I.

O funduszach budowlanych miast: Kalisza, Częstochowy i Zamościa.

W s t ę p.

Dla podania sposobności mieszkańcom miast: Kalisza, Częstochowy i Zamościa, do restauracyi i wznoszenia domów murowanych, na placach pustych, lub pod domami drewnianemi będących, Skarb Królestwa, za N a j w y ż s z e m zezwoleniem, zaliczał, przez pewien przeciąg lat, fundusze, na udzielanie pożyczek budującym się, z obowiązkiem zwrotu onych po upływie pierwszych trzech lat wolnych, wnoszeniem do Skarbu po 5%, od wypożyczonego kapitału w ciągu lat 20-tu i po 1%, do respective kass miejskich, na fundusz żelaznym zwany, również na pożyczki budowlane przeznaczony.

Tym sposobem trzy rzeczone miasta przyszły do posiadania własnych funduszów budowlanych, które, o ile nie znajdują właściwéj lokacyi na pożyczkach u budujących się, o tyle, z zasady ogólnych urządzeń o funduszach miejskich, koncentro-

махъ, сосредоточиваются въ Польскомъ Банкѣ и приносятъ городскимъ кассамъ соотвѣтственный процентъ.

Постановленія, относящіяся къ настоящему предмету, помѣщены ниже.

№ 1.

Высочайшее разрѣшеніе на выдачу изъ суммъ Казны ссудъ въ пособіе для вновь строящихся въ городѣ Калишѣ.

(19 (31) Октября 1817 г.

Министръ Статсъ-Секретарь.

Имѣетъ честь сообщить Намѣстнику Высочайшую волю, изображенную въ нижеслѣдующихъ словахъ:

Государь Императоръ, принявъ во вниманіе отзывъ Намѣстника своего къ Министру Статсъ-Секретарю отъ 13-го Октября с. г., по просьбамъ города Калиша относительно выдачи пособія жителямъ, желающимъ возводить новыя строенія и содѣйствовать къ возрастанію и украшенію сего города, Всемилостивѣйше повелѣть соизволилъ: что предоставляетъ Намѣстнику разрѣшать выдачу жителямъ города Калиша изъ Казны годовой ссуды въ девяносто тысячь польскихъ злотыхъ, на тѣхъ самыхъ условіяхъ, какія начертаны для города Варшавы постановленіемъ Намѣстника отъ 26 Ноября 1816 г., включая однако же въ то число отпущенные на текущій годъ на этотъ же пред-

wane bywają w Banku Polskim i przynoszą kassom miejskim stosowny procent.

Odnoszące się do tego przedmiotu postanowienia są zamieszczone poniżéj.

№ 1.

Najwyższe upoważnienie do udzielania pożyczki ze Skarbu na wsparcie nowo-budujących się w mieście Kaliszu.

(d. 19 (31) Października 1817 r.)

Minister Sekretarz Stanu.

Ma honor udzielić Namiestnikowi wolę Najjaśniejszego Pana wypisaną jak następuje:

Wziąwszy na uwagę odezwę Namiestnika swego, do Ministra Sekretarza Stanu pod datą 13 Października r. b. uczynioną, a tyczącą się próśb miasta Kalisza, zmierzających do otrzymania wsparcia dla mieszkańców chcących nowe budować domy i przyłożyć się do wzrostu i upiększenia miasta, raczył Najjaśniejszy Cesarz i Król JMci oświadczyć: iż upoważnia Namiestnika do udzielania mieszkańcom Kalisza ze Skarbu publicznego rocznéj pożyczki dziewiędziesiąt tysięcy złotych polskich, pod temi samemi warunkami, jakie miastu Warszawie przepisane były Uchwałą Namiestnika z daty 26 Listopada 1816 r., licząc w to jednak na rok teraźniejszy, awansowane

метъ авансомъ Калишской Муниципальности 50,000 злотыхъ, какъ о томъ доведено Намѣстникомъ до Высочайшаго свѣдѣнія въ еженедѣльномъ рапортѣ.

Варшава, 19 (31) Октября 1817 года.

(подписано) *Соболевскій.*

№ 2.

Назначеніе суммы на выдачу ссудъ для вновь строящихся въ городѣ Калишѣ.

(20 Января 1818 г.)

По указу Его Величества,

АЛЕКСАНДРА I,

Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Желая привести городъ Калишъ въ лучшее состояніе и доставить жителямъ возможность къ постройкѣ каменныхъ домовъ для собственнаго ихъ удобства и украшенія города,—по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

Статья 1.

Для пособія вновь строящимся будетъ отпускаема ежегодно городу Калишу изъ Казны Царства, въ видѣ ссуды, въ продол-

na tenże sam przedmiot 50,000 złotych pol. Municypalności Kaliskiéj, stosownie do zdanéj Najjaśniejszemu Panu w téj mierze przez Namiestnika sprawy, raportem tygodniowym.

Warszawa, d. 19 (31) Października 1817 r.

(podpisano) *Sobolewski.*

№ 2.

Przeznaczenie funduszu na pożyczki dla nowo-budujących się w mieście Kaliszu.

(d. 20 Stycznia 1818 r.)

w Imiemiu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I.

Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,

etc., etc., etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Chcąc miasto Kalisz przyprowadzić do lepszego stanu, tudzież podać mieszkańcom sposobność wymurowania domów, ku własnéj ich wygodzie i ozdobie miasta służących, na przełożenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Wypłaconą będzie miastu Kaliszowi ze Skarbu publicznego, sposobem pożyczki, przez lat dwadzieścia trzy, co rok sum-

женіе двадцати трехъ лѣтъ, сумма девяносто тысячь польскихъ злотыхъ; по истеченіи же сего времени послѣдуетъ возвратъ въ Казну полностію отпущенныхъ суммъ, по разсчету, сдѣланному въ прилагаемой у сего табели.

Статья 2.

Отпущенные городу Калишу на этотъ предметъ, на основаніи постановленія нашего отъ 23 Августа м. г. 50,000 злотыхъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи вычтетъ себѣ тотчасъ при отпускѣ первой срочной части изъ суммы 90,000 злотыхъ, упомянутой въ первой статьѣ.

Статья 3.

Сумма эта будетъ раздѣлена на акціи, а именно:

a)	на акціи полные въ.	10,000 злот.
b)	на акціи въ $^3/_4$.	7,500 „
c)	на акціи въ $^1/_2$.	5,000 „
d)	на акціи въ $^1/_4$.	2,500 „

Статья 4.

Акціи будутъ выданы вновь строящимся на 23 послѣдовательные годы. Получающій пособіе освобождается въ теченіе первыхъ трехъ лѣтъ отъ уплаты процентовъ отъ занятой суммы; въ продолженіе же послѣдующихъ двадцати лѣтъ будетъ вносить безъ различія и не смотря на то, получилъ ли пособіе въ началѣ, серединѣ или при концѣ года, въ экономическую кассу города, пять со ста и одинъ процентъ на составленіе такъ названнаго желѣзнаго капитала; а если акуратно внесетъ вышеозначенный процентъ въ продолженіе двадцати лѣтъ, то тѣмъ самимъ погаситъ данный ему капиталъ, и обязанность дальнѣйшаго взноса съ его стороны процентовъ совершенно прекращается.

ma złot. pol. dziewięćdziesiąt tysięcy, na wsparcie nowo-budujących, a po upłynieniu czasu tego, zwrot zupełny wyliczonych summ, według wyrachowania w tabelli tu przyłączonéj wyszczególnionego, do Skarbu publicznego nastąpi.

Artykuł 2.

Wypłacone miastu Kaliszowi na ten przedmiot złotych polskich 50,000, stosownie do postanowienia NASZEGO daty 23 Sierpnia r. z., Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi potrąci sobie w pierwszéj zaraz racie z summy 90,000 złotych pol., artykułem pierwszym oznaczonéj.

Artykuł 3.

Fundusz ten podzielony będzie na akcye, a zwłaszcza:

a) na akcye całe po złotych polskich	10,000
b) na akcye $^3/_4$	7,500
c) na akcye $^1/_2$	5,000
d) na akcye $^1/_4$	2,500

Artykuł 4.

Akcye nowo-budującym wydane będą na lat 23, po sobie następujących. Odbierający wsparcie, w pierwszych trzech latach od pożyczonéj summy żadnéj nie płaci prowizyi, w następnych zaś latach dwudziestu, bez różnicy: czy wsparcie na początku, w środku, lub ku końcowi roku udzielonem mu było, płacić będzie do kassy ekonomicznéj miasta *pięć od sta* i *jeden procent* na uzbieranie tak zwanego funduszu żelaznego; a gdy zapłaci regularnie przez dwadzieścia lat wyżéj oznaczoną prowizyę, tem samém pożyczony mu kapitał umorzy i obowiązek płacenia nadal prowizyi, zupełnie ustaje.

Статья 5.

Каждый вновь строящійся въ городѣ Калишѣ, желая получить пособіе, долженъ, до наступленія 1 Апрѣля каждаго года, доставить въ Воеводскую Коммисію, чрезъ посредство Муниципальнаго Управленія, планъ и смѣту предполагаемаго къ постройкѣ каменнаго дома, кои Воеводская Коммисія въ началѣ Апрѣля мѣсяца представитъ на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Статья 6.

По воспослѣдованіи утвержденія, Воеводская Коммисія будетъ допускать соискателей къ полученію пособія въ той очереди, въ которой поступали на утвержденіе планы. Сверхъ того будетъ сдѣланъ между соискателями выборъ, на основаніи слѣдующихъ правилъ:

a) первенство должны имѣть погорѣлые;

b) послѣ погорѣлыхъ—тѣ, кои желаютъ на главныхъ улицахъ построить каменные дома вмѣсто деревянныхъ, или же застроить на этихъ же улицахъ пустопорожнія мѣста;

c) послѣ нихъ—тѣ, кои желаютъ исполнить это на боковыхъ улицахъ;

d) наконецъ—тѣ, кои нежилые каменные дома пожелаютъ перестроить въ жилые, или на одноэтажномъ каменномъ домѣ надстроить одинъ либо болѣе этажей.

Статья 7.

Въ обезпеченіе исправнаго платежа процентовъ, вновь строящійся, желая получить цѣлую трехчетвертную акцію,

Artykuł 5.

Każdy nowo-budujący w mieście Kaliszu chcąc uzyskać wsparcie, winien będzie przed 1 Kwietnia każdego roku przedstawić przez Urząd Municypalny Kommissyi Wojewódzkiéj, plan i anszlag kosztów domu murować się mającego, które Kommissya Wojewódzka na początku Kwietnia prześle Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi do potwierdzenia.

Artykuł 6.

Gdy potwierdzenie nastąpi, Kommissya Wojewódzka przypuści ubiegających się do uzyskania wsparcia, w porządku, w jakim plany podane do zatwierdzenia zostały. Prócz tego uczyniony jeszcze będzie wybór między ubiegającymi się podług prawideł następujących.

a) pierwszeństwo mieć mają pogorzelcy;

b) po pogorzelcach chcący przy ulicach pryncypalnych, w miejscu drewniannego, wystawić dom murowany, lub na tychże zabudować plac pusty;

c) po nich, chcący to uskutecznić na ulicach mniéj pryncypalnych;

d) nakoniec, chcący dom murowany pusty zrobić mieszkalnym, lub na domie murowanym bezpiętrowym wystawić piętro jedno lub więcéj.

Artykuł 7.

Celem zabezpieczenia regularnéj wypłaty prowizyi, nowo-budujący chcący zyskać całą lub $^3/_4$ akcyi, winien udowo-

долженъ представить доказательство въ томъ, что каменный домъ, подлежащій постройкѣ, стоитъ, не считая стоимости мѣста и жилыхъ строеній, по крайней мѣрѣ втрое болѣе, нежели просимая акція; желающій же получить половинную и четверичную акцію долженъ доказать, что предполагаемый каменный домъ будетъ стоить въ четыре или болѣе разъ противъ акціи.

Статья 8.

Уплата акцій строящимся будетъ произведена въ два срока: въ первый — по утвержденіи плана и смѣты, а также по представленіи вышеизложенныхъ обезпеченій, во второй — послѣ постройки крыши.

Статья 9.

Шестой процентъ, предназначенный на образованіе желѣзнаго капитала, будетъ Воеводскою Коммисіею помѣщаемъ ежегодно, съ соблюденіемъ должной безопасности, въ пользу города, такъ, чтобы по прошествіи двадцати трехъ лѣтъ, образовавшійся отъ сего и изъ наросшихъ ежегодно процентовъ капиталъ могъ служить постояннымъ источникомъ на пособіе для вновь строящихся.

Статья 10.

Калишская Воеводская Коммисія будетъ вести особый счетъ доходовъ и расходовъ суммы, назначенной на пособія вновь строящимся, каковой счетъ, подкрѣпленный нужными документами, она будетъ представлять ежегодно въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, которая, по надлежащей повѣркѣ онаго, представитъ намъ и распорядится объявленіемъ въ вѣдомостяхъ.

dnić, iż dom murować się miany, nie licząc w to wartości placu i zabudowań mieszkalnych, najmniéj *trzy razy tyle,* ile akcye żądane wynoszą, ma wartości; ubiegający się zaś do pół i jednéj czwartéj akcyi, udowodnić obowiązany, iż dom murować się miany, *cztery razy tyle* lub więcéj wartości mieć będzie.

Artykuł 8.

Wypłata akcyj budującym uskutecznioną będzie w dwóch ratach, pierwsza po nastąpionym potwierdzeniu planu i anszlagu, tudzież złożeniu wyżéj wymienionego bezpieczeństwa, druga po wyprowadzeniu dachu.

Artykuł 9.

Szósty procent na uzbieranie żelaznego funduszu przeznaczony, przez Kommissyę Wojewódzką co rok, z przyzwoitem bezpieczeństwem, będzie lokowany na rzecz miasta, tak żeby po upłynionych dwudziestu trzech latach, fundusz ztąd i z procentów, co rok do kapitałów przydawanych urosły, mógł służyć nieprzerwanie na wsparcie budujących się.

Artykuł 10.

Kommissya Województwa Kaliskiego z przychodu i wydatku udzielonego funduszu na wsparcie nowo-budujących się, oddzielny rachunek utrzymywać i takowy co rok, w potrzebne dowody opatrzony, przedstawiać będzie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, która po sprawdzeniu nam go przełoży i ogłosić w pismach publicznych każe.

Статья 11.

Приведеніе въ исполненіе и обнародованіе настоящаго постановленія, а также внесеніе онаго въ Дневникъ Законовъ, возлагаемъ на Правительственныя Коммисіи: Юстиціи, Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а также Финансовъ и Казначейства, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 20 Января 1818 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Artykuł 11.

Uskutecznienie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, tudzież umieszczenie onego w Dzienniku Praw, Kommissyom Rządowym Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 20 Stycznia 1818 r.

(podpisano) *Zajączek.*

I. ПЕРІОДЪ

годъ	Имѣетъ быть выдано пособіе изъ казны Царства для вновь строящихся: въ наличныхъ капиталахъ злот.	изъ процента собраннаго по 5% злот.	итого злот.	Въ капиталъ отъ процентовъ зачисляется 1% на образованіе желѣзнаго городскаго капитала, вмѣстѣ съ процентами по 5% включенными въ капиталъ злот.
1817	90000		90000	
1818	90000		90000	
1819	90000		90000	
1820	85500	4500	90000	900
1821	81000	9000	90000	1845
1822	76500	13500	90000	2837
1823	72000	18000	90000	3878
1824	67500	22500	90000	4971
1825	63000	27000	90000	6119
1826	58500	31500	90000	7322
1827	54000	36000	90000	8990
1828	49500	40500	90000	10339
1829	45000	45000	90000	11755
1830	40500	49500	90000	13242
1831	36000	54000	90000	14804
1832	31500	58500	90000	16444
1833	27000	63000	90000	18166
1834	22500	67500	90000	19974
1835	18000	72000	90000	21872
1836	13500	76500	90000	23865
1837	9000	81000	90000	25958
1838	4500	85500	90000	28155
1839		90000	90000	30462
				15985
	1125000	945000	2070000	287885

II. ПЕРІОДЪ

Затѣмъ городъ можетъ имѣть

годъ	Дѣйствительно … тель: итого капитала злот.	числится на плащикахъ, съ сего капитала: по 5% для казны въ видѣ чистаго возврата злот.	по 1% на желѣзный капиталъ злот.	годъ	съ I періода желѣзнаго капитала по 1% вмѣстѣ съ процентами по 5% злот.	Къ сему прибавляется: процентъ по 5% отъ общаго капитала злот.	со II періода съ желѣзнаго капитала по 1% вмѣстѣ съ процентами по 5% злот.	Затѣмъ съ истеченіемъ каждаго года будетъ капитала злот.
1840	1980000	90000	18000	1840	287885	14394	18000	320279
1841	1890000	90000	18000	1841		16013	18000	354292
1842	1800000	90000	18000	1842		17713	18000	390005
1843	1710000	85500	17100	1843		19498	17100	426603
1844	1620000	81000	16200	1844		21372	16200	464175
1845	1530000	76500	15300	1845		23340	15300	502815
1846	1440000	72000	14400	1846		25407	14400	542622
1847	1350000	67500	13500	1847		27577	13500	583699
1848	1260000	63000	12600	1848		29855	12600	626154
1849	1170000	58500	11700	1849		32247	11700	670101
1850	1080000	54000	10800	1850		34760	10800	715661
1851	990000	49500	9900	1851		37398	9900	762959
1852	900000	45000	9000	1852		40167	9000	812126
1853	810000	40500	8100	1853		43075	8100	863301
1854	720000	36000	7200	1854		46128	7200	916629
1855	630000	31500	6300	1855		49334	6300	972263
1856	540000	27000	5400	1856		52700	5400	1030363
1857	450000	22500	4500	1857		56235	4500	1091098
1858	360000	18000	3600	1858		59946	3600	1154644
1859	270000	13500	2700	1859		63843	2700	1221187
1860	187000	9000	1800	1860		67935	1800	1290922
1861	90000	4500	900	1861		72231	900	1364051
		1125000	225000					

EPOKA 1-sza

w Roku	Ma bydź udzielone wsparcie ze Skarbu Publicznego dla nowo-budujacych się. W gotowych kapitałach Złote	z prowizyi zebranej po 5 od sta Złote	Razem Złote	Do kapitału prowizyi uległego rachuje się 1 na fundusz żelazny dla M. wraz z prowizyami po 5 od sta w kapitał włączonemi Złote	Pozostaje się isto… w Roku	Ogółem kapitał Złote
1817	90000		90000		1840	1980000
1818	90000		90000		1841	1890000
1819	90000		90000		1842	1800000
1820	85500	4500	90000	900	1843	1710000
1821	81000	9000	90000	1845	1844	1620000
1822	76500	13500	90000	2837	1845	1530000
1823	72000	18000	90000	3878	1846	1440000
1824	67500	22500	90000	4971	1847	1350000
1825	63000	27000	90000	6119	1848	1260000
1826	58500	31500	90000	7322	1849	1170000
1827	54000	36000	90000	8990	1850	1080000
1828	49500	40500	90000	10339	1851	990000
1829	45000	45000	90000	11755	1852	900000
1830	40500	49500	90000	13242	1853	810000
1831	36000	54000	90000	14804	1854	720000
1832	31500	58500	90000	16444	1855	630000
1833	27000	63000	90000	18166	1856	540000
1834	22500	67500	90000	19974	1857	450000
1835	18000	72000	90000	21872	1858	360000
1836	13500	76500	90000	23865	1859	270000
1837	9000	81000	90000	25958	1860	187000
1838	4500	85500	90000	28155	1861	90000
1839		90000	90000	30462		
				15985		
	1125000	945000	2070000	287885		

EPOKA 2-ga

Miasto zatem mieć może.

…tnie na debentach. Od tego kapitału: Po 5 od sta dla Skarbu jako czysty zwrot Złote	Po 1 od sta na fundusz żelazny	w Roku	Z Epoki 1-ej Kapitału żelaznego po 1 od sta wraz z prowizyami po 5 od sta Złote	Do tego przybywa: Procent po 5 od sta od ogólnego funduszu Złote	Do tego przybywa: Z Epoki 2 z kapitału żelaznego po 1 od sta wraz z prowizyami po 5 od sta Złote	Będzie przeto w końcu każdego roku kapitał Złote
90000	18000	1840	287885	14394	18000	320279
90000	18000	1841		16013	18000	354292
90000	18000	1842		17713	18000	390005
85500	17100	1843		19498	17100	426603
81000	16200	1844		21372	16200	464175
76500	15300	1845		23340	15300	502815
72000	14400	1846		25407	14400	542622
67500	13500	1847		27577	13500	583699
63000	12600	1848		29855	12600	626154
58500	11700	1849		32247	11700	670101
54000	10800	1850		34760	10800	715661
49500	9900	1851		37398	9900	762959
45000	9000	1852		40167	9000	812126
40500	8100	1853		43075	8100	863301
36000	7200	1854		46128	7200	916629
31500	6300	1855		49334	6300	972263
27000	5400	1856		52700	5400	1030363
22500	4500	1857		56235	4500	1091098
18000	3600	1858		59946	3600	1154644
13500	2700	1859		63843	2700	1221187
9000	1800	1860		67935	1800	1290922
4500	900	1861		72231	900	1364051
1125000	225000					

№ 3.

Назначеніе суммы на пособіе для вновь строящихся въ городѣ Новомъ и Старомъ Ченстоховѣ.

(25 Января 1826 года).

По указу Его Величества
НИКОЛАЯ I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Приводя въ исполненіе Высочайшую волю Государя Императора и Царя отъ 17 (29) Апрѣля м. г., въ видахъ улучшенія состоянія города Стараго и Новаго Ченстохова, и желая предоставить жителямъ онаго средства къ постройкѣ каменныхъ домовъ для собственнаго удобства и украшенія города,— по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

Статья 1.

Ассигновано будетъ экономической кассѣ воеводскаго города Калиша изъ Казны Царства, въ продолженіе шести лѣтъ, каждые полгода по сорока тысячъ (40,000) злотыхъ, въ продолженіе времени съ 1 Января 1825 по 30 Мая 1831 года, на выдачу пособія вновь строящимся въ городѣ Новомъ и Старомъ Ченстоховѣ.

№ 3.

Przeznaczenie funduszu na wsparcie dla nowo-budujących się w mieście Nowéj i Staréj Częstochowie.

(d. 25 Stycznia 1826 roku.)

W Imieniu Najjaśniejszego
MIKOŁAJA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Uskuteczniając wolę Najjaśniejszego Cesarza i Króla Jmci z daty 17 (29) Kwietnia r. z. w celu przyprowadzenia do lepszego stanu miasta *Stara i Nowa Częstochowa*, tudzież podania w témże mieszkańcom sposobności murowania domów ku własnéj wygodzie i ozdobie miasta służących, na przełożenie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy:

Artykuł 1.

Wypłacone będzie kassie ekonomicznéj miasta wojewódzkiego Kalisza, ze skarbu publicznego, przez lat sześć i półrocznie po Złp. 40,000 wyraźnie złotych polskich czterdzieści tysięcy w przeciągu czasu od 1 Stycznia 1825 roku do 30 Maja 1831 r., na wsparcie dla nowo budujących się w mieście Nowéj i Staréj Częstochowie.

Статья 2.

По прошествіи означеннаго срока, возвращаемыя суммы, включительно съ уплаченнымъ процентомъ, будутъ составлять желѣзный капиталъ на пособія для вновь строящихся въ другихъ городахъ Царства Польскаго, о чемъ будутъ сдѣланы распоряженія впослѣдствіи.

Статья 3.

Ссуды будутъ выдаваемы на постройку каменныхъ домовъ въ суммахъ по 8,000, 4,000 и 2,000 злотыхъ; не должны однако превышать $^1/_3$ части смѣтныхъ суммъ.

Статья 4.

Каждый вновь строящійся, желая получить пособіе, долженъ доставить въ Воеводскую Коммисію планъ и смѣту дома, предположеннаго къ постройкѣ, кои Воеводская Коммисія должна представить на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Статья 5.

По воспослѣдованіи утвержденія, Воеводская Коммисія допуститъ соискателей къ полученію пособія, въ той очереди, въ какой поступали на утвержденіе планы; сверхъ того, будетъ сдѣланъ между соискателями выборъ, на основаніи нижеслѣдующихъ правилъ.

Статья 6.

Очередь выдачи ссудъ назначается:

a) первенство должны имѣть погорѣлые;

b) послѣ погорѣлыхъ тѣ, кои пожелаютъ построить на главныхъ улицахъ каменные дома вмѣсто деревян-

Artykuł 2.

Po upłynieniu czasu tegoż, zwrot wyliczonych summ, łącznie z opłaconą prowizyą, służyć będzie jako fundusz żelazny na zapomogi dla nowobudujących się po innych miastach Królestwa Polskiego, w czém późniéj rozporządzenia wydane będą.

Artykuł 3.

Pożyczki udzielane będą na murowanie domów w summach po złp. 8,000, 4,000, 2,000; nie mogą atoli przewyższać $^1/_3$ części summ anszlagowych.

Artykuł 4.

Każdy nowo budujący się, chcąc uzyskać wsparcie, winien jest Kommissyi Wojewódzkiéj przedstawić plan i anszlag kosztów domu murować się mającego, które Kommissya Wojewódzka do zatwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi przedstawić ma.

Artykuł 5.

Gdy potwierdzenie nastąpi, naówczas Kommissya Wojewódzka przypuści ubiegających się do uzyskania wsparcia w porządku, w jakim plany do zatwierdzenia podane zostały; prócz tego uczyniony będzie wybór między ubiegającymi się, według prawideł następujących:

Artykuł 6.

Koléj udzielania zapomóg oznacza się:

a) pierwszeństwo mieć mają pogorzelcy;

b) po pogorzelcach, chcący przy ulicach pryncypalnych

ныхъ, или на тѣхъ же улицахъ застроить пустопорожнія мѣста;

c) послѣ нихъ тѣ, кои желаютъ это же исполнить на боковыхъ улицахъ;

d) наконецъ тѣ, кои нежилые каменные дома пожелаютъ перестроить въ жилые, или на одно-этажномъ каменномъ домѣ выстроить одинъ либо болѣе этажей.

Статья 7.

Ссуды имѣютъ быть выдаваемы на 10 лѣтъ, съ освобожденіемъ отъ уплаты процентовъ въ теченіе первыхъ трехъ лѣтъ; въ продолженіе же послѣдующихъ семи лѣтъ, заемщикъ возвратитъ въ каждомъ году одну седьмую часть капитала и внесетъ причитающійся процентъ 5%.

Статья 8.

Сумма эта будетъ состоять въ завѣдываніи экономической кассы города Калиша и подъ надзоромъ Калишской Воеводской Коммисіи, которая особый отчетъ о доходахъ и расходахъ суммы, распредѣленной на пособіе для вновь строящихся, будетъ представлять ежегодно въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи вмѣстѣ съ надлежащими документами.

Статья 9.

Надежное обезпеченіе выдаваемыхъ пособій возлагается на обязанность Воеводской Коммисіи.

Статья 10.

Приведеніе въ исполненіе и обнародованіе настоящаго постановленія, а также внесеніе онаго въ Дневникъ Законовъ,

w miejsce drewnianego, wystawić dom murowany, lub na tychże zabudować plac pusty;

c) po nich, chcący toż uskutecznić przy ulicach mniéj pryncypalnych;

d) nakoniec, chcący dom murowany, lecz pusty, zrobić zamieszkalnym, lub na domie murowanym bezpiętrowym wystawić piętro jedno lub więcéj.

Artykuł 7.

Pożyczki dawane być mają na lat 10 z uwolnieniem od opłaty prowizyi, przez pierwsze trzy lata; w następnych zaś siedmiu latach biorący zapomogę, zwróci każdego roku jedną siódmą część kapitału i opłaci przynależny procent 5 od sta.

Artykuł 8.

Fundusz ten administrowany będzie przy kassie ekonomicznéj miasta Kalisza, pod dozorem Kommissyi Województwa Kaliskiego, która corocznie z przychodu i wydatku udzielonego funduszu na wsparcie dla nowo budujących się, oddzielny rachunek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, w potrzebne dowody zaopatrzony, składać ma.

Artykuł 9.

Dokładne zabezpieczenie udzielających się zapomóg, do Kommissyi Wojewódzkiéj należy.

Artykuł 10.

Uskutecznienie i ogłoszenie niniejszego postanowienia, tudzież umieszczenie onego w Dzienniku Praw, Kommissyom

возлагаемъ на Правительственныя Коммисіи: Юстиціи, Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, а также Финансовъ и Казначейства, по принадлежности.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 25 Января 1826 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

№ 4.

Объ основаніи такъ называемаго желѣзнаго капитала для выдачи въ ссуды на постройку каменныхъ домовъ въ городѣ Замостьѣ.

(1 (13) Февраля 1838 года.)

По Указу Его Величества
НИКОЛАЯ I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Желая основать постоянный такъ называемый желѣзный капиталъ для выдачи въ ссуды жителямъ города Замостья, на постройку каменныхъ домовъ на предмѣстьи или въ новомъ посадѣ, — по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ слѣдующее:

Rządowym Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych i Policyi, tudzież Przychodów i Skarbu, w czém do któréj należy, polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 25 Stycznia 1826 roku.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 4.

Urządzenie funduszu żelaznego na zapomogi dla murujących się w mieście Zamościu.

(d. 1 (13) Lutego 1838 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
MIKOŁAJA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Poskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Chcąc dla mieszkańców miasta Zamościa urządzić fundusz żelazny na zapomogi dla murujących się na przedmieściu lub w nowéj osadzie, ciągle na ten cel służyć mający, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych postanowiła i stanowi:

Статья 1.

Желѣзный капиталъ для ссуды строящимся на предмѣстьи или въ новомъ посадѣ г. Замостья будетъ состоять:

1. изъ суммъ, поступающихъ въ возвратъ займовъ, сдѣланныхъ на это время изъ Высочайше назначенныхъ въ 1827 году 150,000 злотыхъ, кои имѣютъ быть вносимы по прилагаемому у сего росписанію (*) и составляютъ 131,731 зл. 24 гр., именно сто тридцать одну тысячу семьсотъ тридцать одинъ польскихъ злот. двадцать четыре гроша;

2. изъ остающихся въ наличности отъ упомянутыхъ 150,000 злотыхъ, хранящихся нынѣ у Коменданта крѣпости Замостья 18,268 злот. 6 грошей, именно восемнадцати тысячъ двухъ сотъ шестидетяти восьми польскихъ злотыхъ щести грошей.

Статья 2.

Ссуды изъ желѣзнаго капитала будутъ производимы съ обязанностію уплатить оныя въ продолженіе 23-хъ лѣтъ, на слѣдующемъ основаніи:

получающій ссуду въ первые три года освобождается отъ всякаго платежа, въ продолженіе же наступающихъ двадцати лѣтъ долженъ вносить по 6%, изъ коихъ 5% обращаются на пополненіе сдѣланной ссуды, а 1% на приращеніе желѣзнаго капитала.

Статья 3.

Годъ, въ которомъ сдѣлана будетъ ссуда, не взирая на истекшее время онаго, будетъ зачисленъ въ число трехъ льготныхъ лѣтъ.

(*) Росписаніе это не прилагается, такъ какъ въ немъ не имѣется уже никакой надобности, ибо возвратъ ссудъ въ суммѣ, заключающейся въ этомъ росписаніи, послѣдовалъ уже съ исходомъ 1857 года.

Artykuł 1.

Fundusz żelazny na zapomogi dla murujących się na przedmieściu, lub nowéj osadzie miasta Zamościa, składać mają.

1. Wpływy ze zwrotu zapomóg udzielanych po obecną chwilę z summy 150,000 złp. przez NAJJAŚNIEJSZEGO PANA w roku 1827 najłaskawiéj wyznaczonéj, pobierać się mające, wedle tabelli przy niniejszém załączonéj (*), które razem wynoszą summę złp. 131,731 gr. 24, wyraźnie złotych polskich sto trzydzieści jeden tysięcy, siedmset trzydzieści jeden, groszy dwadzieścia cztery.

2. Reszta z summy złp. 150,000 od udzielanych zapomóg pozostała i obecnie znajdująca się przy Komendancie twierdzy Zamościa w ilości złp. 18,268 gr. 6 wyraźnie złotych polskich ośmnaście tysięcy, dwieście sześćdziesiąt ośm, groszy sześć.

Artykuł 2.

Zapomogi z funduszu żelaznego udzielane będą z obowiązkiem powrócenia ich w ciągu lat 23, to jest:

w pierwszych trzech latach, biorący zapomogę wolnym będzie od wszelkiéj opłaty, a w następnych dwudziestu, uiszczać ma 6%, z których 5% posłuży na zwrot zaliczonéj summy, a 1% na pomnożenie funduszu żelaznego.

Artykuł 3.

W jakimkolwiek czasie, w ciągu roku, pożyczka udzieloną zostanie, tenże rok w całości do lat trzech wolnych będzie zaliczony.

(*) Tabella ta nie dołącza się jako już do żadnego użytku nie posługująca, gdyż zwrot pożyczek w summie nią objętéj, już z końcem roku 1857 nastąpił.

Статья 4.

По истеченіи льготныхъ лѣтъ, взносъ опредѣленныхъ въ возвратъ по 2-й статьѣ 6-ти процентовъ будетъ производиться въ теченіе слѣдующихъ 20-ти лѣтъ, въ Январѣ мѣсяцѣ каждаго года; а коль скоро получившій ссуду возвратитъ оную вполнѣ, то уже на будущее время не будетъ подвергаемъ никакимъ въ семъ отношеніи платежамъ.

Статья 5.

Не можетъ быть выдаваемо въ ссуду менѣе 1,500 зл.; свыше сей суммы ссуда будетъ составлять 2,000, 3,000, 4,000, 5,000, а наиболѣе 6,000 злотыхъ.

Статья 6.

Желающій получить ссуду долженъ представить Коменданту крѣпости Замостья, дѣйствующему обще съ Начальникомъ Инженеровъ той крѣпости, планъ и смѣту предполагаемаго къ постройкѣ дома, на разсмотрѣніе и утвержденіе, равно для опредѣленія количества ссуды, сообразно излагаемымъ по смѣтѣ издержкамъ, которыя должны превышать ссуду по крайней мѣрѣ въ три раза.

Статья 7.

По утвержденіи Комендантомъ крѣпости Замостья и Начальникомъ Инженеровъ той крѣпости плана и смѣты, и по опредѣленіи количества ссуды, желающій получить оную, долженъ обратиться въ Люблинское Губернское Правленіе объ отпускѣ денегъ.

Artykuł 4.

Po upłynieniu lat wolnych, opłata zwrotu po 6% rocznie w artykule 3 ustanowiona, dopełnioną będzie w miesiącu Styczniu każdego roku, przez następne lat dwadzieścia, a skoro biorący pożyczkę uiści się w zupełności z tego obowiązku, umorzy kapitał onemu dany, a tém samém do żadnéj już w dalszym czasie opłaty z tego względu nie będzie pociąganym.

Artykuł 5.

Wysokość zapomóg wynosić ma najmniéj złp. 1,500, a następnie 2,000, 3,000, 4,000, 5,000, 6,000 najwyżéj.

Artykuł 6.

Chcący pozyskać zapomogę, winien przedstawić plan i anszlag stawiać się mającego domu Komendantowi twierdzy Zamościa, działającemu łącznie z Naczelnikiem Inżenieryi téjże twierdzy, do uznania i potwierdzenia i oznaczenia wysokości zapomogi, do jakiéj, w miarę kosztów wyanszlagowanych, kwalifikować się będzie, a które to koszta przynajmniéj trzy razy dać się mającą zapomogę, przenosić powinny.

Artykuł 7.

Po uzyskaniu zatwierdzenia planu anszlagu przez Komendanta twierdzy i Naczelnika Inżenieryi, oraz po oznaczeniu i przyznaniu wysokości zapomogi, zgłosi się następnie do Rządu Gubernialnego Lubelskiego o zarządzenie wypłaty takowéj.

Статья 8.

Комендантъ крѣпости и Начальникъ Инженеровъ въ назначеніи ссуды будутъ придерживаться слѣдующаго правила: по уваженію, что желающихъ получить ссуду можетъ случиться болѣе, въ сравненіи съ опредѣленнымъ для нихъ капиталомъ, преимущество къ полученію ссуды должны имѣть тѣ, кои явятся прежде; при чемъ однакожъ слѣдуетъ обращать вниманіе: во первыхъ, на лишившихся домовъ своихъ отъ пожара; потомъ, на строящихъ каменные дома въ пустопорожнихъ мѣстахъ, или вмѣсто деревянныхъ, находящихся на главнѣйшихъ улицахъ; за тѣмъ на строящихъ такимъ же порядкомъ каменные дома на другихъ улицахъ и, наконецъ, кои пожелаютъ пустопорожній каменный домъ сдѣлать годнымъ для жилья, или на одноэтажномъ построить второй или третій этажъ.

Статья 9.

По назначеніи ссуды Комендантомъ крѣпости обще съ Начальникомъ Инженеровъ, получающій оную долженъ представить въ обезпеченіе достаточный залогъ, послѣ чего отпускъ денегъ будетъ произведенъ въ два срока: первый, когда будетъ представленъ и принятъ Губернскимъ Правленіемъ залогъ, а второй, когда доведены будутъ стѣны до кровли.

Статья 10.

Дабы ссуды могли быть производимы ежегодно въ удобное для постройки время, планы и смѣты постройкамъ должны быть представляемы Коменданту крѣпости и Начальнику Инженеровъ въ Январѣ мѣсяцѣ.

Artykuł 8.

Komendant twierdzy i Naczelnik Inżenieryi w przyznawaniu zapomóg trzymać się będą następującego przepisu: ponieważ zgłaszających się o pożyczkę więcéj być może, aniżeli fundusz na ich udział wystarczy, pierwszeństwo mieć mają ci, którzy się wprzód zgłoszą; przyczém jednakże wzgląd mieć należy najprzód na pogorzelców, potém na murujących się na placach pustych, lub w miejscu budowli drewnianych, przy ulicach pryncypalnych; następnie na murujących się w tymże samym sposobie przy innych ulicach; a w końcu dopiero na tych, którzy będą chcieli dom murowany pusty uczynić zamieszkalnym, lub parterowy o jedno albo więcéj piętro podnieść.

Artykuł 9.

Po przyznaniu zapomogi przez Komendanta twierdzy, łącznie z Naczelnikiem Inżenieryi, biorący też wystawić powinien kaucyę, dostateczne bezpieczeństwo mającą; po czém wypłata w dwóch ratach uskutecznioną będzie, to jest; pierwsza rata nastąpi zaraz po złożeniu kaucyi i uznaniu téjże przez Rząd Gubernialny za dostateczną, druga po wyprowadzeniu domu pod dach.

Artykuł 10.

Aby zapomogi w każdym roku mogły być udzielone w porze do budowy domów właściwéj, plany i anszlagi winny być składane Komendantowi twierdzy i Naczelnikowi Inżenieryi w miesiącu Styczniu.

Статья 11.

Ссуды изъ желѣзнаго капитала на постройку деревянныхъ домовъ производимы не будутъ.

Статья 12.

Для поставленія Люблинскаго Губернскаго Правленія въ возможность сдѣлать распоряженіе объ отпускѣ ссудъ, Комендантъ крѣпости Замостья внесетъ оставшіеся у него 18,268 злотыхъ 6 грошей въ главную кассу Люблинской губерніи, которая таковую сумму. . . . . 18,628 злот. 6 гр.
обще съ подлежащими къ возврату, по
упомянутому въ 1-й статьѣ росписанію за 1834, 1835, 1836, 1837 и 1838 годы . . . . 28,526 „ $5^2/_5$ „

итого 46,794 злот. $11^2/_5$ гр.

именно сорокъ шесть тысячъ семьсотъ девяносто четыре польскихъ злотыхъ одинадцать и двѣ пятыхъ грошей, внесетъ въ книгу о приходѣ и расходѣ суммы за 1838 годъ, въ графу *прибыло*, подъ заглавіемъ: „Строительный желѣзный капиталъ города Замостья,“ — а затѣмъ обязана будетъ записывать, какъ поступающія въ приходъ деньги, такъ и производимые расходы, представляя надлежащій отчетъ въ Главную Счетную Палату Царства.

Статья 13.

Поелику извѣстно, что нѣкоторыми изъ жителей г. Замостья, получившими изъ суммы 150,000 злот. ссуду, дома окончены, другими же по настоящее время дома не построены и къ сему не предприняты ими никакія средства, по нежеланію употребить безполезно своихъ капиталовъ, или по невозможности кончить начатыхъ строеній, и какъ одни, такъ и другіе не возвратили въ срокъ полученной ссуды; то построившихъ дома и получающихъ изъ оныхъ доходъ должно понудить, посредствомъ

Artykuł 11.

Zapomogi na domy drewniane z funduszu żelaznego udzielane nie będą.

Artykuł 12.

Celem postawienia Rządu Gubernialnego Lubelskiego w możności zarządzania wypłat na zapomogi, Komendant twierdzy Zamościa pozostałą przy nim summę złp. 18,268 gr. 6 wniesie do kassy główněj gubernii Lubelskiéj, która takową

summę	złp. 18,268	gr. 6
łącznie ze zwrotami podług tabelli przy artykule 1 dołączonéj za lata 1834, 1835, 1836, 1837 i 1838 należnemi w ilości	„ 28,526	„ $5^2/_5$
Razem w summie	złp. 46,794	gr. $11^2/_5$

wyraźnie złotych polskich czterdzieści sześć tysięcy siedmset dziewięćdziesiąt cztery groszy jedenaście i dwie piąte wprowadzi w rachunek za rok 1838 do należności, tak poborowéj, jako też wydatkowéj przez rubrykę *„przybyło"* pod tyt. „Żelazny fundusz budowlany miasta Zamościa" i następnie, tak wpływy perceptować, jako też wydatki w rozchodzie zamieszczać będzie obowiązaną, przy stosownėm usprawiedliwieniu przed Najwyższą Izbą Obrachunkową Królestwa.

Artykuł 13.

Gdy wedle powziętego przekonania, jedni z mieszkańców miasta Zamościa, którzy pożyczkę z summy złp. 150,000 na odbudowanie domów pobrali, takowe wystawili, inni zaś dotąd swych domów nie wykończyli i żadnych środków do tego nie przedsiębiorą, z powodu, że albo nie chcą wyłożyć niekorzystnie swych kapitałów, albo są w istotnéj niemożności poniesienia kosztów na ukończenie rozpoczętych budowli, dla braku funduszów z przyczyny upadku, wszyscy zaś, rat na zwrócenie

административной экзекуціи, къ возврату слѣдующихъ денегъ. Тѣхъ же, кои домовъ своихъ не оканчиваютъ и, по предварительному удостовѣренію мѣстнаго Муниципальнаго Правленія, окажутся въ состояніи кончить начатыя постройки, равномѣрно понудить посредствомъ экзекуціи къ исполненію принятой обязанности, какъ въ отношеніи самой постройки, такъ и возврата полученной ссуды, дозволяя однако однимъ и другимъ слѣдующія съ нихъ по конецъ 1837 года деньги, вмѣстѣ съ подлежащими къ возврату за 1838 годъ, составляющими всего 28,526 злотыхъ 5 грошей, уплатить въ теченіе 1838 года въ четыре равные срока. Наконецъ, что касается до жителей, кои подверглись разореію и не въ состояніи кончить начатыхъ домовъ, — строенія ихъ, для предохраненія Казны отъ потери, имѣютъ быть проданы съ публичныхъ торговъ, изъ вырученной же суммы слѣдуетъ пополнить казенную недоимку и издержки на производство торговъ, а остатокъ, еслибы какой оказался, возвратить владѣльцу земли.

Статья 14.

Пріобрѣтающій съ торговъ, назначенныхъ по предыдущей статьѣ, начатыя строенія, обязанъ по крайней мѣрѣ въ теченіе двухъ лѣтъ, считая со дня вступленія во владѣніе пріобрѣтенною постройкою, кончить оную, а для окончанія таковой постройки, по представленіи надлежащаго залога, можетъ быть выдана ему ссуда въ счетъ сей же суммы, изъ остатковъ городскихъ кассъ, на основаніи правилъ, изложенныхъ въ постановленіи Князя Намѣстника въ Царствѣ 7 Мая 1821 года.

Статья 15.

Еслибы причитающаяся Казнѣ сумма не могла быть вполнѣ пополнена изъ денегъ, вырученныхъ отъ продажи, упомянутой въ 14-ой статьѣ, и изъ залога, представленнаго въ обезпеченіе взятой ссуды изъ суммы 150,000, въ такомъ случаѣ недополучен-

wziętéj zapomogi służyć mających niepłacili; przeto ci, którzy domy swe odbudowali i ciągną z nich korzyści, mają być do opłacenia rat, drogą egzekucyi administracyjnéj znagleni. Ci zaś, którzy domów swych nieukończają, a po poprzedniém przekonaniu się przez Urząd Municypalny miejscowy, okażą się być w możności poniesienia kosztów na ich wykończenie, mają być również przez egzekucyę administracyjną zmuszeni do wywiązania się z zaciągniętych obowiązków, tak pod względem ukończenia rozpoczętych budowli, jako też zwrotu danych zapomóg; dozwalając wszakże jednym i drugim, aby zalegające po koniec roku 1837 raty, łącznie z należnemi za rok 1838 ogółem wynoszące złp. 28,526 gr. 5 w ciągu roku 1838 w czterech równych ratach uiścili. — Co do tych nakoniec mieszkańców, którzy zupełnemu ulegli upadkowi i nie są w stanie rozpoczętych domów ukończyć, budowle tych, dla uchronienia od straty udzielonéj zapomogi, mają być w drodze licytacyi publicznéj sprzedane, i z zebranéj ztąd summy, po zaspokojeniu z onéj należności skarbowéj, jako i kosztów licytacyi, reszta jakaby pozostała, właścicielowi gruntu oddana.

Artykuł 14.

Nabywający w powyższéj drodze rozpoczęte budowle, obowiązanym jest, w ciągu przynajmniéj dwóch lat od daty wejścia w possesyę, ukończyć budowę; na co pożyczkę, za złożeniem stosownéj rękojmi z remanentów kass miejskich, wedle przepisów postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 7 Maja 1821 r. pozyskać może.

Artykuł 15.

Gdyby całkowita należytość skarbowa, już to z funduszu ze sprzedaży w art. 14 namienionéj otrzymanego, już z kaucyi stawionéj, na pewność zwrotu podniesionéj zapomogi z summy złp. 150,000 odzyskaną być nie mogła, wynikły ztąd niedobór,

ныя деньги, по предварительному разсмотрѣнію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, имѣютъ быть сложены.

Статья 16.

Еслибы, въ теченіе года, весь учреждаемый желѣзный капиталъ не былъ выданъ въ заемъ, по неявкѣ желающихъ или по поводу малаго количества наличной суммы, не соотвѣтствующей самой меньшей ссудѣ, въ такомъ случаѣ остальная сумма употреблена будетъ въ ссуду на наступающій годъ; а потому, какъ составляющая исключительную собственность города Замостья, при заключеніи счетовъ за истекшій годъ, не будетъ обращаема въ Казну.

Статья 17.

Такъ какъ вся сумма 18,268 злот. 6 грош., оставшаяся изъ 150,000 злотыхъ отъ сдѣланныхъ предъ симъ ссудъ, обращена въ желѣзный капиталъ потому, что лишившіеся отъ пожара домовъ не требовали оной въ теченіе 7-ми лѣтъ, то таковая сумма на удовлетвореніе остальныхъ ссудъ, признанныхъ въ 1827 году, употреблена быть не можетъ.

Статья 18.

При всякой выдачѣ ссуды, Губернское Правленіе обязано составить росписаніе на счетъ возврата оной, которое должно быть подписано, какъ Губернскимъ Правленіемъ, такъ и получающимъ ссуду. Одинъ экземпляръ таковаго росписанія долженъ быть пріобщенъ къ отчетнымъ документамъ кассы, другой доставленъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, третій же оставленъ при дѣлахъ Губернскаго Правленія.

za poprzedniém rozpoznaniem przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych i Oświecenia Publicznego ma być umorzony.

Artykuł 16.

Jeśliby w ciągu roku całkowitego funduszu żelaznego, niniejszém tworzącego się, na pożyczki nie wydano, czyli to przez nie zgłoszenie się żądających, lub z powodu pozostania małéj kwoty, najmniejszéj zapomodze niewyrównywającéj, pozostałość ta użytą będzie na zapomogi w roku następnym, i dla tego, jako fundusz wyłączną własnością miasta Zamościa będący, przy zamknięciu rachunków kassy właściwéj z roku upłynionego, na oszczędność skarbu odpisywaną nie będzie.

Artykuł 17.

Ponieważ całkowita summa złp. 18,268 gr. 6 od udzielanych poprzednio zapomóg pozostała, ze względu, że pogorzelcy po upływie lat siedmiu podnieść onéj nie życzyli sobie, przekazaną jest na fundusz żelazny, przeto nie będzie już mogła być użyta na opłatę reszty zapomóg, w r. 1827 przyznanych.

Artykuł 18.

Przy każdém udzielaniu zapomogi, Rząd Gubernialny obowiązany jest sporządzić rozkład zwrotu takowéj, któren powinien być tak przez niego, jako téż biorącego pożyczkę podpisany, i pomiędzy dowodami do rachunku kassy dołączony i w drugim egzemplarzu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych i Oświecenia Publicznego, dla kontrolli przesłany, w trzecim zaś, do następnego użytku w aktach Rządu Gubernialnego pozostawiony.

Приведеніе настоящаго постановленія въ исполненіе, въ чемъ до кого оное касаться можетъ, поручаемъ Правительственнымъ Коммисіямъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, а также Финансовъ и Казначейства.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія 1 (13) Февраля 1838 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

N. 14,580.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, tudzież Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu poleconém zostaje.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, d. 1 (13) Lutego 1838 r.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

Nr. 14,580.

ГЛАВА II.

О выдачѣ жителямъ городовъ ссудъ на постройки домовъ изъ остатковъ городскихъ кассъ.

Введеніе.

Съ воспослѣдованіемъ постановленія Намѣстника въ Царствѣ отъ 7 Мая 1821 года, коимъ опредѣлено, дабы суммы, остающіяся отъ расходовъ, опредѣленныхъ по смѣтнымъ росписаніямъ городскихъ кассъ и хранимыя въ воеводскихъ кассахъ, безъ всякой для городовъ пользы, были отдаваемы въ займы подъ ипотечное обезпеченіе на процентъ по 5%,— открылся новый источникъ на выдачу на постройки домовъ ссудъ для городовъ изъ остатковъ городскихъ кассъ, состоящихъ въ распоряженіи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ, которые, вмѣстѣ съ капиталомъ, образующимся отъ залоговъ городскихъ чиновниковъ, передаются въ Польскій Банкъ, на основаніи 31-й статьи Высочайшаго повелѣнія 17 (29) Января 1829 года (XII томъ Дневника Законовъ) объ образованіи онаго, для приращенія процентами.

Изъ этихъ остатковъ городскихъ кассъ, а также изъ капитала, образующагося изъ залоговъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ выдаетъ ссуды жителямъ на постройки домовъ по городамъ и на другія цѣли, сообразно

TYTUŁ II.

O udzielaniu pożyczek budowlanych mieszkańcom miast z remanentów kass miejskich.

Wstęp.

Z wydaniem postanowienia Namiestnika Królewskiego z dnia 7 Maja 1821 r. przepisującego, aby zbywające od wydatków, etatami kass miejskich wskazanych fundusze, zachowywane jako depozyta przy kasach wojewódzkich, bez żadnéj dla miast korzyści, lokowano hipotecznie na pożyczkach, z procentem po 5%, otworzyło się nowe źródło zapomóg budowlanych dla miast, z funduszu pozostałości, czyli remanentów kass miejskich, pod dyspozycyą Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych zostających, które łącznie z funduszami kaucyjnemi urzędników miejskich, z mocy artykułu 31 Dekretu Królewskiego z dnia 17 (29) Stycznia 1829 (Tom XII Dz. Praw) zaprowadzającego Bank Polski, bywają w tymże na procent lokowane.

Z tych remanentów kass miejskich i funduszów kaucyjnych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych przyznaje pożyczki mieszkańcom na budowę domów po miastach, oraz na inne cele,

правиламъ, утвержденнымъ постановленіемъ Совѣта Управленія 24 Октября (5 Ноября) 1844 года.

Относящіяся къ сему предмету правила помѣщены ниже, а именно:

№ 1.

Дозволеніе выдавать въ займы суммы, сбереженныя городскими кассами.

(7 Мая 1821 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА I,
Императора Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Князь Намѣстникъ въ Царствѣ по Государственному Совѣту.

Принявъ во вниманіе, что нѣкоторыя экономическія кассы значительнѣйшихъ городовъ имѣютъ суммы, превышающія смѣтные расходы, и что возникающіе отъ сего излишки за нѣсколько истекшихъ лѣтъ образовали въ разныхъ городахъ болѣе или менѣе значительныя суммы, кои, бывъ отправлены для храненія въ воеводскія кассы, не могутъ быть въ настоящее время употреблены съ пользою для тѣхъ же городовъ и остаются безъ всякаго употребленія,— по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи, мы постановили и постановляемъ:

według przepisów, zatwierdzonych postanowieniem Rady Administracyjnéj z dnia 24 Października (5 Listopada) 1844 r.

Odnoszące się do przedmiotu tego przepisy, zamieszczone są niżéj, a mianowicie:

№ 1.

Dozwolenie wypożyczania summ, po kassach miejskich oszczędzonych.

(d. 7 Maja 1821 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA I,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważając, że niektóre kassy ekonomiczne miast zamożniejszych narodowych, mają fundusze przewyższające etatowe wydatki i że superaty ztąd wynikające w ciągu upłynionych lat kilku uformowały różnym miastom większe lub mniejsze summy, które do depozytu kass wojewódzkich poodsyłane, nie mogąc być w tym czasie na rzecz tychże miast korzystnie obrócone, bez żadnego użytku zostają,—na wniosek Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowimy:

Статья 1.

Суммы, сбереженныя въ кассахъ казенныхъ городовъ, и не могущія быть нынѣ же обращены на мѣстныя потребности, могутъ быть отдаваемы въ заемъ, за уплатою процента по 5% въ годъ и съ возвратомъ самаго капитала въ теченіе положеннаго числа лѣтъ:

1. казеннымъ городамъ, представляющимъ достаточное обезпеченіе и нуждающимся въ пособіи на вымощеніе улицъ, постройку каменныхъ общественныхъ зданій и на другіе внутренніе порядки;

2. частнымъ владѣльцамъ въ городахъ, либо же въ окрестностяхъ оныхъ, на постройку домовъ, усадебъ либо фабрикъ;

3. въ случаѣ невозможности распредѣленія суммъ на вышеуказанныя цѣли, могутъ быть отдаваемы въ заемъ частнымъ владѣльцамъ, по представленіи ими надежнаго ипотечнаго обезпеченія, на процентъ 5%, но только на одинъ годъ.

Статья 2.

На Правительственную Коммисію Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи возлагается составленіе подробной инструкціи относительно порядка обезпеченія городскихъ суммъ, предназначенныхъ на выдачу ссудъ, уплаты слѣдующихъ съ нихъ процентовъ и постепеннаго возврата капитала, а равно наблюденіе за исполненіемъ сего.

Приведеніе въ исполненіе настоящаго постановленія поручаемъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 7 Мая 1821 года.

(подписано) *Заіончекъ.*

Artykuł 1.

Summy po kassach miejskich narodowych oszczędzone, a niedające się zaraz użyć na miejscowe potrzeby, mogą być wypożyczane za opłatą rocznego procentu po 5%, tudzież zwrotem kapitałów w pewnym lat przeciągu:

1. miastom narodowym, mającym pewną rękojmię, a zasiłku potrzebującym, na brukowanie ulic, murowanie budynków publicznych i inne porządki wewnętrzne;

2. właścicielom szczególnym w miastach, lub ich okolicach, murować domy na osady lub fabryki;

3. w niedostatku lokacyi na powyższe cele, mogą być pożyczane właścicielom prywatnym na pewną hypotekę i na 5%, lecz tylko na rok jeden.

Artykuł 2.

Szczególne Instrukcye, tyczące się zabezpieczenia mających się wypożyczać funduszów kass miejskich, tudzież opłaty od nich procentów i zwrotu stopniowego kapitałów, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi przepisze i skutku dopilnuje.

Wykonanie niniejszego postanowienia, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 7 Maja 1821 r.

(podpisano) *Zajączek.*

№ 2.

Постановленіе о томъ, что залоги и денежные вклады разныхъ управленій должны быть вносимы въ Банкъ.

(17 (29) Января 1828 года.)

Выписка изъ Высочайшаго указа объ учрежденіи Польскаго Банка.

Статья 31.

Залоги и денежные вклады: судебные, административные, Земскаго Кредитнаго Общества и другіе казенные, находящіеся въ кассахъ разныхъ управленій или у отдѣльныхъ чиновниковъ, Регентовъ, Нотаріусовъ, судебныхъ Приставовъ, Кураторовъ, однимъ словомъ—вездѣ, гдѣ, согласно прежнимъ постановленіямъ, могли таковые находиться, и кои превышаютъ 200 злотыхъ, а также капиталы духовные и институтскіе, непомѣщенные или взыскиваемые впослѣдствіи, капиталы Страховаго отъ огня Общества, Эмеритальныхъ Обществъ, складки и капиталы служащихъ по почтовому и горному вѣдомствамъ и всѣ прочіе тому подобные капиталы имѣютъ быть внесены въ Банкъ и присоединены, соотвѣтственно ихъ назначенію, къ вкладамъ, для трансферта или для приращенія процентами, и впредь имѣютъ быть помѣщаемы не въ другомъ мѣстѣ, но только въ Банкѣ.

№ 2.

Depozyta, kaucye i wszelkie fundusze instytutowe, w Banku Polskim mają być lokowane.

(d. 17 (29) Stycznia 1828 roku).

Wyciąg z Najwyższego Ukazu o ustanowieniu Banku Polskiego.

Artykuł 31.

Kaucye i depozyta pieniężne sądowe, administracyjne, Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego i inne urzędowe, czyli to w kassach Magistratur, lub u pojedynczych urzędników, Regentów, Notaryuszów, Komorników, Kuratorów, słowem gdziekolwiekbądź z mocy dotychczasowych przepisów znajdować się mogące, a przewyższające złp. 200, niemniéj téż fundusze duchowne i instytutowe, nieulokowane, lub później mogące być ściągnionemi, fundusze Towarzystwa Ogniowego, Stowarzyszeń emerytalnych, składki i fundusze officyalistów pocztowych, górniczych i wszelkie inne tego rodzaju, wniesione być powinny do Banku, a to stosownie do ich natury, do depozytu, dla przekazów lub na procent, i odtąd nie gdzieindziéj tylko w Banku lokowane być mają.

№3.

Предписаніе о томъ, что городскіе капиталы, помѣщенные на ипотекахъ и въ Варшавскомъ Ломбардѣ, по мѣрѣ возврата оныхъ, а также залоги городскихъ чиновниковъ, должны быть вносимы въ Банкъ.

(28 Февраля 1829 года.)

Всѣмъ Воеводскимъ Коммисіямъ.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи.

Въ исполненіе Высочайшаго указа 29 Января 1828 года, а именно на основаніи 31-й статьи онаго, предписываетъ Воеводской Коммисіи, дабы городскіе капиталы, помѣщенные на ипотекахъ частныхъ имѣній, или въ Варшавскомъ Ломбардѣ, либо же розданные въ ссуду на потребности другихъ городскихъ кассъ, по мѣрѣ возврата таковыхъ, были передаваемы ею на храненіе въ Польскій Банкъ, съ донесеніемъ о томъ Правительственной Коммисіи.

Сверхъ того, поелику при перемѣнѣ Президентовъ, Бургомистровъ и городскихъ Кассировъ, новоопредѣленный обязанъ вышедшему изъ службы возвратить представленный имъ залогъ, возвратъ же сей не можетъ послѣдовать тотчасъ же, такъ какъ вновь опредѣленный вноситъ залогъ при вступленіи въ должность, выходящему же можетъ быть выданъ залогъ не прежде, какъ по обревизованіи и полученіи квитанціи Высшей Счетной Палаты въ томъ, что отчеты за время его служенія окончательно разсмотрѣны, пока же это не воспослѣдуетъ, залогъ хранит-

№ 3.

Rozporządzenie: aby kapitały miejskie na hipotekach i w lombardzie warszawskim umieszczone, w miarę ich zwracania, tudzież kaucye urzędników miejskich, w Banku lokowane były.

(d. 28 Lutego 1829 r.)

do
wszystkich Kommissyj Wojewódzkich.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi.

W wykonaniu Dekretu Najjaśniejszego Pana z dnia 29 Stycznia 1828 mianowicie art. 31 poleca Kommissyi Wojewódzkiéj, ażeby kapitały miejskie, ulokowane, już to na hipotece dóbr prywatnych, w lombardzie warszawskim, lub pożyczone na potrzeby innych kass miejskich, w miarę jak zwracane będą, w Banku Polskim lokowała i o tém zaraz Kommissyi Rządowéj donosiła.

Niemniéj, gdy przy zmianie Prezydentów, Burmistrzów i Kassyerów miejskich, nowomianowany wyszłemu ze służby, zwrócić stawioną kaucyę jest obowiązany, zwrot zaś ten zaraz następować nie może, gdyż nowomianowany zaraz przy instalacyi kaucyę składa, ta zaś nie może być wychodzącemu wydaną, dopóki ten zakwitowania z Izby Obrachunkowéj z złożyć się winnych rachunków nie uzyszcze, i przez ten czas leży nieużytecznie w kassie w depozycie; te przeto kaucye Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policyi poleca Kommis-

ся въ кассѣ безъ всякой пользы; то посему Правительственная Коммисія Внутреннихъ Дѣлъ и Полиціи предписываетъ Воеводской Коммисіи: не оставлять у себя означенныхъ залоговъ на сохраненіи, но, по сношенію съ Польскимъ Банкомъ, внести таковые въ оный безотлагательно, для перевода, и о количествѣ помѣщенныхъ такимъ образомъ залоговъ донести Правительственной Коммисіи въ теченіе шести недѣль.

Варшава, 28 Февраля 1829 года.

Министръ Предсѣдательствующій,
(подписано) *Ѳ. Мостовскій.*
N. $^{80}/_{284}$.

№ 4.

Утвержденіе правилъ о выдачѣ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ.

(24 Октября (5 Ноября) 1844 года).

По указу Его Величества
НИКОЛАЯ I,
Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч. и проч. и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Признавая нужнымъ ввести единообразныя и постоянныя правила для выдачи, обезпеченія, взысканія и контролированія денежныхъ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ, Совѣтъ Управле-

syi Wojewódzkiéj, miasto trzymać je w depozycie, aby do Banku, po zniesieniu się z tymże, na przekaz natychmiast wniosła, i o ilości tym sposobem ulokowanych kaucyów raport za sześć tygodni Kommissyi Rządowéj złożyła.

Warszawa, dnia 28 Lutego 1829 roku.

Minister Prezydujący,
(podpisano) *T. Mostowski.*
Nr. $^{80}/_{284}$.

№ 4.

Zatwierdzenie przepisów o udzielaniu pożyczek z funszów miejskich.

(d. 24 Października (5 Listopada) 1844 r.).

W Imieniu Najjaśniejszego
MIKOŁAJA I,
Cesarza Wszech Rossyi Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W celu zaprowadzenia jednostajnych i stałych prawideł, podług których pożyczki z funduszów miejskich, mają być udzielane, zabezpieczane, ściągane i kontrollowane, na uczynio-

нія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Статья 1.

Составленныя Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ и у сего прилагаемыя „Правила о выдачѣ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ" симъ утверждаются.

Статья 2.

Всякія измѣненія и дополненія сихъ правилъ, какія впредь оказались бы нужными, могутъ быть вводимы не иначе, какъ по особымъ каждый разъ разрѣшеніямъ Совѣта Управленія Царства.

Статья 3.

Существовавшія доселѣ правила о ссудахъ изъ городскихъ капиталовъ, поколику онѣ не были бы сообразны съ правилами, нынѣ утвержденными, отмѣняются.

Статья 4.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое вмѣстѣ съ утвержденными правилами должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, въ засѣданіи Совѣта Управленія, 24 Октября (5 Ноября) 1844 года.

Намѣстникъ, Генералъ Фельдмаршалъ
(подписано) *Князь Варшавскій.*

ny w téj mierze przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych wniosek, postanowiła i stanowi:

Artykuł 1.

Zatwierdza niniejszém ułożone przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, a tu załączające się „Przepisy o udzielaniu pożyczek z funduszów miejskich."

Artykuł 2.

Wszelkie zmiany i uzupełnienia do tychże przepisów, jakie w przyszłości uznanemi będą za potrzebne, nie inaczéj, jak tylko za szczególnemi wyrzeczeniami Rady Administracyjnéj Królestwa następować mają.

Artykuł 3.

Dotychczasowe przepisy o pożyczkach z funduszów miejskich, o ileby z przepisami teraz zatwierdzonemi nie były zgodne, uchylają się.

Artykuł 4.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które łącznie z przepisami zatwierdzonemi, w Dzienniku praw zamieszczone być ma, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych poleca się.

Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, dnia 24 Października (5 Listopada) 1844 roku.

Namiestnik, Generał-Feldmarszałek,
(podpisano) *Książe Warszawski.*

Приложеніе къ N. 4.

ПРАВИЛА
о выдачѣ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ.

(24 Октября (5 Ноября) 1844 года.)

ГЛАВА I.

Общія Правила.

Статья 1.

Городскіе капиталы, вносимые въ Банкъ Царства Польскаго на процентное приращеніе, изъ коихъ отнынѣ могутъ быть выдаваемы ссуды, суть слѣдующіе:

1. денежные залоги Президентовъ и Бургомистровъ городовъ, равно Казначеевъ и Контролеровъ городскихъ кассъ;

2. принадлежащія городскимъ кассамъ суммы, остающіяся за удовлетвореніемъ текущихъ расходовъ.

Статья 2.

Ссуды изъ капиталовъ, показанныхъ въ предыдущей статьѣ, имѣютъ быть выдаваемы, какъ казеннымъ, такъ и частнымъ городамъ, но токмо на предметы ниже означенные и съ соблюденіемъ слѣдующаго порядка въ первенствѣ однихъ предъ другими надобностей.

А. На возведеніе новыхъ или перестройку старыхъ домовъ въ городахъ Царства, кромѣ Варшавы, и на другія надобности, имѣющія цѣлью благоустройство городовъ.

1. Городскимъ кассамъ на возведеніе домовъ и на разныя надобности, преимущественно же на предпріятія, относящіяся

Anneks do Nru 4.

PRZEPISY
o udzielaniu pożyczek z funduszów miejskich.

(d. 24 Października (5 Listopada) 1844 r.)

TYTUŁ I.

Przepisy ogólne.

Artykuł 1.

Fundusze miejskie, w Banku Polskim na procent umieszczone, a z których odtąd pożyczki udzielane być mogą, są następujące:

1 kaucye Prezydentów, Burmistrzów, Kassyerów i Kontrollerów miejskich;

2 remanenta kass miejskich, zbywające od bieżących wydatków.

Artykuł 2.

Pożyczki z funduszów, artykułem poprzedzającym wskazanych, udzielać się mają miastom, tak rządowym, jakoteż prywatnym, lecz tylko na przedmioty poniżéj wymieniające się i w porządku co do pierwszeństwa jak następuje:

A. Na budowę lub restauracyę domów w miastach, z wyłączeniem Warszawy i na inne potrzeby melioracyjne miast.

1. Kassom miejskim na budowę domów i na różne potrzeby, szczególniéj zaś na przedsięwzięcia do ulepszenia stanu

къ улучшенію состоянія городовъ, по усмотрѣнію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

2. Погорѣвшимъ обывателямъ, предпринимающимъ постройку жилыхъ лицевыхъ домовъ, какъ каменныхъ, такъ и деревянныхъ.

3. Каждому, кто обяжется строить такіе же самые домы.

4. На окончаніе каменныхъ жилыхъ лицевыхъ домовъ, начатыхъ безъ пособія.

5. Тѣмъ, которые на каменномъ жиломъ лицевомъ домѣ, пожелаютъ надстроить одинъ или два этажа.

6. Тѣмъ, которые пожелаютъ необитаемый лицевой домъ передѣлать на жилый.

В. На простое ипотечное обезпеченіе.

Владѣльцамъ каменныхъ, жилыхъ лицевыхъ домовъ, но только въ г. Варшавѣ и въ губернскихъ городахъ, и въ такомъ единственно случаѣ, если не вся еще сумма будетъ роздана тѣмъ, коимъ предыдущими статьями предоставляется преимущественное, по очереди каждаго, право на полученіе ссуды.

Статья 3.

Ссуды евреямъ могутъ быть выдаваемы въ тѣхъ только городахъ, гдѣ они могутъ имѣть постоянное жительство и пріобрѣтать недвижимости въ свою собственность.

Статья 4.

Не можетъ быть выдаваемо ссудъ:

1. на постройку или перестройку флигелей, хотя жилыхъ, но соединяющихся со двора съ лицевымъ домомъ;

2. на постройку хозяйственныхъ всякаго названія строеній, надворныхъ или гдѣ бы ни было;

miast zmierzające, podług uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

2. Pogorzelcom, chcącym stawiać domy mieszkalne frontowe, tak murowane, jak i drewniane.

3. Na budowanie takichże samych domów każdemu, kto się do tego zobowiąże.

4. Na dokończenie domów murowanych mieszkalnych, frontowych, rozpoczętych w budowie bez zasiłku.

5. Tym, którzy na domu murowanym frontowym mieszkalnym dobudować pragną jedno lub dwa piętra.

6. Tym, którzy dom frontowy opustoszały przerobić chcą na mieszkalny.

B. Na prostą lokacyę hipoteczną.

Właścicielom domów całkowicie murowanych frontowych i mieszkalnych, lecz tylko w mieście Warszawie i w miastach gubernialnych, i w takim jedynie przypadku, jeżeli fundusze nie będą w zupełności rozebrane przez tych, którym ustępy poprzedzające zapewniły kolejne pierwszeństwo.

Artykuł 3.

Pożyczki starozakonnym dawane być mogą do tych tylko miast, w których im wolno stale zamieszkiwać i nabywać własności nieruchome.

Artykuł 4.

Nie powinny być pożyczki udzielane:

1. na budowę lub restauracyę oficyn, chociaż mieszkalnych, lecz od podwórza z domem frontowym łączących się;

2. na postawienie budowli gospodarskich wszelkiego nazwania, po podwórzach, lub gdziekolwiekbądź;

3. на возведеніе или отстройку нежилыхъ всякаго рода строеній, какъ фабричныхъ, такъ равно имѣющихъ другое какое либо назначеніе;

4. на ипотеку земскихъ имѣній, безусловно.

Статья 5.

Для соблюденія при назначеніи ссудъ очереднаго порядка первенства, опредѣленнаго 2-ю статьею, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ будетъ вести контроль, съ означеніемъ въ особыхъ графахъ:

1. текущаго номера;
2. дня полученія представленія;
3. номера главной регистратуры и журнала Отдѣленія своего;
4. числа и номера самаго представленія;
5. отъ кого получено представленіе;
6. для кого испрашивается ссуда;
7. на какой предметъ;
8. количества просимой ссуды;
9. дня назначенія ссуды;
10. суммы сего пособія.

Статья 6.

Ни въ какомъ случаѣ весь вспомогательный капиталъ городовъ не можетъ и не долженъ быть раздаваемъ въ займы. Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ надлежитъ ежегодно опредѣлять резервную сумму, какая всегда должна оставаться въ Банкѣ на возвращеніе залоговъ городскимъ чиновникамъ, увольняемымъ отъ службы, равно на возвращеніе остатковъ тѣмъ городскимъ кассамъ, которыя будутъ нуждаться въ оныхъ для удовлетворенія мѣстныхъ потребностей, а также на уплату процентовъ.

3. na postawienie lub restauracyę wszelkiego rodzaju budowli niemieszkalnych, bądź fabrycznych, bądź inne przeznaczenie mających;

4. na hipotekę dóbr ziemskich bezwarunkowo.

Artykuł 5.

Dla zachowania, przy udzielaniu pożyczek, kolei pierwszeństwa, artykułem 2 przepisanego, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych utrzymywać będzie kontrollę z rubrykami:

1. numer bieżący;
2. dzień odebrania przedstawienia;
3. numer Dziennika głównego i wydziałowego Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych;
4. dzień i numer samego przedstawienia;
5. Władza przedstawiająca;
6. dla kogo pożyczka projektowana;
7. na jaki przedmiot;
8. wysokość pożyczki żądanéj;
9. dzień przyznania pożyczki;
10. summa przyznania.

Artykuł 6.

W żadnym przypadku całkowity fundusz ogólny pożyczkowy miast nie może i niepowinien być rozpożyczany. Do Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych należy oznaczać corocznie wysokość summy zapasowéj, jaka zawsze znajdować się ma w Banku Polskim na zwrot kaucyj urzędnikom miejskim, ze służby wychodzącym, i na zwrot remanentów tym kassom miejskim, które użycia własnych zasobów na miejscowe wydatki zapotrzebują, tudzież na opłatę procentów.

Статья 7.

Срокъ для возвращенія выдаваемыхъ городскимъ кассамъ ссудъ, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ можетъ опредѣлять, по мѣрѣ доходовъ кассы, получающей ссуду, и по своему усмотрѣнію.

Ссуды на возведеніе или перестройку домовъ, имѣютъ быть производимы отнынѣ на 22 года, и на такомъ основаніи, какъ постановляется ниже, въ 39-й статьѣ.

Ссуды подъ залогъ домовъ въ городахъ, будутъ выдаваемы на 20 лѣтъ, сообразно правиламъ, изложеннымъ въ 49-й статьѣ.

Статья 8.

Процентовъ отъ ссудъ, выдаваемыхъ, какъ городскимъ кассамъ, такъ равно на возведеніе и постройку домовъ въ городахъ, назначается по четыре на сто, а отъ ссудъ подъ залогъ домовъ — по пяти на сто въ годъ.

Статья 9.

Право назначенія ссудъ изъ капитала, въ 1-й статьѣ показаннаго, предоставляется токмо Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, которая и будетъ уполномочивать Банкъ Царства на выдачу оныхъ указаннымъ ею лицамъ.

Банкъ долженъ выплачивать ссуды посредствомъ Губернскаго Правленія, которое о каждомъ назначеніи ссуды будетъ извѣщаемо Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, вмѣстѣ съ наставленіемъ, какъ надлежитъ записать отпускаемую сумму по книгамъ Губернскаго Казначейства, а ссуды городскимъ кассамъ — по книгамъ сихъ послѣднихъ.

Artykuł 7.

Termin do zwrotu zaliczanych kassom miejskim pożyczek, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, w miarę zamożności funduszów kassy pożyczkę biorącéj, i stosownie do uznania swego, oznaczać jest mocną.

Pożyczki na budowę lub restauracyę domów, udzielane być mają odtąd na lat 22, podług zasad w artykule 39 poniżéj wskazanych.

Pożyczki na hipotekę domów w miastach, dawane będą na lat 20, podług prawideł w artykule 49 wyłożonych.

Artykuł 8.

Od pożyczek udzielać się mających, tak kassom miejskim, jako téż na budowę i restauracyę domów po miastach, płacić się ma procent roczny po cztery od sta; od pożyczek zaś na hipotekę domów, procent po pięć od sta.

Artykuł 9.

Sama tylko Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych mocną będzie przyznawać pożyczki z funduszu artykułem 1 oznaczonego i upoważniać Bank Polski do zaliczenia summ osobom, przez siebie wskazanym.

Bank Polski uskuteczniać ma wypłaty, za pośrednictwem kass głównych Gubernialnych, lecz dopiero na wezwanie Rządów Gubernialnych właściwych, które o każdéj przyznanéj pożyczce otrzymywać powinny od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych zawiadomienia, z informacyą, jak zapisywać należy summy pożyczkowe w księgach kassy głównéj gubernialnéj, oraz w księgach kass miejskich, co do pożyczek tymże kassom przyznawanych.

ГЛАВА II.

Объ условіяхъ для выдачи ссудъ городскимъ кассамъ.

Статья 10.

Опредѣленіе, въ какомъ количествѣ и на какой именно изъ предметовъ, означенныхъ въ 1-мъ пунктѣ 2-й статьи, можетъ быть выдана ссуда, зависитъ отъ Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статья 11.

Для назначенія Правительственною Коммисіею ссуды городской кассѣ, Губернское Правленіе обязано:

1. представить совѣщательный протоколъ, подписанный всѣми членами Городоваго Магистрата и удостовѣряющій въ необходимости займа;
2. показать состояніе суммъ той же кассы;
3. означить нужную сумму займа и срокъ возврата оной, болѣе или менѣе продолжительный, смотря по средствамъ города;
4. составить росписаніе срочныхъ платежей въ возвратъ той ссуды и исчисленіе причитающихся отъ нихъ процентовъ;
5. приложить къ представленію планы топографическій и постройки, вѣдомость о справочныхъ цѣнахъ на строительные матеріалы, смѣты и тому подобные документы, если ссуда требуется на возведеніе общественнаго строенія, на устройство мостовой, мостовъ, насосовъ и на другіе подобные предметы для городскаго благоустройства.

Статья 12.

Отъ городской кассы, получающей ссуду, не требуется ипотечнаго обезпеченія оной, но обезпечивается та ссуда на всѣхъ источникахъ доходовъ, какіе та касса имѣетъ или можетъ имѣть.

TYTUŁ II.

O warunkach, pod jakiemi pożyczki udzielane być mogą dla kass miejskich.

Artykuł 10.

Oznaczenie wysokości pożyczki dla kassy miejskiéj i na przedmioty, w artykule 2, ustępie 1 wymienione, zależyć ma od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

Artykuł 11.

Żeby pożyczka przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych przyznaną być mogła kassie miejskiéj, Rząd Gubernialny powinien:

1. złożyć protokół naradczy, przez cały skład Magistratu podpisany, a usprawiedliwiający nieuchronną potrzebę zaciągnięcia długu;
2. wykazać stan funduszów téjże kassy;
3. oznaczyć wysokość kapitału i zaprojektować termin do zwrotu, krótszy lub dłuższy, względnie do zamożności funduszów;
4. sporządzić rozkład pożyczki na raty i obliczyć od nich procenta;
5. załączyć do raportu plany sytuacyjny i konstrukcyjny, wykaz cen materyałów budowlanych, anszlagi i t. p. dowody, jeśli pożyczka żądaną będzie na wzniesienie budowli gminnéj, bruki, mosty, pompy i tym podobne przedmioty melioracyjne.

Artykuł 12.

Kassa miejska biorąca pożyczkę, wolną jest od dawania bezpieczeństwa hipotecznego dla téjże pożyczki, jednakże bezpieczeństwo to zapewnia się na wszystkich źródłach dochodów, jakie pomieniona kassa posiada, lub posiadać może.

Статья 13.

На срочные платежи въ возвратъ ссуды, съ добавленіемъ и процентовъ, должна быть вносима въ годовую смѣту городской кассы соотвѣтственная сумма изъ ея доходовъ.

Статья 14.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ будетъ ассигновать выплату назначенной ссуды, въ одинъ разъ или частями, смотря по надобности, и порядкомъ, указаннымъ въ 9-й статьѣ, подъ росписку Президента или Бургомистра города, а также городскаго Казначея и, гдѣ есть, Контролера, посвидѣтельствованную: въ губернскихъ городахъ—Гражданскимъ Губернаторомъ, а въ прочихъ—Уѣзднымъ Начальникамъ.

ГЛАВА III.

Объ условіяхъ для выдачи ссудъ на возведеніе или перестройку домовъ въ городахъ.

ОТДѢЛЕНІЕ I.

Общія правила.

Статья 15.

Ссуды, дозволяемыя 2, 3, 4, 5 и 6-мъ пунктами 2-ой статьи, на постройку новыхъ или перестройку старыхъ домовъ въ городахъ, могутъ быть выдаваемы до слѣдующихъ суммъ:

a) на каменные дома: въ количествѣ не больше третьей части суммы, исчисленной по утвержденной Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ смѣтѣ на постройку или перестройку дома; во всякомъ же случаѣ, на одинъ домъ не можетъ быть дано въ ссуду:

Artykuł 13.

Na opłacenie procentów i rat pożyczkowych, zamieszczone być mają odpowiednie summy w etacie właściwéj kassy miejskiéj i z dochodów téjże kassy.

Artykuł 14.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych wypłatę przyznanéj pożyczki zarządzać będzie jednorazowo lub ratami, stosownie do potrzeby i w sposobie, artykułem 9 wskazanym, za kwitem Prezydenta lub Burmistrza, oraz Kassyera miejskiego i Kontrollera, gdzie takowy jest ustanowiony, poświadczonym przez Gubernatora Cywilnego właściwéj gubernii, co do miast gubernialnych, a co do innych miast, przez Naczelnika Powiatu.

TYTUŁ III.

O warunkach, pod jakiemi udzielać się mają pożyczki na budowę lub restauracyę domów po miastach.

ODDZIAŁ I.

Zasady ogólne.

Artykuł 15.

Pożyczka zapewniająca się ustępami 2, 3, 4 i 6, artykułu 2, na budowę nowych, lub restauracyę starych domów po miastach, nie może być udzielana jak tylko:

a) co do domów murowanych: w jednéj trzeciéj części kosztów budowy i restauracyi, anszlagiem przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych zatwierdzonym obliczonych; w każdym zaś razie pożyczka ta nie powinna przenosić na jeden taki dom:

1. въ губернскомъ городѣ — болѣе 5,000 руб. сер.;
2. въ городахъ II-го разряда, имѣющихъ народонаселенія свыше 6,000 душъ, равно въ городахъ, возведенныхъ на степень губернскихъ,— болѣе 4,000 руб. сер.;
3. въ городахъ III-го разряда, заключающихъ народонаселенія отъ 3,000 до 6,000 душъ, равно въ уѣздныхъ городахъ,— болѣе 2,500 руб. сер.;
4. въ городахъ IV-го разряда, имѣющихъ народонаселенія отъ 1,000 до 3,000 душъ, — болѣе 1,500 руб. сер.;
5. въ городахъ V-го разряда, заключающихъ менѣе 1,000 душъ народонаселенія, ссуда не можетъ превышать 1,000 руб. сер.;

b) на деревянные дома: не можетъ быть выдаваемо болѣе четвертой части смѣтной суммы, къ какому бы разряду ни принадлежалъ городъ, гдѣ строится домъ.

Статья 16.

Ссуды, превосходящія сумму, означенную предыдущею статьею, ни подъ какимъ предлогомъ не должны быть выдаваемы, но можетъ Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ уменьшить ихъ, въ особенныхъ случаяхъ, по мѣстнымъ обстоятельствамъ и по степени благонадежности обезпеченія ссуды.

Статья 17.

Ссуды должны быть назначаемы круглыми суммами, для облегченія, какъ распредѣленія оныхъ на срочныя выплаты, такъ и исчисленія отъ нихъ процентовъ.

Статья 18.

Ссуды, назначаемыя на возведеніе или перестройку домовъ въ городахъ, должны быть признаваемы не иначе, какъ токмо пособіемъ со стороны Правительства, а посему желающій вос-

1. w miastach gubernialnych, rubli sr. 5,000;
2. w miastach II rzędu, mających ludności więcéj nad 6,000 dusz, tudzież w miastach do rzędu gubernialnych wyniesionych, rubli sr. 4000;
3. w miastach III rzędu, liczących od 3,000 do 6,000 dusz, oraz w miastach powiatowych, rub. sr. 2,500;
4. w miastach IV rzędu, mających od 1,000 do 3,000 ludności, rub. sr. 1500;
5. w miastach V rzędu, liczących mniéj jak 1,000 dusz ludności, rubli sr. 1,000;

b) co do domów drewnianych, w jednéj czwartéj części summy anszlagowéj, bez względu w jakiegokolwiekbądź rzędu mieście dom ma być stawiany.

Artykuł 16.

W żadnym przypadku nie powinna być przyznawana pożyczka wyższa nad stopę, artykułem poprzedzającym oznaczoną; wolno będzie wszakże Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych stopę tę w szczególnych zdarzeniach zniżyć, gdy to ze względu na miejscowość i na bezpieczeństwo wypożyczającego się kapitału właściwém uzna.

Artykuł 17.

Pożyczki przyznawane być mają w summach okrągłych, tak dla ułatwienia rozkładu tychże na raty, jak niemniéj obliczania od nich procentów.

Artykuł 18.

Pożyczki zapewniające się na budowę lub restauracyę domów po miastach, nie powinny być inaczéj uważane, jak tylko za pomoc ze strony Rządu; dla tego więc pragnący otrzymać

пользоваться таковымъ вспоможеніемъ, обязанъ удостовѣрить свидѣтельствомъ мѣстнаго городоваго Магистрата, подтвержденнымъ въ дѣйствительности Уѣзднымъ Начальникомъ: что имѣетъ достаточныя собственныя средства начать постройку; что домъ, который онъ намѣренъ возвести или перестроить, будетъ расположенъ на выгодномъ мѣстѣ и обезпечиваетъ соотвѣтственный доходъ на уплату ссуды; что недвижимость, на которой имѣетъ быть возведенъ или перестроенъ домъ, стоитъ приблизительно столько-то, а предпринимающій постройку дома деревяннаго обязанъ такимъ же свидѣтельствомъ доказать, что мѣсто, на коемъ имѣетъ быть построенъ тотъ домъ, есть неоспоримая его собственность и не обременено никакими долгами.

Статья 19.

На окончаніе каменныхъ домовъ, постройка коихъ начата по планамъ и смѣтамъ, не утвержденнымъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, ссуды въ такомъ случаѣ могутъ быть выдаваемы, если хозяинъ оныхъ обяжется передѣлать строеніе (буде окажется въ томъ надобность), согласно плану, какой будетъ утвержденъ Правительственною Коммисіею.

Статья 20.

Заемщикъ обязанъ при производствѣ работъ сообразоваться въ точности съ утвержденными Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ планомъ и смѣтою, равно съ правилами строительной полиціи и регуляціоннымъ планомъ города, подъ опасеніемъ взысканія съ него обратно ссуды и понужденія его къ передѣлкѣ строенія собственнымъ иждивеніемъ.

Статья 21.

Никто назначенной ему ссуды не въ правѣ переуступать, подъ какимъ бы ни было предлогомъ, другому лицу, безъ вѣ-

takową pomoc, obowiązany jest udowodnić świadectwem Magistratu właściwego miasta, gdzie budować zamierza, stwierdzonėm za rzetelność przez Naczelnika Powiatu: że posiada dostateczne własne zasoby, do rozpoczęcia zamierzonéj budowy; że dom, który pragnie wymurować lub wyrestaurować, stać będzie w korzystném miejscu i zapewni odpowiedni na spłacenie pożyczki dochód, że wartość possessyi, na któréj budowla projektująca się ma być wzniesiona, lub wyrestaurowana, wynosi obecnie w przybliżonym sposobie summę N. — Co do domów zaś drewnianych: że plac, na którym budowla ma być uskutecznioną, jest niezaprzeczoną własnością budującego się i żadnemi długami nieobciążoną.

Artykuł 19.

Na dokończenie domów murowanych, których budowa rozpoczęła się, podług planów i anszlagów, przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych nie potwierdzonych, wtenczas tylko pożyczki udzielone być mogą, jeżeli osoba interesowana zobowiąże się przerobić (gdy tego zachodzić będzie potrzeba) budowlę, podług planu, jaki taż Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych zatwierdzi.

Artykuł 20.

Otrzymujący pożyczkę winien jest, przy wykonaniu robót zastosować się ściśle do zatwierdzonego przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych planu i anszlagu, tudzież do przepisów policyi budowniczéj i planu regulacyjnego miasta, a to pod rygorem zwrotu pożyczki i przerobienia budowli własnym kosztem.

Artykuł 21.

Nikt przyznanéj sobie pożyczki nie jest mocen odstępować, pod jakimkolwiekbądź pozorem, komu innemu, bez wie-

дома и дозволенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а Нотаріусы не должны принимать къ явкѣ актовъ подобной уступки, подъ опасеніемъ недѣйствительности оныхъ.

ОТДѢЛЕНІЕ II.

Объ обезпеченіи ссудъ.

Статья 22.

Тотъ, кому будетъ назначена ссуда, обязанъ, прежде полученія оной, обезпечить ее временно по ипотекѣ:

или на первой половинѣ дѣйствительной стоимости земскаго имѣнія;

или на ипотечной суммѣ, записанной на первой половинѣ дѣйствительной стоимости имѣнія;

или на первой половинѣ дѣйствительной стоимости каменнаго жилаго дома въ городѣ;

или же, наконецъ, на первой четверти стоимости деревяннаго дома, принятой Страховымъ Управленіемъ.

Таковое обезпеченіе должно оставаться до того времени, пока не будетъ перенесено, съ соблюденіемъ опредѣляемыхъ въ 26-й статьѣ правилъ, на нововозведенный или перестроенный домъ.

Статья 23.

Дѣйствительная стоимость имѣнія должна быть или опредѣлена судебною оцѣнкою, или же исчислена изъ подати офяры.

Статья 24.

При допущеніи обезпеченія на жиломъ домѣ въ городѣ, надлежитъ обращать особенное вниманіе на стоимость сего дома, принятую Страховымъ Управленіемъ, равно на чистый доходъ, какой тотъ же домъ приноситъ или впредь можетъ при-

dzy i zezwolenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, a Rejenci aktów odstąpienia, pod ich nieważnością, spisywać nie mają.

ODDZIAŁ II.

O zabezpieczeniu pożyczek.

Artykuł 22.

Ten, komu pożyczka będzie przyznaną, obowiązany jest przed podniesieniem onéj, zabezpieczyć ją tymczasowo hipotecznie:

albo na pierwszéj połowie rzeczywistéj wartości dóbr ziemskich;

albo na summie hipotecznéj, mieszczącéj się na pierwszéj połowie rzeczywistéj wartości tychże dóbr;

albo na pierwszéj połowie rzeczywistéj wartości domu całkowicie murowanego i mieszkalnego w mieście;

albo nakoniec, na pierwszéj jednéj czwartéj części wartości domu drewnianego, przez Dyrekcyę Ubezpieczeń przyjętéj.

Tymczasowe to bezpieczeństwo wystawioném być powinno na tak długi przeciąg czasu, dopóki na dom nowo wybudowany lub wyrestaurowany, przeniesioném nie zostanie, przy zachowaniu prawideł, w artykule 26 wskazanych.

Artykuł 23.

Rzeczywista wartość dóbr wykazana być powinna, albo przez taksę sądową, lub też obliczona z podatku ofiary.

Artykuł 24.

Przyjmując zabezpieczenie na domu mieszkalnym w mieście, należy szczególny mieć wzgląd na wartość tego domu, przez Dyrekcyę Ubezpieczeń przyjętą, oraz na dochód czysty, jaki tenże dom przynosi lub przynosić w przyszłości może, po

носить, за исключеніемъ, какъ податей и другихъ поземельныхъ повинностей, такъ и процентовъ отъ ипотечныхъ обязательствъ.

Для сего не только Магистратъ въ полномъ своемъ составѣ, но и Уѣздный Начальникъ, подъ отвѣтственностію, должны представлять Губернскому Правленію вѣрныя свѣдѣнія:

a) какая именно принята страховая оцѣнка;

b) какія именно подати и другія поземельныя повинности, равно проценты отъ ипотечныхъ обязательствъ, лежатъ на домѣ, представляемомъ въ обезпеченіе ссуды;

c) какой чистый доходъ тотъ домъ приноситъ, или впредь можетъ приносить, по мѣстоположенію своему и состоянію.

На сихъ свѣдѣніяхъ, собранныхъ и разсмотрѣнныхъ со всею точностію, Магистратъ или Уѣздный Начальникъ основываютъ и излагаютъ свое заключеніе: будетъ ли ссуда имѣть вполнѣ благонадежное обезпеченіе, или нѣтъ, и почему?

Статья 25.

Заемщикъ или поручитель за него, предлагающій ипотечное обезпеченіе на земскомъ имѣніи, или на недвижимости въ городѣ, долженъ подвергнуться административной экзекуціи.

Статья 26.

Временное обезпеченіе, по совершенномъ окончаніи постройки, должно быть перенесено на нововозведенный или перестроенный, съ помощію займа, домъ, какъ на настоящій предметъ ссуды, но не прежде, какъ въ то время, когда будутъ представлены Губернскому Правленію слѣдующіе документы:

a) ревизіонно-сдаточный протоколъ окончательной постройки дома, произведенной съ соблюденіемъ условій, оговоренныхъ во 2-мъ пунктѣ 32-ой статьи;

strąceniu, tak podatków i innych ciężarów gruntowych, jako też procentów od zobowiązań się hipotecznych.

W tym celu, nietylko Magistrat w całym swoim składzie, ale i Naczelnik Powiatu, pod odpowiedzialnością, Rządowi Gubernialnemu wykazywać będą:

a) jak wysoka jest assekuracya, przez Dyrekcyę Ubezpieczeń przyjęta;

b) jakie w szczególności podatki i innne ciężary gruntowe, tudzież procenta od zobowiązań się hipotecznych dotykają dom, na których rękojmia dla pożyczki ma być zapisaną;

c) jaki dochód czysty przynosi lub w przyszłości przynosić może, z uwagi na miejscowe położenie swoje i stan w jakim się znajduje,

A po rozpoznaniu gruntownêm powyższych okoliczności, opiniować winni: czyli pożyczka mieć będzie zupełne bezpieczeństwo lub nie i dla czego?

Artykuł 25.

Zapisujący bezpieczeństwo hipoteczne na dobrach ziemskich, lub na nieruchomości w mieście za kim innym, poddać się winien egzekucyi administracyjnéj.

Artykuł 26.

Tymczasowe bezpieczeństwo, po zupełnêm wykończeniu budowli, przeniesionêm być ma na dom nowowybudowany lub odrestaurowany z pomocą danego zasiłku, jako na właściwy przedmiot pożyczki, nie pierwéj jednak, dopóki nie będą złożone Rządowi Gubernialnemu następujące dowody:

a) protokół rewizyjno-odbiorczy ukończonego domu, podług zastrzeżeń, w ustępie 2, artykule 32 poczynionionych;

b) свидѣтельство мѣстнаго Магистрата въ томъ, что домъ сей застрахованъ на такую-то сумму;

c) ипотечную вѣдомость, удостовѣряющую, что недвижимость, на коей находится домъ, есть уже по ипотечной книгѣ собственностью заемщика.

Статья 27.

Губернское Правленіе, въ засѣдяніи своемъ и подъ отвѣтственностію присутствующихъ членовъ, обязано:

a) разсматривать законность документовъ въ ипотечномъ обезпеченіи ссудъ;

b) таковые документы окончательно принимать и утверждать, а еслибы не всѣ еще соблюдены были формальности, требуемыя существующими правилами, то требовать исполненія оныхъ;

c) разрѣшать перенесеніе временнаго обезпеченія на новопостроенные или перестроенные, съ помощію данныхъ ссудъ, домы, подъ условіями: чтобы каждая ссуда, какъ простой долгъ, не только на новопостроенномъ или перестроенпомъ домѣ, но и на всей недвижимости, на которой стоитъ домъ, была записана въ IV отдѣленіи ипотечной вѣдомости, извлеченной изъ ипотечной книги, на первомъ мѣстѣ, со всѣми сопряженными съ полученною ссудою обязанностями и условіями, коимъ заемщикъ подчинился въ своей декларации и заемной облигаціи, требуемыхъ 32 и 35-ю статьями;

по исполненіи же сего:

d) могутъ разрѣшать исключеніе изъ ипотечныхъ книгъ временнаго обезпеченія; наконецъ—

e) разрѣшать, дабы изъ книгъ ипотечныхъ исключено было обезпеченіе, представленное на самомъ домѣ, возведенномъ съ помощію ссуды, если должникъ упла-

b) świadectwo Magistratu właściwego miasta, że dom ten zaassekurowany został w Dyrekcyi Ubezpieczeń na rubli sr. NN.
c) wykaz hipoteczny, że possessya, na któréj znajduje się dom, ma już uregulowany tytuł własności na imię biorącego pożyczkę.

Artykuł 27

Rząd Gubernialny na posiedzeniu ogólném i pod odpowiedzialnością Członków obradujących, ma moc:
a) rozpoznawać ważność dowodów, na ubezpieczenie hipoteczne pożyczek składanych;
b) dowody te ostatecznie przyjmować, potwierdzać, a co z przepisów do wykonania jeszcze pozostaje, zarządzać;

c) upoważniać do przeniesienia tymczasowego bezpieczeństwa na domy, z pomocą danych pożyczek wystawione lub wyrestaurowane, pod warunkiem, aby każda pożyczka, jako dług prosty, nietylko na domu nowowystawionym lub wyrestaurowanym, ale też i na całéj possessyi, na któréj ten dom stoi, była zapisaną w Dziale IV wykazu hipotecznego księgi wieczystéj, w pierwszem miejscu, ze wszelkiemi obowiązkami i zastrzeżeniami, do tychże pożyczek przywiązanemi, jakim strony poddały się w deklaracyach i obligacyach pożyczkowych, wymaganych artykułami 32. i 35;
poczém dopiero:
d) upoważniać mogą do wykreślenia z ksiąg wieczystych zabezpieczeń tymczasowych; wreszcie,
e) upoważniać do wykreślenia z ksiąg wieczystych zabezpieczeń danych na samychże domach, z pomocą pożyczki wzniesionych, jeżeli dłużnik, wziętą pożycz-

тилъ оную всю сполна, вмѣстѣ съ процентомъ, и удовлетворилъ всѣмъ принятымъ имъ на себя обязательствамъ.

Статья 28.

Цѣнность новопостроеннаго дома должна быть предъявлена, для внесенія въ ипотеку, въ такой суммѣ, какая опредѣлена ревизіонно-сдаточнымъ протоколомъ того дома, утвержденнымъ Губернскимъ Правленіемъ.

Статья 29.

Дома, коихъ стоимость значительно увеличилась надстройкою этажей или передѣлкою нежилыхъ въ жилые, съ помощію ссудъ, данныхъ сообразно 5 и 6-му пунктамъ 2-й статьи, должны быть, по окончаніи работъ и составленіи сдаточнаго протокола, оцѣнены уѣзднымъ Архитекторомъ, а сумма, опредѣленная таковою оцѣнкою, утвержденною Губернскимъ Правленіемъ, должна быть внесена въ ипотеку, какъ дѣйствительная стоимость дома.

Статья 30.

Всѣ издержки, возникающія изъ дѣлопроизводства въ ипотекѣ или въ канцеляріяхъ Нотаріусовъ, по предмету ссуды, исключительно относятся на счетъ самаго заемщика.

ОТДѢЛЕНІЕ III.

О формальностяхъ для назначенія ссудъ.

Статья 31.

Желающій получить ссуду долженъ представить на утвержденіе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, чрезъ посредство подлежащихъ властей:

kę całkowicie, wraz z procentem spłacił i wszelkim, przyjętym na siebie obowiązkom, zadość uczynił.

Artykuł 28.

Wartość nowowystawionego domu, winna być do hipoteki podaną w takiéj summie, jaką protokół rewizyjno odbiorczy pomienionego domu, przez Rząd Gubernialny potwierdzony, wykaże.

Artykuł 29.

Domy, których wartość znacznie podniosła się przez dobudowanie piąter, lub przerobienie z pustych na mieszkalne, z pomocą udzielonych, w myśl ustępu 5 i 6 artykułu 2 pożyczek, mają być, po ukończeniu robót i po spisaniu protokółu rewizyjno-odbiorczego, oszacowane przez Budowniczego Powiatu, a summa takiém oszacowaniem, przez Rząd Gubernialny potwierdzoném objętą, winna być w hipotece, jako wartość istotna, zapisana.

Artykuł 30.

Wszelkie koszta, wynikające z czynności dopełnionych, bądź to w hipotece, bądź téż w kancellaryach Rejentów z powodu pożyczek, do biorących też pożyczki bezwarunkowo należą.

ODDZIAŁ III.

O formalnościach do przyznawania pożyczek.

Artykuł 31.

Starający się o pożyczkę złoży do potwierdzenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, za pośrednictwem Władz kolejnych:

a) планъ дома, съ топографическимъ планомъ мѣста, на коемъ предлагается постройка онаго;

b) смѣту издержкамъ на постройку дома;

c) вѣдомость о справочныхъ цѣнахъ на строительные матеріалы, засвидѣтельствованную городовымъ Магистратомъ;

d) свидѣтельство, оговоренное въ 18-й статьѣ;

e) сверхъ того, долженъ пояснить, въ какомъ именно количествѣ желаетъ получить ссуду.

Статья 32.

Кромѣ документовъ, упомянутыхъ въ предыдущей статьѣ, проситель долженъ представить еще на гербовой бумагѣ, цѣною $7^1/_2$ коп. сер., подписку о безусловномъ исполненіи слѣдующихъ обязанностей:

1. что при возведеніи или перестройкѣ дома, будетъ сообразоваться въ точности съ утвержденными Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, планомъ и смѣтою, и подвергнетъ всѣ работы осмотру техниковъ, коихъ Начальство признало бы нужнымъ командировать на мѣсто;

2. что въ первомъ году, въ которомъ получитъ ссуду, строеніе покрыто будетъ кровлею, а въ слѣдующемъ году совершенно окончено; что, въ удостовѣреніе сего, обязывается представить сдаточный протоколъ, составленный уѣзднымъ Архитекторомъ, въ присутствіи городоваго Магистрата, съ посвидѣтельствованіемъ: что строеніе совершенно окончено, и что всѣ работы по количеству, качеству и стоимости, произведены исправно и согласно утвержденнымъ Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, смѣтѣ и плану;

3. что временное обезпеченіе, требуемое 22-ю статьею до окончанія дома, представитъ прежде полученія назначенной ссуды; а по окончаніи строенія, обезпеченіе это перенесетъ на но-

a) plan konstrukcyjny domu, z planem sytuacyjnym miejsca, na którem budowla postawioną będzie;
b) anszlag kosztów, na budowę potrzebnych;
c) wykaz cen materyałów budowlanych, przez Magistrat miasta poświadczony;
d) świadectwo, zastrzeżone w artykule 18;
e) oznaczy wysokość pożyczki, jaką zaciągnąćby pragnął.

Artykuł 32.

Oprócz dowodów, w artykule poprzedzającym wymienionych, złożyć ma jeszcze deklaracyę na papierze stemplowym ceny kop. $7^1/_2$, z poddaniem się bezwarunkowém następującym zastrzeżeniom:

1. że w budowie lub restauracyi domu, zastosuje się ściśle do potwierdzonego przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych planu i anszlagu, poddając się rewizyi znawców technicznych, którychby Władze zesłać na miejsce uznały potrzebę;

2. że w pierwszym roku, w którym pożyczkę zaliczoną sobie mieć będzie, budowlę pokryje dachem; w drugim zaś roku takową w zupełności wykończy; że w dowód tego obowiązuje się złożyć protokół odbiorczy, sporządzony przez Budowniczego powiatu, w obecności Magistratu miasta, a poświadczający: że budowla całkowicie wykończoną została, i że wszystkie roboty dokładnie i zgodnie z zatwierdzonym przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych anszlagiem i planem, co do ilości, jakości i wartości, we wszelkich szczegółach były wykonane;

3. że bezpieczeństwo tymczasowe, aż do wykończenia domu przed podniesieniem pożyczki przyznanéj, wystawi w sposobie, jak art. 22 przepisuje, a po ukończeniu budowli bezpieczeństwo to na wybudowany lub wyrestaurowany z pomocą

вопостроенный или перестроенный съ помощію сей ссуды домъ,
равно на всю поссесію, согласно 26-й статьѣ;

4. что процентъ, по четыре со ста, обязывается платить
со дня ассигнованія ссуды Польскимъ Банкомъ;

5. что срочные платежи съ процентами будетъ вносить
исправно и самъ на свой счетъ, въ назначенные 39-ю статьею
сроки, будетъ отсылать прямо въ Польскій Банкъ;

6. что, въ случаѣ отсылки причитающихся по разсчету де-
негъ позже назначеннаго срока, уплатитъ процентъ за время
передержки оныхъ;

7. что, еслибы, не взирая на административную экзеку-
цію, промедлилъ уплатою срочной части болѣе 30 дней, то но-
вопостроенный или перестроенный съ помощію ссуды домъ, вмѣ-
стѣ со всею недвижимостью, на коей тотъ домъ находится,
предоставляетъ отдать въ наймы;

8. что, еслибы въ теченіе двухъ лѣтъ со дня назначе-
нія ему ссуды, не окончилъ постройки дома, или не былъ въ
состояніи окончить онаго, или не вносилъ своевременно сроч-
ныхъ платежей съ процентами, или же дозволялъ себѣ такія
дѣйствія, которыя содѣлывали бы возвратъ ссуды сомнитель-
нымъ и угрожали потерею капитала, то во всѣхъ таковыхъ слу-
чаяхъ предоставляетъ административному Начальству взыскать
весь недоимочный долговой капиталъ съ процентами, не только
съ недвижимости, на коей обезпеченъ заемъ, посредствомъ про-
дажи оной, но и со всего его имущества, какъ движимаго, такъ
и недвижимаго, и со всякой собственности его, какую имѣетъ
или впредь имѣть будетъ;

9. что построеннаго съ помощію ссуды дома, равно всей
недвижимости, на коей тотъ домъ находится, до окончательной
выплаты ссуды, безъ вѣдома и дозволенія Правительственной
Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, не будетъ обреме-
нять никакими долгами или ипотечными обязательствами;

10. что по всѣмъ этимъ обязательствамъ подвергается
безусловно рѣшенію и экзекуціи административнаго начальства,

udzielonego zasiłku dom, oraz na całą tę possessyę, z zastosowaniem się do artykułu 26, przeniesie;

4. że procent po 4% obowiązuje się płacić od daty, pód którą Bank Polski wyassygnuje mu pożyczkę;

5. że raty pożyczkowe z procentami, najregularniéj i własnym kosztem, w terminach artykułem 39 oznaczonych, wprost do Banku Polskiego odsyłać nie zaniedba;

6. że w razie odesłania raty po terminie zakreślonym, opłaci procent za czas przetrzymania tejże;

7. że poddaje się rygorowi wydzierżawienia domu, z pomocą pożyczki wystawionego, lub wyrestaurowanego, wraz z całą possessyą, jeśliby, pomimo egzekucyi zwyczajnéj, do niego zaregulowanéj, w opłacie rat dłużéj nad dni 30 zalegał;

8. że jeśliby w ciągu lat dwóch od daty przyznanéj mu pożyczki nie ukończył domu, albo znajdował się w niemożności wykończenia, lub téż jeśliby w opłacie rat i procentów zalegał, albo dopuszczał się takich czynów, któreby odzyskanie pożyczki w wątpliwość podawały i utratą kapitału groziły, w tych przypadkach wolno będzie Władzy Administracyjnéj ściągnąć na raz jeden pozostały kapitał z procentami i poszukiwać go, nie tylko na possessyi, na któréj pożyczka zabezpieczoną była, przez wystawienie onéj na sprzedaż, ale nadto na wszelkim majątku ruchomym i nieruchomym, oraz wszelkich funduszach jego, jakie posiada, lub w przyszłości posiadać może;

9. że na dom z pomocą pożyczki wystawiony, jakotéż i na całą tę possessyę żadnych długów, lub jakichkolwiekbądź zobowiązań się hipotecznych, aż do zupełnego spłacenia pożyczki, bez wiedzy i zezwolenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych zaciągać nie będzie władny;

10. że co do wszystkich tych punktów poddaje się bez-

не предоставляя оныхъ разбирательству судебно-административному и гражданскому.

Статья 33.

Просьбу о ссудѣ, поддержанную мнѣніемъ мѣстнаго Магистрата и Уѣзднаго Начальника, Губернское Правленіе разсматриваетъ въ общемъ присутствіи и потомъ, съ заключеніемъ своимъ и съ приложеніемъ документовъ, требуемыхъ 31 и 32-ю статьями, представляетъ на разрѣшеніе Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ. Представленіе безъ документовъ остается безъ удовлетворенія и возвращается Губернскому Правленію на его счетъ.

Статья 34.

Планы постройки и мѣстности изъемлются отъ употребленія гербовой бумаги; просьбы же частныхъ лицъ о ссудѣ, равно прилагаемыя при оныхъ смѣты и другіе документы, а также представленія Магистратовъ, Уѣздныхъ Начальниковъ и Губернскихъ Правленій по дѣлопроизводству о ссудахъ частнымъ лицамъ, должны быть писаны на гербовой соотвѣтственнаго достоинства бумагѣ, и подлежатъ оплатѣ почтовыхъ пошлинъ. Сему же правилу подлежатъ и сдаточные протоколы.

ОТДѢЛЕНІЕ IV.

О выплатѣ ссудъ.

Статья 35.

Губернское Правленіе, получивъ увѣдомленіе о назначенной Правительственною Коммисіею Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ ссудѣ, подлежащей ассигнованію изъ Польскаго Банка, порядкомъ, предписаннымъ въ 9-й статьѣ, обязано:

1. составить проектъ заемной облигаціи, въ которой непремѣнно должны быть оговорены всѣ условія, требуемыя 32-ю

warunkowo decyzyi i egzekucyi administracyjnéj, zrzekając się drogi sądownictwa administracyjnego i cywilnego.

Artykuł 33.

Rząd Gubernialny, na ogólném swém posiedzeniu podanie proszącego o pożyczkę, poparte opiniami Magistratu właściwego miasta i Naczelnika Powiatowego, rozstrząsać ma, a następnie z wnioskami swemi i opinią, przy załączeniu dowodów, w artykule 31 i 32 wyszczególnionych, przedstawiać Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych do wyrzeczenia; rapport bez dowodów, na koszt Rządu Gubernialnego zwróconym być powinien bez skutku.

Artykuł 34.

Plany konstrukcyjne i sytuacyjne wolne są od użycia do nich papieru stemplowego; przedstawienia zaś stron prywatnych, pożyczki żądających, z anszlagami i innemi dowodami, tudzież przedstawienia Magistratów, Naczelników Powiatowych i Rządów Gubernialnych, w interesie pożyczek dla osób prywatnych czynione, powinny być pisane na właściwym papierze stemplowym i opłacie pocztowéj ulegają. Temu samemu prawidłu ulegają także i protokóły odbiorcze.

ODDZIAŁ IV.

O wypłacie pożyczek.

Artykuł 35.

Rząd Gubernialny, gdzie otrzyma zawiadomienie o przyznanéj przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych i Duchownych, a mającéj się wyassygnować przez Bank Polski, w sposobie artykułem 9 przepisanym pożyczce, powinien:

1. ułożyć projekt do obligacyi pożyczkowéj, w któréj koniecznie zamieszczone być mają wszystkie warunki, artykułem

статьею, съ точнымъ означеніемъ времени и количества каждаго срочнаго платежа и процентовъ;

2. распорядиться, дабы актъ облигаціи, согласно составленному проекту, заявленъ былъ формально у Нотаріуса заемщикомъ, въ присутствіи юридическаго чиновника, уполномоченнаго къ тому Губернскимъ Правленіемъ, а потомъ былъ записанъ какъ на недвижимости, которая, сообразно 21-й статьѣ, должна служить временнымъ обезпеченіемъ ссуды, такъ равно и на всей той недвижимости, на коей будетъ домъ возведенъ или перестроенъ;

3. за симъ отъ получающаго ссуду потребовать:

a) акта временнаго обезпеченія ссуды;

b) главной выписки заемной облигаціи съ ипотечными вѣдомостями, удостовѣряющими въ записи обезпеченія;

c) свидѣтельства: въ губернскихъ городахъ, губернскаго, а въ другихъ городахъ уѣзднаго Архитектора, выданнаго ими обще съ мѣстнымъ Магистратомъ и утвержденнаго Уѣзднымъ Начальникомъ, въ томъ, что фундаменты новостроящагося дома подведены уже до цоколя и матеріалы на все строеніе приготовлены, а если домъ перестроивается, то упомянутое свидѣтельство должно заключать въ себѣ удостовѣреніе, что показанные въ смѣтѣ матеріалы, именно, кирпичъ, известь и лѣсъ, находятся уже въ готовности.

Статья 36.

Еслибы кто, и по назначеніи уже ему ссуды, въ продолженіе шести мѣсяцевъ со дня назначенія оной, не исполнилъ условій, для полученія сего пособія предписанныхъ предыдущею статьею, то лишается на тотъ разъ права на эту ссуду, о чемъ Губернское Правленіе, по истеченіи упомянутаго срока, должно донести Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

32 objęte, z oznaczeniem wyraźném terminów do uiszczenia rat pożyczkowych i procentów, oraz z wyrachowaniem liczebném każdéj raty z procentami;

2. zarządzić, aby akt obligacyi, podług ułożonego projektu zeznanym był urzędownie przed Rejentem przez biorącego pożyczkę, w assystencyi urzędnika prawnego, do téj czynności przez Rząd Gubernialny umocowanego, a następnie, aby był intabulowanym, tak na nieruchomości, na któréj w myśl artykułu 21 tymczasowe bezpieczeństwo ma być oparte, jako téż i na całéj possessyi, na któréj dom wystawionym lub wyrestaurowanym będzie;

3. wezwać następnie biorącego pożyczkę do złożenia:

a) aktu tymczasowego zabezpieczenia pożyczki;

b) głównego wyciągu obligacyi pożyczkowéj, z w wykazami hipotecznemi, udowadniającemi intabulacyę;

c) świadectwa Budowniczego gubernialnego w miastach gubernialnych, a Budowniczego powiatowego w miastach innych, które wspólnie z Magistratem wydane, przez Naczelnika zaś Powiatu za rzetelność stwierdzone być powinno, że fundamenta nowo budującego się domu już są pod cokuł wyprowadzone, materyały zaś do całéj budowli przysposobione, a co do domów restaurujących się, że wykazane anszlagiem materyały, w szczególności zaś cegła, wapno i drzewo, znajdują się już do użycia gotowe.

Artykuł 36.

Jeśliby kto z mających przyznaną pożyczkę, nie dopełnił warunków, do podniesienia onéj artykułem poprzedzającym przepisanych, najdaléj w przeciągu miesięcy sześciu od daty przyznania, utraca na ten raz prawo do téjże pożyczki, o czém Rząd Gubernialny po upływie zakreślonego terminu Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych donieść powinien.

Статья 37.

По полученіи и признаніи достаточными требуемымъ 35-ю статьею документовъ, Губернское Правленіе обязано:

a) отнестись немедленно въ Польскій Банкъ объ ассигнованіи посредствомъ Губернскаго Казначейства суммы, назначенной въ ссуду;

b) разрѣшить помянутое Казначейство на уплату сей суммы, подъ росписку заемщика, или формальнымъ порядкомъ уполномоченнаго отъ него лица, посвидѣтельствованную мѣстнымъ Магистратомъ въ тождествѣ лица;

c) передать въ то же Казначейство, для храненія, главную выпись заемной облигаціи, съ актомъ временнаго обезпеченія и ипотечными вѣдомостями;

d) представить въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ копію съ облигаціи, засвидѣтельствованную Правителемъ Канцеляріи Губернскаго Правленія, при донесеніи о произведенной выплатѣ.

Статья 38.

Ассигновка, данная Польскимъ Банкомъ на выплату ссуды, долѣе одного мѣсяца не можетъ оставаться въ Губернскомъ Казначействѣ, и еслибы заемщикъ или повѣренный его въ теченіе сего времени, по какимъ либо причинамъ, не явился для полученія денегъ, то ассигновка должна быть возвращена на его счетъ съ процентомъ, причитающимся за время безприбыльнаго храненія капитала въ помянутомъ Казначействѣ; каковой процентъ слѣдуетъ взыскать съ лица, оказавшагося виновнымъ въ замедленіи.

Впрочемъ возвращеніе ассигновки не лишаетъ заемщика права на полученіе той же ссуды въ теченіе трехъ мѣсяцевъ, считая со дня первой ассигновки Польскаго Банка, но въ та-

Artykuł 37.

Po zebraniu i przyjęciu dowodów, artykułem 35 wymaganych, Rząd Gubernialny:

a) wezwie bezzwłocznie Bank Polski do wyassygnowania jednorazowo, za pośrednictwem Kassy głównéj gubernialnéj, summy na pożyczkę przyznanéj;

b) upoważni pomienioną Kassę główną gubernialną do uskutecznienia wypłaty, za kwitem strony interessowanéj, lub za kwitem pełnomocnika, prawnie do odbioru upoważnionego, poświadczonym przez Magistrat właściwego miasta, co do tożsamości osoby;

c) prześle pomienionéj Kassie wyciąg główny obligacyi pożyczkowéj z aktem tymczasowego zabezpieczenia i wykazami hipotecznemi, do depozytu;

d) przedstawi Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych kopię saméj tylko obligacyi, przez Naczelnika Kancellaryi Rządu Gubernialnego poświadczoną, przy rapporcie donoszącym o uskutecznionéj wypłacie.

Artykuł 38.

Assygnacya przez Bank Polski na wypłacenie pożyczki wydana, dłużéj nad miesiąc jeden w depozycie Kassy głównéj gubernialnéj zostawać nie może, a gdyby strona w tym terminie z jakichkolwiekbądź powodów po odbiór nie zgłosiła się, assygnacya na koszt nieodbierającego zwróconą być ma z procentem, przynależnym za czas bezużytecznego zostawania kapitału w depozycie pomienionéj kassy, który to procent od winnego zwłoki ściągnąć należy.

Zwrot assygnacyi nie odejmuje prawa do podniesienia tejże saméj pożyczki w przeciągu miesięcy trzech, licząc od daty pierwszéj assygnacyi Banku Polskiego, lecz w takim tyl.

комъ только случаѣ, если сей капиталъ не отданъ еще въ займы кому либо другому.

ОТДѢЛЕНІЕ V.

О возвратѣ ссудъ.

Статья 39.

Ссуды должны быть возвращаемы въ теченіе двадцати двухъ лѣтъ, подъ слѣдующими условіями:

a) въ первые два года, назначаемые на возведеніе и окончаніе строенія, заемщикъ долженъ платить одни только проценты, по четыре со ста, считая со дня ассигновки Банка, и будетъ вносить оные въ полугодичные сроки, кои опредѣляются постоянно между 8 (20) и 18 (30) числомъ Іюня, и между 8 (20) и 19 (31) числомъ Декабря мѣсяца каждаго года;

b) въ теченіе послѣдующихъ за тѣмъ двадцати лѣтъ заемщикъ долженъ возвращать въ тѣ же самые полугодичные сроки по одной сороковой части капитала, съ процентомъ по два со ста отъ уплачиваемой части, и отъ частей, остающихся еще къ уплатѣ.

Статья 40.

Годъ, въ которомъ выплачена будетъ изъ Польскаго Банка ссуда, считается за первый льготный годъ, не смотря на то, отпущенъ ли капиталъ въ началѣ, или при истеченіи того года.

Статья 41.

Заемщики могутъ возвращать полученную ими ссуду и прежде 22 лѣтняго срока.

ko przypadku, jeśliby kapitał komu innemu wypożyczony jeszcze nie został.

ODDZIAŁ V.

O zwracaniu pożyczek.

Artykuł 39.

Pożyczki zwracać się mają w przeciągu lat dwudziestu dwóch, pod następującemi warunkami:

a) przez pierwsze dwa lata, przeznaczające się na wzniesienie i wykończenie budowli, płacić winien dłużnik sam tylko procent po cztery od sta, licząc od daty, pod którą Bank Polski wyda assygnacyę, a to w ratach półrocznych i w terminach stale oznaczających się, mianowicie między dniem 8 (20) a 18 (30) Czerwca, tudzież między dniem 8 (20) a 19 (31) Grudnia każdego roku;

b) w następnych dwudziestu latach zwracać ma w tychże samych terminach, co pół roku, po jednéj czterdziestéj części kapitału z procentem, po dwa od sta obrachowanym, od raty płacącéj się i od rat pozostających jeszcze do zaspokojenia.

Artykuł 40.

Rok w którym pożyczka wypłaconą będzie z Banku Polskiego, uważać się ma za pierwszy rok wolny od zwrotu rat pożyczkowych, bez względu na to: czy kapitał zaliczonym zostanie na początku lub przy końcu tegoż roku.

Artykuł 41.

Wolno jest biorącym pożyczkę zwracać takową w terminie od lat 22.

Статья 42.

Губернское Правленіе, подъ строгою отвѣтственностію, обязано:

a) наблюдать, дабы тотчасъ съ 1-го Іюля и 1-го Января нов. ст. принимаемы были Уѣздными Начальниками и Президентами губернскихъ городовъ понудительныя мѣры въ отношеніи къ тѣмъ заемщикамъ, которые не представятъ квитанціи въ отправленіи въ Польскій Банкъ срочной части займа, или же процентовъ;

b) по истеченіи 30-ти дней безуспѣшной экзекуціи распорядиться занятіемъ и продажею движимаго имущества должника, равно занятіемъ и отдачею въ аренду съ публичныхъ торговъ, домовъ или земскихъ имѣній, на которыхъ ссуда ипотечно обезпечена;

c) еслибы тѣ домы или имѣнія не могли быть отданы въ аренду, то брать оные въ администрацію, поручая оную въ городахъ Магистратамъ безплатно, а управленіе земскими имѣніями—тѣмъ лицамъ, кои особо къ тому назначены будутъ Губернскимъ Правленіемъ; для руководства же дать администраторамъ надлежащія инструкціи;

d) еслибы домъ или имѣніе, обезпечивающіе ссуду, надлежало продать, въ такомъ случаѣ входить съ представленіями въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ;

e) налагать запрещеніе на всякую извѣстную собственность должника, еслибы взысканіе взятаго имъ въ займы капитала съ процентами оказывалось сомнительнымъ;

f) распоряжаться отысканіемъ утаиваемаго имущества должника и брать оное на пополненіе полученной имъ ссуды, еслибы было сомнѣніе, что средствами выше объясненными долгъ этотъ не можетъ быть выученъ;

Artykuł 42.

Rządy Gubernialne pod surową odpowiedzialnością powinny:

a) dopilnować, aby zaraz z dniem 1 Lipca i z dniem 1 Stycznia zarządzane były przez Naczelników Powiatów i Prezydentów miast gubernialnych środki przymusu do tych dłużników pożyczkowych, którzy na odesłane do Banku Polskiego raty, lub procenta, nie złożą dowodu;

b) zarządzać, po upływie dni 30 bezskutecznéj egzekucyi, zajęcie i sprzedaż własności ruchoméj dłużnika, tudzież zajęcie i wydzierżawienie drogą publicznéj licytacyi na rzecz zaległości domów lub dóbr ziemskich, na których pożyczki hipotecznie ubezpieczone zostały;

c) zaprowadzać administracyę nad temiż domami, lub dobrami w przypadku, gdyby wydzierżawionemi być nie mogły; administracye takie poruczać w miastach Magistratom bezpłatnie, a co do dóbr ziemskich osobom, które Rząd Gubernialny do tego szczególnie upoważni; administratorom zaś udzielać stosowne do postępowania instrukcye;

d) odnosić się do wyrzeczenia Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych w takich zdarzeniach, jeśliby dom lub dobra, pożyczką obciążone, sprzedać wypadało;

e) kłaść aresztа na wszelkich wiadomych funduszach dłużnika, jeśliby odzyskanie kapitału wypożyczonego z procentami, stawało się wątpliwém;

f) zarządzać poszukiwanie majątku i funduszów ukrytych i zajmować takowe na rzecz długu, jeśliby zachodziło powątpiewania, że środkami powyżéj przepisanemi, kapitał pożyczkowy odzyskanym być nie może;

g) пріостанавливать выдачу жалованья Помощнику Уѣзднаго Начальника, какъ обязанному имѣть наблюденіе за цѣлостнымъ охраненіемъ городскихъ доходовъ и пользующемуся за то прибавочнымъ жалованьемъ изъ городскихъ кассъ, если экзекуціонныя мѣры не были имъ приняты, или не заботился онъ о приведеніи оныхъ въ дѣйствіе;

h) представлять Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ ежегодно къ 1-му числу Февраля и 1-му числу Августа мѣсяца нов. ст. по формѣ, какая будетъ ею предписана, вѣдомости: сколько въ возвратъ ссуды уплачено капитала и процентовъ, и сколько остается еще въ недоимкѣ; каждую же четверть года присылать вѣдомости объ успѣхѣ взысканія таковыхъ недоимокъ;

i) тщательно наблюдать, дабы ни подъ какимъ предлогомъ и нигдѣ не было задерживаемо возвращаемыхъ заемщиками денегъ, а за таковыя злоупотребленія, виновные, кромѣ взысканія съ нихъ въ пользу городскихъ суммъ процента за время продержанія внесенной части ссуды или процента, должны быть подвергаемы строжайшей отвѣтственности.

ГЛАВА IV.

Объ условіяхъ для выдачи денежныхъ ссудъ подъ залогъ каменныхъ домовъ въ городахъ.

Статья 43.

Ссуды, дозволяемыя пунктомъ подъ лит. *b*, 2-й статьи, на простое ипотечное обезпеченіе подъ залогъ домовъ въ городахъ, ни въ какомъ случаѣ не могутъ превышать: въ Варшавѣ, первой половины, а въ другихъ губернскихъ городахъ, первой тре-

g) zarządzać wstrzymanie wypłaty pensyi Pomocnikowi Naczelnika powiatu, jako pobierającemu z tytułu dozorowania miastami dodatkową z kass miejskich płacę, jeśliby kroki egzekucyjne nie były przedsięwzięte lub niedbale popierane;

h) składać Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych corocznie w dniu 1 Lutego i 1 Sierpnia wykazy wedle wzoru, jaki taż Kommissya Rządowa przepisze, o zapłaconych ratach pożyczkowych z procentami, óraz o zaległościach do ściągnięcia pozostających; potém zaś wykazy kwartalne o postępie i skutkach egzekucyi co do tych ostatnich;

i) przestrzegać tego najtroskliwiéj, aby pod żadnym pozorem i gdziekolwiekbądź nie przetrzymywano zwracanych rat lub procentów, a nadużycia takie, oprócz znaglenia winnego do opłaty funduszowi miejskiemu procentu za czas przetrzymania raty pożyczkowéj lub procentu, najsurowiéj karane być mają.

TYTUŁ IV.

O warunkach, pod jakiemi mają się udzielać pożyczki na hipotekę domów murowanych w miastach.

Artykuł 43.

Pożyczki na prostą lokacyę hipoteczną, z mocy artykułu 2, ustępu *b*, na domy w miastach udzielać się mające, w żadnym przypadku nie mogą przekraczać pierwszéj połowy hipoteki wartości domów murowanych frontowych i mieszkal-

тьей части показанной по ипотекѣ стоимости каменныхъ лицевыхъ жилыхъ домовъ.

Статья 44.

Не должно быть выдаваемо ссудъ:

a) на домы, въ которыхъ помѣщаются фабрики или промышленныя всякаго рода заведенія, какъ на строенія имѣющія только относительную цѣнность и не обезпечивающія вѣрнаго дохода;

b) на такіе домы, которые обременены ипотечными долгами до половины дѣйствительной ихъ стоимости.

Статья 45.

Городская ссуда, сообразно 43-й статьѣ, непремѣнно должна имѣть ипотечное обезпеченіе домомъ, на который выдается, а именно: въ Варшавѣ, на первой половинѣ, въ другихъ же губернскихъ городахъ, на первой третьей части стоимости того дома; сверхъ того, заемщикъ долженъ оговорить въ ипотекѣ общее обезпеченіе оной на цѣлой той недвижимости, равно па всякомъ движимомъ и недвижимомъ имуществѣ и на всякой принадлежности, которую имѣетъ или можетъ впредь имѣть, съ подверженіемъ себя административной экзекуціи.

Статья 46.

Еслибы означепную въ ипотечной вѣдомости стоимость дома Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ нашла слишкомъ преувеличепною, въ такомъ случаѣ имѣетъ право назначить, на счетъ просящаго ссуды, новую оцѣнку, посредствомъ присяжныхъ оцѣнщиковъ и въ присутствіи лицъ, командированныхъ со стороны мѣстнаго городоваго Магистрата.

nych w mieście Warszawie, a pierwszéj jednéj trzeciéj części wartości takichże domów w miastach gubernialnych.

Artykuł 44.

Pożyczki zaliczane być niepowinny:

a) na domy mieszczące w sobie fabryki lub wszelkiego rodzaju zakłady przemysłowe, jako na budowle, mające względną wartość i niepewne dochody;

b) na takie domy, które obciążone są hipotecznemi długami do połowy rzeczywistéj ich wartości.

Artykuł 45.

Według brzmienia artykułu 43, pożyczka miejska mieścić się ma koniecznie w hipotece domu, na który będzie zaliczona, na pierwszéj połowie wartości onegoż w mieście Warszawie, a pierwszéj jednéj trzeciéj części wartości domu w miastach gubernialnych; oprócz tego zapisane być winno hipoteczne ogólne bezpieczeństwo na całéj téj possessyi, jakotéż na wszelkim majątku ruchomym i nieruchomym, tudzież na wszelkich funduszach, jakie biorący pożyczkę posiada lub posiadać może, z poddaniem się egzekucyi administracyjnéj.

Artykuł 46.

Gdyby wartość domów, w wykazie hypotecznym oznaczoną, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych znalazła zbyt wygórowaną, w takim razie mocną jest, na koszt proszącego o pożyczkę, zarządzić zdziałanie nowego oszacowania przez biegłych przysięgłych, w obecności delegowanych Magistratu właściwego miasta.

Статья 47.

Главнымъ въ такомъ случаѣ основаніемъ оцѣнки долженъ быть чистый доходъ съ каменнаго лицеваго жилаго дома, подъ залогъ коего испрашивается ссуда, за вычетомъ уже всѣхъ причитающихся съ того дома податей и лежащихъ на немъ поземельныхъ повинностей, равно оплаты капитала и процентовъ, по ипотечнымъ обязательствамъ, какъ безсрочнымъ, такъ и временнымъ. Доходъ съ надворныхъ строеній долженъ быть показанъ отдѣльно, а принятіе онаго въ нѣкоторой части или всего сполна въ общую оцѣнку зависѣть будетъ отъ усмотрѣнія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Статья 48.

Къ оцѣночному акту должны быть приложены:

a) описаніе дома и каждаго изъ строеній, составляющихъ ту недвижимость, съ показаніемъ назначенія и состоянія оныхъ;

b) вѣдомость податямъ и поземельнымъ повинностямъ, равно причитающейся платѣ капитала и процентовъ отъ вѣчныхъ или временныхъ ипотечныхъ обязательствъ;

c) свидѣтельство, на какую сумму обезпечены домъ и прочія строенія въ Страховомъ Управленіи.

Статья 49.

Ипотечныя ссуды должны быть выплачиваемы въ теченіе двадцати лѣтъ, такимъ образомъ, что заемщикъ долженъ возвращать ежегодно въ равные полугодичные сроки, между 8 (20) и 18 (30) числомъ Іюня и 8 (20), и 19 (31) числомъ Декабря мѣсяца по $1/_{40}$ части капитала, съ процентомъ отъ уплачиваемой и остающихся еще къ уплатѣ частей ссуды.

Artykuł 47.

W przypadku powyżéj przywiedzionym za główną zasadę do oszacowania brany być ma czysty dochód z domu murowanego, frontowego, mieszkalnego, na który żądaną jest pożyczka, po strąceniu już wszelkich podatków i ciężarów gruntowych do tegoż domu przywiązanych, jakotéż opłat i procentów od zobowiązań się hipotecznych, bądź wieczystych, bądź czasowych. Dochód z zabudowań w podwórzu znajdujących się, oddzielnie wykazany być winien, którego przyjęcie w części, lub w całości do ogólnego szacunku, od uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych zależeć będzie.

Artykuł 48.

Do dzieła oszacowania załączone być powinny:

a) opis domu i szczególnych budowli, possessyę tę składających, pod względem ich przeznaczenia i stanu, w jakim się znajdują;

b) wykaz podatków, ciężarów gruntowych, tudzież opłat i procentów od zobowiązań się hipotecznych, wieczystych, lub czasowych;

c) świadectwo, na jaką summę assekurowany jest dom, oraz inne budowle w Dyrekcyi Ubezpieczeń.

Artykuł 49.

Pożyczki hipoteczne spłacone być mają w latach 20, i w tym sposobie: że dłużnik zwracać będzie w równych półrocznych ratach, w każdéj $1/_{40}$ wypożyczonego kapitału, wraz z procentem od raty płacącéj się i od rat do zapłacenia pozostałych, w terminach między dniem 8 (20) a 18 (30) Czerwca, tudzież między dniem 8 (20) a 19 (31) Grudnia każdego roku.

Статья 50.

Желающій получить ссуду обязанъ представить Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, въ Варшавѣ, посредствомъ Магистрата, а въ другихъ губернскихъ городахъ, посредствомъ Губернскаго Правленія:

a) ипотечную вѣдомость недвижимости, на которую имѣетъ быть выдана ссуда;

b) подписку о безусловномъ подчиненіи себя правиламъ, оговореннымъ въ 4, 5, 6, 7, 8, 9 и 10-мъ пунктахъ 32-й статьи, съ тѣмъ, что по назначеніи ему, но прежде полученія имъ ссуды, обезпечитъ оную ипотечно, порядкомъ предписаннымъ въ 45-й статьѣ, а равно формально заявитъ у Нотаріуса, въ присутствіи юридическаго чиновника (35-я ст.) заемную облигацію, долженствующую заключать въ себѣ всѣ вышеозначенныя условія, и внесетъ оную въ ипотеку недвижимости, представляемой въ залогъ.

Статья 51.

Документы, упомянутые въ предыдущей статьѣ, о ссудахъ, испрашиваемыхъ подъ залогъ домовъ, въ Варшавѣ — городовой Магистратъ, а въ другихъ губернскихъ городахъ — Губернскія Правленія представляютъ въ Правительственную Коммисію Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, съ своимъ мнѣніемъ.

Статья 52.

По назначеніи ссудъ, будутъ выплачивать оныя подлежащія Губернскія Правленія, порядкомъ, предписаннымъ въ 37-й статьѣ, по предварительномъ разсмотрѣніи слѣдующихъ документовъ:

1. акта о записи ссуды на первомъ номерѣ ипотеки, сообразно 45-й статьѣ;

Artykuł 50.

Pragnący zaciągnąć pożyczkę, obowiązany jest złożyć Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych za pośrednictwem Magistratu miasta Warszawy lub téż Rządu Gubernialnego co do miast gubernialnych:

a) wykaz hipoteczny possessyi, na którą pożyczka ma być zaliczona;

b) deklaracyę, z poddaniem się bezwarunkowém tym zastrzeżeniom, jakie objęte są ustępami 4, 5, 6, 7, 8, 9 i 10, artykułu 32, z dodaniem jeszcze warunku: że przed podniesieniem przyznanéj sobie pożyczki, zabezpieczy ją hipotecznie w sposobie, jak przepisuje artykuł 45, i że zezna urzędownie przed Rejentem, w assystencyi urzędnika prawnego (art. 35) obligacyę pożyczkową, obejmować mającą wszystkie powyższe zastrzeżenia, i takową na possessyi obdłużyć się mającéj, zaintabuluje.

Artykuł 51.

Rządy Gubernialne, co do miast gubernialnych, a Magistrat miasta Warszawy, co do pożyczek żądanych na domy w témże mieście, dowody artykułem powyższym wskazane, z opinią swą, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych do uznania przedstawiać mają.

Artykuł 52.

Przyznane pożyczki wypłacać będą właściwe Rządy Gubernialne, w sposobie artykułem 37 przepisanym, po rozpoznaniu poprzedniém dowodów następujących:

1. aktu zapisaniu pożyczki na pierwszym numerze hipoteki, stosownie do artykułu 45;

2. требуемой 50-ю статьею главной выписи заемной облигаціи;

3. ипотечной вѣдомости недвижимости, на которую берется ссуда.

Статья 53.

Къ ссудамъ сего рода относятся также правила, изложенныя въ 17, 21, 30, 34, 36, 40, 41 и 42-й статьяхъ, а предписываемыя въ прочихъ статьяхъ — въ такой только степени, поколику не будутъ нарушать главныхъ основаній, заключающихся въ настоящей главѣ.

ГЛАВА V.

О контролѣ городскихъ суммъ, отдаваемыхъ въ займы.

Статья 54.

Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ будетъ вести частный и общій контроль состоянія и оборота всѣхъ городскихъ капиталовъ, вносимыхъ въ Банкъ Царства Польскаго и предназначаемыхъ на ссуды, согласно настоящимъ правиламъ.

Статья 55.

Для контроля, который должны вести Губернскія Правленія, Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ предпишетъ надлежащія формы.

Статья 56.

Для поставленія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ въ возможность вести свой контроль съ должною акуратностію и точностію, Банкъ долженъ извѣщать ее

2) głównego wyciągu obligacyi pożyczkowéj, wymaganéj artykułem 50;

3. wykazu hipotecznego possessyi odłużającéj się.

Artykuł 53.

Przepisy zawarte w artykułach 17, 21, 30, 34, 36, 40, 41 i 42 stosują się i do pożyczek hipotecznych, inne zaś przepisy niniejszego urządzenia o tyle tylko, o ile zasadom głównym, w niniejszym tytule skreślonym, nie będą przeciwne.

TYTUŁ V.

O kontrolowaniu funduszów miejskich pożyczkowych.

Artykuł 54.

Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych prowadzić będzie szczegółowe i ogólne kontrolle stanu i obrotu wszelkich kapitałów miejskich w Banku lokowanych i na pożyczki, o których mowa w niniejszych przepisach, zaliczonych.

Artykuł 55.

Do kontroll, jakie prowadzić winny Rządy Gubernialne, stosowne wzory Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przepisze.

Artykuł 56.

Aby kontrolla w Biórze Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych mogła być akuratnie prowadzona, Bank Polski zawiadamiać ma też Kommissyę o każdéj wyas-

о каждой ассигнованной имъ, по требованію Губернскаго Правленія, сообразно 9-той статьѣ, суммѣ, а впослѣдствіи—о каждомъ поступившемъ отъ заемщика, въ возвратъ ссуды, срочномъ платежѣ съ процентами; въ отношеніи же къ Губернскимъ Правленіямъ, Правительственная Коммисія будетъ наблюдать, дабы, согласно пункту подъ лит. *d* 37-й и пункту подъ лит. *h* 42-й статьи, они доносили ей своевременно, какъ о выдачѣ ссуды, такъ и о возвратѣ каждой срочной части съ процентами.

Статья 57.

Ежегодно, за время съ 1-го Января по 31 Декабря нов. ст. Банкъ Царства будетъ доставлять Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ разсчетъ о состояніи и оборотѣ городскихъ суммъ, упомянутыхъ въ 1-й статьѣ.

ГЛАВА VI.

О примѣненіи настоящихъ правилъ къ выданнымъ прежде ссудамъ.

Статья 58.

Правомъ уплаты ссудъ въ теченіе 22-хъ лѣтъ, предоставляемымъ 39-ю статьею, на будущее время могутъ, по усмотрѣнію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, пользоваться и тѣ заемщики, кои, до изданія настоящихъ правилъ, получили ссуды изъ залоговаго или остаточнаго городскихъ капиталовъ на постройку домовъ, съ обязанностію возврата оныхъ, въ продолженіе 6-ти или 12-ти лѣтъ и доселѣ не уплатили этихъ ссудъ вполнѣ, но при такой разсрочкѣ оныхъ, безусловно должны быть вычтены изъ 22-лѣтняго срока истекшіе уже годы со дня полученія прежней ссуды.

sygnowanéj przez siebie, na wezwanie Rządu Gubernialnego, w myśl artykułu 9 summie, a następnie o każdéj spłaconéj racie, z procentami, przez dłużników pożyczkowych; a co do Rządów Gubernialnych, Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych przestrzegać będzie, aby rapporta o wypłatach pożyczek, tudzież o zwrocie rat z procentami, zastrzeżone ustępem *d*, artykułu 37, oraz ustępem *h*, artykułu 42, regularnie składane były.

Artykuł 57.

Corocznie z epoki od d. 1. Stycznia do dnia 31 Grudnia Bank Polski składać będzie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych obrachunek, co do stanu i obrotu funduszów miejskich, artykule 1 wzmiankowanych.

TYTUŁ VI.

O zastosowaniu przepisów niniejszych do pożyczek dawniéj udzielonych.

Artykuł 58.

Do dobrodziejstwa spłacania pożyczek w latach 22 zapewniającego się na przyszłość artykułem 39, mogą być, podług uznania Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, przypuszczani i ci, którzy przed zapadnięciem niniejszego urządzenia, pożyczki z funduszu kaucyjnego lub remanentowego na budowę domów z terminem do zwrotu w latach 6 lub 12 pobrali, i dotąd tychże pożyczek w zupełności nie spłacili; z tym wszakże warunkiem, że od terminu lat 22 strącone być powinny bezwarunkowo lata już upłynione od daty podniesienia pożyczki dawnéj.

Статья 59.

Ссуды, выданныя предъ симъ подъ залогъ каменныхъ домовъ въ городахъ изъ городскихъ остаточнаго и залоговаго капиталовъ, на одинъ годъ, могутъ быть разсрочены къ возврату на 20 лѣтъ, за исключеніемъ однако лѣтъ уже прошедшихъ со дня полученія ссуды, и въ такомъ только случаѣ, если Правительственная Коммисія Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ признаетъ, что обезпеченіе капитала вполнѣ благонадежно.

Статья 60.

Ссуды, полученныя подъ залогъ земскихъ имѣній, должны быть возвращаемы сообразно тѣмъ правиламъ, на основаніи коихъ были выданы.

Принято въ засѣданіи Совѣта Управленія, въ Варшавѣ, 24 Октября (5 Ноября) 1844 года.

Вѣрно:
Статсъ-Секретарь, (подписано) *Ѳ. Лебренъ.*

Artykuł 59.

Pożyczki dotąd zaliczone na hipotekę domów murowanych po miastach z funduszów, remanentowego i kaucyjnego, z terminem do spłacenia jednorocznym, mogą być rozłożone do zwrotu na lat 20; z potrąceniem wszakże tych lat, które od daty podniesionéj pożyczki już upłynęły, i w takim tylko razie, jeżeli Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych uzna: że bezpieczeństwo kapitału będzie zupełném.

Artykuł 60.

Zwrot udzielonych dotychczas na hipotekę dóbr ziemskich pożyczek, ulegać ma przepisom, na zasadzie których też pożyczki udzielone niegdyś zostały.

Przyjęto na posiedzeniu Rady Administracyjnéj, w Warszawie, d. 24 Października (5 Listopada) 1844 r.

Zgodno z protokółem:
Sekretarz Stanu, (podpisano) *T. Le Brun.*

№ 5.

Постановленіе объ отмѣнѣ ограниченій, воспрещающихъ лицамъ, получающимъ ссуды на постройку домовъ, обременять эти дома долгами и ипотечными обязательствами, безъ вѣдома Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

(12 (24) Ноября 1865 года.)

По указу Его Величества,

АЛЕКСАНДРА II,

Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,

и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Въ видахъ доставленія возможнаго облегченія лицамъ, которыя получили или впредь получать будутъ ссуды изъ городскихъ суммъ на постройку домовъ, равно домовладѣльцамъ, уже получившимъ ссуды изъ сихъ капиталовъ подъ простое обезпеченіе, а также въ видахъ содѣйствія успѣшнѣйшему возрасту городовъ обращеніемъ городскихъ суммъ исключительно лишь на предметъ возведенія новыхъ или перестройки старыхъ домовъ и на другія неотложныя потребности, обезпечивающія городское благоустройство, Совѣтъ Управленія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, съ Высочайшаго Его Императорскаго Величества разрѣшенія, постановилъ и постановляетъ:

№. 5.

O uchyleniu zastrzeżeń zabraniających osobom, które otrzymują pożyczki budowlane, zaciągania długów i zobowiązań hipotecznych na domy, bez wiedzy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych.

(d. 12 (24) Listopada 1865 r.)

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA II,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

W widokach zapewnienia możliwéj dogodności dla osób, które zaciągnęły, lub na przyszłość zaciągać będą pożyczki z funduszów miejskich na budowę domów po miastach i właścicielom domów, którzy już otrzymali pożyczki z tych źródeł na prostą lokacyę hipoteczną, a także w celu przyłożenia się do wzrostu i podniesienia miast, przez obracanie funduszów miejskich li tylko na budowę nowych lub restauracyę starych domów w miastach, i na inne konieczne potrzeby melioracyjne miast: Rada Administracyjna, na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, z mocy Najwyższego upoważnienia, postanowiła i stanowi:

Статья 1.

Постановленныя въ пунктѣ 9-мъ 32-й ст. и подъ буквою *b* 50 ст. правилъ 24 Октября (5 Ноября) 1844 г. о выдачѣ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ ограниченія, воспрещающія лицамъ, получающимъ таковыя ссуды, обезпечивать на тѣхъ же домахъ частные долги и ипотечныя обязательства, безъ вѣдома и дозволенія Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, симъ отмѣняются.

Статья 2.

Дальнѣйшая выдача ссудъ изъ городскихъ капиталовъ подъ простое ипотечное обезпеченіе домовъ въ городѣ Варшавѣ и другихъ губернскихъ городахъ, впредь воспрещается. На будущее время ссуды изъ означеннаго источника могутъ быть выдаваемы лишь на предметъ возведенія новыхъ или перестройки старыхъ домовъ, либо на другія неотложныя потребности, обезпечивающія благоустройство городовъ.

Статья 3.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ.

Состоялось въ Варшавѣ, 12 (24) Ноября 1865 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ
(подписано) *Графъ Бергъ.*

Artykuł 1.

Postanowione w ustępie 9, art. 32, tudzież pod lit. *b*, art. 50, Przepisów z dnia 24 Października (5 Listopada) 1844 roku zastrzeżenia, zabraniające osobom, które otrzymują takowe pożyczki, zaciągania długów i zobowiązań hipotecznych na pomienione domy, bez wiedzy Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, uchylają się.

Artykuł 2.

Dalsze wypożyczanie sum miejskich na prostą lokacyę hipoteczną na domy w Warszawie lub innych miastach gubernialnych, odtąd nie będzie mieć miejsca. W przyszłości zaś, pożyczki z wskazanego źródła będą mogły być udzielane li tylko na budowę nowych lub restauracyę starych domów, lub téż na inne nieodzowne potrzeby, dotyczące melioracyi miast.

Artykuł 3.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw zamieszczone być ma, Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych poleca się.

Działo się w Warszawie, d. 12 (24) Listopada 1865 r.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant,
(podpisano) *Hrabia Berg.*

№ 6.

Постановленіе объ отмѣнѣ нѣкоторыхъ правилъ, изданныхъ въ 1844 году, о выдачѣ ссудъ на постройку домовъ, въ видахъ облегченія заемщикамъ возврата оныхъ.

(29 Апрѣля (11 Мая) 1866 года.)

По указу Его Величества
АЛЕКСАНДРА II,
Императора и Самодержца Всероссійскаго, Царя Польскаго,
и проч., и проч., и проч.

Совѣтъ Управленія Царства.

Принимая въ уваженіе, что опредѣленный утвержденными Совѣтомъ Управленія 24 Октября (5 Ноября) 1844 года правилами способъ возврата выдаваемыхъ частнымъ лицамъ изъ городскихъ капиталовъ ссудъ на постройку или починку домовъ въ городахъ, кромѣ Варшавы, отяготителенъ для заемщиковъ, какъ по непомѣрно значительному размѣру срочныхъ частей, которыя они должны вносить въ первые годы по полученіи ссудъ въ возвратъ капитала и на проценты, такъ и по неудобству сроковъ, установленныхъ для взноса таковыхъ платежей, а равно имѣя въ виду, что способъ возврата сказанныхъ ссудъ по системѣ погашенія, то есть равными срочными частями, включая въ то число и капиталъ и проценты, представляетъ болѣе удобства какъ для заемщиковъ, такъ и для властей,

№ 6.

O uchyleniu i zmianie niektórych przepisów z r. 1844, o udzielaniu pożyczek budowlanych, celem ułatwienia dłużnikom ich zwrotu.

(d. 29 Kwietnia (11 Maja) 1866 roku).

W Imieniu Najjaśniejszego
ALEXANDRA II,
Cesarza Wszech Rossyi, Króla Polskiego,
etc., etc., etc.

Rada Administracyjna Królestwa.

Zważywszy, że oznaczony w przepisach na dniu 24 Października (5 Listopada) 1844 r. przez Radę Administracyjną zatwierdzonych, sposób zwrotu pożyczek, z funduszów miejskich udzielanych osobom prywatnym na budowę lub restauracyę domów po miastach, z wyłączeniem Warszawy, okazał się dla dłużników uciążliwym, tak z powodu zbyt wysokich rat, jakie w pierwszych latach, po zaciągnięciu pożyczki, uiszczać muszą, na zwrot wypożyczonego kapitału i opłatę procentu, jako też z powodu terminów, w których takowe raty opłacane być winny,—zważywszy obok tego, że system zwrotu rzeczonych pożyczek sposobem umorzenia w ratach równych, mieszczących w sobie część kapitału i procent należny, będzie dogodniejszym dla dłużników, oraz dla Władz, tego rodzaju wpływy kon-

контролирующихъ платежи сего рода,—Совѣтъ Управленія, съ Высочайшаго Его Императорскаго Величества разрѣшенія, по представленію Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, постановилъ и постановляетъ:

Статья 1.

Статья 39-я утвержденныхъ Совѣтомъ Управленія 24 Октября (5 Ноября) 1844 года правилъ о выдачѣ ссудъ изъ городскихъ капиталовъ отмѣняется, и вмѣсто оной, отнынѣ имѣетъ обязательную силу слѣдующее правило:

Ссуды должны быть возвращаемы въ продолженіе двадцати двухъ лѣтъ, на слѣдующихъ условіяхъ:

a) въ первые два года, назначаемые на возведеніе и окончаніе строенія, заемщикъ долженъ платить одни только проценты по четыре со ста, считая со дня ассигновки Банка, и будетъ вносить оные въ полугодичные сроки, то есть между 20 Декабря (1 Января) и 1 (13) Января, а также между 19 Іюня (1 Іюля) и 1 (13) Іюля каждаго года;

b) въ теченіе послѣдующихъ затѣмъ двадцати лѣтъ, заемщикъ обязанъ, въ возвратъ капитала съ процентомъ, уплачивать въ тѣ же самые сроки, а именно: въ продолженіе первыхъ девятнадцати лѣтъ въ полугодичные сроки по три рубля семидесяти пяти копѣекъ, то есть по семи рублей пятидесяти копѣекъ въ годъ со ста рублей ссуды, въ послѣдній же, двадцатый годъ, по девяносто три копѣйки въ полугодичные же сроки, то есть по одному рублю восьмидесяти шести копѣекъ въ годъ отъ взятыхъ въ ссуду каждыхъ ста рублей.

trolujących, Rada Administracyjna, w wykonaniu Najwyższego rozkazu, i na przedstawienie Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, postanowiła i stanowi:

Artykuł 1.

Artykuł 39 zatwierdzonych postanowieniem Rady Administracyjnéj z dnia 24 Października (5 Listopada) 1844 roku przepisów o udzielaniu pożyczek z funduszów miejskich uchyla się, w miejsce zaś onego obowiązywać ma przepis następujący:

Pożyczki zwracać się mają w przeciągu lat dwudziestu dwóch, pod następującemi warunkami:

a) przez pierwsze dwa lata przeznaczające się na wzniesienie i wykończenie budowli, dłużnik obowiązany jest płacić sam tylko procent po cztery od sta, licząc od daty, pod którą Bank Polski wyda assygnacyę, a to w ratach półrocznych, i w terminach stale oznaczających się, mianowicie między dniem 20 Grudnia (1 Stycznia) a 1 (13) Stycznia, tudzież między d. 19 Czerwca (1 Lipca) a 1 (13) Lipca każdego roku;

b) w następnych latach dwudziestu, dłużnik na zwrot kapitału i na procent opłacać będzie, w tychże samych jak wyżéj terminach, mianowicie: w pierwszych latach dziewiętnastu, co pół roku, po rubli srebrnych trzy kopiejek siedmdziesiąt pięć, czyli na rok po rubli srebrnych siedm kopiejek pięćdziesiąt od każdych stu rubli srebrnych zaciągniętéj przez siebie pożyczki, w ostatnim zaś roku dwudziestym, po kopiejek dziewięćdziesiąt trzy, co pół roku, czyli po rublu srebrnym jednym kopiejek ośmdziesiąt sześć na rok, również od każdych stu rubli srebrnych téjże pożyczki.

Статья 2.

Въ отмѣну пункта *а*, статьи 42-й приведенныхъ правилъ 24 Октября (5 Ноября) 1844 года, постановляется: что понудительныя мѣры относительно неисправныхъ заемщиковъ должны быть принимаемы не съ 1 Іюля и 1 Января, какъ это было донынѣ, но со 2 (14) Января и 2 (14) Іюля, то есть по истеченіи опредѣленныхъ 1-ю статьею настоящаго постановленія окончательныхъ полугодичныхъ сроковъ, для взноса срочныхъ частей ссудъ.

Статья 3.

Тѣмъ изъ заемщиковъ, которые получили изъ городскихъ капиталовъ ссуды на основаніи дѣйствовавшихъ донынѣ правилъ и которые уже начали или имѣютъ начать уплату оныхъ, предоставляется, буде они пожелаютъ, уплачивать остающіяся еще за ними части таковыхъ ссудъ по системѣ правильнаго и равномѣрнаго погашенія, то есть соотвѣтственными полугодичными равными срочными частями. Въ такомъ случаѣ точное исчисленіе того, сколько заемщикъ обязанъ вносить въ остальные полугодичные сроки для погашенія долга и уплаты процентовъ, составляется по каждой ссудѣ подлежащимъ Губернскимъ Правленіемъ.

Статья 4.

Прилагаемая къ настоящему постановленію таблица погашенія, составленнная въ примѣненіи къ суммѣ 100 рублей, на двадцатилѣтній періодъ, должна служить основаніемъ, какъ къ исчисленію размѣра срочныхъ частей въ возвратъ капитала и процентовъ въ продолженіе двадцати-лѣтняго періода, такъ и къ исчисленію во всякое время той части капитала, которая подлежитъ еще возврату по исправной уплатѣ извѣстнаго числа срочныхъ частей ссуды.

Artykuł 2.

Ustęp *a* artykułu 42 wyżéj powołanych przepisów z dnia 24 Października (5 Listopada) 1844 r. zmienia się w ten sposób, iż środki przymusu do zalegających dłużników pożyczkowych, winny być zarządzane, nie jak dotąd z dniem 1 Lipca i 1 Stycznia, ale z dniem 2 (14) Stycznia i 2 (14) Lipca, to jest po upływie terminów, do opłaty rat oznaczonych artykułem 1szym niniejszego postanowienia.

Artykuł 3.

Dłużnikom, którzy na zasadzie dotąd obowiązujących przepisów otrzymali pożyczki z funduszów miejskich, i którzy już zwracają, lub téż mają zwracać takowe pożyczki, dozwala się, jeśli sobie tego życzyć będą, resztę tych pożyczek spłacać przez resztę lat sposobem amortyzacyjnym, to jest równemi półrocznemi ratami. — W takim razie dokładne obliczenie, ile dłużnik obowiązany jest wnosić w resztujących półrocznych ratach na zwrot pożyczki i na opłatę procentów, dopełniać powinien właściwy Rząd Gubernialny co do każdéj w szczególności pożyczki.

Artykuł 4.

Dołączająca się do niniejszego tabella amortyzacyjna, na cały przeciąg dwudziestoletni ułożona, służyć ma za podstawę do obliczania, gdy tego zajdzie potrzeba, tak wysokości rat półrocznych, oddzielnie na zwrot kapitału, a oddzielnie na opłatę procentu, przypadających w ciągu lat dwudziestu, w stosunku każdych stu rubli srebrnych pożyczki, jakotéż wysokości, pozostającéj jeszcze do spłaty w tymże samym stosunku reszty pożyczki, po regularném opłaceniu pewnéj liczby rat amortyzacyjnych.

Статья 5.

Исполненіе настоящаго постановленія, которое должно быть внесено въ Дневникъ Законовъ, поручается Правительственнымъ Коммисіямъ Внутреннихъ и Духовныхъ Дѣлъ, а также Юстиціи.

Состоялось въ Варшавѣ, 29 Апрѣля (11 Мая) 1866 года.

Намѣстникъ, Генералъ-Адъютантъ,
(подписано) *Графъ Бергъ.*

N. 22,113.

Artykuł 5.

Wykonanie niniejszego postanowienia, które ma być w Dzienniku Praw zamieszczone, porucza się Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i Duchownych, i Kommissyi Rządowéj Sprawiedliwości.

Działo się w Warszawie, dnia 29 Kwietnia (11 Maja) 1866 roku.

Namiestnik, Jenerał-Adjutant,
(podpisano) *Hrabia Berg.*

Nr. 22,113.

Приложеніе къ N. 6.

ТАБЛИЦА

погашенія 100 руб. сер. въ продолженіе 20 лѣтъ, посредствомъ уплаты равныхъ полугодичныхъ частей, считая процентъ по 4% въ годъ или по 2% въ полгода.

По истеченіи полугодія	Для погашенія 100 руб. сер. съ процентомъ 4% должно поступить						Остается затѣмъ къ возврату капитала	
	капитала		процента		итого			
	рубл.	коп.	рубл.	коп.	рубл.	коп.	рубл.	коп.
1	1	75	2	—	3	75	98	25
2	1	78½	1	96½	3	75	96	46½
3	1	82	1	93	3	75	94	64½
4	1	85½	1	89½	3	75	92	79
5	1	89½	1	85½	3	75	90	89½
6	1	93½	1	81½	3	75	88	96
7	1	97	1	78	3	75	86	99
8	2	1	1	74	3	75	84	98
9	2	5	1	70	3	75	82	93
10	2	9	1	66	3	75	80	84
11	2	13½	1	61½	3	75	78	70½
12	2	17½	1	57½	3	75	76	53
13	2	22	1	53	3	75	74	51
14	2	26½	1	48½	3	75	72	4½
15	2	31	1	44	3	75	69	73½

TABELLA

umorzenia 100 rubli sr. w przeciągu lat 20, za pomocą wypłaty równych półrocznych rat, rachując procent po 4% na rok, czyli 2% na pół roku.

Po upłynięciu półrocza	Dla umorzenia 100 rs. z procentem 4% należy wnieść						Pozostaje zatém do zwrotu kapitału	
	Kapitału		Procentu		Razem			
	rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.
1	1	75	2	—	3	75	98	25
2	1	78½	1	96½	3	75	96	46½
3	1	82	1	93	3	75	94	64½
4	1	85½	1	89½	3	75	92	79
5	1	89½	1	85½	3	75	90	89½
6	1	93½	1	81½	3	75	88	96
7	1	97	1	78	3	75	86	99
8	2	1	1	74	3	75	84	98
9	2	5	1	70	3	75	82	93
10	2	9	1	66	3	75	80	84
11	2	13½	1	61½	3	75	78	70½
12	2	17½	1	57½	3	75	76	53
13	2	22	1	53	3	75	74	51
14	2	26½	1	48½	3	75	72	4½
15	2	31	1	44	3	75	69	73½

По истеченіи полугодія	Для погашенія 100 р. сер. съ процентомъ 4% должно поступить: капитала, рубл.	капитала, коп.	процента, рубл.	процента, коп.	итого, рубл.	итого, коп.	Остается затѣмъ къ возврату капитала, рубл.	Остается затѣмъ къ возврату капитала, коп.
16	2	35½	1	39½	3	75	67	38
17	2	40	1	35	3	75	64	98
18	2	45	1	30	3	75	62	53
19	2	50	1	25	3	75	60	3
20	2	55	1	20	3	75	57	48
21	2	60	1	15	3	75	54	88
22	2	65½	1	9½	3	75	52	22½
23	2	70½	1	4½	3	75	49	52
24	2	76	—	99	3	75	46	76
25	2	81½	—	93½	3	75	43	94½
26	2	87	—	88	3	75	41	7½
27	2	93	—	82	3	75	38	14½
28	2	98½	—	76½	3	75	35	16
29	3	4½	—	70½	3	75	32	11½
30	3	11	—	64	3	75	29	½
31	3	17	—	58	3	75	25	83½
32	3	23	—	52	3	75	22	60½
33	3	30	—	45	3	75	19	30½
34	3	36	—	39	3	75	15	94½
35	3	43½	—	31½	3	75	12	51
36	3	50	—	25	3	75	9	1
37	3	57	—	18	3	75	5	44
38	3	64	—	11	3	75	1	80
39	—	89	—	4	—	93	—	91
40	—	91	—	2	—	93	—	—
	100	—	44	36	144	36	—	—

Po upłynięciu półrocza	Dla umorzenia 100 rs. z procentem 4% należy wnieść						Pozostaje zatém do zwrotu kapitału	
	Kapitalu		Procentu		Razem			
	rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.	rub. sr.	kop.	rub. sr.	okp.
16	2	35½	1	39½	3	75	67	38
17	2	40	1	35	3	75	64	98
18	2	45	1	30	3	75	62	53
19	2	50	1	25	3	75	60	3
20	2	55	1	20	3	75	57	48
21	2	60	1	15	3	75	54	88
22	2	65½	1	9½	3	75	52	22½
23	2	70½	1	4½	3	75	49	52
24	2	76	—	99	3	75	46	76
25	2	81½	—	93½	3	75	43	94½
26	2	87	—	88	3	75	41	7½
27	2	93	—	82	3	75	38	14½
28	2	98½	—	76½	3	75	35	16
29	3	4½	—	70½	3	75	32	11½
30	3	11	—	64	3	75	29	½
31	3	17	—	58	3	75	25	83½
32	3	23	—	52	3	75	22	60½
33	3	30	—	45	3	75	19	30½
34	3	36	—	39	3	75	15	94½
35	3	43½	—	31½	3	75	12	51
36	3	50	—	25	3	75	9	1
37	3	57	—	18	3	75	5	44
38	3	64	—	11	3	75	1	80
39	—	89	—	4	—	93	—	91
40	—	91	—	2	—	93	—	—
	100	—	44	36	144	36	—	—

КОНЕЦЪ ВТОРАГО ТОМА.

KONIEC TOMU DRUGIEGO.

Образецъ 2й къ §. 15. Wzór 2gi do §. 15.

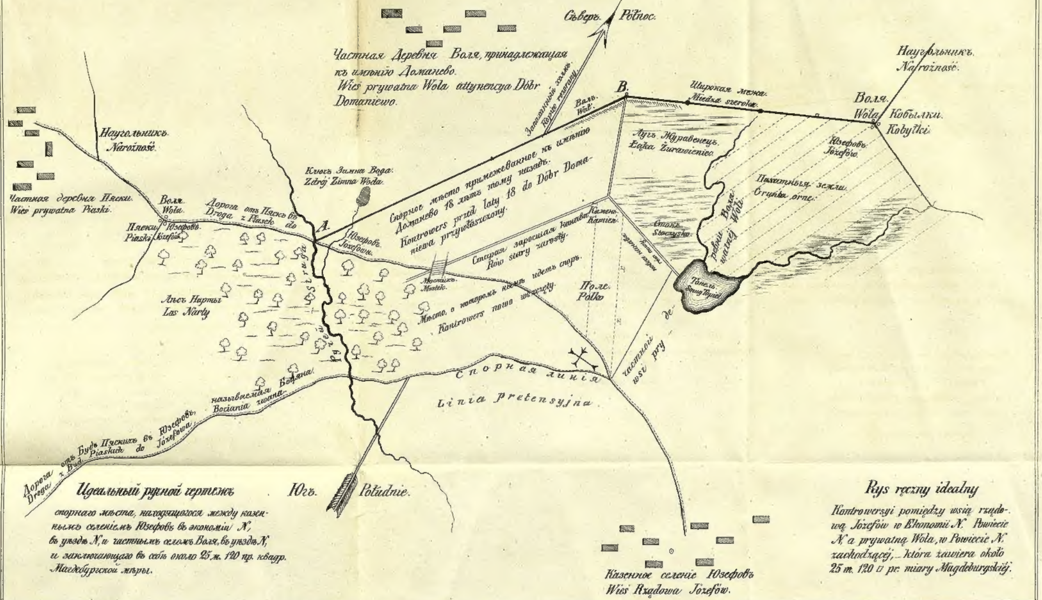

Идеальный ручной чертежъ

спорнаго мѣста, находящогося между казеннымъ селеніемъ Юзефовъ въ экономіи N, въ уѣздѣ N, и частнымъ селомъ Воля, въ уѣздѣ N, и заключающаго въ себѣ около 25 м. 120 пр. квадр. Магдебургской мѣры.

Rys ręczny idealny

Kontrowersyi pomiędzy wsią rządową Józefów w Ekonomii N. Powiecie N. a prywatną Wola, w Powiecie N. zachodzącej, — która zawiera około 25 m. 120 □ pr. miary Magdeburgskiéj.

Этотъ чертежъ, при составленіи, согласно §. 15 Инструкціи, чертежей, долженъ служить образцомъ для обозначенія границы между имѣніями, находящимися въ спорѣ, на всемъ протяженіи до наугольниковъ границы, съ подробнымъ поименованіемъ всѣхъ мѣстностей, находящихся на протяженіи спорнаго участка или съ нимъ смежныхъ.

Rys ten ma służyć za wzór w tém, że w sporządzanych wedle §. 15 Instr. planach mają od znaczać granicę pomiędzy dobrami z sobą spór wiodącemi, w rozciągłości całéj do narożnościów, tudzież że wszelkie nomenklatury w przestrzeni spornéj lub przyległe jéj znajdujące się, zamieszczane na nich być winny.

Госуд. публичная
историческая
библиотека РСФСР
№ ______ 1978г.